

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 793.

Umschlag

ס פ ר י ם

היוצאים לאור בפעם ראשונה

על ידי

חברת מקיצי נרדמים

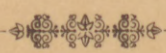
(הוקמה מחדש בשנת תרמ"ה)

תחת השגחת ראשי החברה:

אברהם ברלינער בכרלין,
 דוד גינסבורג בפטערסבורג,
 יוסף דערענבורג בפאריז,
 שלמה חיים האלבערשטאם בביליין,
 אברהם אליהו הרבכי בפטערסבורג,
 מרדכי יאסמראוו בפילאדעלפיא,
 משה עהרענרייך ברומא,
 דוד קויפמאן בכוראפעסט.

שנה שביעית תרנ"א.

Teschuwoth Maharam.

BERLIN 1891.

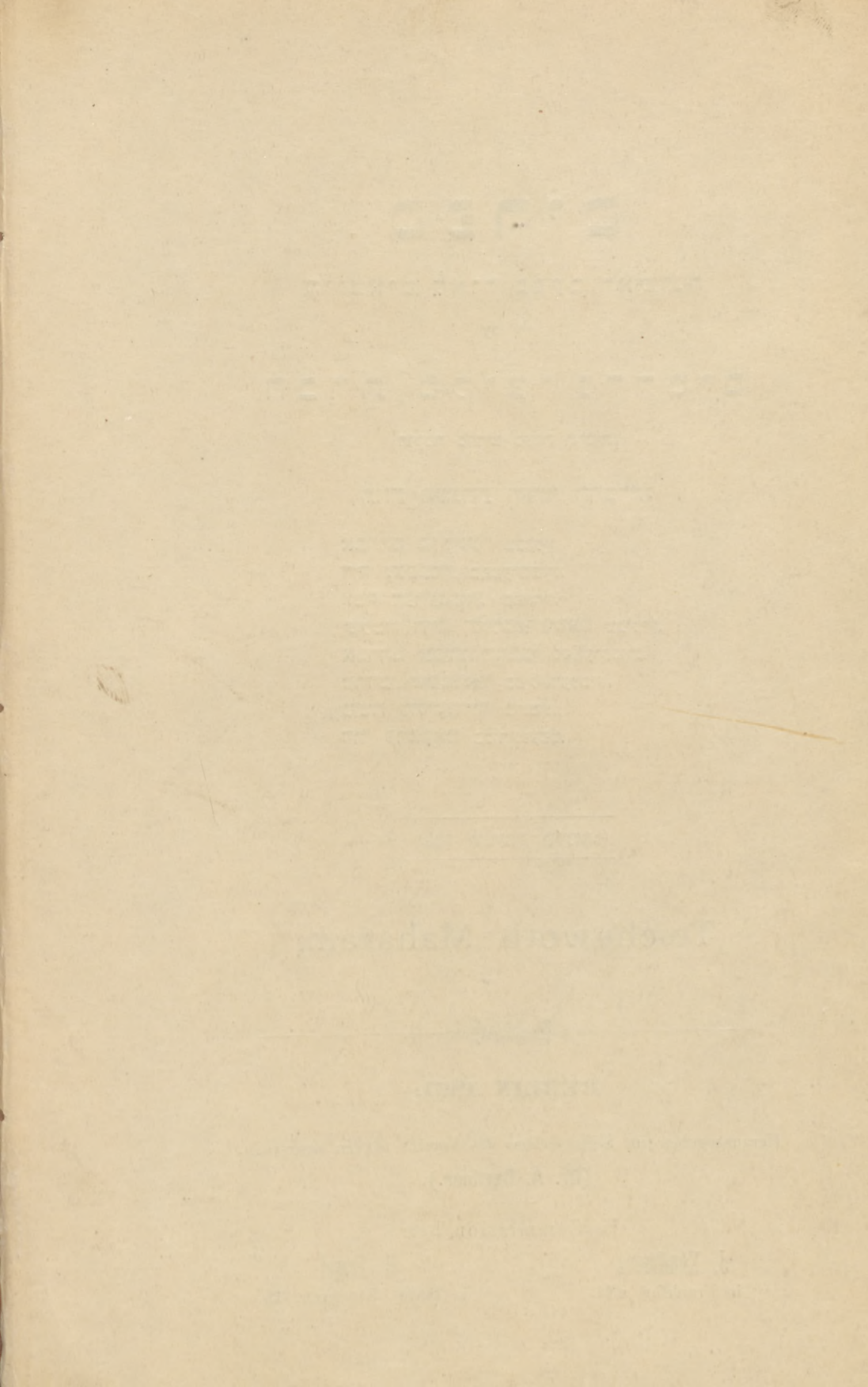
Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'KIZE NIRDAMIM.

(Dr. A. Berliner.)

In Commission bei:

J. Kauffmann
 in Frankfurt a/M.

H. Engel
 in Berlin, Klosterstr. 15.

שער ראשון.

סימן א ושאלת על כרס הכבש שלא נקרו מן החלב ונמלה עם בשר אחר אי
 איכא בכרס גופי' סי' כנגד החלב שנדבק בו הכרס מותר מיהו החלב שעליו
 ינקר עדיין ויסירנו מעליו והשאר מותר וגם שאר התיבות בשר שאצלו שנגעו בחלב
 שאין בהן סי' לכל א' לבטל החלב בפ"ע אסורות ואין מצטרפי' יחד לבטל החלב כיון
 דאין החלב מפעפע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב כמו שהוכיח ר"י משמעתתא דשיפת
 חלב ואפי' אם ספק באיזו נגע ובאיזו לא נגע ויש שם חתיכות הרבה להסתפקי' אי
 בהאי נגע אי בהאי נגע כל כה"ג מותרות כולן דהרא בתרי בטלה ואפי' אם הם חתיכות
 הראוי' להתכבד בהן בפני האורחי' משום הא דאמרי' הח"ל לא בטלה ה"מ כגון חתיכת
 נבלה וכיו"ב אבל כה"ג שאיסור מחמת הבלוע אפי' נכרה תחלה באיזו נגע בו ואוסרה
 ושוב נתערבה בשתים ולא מנכרא בטלה ברוב כ"ש היכא דלא ידע מעולם איזו נגע'
 בחלב ואיזו לא נגע' דשרו בלחו מספק דבכל חד איכא לספקי' ולמתלי' דלמא בהאי לא
 נגע. מביב שי'.

ב. אלו מציאות (כ"ד ע"ב) רוב גוים וטבחי' ישראל. דוקא בימיהם אבל אנו אוסרי'
 בשר אפי' נמצא ברחוב היהודים קרי"ל רוב וקרוב הלך אחר הרוב (ב"ב כ"ג
 ע"ב) ואין לשגר ביד גויה שחוטת בלא הותם דמקום שחיטה לא הוי סימן. ומיהו אם
 יש לו טביעת עין עדיף מסימן. ותרנגולת חיה אפי' יש לו טביעת עין אינו יכול לשלחה
 ע"י גוי לשחוט שלא ישחטנה. מיהו נראה להתיר דהא גוי לא מרשיע היכא דלא מרויח
 ברשעו וראי' מפ' אין מעמידין (ל"ד ע"ב) ההוא (א) ארבא דמורייסא דאתו לנמלא דעכו
 (ב) אותיב רבי אבא דמן עכו נטורי בהדה א"ל רבא עד האידנא מאן נטרה א"ל עד האידנא
 למאי נחוש לה אי משום דמערבי ביה חמרא (ג) קיסתא דמורייס בלומא קיסתא דחמרא
 בד' לומי אלמא לא מרשיע ולא חיישי'. יהודה בן ר' משה הכהן ז"ל. מספר אביאסף.

ג. ספרא דאגרתא (ב"מ קט"ז ע"א) כתב ראבי"ה י"מ דוקא ספרא דאגרתא וי"א דה"ה
 ספרים אחרים כדפי'. (א) ויש מקומות בארצינו שנהגו שלא לעכב ולעקל
 ספרים שמשאילים להם אפי' אם חייבי' להם ממון ויש מקומות שנהגו דבר (ב) זה דוקא
 במלמדי תינוקות שלא יעקל המלמד את הספר אם לא בשכר מורחו ונהר' נהר' ופשטי'

א. בשינוי קצת ובקיצור בד"פ סי' תר"ז.
ב. (ב) בכ"י ערבא. (ג) בכ"י ור' אבא מותיב לנגמרי' כהדה למאי נחוש וכו' אשר אין
 לו הבנה והגהתי ע"פ הש"ס ע"ז שם. (ג) בכ"י קיסתא כלומא.
ג. מרדכי פ' המקבל רמז ת"ה, ת"ה, ת"ו ותשי' מיימוני לסדר משפטים סי' א' ועיי"ש
 סי' כ"א ול"ב ובהגמ"י פ"ה מוטען אות ו' ומרדכי פ' כל הנשבעין רמז תשע"ה ותשי' מותרים
 ד"פ סי' ש"ה וד"ק סי' קמ"ד בשינוי וקיצור. (ב) במרדכי איתא כדפי' פ' כל הנשבעין (והוא רמז
 תשע"ה ציינתו) ובתשי' מיימו' כ' כדפירש ספ"ה מוח' מוטען ונטען (והוא באות ו' שם כאשר ציינתו).

כפי שמסרו להם אבותיהם חרם הקדמונים ומעתה הו"ל (ג) כהוא סכינא דאשכבתא (ב"מ שם) וכו' וראיתי שהשיב ר"ת (ד) דוגמת זה הרבר לרבני צרפת וז"ל. על אשר טען ראובן לשמעון להשיב לו מעות שהפקידו בידו למחצית שבר וחייבתם לשמעון להשיב הכל מפני תקנת הקדמונים שלא יעקל אדם פקדון או הלואה (ה) מפני תביעתו יפה דנתם ויפה (ו) חייבתם לשמעון מפני תקנת העיקול אבל לא יפסיד שמעון בכך מגו שלו אם ישנו שאע"פ שהחזיר מפני תקנת הקדמונים לא יפסיד מגו שלו שהרי עשאהו קדמונים כי הוא דהכל סכינא דאשכבתא מחבירו שהיב להחזיר לו משום דברים שעושי בהם אוכל נפש דכל שעתא עובר עליה כנוזר בבית הקברות דימים הראשונים נופלים ועבר כל שעתא ושעתא. (ז) דכי פליג רבא עליה דאביי במאי דאמר אהרריה וקום עליה בדינא בקום עליו בדינא פליג אבל באהרריה לא פליג שהרי יכול לטעון עד כדי דמיהן (ח) במגו שהיה יכול לומר (ט) אתה מכרתו לי ובשביל שלא רצה לשקר יגרע כחו אבל איסורא דעבר עבר וע"פ ב"ד אהררי' משום דבר' (י) שעושי' בהם אוכל נפש ומ"מ (יא) מגו שלו לא הפסיד (יב) ומיניה נמי שמעי' בתקנת העיקול ואיכא למימר ולמלתי שתקנו הקדמוני' הכי כדאמרי' ברב עיליש דאיסורא לא הוי (יג) ספי. (יד) ועל מה שכתבתם אין כאן מגו אין בידי לדון אך מה שכתבתם אפי' יש כאן מגו לא היה מועיל מפני תקנת העיקול הא ליתא כדפרי' וגם ראב"ן זקני פי' דבין לאביי ובין לרבא צריך לאהרוריה אבל בקום עליה בדינא פליגי (טו) דלאביי הוי דברים העשויו' להשאל ולהשכיר הלכך ישבע הנחבל ופסור ולרבא כיון דמיפגים לא מושלי הלכך יחזירו מפני אוכל נפש (טז) ויפרענו או ימשכנו משכונן אחר ויתנו לזה וישבע החובל ויטול וכן עיקר.

ד. אדם שנדר לחבירו להיות בעל ברית או נדר להניח למול את בנו נראה שיש לו לקיים לו אע"פ דאמרי' אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הואיל שהוא מנהג שכל אדם נודרי' לאחר למול או להיות בעל ברית ומקיימי' גם בכאן יש לו לקיים כדאי' ב"מ פ' איוהו נשך (ע"ד ע"א) האי סיטמותא פי' רישם של הבית (א) ובאתרא דנהנין למקני ממש קני סיטמותא מפני שהוא מנהג אף בכאן הואיל והוא מנהג מפורסי' יש לקיים. מוהר"ם שי'.

ה. רב אלפס כתב שיש לו לשלוח מעות או הפין ע"י כתב ידו של אדם משום דהכי נהניו לשגר ודוקא כתב ידו עצמו אבל אם כתבו לו אחר הכתב אין לשלוח על ידו ובהגוזל קמא (ק"ד ע"ב) אמרי' דאין שולחי' המעות בדיוקני היינו כתב.

ו. מי (א) שיש לו פסק דין על חבירו וחבירו אומר פרעתי נאמן הוא וכן משמע בהגוזל בתרא (ק"ב ע"ב) דאמר התם וכי כתבי' אדרכתא (ב) מודיעי' ליה ללוה כלומר שישמע כשרוצה (ג) לפרעו ולכך אם אמר פרעתי אינו נאמן אבל פסק דין כותבי' כל היום שלא מדעתו של לווה ולכך אם אמר פרעתי נאמן. מורי שיחיה.

(3) חסר בכ"י. (ג) בכ"י כהוא. (ד) בכ"י מוגמת. (ה) כי תיבות אלו חסרו' בכ"י. (ו) בכ"י יפה מפני העיקול. (ז) בכ"י כו. (ח) חסר בכ"י. (ט) חסר בכ"י. (י) בכ"י משום אוכל נפש. (יא) חסר בכ"י. (יב) בכ"י ומדאביי נמי שומעו בתקנת. (יג) בכ"י סכי. (יד) בכ"י ועל מגו אין בידי לדון שכתבתה אין כאן מגו וכו' וכאן הנהתי עפ"י תשו' מיימוני. (טו) בכ"י דלבינו. (טז) בכ"י ויפרע לו הדיונין שלו או ב"ד ישכנהו כמשכון אחר וכו' וזה אין לו הכנה והנהתי ע"פ המרדכי ותשו' מיימוני.

ד. בתשו' הרא"ש כלל ל"ב סי' ג' מביא תשו' זו וחולק עליו עיי"ש ובכלל י"א סי' ג'. ועיין ד"ס סי' תקמ"ט. (ב) בכ"י ובאתרא דקנו ממש קנין סיטמותא וכו' וצריך להיות כמו שהנהגתה.

ה. עיין תשו' מוהר"ם ד"ס סי' תת"ו.

ו. עיין לקמן סי' ע. (ב) בכ"י גוי. (ג) בכ"י וארעי. (ג) בכ"י לפדותו.

ז. אשה שנדרה שלא (א) תלך למחול או שלא לשורר או לשמוע קול שיר נראה שבעלה מפיר לה ביום שמעו לפי שהבעל מפיר נדרי עינוי נפש (ב) וזה קרוי עינוי נפש כדאי' פ"ק דמועד קטן (ט' ע"ב) עושה אשה תכשיטיה במועד א"ל כגון מאן כגון אמך אפי' כגון אמא דאמך והיינו דאמרי אינשי אתתא (ג) בת שיתין כבת שיתא לקל טבלא (ד) וריהטא. וכ"ש שאם נדרה שלא להתקשט בכנדי צבעונים שהבעל מפיר לה כדאי' בכנדרים (ע"ט ע"א) (ה) ואלו הן נדרי עינוי נפש שלא להתקשט בכנדי צבעוני'.

ח. יהודי שהביא בשר מבית הגוים בלא סימן אע"ג דלית הלכתא כרב דאמר (חולין צ"ה ע"א) בשר שנתעלם מן העין אסור הי"מ היכא דליכא ריעותא כגון שהוא דפ' גיר הנשה (שם ע"ב) מברא אתי לאפיה יומא טבא כו' אויל (א) קם אבבא אודיק כבועא דדשא חויא חיותא דתליא טרף אבבא נפיק אתו כ"ע (ב) לאפיה אתי טבחי נמי לא עלים רב עיניה מיניה אעפ"כ לא אכל רב מההוא בשרא אבל היכא דאיכא ריעותא כגון דפ' אלו מציאות (כ"ד ע"ב) בההוא דיו דשקיל בשרא פסק רבי' שמואל מוורדון שאסור ואפי' למאן דפליג ארב (ג) מדפריך הש"ס והאמר רב בשר שנתעלם מן העין אסור אלמא דכ"ע מורו דאסור במקום דאיכא ריעותא. (ד) ואם יש ליהודי טביעת עין כגוה (ה) אינו מועיל לפי שאין אדם נאמן בט"ע כי אם צורבא מרבנן ואיזוהו צורבא מרבנן דלא משני בדבורי אלא בתלתא מילי מסכת' פוריא ואושפיוא (ב"מ כ"ג ע"ב) מורי רבי שיחיה.

ט. כתובה הכתובה (א) בטעות בפרט אם נתאחר הפרט כשרה ואם מוקדם פסולה אבל החופה כשרה דלא מקרי בטעות לפי שהבעל הקנה לה תנאי הכתובה. מורי רבי שיחיה.

י. על היבם הדוחה את יבמתו מליבם ולחלוץ ואומר שאינו יכול מחמת עגמת נפש שעדיין לא עברה שנה ממיתת אחיו אומר אני אמרי נואש הם דברי היבם אין להם על מה שיסמכו שהרי לא תלו חכמי' לא בשנה ולא בשנתים אלא בג' חדשי' דתנן (יבמות מ"א ע"א) היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהיו לה ג' חדשי' מכאן ואילך אם לא רצה היבם לחלוץ או ליבם כופין אותו במילי ובשוטי כדתנן (שם ל"ט ע"א) מצוה בגדול ליבם כו' עד לא רצו חזורי' אצל גדול ואומרי' לו עליך מצוה חלוץ או תיבם ומפרש בגמרא חזורי' אצל גדול למכפייה וכל היכא דאיכא לשון כפי' פסק ר"י אפילו בשוטי דאי במילי לחוד הא קיימי' בדבריים לא יוסר עבר (כתובות ע"ז ע"א) ועוד אי במילי מאי פריך כגמ' דפ' אע"פ בשמעת' דמורדות (ס"ג ע"א) והאמר רב איני זן ואיני מפרנס יוציא ויתן כתובה וכו' לישני הא דקתני מתני' מוסיפי' היינו היכא דכייפי' במילי ולא חשש אז ודאי מוסיפי' על כתובתה אלא ש"מ כל היכא דאיכא כפי' בשוטי הוא ועוד דמצות עשה הוא על היבם כדקתני בהחלוץ עליך מצוה או חלוץ או יבם מ"ש

י. כל בו סי' פ"ח בשם הר"ם והובא בכ"י יו"ד סי' רל"ד וכ"פ בשו"ע שם. (ב) בכל בו שלא תלך לשורר ושלא לשמוע קול שיר. (ג) מן וזה עד נפש חסר בכ"י. (ג) בכ"י כתוב בטעות בתשואת כבת שיתא. (ד) בכ"י דהניו אשר אין לו הכנה. (ה) בכנדרים שם ליתא בלשון הזה וגם לא נזכרו שם בגדי צבעוני' עו"ש.

ח. (ב) בכ"י מוריק בדשא דחיה לחיותא דתליא אכסא ואין לו הבנה והגהתי עפי' הש"ס חולין שם. (ג) מן לאפיה עד עלים חסר בכ"י. (ג) בכ"י חסרי' חני ב' היכות מדרפוך הש"ס. (ד) עיני תוס' ב"מ שם ד"ה אתא ורא"ש שם דכתבו חילוק זה. וע"ע רא"ש פ' גיר הנשה סי' כ"ב בשם הרשב"ם. (ה) עיני הג"א פ' גיר הנשה דמביא בשם אר"ז דחולק על זה והבי' יו"ד סי' ס"ג מביא דגם הרמב"ן ורשב"א פסקו דט"ע מועיל לכל אדם ור"ח פסק דלא מהני אלא לצורבא מרבנן.

ט. כל בו סי' קכ"ד ס"ק מ"ד בשם תשב"ץ. (ב) בכ"י כתובה הכתובה בטעות בפרט של טעות וכו' והוא טעות והגהתי כמ"ש בכל בו.

י. ד"ק סי' רמ"ד וכ"י א"ד סי' צ"ג ובקצרה בד"פ סי' תצ"ב. (ב) בכ"י להטעות.

ממצות סוכה ולולב דאם אומר' לו עשה סוכה ולולב ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו (חולין ק"ב ע"ב) כ"ש הכא דעבר על מ"ע דרע לשמים ורע לבריות דכופי בשומי ומילי ובגוים חובטי' אותו ואומר' לו עשה מה שישראל אומר לך וטוב בעיני שיטעוהו בכל מה שיוכל להטעותו פן יבא לידי מכשול אם יכפהו בשומי או יברח ע"ב ינסו אם יכולי' להטעותו שתמהול לו כל הממון שבידו משל אחיו ואפי' בקנין ותמסור מודעא מקודם לכן ואחר שיחלוץ תגבו ממנו הממון כיון הנתן רשות (א) להכות כ"ש שיש לנו רשות להפקיע הממון ממנו כדי שיקיים המצוה דהפקר ב"ד הפקר במגדר מלתא כדי לעשות סייג כ"ש היכא דעובר על דברי תורה דמטעי' ליה בכל מילי דמצינו למטעי' והדר מגבי' מיניה. (ב)

יא. על האב שפרנס את בתו על סמך הבעל נראה שהניח מעותיו על קרן הצבי דהוי מבריה ארי מנכסי' חבירו בעלמא כדתנן פ' בתרא דכתובות (ק"ז ע"ב) מי שהלך למדה' ועמד אחד ופרנס את אשתו חנן אומר הניח מעותיו על קרן הצבי וקיי"ל כחנן דשני דברים שאמר חנן הלכה כמותו (שם ק"ט ע"א) ואין לחלק בין אב לבין אחר אע"ג דבירושלמי איכא למאן דפליג לבין אחר דגרסי' עלה א"ר חניי לא אמרי' אלא אחר אבל אב גובה הא פליג התם ר' יוסי דבין אב ובין אחר אינו גובה וכיון דלא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר אנן לא מפקי' מספיקא ממנא מבעל. מיהו היכא דלותה מאחר או מאביה ואכלה כגון שאמרה הלויני ואני אפרע פסק רש"י דהמלוה תובעה והיא תובעת את הבעל ואז הבעל חייב לפרוע מדאמר' (כתו' ק"ז ע"ב) גבי ממאנת דל"ל מזוני היכא דלותה ואכלה משמע הא אשה בעלמא אית לה כה"ג דלותה ואכלה וא"כ הי"ג הבעל חייב לפרוע ודוקא דאיכא סהרי דלא הוי' מתדר לה בהרי' (א) שהי' לה כעס וקטטה עמו או מאביו או מבני ביתו דארגילו אינהו קטטה בהרה וכיון דקיי"ל עולה עמו ואינה יורדת עמו לחיים נתנה ולא לצער חייב להעלות לה מזונות באשר היא שם ומשכחת כה"ג בפ' הגושא (ק"ג ע"א) אלמנה שאמרה א"א לווו (ב) מבית אבא (ג) יכולי' היוורשי' לומר לה אם את אצילני יש לך מזונות וכו' ואם היתה טוענת מפני שהיא ילדה והם ילדים ונין אותה והיא בבית אביה והי"ג כיון דאית לה טענה מעלייתא שאינה יכולה לסבול אצלו צער ובזיון חייב לפרנסה בבית אביה ולא טענינן אימור צררי אתפסה דהא איהו לא טעני' ל' ואנן טעני' ל' (ד) בתמיה אם איתא דאתפס צררי הוי טעין הכי. והא דאמר' פ"ב דכתו' (ק"ז ע"א) דאמר לה צאי מעשה ידיך למזונותיך רשאי ולא יפרע מה שלותה ואכלה קודם שפסקו לה ב"ד פ' מי שבא ואמר אלו לא הלוח לה היתה מצמצמת ואוכלת ממעשה ידיה בדוחק ואע"ג דלא ספקה כמו שפרי' הי"ג היכא דטעין הכי אבל אי לא טעין לא טעני' ליה וכן משמע לשנא דאמר צאי מעשה ידיך במזונותיך וסברה גדולה היא זו דלא טעני' ליה דרוב בני אדם אינם רוצים שתזכרה אשתו בחיצי רעב. ומה שפ' דלותה ואכלה דפורע בעלה הי"ג דארגילו קטטה איהו ובית אביו אבל הרגילה איהו קטטה הוי' מורדת

(ג) בד"ק וכ"ו א"ד מסיים והמלמדים אותו לדחות יבמתו ולענגה חוטאים ולא להם ועוברים בלפני עור וגו' דשהוי מצוה לא משהינן דתלה בקטן עד שיגדיל אין שומעין לו דאפילו למאן דאמר ביאה עדיפא לא נטרין ליה לומר דלמא יגדיל ומייבם דשהוי מצוה לא משהי' כ"ש שהוא דוחה אותה באמרי גואש בולא כלום דשהוי מצוה לא משהינן וכופין אותו כדפרי' אי לא מצי לאטעי' במידו. ושלום מאיר בר ברוך.

יא. מרדכי פרק שני דייני גזירות רמז רע"ג ובקצרה מוהר"ם ד"ס סי' תקפ"ב ועי' שם סי' פ"ב ור"ב. (ב) בכ"י נהפך הענין בטעות וכתב שם דלא הוי מתדר לה בהדיה וכיון דקיי"ל עולה עמו ואינו יורדת עמו לחיים נתנה ולא לצער שהיה לה כעס וכו' ואין לו המשך כלל והגהתי על פי המרדכי. (ג) בכ"י לזון. (ג) בכ"י יורשים אומרים וכו' והגהתי עפ"י לשון הש"ס. (ד) מן בתמיה עד הכי ליתא בכתב יד והוא במרדכי.

ולא יהבי לה מוונות אפי' לפי ברכת הבית וכן מצאתי בתשוי' רב פלטי גאון ד"ל היכא דארגילו קטשה אם היא מרגילה כמורדת דמי' ואין לה כלום. ואם הוא מרגיל יש לה כתובתה כולה ואם מרגילי' בני הבית כגון חמותה ובת חמותה עליו מן הדין להוציאה למקום אחר דאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת ואם אינו מוציאה מנרש לה ויתן לה כתובה. **יב. היא בר"פ סי' תצ"ז כמו שהיא בכ"י.**

יג. ועל ראובן שיש לו חצי מעשר ואתו חצי אין מנהג בעירו לתת לבנים של צדקה ויש לו רשות לתת לכל העניים שרוצה אם יכול לתתו לבניו ולבנותיו של שמעון קרובו הסמוכי' על שלחנו של שמעון אע"פ ששמעון יש לו ואינו נוטל צדקה. נ"ל דכל זמן שהם סמוכי' על שלחנו אינו יכול לתן להם ואפי' הם גדולים דקיי"ל כרבי יוחנן לגבי שמואל דאמר פ"ק דבי"מ (י"ב ע"ב) גבי מציאת בנו ובתו כו' לא קטן קטן ממש אלא אפי' גדול וסמוך על שולחן אביו זהו קטן ופר"ת ה"ה בעלמא בלא מציאה (א) וכ"פ ר"ת בעירובין פ' הלון (ע"ט ע"ב) דתנן אינו מזכה ע"י בנו ובתו הקטנים שיש ליוהר שלא לזכות בעירוב ע"י בנו ובתו הגדולי' הסמוכי' על שולחנו לפי (ב) שירם כידו וכיון דירם כידו אסור לתת להם את חצי המעשר עני של כספים כיון דאבהון עשיר הוא (ג) ואע"פ שרבינו שמשון משפ"א חולק על ר"ת ומחלק בין מציאה דליכא דעת אחרת מקנה להיכא דאיכא דעת אחרת מקנה אנו עבדי' כר"ת לחומרא. מאיר בר' ברוך ד"ל.

יד. וששאלתם עיקר המצוה ההולך לארץ ישראל אינו יודע אלא כמו שמפורש בסוף כתובות (ק"י ע"ב) ואם מוחלין לו כל עונותיו הכי מפורש התם (ק"יב ע"א) ובלבד שיהא פרוש מכאן ואילך ויוהר מכל מיני עון ויקיים כל מצוות התלויות בארץ שאם יחטא שם בא"י יענש יותר מכל עבירות שיחטא בחוצה לארץ כי השם דורש אותה תמיד ועיני השם בה והשנחתו תדיר ואינו דומה מורד במלכות בפלטי' למורד מרחוק הוץ לפלטי' והיינו ארץ אוכלת יושביה היא וכתב נמי ולא תקיא הארץ אתכם כאשר קאה את הגוי וגו' לפי שמקראה עוברי עבירות וע"כ ארץ ישראל עכשיו שממה היא ואין בה עיר מוקפת חומה כשאר מדינות ואותם שהולכים לשם ורוצי' לנהוג בה קלות ראש בפחזותם ולהתקוטט שמה קורא אני עליהם ותבואו ותטמאו את ארצי אבל מי שהולך לשם שמים ומתנהג בה בקדושה ובטהרה אין קץ לשכרו ובלבד שיוכל להתפרנס שם דכל דסליק אדעת' למייר כו' כדא"י פ' האי"ש מקדש (ג' ע"א).

טו. וששאלתם אם אדם פטור מחיובט הקבר שם לא ידעתי וששאלתם למה לא הלכו אמוראי' שם אשיבך דלא הוי מותר להו והיו צריכי' להתבטל מלמודם ולשוט אחר מוונות דאמר בפ' מי שהוציאוהו (מ"ז ע"א) דמותר לצאת לחו"ל לרבו ללמוד תורה כ"ש שאין לילך מרבו מחו"ל לא"י וכ"ש להתבטל מלמודו ולשוט אחר מוונות. וששאלתם לפרש הדר בחו"ל דומה כמו שאין לו אלוה (כתו' ק"י ע"ב) היינו משום דעיקר שכינת כבודו בא"י כסא מול כסא וכתו' והתפללו דרך ארצם תלפיות תל שכל פיות פונות שם ושלוס מאיר בר' ברוך ד"ל.

טז. היא בר"פ סי' תתקע"א.

יג. מרדכי פ"ק דבי"מ רמז רמ"א ותשובת מיימוני לספר נזקין סי' ה'. (ב) מן וכן פסק ר"ת עד הקטנים חסר בכ"י והוספתי על פי המרדכי ותשובת מיימוני ועיין תוס' עירובין שם ד"ה ומזכה. (ג) בכ"י לפי שידו כידו. (ד) מן ואעפ"י עד אנו עבדים חסר בכ"י וגם זה הוספתי עפ"י המרדכי ותשובת מיימוני עיין שם שמאריכים עוד בזה.
יד. כל בו סי' קנ"ז בשם הר"ם.
טז. כל בו שם.

זו מלמד או משרת שחלה יש שרוצים לומר דבעל הבית צריך לתן לו שכרו ומייתו ראי' מפ' הוהב (נ"ז ע"ב) שכירות דיומי' מכירה היא ועוד דפסק ר"ח דאין מהוייב אדם להשכיר עצמו לזון אשתו ובניו מדררשי' (קידושין י"ח ע"א) בנגבתו ולא בכפילו ולא בזממו הי"ג דרשי' לא כמוזן אשתו ובניו והר' יחזקאל ד"ל הי' אומר דאי"צ לתן שכר החולי ומייתו ראי' מפ' האומנין (ע"ז ע"א) השוכר את הפועל ולחצי היום שמע שמת לו מת או אחותו חמה אם שכיר הוא נותן לו שכרו ואם קבלן נותן לו קבלונו ופרשי' חצי שכרו משמע הא משם ואילך לא יחייב.

יח. מעיל שלובשים הגלחים שהולכים לתרפותם מוהר"ם אוסר לעשות מהם דבר מצוה כדאי' בפ' כל הצלמים (מ"ז ע"א) המשתתחה לכהמה קרנה מהו להצוצרות ומסיק דאסור ומשמע דלדבר הרשות מותר.

יט. נראה בעיני כשאדם מעיין הלכה בשבת ובא אל לבו דבר חידוש שצריך לשאול אסור לרשום על הגליון בצפורן לזכר שלא ישכח מידי דהוי (א) אמסרט על בשרו (ב) דאסור לכ"ע (שבת ק"ד ע"ב) ורבי יוסי נמי דנימוקו עמו אוסר.

כ. והלכתא דאסור למלוה צנן בשבת אבל טובל במלח וכן מותר לתחוב הצנן במלח ולהניחו שעה קטנה דיש בירושלמי בפ' כלל גדול ר' זעירא בשם רב הונא צנן טומנו במלח ובלבד שלא ישא. אור זרוע.

כא. תנן בפ' הכונה (ק"ד ע"ב) כתב במי משקין וכמי פירות ובאבק דרכים וכו' פרשי' באבק דרכים באצבע (א) סרט כמו אותיות בעפר נגוב. הלכך צריך לזהר שלא יכתוב בשבת במשקי' על השולחן וגם שלא (ב) יסרט באצבעו (ג) סרט כמו אותיות בעפר נגוב. (אור זרוע).

כב. בפ' כל הכלים (קכ"ה ע"ב) פסק החלוץ רבי אליעזר אומר כו' (א) וחכ"א בין כך ובין כך פוקקי' בו ואמרי' בנמרא מאי בין כך ובין כך ואמר ר' אבא בר כהנא בין קשור בין שאינו קשור והוא שמתוקן ואוקימנא כי ההוא תנא דתני' קנה שהתקינו בעה"ב להיות פותח ונועל בו בזמן שהוא קשור כו' ורשב"ג אומר מתוקן אע"פ שאינו קשור א"ר אסי הלכה כרשב"ג הלכך למעשה פסק החלוץ דהיינו דף שפוקקין בו שכמו כן מתוקן ומוכן ומזומן לכך לפקוק בו אע"פ שאינו קשור אלא שומטו ומניחו בקרן זוית אפ"ה פוקקי' בו בשבת וי"ט דמאחר שהוא מוכן לכך הרי יש עליו תורת כלי' וכן נמי נגר היינו יתד שתוקעין בחור המפתח ונועל דלת בו וכן בריח שסוגרי' בו הדלת כל כה"ג רק שהם (ב) מוכנים ומזומנים לכך נועלי' וסוגרי' בהם בשבת אע"פ שאינם קשורי' אלא שמוטי' ומנחי' בקרן זוית וכ"כ רמב"ם (פכ"ב מה' שבת הלכה ל') פסק החלוץ בזמן שהוא מתוקן לכך אע"פ שאינו קשור ואינו תלוי מותר לפקק בו החלוץ עכ"ל.

מז. עיין העתקתי מכו"א א"ד סי' ע"ט.

יז. עיין ד"פ סימן שפ"ה ושפ"ו ותוס' קידושין י"ז ע"א ד"ה חלה ותשובת מיימוני לס' קנן סי' ל' ולחלן סי'.

יח. עיין מר"כי ע"ז רמז תתמ"ב והגמ"י פ"ז מוה' ע"ז אות ב'.

יט. או"ז הלכות שבת סי' ע"ג ועיין טור או"ח סי' ע"ג דמתיר ובד"מ כתב בשם האו"ז לאסור ועיין טו"ז שם ס"ק ד' בשם רש"ל. (ב) בכתב יד אסמרטוט. (ג) בכתב יד דאפילו. כ. או"ז שם.

כא. או"ז שם סי' ע"ג. (א) בכתב יד פרט. (ב) בכתב יד פרט. (ג) בכתב יד פרט.

כב. או"ז שם סי' ע"ה. (א) מן וחכמים אומרים עד ורשב"ג אומר חסר בכ"ו.

(ג) בכ"ו מונחים.

כג. ומותר להוסיף על אהל עראי אפי' בשבת וכ"ש ביו"ט פי' להוסיף כגון מחצלת פרוסה על העמודים או על הכתלים קודם השבת אם נשאר ממנו טפח מתוח ה"ו מותח את כולה בשבת עד שיעשה אהל גדול עכ"ל מ' רבינו משה ע"ה. (א) והיכא שבא לעשות מן הצד כעין מחיצות אם נתכוין לבנין או להתיר בית בטלמול אם המחיצה נעשית מאתמול ונשאר בה אויר ה"ו מוסיף עליה אהל עראי בשבת וי"ט אבל כל המחיצה לא יעשה לכך ביו"ט (ב) וכ"ש בשבת אבל אם בא לעשות מחיצה לצניעות בעלמא או מפני החמה או מפני הגשמים הרי עושה כל המחיצה בשבת וכ"ש ביו"ט ובלכד מחיצת עראי.

כד. הפורס מפה על השולחן צריך לזוהר שלא תהא המפה יוצא למטה מן השולחן טפח משום דטפח הוי קור לאהל והשולחן נעשה לו נג ולפרשיי דפי' גבי כילת חתנים בפ' תולין (קל"ח ע"ב) לא דמיא כו' הוי משמע דשרי לפרוס מפה חוץ לשולחן טפח כי אינו דומה לכילת חתנים דהתם ע"כ מתכוין הוא ואפי' אינו מתכוין פסיק רישא הוא אבל גבי שולחן אינו מתכוין הוא ושרי.

כה. ואותם הכובעים העמוקי' הן וראשו נכנס לתוכו ואין רוח יכול להפריחו מותר בשבת אפי' בלא רצועה ואפי' בולט בחוץ טפחיים ומאהיל על גבי פניו וע"ג בגדיו מפני החמה ומפני הגשמים אפי' שרי דאין בו משום אהל כה"ג אבל אותם הכובעי' דלא מהדקי שפיר בראש אסור להוליכו בשבת בלא רצועה דלמא יגביהנו הרוח מראשו ואתי לאתויי ד' אמות. בפ' תולין (קל"ט ע"ב) אמר רבא האי פרוקא אפלא דכובא שרי אכולה כובא אסור פרשיי בגד (א) ששוטחין ע"ג גינית יין לכסותה אפלא דכובא שרי דלאו אהל הוא עכ"ל הלכך צריך אדם לזוהר כשמכסין הגינית עם היין או עם שום משקה אחר שלא יכסה כל הכלי משום שעושה אהל עד חציו שרי או יותר מחציו ובלכד שלא יכסה את כולה.

כו. כל איש מישראל מצווה על שביתת בהמתו דכתי' למען ינוח שורך וגי' הלכך צריך לזוהר שלא תצא בהמתו בשבת אפי' בחצר בכל דבר משאוי אבל בכל דבר שהוא תכשיט לה תצא אפי' ברה"ר והכל כמו שפי' חכמים איהו משאוי ואיהו תכשיט.

כז. והא דאמר (שבת נ"א ע"ב) כל בעלי השיר יוצאי בשיר ופרשיי כמו כלבים של ציידים משמע דמותר לצוד בכלבים דאי לא"ה הוי השיר משוי מיהו ואמר אני המחבר שכל מי שצד חיות בכלבים כעין הנוים לא יראה בשמחת לויתן (א) דאמרי' בפ"ק דע"ז (י"ח ע"ב) וברוך הטאים לא עמד בקנגוין שלהם ופרשיי קנגיון צידת חיות ע"י כלבים שכל מעשיהם לשם שמהה ושחוק ורגמתו בשחיטת חולין (ס' ע"ב) וכי משה קניני הוי' ובויקרא רבה בפ' ויהי ביום השמיני יש בהמות ולויתן הם קניניי של צדיקים לעתיד (ב) לבא.

כג. הוא לשון הרמב"ם פכ"ב מה' שבת הכ"ז בשינוי קצת עוי"ש. (ב) או"ז הלכות שבת ס' ע"ח אות ו' ועיין תוס' שבת קכ"ה ע"ב ד"ה הכל ובמרכי פרק כירה רמז ש"א והגמ"ר ריש כל הכלים. (ג) בכ"י בשבת וכ"ש ביו"ט.

כד. או"ז שם אות ט'.

כה. או"ז שם אות ו' וי"א ועיין הגמ"י פכ"ב מהלכות שבת אות ת' ומרכי שבת רמז תכ"ה. (ח) בכ"י ששוחטין.

כו. או"ז שם ס' פ"ג.

כז. או"ז שם אות י"ז. (ח) מן דאמרינן עד ובויקרא רבה חסר בכ"י והוספתי על פי האו"ז. (ג) באו"ז מוסיים כל מי שלא ראה קנינו של או"ה בעולם הזה זוכה לראותו לעתיד לבא.

כה. וכשהייתי אני המחבר בצרפת היינו מוליכים אופנים על הבגדים כי כן גזרו על היהודים בעת ההיא וזהו כמו חותם שעשה לו רבו דלא שקיל ליה ואי (א) מפסיק לא מייתי ליה והיינו יוצאין בהם לרה"ר ויש שהיו תפורי' בבגד לגמרי והנהו שרי כדמוכה (שבת נ"ח ע"א) גבי זוג שבכסותו הכא במאי עסקי' דמיהא ביי מומחא וכו'. ויש שהי' עושי' אופן מן הקלף ותופרי' אותו במחט לבגד ויוצאי' בו בשבת וזהו כמו חותם העבד שעשה לו רבו דשרי הואיל ויוצא בו כל השבוע. ומורי רבי' שמשון מקוצי היה מתיר מפני שהאופנים מחוברי' לכסות והביא ראי' מירושלמי דפי' במה אשה יוצאה (הלכה ב').

כט. ובאר"ץ רינוס נהגו הנשים לצאת במפתחות של כסף לרה"ר בשבת ותולות אותן על צואריהן כחוט וסוגרת בהן התיבה ובעבור כן נהגות בו היתר ונס נשי רבותי שבירנוס נהגות כן (א) ואין מוחי' אלא שמורי' להתיר ובעיני נראה לאיסור כדאמר בירושלמי פי' במה אשה (סוף ה"א) ר"ג ברבי ירד לטייל בתוך הצירו בשבת ומפתח של זהב היה לו בירו ונערו בו הכרוי משום תכשיט הרא אמרי' כו'. ויש שנהגין שעושות במפתח כמין בת נפש וסוגרת בו מפתחי' חלוקה מיהו גם זה אסור כדפי'.

ל. ולא במחט שאינה נקובה (שבת ס' ע"א) ואוקימנא משום דאשה חולקת בו שיערה פי' שקורין בלשון כנען פוטי"ץ פוצ"ן והו"ל תכשיט ומקשה בשבת למאי הויא פי' והרי בשבת אינה מחלקת ראשה למדנו מכאן דאסור לנשים לחלק שערותיהם בשבת לעשות פוצן וכן מחט של בנות רינוס שתוחבות בראש פדהתן אסור.

לא. לא יצא האיש בסנדל המסומר (שבת ס' ע"א) משום גזירה וגיורת סנדל לעולם נהגת כדאמי' בירושלמי (שם ה"ב) ולא בשעת השמר גזרו מכיון שעבר השמר (א) יהא מותר לא עמד ב"ד ובטלו מכאן יש ללמוד כל דבר שגזרו עליו חכמים משום דבר אחר אע"פ שבטל אותו דבר דאנבי' גזרו אפי"ה הגזירה עומדת על מקומה עד שיעמוד ב"ד ויבטל. (ב) אמר רב הונא (שבת ס"א ע"א) באותה שיש בה מכה אלמא קסבר מנעל לשום צער עביד וקיי"ל כר"ה דרבי יוחנן קאי כותי' הלכך אסור לאדם ללכת בשבת כשרגלו אחת נעולה ורגלו אחת יחיפה אי משום חשדא אי משום דלמא מחייבי עליו ואתי לאתויי ואם יש לו מכה ברגלו נועל אותה שיש בה מכה ושרי אע"פ שאחרת יחיפה. מיהו ללכת יחף בבי' רגליו הא ודאי שרי דמנעל לשם צער עביד פי' להגן מפני יתירות. ובצרפת, ראיתי גבורים בתורה הולכי' בשבת (ג) יחף.

לב. מיהו אין נכון לעשות כן אפי' בחול לילך יחף כדאמי' בערבי פסחים (ק"ג ע"ב) שבעה מגורים לשמים וחדא מינייהו המונע מנעלים מרגליו.

כת. או"ז שם סי' פ"ד אות ג'. (ב) בכ"ז ואי ולא פסיק ואין לו הבנה וכאשר הגהתי כן הוא באו"ז.

כט. או"ז שם אות ד' ועיין מרדכי שבת רמז ש"ב. (ב) בכ"ז ומצד והוא מעות דמוכה. ל. או"ז שם אות י'.

לא. או"ז שם אות י"א. (ב) בכ"ז כתוב בשיבוש גזרו יהא מותר למעמדו ובטלו אשר אין לו הבנה והגהתי ע"פ הירושלמי. (ג) או"ז שם אות י"ב. (ג) ואפי' בביתכ"ג וקוראי' בתורה יחפים כן הוא באו"ז שם.

לב. למשך למה שלמעלה והוא ג"כ באו"ז שם.

לג. לא יצא האיש בסיף וחכ"א אינה אלא לננאי שנאמר וכו' (שבת ס"ג ע"א) והלכה כחכמים הלכך אחינו שבביהם לא טוב הם עושי' דמוליבי' חרבות ותרסיסין בע"ש. מיהו כשפעמים יראים ושומרים את העיר שמא או מותר דאמר בפ' מי שהוציא והו' (מ"ה ע"א) על ההוא שצרו גוים על עיירות ישראל אין יוצאי' עליהם בכלי זיין כד"א שבאו על עסקי ממון אבל כשבאו על עסקי נפשות יוצאי' עליהם בכלי זיין ומחללין עליהם את השבת וכעיר הסמוכה (א) לספר אפי' לא באו אלא על עסקי תבן וקש יוצאים עליהם בכלי זיין ומחללי' עליהם את השבת וטעמא דמלתא שמא ילכדוהו ומשם תהא נוחה כל הארץ לכבוש לפנייהם כ"ש עתה שאנו דרים ביניהם שאפי' באו לשלול בעלמא שיוצאי' עליהם בכלי זיין בשבת שכששוללים אז הם כמו כן הורגים ואין לחלק בין היכא שבאו כבר לאומרי' שרוצים לבא אלא כשהקול יוצא שרוצים לבא לשלול אע"פ שלא באו עדיין מותר ללבוש בכלי זיין ולשמור ולעשות קול בעיר כדי שלא יבאו דאין מדקדקי' בפקוח נפש כדאמר (שבת ס"א ע"א) גבי קמיעא שמותר לצאת בקמיע ולא שנכפה אלא שלא יכפה וקושר ומתיר אפי' ברה"ר.

לד. (א) בירית טהורה ויוצאי' בה בשבת כבליט טמאי' ואין יוצאי' בהם בשבת (שבת ס"ג ע"א) אבל בני אדם הנחבשים ויש להם בכלי ברזל כבליט טמאי' ברגליהם מתיר להם (ב) ריב"ם לצאת (ג) בהם ברה"ר דכיון (ד) שאין עליהם אלא בשביל שלא יברחו הרי תקועין היטב וליכא למגור דלמא מתפרקי ואתי לאתווי כמו בני מלכים היוצאים בנוגים שכצואריהם (שבת ס"ז ע"ב) שתוקעי' היטב והוי כמו מלבוש. לה. בפ' כל כתבי הקדש (קכ"א ע"א) נכרי שבא לכבות אין אומרי' לו וכו' פרשי' גזירה על אמירה לגוי משום (א) שבות. מכאן ילפי' דאמירה לגוי שבות אפי' בדבר שהוא (ב) אסור מדרבנן דהא כבוי לא אסור אלא מדרבנן שאינו מכבה לעשות פסח ואלו לא נדלק מעולם הוי ניחא ליה כל כה"ג לאו מלאכה דאורייתא היא. וכשם שאמירה לגוי שבות כך רמיוה (ג) לגוי לעשות בשבת נמי שבות וקיי"ל דאמירה לגוי שבות אפי' (ד) במקום מצוה ומותר לומר לגוי לעשות מלאכה דלא אסירה כי אם מדרבנן לצורך מצוה.

לו. וכבר היה מעשה בישוב אחד ברינוס רחוק מבונא ה' פרסאות ושלחו לבונא לשלוח להם אתרוג והיה כתוב בכתב שהביאו מקלונאי בע"ש אתרוג וע"י (א) אונס נשבר לחתיכות ושלחו שליה מבע"י גדול לבונא אחר אתרוג ובא בחצי הלילה ונשא ונתן בדבר רבי' יואל הלוי ותלמידיו שבעיר והסכימו ואמרו הואיל שלא פשעו וע"י אונס אירע שרי לומר לגוי שיטול מעצמו להם האתרוג כי ההוא ינוקא דאשתפיך חמימי וכו' עד אי הכי אימא ל"י לגוי זיל אחיב ליה (עירובין מ"ז ע"ב) אלמא במקום מצוה דאשתפיך חמימי דהיינו שבות דאמירה שרי ה"נ מצוה ואיכא אונס. לז. יש רוצים להתיר לומר לגוי להביא ספר בשבת דרך רה"ר כדי ללמוד בו כי

לג. או"ז שם אות י"ג. (ב) בכ"י בכפר.

לד. גם זה באו"ז שם. (ב) בכ"י נכתב בטעות מכאן עד ואין יוצאי' בהן בשבת בסי'. ל"ג. והוא התחלת סי' זה כמבואר. (ג) באו"ז אי' רבינו יצחק בר' שמואל. (ג) חסר בכ"י. (ד) חסר בכתב יד.

לה. או"ז שם אות כ"ה ומאריך בזה. (ב) בכ"י שבות משום. (ג) בכ"י אפי'. (ג) בכ"י לעשות לגוי נמי שבות בשבת וכו' אשר אין לו הבנה. (ד) בכ"י במקצת. לו. או"ז שם ועיין ד"פ סי' כ"ב ותשובת הרשב"א סי' תתמ"ז. (ב) בכ"י כתב במקום אונס ועל ידי כך. לז. גם זה שם באו"ז עיין תוס' גיטין ח' ע"ב ד"ה אע"ג.

היכא דשרי בה"ג דמשום מצוה שרי לומר לגוי ואומר רבי יצחק ברי שמואל דיל דאפי' לדברי ה"ג אסור ולא דמי דדוקא משום מילה דהיא עצמה דוחה שבת התירו לומר לגוי וכו' אבל משום מצוה אחרת אפי' בכרמלית דרבנן אין אומרי' לגוי.

לח. יש שהיו מתירי' להלוב בשבת את הבהמה לתוך הקדירה שיש בה פרוין של פת (א) כיון שהולבי' אותה לצורך אוכל (ב) והוי משקה הבא לאוכל (ג) והוי כמפריד אוכל מאוכל דאפי' בשבת שרי ור"ת אוסר להלוב בשבת דכיון דבהמה לא חויה לאכילה בשבת הו"ל פסולת והוי כמסיר אוכל מתוך הפסולת והוי כמו דש שמפרק האוכל מתוך הקש אבל ביו"ט הולב אדם לתוך הקדירה הואיל וחויא הבהמה לאכילה הוי אוכל דאפרת וכן מוכיח בה"ג שכי"כ דהולב אדם עו לתוך הקדירה (ד) (שבת קמ"ב ע"ב) היינו ביו"ט.

לט. ומותר לסחוט אשכול של ענבים ביו"ט לתוך הקדירה ואפי' בשבת כיון דחוי' האשכול לאכילה אוכל דאיפרת הוא ודוקא לתוך הקדירה דאית בה בישולא שרי שהמשקה הבא לאוכל אוכל הוא.

מ. וכתב רבי משה (פ"ה מה' שבת ה"י) מותר לסחוט הענבים לתוך האוכל שהמשקה הבא לאוכל אוכל הוא (א) ואם סחט לכלי שאין בו אוכל (ב) ה"ז דורך וחייב והחולב לתוך האוכל או היונק בפיו פטור (ג) ואינו חייב עד שיחלוב לתוך הכלי.

מא. אישה מינקת שמתקשה לה חלב בדדיה ומצטערי' ה"ז מקילה ע"ג קרקע ושרי ואמרי' פ"ק דכתובות (ה' ע"ב) נבי דם חבורי מחבר (א) לדם הוא צריך ואסור או דלמא להנאת עצמו (ב) הוא צריך ושרי והכא להנאת עצמה הוא הלכך נראה בעיני דמותר.

מב. פסק רבי אליעזר דמיין בשר שנבלע בו מרק יוהר אדם שלא יסחטנו לצורך משקה היוצא ממנו והנותן בשר במרק או שורה פת ביין ומחזיר לפיו ומוציין המשקה' הוששני לו מחטאת כ"ש שלא ימצין בפיו משקה מענבים וכו"ב וכן ברוא שיש לו נעורת והנעורת בלוע מיין יוהר שלא יסחוט מן הנעורת יין שבו אבל אם אין צריך למשקה כלל מותר.

מג. שאר פירות כגון (א) הנך דתני בכרייתא (שבת קמ"ד ע"ב) פגעין כרישין פ"י קרובי בלשון כנען ועוורדין סוחטי' אותן לכתחלה בשבת אבל תותים ורמונים אם הכניסן למשקין היוצא מהן אסור לכ"ע ואם הכניסן לאוכלין לרבנן אסור ולרבי יהודא שרי והלכה כרבי'. ותפוחים איני יודע מה אידון בהם במלכותינו שהרי באינגלטיר (ב) ובגרמנדיא עושי' יין אנסים ותפוחים ודעתי נוטה דמותר לסוחטם לכתחלה.

לח. או"ז שם סי' נ"ח ועיין ד"ס סי' תרל"ח וד"ק סי' קפ"א וקפ"ב ולקמן סי' ש"ן. (ב) בכ"ז כמו. (ג) בכ"ז והרי. (ג) בכ"ז והוי כמפריד. (ד) עיין תוס' שם ד"ה חולב. לט. גם זה באו"ז שם.

מ. גם זה שם בשם הרמב"ם. (ב) בכ"ז ואין. (ג) בכ"ז חסרים כי תיבות הללו. (ג) מן ואינו חייב עד הכלי חסר בכ"ז.

מא. גם זה שם באו"ז. (ב) לדם הוא צריך חסר בכ"ז. (ג) הוא צריך חסר בכ"ז.

מב. או"ז סי' נ"ח והגמ"י פכ"א מה' שבת אות י'.

מג. שם. (ב) מן הנך עד ועוורדין חסר בכ"ז וכתב שם כגון כבושים. (ב) באו"ז כתב ובלומברדיאה.

מד. יש לאדם לזהר בשבת וי"ש שלא ישפה מכלי אל כלי כדי להשאיר פסולת בשוליו הכלי משום דנראה כבורר אלא או ישאיר מן המשקה עם הפסולת שלא היא הפסולת ניכר או ישפה הפסולת עם המשקה (א) לחוץ.

מה. תנן (שבת קל"ז ע"ב) נותנין לתלויה בשבת והכ"א כו' נראה בעיני היתר גמור לתן מע"ש שמרים לתוך השק כדי שיוזב היין לחוץ ולשחות היין בשבת דע"כ לא פליגי ר"א והכמ"י אלא לכתחלה אבל היכא שתלה מע"ש (א) ונתן עליו שמרים מע"ש שרי לכ"ע אע"ג שזב היין לחוץ בשבת.

מז. וצריך אדם לזהר שלא ישרה בנדריו במים בשבת וי"ש כדי שלא יבא לידי סחיטה ויתחייב משום מלכך ובמקום (א) מצוה כגון שהולך להקביל פני רבו וכיו"ב לא נזר דלמא אתי למסחט. ושריית הבגד זהו כבושו היכא דהבגד מטונף או מלוכלך אבל היכא דאין הבגד מלוכלך אין שרייתו כבושו אפי' אם היה שחור ולכך שרי לטול ידים בשבת במפה וכן כל בגד צה אין שרייתו אלא לכלוכו כי יותר שמקנה בו מלכלך הבגד. ובין ובשכר ושמן שמא אין שייך לבון ולכך מסנני בשבת אותו בסודרי' ולא המים. ואם היה עשוי ומיוחד לכך מסנני בו אפי' מים כדמוכח פי' רש"י פי' במה טומנין (מ"ח ע"א) אבל לפר"ת אין בידי להתיר אפי' מיוחד לכך לסנן בו מים הואיל ושייך לבון במים.

מז. ובגד שבלוע מן היין ומן השמן או מן השכר אסור לסחטו לתוך המשקין הלכך אסור לסחטו פי' הכית בבגדים וסמרטוטים מפני שנסחט הבגד והסמרטוט ונפול לתוך היין. והברוא הפרוסה סביבותיה סמרטוט מותר לתוחבה תוך החבית בשבת וי"ש היכא שהברוא מן הצר משום שהיין הנסחט (א) נופל ע"ג קרקע והולך (ב) לאיבוד אבל למעלה אסור לפי שהיין הולך לתוך חבית וניחא ליה.

מח. אשר שאלת על ראובן ושמעון ולוי ויהודה השותפי' בתוך אחד ופרעו להם כסף וחלקוהו בגורל ואחר זמן קנה ראובן חלק שמעון שותפו בכסף וחזר ומכרו לסוחרים וחתכוהו הסוחרים ונמצא מזויף מתוכו מלא סינים וכמעט בא לידי סכנה והוצרך לפיים הסוחרים ע"י כסף שלא יעלילו עליו כו' יפה כתבת דמקה טעות וחזר אף אם שהה בכדי שיראה לתגר או לקרוביו או ביותר דלא נתנו בו חכמי שיעור זה אלא בחפץ הנראה שמה שהתנה עמו נתן לו בכך וכך אלא שמכרו ביותר משויו אבל אם מכר לו כסף ונמצא עופרת מקה טעות הוא וחזר לעולם ואפי' גבי קידושין אמרי' בפ"ב דקידושי' (מ"ח ע"ב) התקדשי לי במנה של זהב ונמצא של כסף (א) ומפרש בגמרא מאי נמצא דצייר בכליתא אינה מקודשת לעולם דכל כמה דלא ידעה ביי' (ב) ליכא למימר דסברה וקבלה. ועוד שמעון אלו הוי ידע בשעה שמכר לו שכספו הוי' סינים וכי הוי' מוכר לו כסף בחזקת טוב והא קעבר בכל תונו ובשארית ישראל לא יעשו עולה וכי היכי דהוא לא ידע ראובן נמי לא ידע דמחל כה"ג אמרי' פי' חזקת הבתים (מ"א ע"א) גבי רב ענן שקיל בידקא (ג) בארעיי' אול אהדר גודא בארעיי' דחברי' (ד) אתא לקמי' דר"ג א"ל זיל הדר

מד. או"ז שם סי' נ"ט והגמ"ו פכ"א משבת אות ס'. (ב) בכ"י לארץ.

מה. או"ז שם. (ב) בכ"י ותלה.

מז. או"ז שם באריות ועיין מרדכי שבת רמז ש"צ ותכ"ח וכ"ו א"ד סי' ל"ז. (ב) בכ"י חסר מלת מצוה.

מז. גם זה שם באו"ז. (ב) מן נופל עד קרקע חסר בכ"י. (ג) עיין תוס' יומא ל"ה ע"א ד"ה הני מילי בשם הערוך.

מד. עיין מרדכי פי' הספינה רמז תקס"ג ופי' המפקיד רצ"א וכ"ו א"ד סי' קמ"ו. (ב) מן ומפרש עד נמצא ליתא בכ"י. (ג) ליכא למימר חסר בכ"י. (ג) בכ"י במרוב. (ד) מן אתא עד והא

כו' וא"ל והא אחיל א"ל מחילה בטעות היא את גופא אי (ח) הוי ידעת מי הוי עברת
 כי היכי דאת לא ידעת איהו נמי לא הוי ידע ובספ"ק דגיטין (י"ד ע"א) גבי הנהו
 גינאי מסקי' דאפי' קנין (ו) בטעות חוזר ואין זמן לדבר עד דאיכא סהדי דסבר וקבל
 וידע וזכי רב אלפס בשם רב האי גאון ז"ל כמו שהבאת בעצמך דכל כה"ג (ז) חוזר
 לעולם ודמי נמי להא דאמ' פ' המוכר פירות (צ"ב ע"ב) המוכר פירות להבירו ה"ז מקבל
 עליו רובע טנופת לסאה ומפרש בגמ' רובע קטניות לסאה חטי' ורובע קטניות לסאה
 שעורי' ורובע עפרורית לסאה עדשים ושפי' לא מקבל דלא שכיח דמערב וסתמא
 דמלתא מאן דיהיב זוזי אפירי שפיר יהיב והי"נ המוכר אומר לקנות כסף ואיהו נמי
 אדעתא דכספא קנה וכי אשתכח ל"י ביה בדיל או עופרת טפי ממאי דרגילי' אינשי
 לאיערובי ביה מקח טעות הוא וחוזר לעולם. ועוד אמרי' בפ' הגזול בתרא (ק"י ע"ב)
 דטעות של גוי מותר כי הא דשמואל זבין מגוי לקנא דרהבא במר דפרזלא בר' זוזי
 וכו' אלמא אפי' בדבר הנראה למי שנראה לו לדקדק מ"מ כיון דמוכחא מלתא דהאי
 ג'רא מוטעה טפי מקח טעות קרי ב"י וגבי גוי הוא דשרי אבל בישראל דומי' דגוי
 אסור המטעה את חברו לעכב את ריוח הטעות לעצמו אפי' היכא דלא ידע המוטעה
 שהטעותו כי ההוא מלתא דשמואל דלא ידע הגוי שהטעותו ולא הדר וקתבע משמואל
 מידי ואפ"ה ילף מינה דטעות גוי מותר הא בישראל כה"ג אסור ולגבי חלוקת
 השותפי' נמי (ח) בטלה מחלוקת וצריכי' כולם לחזור ולחלוק פעם שנית כדאמ' פ'
 בית כור (ק"ו ע"ב) גבי האחי' שחלקו ובה להם אה ממדה"י רב אמר בטלה מחלוקת
 ושמואל אמר מקמצי' ומסקי' והלכתא בטלה מחלוקת ופרש"ם ז"ל א"נ (ט) אי טעו
 לחלוק ביניהם שדה שגול אביהם ונמצאת יוצאת מתחת אחד מהם דחזורי' וחולקי'
 בשוה עכ"ל וע"כ מיירי אפי' בחלקו בגורל דאי בלא גורל או שהלך זה בתוך זה
 במאי לקני ובמה תקיים שלא יוכלו לחזור בהם והאמרי' לעיל (שם) האחי' שחלקו
 שנפל הגורל לאחד מהם קנו כולם והא דמסיק רב אשי בההוא הנאה דקא צייתי
 אהרדי (י) גמרי ומקני להרדי לא אתא לאפלוגי ארי' אלעזר דאמר דוקא בגורל קנו
 כמו שפרש"ם מדלא גרסי' אלא בספרים אלמא דלעולם לא קאמר בדברים אלא
 בגורל כר' אלעזר כיון דליכא אורים ותומים כהנחלה בא"י ולא דמי לההוא יתומים
 שבאו לחלוק בנכסי אביהם דביד מעמירי' להם אפטרופוס ובוררי' להם חלק יפה
 ופרי' אפי' בלא גורל דהתם ע"פ ב"ד אביהם של יתומי' אינן לתקנת היתומי' יפה
 כח ב"ד אפי' בלא גורל.

ממ. וישאלת אם ראובן יכול לגלגל על שמעון גם ההפסד שהפסיד על ידו
 שהוצרך לפיים הסוחרים ולהשחידם שלא יצעקו על דבר זה פשוט
 הוא ששמעון פטור מזה היכא דלא ידע שמעון שהיה סיגים ולא היה עליו לחזור
 ועוד א"נ היה יודע שמעון שהיה בו סיגים ולא הוי ידע בו ראובן פטור ודאי מדיני
 אדם וחייב דיני שמים דגרמא בנוקין פטור ולא דמי כלל לדינא דגרמי דמחייבים
 דכל היכא שאין ההיזק נעשה לאלתר (א) ולא ברי הויקא לא מחייב ומילי טובא
 איכא בפ' הכונס (נ"ו ע"א) דפטור מדיני אדם דברי הויקא (ב) טפי מהאי כ"ש האי
 דשמא לא ירגישו הלוקחי' מיד ראובן שיש בו סיגים כמו שכל השותפי' לא הרגישו.

אחיל חסר בכ"ו. (ח) בכ"ו את גופי' מי ידעת אי הוי עברת כו' והוא טעות והגהתי ע"פ חש"ס.
 (ו) בכ"ו חסר מלת בטעות. (ז) בכ"ו חוזר לשלם. (ח) בכ"ו כבולה. (ט) בכ"ו א"נ אם נדע. (י) גמרי
 ומקני להרדי ליתא בכ"ו.

ממ. (ב) בכ"ו אבל כדו ואין לו הבנה. (ג) בכ"ו טעו.

ג. וששאלת בפלוגתא דרב ושמואל (מכות ג' ע"ב) (א) דע"מ שאין לך עלי אונאה הלכתא כמאן לא ידענא מה תבעי לך דבהא כל אפי שווי דהלכתא כרב דאמר (ב) יש לו אונאה דתניא כותי וכן פסק השאלות בפרשת בהר סיני וכ"פ ר"ה ורבי משה וכ"פ רב אלפס בפי הוהב ולא כמו שכתבת שהולכה כשמואל וכ"פ ר"י ולא שמענו אדם שערער ע"ז מעולם ושלוש מאיר ברי ברוך שיחי.

נא. נשאל אדם שנדר בעת צרה להתענות חצי שנה ולא נוכר ר"ה ופורים אם חל הנדר או לא. תשו. נ"ל ודאי דאין הנדר חל על ר"ה ופורים והנוכה דהא ר"ה אסור בתענית דהא דאמר (ברכות מ"ט ע"ב) (א) טעה ולא הזכיר של ר"ה אין מחזירי אותו דאי בעי אכיל איבעי לא אכיל פריי אי בעי לא אכיל דבר שנתייב בבחמ"ז מיהו להתענות אסור והנוכה ופורים הם מימים הכתובי במגלת תענית אע"ג דבטלה מגלת תענית הנוכה ופורים לא בטלו כרמסיק תלמודא (ר"ה י"ח ע"ב) וניהו דמסיק תלמודא לא בטלו פ"י אינהו גופיהו מיהו בטלו לענין לפניה ואחריה והא קמ"ן דמתענין בהם תעניות גם ביום ו' נופלים בתחנון והטעם דלא עדיפי לפניהם ואחריהם דהנוכה ופורים מגוף ימים הכתובי במגלת תענית דבטלו. (ב) מ"מ כיון דגופיהו לא בטלו אין חל עליהם נדר כדתני (ר"ה י"ח ע"ב) מעשה וגזרו תענית בתנוכה בלוד וירד ר' אליעזר ורחין ור' יהושע וסיפר ותני (תענית י"ב ע"א) נדר להתענות שני וחמשי ושני ופגעו בו ימים הכתובי במגלת תענית אם גזירתינו קודמת לנדרו ידה נדרו מפני גזירתנו. וראיתי תשו' הגאונים (ג) דאחר נדר להתענות ב' וה' וכו' והגיע ניסן ואמר שלא להתענות דאמר במס' סופרים (ד) (פכ"א ה"ג) דנהי דבטלו מגלת תענית יומי ניסן לא בטלו לענין תענית והא קמ"ן דאין נופלין בתחנון ונ"ל הא דלא משני תלמודא לפי דבריהם כאן בתנוכה ופורים ויומי ניסן משום דביומי ניסן יחדי מתעני מפני התורה שנשרפה והבכורות והצנועים מתעני בערב פסח. ומעתה לפי דבריהם ק"ו מזה יומי ניסן דיחדי מתעני ובכורות וצנועי ואפ"ה אין חל עליהם הנדר ר"ה והנוכה ופורים לא כ"ש. ומיהו נ"ל דיש חילוק בין שבת ויו"ט דא"ל ר"ה והנוכה ופורים דאדם שנדר תענית שנה סתם והיו בהם שבתות ויו"ט קיי"ל כר"ע (בגדרים ס"ו ע"א) דנדר שהותר מקצתו הותר כלו ואפ"י ימי החול מותר ואדם שנדר סתם שנה והי בהם הנוכה ופורים ור"ה עד אותן הימים צריך להתענות אבל באותו יום לא יתענה והטעם דנדר דא"ל ואיסור תענית באלו הימים אינה רק מדרבנן וניהו דמהני לענין אינהו גופיהו אבל (ה) לבטל כל הנדר לא מהני והכי (ו) משמע בפלוגתא דר"ע ורבנן נדר להתענות ופגעו בו שבתות ויו"ט משמע התם קאמר ר"ע נדר שהותר מקצתו מדא"ל הותר כלו הא ימים האסורי מדרבנן מודה ר"ע לרבנן דעד אותן הימים מתענה ובהם אין מתענה. ועוד יש חילוק אחר דאפי' גזרו צבור תענית סתם והתחילו מפסיקי לשבתות וימים טובי ואלו (ז) בימים האסורי מדרבנן תניא (תענית ט"ו ע"ב) (ח) אין גזרי תענית עד הצבור בר"ה בתנוכה ובפורים ואם התחילו אין מפסיקי ופסק ר' יוסי דאפי' משלים. מיהו ליחיד ודאי אם נדר בפירוש הנוכה ופורי ור"ה להתענות

ג. עיין ד"פ סמ"י תשפ"ג. (ב) בכ"י דע"ז כ"ש והוא מחוסר הבנה. (ג) תיבות יש לו

אונאה חסרים בכ"י.

נא. עיין ד"פ ס"י קצ"ח וש"ן וכ"י א"ד ס"י נ"ב. (ב) עיין תוס' ברכות שם ד"ה אי בעי.

(ג) בכ"י וכיון דגופיהו וכו' והוא ואין לו המשך למה שקדם לו וע"כ הגהתי מ"מ. (ג) עיין לקמן ס"י תמ"ב. (ד) במס' סופרים איתא בזה הלשון אין מתענין כל יומי ניסן אלא הבכורים בע"פ וכו'. (ה) בכ"י ומבטל כו'. (ו) תיבת משמע חסר בכ"י. (ז) בכ"י ואפילו בימיהם. (ח) בכ"י אין גזריין

אין הנדר חל כדאי בעובדא דר"א ור"י אפי' בגזירת רבים אין חל דכל דתקון רבנן כעין דאין תקון וכדאין לא חל הנדר דהוי כנשבע לבטל את המצוה אך כעין דאין אם נדר סתם ניהו דעל אותן הימים אין חל הנדר כדפי' מ"מ ע"י ימי היתר חל (ט) נמי על ימים הללו דאפי' כדאין ראוי לחול ע"י כולל וניהו דבדאין היתר מקצתו הותר כלו ולא הייל ע"י כולל היינו משום דפותח בהרטה כדאמר תלמודא (נדר"י שם) נבי אלו הייתי יודע שיש שבת ויו"ט בינתיים לא הייתי נודר. אך אם אותו שנודר היה מפרש בהדי' ימי החול וימי השבת ויו"ט הי' חל שנדר"י חלי' על דבר מצוה (י) כדבר הרשות אבל כדרבנן כיון דמן הדין אם מפרש אותו יום בהדי' הי' חל שנדר"י דאין ואלו ימים דרבנן ולא אתי דרבנן ומבטלי דאין אי"כ ע"י כולל חל לכל הפחות. וצ"ע. ענין אדם שקבל תעניות סתם ומתחיל להתענות ברה"א אם צריך להפסיק מי אמר"י דהא דאמ' ידחה נדרו מפני גזירתו היינו בלא התחיל הא אם התחיל אינו מפסיק או שמא הא דאמ' אם התחילו אין מפסיקי' היינו דוקא בתענית צבור כדמשמע לשנא דברייתא אין גזר"י תענית אבל ליחיד שמא אפי' מפסיק מ"מ נראה הפי' אם התחילו פי' ודאי הנדר בטל כדאמ' בנדר"י אלו הייתי יודע ששבת ויו"ט ביניהם לא הייתי נודר וכיון דמתחרט אי"כ עוקר הנדר מעיקרו אך הובא דתחיל להתענות אף לאחר שנודע ששבת ויו"ט ביניהם אי"כ הו"ל כפי' ימי החול והשבת והוי כולל אי"כ בשבת ויו"ט דאין ימי החול מתענה ועל שבת ויו"ט אינו חל אבל ימים דבמגלת תענית הואיל והתחיל בפי' אי"כ אתא נדר דאין וחיל אימים דרבנן. חיים פלטיאל תולעת.

נב. תשו' אבא מורי נ"ע לפי שראיתי יהודים המחזירי' לקנות מיהודים אחרים טריפה שבא לידם ואח"כ מוכרי' לגוי' ומרויחין ואולי' וקונין טרפות אחרות מן היהודי' ומוכרי' לגוי' נתתי אל לבי ומצאתי פ"ו דשביעית במשנה ומייתי לה פ' כל שעה (כ"ג ע"א) וצירידי עופות ורגים (א) שנתמנה להם מיני טמאים מותר למוכרן רבי יהודה אומר אף מי שנתמנה לו לפי דרכו לוקח ומוכר ובלבד שלא יהא אומנתו בכך והכמי' אוסרי' ותו גרסי' לעיל מהאי משנה קליפי רמונים והניץ שלו וקליפי' אגוזים וגרעינין יש להן ולדמיהן שביעית הצבע צובע לעצמו ולא יצבע בשכר לפי שאין עושי' סחורה בפיירות שביעית ולא בבכורות ולא בתרומות ולא בנבלות וטרפות ושקצים ורמשים וגרסי' בנמרא ירושלמי (שם) מהו לצבוע בטובת הנאה טמאים הם לכם וטמאים יהי' אלא אחר איסור הנאה ואחד איסור אכילה ומסיק כל דבר שאיסורו מן התורה אסור לעשות בו סחורה וכל שאיסורו מר"ס מותר לעשות בו סחורה (ב) ופריך והרי חמור פי' דאסור מה"ת ומותר לעשות בו סחורה ומשני חמור למלאכתו עומד והרי נמל למלאכתו הוא גדל פי' אינו עומד לאכילה כי אם למלאכה ולהכי שרי הרי לך דאין עושין סחורה בטרפות וכיו"ב כדתנן במתני' ומדתני בסופא צירידי עופות וחיה ורגים שנתמנו להם מינים טמאים דמותר למוכרם משמע דוקא דנתמנו אבל לחזור ולמכור אסור אבל אם יכול הסרסור לסייע לבעל הטרפות למכור לגוי מותר לשול שכרו. יואל הלוי.

ואני בנו נ"ל דמותר דפסקי' בנמרא דירושלמי הלכה כרבי יהודה דשרי אם אין אומנתו תדיר בכך והתם מפורש שפיר מה שנחשב אומנתו

תענית בימים הכתובים במגלת תענית והגהתי ע"פ השי"ס. (ט) בכ"י מן נמו עד הללו חסר.
 (י) היינו ע"י כולל לפי מה שמרמזה זה לעיל לנשבע לבטל המצוה ולא לנדר וצ"ע והלשון מוגומס.
 נב. עיין מורכנו ר"פ כל שעה ובגדי ישע שם ואו"ז הלכות שביעית סי' ש"ל ותשו' הרשב"א סי' ש"א. (ב) במשנה שלפנינו הגי' שנודמנו עיין בפי' הרמב"ם שביעית שם ובגדי ישע ר"פ כל

בכך ונתמנה דרבי יהודה פ"י נתמנה לו לפי דרכו לקנות ולמכור ואין אומנתו בכך כדקתני לוקח ומוכר וז"ל הירושלמי פ"ו דשביעית תמן תנינן ר"א אימתי בזמן שאין לו אומנות אלא הוא אבל יש לו אומנות בלא הוא היז מותר (ג) היאך עבדא היה יושב ובטל ממלאכתו כל ימי השבוע וכיון שבאת שביעית פשט ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית אם יש עמו מלאכה אהרת כשר ואם לאו פסול אבל אם הי' יושב ועוסק במלאכתו כל שני השבוע וכאן שבאת שביעית התחיל לשא ולתן בפירות שביעית אע"פ שאין לו אומנות אלא הוא מותר ר' אבא בר' זבדא ר' אבוה בשם ר' לעזר הלכה כרבי יהודה דמתני' אקלם ר' אבא דאמר שמועה בשם דועיר מינה תני ר' הייא רבי יהודה להומרא (ד) היאך עבדא היה יושב ועוסק במלאכתו כל שני השבוע כיון שהתחיל שביעית התחיל לשא ולתן בפירות עבירה אם יש עמו מלאכה אהרת מותר ואם לאו אסור אבל אם בטל ממלאכתו כל שני השבוע ובשביעית התחיל לשא ולתן בפירות עבירה אפי' שיש עמו מלאכה אהרת אסור לא בד"א ר' אבא בר זבדא ר' אבוה בשם ר' לעזר הלכה כר"י דמתני' (ה) אף הכא כן א"ר יוסי בר בון תמן אין מלכות אונסת ברם הכא מלכות אונסת. וז"ל דהירושלמי מדמה הך דר' יהודה להך דתנינא בפ' זה בורר (כ"ד ע"ב) יש לו אומנות שלא הוא מותר ופסק ר' בא הלכתא כר"י דמתני' דשביעית דעלה קיימא מיהו נראה דהלכה כר"י דפ' זה בורר דאימתי לפרש. אקלם ר' אבא פ"י שבהוהו חכמים שאמר דבר בשם אומריו אע"פ שקמן ממנו ואפי' לפי הומרא דר' הייא שרי דאין לך אדם שאין עמו מלאכה אהרת שיהי' בטל ממלאכה ומיוחד לעשות סחורה בנבלות וטרפות ונרסי' לעיל מזה בירושלמי (שביעית שם) דר' יהושעי' נסיב ויהיב בהדין מוריים רב הונא נסיב ויהיב בהדין הלתותא. ז"ל דכל הני איסורי דרבנן הלכך מותר לסחור בהם ואפי' אומנתו בכך. תני (ירושלמי שם) לא יהי' המשה מלקטי' ירק ועשב ואי מוכר על ידו אבל הוא מוכר שלו ושל חברו ה' אחי' מלקטי' ואי מוכר על ידיהו א"ר יוסי ובלבד שלא יעשה פלטר דלא יהא מוכן בחרא אתרא בכל שעתא ואית דבעי למיטר דלא יהא מוכן כל שעתא. תני החנוני שהיה (ו) מבשל ירקות בשביעית לא יהא מחשב שכרו של דמי שביעית אבל מחשב הוא על היין ועל השכר ועל השמן ועל האבטלה ר' אילא מפקיד לאילן חלטרוא לא תהא חושבי' אנריכין על משחא אלא על חמיא משמע נמי מהכא אגר דבטילה שרי למשקל וכ"ש אדם שיש לו אומנות אחר ומתבטל מאותו האומנות כשהוא מתעסק במכירת האיסור ודכותי' אמרי' בכתובות (ק"ה ע"א) דקרנא בתורת אגר בטילה הוי שקל. והיבא דמוכה שרי ואע"פ שאמר שהוא אסור לקבל שכר כדי לרזן דכותי' נמי אמרי' (ז) בכ"מ (נ"ה ע"א) ובפ' אין בין המורד הנאה בנדרים (ל"ו ע"א) אע"ג דשכר שמור שבת אסור ע"י הבלעה אם משכירו לו לחדש או לשבוע מותר כדאי' התם ותני' בתוספתא דשביעית (פ"ה) הצבעים והפטמין לוקחין מורסן מ"מ ואינן נמנעין (ח) ואין מוכרי' נבלה אי מוכרי' אותה מהרוזות מהרוזות אבל מוכרין אותה איברים ע"ג מוטות לא יהא מביא כלבים כופרין וקופים וחולדות הסנאים וחוללים למוכרן לגוי ולשכור עליהם (ט) אבל מוריים ונבינות בית הוניקי והפת והשמן שלהם מותר למוכרן לכושי ולשכור עליהם. וז"ל דה"ש משום דאסור לגדל כלבים כופרים וחולדות הסנאים כדאי' במרובה (פ' ע"א) ומדרבנן אסור לעשות בהם סחורה דלאו למלאכתו עומד דחשו רבנן לתקלה שמא ישחא אותם מפני ריוח שלו כדאמר

שעה. (ג) מן ופריך עד סחורה חסר בכ"י. (ג) היאך עבדא חסר בכ"י. (ד) גם כאן חסר היאך עבדא בכ"י. (ה) אף הכא כן חסר בכ"י. (ו) בכ"י מוכר והוא מ"ס. (ז) בכ"י בפ"ב דכותי' והוא מ"ס וצ"ל כמו שהגהתי. (ח) בכ"י נבילה ואין מוכרי' וצ"ל כמו שהגהתי. (ט) מן אבל מוריים עד

בעלמא שמא יגדל מהם עדרים עדרים (בכורות ל"ג ע"ב) וכן השו"ת חכמים לתקלה
 כפי מעשר בהמה (נ"ג ע"א) ובספ"ק דפסחים (כ' ע"ב) וביומא (ס"ו ע"א) ובבב"ק
 (קט"ו ע"ב) אבל מוריים איסורו מדרבנן והלכך שרי וה"ש דאסור לעשות סחורה
 נמי בבכורות ובנבלות וטרפות דליכא קרא התם דטמאים יהי' לכם כמו גבי שקצים
 ורמשים כרפי' לעיל. ובפי' המשניות ראיתי שפי' רבינו יצחק מסימפונט לא בבכורות
 משום דלמא אתי לירי תקלה וע"ז אמרו חכמי' כל דבר שאיסורו מן התורה אסור
 לעשות בו סחורה פי' בקביעות עכ"ל משמע מדבריו שאין איסור אא"כ אומנתו בכך
 ופי' לה אליבא דהלכתא אע"פ שלא פי' המשנה על זה דרבי יהודה מ"מ לפי דרכו
 פי' ארישא דרישא ולא אפלוגתא דר"י ורבנן. ועוד ראיתי שפי' ר"י אומר שלא הי'
 ציד וכו' והכ"א מ"ט דרבנן דבצייד שרי ובהדיוט אסור משום דאמר ר' יוסי בר
 כון בנמרא דירושלמי תמן אין המלכות אונסות והכא מלכות אונסות פי' לוקחת
 מס מן הציידין עכ"ל ור"ל שהתירו לציידים למכור מפני שנתנים למלך מס מן הצייד
 ואין להם לפרוע אלא ממה שנתמנה משא"כ באדם אחר. ונראה בעיני שיש ראי'
 לענין זה שהתירו דבר שאין בו איסור מן התורה מפני דוחק ממון דתנן הנחתומים
 לא חייבו להפריש מעשר שני אלא (י' תרומת מעשר וחלה ומייתי לה בספ"ק דיומא
 ה' ע"ב) בהלכה דלשכת פרהרין ופריך עלי' תלמודא כו' אלא מע"ש נסקיה
 וניכליה בירושלם ומשני אמר עולא מתוך (יא) שפרהרין חובטין אותן כל י"ב חדש
 ואמרי' להם מכרו בזול לא אטרחהו רבנן פי' כל שנה הנחתומי מוכרין במכר שער
 העיר ואלו היו מוצאי' יציאות הדרך הי' מפסירי' שאעפ"כ היה להם (יב) למכור בזול
 לכך סמכו לומר רוב ע"ה מעשרי' הם ולא יעלו לירושלם. ועוד נ"ל דאין איסור
 למכור נבלות לקונה אותן אלא (יג) באיטליו בפרוטרוט מהרוות דהתם איכא למיחש
 לתקלה כדתני' אין מוכרי' אותו מהרוות מהרוות אבל בחציה או שלימה או נתח או ירך או
 כתף שרי כדמסיים בבבב"ק ותני' נמי לא יהא לוקח ירקת שדה שביעית ומוכרו
 בשוק וסתם שוק היינו מעט מדלא קתני מוכר סתם. וקריבי ר' אלעזר בר' יוסף
 הביא ראי' להתיר מפי' כל הבשר (ק"ו ע"א) דאמר התם כי אתא רב דימי אמר מים
 הראשונים האכילו בשר חזיר ורבין קאמר בשר נבלה האכילו (יד) ומפרש במדרש
 תנחומא שהיה מוכר נבלות לגוי ובשר שחוטתה לישראל והוא סבור ישראל המוכר
 שהאורה גוי שלא נטל ידיו והאכילו בשר נבלות או בשר חזיר ולא מסתבר לאוקמי
 בנתמנה כגון גוי וגר שירשו מאביהם גוי או נתמנה לו ע"י צרה כשהי' צד צבי
 ובאיסורא נמי לא מוקמי' ודחקי' לה כיון דמייתי תלמודא מההוא עובדא וכ"ש
 מראיות שהבאתי לעיל להיתר ומכירה זו היתה בהיתר שהיה להם גם אומנות אחרת.
 ולא להכריע על דברי אבא מארי באתי אך הלכה אני דורש. אבי העזרי ותשובה
 רבי שמחה.

שאל מורי הרב ר' יהוד' בר' שבתי איך אנו נוהגים היתר בדגים טמאים וארנבים
 לכבד השרים והלא לכתחלה אסורי' בהנאה כדמפי' פי' כל שעה (כ"ג ע"א)
 והרי שרצים וכו' עד אי הכי לכתחלה נמי אמר קרא יהיו בהוייתן יהי'. נ"ל דקיי"ל
 כריב"ל דס"ל לקמן דלא יאב"ל נמי איסור אכילה משמע ולא איסור הנאה כדפסק
 ר"ת ז"ל הלכתא כותי' לגבי ר' יוחנן מההוא דפי' בני העיר (כ"ז ע"א) וכ"ש לגבי רב

ולשכור עליהם חסר בכ"י. (י) בכ"י תרומות ומעשרות והוא ט"ס. (יא) בכ"י כתיב בטעות שער
 הדורים הא בשוק. (יג) חסר בכ"י. (יד) בכ"י כתיב כאן תיבה אשר אין לו הבנתה. (טז) עיין רש"י
 חולין שם וע"ע במדבר רבה פי' בלק. (טז) תיבות דאי לא למאי חסרי' בכ"י.

ושמואל דאפי' במקום ר' יוחנן ליתנהו. ואע"ג דהוקיה רבי' דרי' יוחנן הוי מ"מ כיון דשקלי וטרי אליב' אמוראי אביי ור"פ ורב אשי משמע דכותי' ס"ל והכי קי"ל ומעתה הוי לא יאג"ל לדין דס"ל כותי' כמו לא יאכל להוקי' וכי פריך תלמודא לעיל להוקי' למה לי דכתב רחמנא לא יאכל ואתי לכס למשרי' נכתוב רחמנא לא יאכל ולא בעי לכס קשה א"כ הייתי מתיר אפי' לכתחלה אע"כ הכי פי' נכתוב רחמנא לא יאכל ויהיו ומשמע דאי כתב רחמנא לא יאכל ויהי' הייתי אסרו לכתחלה ומתירי' בדיעבד (טו) דאי לא למאי קאתי יהיו לשתוק מיניה קרא ונילף איסור הנאה בשרצים מבאש תשרף כדנפקא לן מיניה המין בפסח ושור הנסקל ומעתה לכס ליל אלא להתיר מקצת הנאה אף לכתחלה וא"כ לא מפריך הכתוב אלא להכמים והם פי' כי סחורה קבועה אסורה לכתחלה אבל שאר הנאות כאשר אנו נהנים מותר' אף לכתחלה דהא פרישית לעיל דלריב"ל דאי כתב רחמנא לא יאכל ויהיו הייתי אסרו לכתחלה ומתירו בדיעבד כמו להוקי' אי הוי כתב רחמנא לא יאכל ויהי'. היים בן הרב ר' יצחק נב"ה.

גג. לא ידעתי אך מצות רבותי קהל מיידבורק לא אעבור דעו כי בענין מורדת יש הרבה דינין כפלוגתא דתנאי ואמוראי ופסק דמשהי' לה תריסר ירחי שתא וכמאים עלי נחלקו רש"י ור"ת ר"ת כתב דלא כפי' ליה רק אם רוצה מרצון נפשו להוציאה ורש"י כתב דכייפי' ליה להוציא הואיל ולא בעיא כתובה וזה אין שייך ברין זה דלא איירי בתפיסה מידי אך במשהי' לה תריסר ירחי שתא דבהא איתא תפסה לא מפקי' מינה נחלקו רש"י ור"ת רש"י מפרש לה במורדת דמתני' וניל כפרש"י דפסקו הגאונים האידנא לא דייני' דינא דמורדת דתלמודא כי בשיבת סורא ונהדרעא תקנו כדאמרי' אתתא לא בעינא נכרא כייפי' ליה לאלתר לאזקי' כדי שלא תצאנה נשים לתרבות רעה וכל מה דמייתי מבי נשא אפי' איתא ביד הבעל מהזיר לה אי איתא בעין ואי ליתא בעין לא משלם ודוקא בנכסי מלוג דאם פחתו פחתו לה אבל בנכסי צאן ברזל אי איתא בעין ולא כלו לגמרי שקלה ואי כלו לגמרי משלם לה. א"כ משמע דאין תלוי בתפיסה לדבריהם. וקצת משמע דרבי' גרשם ז"ל חולק דכתב האידנא תקנו רבנן סבוראי דשקלה מיני' מה דתפסה ומפיק לה בנישא לאלתר בדאמרה לא בעינא ליה משמע אי לא תפסה לא שקלה ואולי ר"ל דתפסה מדידיה שיעור דכולה נכסי מלוג שלה או היסר נצ"ב והן בעין ואינם שוי' כמו בתחלה ונגד זה תפסה מדיליה א"כ לדברי' שניהם משמע כפרש"י דקאי אמשהי' תריסר ירחי שתא דאמי' האידנא דאמרה לא בעינא ליה כייפי' ליה לאלתר ולא משהי' לה תריסר ירחי שתא והיינו לא בעינא ליה דמאים עלי' אע"ג דקצת הוי משמע דלא כפרש"י דכתב מאים עלי כפי' ליה להוציא ואלו מדברי' הגאונים משמע דהוא מתקנת רבנן סבוראי מ"מ אין זה קשה דלפרש"י כפי' ליה להוציאה מעיקרא אך לא שקלה מידי דתפסה אם לא כפי' ליה להוציא רק בתר תריסר ירחי שתא ודורות אחרוני' תקנו דכפי' ליה להוציאה כאשר הוי דין מעיקרא ושקלה מיני' מה דתפסה כאשר פסק התלמוד בתריסר ירחי שתא כן מיד תקנו מ"מ מדברי' הגאונים ומדברי' רבי' גרשם נלמוד דכפי' ליה להוציא מיד ושקלה מה דתפסה לכל הפחות מדודה דאתי' ליה. אך על הכפי' לא מלאני לבי לעשות דבר מה שלא ראיתי מרבתי כי גם ראב"ן מהסס לכפי' לנט שכתב והיכא דאמרה לא בעינא ליה שרי' ליה לשא אהרת והיא תשב ותתענן. אך על מאי דתפסה מדיליה דלא מצוי למשקל לא מציינן אדם חולק בדבר ודומה הדבר

גג. עיין תשו' הרשב"א סי' תתנ"ט. תת"ס. ותת"א. בתחלת חסי' הזה נראה כי חסרו'

היכא דאמרה לא בעינא ליה אי תפס לא מפקי מיניה ואכפוי לתת גט נהרא נהרא ופשמי ולא נתיר לו לשא אחרת כיון שרוצה לקבל עליו גט. אך אם אשה אינה רוצה להיות עם בעלה גם אינה רוצה לקבל גט מוטב שנתיר לו לזרוק לה גט קרוב לה שלא מדעתה ממה שנתיר לו לשא אחרת וגם אם כלה משלה והיא תפסה משלו נגר זה קצת היה דומה דמעכבת נגר זה דהא כל מה שהוציא על המזונות היה חייב בהם וא"כ נכסיו עמרו באחריות ואין זו רק סברא מ"מ מדי"ל כן אי תפסה שיעור דילה לא ידענא מאי אידון בה. ועל ולד היונק נראה לפי דברי הגאונים דאינה חייבת השתא מאי דתפסה לא מהדרה וכ"ש דתפסה גופה ומעשה ידיה לעצמה והנקה היא ממלאכות שאשה עושה לבעלה והוא מחוייב בטפול הולד כדפסק תלמודא (כתו' ס"ה ע"ב) אבל זן בניו ובנותיו קטני קטנים וע"כ היינו בכפוי בשוטי' דאי במילי מאי אריא קטני קטנים אפי' קטנים כדאמר תלמודא (כתו' מ"ט ע"ב) גבי אסיתא כצבורא. וקטני קטנים מפרש תלמודא עד שש ומיהו אם מכירה צריכה להניק בשכר כדאמר תלמודא (כתו' נ"ט ע"ב) על הא דנתגרשה אינה כופה ואם הי' מכיר אותה מניקתו בשכר וזאת לא עדיפ' מנתגרשה וזאת אשר העשו עשו ואני אחרים אני חיים פלטיאל תולעת.

אביאסף. המורת על בעלה פוחת' לה מכתובתה ו' דינרי' בשבת וכו' ועד מתי הוא פוחת עד כדי כתובתה כו' (כתו' ס"ג ע"א) המורד על אשתו מוסיפ'ם על כתו' ג' דינר בשבת מורדת ממאי רב הונא אמר מתשמיש דמטה אבל ממלאכה לא הוי' מורדת ר' יוסי בר הנינא אמר אף ממלאכה (שם). פסק רב אלפס והלכתא כר"ה כדאמר לקמן הי"ד מורדת אמר אמימר דאמרה בעינא ליה ומצערנא ליה ש"מ דתשמיש הוא דהוי' מורדת ואינה ראי' דהא מסקי' דמתשמיש כ"ע לא פליגי דהוי' מורדת כי פליגי ממלאכה נ"ל דהלכה כר"י בר הנינא דדיינא הוא ונחית לעומקא דדינא. ירושלמי (כתו' שם) הכא את אמרת ו' וכאן אמרת תלתא א"ר יוסי בר' הנינא היא חייבת לו ו' מלאכות פוחת לה ו' הוא חייב לה ג' לפיכך מוסיף לה ג' ור"י בר"ה לטעמי' דאמר בגמרא דידן אף ממלאכה ומיהו בגמרא דידן מפרש טעמא אחרינא (ס"ד ע"א) ונימא נמי הוי' מורדת אי אומרת לא אתאחדני' בהדי' וכשיגיע זמן טבילה ושמושה לא הוינא בהדי' דאינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו. דרש רב נחמן בר חסדא הלכה כרבותינו ורב ששת אמר הלכה נמלכין בה היכי דמי מורדת אמר אמימר דאמרה בעינא ליה ומצערנא ליה אבל אמרה מאים עלי לא כפי' לה מר זוטרא אמר כייפי' לה הוי' עובדא וכפו לה ונפק מינה רב חנינא מסורא ולא היא סייעת דשמיא הוא (כתו' שם) ורי"ה גורם לא כייפי' (א) ליה וכן פ"ת שהרי צועק הוא עליה שהיא מורדת ופי' לא כייפי' ליה להשתותה עד שתפחות כתובתה וכמה דאגידא ביה לא יהבי' ליה אחריתא אבל אם שניהם רוצי' בנירושין בלא כתו' אפי' מר זוטרא מודה אבל היא לא תשתכר באומרת מאים עלי שנכיפנו לגרשה מיד שאיכ' כל אשה תולה עיניה באחר ותפקיע עצמה מיד בעלה ע"י שתאמר מאים עלי ותנן בפ' בתרא דגדרים (צ' ע"ב) השמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה ומפ' טעמא שלא תהא תולה עיניה באחר ומה הועילו חכמי' בתקנתן הלא תאמר מאים עלי ותפקיע עצמה וכי הי"ד מורדת דאמרה בעינא ליה ומצערנא ליה שדעתה שתתענונו עד שיתרצה לתן לה גט וכתו' וכמה דאגידא ב"י לא יהבי' ליה אחריתא אבל אמרה מאים עלי לא הוא ולא כתובתי לא כייפי' ליה אם

רוצה לנרשה ולא אמרני נכיפנו אולי תחזור בה. מר וזטרא אמר כ"י"פ ל"י להשתותה בפחיתות טרפעיקין אבל אם היא מוחלת כתו יגרשנה מיד אם ירצה לכ"ע. ומשה"י ל"י תריסר ירחי שתא לאו אמורדת קאי. וי"א דאמאים עלי קאי וכן פרש"י ובתשו" של ראשי ישיבות דבבל פ"י מחלוקת יש בין המשנה ורבנותינו האמוראים, ומשה"י ל"י תריסר ירחי שתא הוא (ב) ופליגי אכלהו. ובמאים עלי גרסי כ"י"פ לה. ובספר (ג) גר' פסק הלכה כדרדש ר"נ הלכה כרבנותינו והביא רא"י מרבע"י לן במס' סוטה פרק ארוסה (כ"ה ע"א) עוברת על דת צריכה התראה ואיכא דאמרי צריכה היינו ד' שבתות ואומר אני דלאו רא"י היא דהתם בעוברת על דת משה מיירי כדאי' בפרק המדיר (ע"ב ע"א) והא דגרסי' בירושלמי אתתא דפרעא רישא לאכעוסי בעלה מורדת הויא היינו עוברת על דת יהודית כדאי' בפי המדיר (שם) ועוד שיש לערש שבת אחת או ב' שבתות ולא ד' שבתות ובתשו" הנאוני' כתבו דלא דייני' כהו"ז דינא דמורדת אלא הכי נהיגי כביד הנדול ובשתי ישיבות כדאמרה לא בעינא ליה יהיב לה גטא לאלתר ולא שקלה מאי דתפסה מכתובתה מדילי' אלא מפקי' מינה ומהדר"י לבעל אבל מאי דאייתי מבי נשא אפי' אי לא תפסה יהיב לה בעל אי איתא בעיני' ואם ליחא בעיני' לא מפקי' מבעל והי"מ בני"מ אבל בנצי"ב כל כמה דלא כלה לגמרי יהיב לה אבל כלה דלא הוי' לתשמיש דמעיקרא משלם לה בעל איני מננב דבאחריותי קאי. ויש נאונים שאמרו יהיב לה עיקר כתו' מנה ומאתים לא תוספת כי היכי דלא להוי' בנות ישראל הפקר אע"ג דאמ' תנאי כתו' ככתו' דמי למורדת כדאמ' בר"פ אע"פ (ג"ד ע"ב) הכי דייני' במתיבתא אי בעי' למיפק מיני' משום. (ד) לה בעל לא דיינא בה דינא דמורדת וכן בכל הני דכופי' אותו להוציא. אי מתה אתתא מקמי גיטא ירית לה בעל וכן מצאתי בה"ג ובפ"ה וברברי רב אלפס וכס' הפין אבל רב עמרם פוסק דנוטלת. והמורדת יבמה ג"כ נוטלת כל כמה שהביאה בין מקרקעי בין מטלטלי ועיקר כתובתה מנה או מאתים והמותר מהלה ויוצאת בגט.

ורבינו גרשם נרשם מאור הגולה השיב איברא אי תפסה לא מפקי' מינה ומשה"י לה תריסר ירחי שתא מיהו רבנן סבוראי דבתר הוראה תקון דיהב לה גיטא לאלתר ושקל מאי דתפסה כדי שלא תצאנה בנות ישראל לתרבות רעה וראב"ן זקני כתב אע"ג דהלכה כרבנותינו בדרות הללו שאין אדם. נושא שתי נשים ביחד לא משה"י לה אם בשביל אהרות שיתייסרו קנסי' להתיר לבעל לשא' אחרת והיא תשב ותהענן ואומר אני אחרי שראינו בה פלוגתא דרבנותא חכמי הדור יתנו לב לפי הענין להעמיד דבר על אופניו לפי שלא תצאנה לתרבות רעה ובתלמוד ירושלמי בפרקן דאי' א"ר סימון בשם ריב"ל המורדת והיוצאת משום שם רע אין לה לא מזונות ולא בלאות א"ר יוסי אילין דכתבין (ה) אין שנא אין שנאת תנאי ממון ותנאו קיים. אביאסקא. גד. (כ"מ ע"א ע"א) ת"ר אל תקח מאתו נשך ותרכיב אבל אתה נעשה לו ערב למאן אי לימא לישראל והתנן אלו עוברי' בלא תעשה המלוה והלוה והערב והעדים (א) אלא ערב לגוי כיון (ב) דגוי בתר ערבא אויל הוא ניהו דשקל מיני' רבית אמר רב ששת כגון שקבל עליו לדון בדיני ישראל א"ה רבית נמי לא לשקול כשקבל עליו לזה ולא קבל עליו לזה.

חסרים איזה תיבות בכ"י. (ג) חסר בכ"י שם הספר. (ד) גם כאן חסרים איזה תיבות בכ"י. (ה) כון אין עד שנאת חסר בכ"י והוספתי ע"פ תירושלמי.
גד. עיין במפתחות של ד"ל שבי' שהוא כפול שם בס"י חמ"ו ולא כיון ופה דאינו עיני לכאן. וכאן הוא לשון הש"ס כמו הקדמה למ"ש בס"י שאחר זה. (ה) בכ"י אבל. (ז) בכתב יד כיון דדינא דגוי.

גה. ונ"ל המינה שמע"י שאם בא ראובן עם מערופיא שלו אצל שמעון להלות לו ממנו מעות על המשכון שאינו שוה הקרן והרבית ונתערב ראובן לפדותו בקרן ורבית שקצב עמו א"נ בלא משכון כלל נתערב ולא פרע הגוי לשמעון על ראובן לשלם הקרן דערב בשעת מתן מעות לא בעי קנין (ב"ב קע"ז ע"ב) אבל הרבית לא יפרע ראובן מכיסו כיון דדינא דגוי בחר ערבא אול א"כ הגוי אומר לשמעון תתבע מן הערב שלך וא"כ הו"ל כאלו הלוח ראובן משמעון ואסור ליטול הרבית עד שיתן הגוי. וראיתי שפסק זקני דפטור ולא מטעם שכתבתי אלא משום דלגבי קרן מקרי ערב בשעת מתן מעות אבל הרבית שלא הלוח לו הוי כערב שלא בשעת מתן מעות ולדבריו אם הקנה לו לתת הרבית היה חייב לשלם לו הרבית ול"נ דאסור לתת לו אפי' הקנה לו ומעשה בא לידי ורנתי לפני אבא מרי והורה לדברי דודאי אם הניה לו הגוי המשכון או ערב גוי על הקרן והריות וכא ישראל (א) והקף המשכון (ב) ממנו או פטר לערב גוי ונתערב הוא חייב לתן (ג) גם הרבית שעלה כבר אבל לא הרבית שמכאן ולהבא שהרי היה לו המשכון על הרבית מן הגוי ומ"מ על ערב גוי שכתבתי קצת יש לפסק אבל על המשכון פשוט הוא כמו שכתבתי. וזקני כתב שאפי' נעשה ערב לגוי וקבל עליו הגוי שלא יתבע מן הערב תחלה מותר ודעת רבי' נ"ל בזה משום דקתני שקבל עליו לדון בדיני ישראל ודיני ישראל לא יתבע מן הערב תחלה.

נו. (ב"מ ע"א ע"ב) ת"ר מלוח ישראל מעותיו של נכרי מדעת של נכרי ולא מדעת ישראל כיצד ישראל שלקה מעות מן הגוי ברבית ובקש להחזירם לו ומצאו ישראל אהר א"ל תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה מעלה לגוי אסור ואם העמידו אצל גוי מותר ואוקימנא דוקא כשא"ל הניחם ע"ג קרקע והפטר א"נ אם נשא ונתן הגוי בידו מותר אבל בדבריו לא דאין שליחות לגוי דנמרו כל התורה מתרומה ולי"ש אינה לדין ולי"ש (א) אנו לדירה. וכן גוי שלוח מישאל ברבית ובקש להחזירם לו ומצאו ישראל וא"ל תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה מעלה לו מותר ואם העמידו אצל ישראל אסור ומדפרכי בשלמא סיפא להומרא וכו' ש"מ דאפי' בדבור אסור אפי' לא נשא ונתן ביד ואע"פ שיש לדחות דלכסוף ארישא ואסיפא משני כגון שנשא ונתן ביד מיהו נראה דאולי' להומרא גם בפסקי זקני כדברי' ואע"פ שאין שליחות לגוי אם אמר ראובן לשמעון היה שלוחי ולוח לי מגוי מעות ברבית ועשה שמעון כן מותר שמעון לקח הרבית מראובן ולתת לגוי שהרי יש שליחות לישראל ונעשה שמעון שליח של ראובן ולא של גוי והוא אינו לוח ולא מלוח ולא ערב. וגוי שאמר לראובן תלוח לי מעות על משכונתי והלך ראובן ולוח אותו משמעון לצורך הגוי על משכנו של גוי א"נ שבקש לו הגוי תשים משכונך במקומי והוא אמר לשמעון זה משכון של גוי או אומר אני נתן ומוכה לך משכונתי תחתיו דגוי ונתרצה שמעון מותר שמעון לקח הרבית מראובן דהוי שליח של שמעון להלות לגוי וכן כשזיכה לו משכונו ואם כופר ראובן ישבע שהוא כדבריו ויפטר. ואפי' אם הגוי אלם ולא יפרע לראובן יטול שמעון הרבית אבל אם הזכיר לו שם הגוי האלם הרי ידע שאין דרכו לתת רבית כולי האי לא יתן ראובן משלו דידע ומחל. ואם פודה

גה. מרדכי פרק איהו נשך רמו של"ג ועיין ד"פ סי' שצ"ג שצ"ד. (b) והקף חסר בכ"י.
 (3) בכ"י לו או ירצה והוא ט"ס. (ג) מן גם עד ולחבא חסר בכ"י והגתתי ע"פ המרדכי.
 נו. מרדכי פרק איהו נשך רמו של"ז וראב"ן פ' איהו נשך דף צ"ז ע"ג ומחר"ם ד"פ סי' תשצ"ב בשינוי לשון קצת ועי"ש סי' שצ"א. (b) בכ"י איהו. (3) בכ"י שעמד. (ג) הוא במרדכי שם ומחר"ם ד"פ סי' תשצ"ג. (ד) בכ"י כ' במקום לשמעון כלום תיבה אשר אין לו הבנת.

ראובן במעות של עצמו המשכון הוי רמאות ומ"מ הרבית מותר לקבל דהוי כמוכר לו המשכון ומוכה לו כל הריוח הראוי לתן לו כדאמי בריש המפקיד (ל"ד ע"א) נעשה כאומר לו לכשתגנוב ותרצה ותשלמני הרי פרתי קנויה לך מעבשיו וזכה בכפל וכ"ש דהכא מוכה לו הריוח שעתיד לבא מהיום ואפי' מרווח במה (ב) שפרה המשכון זכה בו וקנאו. (ג) וגוי שמשכן משכון לישראל ברבית ואח"כ מכרו הגוי לשמעון ושהה שמעון לפרותו מות- לראובן לקח הרבית שהרי לא לזה הישראל (ד) לשמעון כלום וזקני מרמהו להא דאמר (ב"מ ע"ג ע"ב) רב. מרי בר רחל משכן ליה ההוא גוי ביתא והדר זבני לרבא כו' עד אי הוי ידענא דהוי מושכן למר לא הוי זבנינא ל"י השתא בדיניהו עבדי' לך דבל כמה דלא מסלקי בדמי לא שקלי. אגר ביתא אנא נמי לא שקלי' מינך אגר ביתא ומסלקי' לך בדמי ולא הוי' כהלוהו ודר בחצירו דאסור שהרי לא הלוח לו. אביאסף.

נז. (ב"ק פ"ט ע"א) אמר רבא הלכתא טובת הנאה לאשה ואי קשי' הואיל וטובת הנאה לאשה אמאי קתני פגיעתן רעה תזבין כתובתה בטויה ותשלם התם משום דאמר שמואל המוכר שטר הוב להבירו וכו' ואי מחייבי' לזבוני כתובתה בטויה ותיתב ליה ודאי הדרה ומחלה לכתו' לגבי בעלה (א) ואפסודי' ללוקח בידים לא (ב) מפסודי' ואי אמרת תזבין כתו' לההוא גברא דאוקתיה ואי מחלה לכתו' לגבי בעלה ליכא פסידא כל לגבי בעלה ודאי מחלה ואטרוחי ביד בכדי לא מטרחי'. (ג) וזקני פסק בזהו' כיון שרגילות הנשים לשא ולתן הרי הן כאלו מינס בעליהם (ד) להיות שלוחי' ואם יש עדי' חייב הבעל לשלם (ה) מפני תקנת השוק שישאו ויתנו עמהן ואם אין עדים נשבעות והא דאמי' בפ' השולח (מ"ו ע"א) אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בכ"ד ה"מ גבי נדר שהיא צריכה בעצמה לפרט בפני ב"ד אבל הכא אפשר ע"י אפטרופוס. ובהכור שני הארכתי. (ו) ועוד תתבזה ותתבזה ולא יגוול להבירו משא"כ בהחובל שאינו נהנה מזה הבעל. אביאסף.

נח. מפ' הגוול בתרא (ק"ג ע"ב) מכרו רבא בר ישראל דידע סהדותא לגוי ואול ואסהיד בדינא דגוי על ישראל משמתי' ליה וכו' ולא אמרי' אלא חד כו' ונ"ל אם בתחלת הדבר לקהוהו לעדות הלול השם הוא ויכול להעיד לו ואם אינו בסכנת נפשות. אביאסף פ"ק דבי"מ.

נט. ולית הלכתא ככן ננס דאמר (שבועות מ"ה ע"א) (א) כיצד אלו ואלו באי' לידי שבועת שוא אלא שניהם נשבעי' וגוטלי' מבעל הבית וכן מוכה פ"ב (ב) דקידושי' (מ"ג ע"א) דגרסי' אמר רבא אי' נחמן (ג) אמר לשנים צאו וקדשו לי אשה הן הן שלוחו הן הן ערו וכן בדיני ממונות כו' עד משתבעי עדי' דיהבי ליה ומשתבע מלוה דלא שקל וכו'. ולית הלכתא כסומנוס דאמר (ב"ק ל"ה ע"ב) ממון המוטל בספק חולקין אלא כדרבנן דאמרי' המע"ה.

ס. אין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות (ב"מ ד' ע"ב) שאילת ה"ר ברוך לתאזה

נז. (ח) בכ"י ואפסודי. (ג) בכ"י מפסודי. (ד) ראב"ן פ"ח ע"ד מוכא במרדכי פ' החובל רמז פ"ז פ"ח ובהגמ"י פ"ד מחובל אות ג. (ד) בכ"י כתוב בהיפך שלוחים להיות. (ס) מפני תקנת השוק חסר בכ"י. (ו) הוא בראב"ן דף כו' ע"ג סי' קמ"ו.
 נח. ראב"ן פ' הגוול בתרא דף צ"א ע"ב בשינוי לשון ועיין רא"ש שם. ותשובה זו היא בד"ל סי' נ"ח.
 נט. ד"ל סי' כ"ט ועיין הגמ"ר ריש ב"מ רמז תמ"א ורא"ש פ"ב קידושין ה"ד. (ח) כיצד חסר בכ"י. (ג) בכ"י כתוב בשעות פ"ק. (ד) בכ"י האומר צאו.
 ס. ד"ל סי' ס' ועיין מרדכי פ' חזקת הבתים רמז תקנ"ו ופ' שבועת הדוינים רמז תשס"ו.

אבקש מורי הר"ר אליעזר הלוי אשאלך והודיעני איך יצאה הוראה מלפניך עתה בשבועת הקרקעות אם נשבעי עליה שבועת היסת מדרבנן דבהזקת הבתים משמע דאין נשבעי עליה בעובדא דרבה בר שרשום (ל"ב ע"ב) דמסיק התם (ל"ג ע"א) מנן דאי בעי אמר לקוחה היא בידי מהימנא ופרשב"ם אין נשבעי על הקרקעות ועוד הוקה במקום שטר קיימא ואי איכא שבועה דרבנן מה מועיל סוף סוף שבועה בעי ואע"ג דההוא יש לדחות שאני התם דהזקה במקום שטר קיימא ולא תקנו רבנן שבועה במקום שטר אלא כגון שטרי הלואות וכתובות דקיימי לנובינא ווימנין דשייר שטר אפשיטי דספרא אבל מכירה אינה עומדת לחזור בו אך בשערים דרב האי פסק דשבועת היסת דרבנן נשבעי על הקרקעות וראייתו מדאמר בכת"פ הכותב (פ"ו ע"ב) גבי ע"א מעיד שהוא פרוע ועוד אין נשבעי על כפירת שעבוד (א) קרקעות אלא אמר רבא מדרבנן כדי להפיס דעתו של בעל הבית, וסברא היא כי היכי דתקון רבנן שבועת היסת גבי כופר הכלל אע"ג דמדאורייתא (ב) פטור הינן תקון. הכא. מיהו כשכופר בכל הקרקע אין נשבעי דתקנתא לתקנתא לא עבדי כדאמר בפ' שבועת הדיינים (מ"א ע"א) ואע"ג דבב הכותב תקנתא לתקנתא הוא דהא נשבעת ונוטלת שאני התם דבלא שבועה הו"ל לה להאמינה מטעם מנן. אך בשבועת הדיינים (שם) אמר גבי שטר אי טען ואמר אשתבע לי דלא פריע הוא משביעי ליה אע"ג דכופי הכלל הוי בכפירת שעבוד קרקעות. וריב"א ה"י דוחה ההוא דהכותב דהתם טעמא רבה הוא דפרע דייק דמפרע לא דייק וכן גבי ע"א מעיד שהוא פרוע משום דמסייע ל"י ע"א ותקון שבועה להפיס דעתו של בעל הבית. ורבי' שמחה הישיב לי על כפירת גוף הקרקעות כגון קרקע פלוני מכרתי לך או נתתי לך או עשר גפנים מסרתי לך והלה אומר להר"ם לא תקנו שבועה דלא מתקני רבנן שבועה דלית דכותי באורייתא וראי' מפ' הוהב (ג"ח ע"א) גבי הקדשות שבועה זו תקנת חכמי' היא שלא יולולו בהקדשות מכלל דקרקעות וכל הנך אין נשבעי עליה אפי' תקנת חכמים ליכא דליכא דכותי. ומה שפסקו הגאונים דנשבעי מדבריהם דוקא על כפירת שעבוד קרקעות דשבועה לאו אגוף קרקע אלא על כפירת מטלטלי ואין ראוי גדולה מאשתבע לי דלא פרעתיך ומחבא לפרע מנכסי יתומים אפי' בשטר נשבע (שבועות מ"ה ע"א) והוא נופה לא ידענא מנ"ל דכפירת שעבוד קרקעות חשיבה שבועת קרקעות והלא הכפירה אינה כי אם על המטלטלי ותלינא קצת בפלוגתא דאביי ורבא (פסחי' ל' ע"ב) אם למפרע הוא נובה אם מכאן ולהבא הוא נובה ואמאי אין נשבעי ותו למ"ד שעובדא דאוי דין שעבוד שלא בשטר כמו בשטר א"כ לא משכחת שבועה בהלואה ועקירת המקרא הוא זה.

תשובה. דע כי מעשה בא לידי בימי מורי אבי בשבירות קרקע והייתי רוצה לשפרו משבועה דשבירות קרקע חשוב ככפירת קרקע פ' הוהב (נ"ו ע"ב) גבי אונאה מי כתיב ממכר לעולם וכו' ונראה דאין לשבע כלל אקרקעות אפי' שבועת היסת ומה שהילך רבי' שמחה בין שעבוד קרקע לגוף קרקע לפי שעל המטלטלים באים לדון תשובה לרבנן מפ"ק דב"מ (ד' ע"ב) גבי סלעין דיגרי ומסיק דאין נשבעי על כפירת שעבוד קרקעות ובפ' שבועת הפקדון (ל"ז ע"ב) אמר רבי יוחנן הכופר בפקדון שיש עליו (ג) עדי' חייב בשטר (ד) פטור וטעמא דהוי (ה) כפירת שעבוד קרקעות וכיון דמדאורייתא דין אחד להם לגוף קרקע ושעבוד תקשי לרבנן רבנן שבועה

(ב) קרקעות חסר בכ"י. (ג) וב"פ הר"ף והרא"ש פ' שבועת הדיינים. (ד) עדים חסר בכתב יד. (ה) בכ"י פרוע. (ו) כפירת חסר בכ"י. (ז) הלואה חסר בכ"י. (ח) עיין תוס' ב"ב ד' ע"ב ד"ה אין.

דליתא וכו' אך אם חקנו שבועה להפסיד דעת החובע בשבועת היסת כדאמר בהכותב (פ"ז ע"א) גבי ע"א מעיד שהוא פרוע ומהבא לפרע מנכסי יתומי שהבאתם שניכם דאין נשבעי על כפירת שעבוד קרקעות לא צהריתו בה דמה ענין היכא שמוען לדברי השטר להיכא שמודה בשטר אך מוען שפרע רהתם ודאי נשבע לאמת דבריו כדאמר בהכותב דפרע דייק דמפרע לא דייק ורמו רבנן שבועה עליהו כי היכא דתידוק ומדפריך בשבועות (מ"א ע"א) מה בין זה לפוגם שטרו משמע דטעם אחר לכל אלו השבועות ואע"ג דגבי ע"א מסיק כרי להפסיד נראה שהכל טעם אחר ותלוי זה בזה והא דקשי' למ"ד שעבודא דאוי' כו' איכא למימר באומר בשעת (ו) הלואה כל נכסי ואלו הן כדאמר פ' מי שמת (קמ"ח ע"ב) אמלתא אחריתי א"נ דאמרי סהדי ידענא ביה דלא הוי ליה ארעא מעולם א"נ כנון שהלות התנה שלא לשעבד קרקעות כלל שרוצה למוכרם מפני דוחקו (ז).

סא. (ב"ט ה' ע"א) ההוא רעיא דהוי מסרו היותא כו' ומסקי' משלם תרתי ונשבע על השאר ופרכי' ונדיבוי מדר"ג וכו' ומשביעין אותו שבועת היסת ומשני דר"ג תקנתא היא. משמע (א) מזה דהלכה כמאן דמתני' (שבועות מ' ע"ב) לדר"ג ארישא וכ"ש אסיפא ולא דמי לתקנתא לתקנתא. (ב) מפלוגתא דר' יהושע ורבנן בפ"ק בשבועות ובפ"ק דבבא מצ"י.

סב. (ב"ט ד' ע"א) כופר בפקדון פסול לעדות. ראובן טען את שמעון לדין וטען הפקדתי בידך הפין תנהו לי ושמעון השיב ההורתי לך ותיבויבו ב"ד לשבע שהחזירו וחזר שמעון ואמר איני הפין לפטור בטענת שקר ולשבע אמת אנ"ד ואשבע שאותו הפין שמסר לידי שמרתי כדרך השומרי' ולא פשעתי ואבד עם שלי (א) איך נשבע אם כדבריו הראשונים או האחרונים.

תשובתי דעתי נוטה שישבע כדבריו האחרונים אם ירצה לפטור. לא מבעי' אם מתקן דבריו הראשונים שחזר וטען כדאמר בהזקת הבתים (ל"א ע"א) זה אומר של אבותי וכו' האי אייתי סהדי דאבהתי' היא והאי אייתי סהדי דאכל שני הזקה וכו' עד אין דאבהתי' היא ומיני' זבינתי' והא דקאמרי' דאבהתי' דמסקי' לי עלה כדאבהתי' ואסקי' דחזר וטען כיון דמתרין דבורי' אלא אפי' מכושי' דבריו הראשונים חזר וטען אע"ג דמסקי' התם ואי טען ואמר של אבותי היא ולא של אבותי' אינו חוזר וטען (ב) אימור טענת' אנמר' לטעון שקר ה"מ אם חזר מדבריו הראשונים מכה עדי' כי התם דמייתי סהדי דאבהתי' היא וחזר בו בע"כ מדבריו הראשונים וליכא מנו אבל חזר וטען מעצמו מנו שהיה יכול לעמוד בדבריו הראשונים ולשבע ופטור ישבע נמי כדבריו האחרונים האמת ופטור ואפילו מכושי' לדבורו ואפי' נפק מב"ד

סא. ד"ל סי' ט"א ועיין תוס' ב"מ ה' ע"א ד"ה אין ושבועות מ"א ע"א ד"ה ומאן ומרדכי פ' שבועת הדיינים רמז תשס"ו. (ה) בכ"ז במה. (ז) עיין בהגהות שבראש ד"ל מהגאון מו"ה יוסף שאול נאטהאנאוהן זצ"ל דמפרש דקאי אסוגי' דקציצה במס' שבועות מ"ז ע"א וצ"ל רבי יהודה אמנם לפי כ"י שלנו דכי גפ"ק דשבועות ופ"ק דב"מ א"א לפרש כן. לכן אמרתי להגיה בדרך אחרת דר' יהושע בן קרחה ורבנן פליגי בעי' ד' ע"א בבי' לשונות בתר מי אזלי' עיי"ש ובתוס' שבועות מ"א ע"א ד"ה ומאן כי בשם ריב"א דבשבועות קי"ל כל"ק דר"ג קאי ארישא והביא ראי' מפ"ק דב"מ שהביא גם רבינו כאן לראיה ומעתה נוכל לומר דכצ"ל וכפלוגתא דר' יהושע בן קרחה ורבנן בשבועות (היינו גם לענין שבועה קי"ל כריב"ק וכל"ק דר"ג קאי ארישא) כדאי' בפ"ק דב"מ היינו הך דמביא לעיל. ולפני הכותב היה כתוב ופלוגתא דרבנן ור"י ב"ק והיה סבור שהוא פ"ק וע"כ כתב ג"כ ופ"ק דב"מ ופי' בשבועות הוא מס' שבועות ועי"ז נעשה הטעות כנלעד' וא"ש ודוק.

סב. ד"ל סי' ט"ב ומרדכי פ' הזקת הבתים רמז תקכ"ז ועיין ד"פ סי' תשי"ט דשם השיב בקיצור דישבע כדבריו האחרונים. (ה) מן איך עד אם חסר בכ"י. (ז) בכ"י מאמת. (ג) חייב

ואפי' פסקו ב"ד כבר לשבע כדבריו הראשונים נשבע כפי האמת ויפטור. ודאי אם הי' טוען בתחלה דבר שהי' (ג) חייב בו פרעון או שבועה אינו יכול לטוען ולהוור ולפטור מפרעון או משבועה דהוי הודאת בע"ד כק' עדים דמי (ב"מ ג' ע"ב) אי' אם בטענה ראשונה נפטור ובשני' מתחייב הודאת בע"ד כק' עדים וחייב אבל אם שני הטענות באים לפטור הוור וטוען ע"י מגו.

ואבא מרי הי' מביא רא"י מפ' הוקת הבתים (ל"ט ע"ב) הני בר קפרא ערער וחור וערער אם מהמת טענה הראשונה ערער אין לו הוקה ואם לאו יש לו הוקה והתם סותר דבריו שהערעור הראשון הוא גולה ממנו והשני' שמכרה לו ולא נתן לו דמים והשלישית (ד) בערער אחר ומש"ה אינו הוור וטוען (ה) אע"ג דמנפשי' הדר בו. ונ"ל דמשם אין רא"י דהתם ליכא מגו שהי' יכול לעמוד בערעור הראשון שהרי מאותו (ו) ערעור כבר עברו (ז) יותר מג' שנה אפי' אם ערערו אמת קי"ל דצריך למחות בסוף כל (ח) ג' שנים וכיון דליכא מגו אין נאמן אף על האחרונים (ט) ונהמני על ערעור שני ע"י שיכול לעמוד בראשון ואשלישי ע"י מגו שני (י) שאין בין ראשון לשני ג' שנים וכן בין שני לשלישי שיש לומר חד מגו אמרי' תרי מגו לא אמרי' ותו לא אמרי' מגו אלא להעמיד הממון ביד המוחזק דקאמר' היכא דקיימא ארעא תיקום אבל למערער להוציא מיד המוחזק בה לא מהני מגו ונ"ל רא"י דגרסי' בפ"ק דב"מ (י"ז ע"א) ארבב"ח אר"י מנה לי בידך והלה אומר אין לך בירי כלום והעד' מעידי' אותו שיש לו בירו וחור ואמר פרעתי הוחזק (יא) כפרן לאותו ממון וכו' א"ר אבין א"ר אלעא אר"י הי' חייב לחבירו שבועה ואמר נשבעתי והעד' מעידי' אותו שלא נשבע (יב) הוחזק כפרן לאותה שבועה.

וראיתי תשו' ר"ת שאם אמר נשבעתי ולא הוחזק כפרן נאמן בלא אותה שבועה דלא מצינן הוקה אין אדם תובע אא"כ יש לו עליו אלא גבי ממון אבל גבי שבועה לא שבימי רב נחמן נתקנה שבועת היסת אבל לא בימי רבי יוחנן ור' אלעאי לא נתקנה עדיין הלכך לר' אלעא לא ישבע וזה אינו נ"ל מ"מ כיון דבימי ר"נ נתקנה הרי יש בה דררא דממונא וישבע. אה"כ מצאתי בתשו' ר"ת המתחלת עיניכם הרואות במראות ציר צבאות שצריך לשבע ע"ז שכבר נשבע דהוי כמנה לי בידך והלה כופר. ובהוחזק כפרן נרא' דברי רבינו מדבריו רב האי גאון שפי' שכנגדו נשבע ונוטל דכי היכא (יג) דכפרן דפרעתי צריך לפרוע בעדים כפרן דנשבעתי נמי צריך לשבע בעדי' דאין זה דומה לההוא (דב"מ ה' ע"א) דאכל תרת' מיניהו דההוא רועה גולץ הוא כו' וכ"ז בטוען נשבעתי בפני ב"ד פלוני והלכו להם למדה"י שאין יכולין לברר עכ"ל. וכל אלה דאינו הוור וטוען היכא שמכחיש לדבריו משום דהוחזק כפרן בעדים ובגדון זה מרוב חסידתו לא רצה (יד) לפטור בטענת שקר ותדע דתלינן בזכותי ולא משוי' לי' כפרן אפי' בעדי' דאמר לקמן לעיל ממה שהבאתי (ב"מ י"ז ע"א) חייב אתה לתן לו ואמר פרעתי ועדי' מעידי' אותו שלא פרע והדר אמר פרעתי לא הוחזק כפרן מ"ט אשתמוטי קא משתמיט מיני' עד דמעייני רבנן בדיני'

חסר בכ"י. (ד) מן בערעור עד אינו חסר בכ"י. (ה) בכ"י כיון. (ו) ערעור חסר בכ"י. (ז) בכ"י י"ג שנים. (ח) בכ"י בסוף ג' כל שנים. (ט) כונתו דאם תאמר דנחמני וכו' ש"ל חד מונו וכו'. (י) בכ"י כתיב כאן ותו לא אמרי' מונו שאין וכו' וזה אין לו פירוש כאן ועי"כ נ"ל דמוקדמו הוא לקמן אחר תרי מונו לא אמרי' וע"ז אמר ותו לא אמרי' מונו אלא להעמיד וכמו שהגהתי והסופר טעה וכתבו שלא במוקדמו ולקמן השמיטו. ועיין בד"ל בהגהות שם שלא הרגיש בזה והוסיף לקמן ועי"ל דל"א מונו אלא להעמיד וכו' ולפנ"ש א"ש. (יא) מן שיש לו בירו עד שלא נשבע חסר בכ"י. (יב) בכ"י כו' כאן וחור ואמר אין כו' אשר אין מוקדמו כאן (יג) בכ"י דנפק פריעת. (יד) בכ"י לומר.

ותו האמר (שם) הכופר בפקדון פסול לעדות ופרוך נימא אשתמושי קא משתמיש ומקמי' ההיא שעתא הי' הפקדון בידו נקיט א"נ הוי בכיתו דאו (טו) הוי גולן גמור וק"ו ומה הוחזק כפרן בעדי' תלוי' להבשירו כ"ש היכא דהוור מנפשי' מטענת שקר דלא הוי כפרן. ואין לפרש אין לך בירי מפני שפרעתי א"כ לא הוחזק כפרן דהוור וטוען והו אמר (טז) בהשותפי' (ו' ע"א) נבי תבעו לאהר זמנו ומייתי' עלה האומר לחבירו מנה לי בידך וכו'. עד אין לך בירי דאמר להר"ם ונעשה כאומר לא ליתי וכאומר לא פרעתי ואע"פ שיש לדחות דאמר בפ"י להר"ם אבל אין לך בירי משמע הכי ומשמע הכי הדעת מכרעת מדמייתי' ההוא (יז) דשבתאי (ב"מ י"ז ע"א) ומדמי' להו אהרדי' ואפ"ה טעמא דאיכא עדים. (יח) ומיהו דפ' השותפי' מיורי אפי' הדר ב"י מנפשי' מפני שבטענה האחרונה מתחייב ומודה עתה שלא פרע אבל אי טען ברישא לא ליתי והדר טען שנתתי לך קודם שטענתי לא ליתי נשבע ופטור מנו שהי' יכול לומר כטענתו הראשונה ולשבע. קצרו של דבר כופר במלוה דאיכא השמטה מעליא כשר לעדות ולשבועה ואפי' לאותו מאן כשר לשבועה ואפי' הוכחש בעדי' בפקדון ואתי סהדי דההוא שעתא הוי בכיתו או בירי' פסול לכל עדות ולשבועה דהוי גולן גמור ואי אתו סהדי שיש לו אבל לא ידעו דההוא שעתא הוי בירי' הוחזק כפרן לאותו ממון רק שכנגדו נשבע ונטל ולא מצי בעל דינו להאמינו ולשבע והי"מ דהוחזק כפרן נגון שחור וטען מכח שהכחישו' עדי' אבל לא אתי סהדי לא הוחזק כפרן והוור וטוען ואם חפץ יחזור (יט) לטעון ג' ד' וה' או ישוב לדבריו הראשונים אם ירצה ובלבד שהי' דבריו הראשונים והאחרונים שווי' לפטור שבועה או לפטור ממון וחיוב שבועה ונשבע שבועה האחרונה אם ירצה ואם אמר שדבריו הראשונים שקר אינו נשבע אלא כדבריו האחרונים ואם דבריו הראשונים חיוב ממון או שבועה והאחרונים לפטור ממון או שבועה או אפכא שהראשונים לפטור ממון או שבועה והאחרונים לחיוב הלך אחר לשון חיוב דהודאת בע"ד כמאה עדי' כדמשמע פ' השותפי' גבי האומר לא ליתי.

סג. (ב"מ ו' ע"א) אביי אמ' חיישי' שמא מלוה ישנה נו' ושמעי' מיני אע"פ שטען אני מצאתי' או קניתי' מפני מלוה הישנה שיש לו עליו לא משביעי' לו שמצאה או שקנאה אע"פ שטוען טענת ברי' כדאמר לעיל אלא נשבע כפי מה שנראה להשביעו על דבר אמת כיון דאין חשוד כפרן א"א לפרש שנשבע כברי' שאין לו בה פחות מחציה ע"י מציאה או ע"י קנייה דא"כ אם הי' לו (א) ודאי מלוה ישנה הי' נשבע לשקר אדפריך (ב) נשקול בלא שבועה לפרוק מרגנייתא היכי משכח' לכאן לפי סברת אביי חשיד לשבע על שמצאה ותו מאי דמסיק פרשי' אינשי מספק שבועה אדרבא כברור נשבע על שקר שמצאה או שקנאה אלא שי"מ משתבע בסתם (ג) ומעתה ראובן שתקף שמעון לדין תן לי מנה הלואה או פקדון שיש לי בידך והשיב שמעון איני חייב לך ואמר ראובן לדיני' חקרו ודרשו כיצד אומר איני חייב לי אם להר"ם אומר או פרעתי קאמר אע"פ שנכון לצדק הדין שלא יהא מרומה אין מוטל עליו לפרש (ד) דבריו ונשבע סתם כאשר הוכחנו לעיל אפי' כשטוען טענת ברי' אין נשבעי' עליהם כ"ש כשאין טוען כלום ותו מהדימן במגו דיכול לומר איני יודע שאני חייב כלום ונשבע ופטור דקיי"ל כר'

(טו) בכ"ו דאין. (טז) בכ"ו בהשולח גט והוא ט"ס. (יז) בכ"ו ההיא דשבת. (יח) בכ"ו וא"י. (יט) בכ"ו לענין ג' ד' וה' וכן הוא בכ"ו אשר ממנו נדפס ד"ל וכתב שם בהג"ה לא ידעתי פיר' ואולי צ"ל לטעון כדברים אחרים עכ"ל ולענין דהדבר פשוט דאם חפץ יחזור לטעון ג' ד' או ה' פעמים או ישוב לדבריו הראשונים וא"ש בפשיטות.

סג. ד"ל סי' ס"ג. (א) בכ"ו ואמר. (ב) בכ"ו ביש קול. (ג) עיין ד"פ סי' תש"א ותתלי"ח והגמיו"פ פ"ו מטוען אות א' ומרדכי רפ"ק דב"מ רמז רכ"ב ורא"ש פ' שבועת הריינים ה"ח. (ד) בכ"ו

יוחנן ור"ג (ביק קי"ה ע"א) מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור אך דמשתבע שבועת היסת דאינו יודע כדאמר נמי ברי שאיני חייב לך נשבע ופטור. וריבין כ' אם התנה בשעה שהפקידו או בשעה שהלוהו שלא יעכב בשום חוב שחייב ובשום ערעור שבניהם או ודאי צריך לשבע בפירוש שפרעו או החזיר לו פקדונו דלהכי אתני עמו כי היכי דלא לדחייא כדאמ' בפ' שבועת העדות. (מ"א ע"ב) להכי א"ל באפי ראובן ושמעון כי היכי דלא לדחיי' ותו מלתא דלא רמי' עליה דאיניש למידע כיצד נסתלק מחבירו רק שידע שאין חייב לו כדאמ' בפ' שבועת העדות (שם) ההוא דא"ל לחבריו' הב לי (ה) שית מאה דמסיקנא כך א"ל פרעתי בפני פלוני ופלוני ואמרו להר"ם ואמר רבא כל מלתא דלא רמי' עלי' דאיניש לאו אדעת' פ' ולא נתכוין לשקר ואפ' לרב ששת דאמר הוחזק כפרן דוקא בקיצותא דתרעא דוכירי אבל בעלמא לא והך דרבא לא דמי' לדרי' יוחנן דאמר (ו) (בפ"ק דב"מ י"ז ע"א) מנה לי בידך והלה אומר להר"ם (ז) והעד' מעדין שיש לו הוחזק כפרן התם משום דקאמר להר"ם אבל הך דרבא (ח) סהדי לא קאמרו דלא פרע אך שלא נעשה הפרעון בפניהם. וכך מצאתי בס' הדינים של רבי' יהוד' דא"צ לפרש משום דר"מ לא בעו דרישה וחקירה ותו מדרחשו רבנן (שבועות לט ע"ב) לקניא דרבא ואצריכו לאשבועי ע"ד המקום וע"ד ב"ד דלמא אתא למעכב כי קניא דרבא ובהא לא אשכחנ' דאצריכו לפרושי ש"מ לא צריך לפרש. ושוב ראיתי תשו' ר"ת לבני אשתניפש על ראובן שטעון לשמעון שחייב לו ושמעון משיבו שפרעו על ב"ד לצוות לשמעון לפרש על דבריו כיצד פרעו שיש דבר' הרבה ששמעון חושבו פרעון כי קניא דרבא ונגון מרגליות לקנים (עירבין ב"ד ע"א) וכי"ב ויש לשמוע לב"ד אם פרעונו פרעון לפי דבריו לשבע ע"ד ב"ד ויזהרו שמא מתוכם ילמדו לשקר ולא יניחו לחזור ולטעון אם ישמעו פרעון שאינו וישבע ויפטר דקיי"ל (שבועות מ"א ע"ב) המלוה את חבירו בעדי' א"צ לפרעו בעדי'.

סד. ועל ראובן שצועק על שמעון שהכניסו בערבות נגד גוי ונתן ידו והפר ברית ועמד ראובן בבית הגוי וגם בלכתו אליו נתפס וגם לזה המעות ועלה עליהם רבית והוא שלח כתב ידו (א) לפצותו להלותם ברבית ולשלם היציאה וההפסד וכתב ידו ביד ראובן ושמעון מודה בערבות אבל על היציאה וההפסד לא כפר ולא הודה ועל האמונה כפר שלא הבטיח ג"ל שמשלם שמעון לראובן היציאה והרבית אם הוא בכתב ידו אך על התפיסה פטור דאונסא דלא שכיחא הוא כדאמר בפ' מי שאחוזו (ע"ג ע"א) ר"פ ור"ה ברי' וכו' אבל על רבית חייב אע"ג דלא מצוי ישראל להיות ערב לגוי ברבית דגוי בתר ערבא אול' כדאמ' באיזהו נשך (ע"א ע"ב) הכא שרי דמעיקרא לא בתורת רבית נחית (ב) והוי כקונה חפצים ביוקר וכאונסא דשכיח ובלבד שלא הוסיף על שאר לויים מגוי דכל כך הי' יכול להוסיף דהוי חשוב כאונסא דלא שכיח' וישבע כמה הוציא בבית הגוי יותר ממה שהי' מוציא (ג) בכיתו ויטול. ומיהו על בטול עסקו אין לחייב שמעון ואין שמעון נאמן לומר מפני פחד טועי' עמדת שם כדאמ' בתוכות (ע"ש ע"ב) המוציא הוצאות על נכסי אשתו ישבע כמה הוציא ויטול ולא מהימנה אשה לומר בשביל עצמך הוצאת אלא בעל נאמן ודבר' הללן א"צ קנין דשליחא שוי' ועוד אמר' (ב"מ צ"ד ע"א)

נדרו. (ס) בש"ס איתא בתך עובדא מאה זוזי ובתר הכי מיייתי עובדא דא"ל לחבריה הב לי שית מאה זוזי דמסיקנא כך וא"ל ולא פרעתוך מאה קבו עפצי דקיימי בשיתא שיתא כו' ואמר רבא דהוחזק כפרן משום דקיצותא דתרעא מדכר דכירי איניש ול"ד לעובדא קמייחא דאמר רבא כל מלתא דלא רמי' כו' ע"ש. ועפ"ד יש להגיה כאן במקום ר"ש ואפ' לרבא ודוק. ובתג"ח ד"ל לא הרגיש בזה. (ו) בכ"ז בפ"י. (ז) מן והעדים עד אבל חסר בכ"ז. (ח) בכ"ז לא אסהדי קאמרו אך שלא נעשה השיעור בפניהם וזה אין לו הכנה וצ"ל כמו שהגהתי.

סד. ד"ל ס"י ס"ד. (ב) בכ"ז לעצתו. (ג) בכ"ז והדר. (ג) בכיתו חסר בכ"ז.

מתנה ש"ה להיות כשואל. וכתבים שביד ראובן אין עליו תורת שטר בלא עדים למהו כהוציא עליו כתב ידו דלאו לראי' קיימי אלא לשווי' שליח ואין אדם חוזר ותובע בשעת פרעון כמו שטר דלראי' קיימי שאפי' אמר חייב אני לך מנה בשטר אלימא מלתא דשטר אבל משום הוציא עליו כתב ידו לא כדמפי' בפ' הנושא (ק"א ע"ב) כ"ש הני שטרי הדיוטות דלאו לשטרי דראי' עבידי מי"מ למהו שליחא אהני דלהכי עבידי. אגב גררא פי' זאת התשו' פ"ק דביק. אביאסף.

סה. והלכתא המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו דר' יוחנן קאי כותי' (ב"מ י' ע"א) ומשנתנו דאמר תנה לי ולא אמר זכה לי ורבא ס"ל דלא קנה ומיהו מגו דוכי לנפשי' זכי נמי לחברי' ופרי"ח אע"ג דר"ג ורב חסדא סברי המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו הא חזינא בסוף (ביצה ל"ט ע"ב) דהדרי בהו ויש מחלקי' דהתם מילא מים ונתן לחבירו שכבר יצאו מכחו הלכך זכה חבירו. (א) ומיד התם לא קנה חבירו מוקי מתני' דאמר תנה לי ונתנה לו ואז זכה דתרתו בעי.

סו. ופסק זקני ה"ה אם באת ליד ראובן סחורה בזול ואמר שמעון קנה אותה ביני וביניך והרויח נחלק (א) וראובן שתק וקנאה ושוב אמר לעצמי קניתיא כו' (ב) דיחלוקו ואפי' לרבא דמגו דוכי לנפשי' זכי נמי לחבריה (ג) וכי' ראבי"ה ורפ"א בידי שבמציאה יכול לירד מן החמור ויוכה בה כמוהו אבל במקום שהדבר (ד) תלוי בקנייה ואין לו דמים למה יוכה ודאי אם בכרור שיכול לחזור אחר הדמים מיד קודם שילך לו המוכר יתכן להיות כדבריו אבל אם בין כך ובין כך ילך המוכר וימכור לאחרים לא קנה דהוי"ל זה נהנה וזה לא חסר וכופי' על מדת סדום. ואמת שאם נתרצה בפירוש לקנות ביניהם הוי"ל שלוחו אבל אם אין כל הדברים הללו אין נ"ל שיוכה. פ"ק דב"מ אביאסף.

סז. וקיי"ל דד' אמות של אדם קונות בכל מקום בסימטא ובצדו רה"ר (ב"מ י' ע"ב) ואם בא אחר ונטלה חייב להשיב לו אבל ברה"י או בבית אחר לא. והך דנטל מקצת פיהא וזרק לו על השאר פי' בקידושי' פי' האומר (נ"ט ע"א). **סה.** ראובן נתאכסנו אצלו סחורים אורחים ושמעון מחזר אחריהם לקנות סחורה וא"ל ראובן אני רוצה לקנות ולזכות בה כי ביתי זכה לי והלך שמעון וקנאה

סה. ראב"ן דף צ"ב ע"ד והגמ"י פי"ז מגזילה אות ד'. (b) לחבון הדברים הללו אמרתי להתיק לשון הראב"ן שם ד"ל אי נמי כי קאמר רב נחמן הכא (ב"מ שם) דלא קני בשלא נתנה לו וכי קאמר התם (בביצה שם) דקנה כשנתן לו כדתנן אם משנתנה לו אמר אני רציתי בה זכה בה והתם אמרין מילא מים ונתן לחבירו. וא"ת מתני' דאם משנתנה קשיא לרב ששת דאמר התם כרגלי הממלא תריץ רב ששת אית ליה מתני' דאם כשנתנה לו מיהו מיניה קאמר זכי הא דיהיב ליה והוי כרגלי הממלא ורב נחמן סבר כיון דמילא ונתן לו גלי דעתיה דלצורכיה מילא והוי כרגליו אבל לא נתן לא קנה עכ"ל ועפ"י זבנו היטב דברי רבינו כאן אשר הם סתומים. דמתחלה כתב החילוק דממלא מים מש"ה ס"ל לר"ג כרגלי כו' שנתמלאו לו אע"ג דס"ל מגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו משום דנתן המים לחבירו ויצא כבר מוכחו והוי כהא דתנן כב"מ כסיפא דמתני' אם משנתנו לו וכי' ואח"כ ומיד התם (ר"ל בביצה דכרגלי הממלא והיינו רב ששת אע"ג דנתן לו המים אפי"ה) לא קנה חבירו קשיא מתני' דאם משנתנו לו ועל זה תירץ דאמר תנה לי ונתנה לו ואז זכה (היינו דהממלא קנה ומן הממלא זכה חבירו ועי"כ כרגלי הממלא) דתרתו בעי היינו מתחלה וזכה בו הנותן ומיניה יוכה מי שנתנו לו ואתי שפיר ודוק היטב. ובד"ל לא הגיה כאן כלום. **סז.** ד"פ סי' תשס"א בשינוי. וד"ל סי' ס"ז ראב"ן דף צ"ב ע"ד מרדכי פ"ק דב"מ רמז רל"ב והגמ"י פי"ז מגזילה אות ד'. (b) ככ"י ושמעון והוא ט"ס. (g) בראב"ן ומרדכי שם: ואם שהראתני מקום אתן לך כאשר נוהגין לתן לסרטורים דין זה פסוק מרדכי בר חמא וגו' וכן יש להגיה כאן. (g) וכי' ראבי"ה חסר בכ"י והוגה עפ"י המרדכי. (d) תלה בקניית חסר בכ"י.

סז. ד"ל סי' ס"ז עיין תוס' קידושין נ"ט ע"א ד"ה עני.

סה. ראשונה ד"פ סי' תשס"ד וראב"ן צ"ג ע"א. והיא ג"כ במרדכי פ"ק דב"מ רמז רל"ח

כשלא היה בביתו ועתה תבע ראובן להשיב מה שקנה דין זה פסוק ממתני' (ב"מ י"א ע"א) (א) ראה אותן רצין אחר מציאה ואמר זכתה לי שדי וזכתה לו הי"ג זכה ראובן בסחורה שבביתו ותו דדייני' לי' משום דינא דברי מצרא משום ועשית הישר והטוב ואין ג"ל (ב) דשאני מציאה דאין בה חסרון קנין ומעות אבל הכא דלמא לא מתרמי ליה (ג) וזוי לקנות ותו דזכתה לי שדי אוקימנא והוא שרץ אחריו ומניעו ותו מסקי' פ"ב דע"ז (ע"ב ע"א) ופ' המוכר את הספינה (פ"ה ע"ב) משך חמריו ופועליו והכניסן לתוך ביתו וכו' עד פסק סמכא דעתי' לא פסק לא סמכא דעתי' ולא קנה ותו דאמ' בפ' המוכר את הספינה (פ"ה ע"א) ברשות לוקח כיון שקבל עליו המוכר קנה משמע בעוד שלא קבל עליו לא קנה ומשום עני המהפך בחררה יש בדבר אם יכול לקנות במקום אחר אבל אי יש ריוח גדול שאין מצוי לו לקנות או מציאה אין בו משום עני המהפך בחררה כדפי' פ' האומר לחבירו (ניש ע"א) ודכותי' אמ' (ב"מ ק"ח ע"ב) מתנה לית בה משום דינא דבר מצרא ולא דמי לההוא דפ' לא יחפור (ב"א ע"ב) מרחיקי' מצודת הרג מן הרג מלא מרוצת הרג ומסיק שאני דגים דיהבו סירא ולהאי בר מבואה כו' (שם) ומטעמא דכותי' דהכא תלוי (ד) בפסק ואפי' (ה) א' אמר אי מוזבי' (ו) להאי סחורה לדידך (ז) מוזבי' זה קנה וזה לא קנה כיון דלא פסק כדאי' בע"ז וביתו לא עדיף מקנין. ותו דקתני פרקן והכניסן לביתו אפי' לא קנה וכיון דלא קנה לא זכה גם בריוח.

סמ. וקיי"ל (ב"מ י"ב ע"א) מציאות בנו ובתו הקטנים הרי אלו שלו וכתב זקוני ה"ה אם הו' סוחרים דבר לקנות ובא אחר וחטף מידן דקנה ולא נהירא לי כדפי' לעיל. פ"ק דב"מ אביאסף.

(א) וקיי"ל רב זביד דאמר משמי' (ב) דרינ' (ב"מ י"ז ע"א) בין חייב אתה לתן לו בין צא תן לו ואמר פרעתי נאמן בא מלוה אין כותבי' ונותנים לו דלמא פרעי'.

ע. וה"ה אם כתבו לו פסק דין והייבואו נאמן לאמר פרעתי ובשבועה וכו' שאין זה דומה לשטר שנכתב לעדות אבל פסק דין כותבי' מפני שאין הדיין נאמן לומר לזה זכיתי ולזה חייבתי אלא כל זמן שבע"ד עומדי' לפניו כדאי' פ' י' יוחסין (ע"ג ע"ב) וכשפרעו אפשר שלא חש לשלו ממנו וכ"ש אם לא ידע כשכתבו לו אבל בשטר כותבי' איך פלוני בר פלוני אמר הוי עלי עדים (א) והלכך אם לא נטלו כשפרע ולא כתב עליו שובר איהו דאפסיד אנפשי' וכן הלכה למעשה ואם טען פרעתי או אמר כבר נשבעתי כבי"ד (ב) נשבע לאמת דבריו שכבר פרע ונשבע ופסור וסעד לדברי בדברי ראב"ן אבל רב אלפס פליג ופסק אם אמר כבר נשבעתי כבי"ד נאמן בלא שבועה ואם הוחזק כפרן שלא נשבע או נשבע שבועת ב"ד הראשונה ופסור ואין ג"ל אם הוחזק כפרן בערו' חייב לפרוע ואין נאמן על אותו ממון עוד לשבע ושכנגדו נשבע (ג) ונוטל ובלא שבועה

והגמיו' פ"ז מגזילה אות לי וד"ל ס' ס"ח. (ח) מוכאן עד שבביתו חסר בכ"י. (ג) בכ"י דשני מינין חסר אין הן חסרו' קנין ומעות וזה אין לו הבנה והגהתי עפ"י המרדכי ואפשר דר"ל דשני מינין חסרים כאן דהיינו קנין ומעות משא"כ במציאה וא"ש. (ג) בכ"י מירד. (ד) בכ"י בספק. (ה) בכ"י ואי. (ו) בכ"י מיזמינים. (ז) בכ"י מוכנים והקנה לו וכאשר הגהתי הוא כהגמיו' אבל במרדכי איתא לדידך מוזבי' והקנה לו לא קנה.

סמ. ד"פ תשס"ה וד"ל ס"ט. וראב"ן צ"ג ע"א. (ה) הוא ענין אחר. (ג) בכ"י דרב אמ' ע. ראשיתה מרדכי פ"ק דב"מ רגז רג"ז רב"א ורג"ב וכולה כד"ל סי' ע' וקאי על סוף חסי' שלפני' ועיין לעיל סי' ו' (ח) בכ"י והלכתא. (ג) בכ"י חסר נשבע. (ג) בכ"י ונוטל בלא שבועה ל"ש הוחזק כו' וצ"ל כמו שהגהתי בפנים וכשנגדו נשבע ונוטל (היינו בהחזק כפרן בעדים ולא נשבע) ובלא שבועה (נוטל שכנגדו) כשהוחזק כפרן לאחר שבועה וע"ז קאי כמו שפסק בהגוזל קמא והוא הרי"ף שם. ובהגהות ד"ל לא פי' בזה כלום.

כשהחזק כפרן לאחר שבועה כמו שפסק בהגוול קמא. וכפרן דינו מתחלק ליי פנים כמו שפ"י לעיל (ס"י ס"ב).

- עא.** ראב"ן דף צ"ג ע"ג וד"ל סי' ע"א.
- עב.** מרדכי פ"ב דבי"ט רמז רנ"ח והגמ"י פ"ז מה' גוילה אות א' וד"ל סי' ע"ב.
- עג.** מרדכי ב"מ שם והגמ"י שם וד"ל סי' ע"ג ובשינוי בד"פ סי' תשכ"א.
- עד.** מרדכי ב"מ רמז רס"ד וד"ל סי' ע"ד ועיין ראב"ן צ"ד סוף ע"ב.
- עה.** מרדכי ב"מ פ"ג רמז רע"ה ורע"ו וד"ל סי' ע"ה.
- עו.** מרדכי שם רמז רצ"ב וד"ל סי' ע"ו ובשינוי בד"פ סי' תשע"ו.
- עז.** מרדכי פ"ב דבי"ב רמז תקי"ז וד"ל סי' ע"ז.
- עה.** ראשיתה במרדכי ב"ב שם וכולה בד"ל סי' ע"ה.
- עט.** מרדכי ב"ב רמז תקי"ט וד"ל סי' ע"ט.
- פ.** ד"ל סי' פ'.
- פא.** ראב"ן ק"ד סוף ע"ד, מרדכי ב"ב פ"ג רמז תקנ"ו וד"ל סי' פ"א.
- פב.** ד"ל סי' פ"ב.
- פג.** ד"ל סי' פ"ג ועיין ראב"ן ק"ו ע"ב באריכות.
- פה.** ראב"ן ק"ט ע"א וד"ל סי' פ"ד.
- פה.** ראב"ן שם וד"ל סי' פ"ה ועיין מרדכי ב"ב רמז תרי"ט וחי' אנשי שם שם.
- פו.** מרדכי ב"ב רמז תרי"א וד"ל סי' פ"ו.
- פז.** ראב"ן ק"ט ע"א מרדכי ב"ב רמז תרי"א וד"ל סי' פ"ז.
- פח.** ההוא שטרא דהוי חתימי ביה רבא ורב אחא בר אדא אתו לקמי' (א) דרבא אמר אין חתימת ידי הוא מיהו מקמי' רב אחא לא חתמתי מעולם כפתוה ואורי (ב"ב קס"ז ע"א) כתב זקני הי"מ בימיהם שהי' (ב) בידם לכפותו להודות אבל אנן שאין בדינו לעשות כן לא מקרע קרעיי ולא אנבווי מנב"י ביה ונ"ל כדבריו. וכשכותבי' גט או שובר צריך שיכיר שם האיש ושם האשה (ב"ב קס"ז ע"ב).
- פט.** (א) ת"ר הבא לידון בשטר ובחוקה נידון בשטר דברי רבי רשבנ"א נידון בחוקה וכו' (ב"ב קס"ט ע"ב) ומסקי' (ק"ע ע"א) דבלברר פליגי כי הך דר' יצחק בר יוסף ה"י מסיק ב"י זוני בר' (ב) אבא כו'. יבאו פלוני ופלוני ויעידו אי לא אתו לא מהימנא וכו'. ואף רבי לא אמר אלא לברר א"ל אנא נמי לברר אמר' אם לא ברר לא הפסיד אך ישבע ונ"ל שהלכה כרבי וכן מצאתי שפסק רבינו זקני מ"ע.
- צ.** ת"ר שטר (א) שזמנו כתב בו בשבת או בעשרה בתשרי מאוחר הוא וכשר דברי רבי יהודה ר' יוסי פוסל א"ר פרת הכל מודי' וכו' עד ולא נחלקו אלא בשטר (ב) מאוחר בעלמא דר' יוסי דאמר כותבי' שובר נפיק מיניה חורבא (ב"ב קע"א ע"א) והלכה כר' יוסי דכותבי' שובר דר"י וד"ל קיימו כותי' ורבא דהלכתא כותי' לגבי דרב ושמואל ור' יוסי ור' (ג) יהודה הלכה כר' יוסי ודוקא לגבי שטר הלואה כדמסיק טעמא עבר לזה לאיש מלוה אבל כתובה איכא למימר דכולהו מודו דאין כותבין שובר והיינו דפרכי' פ"ב דכתובות (ד) ט"ז ע"ב) ובפ' הכותב (פ"ט ע"א) (ה) ובפ"ק דסוטה (ו) ע"ב) ש"מ דכותבי' שובר ומשני פ"ק דסוטה תני מקרקעי' ולמה דחק להגיה המשנה יתריץ המשנה כר' יוסי אלא ש"מ דגם ר' יוסי מודה בזה ואע"ג שיש לדחות דלכ"ע בעי לאוקמי
- פח.** ראב"ן דף ק"י ע"ב. (ב) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י.
- פט.** ראב"ן שם ע"ג ועיין רשב"ם ותוס' ב"ב שם. (ב) בכ"י תנן. (ג) בכ"י אמי.
- צ.** (ב) בכ"י שכתב. (ג) חסר בכ"י. (ג) בכ"י בטעות ור' יהושע. (ד) בש"ס שלפנינו זאת אומרת. (ה) עיי"ש תוס' ד"ה ש"ט.

ולאביי ורב ושמואל נמי הוא המתרצו להנך משניות דאינה ס"ל אין בותביי שובר מיהו
הדעת מוכרעת כדפי' וסעד מצאתי לי בתשו' רביי חיים כהן ז"ל.

צא. המלוה את חבירו ע"י ערב לא יתבע מן הערב תחלה (כ"ב קע"ג ע"ב) אפי' אין
לו נכסי' ללוה דהיינו קרקע ואפי' (א) אם הלוה במקום רחוק (ב) ילך
לשם וכופוהו בדין ואם אין יכול לכופו בדין דאינש אלמא הוא בכך לא יפסיד הערב
שער שנכסף לערב שלא בדין מוטב שנכסף ללוה בדין לפרוע אבל ר"ת כתב (ג) היכא
דלא ציית נכנס לביתו של ערב.

סנהדרין פ"ג.

צב. היה חייב לחבירו שבועה וא"ל דור לי כחיי ראשך רמ"א יכול לחזור בו אמר
רב דימי נגון דקבל עלי' כו' (סנהדרין כ"ד ע"א) ומסקנא דלאחר גמר דין
מהלוקת ובאתן לך הלכה כחכמים אבל לפני גמר דין ד"ה יכול לחזור בו ובמהלך לך
ד"ה אין יכול לחזור בו ואם לפני גמר דין קנה מידו אין לאחר קנין כלום ואין יכול
לחזור בו אפי' באתן לך וכן הלכה. וגמר דין היינו איש פלוני אתה חייב איש פלוני
אתה זכאי כדאמי' פ"ק (ו' ע"ב) וכן אם פסקו הדין לשבע וי"א דוקא כשנשבע כבר או
נתן כבר על פיהם וכן פיר"ת ור"י וראיית' מפ' יש נוחלין (קכ"ח ע"א) (א) בהא דשלח
לי' ר' אבא לר"י בר המא יש שגורסי' שם ונשבע ויש שאינם גורסי' ותל"י באשלי
רברבי' (ב) וגם איכא ראי' דאמר בפ' המפקיד (ל"ד ע"ב) (ג) אמר הריני משלם וכו'.
והיכא דקבל לחד פסול כבי תרי וקנו מידו נראה דאינו יכול לחזור בו וכי"פ רב אלפס
ויש גאון דפליג ואמר דלא אהני קנין ואין נ"ל וכל הגאונים פסקו אפי' אם קבלו בקנין
לבע"ד כשנים אבל רב צמח גאון נחלק בזה על רב נחמן גאון ועל פרי"ח.

צג. אר"ע החשוד על העריות כשר לעדות אר"ש עני מרי ארבעים בכתפיה וכשר
(סנהדרין כ"ו ע"ב) והלכתא בר"ש כך פסק רב האי גאון ופוסל מועלין
בשבועת ממון ובשבועת שוא ובוועל ארוסתו בלא כתובה ובוועלי נדות או ניות וכ"פ
שאר הגאונים.

צד. רבינו יוסף טוב עלם השיב על ראובן שהרויח לי דינרי' (א) מן שמעון באגונים
שהי"ב להחזיר שכל עניני שהוק בקוביא הוי גולן דדבריהם כדאי' ראש
השנה (כ"ב ע"א) ומשמע דאפי' מחזיר מפני דרכי שלום ותנן (שבת קמ"ח ע"ב) מפסי
אדם עם בניו וכו' ומישום קוביא. (ב) אמר רבא ומודה ר"ג לענין עדות אשה שהוא פסול
אמר רבינא ואיתימא ר"פ לא אמרן אלא לאפוקי אבל לעילוי לית לן בה.

צה. (א) מומר לאכול נבלות לתיאבון ד"ה פסול להכעיס אביי אמר פסול ורבא אמר
כשר (ב) וכו' מיתבי אל תשת ירך אל תשת עד חמס אלו הגולני' (ג) ומועלי'
בשבועות א' שבועות שוא וא' שבועות ממון (סנהדרין כ"ז ע"א) והמקבלים חרם לתן
(ד) חס ושוב (ה) אירע שעברו כשרי' לעדות ולשבועה כיון שבשעת קבלת הישבועה

צא. (b) אם הלוה חסר בכ"י. (c) ילך לשם חסר בכ"י. (g) חסר בכ"י.

צב. מרדכי סנהדרין פ"ג רמז תרפ"ו. (b) מן בהא עד חמא חסר בכ"י. (c) עיי"ש תוס'
ד"ה הכי. (g) מן אמר עד וכו' חסר בכ"י.

צג. מרדכי סנהדרין רמז תרצ"ח.

צד. (b) בכ"י על שמעון. (c) מכאן ועד סוף חסי' נראה שמקובי הוא בס"י שלפני זה
ובכטעות נכתב כאן.

צה. מרדכי סנהדרין רמז תרצ"ד. (b) בכ"י חשוד. (c) חסר בכ"י. (g) בכ"י ומלוו רבית.
(d) חסר בכ"י. (h) במרדכי במקום ואירע כתוב וגודע. (i) חסר בכ"י. (z) עיי"ש תוס' ד"ה אבל.

אפשר שלא ה' בדעתו לעבור אע"פ שלאחר (ו) מכאן עבר וכן מוכח בפ' כל הנשבעי' (מ"ז ע"ב) (ז) וכו' מו' ריב"א וכן בכל החרמות שמקבלי' על העתיד.

סנהדרין פ"ו.

צו. כל המגביה ידו על חבירו נקרא רשע שנאמר ויאמר לרשע למה תכה ריעך אע"פ שלא הכהו וגם נקרא חוטא (סנהדרין נ"ח ע"ב) וקיני כתב שפוסקי' דינו (א) אם תבעו לדין לקרות רשע ופסול לעדות ולשבועה ושכנגדו נשבע ונוטל עד שישוב מרשעו ויקבל דין אע"פ שזה לא תבעו לדין אלא אחר (ב).

סנהדרין פ"ז.

צז. תניא ושם אלהים אחרי' לא תזכירו שלא יאמר אדם לחבירו שמור לי בצד ע"ז פלוני ולא ישמע על פיך שלא ידור בשמו ולא יקיים בשמו ולא (א) יגרום לאחרי' שידרו בשמו ויקיימו בשמו מסייע ליה לאבוה דשמואל אסור לאדם שיעשה שותפות עם הגוי שמא יתחייב לו שבועה וישבע בשם ע"ז שלו והתורה אמרה לא ישמע על פיך (סנהדרין ס"ג ע"ב) וקבלתי דוקא היכא ששם משמע שמות אלהות אבל עתה שהקדושים שלהם נקראו בשמות בני אדם שאין הוכחה מתוך השם לאלהות אין קפידא בכך באזכרתם ולשון המקרא משמע כן ושם אלקים אחרים לא תזכירו (ב).

מכות פ"ג.

צח. אמר רב כיבי בר אבוי האי מאן דשתי (א) שיכרא בקנא (ב) דאומני עובר משום אל תשקצו (מכות ט"ז ע"ב) וכן נ"ל בקדירה שאדם מטיל בה גדולים או קטנים.

שבועות פ"ד.

צט. משביע אני עליכם כשתדעו לי עדות שתבואו ותעידו לי הרי אלו פטורים (א) מפני שקדמה שבועה לעדות עמד בבית הכנסת וכו' פטור מפני שלא ייחד עדיו אמר שמואל אפי' עדיו ביניהם ואפי' קאי עליהו (שבועות ל"ה ע"א) ואם אמר (ב) כל העומדים כאן הרי ייחד עדיו וכעין (ג) זה אנו גזורי' חרם (ד) על עדות בביהכ"נ ע"פ הדיינים והתקן והוי כמפי התובע. ומ"מ כל זה מיירי לענין קרבן אבל נ"ל דהוא שבועת שוא וכיון ששתקו עמדו בארור.

ק. רבינו גרשם כתב בשם סיר ליאון רבו דהלכה כמר בר רב אשי (שבועות מ"א ע"א) דאף בדאוי' מהפכי' שבועה לומר השבע וטול ומר בר רב (א) יהודה גאון פסק דבמיפך שבועה וחזירי דפ' בהמה המקשה (ע"ז ע"ב) אין הלכה כמר בר רב אשי וסימנך הפך לבן ויש גאון שאומר דבאודיתא דפ' זה בורר (כ"ט ע"ב) לית הלכתא כמר בר ר"א. (ב) ולמר בר ר"א וכו' נחת' לנכסי אם (ג) אמר הריני נשבע לא נחת'

צו. ראב"ן דף ק"ג ע"ד ומרדכי ב"ק רמז ק"ב. (b) ג' תיבות הללו חסרים בכ"י. (c) בראב"ן שם מסיים ואם לא תבעו לדין אלא אחר תבעו לדין ונתחייב שבועה המגביה אם שכנגדו מביא עדים שהגביה ידו על חבירו פסול משבועה ושכנגדו נשבע ונוטל ע"כ.

צז. ח בכ"י יגזור. (c) עיין תוס' סנהדרין שם ד"ה אסור ובהעתקתי מכ"י פראג סי' שצ"ו.

צח. (b) בש"ס יתא שיכרא. (c) בכ"י דארעא.

צט. (a) מן כופני עד לעדות חסר בכ"י. (c) בכ"י על. (g) חסר בכ"י. (d) בכ"י של. (h) מן בוסרין ועין רא"ש שבועות פ"ו ה"מ. (b) בכ"י ורב האי גאון והוא טעות ק. ד"ל סי' ק' בחסרון ועין רא"ש שבועות פ"ו ה"מ. (b) בכ"י ורב האי גאון והוא טעות כמבואר לקמן דפסק להיפך. (c) עיין תוס' סנהדרין כ"ט ע"ב ד"ה וזר ושבועות מ"א ע"א ד"ה ולמר. (g) בכ"י אם ארינו לשבע והוא ט"ס וצ"ל כמו שהגהתי. (d) בכ"י בפ"ק דב"ק.

לנכסי' ואם המהוייב שבועה חשוד על השבועה בראוי מהפני' ולא משמתי' לי' מפני הלול השם ולמד' בדרבנן לא נחתו' לנכסי' משמתי' לי' עד דאתא זמן נגודא מנגדי' לי' ושבקי' ליה.

מצאתי בגליון

ורב האי הביא ראוי' דהלכתא כותי' דאמר לקמן (שם) מאן דמפיק שטרא על חברי' וכו' ואם א"ל היאך אשתבע לי שלא פרעתך א"ל זיל אשתבע ומה התם דאית ליה ממון נגוד עליו בשטר מדאוי' יכול להפך עליו שבועה הכא דל"ל עליו אלא שבועה דאוי' לכ"ש דמצי א"ל אשתבע לי ולפי דבריו מאן דפליג עלי' דמר בר ר"א כ"ש בההוא דלקמן א"כ תקשי ליה הא דתנן (שם מ"ה ע"א) הבא לפרע מנכסי יתומי' לא יפרע אלא בשבועה ומעמא משום אי הוי אבוהון קיים הוי טעין ואמר אשתבע לי אלמא מצי משביע לי מיהו מצי למימר דלאו משה"ה הוא דאפי' לא הוי מצי טעין ליה אבוהון הוי טעני' ליתמי תדע דבפי הכותב (פ"ז ע"א) נקי נדר נקי שבועה לא תפרע אלא בשבועה אלמא עביד רבנן תקנתא ליתמי במקום שאין האב יכול. ומ"מ נראה דאין ראוי' מלקמן דהתם הוא דמשתבע אפי' שטרא בידוי' כדאמי' (ד) פ"ק דבי"מ (ט"ז ע"ב) אשתמוטי קא משתמט מיני' א"ל למחר יהיבנא לך איני אפשיטי דספרא זייר לי' אבל גבי שבועה דאוי' אין להפכה כלל.

קא. ד"ל סי' ק"א ועיין מרדכי שבועות רמז תשע"א.

קב. ד"ל סי' ק"ב.

קג. ד"ל סי' ק"ג ועיין מרדכי שבועות רמז תשנ"ה.

קד. מרדכי שבועות רמז תשנ"ה בשם תשו' רש"י וד"ל סי' ק"ד.

קה. ד"ל סי' ק"ה ועיין תוס' ברכות מ"א ע"ב ד"ה אי הכי.

קו. ד"ל סי' ק"ו.

קי. ד"ל סי' ק"ז ועיין ד"פ סי' רס"ה וש"ע.

קיח. ד"ל סי' ק"ח.

קיט. אור זרוע בתשו' סי' קי"ד דף כ"א ע"א וד"ל סי' קי"ט.

קי. אור זרוע בתשו' סי' קט"ז והתום עלי' משה בר חסדאי זל"ע. וד"ל סי' קי"י.

קי"א. ד"ל סי' קי"א.

קי"ב. אור זרוע בתשו' סי' קי"ג דף כ' ע"ד וד"ל סי' קי"ב.

קי"ג. אור זרוע בתשו' סי' קט"ו ומרדכי סוף מגילה רמז תתל"ג ותתל"ד וד"ל סי' קי"ג.

קי"ד. ד"ל סי' קי"ד.

קט"ו. מרדכי שבועות רמז תשי"מ וד"ל סי' קט"ו.

קט"ז. ד"ל סי' קט"ז.

קי"ז. ד"ל סי' קי"ז ועיין מרדכי פ' כל שעה רמז תקע"ה.

קי"ח. ד"ל סי' קי"ח ועיין מרדכי שבועות רמז תשנ"ז ותשנ"ט ותשו' מיימוני לס' הפלאה סי' ג'.

קי"ט. אור זרוע הלכות ע"ש סי' י"ג וד"ל סי' קי"ט.

קכ. ד"ל סי' קי"ב ועיין תשו' מיימוני לס' שופטים סי' י"ג.

קכ"א. מרדכי חולין רמז תרע"ט באריכות וד"ל סי' קכ"א ועיין מוש"ע יו"ד סי' צ"ב דשם מובאים דברי מהר"ם.

קכ"ב. מרדכי כתובות רמז ר' בחסרון תשו' מיימי' לס' קנין סי' ז' בשלימות ותשו' מהר"ם ד"פ סי' תקע"ה בחסרון וב"י א"ד רל"ג בשלימות וכן הוא בד"ל סי' קכ"ב.

קבג. ד"ק סי' רמ"ז וד"ל סי' קכ"ג ועיין מרדכי פ' האומני' רמז שמ"ג.
 קכד. מרדכי ב"ב רמז תקמ"ה ד"ק סי' ר"ן וד"ל סי' קכ"ד.
 קכה. על נרות שמדליקין בבית הכנסת ביום שחרית יש שרצו לאסור שהרי שרגא בטיהרא
 מאי מהני והוי כמו נר של (א) אבטלה ונראה בעיני עד שאתה קורא תנר
 על המדליקי' שחרית ביום שחרית תמה על עצמך היאך מדליקי' אפי' ויש שחל להיות ע"ש
 שמדליקי' מבע"י ולאחר התפלה הולכים הצבור לבתיהם מבע"י נמצא לדברך שהדליקו
 (ב) נר של אבטלה שאין בהם צורך לגבוה ועוד הכתיב לכם ולא לגבוה (ביצה כ' ע"ב)
 אפי"ב (ג) לכם קרינן ביה ולי"ד לנר של אבטלה דאלו נרות עשוי' לכבוד שמים לטפויי
 שמחת ויש דברוב אורה איכא שמחה טפי ונר של אבטלה מקרי נגון שמדליקי' נר
 במקום אחר שאין סבור שיהא לו צורך להשתמש בו אלא על הספק ההוא ודאי מקרי
 נר של אבטלה שעל חנם הדליקו ולא היה להם להקדים ולהרליקו על הספק דאפשר
 לו להמתין עד שיצטרך לו ולא יעלה על לב איש לקרות אלו נרות של אבטלה ניהו
 דשרגא בטיהרא לא מהני כולי האי מ"מ קצת ודאי מהני דאי לא תימא הכי היכי שרי
 אפי' בלילה להדליק ביום כמה נרות ביון דאפשר להשתמש לאורו של נר אחד א"כ
 הויל כל הנך נרות של אבטלה (ד) חוץ מאותה שצריך לאורה. מאיר בר' ברוך שיחיה.
 קכו. מרדכי ב"מ רמז רע"ז ד"ק סי' רמ"ז וד"ל סי' קכ"ז.
 קכז. מרדכי ב"מ שם ד"ק שם וד"ל סי' קכ"ז.
 קכח. ד"פ סי' תקכ"ג ד"ק סי' ר"פ וד"ל סי' קכ"ח.
 קכט. הגמ"י פכ"ג משבת אות א' בשם מהר"ם באריכות וד"ל סי' קכ"ט ועיין תוס'
 עירובין ל"ד ע"ב ד"ה ואמאי ושבת קכ"ז ע"א ד"ה מתיר ומרדכי שבת
 רמז שע"ט וחי' אנשי שם ומרדכי ערובין רמז תפ"ח.

קל. ד"ל סי' ק"ל.
 קלא. ד"ל סי' קל"א.
 קלב. ואדם שהקפך מן הגוי אי חייב עבור בנד ותבואה זה הכלל אם יש לו זמן
 קבוע ל"ש ארוך ול"ש קצר אם באה שאילת המס קודם הזמן צריך
 לתת הואיל ומרווח בכסף ויכול (א) להמתין מלפרוע עד הזמן בלי הפסידו אך הקפה
 בלא זמן או הניע הזמן הואיל וכל שעתא בעמוד ופרע קאי פטור שאע"פ שמרווח עכשו
 מ"מ הואיל ואם ינשנו צריך לפרעו בכל הפסד שיוכל נמצא שיצא שכרו בהפסדו.
 קלג. ד"ל סי' קל"ג.
 קלד. ד"ל סי' קל"ד.
 קלה. ד"ל סי' קל"ה.
 קלו. ד"ל סי' קל"ו ועיין תשו' מיימוני לס' נשים סי' ו' ותשו' הרשב"א סי' תרכ"ט
 ואלף רנ"ה.

קכה. ד"ל סי' קכ"ה ועיין תשוב' הרא"ש כלל ה סי' ח'. (ב) בכ"י שלא בטלה ועיין
 בהגהת ד"ל שכתב תיבת שלא הוא ט"ס וצ"ל של בטלה ובאמת ט"ס הוא אבל לא כמו שחשב
 המגיה הנ"ל אלא דברושלמי מצינו בהרבה מקומות דנר של בטלה נקרא נר של אבטלה והוי
 כתוב כאן של אבטלה והסופר טעה וסמך א' של אבטלה לתיבת של ונעשה שלא בטלה. (ג) גם
 כאן ובשאר מקומות כפי' זה כתו' בכ"י שלא בטלה וכולם הגיה המגיה בד"ל לפי דרכו שאינו נכון
 אלא כמ"ש אות א'. (ג) חסר בכ"י. (ד) בכ"י לכך.
 קלז. ד"ל סי' קל"ז בשבועות כאשר יראה המעיין וכאשר הגהתי כאן א"ש. (ב) תיבת
 להמתין חסר בכ"י.
 קלח. בד"ל סי' קל"ח יש להגיה במקום ואפילו למ"ד שטר העומר לגבות כגבוי דמי וצ"ל
 לאו כגבוי דמי ובטעות נשמטה תיבת לאו.

קלז. ד"ל סי' קל"ז ועיין תשו' מיימוני לס' נשים סי' כ"ה וד"ק סי' ל"ז וק"י.

קלה. ד"ל סי' קל"ח.

קלט. הגמ"י פכ"ג משבת אנת ב' באריכות וד"ל סי' קל"ט.

קמ. ד"ל סי' ק"מ.

קמא. ד"ל סי' קמ"א.

קמב. הגמ"י פ"ז מה' ס"ת אות ז' ד"ל סי' קמ"ב.

קמג. ד"ל סי' קמ"ג.

קמד. ד"ל סי' קמ"ד ועיין מרדכי ערוכין רמז תפ"ה.

קמה. ד"ל סי' קמ"ה.

קמו. ד"ל סי' קמ"ו.

קמז. ד"ל סי' קמ"ז ומובא בטור או"ח סי' ש"ב באריכות.

קמח. ד"ל סי' קמ"ח.

קמט. ד"ל סי' קמ"ט.

קנ. ד"ל סי' ק"ן.

קנא. ד"ל סי' קנ"א ועיין תוס' יומא י"ג ע"ב ד"ה ולאחת.

קנב. אור זרוע הלכות צדקה סי' ז' וד"ל סי' קנ"ב ועיין מרדכי כתו' רמז קע"ו.

קנג. או"ז בתשו' דף ק"ט ע"ב בשינוי לשון קצת, מרדכי ב"מ רמז ש"א וש"ב

ותשו' מיימוני לס' קנין סי' ה' תחלת התשו' ובשלימות בד"ל סי' קנ"ג.

קגד. ראשיתה עד וזו תשובת ר"י טוב עלם בתשו' מיימוני לס' קנין סי' ל' ובד"פ

סי' שפ"ה, שפ"ו, שפ"ז ומקצתה במרדכי ב"מ רמז שמ"ז וד"ל סי'

קנ"ד וקנ"ה בשלימות. ועיין תשו' מיימוני לס' קנין סי' ל"א ומרדכי ב"מ רמז שמ"ד

וד"פ סי' קל"ח.

קנה. ד"ל סי' קנ"ו.

קנז. ד"ל סי' קנ"ז.

קנח. ד"פ סי' קל"ח, ד"ק סי' ב' וקצ"א וד"ל סי' קנ"ח.

קנה. ד"ל סי' קנ"ח.

קנט. ד"ל סי' קנ"ט.

קס. מרדכי חולין רמז תשל"ה וד"ל סי' ק"ס.

קסא. ד"ל סי' קס"א.

קסב. תשו' מיימוני להלכות מאכלות איסורות סי' ט"ז וד"ל סי' קס"ב ועיין תשו'

הרשב"א סי' ק"י.

קסג. ד"ל סי' קס"ג ובד"פ סי' רט"ז בהרבה שינוים.

קסד. ד"ל סי' קס"ד.

קסה. אור זרוע בתשו' סי' תשע"ט באריכות ומרדכי פסחים רמז תקס"ז בקיצור

ובד"ל סי' קס"ה היא כמו בכ"י שלנו.

קסו. או"ז שם וד"ל סי' קס"ו ועיין ד"פ סי' ל"א.

קסז. בכ"י שלנו חתום על התשובה מנחם ב"ר שמואל זל"ה וד"ל החתימה יצחק ב"ר שמואל זל"ה.

קסח. בכ"י שלנו ובד"ל אי' שמו שמכניסנו באותה דעה או מאי ק"ל דאומר כו' והוא משולל הבנה והמוגה בד"ל לא הרגיש כזה אבל באו"ז אי' בזה"ל מי מכניסנו לאותה דעה או מאי ק"ל דנימו כו' פי' מי מכניס אותנו לאותה דעה דנאמר מישקי' אין נפגמו בלינה ובפליטה או מאי קשי' ליה דנצטרך לרחוק ולומר כן וכי' וא"ש וע"פ יש להגיה בד"ל.

קסו. ד"ל סי' קס"ז.

קסה. ד"ל סי' קס"ח.

קסמ. או"ף פ' גיר הנשה סי' תנ"ג באריכות והנ"א פ' גיר הנשה מביאו בקיצור וכאשר הוא בכ"י שלנו כן הוא בד"ל סי' קס"ט.

קע. או"ף הלכות מליחה סי' תע"ד מוכא בהנ"א פ' כל הבשר. ד"ל סי' ק"ע.

קעא. ד"ל סי' קע"א ובסגנון אחר הוא בד"פ סי' תקל"ט וכאן יש להגיה ע"פ ד"פ דבלא"ה אין לו הבנה כמו שהעיר בהגהות ד"ל דצ"ע להבין הדברים.

קעב. מרדכי פסחים רמז תקנ"ז באריכות. ד"ל סי' קע"ב ועיין תשו' רשב"א סי' קע"ז.

קעג. מרדכי שם רמז תקנ"ה בשם רבינו יחיאל מפריש בשני קצת וכלי שינוי בד"ל סי' קע"ג.

קעד. ד"ל סי' קע"ד.

קעה. ד"פ סי' נ"ה ומרדכי שבת פ"ד רמז שפ"ה וד"ל סי' קע"ה ועיין הגמ"י פכ"א משבח אות ד'.

קעו. ד"ל סי' קע"ו.

קעז. ד"ל סי' קע"ז.

קעה. ד"ל סי' קע"ה ועיין תוס' בכורות כ"ה ע"א ד"ה הוי. וע"ע בהגמ"י פ"א מיו"ש אות ה' דאוסר בשם סמ"ק ללבן בשל איסור ועוד עיין לקמן סי' תל"ט.

קעט. מרדכי פסחים רמז תר"ב הגמ"י פ"ב מהל' שבועות ד"פ סי' צ"ה וד"ל סי' קע"ט.

קפ. ד"ל סי' ק"פ.

קפא. ד"ל סי' קפ"א.

קפב. ד"ל סי' קפ"ב.

קפג. ד"פ סי' שני"א באריכות וד"ל סי' קפ"ג כמו שהוא בכ"י שלנו ועיין הגמ"י פ"ה ממגילה אות נ'.

קפד. הגמ"י פ"ב שם אות ה' ד"ל סי' קפ"ד.

קפה. ד"ל סי' קפ"ה.

קפו. ד"ל סי' קפ"ו.

קפז. ד"ל סי' קפ"ז.

קפח. ד"ל סי' קפ"ח עיין ד"מ יו"ד סי' ש"ז אות א'.

קפט. ד"ל סי' קפ"ט.

קצ. ד"ל סי' ק"צ.

קצא. מרדכי שבועות רמז תשל"א באריכות ותשו' הרא"ש כלל כ"ט סי' ב' ד"ל סי' קצ"א.

קצב. ד"ל סי' קצ"ב.

קצג. ד"ל סי' קצ"ג ועיין לעיל סי' קס"ב.

קצד. ד"ל סי' קצ"ד.

קצה. ד"ל סי' קצ"ה.

קצו. ד"ל סי' קצ"ו.

קצז. ד"ל קצ"ז וכ"י א"ד סי' קמ"ז.

קצה. תשו' רשב"א סי' אלף צ"ד תשו' מיימוני לס' משפטים סי' י' וד"ל סי' קצ"ה ועיין תשו' הרא"ש כלל ע"ז.

קצט. ד"ל קצ"ט עיין תוס' קידושין ל"ז ע"ב ד"ה.

ר. ד"ל סי' ר'.

- רא. ד"ל סי ר"א.
 רב. ד"פ סי תקכ"ט וד"ל סי ר"ב ועיין הגמ"י פיה מהי תפלה אות ט.
 רג. ד"פ סי ט"ז וד"ל סי ר"ג ומרדכי מגילה רמו תת"ח.
 רד. ד"ל סי ר"ד.
 רה. ד"פ סי ע"ז וד"ל סי ר"ה ובאריכות ד"ק סי קכ"ה ומרדכי ב"מ רמו שצ"ו ותשו' רשב"א תתע"ג.
 רו. ד"ל סי ר"ו.
 רז. ד"ל סי ר"ז.
 רח. ד"ל סי ר"ח.
 רט. ד"ל סי ר"ט עיין מרדכי ב"ק ר"פ הנוול קמא וע"ע ב"ק צ"ה ע"א.
 רי. ספר הישר לר"ת סי תר"ה וד"ל סי ר"י.
 ריא. ד"ק סי רצ"ה.
 ריב. ד"פ סי תצ"ג וד"ל סי רי"א ובחסרון ד"ק סי רצ"ט.
 ריג. ד"ל סי רי"ב ובשינוי וחסרון ד"פ סי תצ"ג וד"ק סי ש' ומרדכי ב"ק רמו מ"ד באריכות.
 ריד. ד"ל סי רי"ג.
 רמו. תשו' מיימוני לס' משפטים סי י"ג ד"ל סי רי"ד.
 רמז. מרדכי ב"ב רמו תקנ"ב הגמ"י פ"ז משכנים אות ד' וד"ל סי רט"ו.
 ריז. ד"ל סי רט"ז.
 ריח. ד"ל סי רי"ח.

ריט. ראובן טען על שמעון המיו שמעכב לו אשתו וממונו ושמעון משיב להר"ם אמנם התניתי עמך כשנתתי לך בתי שתתן אתה משלך סי ליטרי והשלמת אותי ואת בתי עליהם בכך שאם תנהוג שלא כשורה במאכל ובמשתה ובכל פיזור שיהי הממון בידנו לשמרו עד שיכוננו דרכיך וכ"ז קבלת עליך בשטר ובקנין נמור ועודנו בידי ועתה עלי לברר שאתה פוזן והס' ליטרי הברחת (א) מבתי לכן לא האבה בתי ללכת אחרך או לתת לך ממון שיחזרו לתכשיטים וראובן משיב השטר שיש לך עלי לא ממני יצאו הדברים ואיני יודע מזה כלום ואפי' לפי דבריך לא נהייתי פוזן וגם נהגתי כשורה ולא הברחתי (ב) מכתך ממוני כדי (ג) לפזרו באנשות אך יראתי פן תגזול מאתי בתך ורכושי (ד) כאשר הרגלת לעשות לחתניך ושמעון (ה) טוען הרי עדים והשטר מוכיחים שקבלת עליך ככל הכתוב ועוד טוען ראובן על שמעון המיו שמסרו ביד גוי רשע שכמעט הרגו וע"ז מבקש דין ושמעון משיב לא עשיתי לך מאומה אך ערל אלם השכין לי זקוק זהוב והפקדתי בידך ופעם אחת מלאך לבך לצאת מן העיר ובקשתך להחזיר לי זהוב שלא יעליל עלי הגוי ואמרת לי בוא עמי אל הגוי ואשטרך ממנו וכשבאנו אל הגוי לא רצה לשמוע עליך ואמר לי הגוי השמר לך מזהבי כי בכפל תפרעני אם יפסיד או אחזתי בכנף

ר"ז. עיין בהגהות ד"ל דכ' דלא מצא התוספתא המובאה ומגיה ע"כ ירושלמי במקום תוספתא וע"ז כ' דלא ידע הכונה ובמחילה מוכ"ת תוספתא מפורשת היא ב"מ פ"ח כוה"ל נתנה במקום שנתן את שלו אם ראוי לשמירה פטור כ"ו ואל זה כיון רבי וא"ש.

רמ"ו. עיי"ש בתשו' מיימוני דכ' הבן היה פסק בילדותו ובזקנתו פסק פסק אחר.

ר"ט. ד"ק סי ש"ד בדרסון רב. (א) בכ"י ממני. (ב) בכ"י ממך. (ג) בכ"י לחוציא. (ד) מן כאשר עד לחתניך חסר בכ"י והוגה ע"פ ד"ק. (ה) חסר בכ"י. (ו) בכ"י וגרס.

בנדיך ואמרתיו לגוי הנה והבך ביד זה או דבר הגוי רשע (ו) וגום לך שהכעסתו בדברים מ"מ לא נתנוקת מזה לא בנזף ולא בממון.

נראה בעיני אם אלו התנאים ששמעון טוען הי בשעת אירוסין הן הן הדברים הנקני באמירה וקנתה אשה הם לישרי ואע"ג שהיו אסמכתא דכל דאי לא קנה נ"ל דכל מירי דמקני באמירה אפי' באסמכתא מקני כמו צדקות והקדשות ונדדים ודברי שב"מ ומילי פסיקתא ודלא כרבי שמעון ו"ל שבי גבי משחק בקוביא דאסמכתא לא קני נמי בהקדש ובדבר הזה הארכתיו כתשו אחת ושוב מצאתי בתשו הנאונים דאסמכתא קני' בהקדש וכ"ש אם אלו הם לישרי מנדונית שמעון שנתן לבתו שלא רצה בע"א להתם אלא על תנאי זה שיוכל לעכבן עד שיתקן מעשיו וכ"ש שאם יש קנין בב"ד חשוב מחשובי העיר אפי' אסמכתא קניא בב"ד חשוב ואפי' נעשה תנאי זה לאחר השידוכין וליכא למימר על מה יהול הקנין כיון שלא הקנה אותם למתנה אלא לשומרם בעלמא עד שיתקן מעשיו ואין קנין ראוי לחול בכה"ג וא"כ אפי' אי אקני ליה נימא דמצי הרר ביה הא ליתא דהא קי"ל פ"ק דקידושין (ו ע"ב) דבכל דוכתי מתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה בר מאשה וא"כ כיון שנחנם לו עד זמן שיתקן מעשיו ראוי הקנין לחול.

רב. ועל המסירה הרי לא הפסידו ועל שעשה שלא כהוגן שקבל לגוי עליו איני דן דיני קנסות אמנם הרשות ביד הקהל לקנסו ולענוש על דבר מכוער לפי מה שהוא אדם הכל לפי המבייש ושלום מאיר ברי ברוך ולה"ה.

רבא. ד"ל סי ר"ה.

רבב. קאי אתשו שלפניה והיא בד"ל סי ר"י.

רבג. ד"ק סי פ"ה.

רבד. ד"ק שם.

רבד. וששאלת על עיסה שנלקחה מן הגוי והיא פטורה מן החלה ולש בכיתו עיסה אחרת ומצרפן יחד ובעיסה שלש בכיתו הי כשיעור חלה כיצד יפריש חלה שלא יפריש מן הפטור על החיוב נראה בעיני שא"א לקח ולהפריש עליו ממקום אחר דקא מפריש מן החיוב על הפטור שהרי גם זה המעורב בטל מן התורה ברוב אם אותה (א) העיסה שלקח מן הגוי רוב ואותה עיסה שלא נתערבה חיבת ואע"ג דחלה כוה"ג דרבנן כיון שהעיסה שנתערבה יש בה תרי מילי דרבנן חדא דחלה דרבנן ואפי' אם לא נתערבה ועוד דבטל ברוב ואותה העיסה שלא נתערבה בה אין בה אלא חדא מלתא דרבנן אין מפרישי מזה על זה כיון דקצת חומרא מהו כמו מן החיוב על הפטור כדאי בהקומין (לי"א ע"ב) א"ר (ב) שמעון שזורי פעם אחת נתערב לי טבל בחולין ושאלתי את ריש גבוי עד לשנא אהרינא לך קח מן הגוי ועשר עליו דקסבר יש קנין לנכרי ופריך לימא לך קח מן השוק ומשני קסבר אין רוב ע"ה מעשרים אלמא אע"ג דמע"ה לא הוי חיוב אלא דרבנן כמו טבל המעורב בחולין אפי' כיון דמסתבר לי טפי לחיובא בדע"ה מבטבל המעורב בחולין הוי כמו מן החיוב על הפטור. וליכא לפרושי נמי מיניה וביה ומטעם יש בילה וכדאי פ"ק דר"ה (י"ג ע"ב) צובר אדם (ג) לתוכו ונמצא תורם מן החדש שבו על החדש ומן הישן שבו על הישן שבו דהא ודאי ליתא הכא דמסיק התם

רב. קאי אתשו שלפניה ובד"ק היא כסי' אי עם שלמעלה.

רבד. הגמ"י סוף זרעים וב"י ו"ד סי' ש"ל בשם מ"ב ד"ק סי' מ' בהרבה שיבושים וכ"י

א"ד סי' נ"ט. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י בטעות ר' ישמעאל. (ד) בכ"י לתתו.

לכל אין בילה הויז מיון ומשמן ארא נ"ל שיש להפריש חלה גדולה כשיעור של גוי ועוד. דהשתא ממ"נ נוטל כמו כן חלה מעיסה שלא הורמה חלתה או הוא מן החיוב על החיוב ודבר זה למרת'י מפ' התערובת (פ' ע"ב) גבי דמים עליונים ותחתונים שנתערבו וכו' עד דרובו עליונים וקא יהיב למעלה כשיעור התחתונים.

רבו. ד"פ סי' תכ"ה וד"ק ססי" מ'.

רכז. ד"פ סי' תכ"ו וד"ק סי' מ"א.

רכח. ד"פ סי' תכ"ד וד"ק סי' מ"א.

רכט. תשו' מיימוני לס' משפטים סי' כ"ז ד"ק סי' מ"ג וכ"י א"ד סי' ר'.

רל. תשו' הרשב"א סי' תתע"ה ד"ק סי' מ"ד.

רלא. תשו' הרשב"א סי' תתע"ז ד"ק סי' מ"ה.

רלב. תשו' מיימוני לס' משפטים סי' מ' וד"ל סי' ר"ב ובחסרון בד"ק סי' ר"א.

רלג. ד"פ סי' תתקצ"ב וד"ק סי' נ"ג.

רלד. ד"פ שם וד"ק סי' נ"ד.

רלה. תשו' הרשב"א סי' תתע"א ד"ק סי' נ"ז וכ"י א"ד סי' קנ"ד ובחסרון בד"פ סי' קמ"ו.

רלו. ד"ל סי' רכ"א.

רלז. ד"ל סי' רכ"ב.

רלח. ד"ל סי' רכ"ג ובקיצור ד"ק סי' ל"ז.

רלט. ד"ל סי' רכ"ד.

רמ. ד"ל סי' רכ"ה ועיין תוס' שבת שם י' ע"א ד"ה התם.

רמא. כי הוינא בדינא דמורדת לא מסקי' אלא כדמסיק תעלא מבי כרבא כי רבו בה

דייני דינא דמתני' דינא דגמרא ודינא דמיתבתא ועוד הציבו לה ציונים אחרונים ואנו אחרונים יתמי דיתמי לא ידענא איך נפתח פה לפניכם הר' יעקב והר' יוסף שיהיו על דבר מורדת ואמרה מאיס עלי כך כתוב בתשו' הגאונים דנימ יהיב לה בעל אי איתנהו בעיניהו ואי ליתנהו בעיניהו לא נסיב לה ונצ"ב אפי' אי ליתנהו בעיני' כגון שכלו לגמרי או מנכבו באחריותי' קיימי ומשלם לה דמיהם וכן אנו נוהגים. ומה שתמהם היכא דחזאי דמתמוטטי נכסי תמרוד ותתפוס בנכסיו ותאכל היא ותחדי והוא יחזור על הפתחים לאו חרזה שלומה היא אחרי שהרשות בידו לענגה ונהי שגם הוא מתענן בחרות הללו מתקנת ר"ג ז"ע מ"מ איהו נמי מענגא וכ"ש לדברי ראב"ן ד"ל שמתיר לבעל לשא אחרת והוא תתענן.

רמב. וששאלתם היכא דמשהי לה תריסר ירחי שתא אנישא וליל מוזני מבעל

והבעל יכול לענגה מלתן לה גט כדברי ר"ת אם תחזור בה והוא מורד אם חייב במונותיה אם לאו דבר פשוט הוא היכא דמרדה כ"כ עד שאבדה בתו אפי' אי הדרה בה תו לא יהיב לה לא בתו ולא תנאי בתו דהא למ"ד (כתו' סיג ע"א) ממלאכה ע"כ היכא שמרדה מקצת ימיה דלא כפי' לעשות מלאכה ובתוך כך פוחת' לה בתו עד שתכלה וכי הדרתו ואמרה רוצה אני לעשות מלאכה לא אמרה ולא כלום דאלת"ה מה הועילו חכמים בתקנתם ויכולה לומר לו עושה אני מכאן ואילך ול"ל דחורה אינה מועלת א"כ אמרה עושה אני מכאן ואילך ומשלמת אני כל מה שבטלתי למפרע דהא ליתא דהא דומי' דמורדת מתשמיש יש לנו לפרש מורדת ממלאכה ואי מה"ט חזרת מורדת מתשמיש ע"כ מכאן ולהבא מהני דהתם לא שייך חזרה ותשלומי' למפרע וכי הוינא דמורדת דמתני' עד שתכלה כל בתו' כך פוחת' לה ו' דינר בשבת.

רמא. תשובת הרשב"א סי' תתמ"ט ותת"ס.

רמב. תשובת הרשב"א סי' תתס"א.

- רמג. ד"פ סי' רכ"ט.
 רמד. ד"פ סי' ר"ל.
 רמה. ד"פ סי' רכ"ד וד"ק סי' רפ"ז.
 רמו. מרדכי שבועות פ"ז רמז תש"פ ד"ל סי' רכ"ז וכ"י א"ד סי' י"ג.
 רמז. ד"פ סי' שבי"א וד"ק סי' י"א.
 רמח. ד"פ סי' שבי"א וד"ק סס"י י"א.
 רמט. ד"ל סי' רכ"ז.
 רנ. ד"ל סי' רכ"ה והיא המשך אל הקורם בס"י שלפניה.
 רנא. ד"ל סי' רכ"ט והיא סיום התשובה שלפני זה.
 רנב. ד"ל סי' ר"ל.
 רנג. ד"ל סי' רל"א.
 רנד. ד"ל סי' רל"ב.
 רנה. ד"ל סי' רל"ג.
 רנו. ד"ל סי' רל"ד.
 רנז. ד"ל סי' רל"ה.
 רנח. ד"ק סי' רס"א וכ"י א"ד סי' רל"ב.
 רנט. ד"ק סי' רס"ג.
 רס. ד"ק סי' רס"ד.
 רסא. מרדכי פ' מי שמת רמז תרי"ג וד"ל סי' רל"ז וכ"י א"ד סי' ע"ז.
 רסב. ד"ל סי' רל"ז וכ"י א"ד סי' ע"ז ועיין ד"פ סי' רכ"ד.
 רסג. ד"ק סי' רס"ז וכ"י א"ד סי' ז'
 רסד. ד"ק סי' רס"ח.
 רסה. ד"ל סי' רל"ה וד"ק סי' ר"ע בשבוש.
 רסו. מרדכי קידושין רמז תקמ"ב תשובה מיימוני לס' נשים סי' ז' וד"ק סי' רע"א.
 רסז. מרדכי הנוקין רמז שפ"ט וד"ל סי' רל"ט ובהשמטה ד"ק סי' רע"ב.
 רסח. ד"פ סי' תקצ"ב מרדכי גיטין רמז ש"צ וד"ק סי' רע"ג וד"ל סי' ר"מ.
 רסט. מרדכי כתובות רמז רמ"ג ד"ל סי' רמ"א ובהסרון בד"ק סי' רע"ד.
 רע. תשובה מיימוני לס' משפטים סי' מ"ה ד"ל סי' רמ"ב.
 רעא. ד"ל סי' רמ"ג וכ"י א"ד סי' י"א.
 רעב. ד"ל סי' רמ"ד וכ"י א"ד סי' י"ב ובקצרה ד"ק סי' רע"ה.
 רעג. הגמ"י פכ"ד מאישות אות ד' וד"ל סי' רמ"ה ועיין מרדכי כתובות רמז קצ"ז ולקמן סי' ת"מ.
 רעד. ד"ל סי' רמ"ז.
 רעה. ד"ק סי' רע"ז וכ"י פראג סי' של"ד.
 רעז. ד"ק סי' רע"ז.
 רעז. תשובה מיימוני לס' נזיקין סי' פ"ז וד"ל סי' רמ"ז ובאריכות במרדכי ב"ק רמז קצ"ה.

רמו. בכ"י א"ד הפתיחה היא כזה"ל חיותני בדברך, ולי מה יקר אמריך, ועל מי לא יקום אורח מפתח פומך היה לן נהור סגו אלופי ומיודעי ה"ר אשר טובינא דחכימו, מרגניתא דלית בי טימא, יקום לך פרקן מן שביא תנא וחס א' ורחמי וחיי ארכי תחמי לעלמי ולעלמין כנפשך שבעך וכנפש הרשום אהובך באשמורת יהגה כך ורעיני לכו על משכבי בנפול תרדמה על משכבי זכרתוך איש מיודעי על יצועי וכזו והסיום הוא ואין להאריך רק אורך ימים ושנות חיים נעימים וסיפוי לך ממורומים ולמורי הרב אחך ולכל כנפשכם וכנפש סר למשמעתכם מאיר כרי' ברוך שיתח.

רעה. תשו' מיימוני שם ומרדכי שם רמו קציו וד"ל סי' רמ"ח.

רעט. ד"ק סי' רנ"א.

רפ. מרדכי כ"ב רמו תרכ"ח ד"ל סי' רמ"ט וכ"י א"ד סי' רמ"ד.

רפא. ושישאלת אם הלכה כאנשי יהודה או כאנשי גליל (כתו' נ"ב ע"ב ונ"ד ע"א)

איני כדאי להכריע בזה כי דבר זה נפתח בגדולים ורבו מחלוקת

בדבר זה אמנם מנהגי לפסוק בכל דבר נדברו רב אלפס בדבר שלא נחלקו עליו התוס'

כי כל דרכיו משפט וצדק כ"ש בנדרון זה שהתוס' פסקו בהר"י כמותו דהלכה כאנשי גליל.

רפב. ושישאלת אם תפסה הותמות ושטרות של גוים שכתבו לשם בעלה ולשמה אי

האי נמי מקרי תפיסה נ"ל דדבר פשוט שאין בתפיסה זו כלום דאפי'

למ"ד אותיות נקנית במסירה וא"צ להביא רא"י (כ"ב קע"ג ע"ב). מודה הוא באשה

הנושאת ונותנת בתוך הבית או א' מן האחים והיו אונות ושטרות יוצאות על שמם

עליהם, להביא רא"י כדאמ' פ' חוקת הבתים (נ"ב ע"ב) ופ' גט פשוט (קע"ג ע"א) ואי

משום שטרא דאחויקה כשטרא מספקא לכוון אי אחוק' בשטר הוי חוקה לענין הממון

שכתוב בתוכו הא מלתא איתא בהר"י בפ' הפרה (מ"ש ע"ב) המחזיק בשטריו של גר מהו

דאחויק בשטרא אדעתא דארעא ובארעא- הא לא אחויק וכו' אלמא דחוקת השטר לא

הוי חוקה לענין ממון שכתוב בתוכו.

רפג. ושישאלתם כל בע"ה וכתו' אשה הוי מיניהו קדים לנכות בנכסי המת נ"ל דלימ'

היכא דאיכא כדי לזה ולזה אלא אפי' ליכא אלא לחד מיניהו והיב'

לבע"ה ולא לאשה כמ"ש רב אלפסי בפ' הכותב אמלתא דאמימר האי מאן דאית עלי'

כתו' אשה ובע"ה וליכא אלא כדי חד מיניהו וכו' דמשלטלי בזה"ו שתקנו הגאונים דבע"ה

וכתו' אשה גובי' מהם לית בהו דינא דקדימא דלא גבי משלטלי דמשעבדו אלא מבי'ה

לבע"ה והיבני' וכו'. לאשה ולא כמ"ש בשערים שלו בשער י"ט דבע"ה ואשה חולקי' כל

א' לפי חובו וגם כתב שרב האי כתב דלבע"ה והיבני' ליה.

רפד. ושישאלתם ראובן שמעון על שמעון טענות הרבה ולא היה לו עדים יהודים

אלא עדי' גוים ואמר שמעון נאמן עלי' אותו גוי וקנו (א) מידו

וכשהרגיש שהגוי מטה דבריו וקבל שוחד חזר בו שמעון נ"ל דכן הוא ודאי כמו שפסק

רב אלפס דאם קבל עליו קרוב או פסול כבי תרי לעדות וקנו מידו לא מצי הדר ביה

דאין לאחר קנין כלום דהא אפי' קבל עליו לבע"ד כבי תרי וקנו מיניה לא מצי הדר

ביה כדאמר' פ' שבועות הדיינים (מ"ב ע"א). ההוא דא"ל לחבריה מהימנת לי כבי תרי

כל היכא דאמרת לא פרענא ואפי' פרעיה באפי' תלתא מהימן מלוה לומר לא פרעני

ודקשי' לך שאני התם דאתני מעיקרא בשעת מתן מעות דאדעתא דהאי תנאי דליהמני'

אזופיה אבל לאחר מתן מעות לאו כלום הוא זה פשוטי מילי בעלמא הוא לדברך

אדתמהת להאי גיסא תמה לאידך גיסא לדברי רב אלפס שדימה אותן (ב) זה לזה מאי

אריא בקנין אפי' בלא קנין נמי דהא האי דפ' שבועות הדייני' (ג) בלא קנין איירי דהא

לא הוזכר קנין בכל שמעתתא אלא ודאי הכי אייתי רא"י כי היכא דהתם היכא דאתני

מעיקרא מהני תנאה ליהמני' כבי תרי ואפי' בלא קנין הי"ג מהני קנין אפי' בלאחר זמן

כדאשכחנא גבי ערב דבשעת מתן מעות משתעבד בלא קנין לאחר מתן מעות לא

רעט. בד"ק מסיים ומחמת שהטרהתנו בשאלות לא נפנתו לחאריך וא"ו היה לי ג'

מאות פומין לא יספיקו להשיב מאיר ברי' ברוך ובכ"י נשמט זה.

רפג. ד"ק סי' ק"מ באריכות.

רפד. ד"ק סי' רמ"ח בחסרון. (ב) חסר בכ"י. (ג) כמ"ו ותלוה. (ד) מן בלא עד דהא

חסר בכ"י. (ד) כמ"ו כיון. (ה) חסר בכ"י. (ו) חסר בכ"י. (ז) מן ואם עד בו חסר בכ"י.

משתעבד אלא בקנין וכ"פ רמב"ם (פ"ו מסנהדרין ה"ב) מי שקבל עליו קרוב או פסול בין להיותו דיין בין להעיד עליו אפי' א' מן הפסולי' מומחה הוא לדון (ד) בין שקבל על עצמו לאבד זכויותיו ולמחול מה שהוא טוען על פיהן בין (ה) שקבל לתן כל מה שיטעון עליו הכירו בעדות זה הפסול או בדינו אם (ו) קנו מידו של זה אינו יכול לחזור בו (ז) ואם לא קנו מידו יש לו לחזור בו עד שיגמור הדין.

רפד. וששאלתם על ג' וד' שותפי' שהי' בבית אחר ולאה עמהם (א) ובית אחר סמוך לאותו (ב) בית נמכר לחלל ועתה לאה מערערת שהיא מצרנית על המכירה ובאת לומר אע"ג דבפ' המקבל (ק"ה ע"ב) אמר' לאשה ליתמי ולשותפי לית בהו משום דבא דבר מצרא הי'א אשה כנגד איש אבל אשה כנגד אשה כיו"ב אית בה משום דרבי' ומשיבותי' דמר לא יתכן לפרש כן ולחלק דכל היכא דקאמר תלמודא לית בהו משום דרבי' הוי פ"י דבכל ענין אין המצרן יכול לסלקו להאי דקיים בה דומי' דובן מגוי לית בה משום דרבי' (ג) דלאו דוקא לשלא כיו"ב אבל כיו"ב אית ב' דא"כ המצרן אומר אתה קנית מן הגוי אע"פ שאינך מצרן גם אני אקנה ממנו ואתן לגוי ויסתלק וכן ליתמי הוי פ"י הכי ואפי' איכא יתמי אחרני' דהוו מצרנים מ"מ לא מסקי מיניהו דטעמא דרבנן דגזור דינא דבת מצרא משום ועשיית הישר והטוב ואיתמי לא גזור רבנן משום דלא בני מיעבד הטוב והישר נינהו וכן לשותפי' המוכר חלקו לחבירו שהיה שותף עמו אין עליו לשום בריה לבא מכה מצרנתו וכן יש לפרש גבי אשה לית בה משום דרבי' לשום בריה בעולם לבא עליה מכה מצרנתו ולא חלקו בין שהמצרני' אנשים או נשים. ועוד שאין דרכה של אשה לחזור אחר מוכרים דכיון דגם היא יכולה לומר הא נמי לגבי ידי' טוב וישר הוא שלא להחזירם ולהיות כבודה בת מלך פנימה ועוד דרש"י וריב"ן פ"י לאשה לכל אשה שבעולם ולא יהי' הרבר לכל הפחות אלא כמו ספק ממונא ולא נפיק מספק קרקע מן הלוקח המזוקק בה דהמע"ה.

רפו. וששאלת על עשרה בני אדם שהלוו לשר זה מעט וזה הרבה אבל לא בשותפות אלא כל אחד בפני עצמו ויש לכל אחד קצת משכנות שמשכן השר לכל או"א כפי חלקו ויהי היום שהשר שלה אחר כלם ואמר איני יכול (א) להתפשר עם כל או"א מכס אך תרווחו לי הומן ואתן כך וכך לכם לרביית על כל הממון וכשאפרע יקח כל א' חלקו גם היהודים התנו כי יעשו כן בלא קנין אלא בדברים בעלמא גיל אחרי שלא נשתתפו בממון כמו שנים שהטילו לכיס (בתו' צ"ג ע"א) ולא נשתתפו נמי במלאכה כמו שמור לי ואשמור לך ולא החזירו לו נמי המשכנות שבידם על תנאי זה כדי להשתתף ולא עשו שום מעשה על תנאי השיתוף לא הי' שותפים אלא בדברים בעלמא ואי אויל חד מיניהו ועשה כל כך עם השר או עם משרתו שפרעו לו בפני עצמו ולא לחבירו מאי דעבד עבד. מיהו אם הי' לו משכון כנגד חובו מותר לקרותו רשע אף לדברי ר"ת דכיון דהיפכו חבירו תחלה שיפרע לכולן בשווה ובא זה ונטלו מהם לא יצא מכלל עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלו נקרא רשע ואפי' לא היה לו משכון כנגד כל חובו אבל הי' לו ערבים טובים כל כך שאם הי' מבקשי' ממנו לבתחלה להלוות על סמך אותם ערבים הי' מלוה קרוב בעיני דנקרא רשע דכיון דמתחלה נשתתף עמהם ונפרד מהם והערים ולא גילה להם תחלה רמאי מקרי גם (ב) אם לא הי' החוב בשווה כל כך כדתני' פ' האומר (ג"ט ע"א) האומר לאשה צא וקדש לי אשה

רפד. עיין מרדכי פ' המקבל רמז שצ"ד דמביא דברי מוה"רם הללו בקיצור. (ב) בכ"י ומת. (ג) גם כאן בכ"י ומת. (ג) דלאו דוקא חסר בכ"י.
רפו. (ב) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י.

פלוגית והלך וקדשה לעצמו מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות וכ"ש בנדון זה שהי' בטוח בהוכו דנראה לקרותו רשע. והשם ישלח לך ישע כנפש מאיר ברי' ברוך שיחי'.

רפז. על ראובן שנשא אשה ומת ולה בית שהגבנו אותו בכתובה אחרי שהשביעה אותה כ"ד כמשפט והבית הזה ניתן לבעלה במתנת אביו ושאר נכסיו חלק לחתניו כשהי' שכ"מ ועתה יצאו חתניו ואמרו שיש להם שטר שחמיהם לא נתן לבעלה בית זה רק בתנאי אם יהי' לבנו זרע ואם לא תשוב (א) הבית לבנותיו וכיו"ל כ"ל כי יש ללמוד דין זה ממה דאמר' פ' יש נוחלין (קל"ג ע"א) נכסי לך ואחרך לפלוגי וראשון ראוי ליורשו ומת הראשון אין לשני במקום ראשון כלום פי' ויטלו בני ראשון משום דירושה אין לה הפסק וכיון דאפי' בן בין הבנים (ב) אמרי' הכי דאלו אמר (ג) יעקב נכסי לראובן ואחריו לשמעון ואחריו לשאר בניו מת ראובן בני ראובן נוטלי' הכל משום דירושה אין לה הפסק כ"ש בנידון דידן כבן בין הבנות אם אמר נכסי לבני ואחריו לבנותי (ד) דלא פסק כה הבן וכל הבאים מחמתו מהני נכסי ומשום דאמר על בני יטול בית זה במתנה ל"ל דגרע כמו מאלו אמר בלשון ירושה או סתם נכסי לך דאיכא לפרושי בלשון ירושה דמסתמא לא נתכוין לעקור ירושה דאוי' כיון דאלו לא אמר מידי נמי הוי ירית להו אלא ליפות כחו (ה) נתכוין ואפילו לא משכחינא מידי. יפוי כה הכא בירושה מכמתנה מכל מקום לא גרע וזכה הבן ממילא בירושה דאוי' בההוא ביתא וירושה אין לה הפסק ואעי' דאיהו בעי לאפסוקי' לאו כל כמיני' דרחמנא אמר' אין לה הפסק ואלו היה לו בנים לבן הוי יורשי' זה הבית ממנו אעי' דאמר זקינס יעקב ואחריו לבנותי דלאו כל כמיניה לאפוקי' ירושה דרחמנא אמר' אין לה הפסק ואעי' דבני ראובן יורשי' מן הדין אפי' (ו) או אית ליה לראובן אלמנה ניונת ונוכה כתובי' מבית זה כמו בשאר נכסים כ"ש השתא שתגבה אלמנת ראובן היכא דליכא אלא בנות ולא בן בן וכדפריש דבנות גריעי' מכן בן וק"ל ושלום מאיר ברי' ברוך שיחי'.

רפח. דע לך הכיבי כי מותרת אשה לבעלה לשמש לאלתר אחר טבילה ואף ביום כגון בחול כשטובלת ביום ה' משום נגבי' ובשבת אסר ר"ת לטבול ביום ה' משום דתרי' קולי' לא עברי' להרחיק הפיפה מטבילה וגם לטבול ביום. **רפט.** לחזור לבית המרחץ אחר הטבילה לא ידעתי מאין לאסור ומכבר שמעתי שיש אומרי' ולא ידעתי מאין הרגלים וסבורני שמהא דפ"ק דשבת (י"א ע"א) שהי' אומרי' לא אלו מטהרי' אלא אלו מטהרין וכמדומה אני ששמעתי ממהר"ר יצחק מווינא שהי' אוסר אמנם שוב נשאתי ונתתי לפניו בדבר להתירו ולא סתר את דברי ובקוצר נראה בעיני היתר גמור ושוב מצאתי בשם רבי' ישעיה מטרנא ז"ל שהתיר הדבר כמו כן ושלום מאיר ברי' ברוך שיחי'.

רצ. ראובן האומר נידון כאן ברוטינבורק ושמעון אומר נלך לבית הוועד במרינבורג או למקום אחר אעי' דתלמודא מפליג ס"פ זה בורר (ל"א ע"ב) בין אמר מלוח לאמר לוח עתה בזה"ו תקנת הקהילות שבכל מקום שיש ב"ד כשר שאינו יכול לרהות ולומר נלך לבית הוועד תטענו בפני מי שתרצו והם ישלחו למקום שיתכדו.

רפז. מרדכי פרק יש נוחלין רמז תקצ"ה ד"ק סי' ר"ם וכ"י א"ד צ"ד ועיין תשו' הרא"ש כלל פ"ד סי' ד'. (ה) בכ"י הירושה. (ג) בכ"י אפי' א. חסר בכ"י. (ד) חסר בכ"י. (ה) מן נתכוין עד הפסק חסר בכ"י והוספתי ע"פ ד"ק. (ו) חסר בכ"י. **רפט.** עיין מרדכי שבועות הלכות מקואות. וכ"י א"ד ח"ב סי' נ"ה הוא באריכות.

רצא. וששאלת על קליות שנתייבשו בתנור אם מותרו בססה אם לאו הא קי"ל ברבא (פסחים מ" ע"א) דאמר מי פירות אין מהמיצי דפליגא אאבוי דאמר לא ליחרך אינש תרתי שיבולי וכו' ואפילו אבוי לא פליג בקליות שנתייבשו בתנור דלא אסר אלא ליחרוך באש דממחר להחמיץ תדע דשרי התם אכשונא דהיינו קלי ועוד מתני' היא (מנחות ס"ו ע"ב) משקרב העומר מוציאין קמח וקלי.

רצב. ועל בהמה בעלת כוליא אחת מותרת רתני בת"כ ומייתי לה פ' על אלו מומין (ל"ט ע"א) (א) ואת שתי הכליות ולא בעלת שלש מדאסר רחמנא לגבוה מכלל דלהדיוט שרי.

רצג. ועל קטנה לקבל קידושיה כתבתי בקידושין דאמר התם (י"ט ע"א) אומר אדם לבתו קטנה צאי וקבלי קידושך מרבי יוסי ברי יהודה נ"ל לפרש דהא קמ"ל כשאמר לבתו צאי וקבלי קידושך שוב אינו יכול לחזור בו ואפילו יחזור מקודם שקבלה מר' יוסי דהיכא דמכרה כאלו אמר קבלי קידושך ואינו יכול לחזור בו דמייעד לה ע"כ דאב אפילו חזר בו קודם יעוד והשתא ניהא דדוקא בתו אבל אחר לא דאם אמר לאחר תן מנה לפלוני ותתקדש בתי לך אם נתן קודם שיחזור בו מקודשת אבל קודם שנתן יכול לחזור בו וכה"ג נ"ל דמותר לקדש בתו קטנה דאע"ג דאמר' (שם מ"א ע"א) דאסור לאדם לקדש בתו שהיא קטנה וכו' ה"מ כשהוא בעצמו מקבל הקידושין אבל נתן לה רשות לקבל קידושיה והיא מקבלתה מותר וכן עשיתי בבתי קטנה אמרתי לה בתי קבלי קידושך אם את הפיצה ושלום מאיר ברי ברוך שיחי'.

רצד. ועל הבודק שבדק ומצא אחריו פעמים וגי טרפה הבודק צריך שיבטל ולא יבדוק עוד עד שיעשה תשובה כדרב אידי בר אבין דאמר (סנהדרין כ"ה ע"א) החשוד על הטרפות אין לו תקנה עד שילך למקום שאין מכירי' אותו (א) וילבש שחורי' ויתכסה שחורי' ויחזור אברה ברבר חשוב או שיוציא טרפה מתחת ידו ברבר חשוב ומשלו. ועל מה שעשה כבר ענש יענש או ימתח על העומר או יתן ממון ויתכפר לו כפי אשר תשיג ידו ולפי העבירה אם בעינו מוד או שונג בשגגת תלמוד.

רצה. וששאלת על (א) היכר ציר אם (ב) צריך בצורת הפתח או לאו לכאורה נראה שצריך כדא"י פ"ק דעירובין (י"א ע"ב) אר"ל משום ר' ינאי צורת הפתח שאמרו צריך היכר ציר מאי היכר ציר אבקתא ולית מאן דפליג עליה ודחקתי עצמי לפרש הסוגיא אליבא דיריה הא דגרסינן בתר הכי (ג) אמר מ"דו בצורת הפתח פ"י וכי הוא מצריך היכר ציר או לא א"ל (ד) לא אמר ולא כלום כלומר לא אמר על צורת הפתח אלא קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן הנראה להם שלא ה"י צורך היכר ציר מדלא מצריך היכר ציר כברייתא כך יש לי לפרש לפי שפתו דמשמע לא בעי היכר ציר מיהו אין הלשון משמע כן דא"כ הו"ל למימר להו תניא דמסייע לכו ועוד לשון לא אמר כלום לא משמע הכי ועוד תימא הוא דרב אשי פליג אדרבי ינאי דהא לא בר פלוגתי' הוא דרי' ינאי היה רבו של ר' יוחנן ואדרבא

רצב. כ"י א"ד ס"י ע"ו. (ב) בכ"י על.

רצג. ע"י תש"ו רשב"א ס"י תתס"ז.

רצד. (ב) ליתא כן שם בסנהדרין אלא בקידושין מ" ע"א ברואה שיערו מתגבר עליו אמרו וילבש שחורים וכו'.

רצה. (ב) בכ"י צר ציר. (ג) בכ"י ציר בצורת. (ד) חסר בכ"י. (ה) חסר בכ"י.

נראה דה"פ אמר מר מירי בצורת הפתח כלומר אמר בה שום חידוש א"ל לא אמר בה שום חידוש א"ל אני אומר לכם דבר חידוש הנא צורת הפתח (ה) שאמרו קנה מכאן וכי וא"צ קורה רחבה טפה כדי לקבל אריה אלא קנה משהו ובלבד שלא תהא נישל כרוח שתהא בריאר לעמוד בה דלת של קשירה וכן אני עושה היכר ציר וכן נ"ל לפי סוגי התלמוד ושולם מאיר בר' ברוך שיח"י.

רצו. יפה נתתם שאין ר' אלכסנדר יבול לכופס מאומה להעיר עד שירדו לדין ותכתבו עדותכם ע"פ הדיינים גם אינו להכריחם להעיר ע"פ החרם אם אתם רוצים להעיר בלא חרם אם הוא ירא שיש בהם מי שיכבוש עדותו יכול להכריחם ע"פ הדיינים שיהרימו על כל היודע ועד כדין שכועת העדות.

רצו. על שמעון נ"ל כי הדין עמו שיש לתן לו זמן ב"ד ל' יום ואינו חייב לתת לו שום משכון כי יש לראובן משכון הרבה כמרת המשפט שנוהגת בישראל שאם לא יפרע תוך ל' יום אחר שיפסקו הדין כי מטו הל' יום יעשו לו דין ומה שתמחה שנותנים זמן רק ל' יום ולא צ' יום כי הוא דאדרכתא דכתב"י אמקרקעי (ב"ק קי"ב ע"ב) היינו היכא דל"ל נכסים הכא קמן או צריכין לכתוב אדרכתא שכל מקום שימצאו מנכסיו שינבחו אבל אית ל' נכסי קמן כ"ד מנבין אותו מיד אחר ל' יום דומן ביד ל' (א) יום בפי הכית והעלייה (ק"י"ח ע"ב) ושולם מאיר בר' ברוך שיח"י.

רצח. מורי הר"ר אליעזר בקצרה אודיע שיש לך לצאת מביהכ"נ כשמצרפ"י קמן לעשרה ולא תבא תקלה על ירך שלא לעבור על דברי ר"ת ומי הוא זה שראוי לעבור על דבריו. ושולם מאיר ברוך שיח"י.

רצט. ששאלתם על מנורת השמן בביהכ"נ שלכם שמרוב הכל עשן המערכה ניוקין הקהל ופעמים צריכין לצאת מביהכ"נ נ"ל מי שהתנדב מעות לקנות בהן שמן לביהכ"נ דמותר לשנותו דנהי דמעות עדיפי מטווי לארוג כמו שפ"י בפי נגמר הדין (מ"ז ע"ב) (א) מיהו לדידן דקו"ל כרבא דאמר הומנה לאו מלתא היא שרי ואמר"י התם (מ"ח ע"א) לדידיה כפה שנתנתו לספר לא טהר מן המדרס אלא נתנתו וזכרתו דוקא דאיכא חרתי וכד"ר"ח דאמר ההוא סודרא דאומיני למויצר ביה תפלין שרי למויצר ביה פשיטי א"כ מעות לקנות בהן שמן לא עדיפי מאלו קנה בהן שמן דמותר לשנותו כמו סודרא דאומיני למויצר ביה תפלי ולא צר ב"י אעיג דתשמיש קדושה הוא ואמר"י נמי התם (מ"ח ע"ב) אמר לאומן עשה לי תיק של ספר או נרתיק של תפלי עד שלא נשתמש בו קדש מותר להשתמש בו חול. והא דקאמר משנשתמש בו קדש אסור להשתמש בו חול ה"ה דבר מצוה דפחותה מינה כדמשמע בפי בני העיר (כ"ה ע"ב) מעלין בקדש ולא מורדין אלא אידי דנקיט ברישא מותר להשתמש בו חול לרבותא נקיט נמי בסיפא חול ומיהו בסיפא לא הוי דוקא א"כ בסיפא נמי ניהא הא דנקיט חול דכל מצוה דפחותה מינה חול קרי לה לגבי קדושה דחמירא מינה ועוד ראיא מערק בני העיר (כ"ז ע"ב) דאמר התם ליבני נמי ובניהו וחילופניהו שרי אוזפניהו אסור וה"מ בעתיקי אבל בהדתי לית לן בה. ואפי' למיד הומנה (ב) מלתא היא בטווי לארוג ליכא למיד ואעיג דפרשי דמעות עדיפי מטווי לארוג הא פרי' נמי דלרבא דקו"ל כותיה אף

רצז. ד"ל רס"ז. (ז) חסר בכ"י.

רצח. ד"ל רס"ח ועיין תשו' הרשב"א סי' רל"ט.

רצט. ד"ל רס"ט. בחסרון בסוף. (ז) חסר בכ"י. (ג) בכ"י לאו מלתא. (ג) חסר בכ"י

(ד) בכ"י למתנו. (ס) בכ"י עתה. (ו) חסר בכ"י.

מעוֹת שרֵי דרמי לאורג נבד למת דשרי רבא. מיהו ק"ל דפ"ק דערכין (ו' ע"ב) תניא ישראל שהתנדב מנורה או נר לביהכ"נ אסור לשנותו וכי ער ל"ש אלא לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מותר לשנותו ומשמע דוקא לדבר הרשות אסור לשנותו אבל לדבר מצוה שרי ואפילו פחותה מינה והשתא ק"ל היכא דמי אי תשמישי קדושה ניהו אפילו לדבר מצוה דפחותה מינה אסור לשנותו דמעלי בקדש ואין מורדין ואי חשיבי תשמישי מצוה כגון לולב שופר סוכה וציצית הא אמרינן התם (מנילה כ"ו ע"ב) תשמישי מצוה נזרקין מיהו מהתם ל"ק דאיכא למוקמי הנך (ג) למנילה דנזרקין כגון דבלו דלא חזי תו למלתיהו דומיא דתיבותא דאירפש ופריסא דבלו דקא מייתי עלה התם וההוא דנר ומנורה דלא בלו דחזו למלתיהו ומיירי ההוא דערכין שכבר נשתמש בהן והדליקן בביהכ"נ דאי לא הדליקו בהן אפי"ן לדבר הרשות מותר לשנותו לדין דקיי"ל כרבא דאמר הומונה לאו מלתא ונהו דהנודר אינו יכול לעכבו לעצמו ולהזור בו משהקצתו להדליק בביהכ"נ דנעשה נדר איהו איבעיא ליה לקוימי נדרי' (ד) למיתבי' בביהכ"נ ומשנתנו לביהכ"נ רשאי הצבור לשנותו אפילו לדבר הרשות דהומונה לאו מלתא היא כדפירש' ואמרינן נמי בפרק נגמר הדין (מ"ה ע"א) מותר המת ליורשים ולא אסרין ליה בהנאה כאצטלא דמילתא. דפרסי אמתנא דהומונה בלא מעשה לאו מלתא היא והא דאמר' (ערכין ו' ע"א) האומר סלע זו לצדקה משבאתי ליד נבאי אסור לשנותו פירי ללותו לאו משום קדושה דאית בהו אלא משום דקיימי עניים הצריכי' לפרנסה וכי ליכא בכיס לא יבוי' להו כדמוכה התם כרי' ינאי ומה"ט אמר התם בפי בתרא דכתובי' (ק"ו ע"ב) אין משתכרי' בשל עניים דלמא מתרמי להו עניים וליכא למיתבא להו ואע"ג דאמי' בפי כמה מדליקין (ל"ה ע"ב) גבי שופר דחזי לגמוע בו אלמא דמיוחד למצוה מותר לגמוע בו מים לתינוק התם בשופר שעשויו לתקוע בע"ש להבריל העם דלא מיוחד למצוה כלל והא דאמר התם בשופר של צבור דחזי לגמוע בו מים לתינוק עני לאו משום דבעי' תשמישי מצוה נקט עני דה"ה לשאר תינוקות דלאו בני מצוה ניהו כלל אלא משום דכיון דשופר של צבור הוא אסור לאדם אחר להשתמש בו דהוי כמו שואל שלא מדעת להכי נקיט תינוק עני דעל הצבור לפרנסו שהוא צורך כולם. אינ' י"ל דתשמישי מצוה נזרקין אפילו חזו אכתי למלתיהו וכאן שלא נדר להוציאם מרשותו כגון שיש לו שופר ותוקע בו לולב ומברך עליו ואינה אוסר אלא באותו יו"ט מטעם מוקצה שהוקצה למצותו כגון נר הנוכה ועצי סוכה אבל אחר יו"ט מותרים דרעתו שלא להקצתו מרשותו וכשתעבור זמן מצותו (ה) דעתו שיהנה בו וציצית כל זמן שהן בשלית הקצתו למצותו ואסור להתירם ולהוציא מן הבגד ולהשליכם אפילו למ"ד (שבת כ"ב ע"א) מתירי' מבגד לבגד ולאחר שנתקו הותרו ולית בהו קדושה מידי ומותרים אפילו לדבר הרשות דבכה"ג אמרי' תשמישי מצוה נזרקין דאזלינן בתר דעתה' אבל מי שנתן דבר לביהכ"נ נעשה נדר וצריך לקיים נדרו והוא אינו רשאי לשנותו ככל הוצא מפיו יעשה אבל בני ביהכ"נ רשאי לשנותו אפילו לדבר הרשות כל כמה דלא נשתמש בו מידי דמצוה דהומונה לאו מלתא היא אבל משנשתמש בו דבר (ו) מצוה אסור לשנותו לדבר הרשות כיון דלדבר מצוה הוקצה עולמית. מיהו לא בעי' מצוה דעדיפא מיני' אלא אפילו מצוה דפחותה מיני' ובלבד שלא יהי' דבר הרשות וכ"ש נדון זה מנר לנר דשרי דלמצוה דכותיה קא משני ואי משום דאין אורו של נר של שעוה גדול בשל שמן מה בכך דהא אפי' בתשמישי קדושה כגון דלוסקמא ספרים ומוזות ותיק של תפלין ונרתק של ס"ת דחמירי טפי מתשמישי מצוה אפי"ה לא אסרו להשתמש בהן ס"ת תפלין ומוזות שאינם יפים כראשונים.

ואין להקשות דבההוא דערבין שריה בנר ומנורה לשנות לדבר מצוה אע"ג דפחותי מיני' ובפרק בני העיר (כ"ז ע"א) לא שרי' למיעבד מבי כנישתא בי רבנן אלא משום דבי רבנן עדיף הא לא וי"ל בי כנישתא לא חשיבי תשמישי מצוה אלא איהו גופא קדושה מקדש מעט מקום שמגדלין בי תפלה והבי משמע התם לעיל מיני' דקאמר הלוי' וזביני שרי אנורי' ומשכונא אסור ומ"ט בקדושת' קאי אלמא קדושה קרי ליה ואין לתמוה אי בהכ"נ דבר שבקדושה הוא א"כ נר ומנורה תשמישי קדושה נינהו והיכי שרי לשנות לדבר מצוה דפחותה מיניה מ"ש משאר תשמישי קדושה דהא ל"ק כלל דלא מקרי תשמישי קדושה אלא בכה"ג דדבר הקדוש צריך לאותו דבר כגון דלוסקמא ספרים ותיק ונרתק לתפילין ומוזות שמימי' הספרים בתוכם ומטפת ספרים ופרוכת ומכסיא וזבילו דהומשי וקומטרי דספרים וכו' ובדמנח עליהו ספרים אבל ביהכ"נ דחשיב ליה דבר שבקדושה היינו ששכינה שורה בו דאכל בי עשרה שכינה שריא ואין צורך להקב"ה בנרות ומאורות וכי לאורה הוא צריך (שבת כ"ב ע"ב) סוף דבר פשוט הוא דנר ומנורה ותשמישי ביהכ"נ לא מיקרי תשמישי קדושה כלל מטעמים דפרי' ועוד יש להלק הרבה ואין להאריך.

ש. ומה שכתבתי שרשאין לשנות אפילו לדבר הרשות כל כמה דלא נשתמש בהו מידי דמצוה ה"מ צבור דכל מילי דאתי אדעתא דירחו אתי או גדול הדור כרב אשי במתא מחסיא פ"ק דב"ב (ט' ע"א) אינהו הוא דרשא' לשנות אע"ג דלא אתני הנותן מעיקרא בהדי' אבל אחרים אינם רשא' לשנות אלא אם אתני מעיקרא הנותן. ואין להקשות אמאי דפרי' דמותר לשנות נר ומנורה דביהכ"נ אפילו משנשתמשו בהם בביהכ"נ למצוה דפחותי מינה מהא דגרסינן פ' בני העיר (בירושלמי ה"א) כל כלי ביהיכ"נ כביהיכ"נ כגון ספסירא וקלטרירא וא"כ כי היכא דביהכ"נ אסורה למצוה דפחותי מינה משמע דה"ג כלי ביהכ"נ דלא משני' נראה דהא נמי ל"ק אמת הוא הדבר דנר ומנורה דביהכ"נ משני' למצוה דפחותה מינה כרמוכה בנמרא דערבין וצריך להלק בין נר ומנורה לספסירא וקלטרירא דספסל נ"ל היינו כורסייא אלאמברא ר"פ בני העיר דלא (א) קדיש כולי האי כמו תיבה שס"ת מונחת בה בחוכה וכן משמע התם דאמר תיבותא דארפט למיעבד כורסייא אסור שאין מורדין מקדושה חומרה לקדושה קלה דאע"ג דאידי ואידי קרו להו התם תשמישי קדושה וקלטרירא דהתם נמי איירי בכה"ג וגרסינן נמי בירושלמי שם והלווחין אין בהן משום (ב) קדושת ארון ויש בהן משום קדושת ביהכ"נ ונ"ל דהא דגרסינן ס"פ בני העיר (ל"ב ע"א) (ג) הלוחות והבימות אין בהם משום קדושה (ד) לאו היינו דאין בהם קדושה כלל דלא גרע מכורסייא אלא וי"ל אין בהם משום קדושת ס"ת וארון אלא משום קדושת ביהכ"נ כרמפרש בירושלמי ונ"מ דרשאין להוציאן לחולין על ידן כיון דככהכ"נ הוא אבל כילה דע"ג ארונא דקאמר בירושלמי (שם) כארונא וארון גופי' ושאר תשמישי' אינם יוצאים לחולין כלל אבל נר ומנורה לא דמי כלל להני ורשא' לשנות אפי' משנשתמש בהם אפילו למצוה דפחותה מינה דלאו תשמישי קדושה מיקרי כי הני שהם תשמישי ס"ת גופי'. ולמאי דפריש דרשאין לשנותן לדבר מצוה דפחותה מינה אין להקשות מדגרסינן בירושלמי ס"פ בני העיר ר' חייא בר אבא אויל להאי אתר יהבין ליה פרישי למפלגא ליתמי ולארמלתא נפיק פלגני' לרבנן מהו שיהא צריך להפריש אחרים תחתיהם וכי עד שלא ינתנו לגזברים אתה רשא' לשנותן משנתנו לגזברים

ש. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י קדושה ארון ויש וצ"ל כמו שזווגתתי. (ד) בכ"י הבימות והלווחים. (ד) מן לאו עד קדושה חסר בכ"י.

א"א רשאי לשנותן אלמא ממצוה למצוה אסור הא ליק כיון דיהיבנא ליה למפלגיה
 ליתמי ולארמלתא זכה להם ואינם רשאים לשנותן דלא גרעיי עניים מעשירים כה"ג
 דאינם רשאים לשנות. דהאומר להכירו זכה במנה זו לפלוני עשיר משוכה בשבילן
 אינה רשאי לשנותו ולתן לאחר וצ"ל דרי אבא שבא שם לאכסניא לא קיהבו ליה
 אדעתא דדידי ועוד רב אשי (ב"ב ט' ע"א) שאני שהי גדול הדור כדאיתא בפרק אהר
 דיני ממונות (ל"ו ע"א) מימות רבי עד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אהר
 ושלום מאיר ב"ר ברוך שיחיה.

שא. ששאלת לראובן טען על שמעון הפקדתי בידך חנוך של כסף ובית נפש
 של זהב והשיב שמעון ונתת הפקדו אותי בידי קודם שנשאתך
 על תנאי שלא יהא לך רשות בהם כדי לתנם לבניה הראשונים שהיו לה מבעלה
 הראשון ועתה נפטרה ונתת ואני רוצה לקיים צווייה ופסקתם שישבע שמעון שכך הוא
 כדבריו ויתן הפקדון ליורשי האשה ויורשי האשה ה"י במעמד כשנפסק הדין והי ממחרת
 כשהיה לו לשבע אמר שמעון וזנתי הזכירה אותי לי הדברים והדין עם ראובן והוא
 כדבריו שהוא נתן מירו לדי אהרי שנשא את וזנתו הואיל ויש לי לשבע לא אשבע
 כ"א על האמת ואמרו יורשי האשה כבר הורה לנו כביד שהחפצים שלנו הם נ"ל
 דשמעון נאמן בשבועה כדבריו האחרונים לומר טעיתי מתחלה ועכשיו נזכרתי מנו
 דאי בעי לומר החזרתי החפצים ליורשי האשה משנפסק הדין ואלו אמר החזרתי להם
 החפצים ויורשי אמרו לא החזיר לנו שבועה בעי השתא נמי נשבע להם שכך הוא
 כדבריו האחרונים (א) ומתחלה טעה דאע"ג דטעיתי טענה גרועה היא מ"מ כיון דאיכא
 מנו מהימן כראשכחן טובא בתלמוד טענות גרועות דבלא מנו לא מהימני ליה וע"י מנו
 מהימני ואפילו אינש דעלמא שאינו לא התוכע ולא הנתבע כי ההוא דס"פ זה כורך
 (ל"א ע"א) ההיא אתתא דנפק שטרא מתותי ידה הימנה ר"ג כמנו דאי בעי קלתה
 ול"ל דלאו מנו טוב קרוי דמנו דהעוה (ב) הוא דכי אמר טעיתי אין שכנגדו יודע
 שהוא משקר דאי משום הא לא איריא דאפ"ה אמרינן מנו כמו שהוכיח ר"י מפ"ב
 דכתו (ט"ו ע"ב) נבי שדה זו של אביך היתה וכו'. דהיכא דליכא עדים שהיתה של אביו
 דנאמן לומר לקחתיה ממנו כמנו דאי בעי אמר לא היתה שלו מעולם ואע"ג דבטענה
 דטעין לקחתו הימנו אין שכנגדו יודע שהוא משקר ואי הו טעין להדים ידע
 דמשקר ואפ"ה אמרינן מנו ועוד יש להאמינו לומר השתא טעיתי מעיקרא מנו דאי
 בעי אמר נגנבו ממני או נאנסו משעה שנפסק הדין כי אז ה"י פטור בטענה דנגנבו
 או נאנסו וגם בטענה זו כשנגדו אינו יודע אם הוא משקר השתא נמי יהא נאמן
 לומר טעיתי כמנו דאי בעי אמר נגנבו או נאנסו. ואע"ג דבספ"ק דגיטין (י"ד ע"א)
 גבי הני גינאי דעבוד חושבנא כהדי הדדי פש גבי וכו' עד לא פש גבי ולא מירו
 ופרי"ת ובעדות ברורה שטעה אבל בע"א לא מהמני למימר טעיתי כמנו דאי בעי
 אמר פרעתי אח"כ והביא ראיה מפרק שבועות הריינים ואין להאריך בזה מ"מ חזינן
 דלא מהימן לומר טעיתי כמנו שאני התם דההוא דטען בע"ד גופי הו וכיון דהורה
 מעיקרא הו הודאת בע"ד כק' עדים ואלו יש עדים שהי מעידו עליו שלא טעה

שא. מרדכי פ' חזקת הבתים רמז תקכ"ד. כ"ו א"ד סי' צ"ה. ושם מתחלת התשו' בזה"ל
 הלא לכם גלויות גולות עליית ותחתיות. אהבתם בהמון בהמות ימים חומיות. מים כמרים בקעתם
 בציות ומה לכם לטרוח דעה לחשוק מים מגאות כאפיק נחלים ועבורו המכזבים בפולמסאות כי
 (כאן חסר ככ"ו א"ד חיבה) לתשויות ברוחכם במדותכם תרומות מתרומיות אלופי ומודעי חר"ר
 מנתם וחר"ר הלל וכו' אבל במרדכי היא בלי הפתיחה. (ב) כן הוא בכ"ו א"ד אבל בכ"ו זה א"ו
 מתחלת הטענה. (ג) חסר בכ"ו.

ויודעים שהיה חייב לו והוא טוען ואומר העדים משקרים כי לא הייתי חייב לו לא מהימן למימר העדים טעו במנו דאי בעי אמר העדים אומרים אמת אבל אח"כ פרעתי מ"ט דמנו במקום עדים לא אמרינן השתא נמי הודאת פיו כן עדים מנו במקום הודאת פיו לא אמרינן אבל הכא דהנפקר אינו בעיד ממינ בין לטענה קמייתא בין לטענה בתרייתא הוא מורה שאין לו בחפצים כלום נאמן במנו כדפריש.

שב. וששאלתם ראובן חובע אשת שמעון שנחנה אמונתה לתת לו עורה של וורד לצורך נשואי בנו כמו שקנתה אותה מן הגוי ושלא להרויח עליו ועתה הוגד לי שהרויח עליו יותר מליטרי והשיב שמעון שלא נתנה אמונתה אשת שמעון נאמנת בלא שבועה ואינו צריך לפוטרה מטעם שהיא אי"א אלא מטעם אחר דאפילו גברא או אלמנה שאין רשות אחרים עליה פטורים ככה"ג דלא נתקנה שבועה על שבועה ושלוש מאיר ברי ברוך שיחיהו.

שג. פסק רב האי גאון ז"ל שא"צ לתן ריוח בין הדבקים בתפלה וראייתו מדאמר במסכת ברכות (ט"ו ע"ב) שצריך בק"ש ליתן ריוח בין הדבקים כגון על לבך מכלל דבתפלה ל"צ וכן פ"ק דחולין (כ"ד ע"ב) ויהי כאחד למחצצרים ולבשוררים להשמיע קול אחד שלשים נפסלים בקול וכן פ"ג דמגילה (כ"ד ע"ב) א"ל רי הייא לר"ש בר רבי אי הוית לוי מפסלת לעבודה מפני שקולך עבה אזיל א"ל לאבוה א"ל זיל אימא ליה כשאתה מגיע אצל וחכיתי לרי (א) מה אתה עושה משמע אבל בתפלה לא היה מקפיד אם קורא הי במקום הי במקום שאינו חירוף ור"ה היה מתפלל כדאיתא בי"מ (ב) פ"ה ע"ב).

דש. מה שאמר אלופי ומיודעי ה"ר דן משמי דהאי עסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון דשמיטה משמטת בחלק המלוה אמת ואמונה כי כן אמרתי דלכל מילי חשיבא פלגא מלוה לענין המקדש במלוה אינה מקודשת וכן אם מכר לו קרקע במלוה שהוא חייב לו לא קנה ולהתחייב באונסין אף לענין הריחה היה לומר כן דשקיל כל אחר פלגא דרווחא אם לא היה בעבור רבית ונימ דהיכא דיהיב ליה עסקא סתם וקיצין לו דינר בשכר טרחו דהשתא ליכא למימר איסור רבית הו"ל לכל מילי פלגא מלוה ופלגא פקדון ואפילו למשתי בהו שכרא וליעשות מטלטלי אצל בניו למ"ד (ב"מ ק"ד ע"ב) כדמשמע מלתא דנהרדעי דקאמרי סתם פלגא מלוה וכו' ולא פרשי מירי אלמא דלכל מילי אמרינן כן ונהי דרבא פליג בהנך תרתי למשתי בהו שכרא וליעשות מטלטלים אצל בניו ה"מ בהנך תרתי פליג משום דמקרי עסקא לאעסוקי ולא למשתי שכרא ולא ליעשות מטלטלי אצל בניו אבל לכל שאר מילי דפריי לא פליג בה דמאי דאפיק רבא בהדיי אפיק ומאי דלא אפיק בהדיי מורה דהוי פלגא מלוה תדע דבהאי טעמא דאמר דלהכי קרי עסקא ואם מת לא יעשה מטלטלים וכו' מה"ט נמי (א) נימא דלא חשיב מלוה לענין קידושין והא אפילו פקדון דקבל עליו אחריות דינא כמלוה לענין קידושין כדמשמע פ' האיש מקדש (מ"ז ע"ב) דפריך האי פקדון היכי דמי אי דקבל עליו אחריות היינו מלוה וה"ה לענין מכר וכ"ש לענין שמיטה דהא טעמא הוי דאמר אם מת לא יעשו מטלטלי אצל בניו היינו כדפ"י דכיון דבעי שתתקיים ולא לכלותן ולא להוציאן היינו אסמכתיי עליהו כמו אמקרקעי דטעמא דמטלטלי לא משתעבדי לבע"ה היינו

שג. (ב) בגמרא שם אי לא נמצאת מותר ומגדף. (ג) עיי"ש פ"ו ע"א תוס' ד"ה אחתינה ותוס' מגילה שם ד"ה כשאתה.

דש. תשו' מיימוני לסי' משפטים סי' י"ב וכ"י א"ד קני"ב קני"ג. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י סי' ד.

משום דמעיקרא לא עליהו סמך ולא למגבי מנהון אוזפי שהרי בידו להוציאן אבל קרקעות אין בידו להוציאן אבל גבי שמיטה אם ראובן שהלוח לשמעון מיוחד לו שמעון מטלטלי ברשותו דכה"ג גבי ממנו כדאי"פ אע"פ (נ"ה ע"א) מי לא משמט לוי שמעון והא כיון דלא תפיס לוי ראובן למשכון לא קרי' ביה של אחיך בידך ועוד אמר' בהשולח (ל"ז ע"א) דשמיטה משמטת בין מלוה בשטר בין מע"פ ואפילו בשטר שיש בו אחריות נכסים מסיק התם דאפילו לרבי יוחנן משמט אע"ג דס"ל לר"י דאפילו מע"פ גובה מן הורשים ס"פ גט פשוט (קע"ה ע"ב) ופ"ק דקידושין (י"ג ע"ב) כ"ש מלוה בשטר שיש בו אחריות נכסים אלמא אע"ג דמיתמי גבי לענין שמטה משמטת ה"ג משמטי אע"ג דלא נעשו מטלטלי אצל בניו סוף דבר כל הלואה בדבר שהאחריות על המקבל משמט דקרי' ביה לא יגוש לבר ממלוה לחבירו על המשכון ומוסר שטרותיו לביד דילפי' מקרא ואת אחיך תשמט ירך ולא של אחיך בידך לאפוקי המלוה על המשכון ומוסר שטרותיו לביד משום דלא קרי' ביה לא יגוש וה"ט דנדוניא לא משמט משום דמעשה ב"ד הוא והוי כמוסר שטרותיו לב"ד ותנן גמי כפי' בתרא דשביעית האונס והמפתה ומוציא שם רע וכל מעשה ב"ד אינם משמיטי ולא דמי להקפת חנות דאינה משמט ההתם לאו הלואה היא אלא מכר שמכר לו סחורתו בכך וכך ועוד אם איתא דשמיטה לא משמטת אמאי נקיט דבא אם מת לא נעשו מטלטלים וכו' לשמעוני' רבותא טפי דאפילו לענין שמיטה לא השיבא מלוה כ"ש למגבי מיתמי כדפי' דבכמה ענינים משכחת דגבי מיתמי ואפי"ה משמט (ב) אלא ודאי דבר פשוט דשמיטה משמטת מלוה אע"ג דאינו רוצה הנותן שיוציאנה ויכלה אותה לנמרי אלא לאיעסקי ביה וכשיקנה בהן סחורה חפיץ שתהיה הסחורה שקנה מיוחדת לו תחתיהם ומה בכך הא הוי ממש כראובן שמלוה לשמעון על המשכון שביד שמעון וייהר לו שמעון אותו משכון דאפילו נטלו ראובן וחזר והפקירו אצלו שיהא ממושכן אצל מעותיו שביעית משמטתו כיון דלא תפיס ליה ראובן קרי' ביה לא יגוש דמה מועיל לו משכון יותר בלא משכון מי לא מחייב שמעון לפרעו ואי משום לא יגוש כהא גמי נמי שייך לא יגוש כיון דלא תפיס ליה ומחוסר גובינא. ועל מה שבקשתנו אתה מה"ר שמואל ומודעי ה"ר דן למחול להר"ר חנני' נאות לכם לעשות שאלתכם ועלכוננו מחול לו שרי ליה שביק ליה ואתה שלום וכל כנותך כנפש מאיר ברי' ברוך ולה"ה.

שה. ד"פ ס' תתרט"ז ובקצרה ס' תקפ"ו.

שו. ד"פ ס' קל"ז ודי"ק ס' ק"ן.

שו. ד"פ ס' קל"א.

שח. ד"פ ס' קל"ב ודי"ק ס' רפ"ה.

שט. ד"פ ס' רפ"ד.

שו. מורי רבינו אסר לנשים הרחוצות במרחץ להיות נכרי (א) מקום מב' טעמים חדא דאפילו מגלה דרועותיה הוי עוברת על דת משה ויהודית וכ"ש כל גופה וכן אמרינן (ברכות כ"א ע"א) שער באשה ערוה כ"ש כל גופה ואין חילוק בין נכרי לישראל דמקנאים ע"י גוים והאשה שנחבשה וכו' בפרק האשה (כתובות כ"ז ע"ב) מוכיח.

שיא. ראובן קבל על שמעון שבא לסייע לגוי וגרם לו הזוק י"ו ליטרי שמן יראתו נתפשר עם הגוי והפסיד י"ו ליטרי ופטרנו מורי ר"מ שיחיה

כי אמר כיון שלא נשבע רק מיראה עשה וזהו פחות מנרמא בנוקין ופסק הדין אם ארמאי מניה עדותו על יהודי אחר ואמר פלוני ופלונני יעידו לי למחר אם אצטרך ונתרצה בעל דינו היהודי שיהודי יעיד לו או ויכל היהודי להעיד לו כיון שקבלו שניהם אפילו אם יתרה היהודים בו שלא יעיד עליו כיון שכבר קבלוהו מה תלוי בשבועת העד היהודי.

שיב. חסר בכתב יד.

שיג. מדה שהורגלו העולם להשביע את המסור בפני נויס ראה מההוא דפ' הכותב (פ"ה ע"א) גבי רב ביבי בר (א) אביו דתשבע במתא אולי תכספה ומורה גם בכאן אולי יכלמו ויודו. מורי רבי.

שיד. דין מקבל פקדון והחזיר לאשתו שפטור מדאמרינן בב"מ (ל"ו ע"א) הנהו נינאי דכל יומי הוי מפקרו מרייהו בהדי' ההיא סבתא ומסיק כיון דכל יומי הוי מפקרו מרייהו גבה הוי כאלו הפקירו מדעתם. מורי רבי.

שמו. אין מורדין קרוב לנכסי קטן (ב"מ ל"ט ע"א) נראה דרוקא למקרקעי אבל מטלטלי אדרבא יותר טוב קרוב מרחוק דמידי הוא טעמא שאין עושי קרוב אפטרופוס למקרקעי פן יחזיק בהם ויאמר שלו הי' תחלה מאבותיו אבל נכרי ליכא למיחש דקיי"ל כר"ה (שם) דאמר אין מחזיקין בנכסי קטן ואפילו הגדיל אבל מטלטלי אדרבא נכרי לא יחוש כל כך לתקנת היתומים כמו קרוב ואם מפני שיחזיק בהם כ"ש נכרי שיחזיק בהם כיון דמטלטלי נינהו. מורי רבי.

שמו. מי שנדר צדקה סתם נראה שאסור לו לפרנס מהן אביו ואמו ואע"ג דלא אמר תלמודא (קידושין ל"ב ע"א) אלא תבא מאירה למי שמאכיל אביו ואמו מעשר (א) עני כ"ש צדקה שזוטר חובו בפרנסת אביו ואמו וזוהו הוא מחוייב ועומד. מורי רבי.

שיז. דין מסור שנהרג דמי לרודף שהגויס אכזרים וכיון שהתחילו להתגולל על האדם (א) שמא יעלילו עליו כל כך שלא יהא לפרוע ומפסיד חייו דהוי כתוא מכמר כדאמר' פרק החובל (ק"ז ע"א) גבי ההוא דאמר מחוינא אתא רב כהנא שמטי לקועי. מורי רבי.

שיח. אע"ג דאין מעמיד' אשה אפטרופוס (נישין ג"ב ע"א) אם היתומים גדולים קצת כבר שית או כבר שבע ובררו מעצמם אשה להשחרל בשלהם נראה דיכולה להיות אפטרופוס כדאיתא במסכת נישין (שם) יתומים שסמכו אצל בעל תנן. מורי רבי.

שימ. ר"ת פסק בשבועת היסת כל"ב (שבועות מ' ע"ב) דרוקא היכא דאיכא דררא דממונא (א) כדמשמע פ"ק דב"מ (ה' ע"ב) אבל ר"י פסק (ב) כל"ק דמשביעי' אפילו היכא דליכא דררא דממונא דל"ק הוי סתמא דתלמודא ולא ל"ב דקאמר תני רב חנינא ואר"י שנס ר"ת חזר בו וכן אני נוהג אפילו להוציא ממון. מורי רבי.

שב. בלה שטבלה ועדיין היא בתולה צריכה בדיקה שחרית וערבית שמא תראה דם מחמת חימוד. מורי רבי.

שיג. עיין ד"ק רל"א. (ב) חסר בכ"י.

שמו. עיין או"ז ה' צדקה סי' כ"ו והגמ"ר ב"ב פ"ג רמז תרנ"ח. (ב) בכ"י מעשר שני.

שיז. (ב) חסר בכ"י

שימ. עיין לעיל סי' ס"א. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י כל"ב ועיין תוס' שבועות מ"א ע"א

ד"ה ומאן.

שכא. שמוטת ירך בעוף כשירה מיהו צריך לברוק אי איעכל ניביה ואנן לא בקיאי למברק אי איעכל ניביה או לאו וטרפה מורי רבי.

שכב. פעם אחת מבר יהודי יין לגוי והניחו במרתיו והיהודי חי דעתו לקח מן היין והתך הבריות ולא חי רק שעה במרתיו ובא מעשה לפני ואסרתי היין לפי שהגוי אינו נתפס עליו כנגב מידי דהוי אנכרי שנמצא בצד הבור וכו'. מורי רבי.

שכג. הא דאמרינן פרק כיצד צולין (ע"ד ע"א) דם (א) מישרק שריק (ב) שמתין העוף על השפוד סביבות הבשר דק דק מירב דייב שהרי אנו רואים שהתנור יבש מתחתיו והרי לא זב ואם שמו על הפשטידא בשר שלא נמלח או אפילו מלחהו על הפשטידא אסור מטעם שפירשתי וכן פרי"י.

שכד. אבל תרנגולת ממולאה שלא נמלחה וצלואה שרי' דמא מירב דייב וכן אי' התם (פסחים שם) מולייתא שרי שממלאות בבשר או בכצים. מורי רבי. **שכה.** מותר לנשים להוליך העיטוף שלהן על הראש או על השויילר שלהם (א) ואין חילוק בין מחובר לשאינו מחובר.

שכו. ובגדים של הקוה או של המכה מתיר מורי רבי' שיחיה לצאת בהם מידי דהוי אכתומית שע"ג המכה בפי' במה אשה (סי' ע"א) מורי רבי נ"י. **שכז.** נראה שאותן תלוליו עור בשר הפורשים מן האדם אסור לתולשם בשבת משום תולש מן המחובר כדאיתא במסכת שבת (צ"ד ע"ב) גבי צפורן שפירשה רובה שאסור לתולשה. מורי רבי.

שכה. מורי אמר על המו"ש שעושים מקמח נראה דאם יש בו קמח כזית בכדי אכילת פרס שמברך עליו בורא מיני מזונות ולאחריה ברכה אחת מעין שלש. **שכט.** יש בסימן קע"ו בס' התרומה אפי' למ"ד נצוק חבור מקטף קטופי שרי' מה שבחבית דכיון שהגוי לא נגע בקילוח ולא במה שתחתיו במה שהקילוח יורד לתוכו אע"פ שהקילוח מתסר מחמת כח גוי לא אסרי' מה שבחבית מחמת נצוק אפילו למ"ד נצוק חיבור בכה"ג דמאי דלבראי לא מתסר מחמת גוי (א) אלא משום כחו לא גורו בנצוק (ב) לאסור מה דבנואי תדע דכי פריך פ' בתרא דע"ז (ע"ב ע"ב) ארב ששת דאוקי לה בגוי המערה אי הכי דחבית נמי נתסר אמאי לא משני דאקטוף אקטופי כדמשני מעיקרא כי אוקמי בישראל המערה ועוד מאי איתחני אקטף אקטופי בגוי המערה והא מיד כי נפקה טפה קמייתא מפי חבית מתסר מכה גוי ואוסרת כל מה שבחבית מחמת נצוק ומאי מהני קיטוף דבתר הכי שמן החבית לקרקע הא כבר אתסר כל מה שבחבית אלא פשיטא שאין קיטוף מועיל בגוי המערה אי הוי אסרינן נצוק אפילו מחמת כח גוי אע"כ מה שבחבית מותר אפילו בלא קיטוף ואפילו למ"ד נצוק חבור וטעמא כדפרי"י וא"א ליישב מ"ש בס' התרומה דמצריך קיטוף בגוי המערה מחבית לבור שיש בו יין נסך שנאסר במגע גוי או מה שבחבית אסור מחמת נצוק אי לא מחמת קיטוף. מיהו המדרקק בדבר משמע דמקטף קיטף אפילו בגוי אדנא וישראל אכובא (ע"ז ס' ע"א) דלא נאסר מה שבכוכב אלא מחמת גוי ואפ"ה בעי קטוף וזה אינו כדפרי"י מורי רבי'.

שכג. (ב) בכ"ז מורי שרי. (ג) נראה שצ"ל מה שמתין כו' לא מירב דייב ועיין תוס' פסחים שם ע"ב ד"ה טפל וכו' וכו' וכו' דברי רבי' כאן ובס' שאחר זה.
שכה. (ב) חסר בכ"ו.
שכז. כ"ו א"ד ל"ח.
שכט. (ב) מן אלא עד כחו חסר בכ"ו. (ג) חסר בכ"ו עיין מרדכי פ' בתרא דע"ז ותשו' ביימוני למאכלות אסורות סי' י"ב ובהעתיקתי מכ"ז פראג סי' ש"צ.

של. אם נתנו לגוי לשתות יין תוך כוס א' ולא שטפהו ומזנו מן הקנקן תוך הכוס ואה"כ הוציאו יין מן החבית תוך הקנקן מחמת הנצוק הרי היא אסורה לגמרי כשמשכן היין מן החבית נאסרה החביות מחמת נצוק ול"ד לנצוק בר נצוק דהתם הכל בפעם אחת אבל הקנקן שכבר נאסר תאסור כמו כן החבית.

שלא. מורי רבי מפרש כיעתא בכותחא (עירובין ס"ב ע"ב) בצים נמורות והחידוש שהכותח הוא נסיובי דחלבא וזה אינו כי אם מדרבנן דמי חלב אקרי חלב סתם לא אקרי.

שלב. הקורא לחבירו כנען נראה שיש דין עליו כמו הקורא לחבירו עבר דהיינו עבר היינו כנען. מורי רבי.

שלג. הסד ביהכ"נ בסיד נראה שצריך להניח אמה על אמה ויותר צריך הכירא בית שבני אדם רגילים לכא שם תריר.

שלד. פסק רבי מורי שיחיו דאין משכירין רשות בשבת ולא ביו"ט ומעשה בא לדי ששכחתי להשכיר ולהעריב והיו ב' ימי החג ביום ה' וכיום ו'

ולא יכולתי להשכיר מגוי והשכרתי ביו"ט ראשון מגוי בבי' אנסים ועשיתי ערוב על תנאי ולמחר ביום שני עשיתי כמו כן ערוב ע"ת (א) בבי' אנסים ולעולם אחר שהשכרתי עירבתי וכשבאתי לפני מורי שוי' והרצתי הרברים לפניו והודה לדברי ואמר אין משכירין לא בשבת ולא ביו"ט לכך צריך להשכיר בשני הימים ולערב אה"כ על תנאי ומשכירי' אפילו בפחות משוה פרוטה ומשכירי' אפי' משכירו ולקטו כדאיתא (עירובין ס"ד ע"א וס"ו ע"א).

שלה. תוס' יומא ג"ד ע"א ד"ה כרובים. מרדכי ע"ו רמו תת"מ ד"ק סי' כ"ד וכ"י א"ד סי' צ"ז עיין תשו' רשב"א סי' קס"ז ותתכ"ה.

שלז. ד"ל סי' ש"ה.

שלז. ד"ל סי' ש"ז ועיין מרדכי גיטין רמז ת"ה ורפ"ק דב"מ רמז רי"ה והגמ"ד סנהדרין רמז תשכ"ד ותשו' מיימוני לס' משפטים סי' מ"ד.

שלח. מרדכי ב"ק פ"ה רמז פ"ט וד"ל סי' ש"ז.

שלט. ד"ל סי' ש"ח ועיין מרדכי ב"ק רמז קע"ב.

שמ. מרדכי ב"מ רמז שכ"ד תשו' מיימוני לס' קנן סי' ג' בחסרון ובשלימות בר"ל סימן ש"ט.

שמא. תשו' מיימוני לה' אישות סי' כ"ה והגמ"ד יבמות רמז קכ"א וד"ל סי' ש"י ועיין תשו' הרא"ש כלל ל"ב סי' י"א וי"ד.

שמב. ד"ל סי' ש"יא וכ"י א"ד סי' נ"ז ועיין הגמ"ד לס' זרעים סי' כ"ז.

שמג. ד"ל סי' ש"יב וכ"י א"ד סי' ק"ב.

שמד. ד"ק סס"י קס"ז וכ"י א"ד סי' ק"מ.

שמה. ד"פ סי' תתרי"א וסי' קל"ה וראשיתה גם בסי' ק"א. וחציו בר"ק סי' ו' ומרדכי ב"ב רמז תקנ"ט ראשיתה וכולה בר"ל סי' ש"ג.

שמו. ד"פ סי' צ"ג ור"ק סי' ז' וד"ל סי' ש"יד.

שמו. ד"ק סי' ט.

שמה. ד"פ סימן תקי"ה ור"ק סימן י"ג.

של. עיין תשו' מיימוני שם סי' י"ג.

שלא. עיין תוס' ערובין שם ד"ה אפי'.

שלד. (ב) כאן התיבה מטושטשת בכ"י וא"א לקוראה.

שמט. ד"פ סימן רמ"ח ודיק סימן קט"ז.
 שג. מרדכי תענית רמו תרבי"ש וד"ל סימן שט"ז עיין רא"ש תענית שם פ"ק.
 שנא. מרדכי פ"ק דשבת רמו ר"ן והגמ"ר ישם רמו והגמ"ר פ"ו משבת אות
 ו' וד"ל סימן שט"ז.

שנב. ד"ל סימן שי"ז.
 שנג. ד"ל סימן שי"ח.
 שנד. ד"ל סימן שי"ט.
 שנה. ד"ל סימן ש"כ ועיין מרדכי ע"ז רמו תתנ"ג.
 שנו. מרדכי פ' ערבי פסחים וד"ל סימן שכ"א.
 שז. ד"ל סימן שכ"ב וכ"י א"ד סימן ע"א.
 שח. ד"ל סימן שכ"ג וכ"י א"ד סימן ע"ב.
 שט. ד"ל סימן שכ"ד ובחסרון בכ"י א"ד סימן ע"ג.

שם. מכתב הר"י נסים גאון דמי ששכח ואכל ביום תעניתו צריך שישלם יום אחר
 תחת אותו היום וכן הוא בתוספתא דתענית הרי שהי' מתענה ושכח
 ואכל ושתה ה"ז משלים נ"ל משלם תעניתו וזהו דוקא כשנדר להתענות יום סתם
 אבל נדר להתענות יום ידוע ושכח ואכל בו א"צ להשלים תעניתו אלא אותו יום
 בלבד כי נפל עליו נדר ולא על יום אחר וזהו מפורש בירושלמי פ' האומר קונם
 יין נדר ושכח ואכל כבר אבד תעניתו רב בשם רבנן והוא שאמר יום סתם אבל אם
 אמר יום זה מתענה (א) ומשלים.

שסא. ד"פ סימן קס"ו ודיק סימן ר"ז.
 שסב. מרדכי יבמות רמו ע"ג וע"ד תשו' הרשב"א סי' תתל"ז ורא"ש גיטין פ"ה ה"ח
 ד"ק סימ' ר"ד. ד"ל סי' שצ"ה וכ"י א"ד סי' רנ"ב.
 שסג. ד"ק סימן רכ"ד ד"ל סימן שכ"ז וכ"י א"ד סי' קנ"ח.
 שסד. ד"ק סימן רנ"ו וכ"י א"ד סימן רנ"ג.
 שסה. ד"ק סימן צ"ג ד"ל סימן שכ"ז וכ"י א"ד סימן פ"ה.
 שסו. מרדכי כתו' סוף פרק ה' ד"ק סימן צ"ד וד"ל סימן שכ"ח.
 שסז. תשו' הרשב"א סימן תתל"ז וד"ל סימן שצ"ט.
 שסח. תשו' הרשב"א סימן תת"ל ד"ק סי' קס"ט ד"ל סימן ש"ל וכ"י א"ד סי' ק"ג ועיין
 תשו' הרא"ש כלל ל' סימן א' וטור יו"ד סימן שע"ב.

שסט. ד"ק סימן ק"ע ד"ל סימן של"א וכ"י א"ד סימן ק"ו.
 שע. תשו' הרשב"א סימן תתל"א ד"ל סימן של"ב.
 שעא. תשו' הרשב"א סימן אלף ק"ב ד"פ סימן צ"א ד"ק סימן א' וד"ל סימן של"ג.
 שעב. ד"ק סימן קפ"ה וד"ל סימן של"ד וכ"י א"ד סימן רנ"ה.
 שעג. מרדכי כתו' רמו רנ"ה וב"ק רמו קס"ט תשו' מיימוני לס' קנין סימן כ' ד"פ סי'
 שכ"ז ד"ק סימן נ' וד"ל סימן של"ה.
 שעד. מרדכי ערובין רמו תמ"ח ד"ק סימן נ"א ד"ל סימן של"ו וכ"י א"ד סימן מ"ג.
 שעה. תשו' הרשב"א סימן תת"ע ד"פ סס"י תקצ"ב ד"ק סימן נ"ה וד"ל סימן של"ז.

שם. ד"ק סי' קע"ג. (ב) הך ומשלים דבירושלמי אין הפי' דישלם תעניתו ביום אחר
 אלא כך פי' באמר יום סתם א"צ להשלים תעניתו ביום ההוא לאחר שאכל דהא חייב לפרעו ביום
 אחר משא"כ באמר יום זה דאין לו תשלומי ביום אחר וצריך להשלים בתענית היום ההוא וא"ש
 הרא"י מן הירושלמי ודוק.

שעו. או"ז הלכות שביעית סימן ש"ל באריכות וד"ל סימן ת"כ כמו שהוא בכ"י שלנו ועיין מרדכי פ' כל שעה רמז תקי"ד.

שעז. ד"פ סימן כ"ה כ"ט ד"ק סימן ס"ג וד"ל סימן של"ה מרדכי ב"ב פ"ג רמז תקנ"ג ותשו' מיימוני לס' משפטים סימן ע' בחסרון.

שעה. מרדכי יבמות פ"ד רמז כ"ד וכ"ה ד"פ סימן ל' ד"ק סי' ס"ה וד"ל סימן של"ט.

שעט. תשו' הרשב"א סימן תת"ן ד"פ סימן ל"א ד"ק סימן ס"ה וד"ל סימן ש"מ.

שפ. תשו' הרשב"א שם ד"פ שם ד"ק סימן ס"ט וד"ל סימן שמי"א ומרדכי שבת רמז שע"ה.

שפא. ד"פ סימן ל"ג וד"ל סימן שמי"ב.

שפב. תשו' מיימוני לס' משפטים סימן ו' וד"ל סימן שמי"ג וכ"י א"ד סימן רנ"ו והגמ"ר ב"מ רמז תי"ז בחסרון וד"ק סי' ר"ב בקצרה ועיין ד"פ סי' תתקנ"ד.

שפג. תשו' מיימוני לס' קנין סימן י"ב ד"פ סימן ל"ד ד"ק סימן ר"ו וד"ל סימן שמי"ד.

שפד. ד"פ סימן ל"ט בקצת שינוי ובר"ל סימן שמי"ה היא כמו בכ"י שלנו.

שפה. ד"פ סימן מ' ומ"א וד"ל סימן שמי"ו.

שפו. מרדכי ברכות רמז ר"ד וד"ל סימן שמי"ז וראשיתה בר"פ סימן מ"ב.

שפז. ד"פ סימן מ"ה ד"ק סימן קע"ז וד"ל סימן שמי"ח.

שפח. ד"פ סימן צ"ו בשינוי מעט. ד"ק סימן קע"ח קע"ט בשינוי רבתי ומרדכי שבת רמז רע"ז בקיצור אבל בר"ל סימן שמי"ט היא בלי שינוי וחסרון כמו בכ"י שלנו.

שפט. הגמ"ר שבת פכ"ד רמז תמ"ה ד"פ סימן מט"ז ד"ק סימן קפ"א וד"ל סי' ש"ן.

שצ. ד"פ סימן מ"ו וד"ל סימן שני"א.

שצא. ד"פ סימן מ"ו וד"ל סימן שני"ב.

שצב. ד"פ סימן מ"ו וד"ל סימן שני"ג ומרדכי כתובות רמז רכ"א.

שצג. תשו' הרשב"א סימן תתנ"ג ד"פ סימן מ"ה וד"ל סימן שני"ד.

שצד. ד"פ סימן נ' בקיצור וסימן תתקנ"ט בשלימות וכן הוא בר"ק סימן ל"א וד"ל סי' שניה כמו בכ"י שלנו ומרדכי ב"מ רמז רמ"ז בקיצור.

שצה. ד"פ סימן קט"ו.

שצו. מרדכי ב"ב רמז תק"כ. ד"ק סי' ל"ד ד"ל סי' שני"ז וכ"י א"ד (א) סי' ק"ב ק"ג בשלימות כמו בכ"י שלנו ובר"פ סימן ק"ל ראשיתה לבר.

שצז. מרדכי ב"ב פ' חזקת הבתים רמז תק"כ ד"פ סי' צ"ב ד"ק סי' ד' וד"ל סי' שני"ז.

שצח. מרדכי ב"ק רמז רע"ז תשו' מיימוני לס' קנין סימן א' ד"פ סימן קל"ד וד"ל סימן שניה.

שצח. תשו' מיימוני לס' משפטים סי' ה' ד"פ סי' ר"ו ד"ק סי' פ"ד וד"ל סי' שני"ט.

שצט. ושכתבת אם יש להשיב לאחד מן הוורשי' אע"פ שאין כל הוורשי' כאן לית

דן צריך בשש דפשיטא שיש לו להשיב ליוורש א' עבור חלקן

ראטו אם האי בכרכי הים ושמא לא ישוב לעולם יאכל הלה וזווי נמצא טפל

חמור מן העיקר דוורש לא יטול ושאינו יורש יטול ויורש אותו יציבא בארעא וכו'

וא"צ להאריך בזה אך לך שלומות אלף כנפש אוהבך מאיר ברי' ברוך שיחי.

שצו. בכ"י ב' תשו' מצוינו' בס"י שצ"ו ולא שניתו בזה לזאת גם כאן יש שני סי' בס"י

שצ"ו. (ב) בכ"י א"ד מסיים ועוד יש לו לתרין אבל אין לו קלף ואתה שלום וביתך שלום ותורתך

שלום וכל כנותך כנפש שוחר טובך מאיר ברי' ברוך שיחי.

שצז. עיין ד"ק סי' מ"ג.

- ת. ד"פ סי' ק"ז ודיק סי' ח'.
- תא. ד"פ סי' ק"ח ודיק סי' ח'.
- תב. ד"פ סי' ק"ח ודיק סי' ח'.
- תג. ד"ק סי' ה' וד"ל סי' ש"ס וראשיתה בר"פ סי' ק"ט.
- תד. הגמ"י פכ"ד ממלוה ולוה אות א' ד"פ סי' שני' ד"ק סי' פ"ג וד"ל סי' שס"א.
- תה. תשו' מיימוני לה' אישות סי' כ"ד ד"פ סי' תתס"ד וד"ל סי' שס"ב.
- תו. ד"פ סי' שני' ודיק סי' כ"א וד"ל שס"ג.
- תז. תשו' הרשב"א סי' תתע"ז ד"פ סי' שכ"ד ד"ק סי' כ"ב וד"ל סי' שס"ד.
- תח. תשו' הרשב"א סי' תתע"ח ד"ל סי' שס"ה.
- תט. תשו' הרשב"א סי' תתל"ד ד"פ סי' שכ"ב ד"ק סי' כ"א וד"ל סי' שס"ו.
- תי. תשו' הרשב"א סי' תתל"ה ד"ל שס"ז.
- תיא. ד"פ סי' ק' ד"ק סי' מ"ז וד"ל סי' שס"ח.
- תיב. ד"פ סי' ק' ד"ק סי' מ"ז וד"ל סי' שס"ט מרדכי פ"ג דביב רמז תקל"ב.
- תיג. תשו' הרשב"א סימן חתס"ה ד"פ סימן תשי"ח ותתקמ"ז ד"ק סימן מ"ח וד"ל סימן ש"ע.
- תיד. ד"פ סי' תשי"ח ד"ק סי' מ"ט וד"ל סי' שצ"א ועיין מרדכי ב"ב רמז תקכ"ב.
- תטו. תשו' הרשב"א סי' תתס"ט מרדכי ב"ב רמז שצ"ב ד"פ סימן תתקמ"ז ד"ק סי' מ"ט וד"ל סי' שצ"ב.
- תטז. תשו' הרשב"א אלף צ"ז מרדכי פ"ח דביק רמז צ"ז ד"ק סי' נ"ב ד"ל סימן שצ"ג וכ"י א"ד סי' קל"ד ור"ה.
- תז. תשו' הרשב"א סי' אלף צ"ח מרדכי ב"ק רמז צ"ז ד"ק סי' נ"ב ד"ל סי' שצ"ד וכ"י א"ד סי' קל"ח.
- תיח. ד"פ סי' קמ"ה ודיק סי' נ"ז.
- תיט. ד"פ סי' רי"א ודיק סי' פ"ה.
- תכ. ד"פ סי' קמ"ה ד"ק סי' נ"ט וד"ל סי' שצ"ה.
- תכא. ד"פ סי' ק"ן ד"ק סי' ס"א וד"ל סי' שצ"ז וכ"י א"ד סי' קס"ח.
- תכב. ד"פ סי' קנ"א ד"ק סי' ס"ב וד"ל סי' שצ"ז.
- תכג. מרדכי ב"ב פ"ט רמז תרל"ח ותרל"ט תשו' מיימוני לס' משפטים סי' ה' ד"ק סי' קע"ב ד"ל סי' שצ"ח וכ"י א"ד סי' צ"ז.
- תכד. מרדכי שבועות רמז תשס"ה ד"פ סי' תר"ז ד"ק סי' קצ"א וד"ל סי' שצ"ט.
- תכה. ד"ל סי' ש"פ וכ"י א"ד סי' קנ"ב.
- תכו. תשו' הרשב"א סי' אלף ק"ה ד"ל סי' שפ"א וכ"י א"ד סי' קצ"ז.
- תכז. תשו' מיימוני לס' הפלאה סי' א' ד"פ סי' רל"א וד"ל סי' שפ"ב.
- תכח. ד"פ סי' רל"ב וד"ל סי' שפ"ג.
- תכט. ד"ל סי' שפ"ד ובחסרון בתשו' מיימוני לס' משפטים סי' נ"א.
- תל. ד"ק סי' רכ"ז וד"ל סי' שפ"ה וכ"י א"ד קצ"ג.
- תלא. תשו' מיימוני לס' נשים סי' כ"ה ד"ל סי' שפ"ז וכ"י א"ד סי' פ"א ועיין ד"פ סי' ר"ג ורנ"א.

תכה. עיין בהגהות לד"ל אות ז' שבכ"י שלפניו ה"י כתוב לפדות ערבנותיה כ"ד זקוקי' וכ' עליו אולי צ"ל כ"ג או ז' ע"כ ולא ידעתי מה תיקן בזה הלא עוד אינו עולה החשבון ופה אמנם בכ"י שלנו כתוב לתן לרחל ערבנותיה בז' זקוקים וחצו ועפ"ז החשבון מכוון ועולה ופה דוק ותשכח.

- תלב. מרדכי נטיין פ"ו רמז תל"א ד"פ סי' קל"ו ד"ק סי' קפ"ט וד"ל סי' שפ"ו.
 תלג. ד"פ סי' קמ"ג ד"ק סי' כ"ג וד"ל סי' שפ"ח.
 תלד. ד"פ סי' תקפ"ה.
 תלה. מרדכי יבמות פ"ב רמז ס' ס"א תשנ' מיימוני לס' נשים סי' י"ד ד"פ סי' תקס"ט
 ד"ק סי' רפ"ו וד"ל סי' שפ"ט.
 תלו. ד"פ סי' רכ"ד וד"ק סי' רפ"ו.
 תלז. ד"ל סי' ש"ג.
 תלה. תשנ' מיימוני לס' משפטים סי' כ"ה ד"פ סי' תקצ"א וד"ל סי' שצ"א ותשנ'
 הרשב"א סי' תתס"ג.
 תלט. ד"ל סי' שצ"ב ועיין הגמ"י פ"א מו"ט אות ה' בשם סמ"ק.
 תמ. תשנ' רשב"א סי' תתס"ד, תתס"ה ותתס"ו תשנ' מיימוני לס' נשים סי' ט"ז
 וראשיתה בד"ק סי' קפ"ה וכולה כמו שהיא בכ"י שלנו בד"ל סי' שצ"ג.
 תמא. תשנ' מיימוני לס' נשים סי' כ"ז רא"ש כתו' פ"א ומרדכי שם רמז רנ"א וד"ל
 סי' שצ"ד ועיין ד"פ סי' ש"ה ש"ט.
 תמב. ד"ל סי' שצ"ה.
 תמג. ד"ל סי' שצ"ז ועיין ד"פ סי' תכ"ד וד"ק סי' מ"א.
 תמד. ד"ל סי' שצ"ז.
 תמה. ד"ל סי' שצ"ח.
 תמו. ד"ל סי' שצ"ט.
 תמו. ד"ל סי' ת'
 תמח. ד"פ סי' תנ"ב וד"ל סי' ת"א והגמ"י פ"ב מה' שבת אות א'
 תמט. ד"פ סי' רי"ב.
 תנ. ד"פ סי' רפ"ה וד"ק סי' פ"ו.
 תנא. ד"פ סי' רפ"ו וד"ק סי' פ"ו.
 תנב. ראשיתה במרדכי שנוקות ה' נדה רמז תשל"ז ובד"פ סי' תר"ל וכולה כמו
 שהיא בכ"י שלנו בד"ל סי' ת"ג וכ"י א"ד סי' ג'
 תנג. ד"פ סי' תקפ"ט וד"ל סי' ת"ד.
 תנד. ד"ל סי' ת"ה ובאריכות בד"פ סי' תקק"ג והוא ג"כ במרדכי סנהדרין רמז תש"ב
 והגמ"י פ"ו מטוען ונטען אות ט'
 תנה. ד"פ סי' קמ"ז וד"ק סי' נ"ח.
 תנו. ד"פ סי' קמ"ט וד"ק סי' ס'
 תנו. תשנ' הרשב"א סי' תתמ"ד מרדכי פ' כל הכשר רמז תשכ"ז מוכא בכ"י יו"ד סי'
 ס"ט וד"ל סי' ת"ז וכ"י א"ד סי' ס"ב. וע"ע תשנ' רשב"א סי' תת"ע.
 תנח. מרדכי שבת פ"ג רמז ש"ז ד"ל סי' ת"ז וכ"י א"ד סי' ס"ג ועיין ד"פ סי' תר"א.
 תנט. מרדכי מגילה פ"ג רמז תתי"ה הגמ"י פט"ו מה' תפלה אות א' ד"פ סי' א' וד"ל
 סימן ת"ח.
 תס. מרדכי שם והגמ"י שם אות ב' וד"פ סי' ב' וד"ל סי' ת"ט.
 תסא. ד"פ סי' ג' וד"ל סי' ת"י.
 תסב. ד"פ סי' ד' וד"ל סי' תי"א.
 תסג. ד"פ סי' ה' וד"ל סי' תי"ב ומרדכי ר"ה רמז תשי"א בקיצור.

הסדר. ד"פ סי' ז' וק"א וד"ל סי' תי"ג.
 תסה. ד"פ סי' ז' וד"ל סי' תי"ד.
 תסו. ד"פ סי' ח' בשונוי קצת וד"ל סי' תמ"ז כמו שהוא בכ"י שלנו.
 תסז. ד"ל סי' תמ"ז וקצתה בר"פ סי' ח'.
 תסה. ד"פ סי' ט' וד"ל סי' תי"ו.
 תסט. ד"ל סי' תי"ה.
 תע. ד"פ סי' י"ב וד"ל סי' תי"ט.
 תעא. ד"פ סי' י"ג וד"ל סי' ת"כ.
 תעב. ד"פ סי' י"ד וד"ל סי' תכ"א.
 תעג. ד"פ סי' ט"ז וד"ל סי' תכ"ב.
 תעד. ד"ל סי' תכ"ג וכ"י א"ד סי' קמ"ד ועיין ד"פ סי' תתק"מ ותתקמ"א.
 תעה. ד"ל סי' תכ"ד.

תעו. מעות של צדקה אסור להלותם ברבית מדאצטריך פ' החובל (צ"ג ע"א) למעוטי לשמור ולא לחלק לעניים מרלא ממעט לה מרעהו אלמא דעניים רעהו קרינא בהו ואחוזו קרי' ביה ומה דקרק מורי דמעות צדקה אסור להלותם ברבית וכן דקרק ראב"ה מיהו קרוב לשכר ורחוק להפסד מותר כמו מעות של יתומי' (ב"מ ע' ע"א) ושמעתי שהרי יצחק מווינא הי' מתיר והי' דוחה ראי' זאת ולא שמעתי היאך דחה ונ"ל דאפשר דנפק' מרעהו ומה שהסמין על קרא דלשמור אנב לקרוע ולאבד נקטי' וכה"ג אמרי' בפ' אלו מציאות (ל' ע"ב) והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כיצד כהן והוא בבית הקברות או שאבדתו מרובה משל חבירו או זקן ואינו לפי כבודו ומסיק דלא איצטריך קרא אלא לזקן ואינו לפי כבודו והביא ראי' מדתני' (א) בירושלמי (סנהדרין פ"ה ה"ב) לוויין ברבית לסעודת מצוה ולקידוש החדש ונ"ל שאינה ראי' דהתם לוי' מגוי קאמר וקמ"ל שיש לו ללות לחסר עצמו אע"פ שהרבית קשה מאד לאדם כדאמי' פ"ק דקידושין (כ' ע"א) לזבון אינש ברתא ולא לזוף בריבתא מ"ט האי מנרעא ונפקה האי מתוספא ואולא והחידוש אינו ממה שיכול להלות אלא ממה שצריך וחייב להלות ועי"ל דמעות של צדקה של עניים אפילו להלותם קרוב לשכר ורחוק להפסד אסור. וזה אשר כתבתי למורי רבי' מאיר מעיין החכמה ומקור המזימה מסלותיו רומה ויורדי' תהומה. עברו הימה מחפשים מפשפשים סתרי תורה בחררי הדרים מפענחים צפונותיה ונבעו מצפונתיה מתייפיים ומסלסלים ונבזנים ונצרפים זכים חפים ויפיים ונמתקים מדבש לכל שומעיהם ישוקו עצמותיהם ויעלו כליותיהם כמוני הצעיר הבא בשיטה אחרונה כורע ומשתחוה לעומת' כבוד מורי שיאיר עיני על מה ששמעתי מכבודך שאתה מתיר להלות מעות של צדקה קרוב לשכר ורחוק להפסד והנני מסופק מנ"ל למשרי בהם איסורא דרבנן טפי מעלמא הואיל ורעהו קרי' ביה אי משום דגמרי' ממעות יתומים הא מר הוא דאמר דלא גמרי' מילי דרבנן ממילי דרבנן פ"ק דערובין (י"ב ע"א) נכי חצר נתרת בפס ד' ועוד דלא דמי' למעות יתומים דנבאי שהלוח מעות צדקה ברבית קצוצה יוצאה בדיינים דרעהו קרי' ביה אבל אפטרופוס שהלוח מעות של יתומים ברבית קצוצה לא נפקא בדיינים דמתיכי תיתי הא לאו בני עונשי' נינהו ואע"ג דאפטרופוס לכתחלה עבר

תעו. ד"ל סי' תכ"ה בשונוי קצת ועיין או"ז הלכות צדקה סי' ל' וד"פ סי' ע"ג וד"ק סי' ק"א וק"ש. (ב) בכ"י בתוספתא. (ג) חסר בכ"י. (ד) בכ"י משמע. (ד) חסר בכ"י. (ה) עיי"ש תוס' ד"ה אלו. (ו) בכ"י דינו. (ז) מן דכי עד להפסד חסר בכ"י.

איסורא דאורייתא דאפילו למאן דאמר (ובמות קי"ד ע"א) קטן אוכל נבלות אין ביד מצווין להפרישו מודה הוא (ב) דלמיספי ליה אסור ה"מ משום אזהרת גדולים על הקטנים אבל איסור רבית בדיעבד מיהו ליכא דתיפוק בדויינים ותו דלמא אפטרופוס לא עבד איסורא בהכי הואיל דקטן לאו איהו גופי עבד איסורא אלא בממוניה הוא דאתעבידא דהא מהיכא ילפי' מלא תאכלום לא תאכלום והיינו דומי' דהתם. וכן ההוא דפ' כל כתבי הקדש (קכ"א ע"א) דמייתי לה גבי קטן שבא לכבות דהתם נמי איהו קעבד איסורא ואי משום דאכלי' להו למעות דרבית הא לאו איסורא הוא אלא לקיחה הוא דאסורה ואינהו לא שקלי' ואפילו שקלי' לאו בר עונשין הן שיצטרכו להחזיר והא דאמר תלמודא (ב"מ ע' ע"א) יתמי דאכלי' דלא דידהו לילולו בתר שבקיהו (ג) היינו משום דמנוער הדבר לפרנסם בדבר שהוא לגמרי איסורא דאו' ופי' לאו דידהו מה שאינו הגון להם. ואי לאו דמסתפינא מיניה דמר ה"א מי שקבל מעות של צדקה קרוב לשכר ורחוק להספד ונתן בענין זה כמה שנים שמא המלוה חייב להחזיר בבא לצאת ידי שמים והואיל וכן יתפוס הלוח מן הקרן כשיעור הריזה שנתן וכדאיקלע גבן הר"ר מקלוניא (ד) לפדיון שבויים אמר לן בשם ה"ר יצחק מווינא שאמר בשם רש"י דכל חייב לצאת ידי שמים אי תפסם לא מפקי' מיניה ואמר לנו כאן שהעיד' לפסןך ולא קבלת עדותו יען כי חיפש ולא מצא וכאשר הנעתו לפ' הפועלים (ב"מ צ"א ע"א) מצאתו בהדי' בפרש"י בהא דאמר רבא אתנן אסרה תורה אפילו בא על אמו ואין להקשות מפ' בן סורר (ע"ב ע"א) גבי רבא דאינגבו לי' דכרי במחתרתא אהדרניהו ולא קבל מיניהו הואיל ונפק מפומי' דרב ואמאי הואיל וחייב לצאת ידי שמים אע"פ שהם לא רצו לצאת י"ש כדפרי' במרוכה (ע' ע"ב) (ח) מ"מ יקבל מהם דהא אפי' אי תפס מעצמו לא מפקי' מיניה דשמא כיון דסוף סוף לא (י) רצו להחזיר אלא בתורת דין אם היה מקבל מהם על דרך אחרת היה דומה לגניבת דעת הכריות ומ"מ חוזרני כי מזה כי נראה אפילו דאסרי' להלוות קרוב לשכר ורחוק להספד היכא דקבל אינו חייב להחזיר אפילו לצאת ידי שמים הגדולה מזו פרי' באוזהו נשך (ס"ב ע"א תוס' ד"ה תנאי) דלמ"ד דרבית קצוצה אינה יוצאת בדויינים אפילו בלצאת י"ש אינו חייב להחזיר מדפריך מברייתא דמלוי ברבית רבית שגבו מחזורי' ולא משני בבא לצאת ידי שמים ומן השמים ישליו וישקוטו כבוד מורינו ותורתו וישיבתו עם כל הסרים אל משמעתו כמוני אסקופתו חיים ברי' מכיר תנב"ע.

שרא לי חכיבי אם דברי מעטים כי זה לי קרוב לשבועיים שאני שוכב וכל מאכלים שאני טועם לא ערבו לי לא עליך והתשובה עבור הצדקה כתבתי לך ע"י שליח שישמו מאל' ושבחתה כל אורך הדברי' אך זה אני וזכר עדיין שכתבתי הכל כמו שכתבת אך זה הוספתי דמעות צדקה שלעניים אסור להלוות קרוב לשכר ורחוק להספד (י) דכי אמור רבנן (ב"מ ע' ע"א) קרוב לשכר ורחוק להספד רשע לא פלוג רבנן בין עני ובין עשיר וא"כ כיון דעני אסור להלוות מעותיו כך מי איכא מידי דאיהו לא מצוי עבד ואנן ניקום ונעבד ליה ואתה שלום וכל אשר לך שלום כנפש מאיר ברי' ברוך ולהיה.

תעז. הנה נא הואלתי לדבר אל אדוני ואנכי עפר ואפר תחת כפות רגלי מורי רבינו מאיר שלי"ז על ממלכתו כחשק צעירך המבקשך שתאיר עיניו בראובן שקבל עשרה ליטרי' ממועות של (א) צדקה יותר מי' שנים וקבל עליו לתן ג' ליטרי' בכל שנה ואם לא יהיה שום ריוח שאז יפטרור ואם יהי' ריוח פחות מג' ליטרי' אז יחלק

תעז. ד"ל סי' תל"ז ועיין שם בהגהות אות סי' שכי' על תיבה שלא יכול לקרותו בכ"י שלפניו וכמדומה לו שהי' כתוב שיי' והוא ר"ת שיאריך ימים ושנים ובכ"י שלפני כי שלי"ז ולדעתי הוא ר"ת שיחיה לאורך ימים ושנים. (ב) בכ"י של זה. (ג) בכ"י לפדות. (ד) בכ"י ואומר על לב

לאמצע ואחריות כל הקרן עליו והרי יותר מי' שנים שנתן קצבתו שנה בשנה ועלה הריזה מאותם י' ליטר' עד ל' ליטר' והרי נתמוטט ראובן ואין ירו משנת (ב) לפרוע ואומר (ג) כי שגג הרבה מאד ועתה רבינו צריך אני לידע אם ראובן יכול לטעון אחרי שאסור להלוותן קרוב לשכר ורחוק להפסד נהי דאבק רבית אינה יוצאת כדיינים אבל אם איני מטריח הדיינים על כך אלא רוצה אני לעכב את הקרן שתחת ידי עבור הרבית שנתתי ג' ידות על הקרן שמא אני מותר לעשות כן ולא יכופני ב"ד להוציא ממון מירי דאע"ג דאמר' פ' איזהו נשך (ס"ז ע"א) כל סלוקי בלא זווי אפוקי מיני' הוא ה"מ התם שהמלוה מוחזק במשכנתא שתחת ידו בשטר אבל כאן מע"פ נמורה היא ומלשון רש"י יש לדקדק שכתב כל סלוקי משדה זו בלא זווי אפוקי הוא משמע דוקא לפי שהשדה ממושכנת לו ואפילו אי ליתא לסברה זו מי"מ יש ללמוד מדברי רבי' אלפס דמוקי מימרא דמשכנתא באתרא דמסלקי אבל שיעור זווי וכו' וסיומא דרב אשי השתא דאמר אבל טפי לא מפקי' מיני' וכו' כל האי מימרא במשכנתא בכנייתא כי היכי דלא תיקשי מעובדא דרבינא דחשיב ואפיק פירי דלא ברבה בר ר"ה דההוא מיירי בלא נכיתא ושניהם הלכה הן ולא תיקשי הלכתא אהלכתא ואע"ג דר"ת כתב דההוא עובדא דרבינא דוקא בזבני משום דהוי מקח טעות אבל בהלוואה ה"י מודה לרבה בר ר"ה דלא תיקשי דרבינא אדרבינא דבר"פ (ס"ב ע"א) קאמר משכנתא בלא נכיתא דבדינינו אין מחזירין מטיבותיה דמר אדון לפניו כאשר בהיותי יוצק מים על ירך באותה הלכה בשם מהר"ח מניישטט שה"י דן הלכה כרש"י יען כי אין (ד) קושי' לפירושו דכל הני דמשמע דלא הוי מחילה משום דהוי כעין אונאה דהתם לא ידע דמחיל וה"י ההוא עובדא דרב ענן (ב"ב מ"א ע"א) לא ידע דהוי גודא בארעא דמחיל וכן פ"ק דגיטין (י"ד ע"א) (ה) וכן דהמפקיד (ל"ה ע"א) והקדש בטעות (נויר ל"א ע"א) דלא הוי ידע שיצא לבן וה"פ התם (ו) זבני ולהכי הך מחילה בטעות שלא חשש לדקדק אם יכול לחזור אם לאו הוי מחילה ולא דמי' לאונאה הכא הלוואה ואסור משום רבית וס"ל לר"נ כרבינא דחשיב ואפיק פירי ודרבינא אדרבינא ל"ק דע"כ לאו ההוא דר"פ דאותו ה"י תלמיד חבר דרב אשי דא"ל הרי משכנתא בלא נכיתא ואידך רבינא (ז) דחשיב ואפיק פירי היה מן הקדמונים דרב פפי אמר ההוא עובדא משמיה ומנופא דשמעתתא יש להוכיח דמהמרי' במשכנתא טפי מזבני דאמלתא בר ר"ה א"ל אביי לרבא משכנתא מאי פ"י שמא בזה יודה רבה בר ר"ה דכרביית קצוצה דמי' ונפקא בדיינים א"כ רבינא דאפיק בזבני כ"ש דהוי מפי' במשכנתא ופר"ת דחוק מתחלתו עד סופו דפ"י מלתא דרבינא משום מחילה בטעות ורבית קצוצה לאו דוקא וגם רבא דבעי לאיתובי לר"נ לא הבין פ"י דבריו ושוב כשהשיב ר"נ לפי טעותו השיבו ולא גילה לו עיקר דבריו כלל ועתה אם יוטב בעיני אדוני עמדו דברי רש"י והאלפס ואין להקשות למה פסק האלפס כעובדא דרבינא דחשיב ואפיק פירי ולא קבע הלכה כרבינא בתרא דר"פ שמא משום דמעשה רב וגם רב נחמן קאי בשיטתי דקיי"ל כותי' בדיני ועוד לפי שרבינא לא אמר דבריו על דרך פסק מדלא קבע ל"י בהלכתא (ח) פסיקתא עם שאר אמוראי' שנוכרו בהלכתא דמשכנתא בלא נכיתא פלוגתא דרבה בר ר"ה ורבינא קדמאה אלא פירכא בעלמא דפרין לכללא דרב ספרא למימר דכללא דידיה לא הוי ככ"ע וה"פ והרי משכנתא בלא נכיתא דבדינינו אין מחזירין למיד כגון לרבה בר ר"ה והנהו דקיימי בשיטתי' ואין לתמוה על שלא אמר להדי' והרי משכנתא בלא נכיתא לרבה בר ר"ה (ט) אינו כן דלא רצה להאריך בכך דמי' להא דאמר

ברפ"ב דכתובות (ט"ז ע"א) וניול בטר רוב נשים ורוב נשים בתולות נשאות ואע"ג דקיי"ל כשמואל (ב"ב צ"ב ע"ב) דאין-הולכין בממון אחר הרוב והו"ל ולרב דהולך בממון אחר הרוב ניול בטר רוב נשים אלא לא הש להאריך וכה"ג פרי"פ אלו טרפות (נ"ט ע"ב) נבי ספיקא דעיוזא. ועוד מצאתי און לי בתשו' הגאונים באחד שהשכין בתים לחבירו בלא (י) דינא וע"מ שינבה המלוה שלישי דינר בכל הדרש משכירות הבתים וכו' והשיבו כי רבית קצוצה היא ויוצאה בדוינים ואע"פ שלא קבל עליו להתחייב הרבית אלא מן השכירות ואם לא יהיה שכירות יהי' פטור וע"כ במה היו מסופקי' השואלים אלא מזה הטעם לפי שלא נתחייב אלא מן השכירות ואם לא יהיה השכירות אין כאן רבית

ואין לומר לפי שהוא ברור יותר השכירות מבנדון זה כי יש לחוש שמא פעמי' לא יהיה שום ריוח גבי בית נמי זמנין דנשרף או יפול כמ"ש ר"ת (ב"מ ס"ד ע"ב תוס' ד"ה ולא ישכור) אהלוחו לא ידור בחצרו וא"כ גם כאן בקל יפסיד שכירות של הדרש או הדרשים או לפעמים שצריך השוכר להוציא על הבית בבנין מועט ורגילות הוא שזה מנכה מן השכירות שחייב לתן נמצא אין כאן רבית ואפ"ה השבוהו הגאונים כרבית קצוצה וגם מדברי האלפס שקבע הלכה כרבינא וחושב משכנתא בלא נכיתא כרבית קצוצה ואע"פ שכתוב עוד בלשון אחר באלפס דאיכא מרבנותא דאמ' דרב אשי פליג אדרבינא מאן לימא לן שלא יהא לשון ראשון עיקר וגם בסוף דבריו במסקנא דשמעתת' מוכח דס"ל דכולה שמעתת' סלקא במשכנתא בנכיתא ואדוני יבאר לי הדבר על בוריו וישא ברכה וחיים כחשק העלוב חיים ברי' מכיר.

תשובה בריוו דשן תרושן שפת פרה שושן חביבי הר' חיים למדנו (ב"מ ע' ע"ב) כי המלוה מעות קרוב לשכר ורהוק להפסד נקרא רשע וצ"ע על מה שנעשה כאן ועכשיו אחד מתנאיו בטל או לא יקה ריוח כלל ויהי' כל מעותיו מלוה או לא יהי' כל אחריות הקרן על הלוח ויהיה כסתם עסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון ונראה כיון דעיקר משאם ומתנם עבור הריוח נתכוננו וע"מ כן נשתתפו כל אחד מהם ישול שכר כפי תנאם ואחריות כל הקרן לא יהיה על הלוח לברו כמו שהתנו אלא על שניהם כדון עסקא כל חד מינייהו לידרי בפסידא לפי אומדן שהוא נוטל כריוח אי פלגא פלגא אי תילתא תילתא ואי איכא פסידא ואתא מלוה קמן לגבות חובו מן הלוח א"ל דרי פסידא בהדי כרפ"י. ולענין איסור לאו דלא תשימון פליגי תנאי בר"פ איזהו נשך (ס"ב ע"ב) היכא דלא גבה לבסוף אי עבר או לא ברבית קצוצה דאו' וה"ג באיסור וביית דרבנן לענין איסור למקרייא רשע. וכבר בא לירינו ופסקנו כן ועתה בדקתי בסי' רמב"ם ז"ל ומצאתי בדבריו (פ"ה ממלוה ולוח הי"ח) וז"ל אסור לאדם שיתן מעותיו קרוב לשכר ורהוק להפסד שזה אבק רבית והעושה כן נקרא רשע ואם נתן חולקי' בשכר ובחפסד כדון העסק עכ"ל וכן בנדון זה (יב) ראובן אי משייה פסידא צריך המלוה לאידרי בהדי' לפי אומדן רווחא דשקיל או אם לא הלואם אלא הוציאן ולא הריוח בהן ואעפ"כ היה נותן לו כאלו הריוח יכול (יג) לנכות מן הקרן שבידו כמו שכחתי דאבק רבית הוא דאינה יוצאה בדוינים ולא מחשבי' נמי משטרא לשטרא למקצע שטרא דכל מקצע שטרא מחוב אחר שבשטר אחר כי אפוקי מיני' דמי ואע"ג דההוא חוב אחרנא לא תפיס משכון עליו ולא מירי אלא

שטרא לחודא אבל כה"ג בהווא חוב גופי יכול לנכות כמיש ואין לי להאריך בזה. אבל אם לא הפסיד בהם והי' מלוה אותם ומן הריוח לא הי' נתן למלוה אלא חלקו לפי תנאו בזה אין נ"ל שיכול לנכות מן הקרן כשיעור מה שנתן לו מן הריוח כיון דתנאו שהתנה כל אחריות הקרן עליו היה בטל כדפי' לעיל. ולענין למקרי' רשע פרישי' לעיל דפלוגתא דתנאי (יד) היא (טו) היכי דלא גבה רבית לבסוף רבית קצוצה דאז לענין איסור לאו והיכא דהלוה קרוב לשכר ורהוק להפסד ומשי' פסידא ולא בעיא מלוה לאידרי פסידא בהדי' ושילם לו לזה כל הקרן ההוא מותר למיקרי' רשע ועבריינא לכ"ע וההיא דפי' אוזיה נשך (ס"ז ע"ב) פי' התם זביני דדרך מקה וממכר בכך שכל מי שמוכר לחבירו קרקע דעתו (טז) שכל (יז) מה שיאכל הלוקח קודם שיחזור בו המוכר הוי מחילה כיון דידוע לכל שאין אדם מקנה דשלב"ל ואפי"ה לא התנה עמו שלא יאכל פירות עד שיתרצה במקח (יח) ומשבאו לעולם אנן סהדי דמחולי מחל ואע"פ שנראה כעין רבית מה שהוא אוכל פירות היכא דנתבטל המקח דכיון דכל רבית דרך מקה וממכר ליתא אלא דרבנן הכא לא גורי אע"ג דמחוי נמי כמחילה בטעות דמעיקרא לא הי' סבור כלל שיחזור בו לבסוף מ"מ כיון דדרך מקה וממכר בכך שאל"כ בטלת תקנת השוק לא גזור רבנן אע"ג דאיכא תרתי כעין רבית ומחילה בטעות. (יט) הכא הלוואה וכיון דאיכא הלוואה דהוי רבית דאזי הכא אפילו ברבנן גזור וכו' עד בעי לאותובי אונאה וכו' מכ"ש פריך אלמא אע"ג דדרך מקה וממכר בכך שבני אדם מתקנין שא"א בצמצום על דמי החפץ אפי"ה יחזיר אונאה משום דמחילה בטעות כ"ש לעיל דאיכא תרתי ומשני לא אונאה הוי תיובתא דל"ד טעות דאונאה למעות דלעיל דאונאה (כ) שאני דבדבר שכבר בעולם כסבור שזה כך ואינו כך (כא) ומה שמקשה דרבינא אדרבינא נ"ל ליישב משכנתא מאי אדלעיל קאי משום בזיני (כב) כל את ונוולא אחי סמכא דעת' ולא גמר ומקני ומיהו פירי לא הרדי ומיבעי' ליה במשכנתא כה"ג היכא דלא מסלקי או אפילו באתרא דמסלקי וקו"ל סתם משכנתא שתא ואמר הלזה לשליח אלו הוי לי זוזי כל אימת דבעינא אסלקי' ואפילו בתוך שנה וא"ל את (כג) ונוולא אחי מאי הרדי פירי או לא ובההיא משכנתא הוא דעבר רבינא דחשיב ואפיק פירי דלא דמי לזביני כלל כיון דלא גמר ומקני כלל אבל משכנתא דלעיל דאמר רבינא דאין מוציאם היינו בסתם משכנתא דהוי' לכל הפחות שתא ודמי' לזביני והא דקאמר דחשיב ואפיק פירי דלא כרבה בר ר"ה הוי פי' דלא כרבה בר ר"ה בזביני תשקט ותשלוזי מאיר ברי ברוך שיחי'.

למדדתי רבינו לענין איסורא דלאו דלא תשימון פליגי תנאי אי עבר בלאו היכא דלא גבה לבסוף והיינו היכא היכא הלא התראה אבל היכא דסבר דאין רבית בתורה ליכא איסורא כיון דלא (כד) גבה שנגת לאו הוא דאיכא לעומת כן היכא דסבר שמתר להלוות קרוב לשכר ורהוק להפסד ולא גבה רבית לא מקרי רשע כלל לביע' אלא שנגת רשע הוא דאיכא היכא שבסגנון זה לזה שדומה היתר גמור ומשי' פסידא שנה ראשונה טפי ממאי דמשי' רווחא וא"ל לזה למלוה דרוי פסידא בהדאי הדעת מוכרעת כי לא יכול לכופו כלל שישכול שום הפסד כי איך יתנו שתנאי של הקרן שקבל אחריותו עליו יתבטל שתקרן עיקר והוא בעין שמסרו לו מיד ליד ואמרי' נמי בעלמא (ב"מ ט"ז ע"א) כי תבע איניש קרנא תבע ברישא והתנאי של

(י) התנה זאת נשמטה בד"ל. (יג) בכ"י דמוכח. (יז) בכ"י לגבות. (יד) חסר בכ"י. (טו) בכ"י בהא. (טז) חסר בכ"י. (יח) בכ"י מו. (יט) חסר בכ"י. (ע) בכ"י הוא. (פ) חסר בכ"י. (קל) בכ"י דמה. (כג) ג' תיבות חסרים בכ"י. (כד) בכ"י וטולך אחר. (כז) חסר בכ"י. (ס) ב' תיבות חסרים

(כה) הריוח שאינו עיקר ועתיד לבא ואינו ידוע אם יבא וכמה יהיה אותו התנאי נאמר שיתקיים והוא מהיכא תיתי והוא המלוח ישיבנך תשובה נצחת לא מעוקצ' ולא מדובשיה אלא מה שמסרת' לידך באהריות החור לי והואיל וכן אף היכא דלא מט' פסידא בשתא קמייתא ויהיב ליה לוח למלוח רווחא דמתנה בהר' ובשתא תנינא מט' פסידא לא ישתנה הרין בכך אלא כי היכי דבשתא קמייתא אי מט' פסידא אינו יכול להכריחו דנעשה כל הקרן עליו כמלוח דל"ל דלא משוי' נפשו' רשע דהא בהיתר נמור הי' סבור לעשות כן א"כ אף כשקבל ריוח הלוק שנה ראשונה ומט' פסידא במקצת קרן בשנה שנייה השתא נמי שתנאי של קרן יהא קיים ושל ריוח יהא בטל דמ"ש אלא ודאי ע"כ ישלם לו כל הקרן והריוח שקבל אשתקד ינכה לו ועליו יוסף להשלים הקרן דכיון דתנאי של הקרן קיים (כו) או הריוח דומה למשכנתא בלא נכייטא וא"כ יוכל לנכות לו מן הקרן כשיעור הריוח שנתן לו כאשר כתב רבינו כיון שהוא מאותו חוב עצמו אפילו אי מיירי רב אשי במשכנתא בלא נכייטא והיכא דלא מט' פסידא ויהיב לי' קרנא ורווחא בהא פליגי (כז) רבוותא דכרתב רב אלפס לל"ק יוצא בר"ינים כעובדא דרבינא דחשיב ואפיק ומאי דאמר רב אשי בתר הכי כל סלוקי בלא דמי אבך רבית הוא ולא מפקי' היינו דוקא משכנתא בנכייטא והא ודאי קיל הוא מקרוב לשכר ורחוק להפסד כיון דאהריות שו קרן קיים א"כ לא מנכי ליה מידי ורווחא דשקיל דמי למשכנתא בלא נכייטא אבל ללישנא בתרא דרב אשי איירי נמי במשכנתא בלא נכייטא ופליגי ארבינא והלכתא כרב אשי א"כ קרוב לשכר ורחוק להפסד יוצא בד"ינים ואפילו סלוקי בלא זווי למקרקע שטרא הוי אפוקי אבל במע"פ ינכה לו מאותו חוב עצמו כדפי' לעיל. ומסתברא דרמב"ם ס"ל כל"ב דרב אלפס שאם נתן לו הקרן והרבית אע"ג דמט' פסידא במקצת הקרן לא יוכל בדין להוציא ממנו כלום אך רשע מקרי כיון דא"ל למידי פסידא בהר' ולא עבד ואפשר שעל דרך זה כתב העושה כן נקרא רשע ואם נתן חולקי' בשכר ובחפסד כדין העסק ועצה טובה קמ"ל שיסכול עמו בחפסד ולא יהיה רשע שכיון שקבל בשכר יקבל גם בחפסד אבל מודה הוא שע"פ ביד יכול לעכב הקרן והריוח. ואין להקשות לל"ק אם קרוב לשכר ורחוק להפסד נפקי' בד"ינים למה שנה התנא בלשונו שנקרא רשע (כח) דמשמע רשע הוא דמקרי אבל בדין לא נפקי' דאי נפקי' א"כ ניפק מיני' ולא ליהוי רשע איכא למימר אין הי"ג אלא אנב דבעי למימר מרת חסיד ומרת כל אדם תנא נמי דבמדה זו נקרא רשע ועובר על תקנת חכמים ונ"מ דאי דייני' לא (כט) מצוי כפי ליה או שאין לו עכשיו מה לשלם כל הרבית שלקה בענין זה דשרי למקרי' רשע ועבריינא ולירד לחייו. ואין להקשות אי קרוב לשכר ורחוק להפסד יוצא בד"ינים כיצד התירו ביתומים קרוב לשכר ורחוק להפסד דהא כיון דסוף סוף ליכא אלא איסורא דרבנן הם אמרו והם אמרו. ואין להוכיח מזה עצמו כיון דאיסורא דרבנן הוא א"כ אבך רבית הוא ואינה יוצאה בד"ינים דהא משכנתא בלא נכייטא ע"כ רבית דרבנן הוא ואפ"ה עבד רבינא עובדא ואפיק והלכה היא לל"ק שבאלפס. ועתה מוריננו על דרך זה (ל) הייתי סבור שזכה ראובן ואפילו הי' המעות והקרן והריוח בעין ולא הוציאן וגם בתשו' רבינו ראיתי שכתב בפשיטות בס"י קמ"ג שהמלוח קרוב לשכר ורחוק להפסד גובה את הקרן ואינו גובה את הרבית ועתה אחרי שפה קרוש פסק כן עתה שהמלוח קרוב לשכר ורחוק להפסד שאם יש

ככ"ו. (ו) חסר בכ"ו. (ז) חסר בכ"ו. (ח) מן דמשמע עד דמקרי חסר בכ"ו. (ט) חסר בכ"ו.
 (י) חסר בכ"ו. (יא) חסר בכ"ו. (יב) חסר בכ"ו.

ריוח יטול חלקו ואם הפסיד יסכול עמו בחלק המגיע אחר פסק האחרון נלך וכל עדת ישראל יעשו אותו וכ"ש אנא ועירא מן חבריא דשביקנא לאורחאי ונקישנא לאורחא דמרנא. ועל מה שכתבתי בראש כתבי דאלאו דלא תשימון לקי אי אתרו ביה הוורני בי משום דהוי לאו הניק לעשה דוחי אחך ואין לוקין עליו והשתא ניהא לי הא דעביד צריכותא בר"פ איהו נשך (ס"א ע"א) למ"ל דכתב דחמנא לאו בגול ולא ברבית ולא קאמר דאצטרך לאו דרבית דלקי דאי מלאו דגול לא לקי משום דנתן להישבון. ומורי כמלאך השם חכם ונכון, ינחיל לאויביו מידבא ודיבון ויריבם וישכיל כלכר השבון וישמר וישקט עם תורתו וישיבתו עם כל הסרים למשמעתו כמוני תולעתו היים ברי מכיר תנב"ע.

לוי מה יקרו אמרותיך ומה עצמו דברותיך, מקור היים פי צדיק יפוצו מעיינותיך גזולים מתוך בארותיך תרומות מתרומות מדותיך ואם בטבילת אצבעך בצפיחת דבש עידותיך במתק חכו וממתק נופת צוף שיחתך על אחת כמה וכמה אם פה אל פה אדבר כך ועלי תיפף מלתיך היים שיי וסיפו לך שנות היים על שנותיך כנפש שבעך וכנפש הרשום סר למשמעתך שואף צמא לשמוע שלותך אמת כי הייתי כעיני המלוח את חבירו קרוב לשכר ורהוק להפסד דבשל תנאי הריוח ויתקיים רק תנאי הקרן דכיון דרשע מקרי משום דשקיל רווחא ממלתא דהוי כולה אחריות אלה שלפנינו והא ניהא ליה למלוח כמו שכתבת גם אתה אמנם משבא לידי ספר רמב"ם וצ"ל נשאלתי מאת כבודך שאלה זו אמרתי בלבי אשאל באורים ותומים ודבר מה יראני והנדתי לך וכאשר מצאתי סברתי חלוקה על סברתי הורתי לדבריו כי כל דבריו דברי קבלה הם ואף אם מסברא בעלמא פסק רבינו כן מי אנכי וסברתי לבי כמלא נקב מחט סידקית לא לחלוק על סברת רבי' כפתח האולם. ומה שתמהת כיון דדינא כדון עסקא ואם כן כי נבה גם קרן גם פירו ומטיי' פסידא טפי במקצת הקרן ממה דמטיי' רווחא במקצת הקרן האחר הו"ל למכפייה למידרי פסידא בהד"ו כדון העסקא ולא ליסני בקריית רשע בזה יקבל חביבי את תשובתי כי מה שאמר רבינו משה דתנאי דידהו (לב) בטל לא שיהי' בטל ממילא אלא אגן הוא דקא מבטלי' ליה כי אתא למגבי אמרי' להו תנאי דידכו בטל ודינו כדון העסקא אבל מה שנבר גבה המלוח על דעת ראשונה גבה ולא בתורת העסק אע"ג דבתורת רבית גבה אבק רבית הוא אינה יוצאה בדינינם. ומה שכתבת במקום שלוח כסינון זה שדומה לו היתר נמור ומטיי' פסידא טפי במקצת קרן ממאי דמטיי' רווחא באירך לחלק המלוח וכו' עד איך יתנו שתנאי של קרן שקבל עליו אחריות והוא עיקר והוא בעין אותו תנאי יבטל והתנאי של הריוח שאינו עיקר וליתא בעיני' ואינו יודע אם יהי' ריוח וכמה יהי' יתקיים הא פרישות בכתבי הראשון דתרווייהו אדעתא דליהוי' להו רווחא עברי וניול בתר רובא דאינשי ואנן סהדי כל מי שמלוח מעותיו לשכר אי הוי אמרו ליה בתי ניהא לך או תלוח לו כחנם באחריותו ולא תטול אתה בשכר כלום או תלוח לו עסקא פלגא באגר ובהפסד ודאי הוי אמר פלגא באגר ובהפסד ניהא לי דאי לא תלוח למשקל ברווחא מירי מה לו להלות מעותיו ומה צורך יש לו שהוא יקבל כל אחריות אטו זווי קדחי באכלבאי ועוד המלוח על משכונות ודאי הריוח ברור טפי טובא מפסידא וא"כ בודאי כל אדם יברור לו יותר ברצון פלגא באגר בהפסד אם הי' יודע שיש איסור בקרוב לשכר ורהוק להפסד ממה שיברור לו שיהי' כל אחריות של קרן על הלוח ולא יטול הוא בריוח כלום כך יש לי לפרש לפי סברת רבינו משה ובודאי סברא אמיתית היא בלי פסק. וט"ש דלא לקי מלוח אלאו

דלא תשימון ואל תקח מאתו דהויל נתק לעשה דוחי אחיך עמך יפה כתבת וכ"כ רבי משה ד"ל (פ"ד ממלוה ולוה ה"ג) אעי"פ שהמלוה והלוה עוברי כל אלו לאויין אין לוקין מפני שנתנו להשבון ואתה שלום וכל כנותך מאיר ברי ברוך ולה"ה.

תעה. ד"ל סי' תכ"ו.

תעט. ד"ל סי' תכ"ה.

תפ. ד"ל סי' תכ"ט.

תפא. ד"ל סי' ת"ל.

תפב. ד"ל סי' תל"א.

תפג. ד"ל סי' תל"ב.

תפד. ד"ל סי' תל"ג עיין מרדכי שבת רמז רכ"ב והגמ"ר שם סוף רמז ת"ן.

תפה. ד"ל סי' תל"ד.

תפו. ד"ל סי' תל"ה.

תפז. ד"ל סי' תל"ז ומרדכי שבת רמז ת'.

תפח. ד"ל סי' תל"ח.

תפט. ד"ל סי' תל"ח עיין ד"פ סי' רכ"ג.

תצ. ד"ל סי' תל"ט וראשיתה ד"פ סי' נ"ג, מרדכי שבת רמז תל"ט ועיי"ש רמז שכ"ב.

תצא. ד"ל סי' ת"ט.

תצב. ד"ל סי' תמ"א ועיין ד"פ סי' תקי"א.

תצג. ד"ל סי' תמ"ב.

תצד. הגאונים תקנו בבי' ישיבות בדין מורדת בין אמרה מאים עלי בין אמרה

בעינא ליה ומצערנא לי' שאפילו י"ב חדש אין משהין אותה אלא

משתדלי' לעשות שלום ביניהם ואם אינה שומעת נותני' לה גט לאלתר ואין מכרוי'

עלי' די שבתות ופטור מכל מה שהייב עצמו התוספת והמתנות ואפילו אי תפסה

מפקי' מינה אבל מנה ומאתים (א) ומה שהכניסה לו בין נצי"ב בין נימ הקיימי' חייב

לתן לה ואפילו אי לא תפסה מפקי' מינה כך שלח רבינו שמואל בן רבי' עלי

ראש ישיבה מבבל אל הרי' משה מקיאו וכ"כ רב אלפס בשם גאון וכן השיב רבינו

ישעי' מטראני שכ"כ בה"ג וכ"כ רב האי' ואעי"פ שאין לכוף את בעלה מכה הלכה

מ"מ הגאונים הראשונים תקנו שכופי' את בעלה מיד לתן גט ויותר מגי' מאות שנה

הי' בימיהם שכתבו תקנה זאת אמנם (ב) זמן הכתיבה לא כי וכ"כ רמב"ם (פ"ד

מאישות ה"ח) אבל כל כתוי' הפסידה ובכל האנשים לא מבעי' במוכה יחזין וחבריו

דבלא"ה כופי' ולפי הענין דכ"ש שומרת יבם שאם אינה הפצה להתייבם שכופי'

את היבם לחלוין ותימה גדולה שלא כתבו מזה ר"ת ור"י וכל הצרפתים שום דבר.

העתקתי.

תצה. ד"ל סי' תמ"ד ועיין ד"פ סי' תשצ"ב וראב"ן ב"מ דף צ"ו ע"א ועי"ב.

תצו. ד"ל סי' תמ"ה מרדכי ב"מ רמז של"ז של"ח.

תצז. ד"ל סימן תמ"ז מרדכי שם.

תצה. ד"פ סימן תשצ"ח ד"ל סימן תמ"ז ומרדכי שם.

תצט. ד"פ סימן קמ"ב באריכות ד"ל סימן תמ"ח כמו שהוא בכ"י שלנו ומרדכי שם.

תצד. ד"ל סי' תמ"ג. (b) חסר בכ"י. (c) בהגהות לד"ל מוגי' במקום זמן מן ול"כ

דהכונה כאן דומן כתיבת התקנה לא כתב וקאי אמ"ש דיותר מוגי' מאות שנה הי' בימיהם שכתבו

תקנה זאת דלא גודע בכירור זמן התקנה וא"ש.

תק. ד"ל סימן תמ"ט.

תקא. ד"ל סימן ת"ן.

תקב. ד"ל סימן תניא.

תקג. ד"ל סי' תנ"ב מדרבי ב"ב פ"ה רמז תקס"ג והגמ"י פ"ו ממכירה אות א'.

תקד. ד"ל סימן תנ"ג.

תקה. ד"ל סימן תנ"ד.

תקו. ד"ל סי' תנ"ה ומדרבי כתו' פ"ט רמז ר"ה.

תקז. ד"ל סימן תנ"ו.

תקה. כי קהני שבועה דכי קא משתבע בשקרא כו' (שבועות מ"ו ע"ב) (א) ראיתו
כ' בתוס' ריב"א מכאן משמע דעוברי הרמות של מס אינן פסולי לעדות
ולשבועה דבקושטא קא משתבעי אע"ג דלבסוף עלה בלבו שלא לתן וכן נוטה
פרי"ח וצ"ע. אבל בשערי דרב האי גאון כתוב שאע"פ שנשבע שאעשה ולא עשה
פסול לעדות ולשבועה והכי משמע אע"ג דבקושטא קא משתבעי הואיל ולבסוף עבר
פסול הוא אע"פ שהר"י הלבן פ"י דברי רב האי ד"ל כגון שאמר שאוכל היום שברחוק
ממנו ג' (ב) פרסאות ימים דקא משתבע בשקרא אולי להראות חריפתו עשה ואין
הלכה למעשה.

תקט. כשאין יין והביאו שאר משקי נחלקו בדבר זה חכמי ישראל בה"ג כי רב
יהודאי גאון האי. מאן דשתי מ"א בתוך סעודתו מברך זימנא קמא ותו לא
מירי דהוי אחמרא ואשיכרא א"כ לדבריהם על כל מין ומין משקי צריך לברך ופת
אינה פוסרת מיני משקי אך פוטר אוכל ויין פוטר משקי ורבי' משלם הגדול השיב
דמ"א מברכי' כל זימנא דהוי בכל פעם נגמלך דלא קבע סעודתי' על המים ואין
רגילות לשותתם כ"א לצמאו כדאמי' (ברכות מ"ד ע"א) השותה (א) מים לצמאו ורבינו
יעקב ור"י נכדו לא הי' רגילי' לברך על שום משקה בתוך הסעודה רק על היין
כדמשמע תלמודא (שם מ"א ע"ב) (ב) א"ה יין נמי נפטר' פת ומשני שאני יין
הואיל (ג) וקובע ברכה לעצמו משמע דבהא תלי' מלתא בחשיבות הברכה אע"פ שיש
לדחות. ובשם ריב"א הבחור נאמר לי שהי' מפרש שאינו משקה אלא ע"י שרייה
וה"ק יין נמי נפטר' פת אם הוא שורה בו פתו שעכשיו הוא בא ללפות בו פתו
אבל בלא שרייה לא קשיא ליה דהא אפילו בשאר משקים נמי לא פטר ולא
מסתבר לר. כלל פשיטא ל"י שמברך על היין כששורה בו פתו אדרבא נראה שהפת
עיקר והיין טפל וא"צ ברכה כדתנן (שם מ"ד ע"א) כל שהוא עיקר ועמו טפלה
מברך על העיקר ופוטר את הטפלה וכן יסד הר' שמעיה והר' שמחה בשם רבינו
שלמה הלכך נראה שאין לברך על שום משקה בתוך הסעודה וכן הי' נוהג מוריני
רבינו יהודה והמחמיר מברך על היין תחלה בשתייתו ותבא עליו ברכה. לשון הר'
שמואל מפלייזא ד"ל.

תקי. שמעתי אומרי' שש"ן שאמר לאחד מן הקהל איני מוציא אותך בתפילתי יצא
(א) אפילו שלא מדעתו וראי' מההוא דאמרי' ס"פ ראוהו ב"ד (כ"ח ע"ב) אלא
נתכוין שומע ולא נתכוין משמיע היכא משכחת לה אלא לאו בתוקע לשיר ומשני
(ב) דלמא דמינבא נכוהי וחישתא אי אמרת שאינו יוצא השומע כשהמשמיע אומר

תקה. (ה) עיי"ש תוס' ד"ה אבל. (ג) לפי מ"ש בכ"ז אין לו הכנה ואולי צ"ל שאוכל
היום כבר שרחוק ממנו פרסאות מזהל ג' ימים וא"ש.

תקמ. (ה) חסר בכ"ז. (ג) עיי"ש תוס' ד"ה א"ה. (ג) בכ"ז וגורם.

תקי. עיין תשו' חות יאיר ססי' קפ"ו. (ה) חסר בכ"ז. (ג) בכ"ז לא. (ג) חסר בכ"ז.

איני מוציא אותך אי"כ (ג) אמאי לא משני דמשכחת לה כגון שהשומע נתכוין והמשימע אומר איני רוצה להוציאך. ולא הבנתי דנראה דאין ראוי משם דהתם פרי"י (שם ד"ה אבל) וז"ל אלא נתכוין שומע ולא נתכוין משמיע היכא משכחת לה לא הוי מצי למימר כגון שלא נתכוין משמיע להוציא את השומע דמשמע ליה כדדייק בסוף הסוגי' משמיע דומיא דשומע דלעצמו אלמא לא (ד) בעי כונה עכ"ל משמע לפרי"י דאי לא דדייקא בסוף הסוגי' דהך ברייתא קסבר משמיע דומי' דשומע דלעצמו דודאי הוי מצי לשנויי הכי. ונראה דאין מכאן ראוי שאינו דומה לא נתכוין להוציא לנתכוין שלא להוציא ודוק. ועוד נראה דלא בעי לשנויי הכי שנראה לו דבר פשוט שלא יצא אלא משי"ה מוקי לה דמינכה נבוחי ומשמיענו רבותא דאע"פ שלא פ"י המשמיע בפ"י שאינו רוצה להוציא את השומע אפ"ה היכא דקא מנבה נבוחי שלא נתכוין המשמיע לתקוע כשיעור תקיעה המפורשת במשנתנו (ל"ג ע"ב) ועלתה בידו תקיעה כדפירש התם אשמועי' דלא יצא. ועוד הא אמרי בהר"י התם (כ"ח ע"ב) א"ל ר"ז לשמעיי איכוין ותקע לי. אלמא קסבר משמיע בעי כונה ופשוט דלהוציא את השומע משמע דאי לא נתכוין להוציא את השומע לא יצא וכ"ש הכא שהמשמיע אומר בפ"י איני רוצה להוציא את (ה) השומע דבהא אפילו רבה ורבא מודו. ועוד דהא רא"י ממה שפסק ה"ד יצחק מווינא ז"ל בתשו' המתחלת פנעתי בכחור וז"ל תדע דהא ישראל שהפריש קרבן חובתו ובה הכהן והקריב ובעל הקרבן אינו הפיץ בהקרבתו שהקריב קרבנו וכי ס"ד שיתכפר לו והא מסקי' (תענית כ"ז ע"א) דה"ק מ"ט תקינו מעמדות לפי שנאמר צו את בני ישראל את קרבני לחמי לאשי וגו' היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו התקינו הנביאים הראשונים כ"ד משמורות הא למדת דאפי' הם הפצים אפ"ה לא נפקי ידי חובתם אא"כ עומדי' ע"נ כ"ש היכא דאינו הפיץ בהקרבתו דלא נפקי ידי חובתן עכ"ל ואחרי שמדמה תפלה לעבודה אי"כ פשיטא שאם אמר ש"יץ בפ"י איני רוצה להוציא את אהר מן החבורה שלא יצא דאשו היכא שהכהן המקריב את קרבן אהר מישראל ופי' בפירוש איני שוחט או זורק לשם בעליו וכי ס"ד שעולה לבעלים לשם חובה ועוד מדקא מדמי בס"פ ראוהו כ"ד משמיע לשומע ופשיטא דאם אמר שומע איני רוצה לצאת דלא יצא ול"ד (ו) לכפאו פריסיים (ר"ה כ"ח ע"א) דהתם אמר' דיצא דהתם לא נתכוין שלא לצאת אך שלא נתכוין לצאת (ז).

תקיא. ס"ת שכתבו גוים מין או (א) ממזר או גר או עבד או הרש שומה וקמן אסור לקרות בו לצאת ידי חובה זה הכלל כל המוציא רבים ידי חובתן אף כתבו מוציא רבי' ידי חובתן. מכאן משמע שגר אינו יכול ליעשות ש"יץ. מצאתי. **תק"ב.** דין עניים אם יש לראובן עניים קרובי' בעירו וכן לחבירו יש לו עניים קרובי' בעירו ולשמעון אין לו עניים קרובים בעיר ורוצה ראובן וחבירו לעשות קצבה גדולה לעניים שבעירם (א) שהם קרוביהם ולגזול לעניים שבאים לעיר לקבל צדקה ואינן חוששין מפני שאלו קרוביהם ועניין ועניי עירך עניין קורמי' עניי עירך ועניי עיר אחרת עניי עירך קורמי' אינם יכולי' לכופ את שמעון שאין לו קרובים עניים בעיר ואינו (ב) רוצה לגזול לעניים שבאים בעיר לקבל צדקה לתן אותם קצבה גדולה של עניים שבעיר כפי המגיע לחלקו אלא יעשו קצבה קטנה לעניים שבעיר והוא

(ד) חסר בכ"י. (ה) בכ"י המשמיע. (ו) בכ"י לקראתו. (ז) בסוף התשו' כתוב בכ"י שמא לא הבנתי. ולא הבנתי הכונה.

תקיא. (ב) אולי צ"ל מוכר.

תק"ב. (ב) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י. (ג) ג' חובות חסרי' בכ"י.

יתן חלקו כדי שאם יבאו (ג) עניים מעיר אחרת לביתו שיכול לתן להם שום דבר כי אליו נושאים עיניהם כי הולכים לטרוח כל היום והגונים באים עליהם והומסי' אותם והם לא יתנו להם שום דבר והוא עון גדול וראובן ואביו אם רוצים יתנו לקרוביהם ויספיקו להם מימ' הם עושי' עון גדול שגולוי' לעני שבא שהלך כל היום וטורח ומפסיד טורחו ופסיעותיו ולא יתנו לו שום דבר. והא דאמר' עניי עירך ועניי עיר אחרת עניי עירך קודמי' היינו לשלוח לבני עיר אחרת אבל הבאים לעיר לא אמרי' שהם קודמי' אלא ימעטו לעניי העיר ויתנו לעני הבא מעט כפי מה שיכולים ויהי' לכם שכר משני צדדים מכאן ומכאן. יצחק בר' ברוך זצ"ל.

תקוה. ועוד מביא ר"ת ראי' שמוטר להשתמש בכהנים ואעיג' דכתיב וקרשתו דכפ' כיצד הרגל (כ' ע"ב) א"ל רמי בר חמא לרב חסדא לכי תשמשי לי שקיל סודרא וכרך ליה ורב חסדא כהן היה ויש לדחות דהתם מילי דבדיחות' הוא דקאמר ליה ורבי' יום טוב הביא ראי' מפ' הזרוע (קל"ג ע"א) דא"ל (א) רבא לשמעיה זכי לי מתנתא דבעינא למיכל לישנא בחדרלא אלמא דשמעי' הוי (ב) כהן מקבל מתנתא.

תקיד. אשיב לרבתי אחרי שרי' משה אין לו אלא ע"א כשר אעי"פ שנוהגים אתם להכשיר בישוב ע"א כשר ע"פ מוהר' יצחק זצ"ל ופסולי' עדות אינכם מכשירי' וא"כ בעדי' כשרי' של קהל קטלינבורק לא הוי מוכש מימ' אם יחרימו קהל קטלינבורק ויעידו ע"פ החרם שלא שמעו מעולם שהי' לו ישוב שם לר' משה אז אין לו ישוב כיון שישביעו להכחיש את (א) העד והכחשת העדים אפי' שלא בפניהם הוי הכחשה כדאי' פ"ב דכתו' (ב' ע"א) ול"ל כיון דלא מצוי לשבע שבועה ודאית שבודאי אין לו ישוב ואיכא ע"א (ב) מתוך שאינו יכול לשבע משלם הי"מ היכא דהו"ל לידע כמו מנה לי בדרך ויש לי ע"א והלה אומר איני יודע אבל הבא אין להם לידע אם הותר הישוב (ג) ע"פ מוהר' יצחק ד"ל ומי (ד) יודע אם הותר מה שהיה לפני שנה ואין שבועה מוטלת ודאי עליהם אלא כדפרי' וסני בהא שיאמרו ע"פ החרם שלא שמעו ולא ידעו מעולם שהי' לו לר' משה הישוב וכ"ש אם מקצת בני הישוב יאמרו ע"פ החרם ששמעו ומקובלים מאבותיהם שבכבוד אין לו ישוב לר' משה אפי' אם שאר הקהל לא הי' אומרי' כלל די בשבועות אלו כי איך יכנוס בישוב שיש לאלו חלק המכחישים את עדו בטענה ברורה ובשבועה ודאית. ונראה דאפי' מקצת הקהל אומרי' שמענו שיש לו ישוב ומקצתם נשבעו שקבלו מאבותיהם שאין לו חלק אם יכול לגור שם מפני חלק של אלו שנשבעו שאין לו כיון שנהגת' שלא להכשיר פסולי' עדות אי"כ עדות הקהל המסייעי' אותו לא מהני מידי אפי' להצטרף לרוב דיעות וכיון שנשבעו להכחיש את העד הכשר לא יוכל להכניס בנבולם וכ"ש אם גם שאר הקהל אין מסייעים לו אלא אומרי' שלא שמעו שיש לו ישוב ועוד (ה) ע"א בישוב שמעתי שהקהילות של ריגוס אינם מכשירי' אותו כלל. וכל מה שכתבתי לא כתבתי אלא לפי מנהגם. ומה שכתבתי בכתבי הראשון והשני הדיכא דמכחישי' ב' פסולי' עדות לעד כשר דהו"ל כפלא ופלא אפי' אי אתא העד כשר מעיקרא לא כתבתי אלא אם מנהגם להכשיר פסולי' עדות בעדות הישוב או אפי' ב' פסולי' עדות כנגד האחד הכשר כפלא ופלא דמי אבל אם לא נהגת' להכשיר פסולי' עדות או לא מהימנא פסולי' עדות בתורת עדות כלל. אמנם

תקוה. עיין לעיל סי' קס"ז וזה שייך להתם כמובן וכאן הוא שלא במקומו. (ב) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י.
תקיד. עיין ד"פ סי' רל"א. (ב) ב' מלות. חסר' בכ"י. (ג) בכ"י מדעת. (ד) חסר בכ"י. (ד) בכ"י ומי' הותר. (ה) בכ"י אמר.

קהל קטלינבורק נאמנים ע"פ החרם כמ"ש להנחיש את העד. ושלוס מאיר בר' ברוך שיחי'.

תקטז. כאשר שאל מורי מה עמדי על טיפת חלב שנפלה על רוב הקדירה מבחוץ תשובת רבי' שמשון יש עמדי להתיר והאריך בה וכתב שר"י אוסר בטרווייש וכמדומה שלא הי' ברור לר"י לאיסור שבאותה שעה שאל את ריב"ם אם ראה או שמע מוזת התוראה מכלל דהיה מסופק וראיית ר"י מההוא דאמר' פ' דם הטאת (צ"ו ע"ב) גבי בישל במקצת כלי טעון מריקה ושיטיפה לכל הכלי דקאמר וטעמא מאי ואם בכלי נחשת כושלה ונז' ומדאצטריך קרא בקדשים אלמא דאינו מפעפע בכולה (א) ואע"פ שכל הכל הם ומקצת הלשון אעתיק למורי פעם אחת בשלו בשר בקדירה ונפל מעט חלב על דופני הקדירה מבחוץ שאלו נפל בפנים היה ברוטב ונחתכות לבטל החלב ואע"פ לא רצה רבי' להתיר מפני שאין החלב מתפשט בכל דופני הקדרה כמו שמוכיח שם מדבקי קרא וכו' וכיון שאין מתפשט בכל דופניה שיהיה ראוי שכל הלחלוחית שברפנות מסייעין לבטל נמצא שבמקום שנפל אסר כל הבלוע בדופניה ונעשית נבלה וחוזרת ואוסרת כל מה שבקדירה אם אין בהם ס' לבטלו שיעור עובי הדופן שנפל שם החלב א"כ. הרי שגם ר"י לא אסר אלא כשיעור עובי הדופן שנתפשט שם החלב מבחוץ ובדידה משערי' ולא בכל הקדירה כולה ודוקא דאי"א לעמוד על הטפה כמה היתה גדולה שלא הרגיש בה ולא ראה אותה אלא לאחר שנפלה על הדופן הקדירה או ודאי א"א לשערה כשמצא בה דלמא מיד נבלעה מקצתה בדופן הקדירה או ודאי צריך לשער בעובי הדופן כמו שאמר ר"י אבל אם ראה הטיפה קודם ועמד עליה כמה היא סני ודאי בששים טפים כאותה (ב) טפה ממ"ש מורי ודברי רבי' שמשון המתיר צויתי מקצת להעתיק למורי וכן נראה וכן אנו מורים היכא דאיכא הפסד קצת או שבת יו"ט.

תקטז. זכורני כשהייתי בשפירא בבית רבי' שמחה ז"ל שבא לפניו ביום ששי ר' שאול בר' אברהם הלוי ושאלו על מעשה שנעשה בביתו על יורה של קרפלון של בשר שהיתה אצל האש והיתה שם קדירה אצל האש שהיו בה מי חלב שקורי' פיר' כטקא ובאתה גויה ושפכה ממי חלב לתוך היורה ואין ביורה ס' לבטל מי חלב שנשפכו לתוכה והורה לו שירבה מן המים לתוך היורה שיתוספו על מה שבירה ויהיה בהם לבטל את מי החלב שהם דרבנן כדאמ' פ' כל הבשר (ק"ד ע"א) המבשל גדי (א) במי חלב פטור מסייע לוי' לרשב"ל דתנן מי חלב (ב) הרי הן כחלב ואמר ר"ל לא שנו אלא להכשיר את הזרעים אבל לענין כבי"ח אינו כחלב הלכך כל דבר שהוא דרבנן ל"ש יבש ול"ש לח מבטלי' לכתחלה ברובא בעלמא וכאן דליכא למינור בהאי דבר אטו (ג) דאו'. כל זה מאור זרוע.

מפ' הזהב (מ"ח ע"א).

תקיז. נתנה לבלן מעל אמר רב דוקא בלן דלא מיחסרא משיכה אבל מידי אחרינא דמיחסרא משיכה לא מעיל עד דמשך והתני' נתנה לספר מעל וספר הא בעי למימשך מיניה תספורת הוא בספר גוי פ"י הא דבעי למימשך ספר בתספורת מכאן פסק ר"ת (א) זצ"ל (ב) דהסופר שהשכיר עצמו אם משך ממנו קולמוס או תער

תקטז. עיין לעיל סימן קכ"א. (ב) מן ואע"פ עד הם משוללי הבנה אם לא שנדחוק לומר דאע"פ שהחבל הוא בכל הקדירה. (ג) חסר בכ"ו.
תקטז. (ב) בכ"ו בחלב. (ג) חסר בכ"ו. (ג) בכ"ו דרבנן.
תקיז. (ב) עיין תוס' שם ד"ה והא. (ג) מכאן עד שלו חסר בכ"ו והוא בתוס' ב"מ שם.
(ג) חסר בכ"ו. (ד) חסר בכ"ו. (ה) חסר בכ"ו.

שלו שוב אינו יכול לחזור בו וריב"א אומר דלא דמי דאטו מי גרע מע"ע שמגרע פדיונו ויוצא והכא לא (ג) מיירי אלא לענין שיכול לעכב במספריים עד שיספר אותו וה"ה שיכול לעכב הקולמוס. ומיהו אין רא"י מע"ע אלא לגבי פועל דבקבלן לא שייך עבדי הם ולא עבדים לעבדים דכיון שאינו לא שכיר (ד) יום ולא שכיר שנה אפשר דמהני ביה משיכה לענין שלא יוכל לחזור בו והא דאיפלגי בהשוכר את האומנין (ע"ו ע"א) התם (ה) מיירי שלא משך כלי אומנות.

העתק מ' המפקיד (ל"ט ע"א).

תקוה. אפטרופוס לדיקנני לא מוקמי פי' אין ביד נזקקין להמציא להם כמו שפרש"י אבל פשיטא אם ה"י רוצה אפטרופוס לעסוק בנכסים בטוב היה יכול אבל מסברא נראה לרבי דאין להעמיד אפטרופ' לגדול למעון תחתיו דמה שמעמידין לקטן אפטרופוס זהו לפי שאינו יודע למעון ואנן חייבי' למעון לו כדי למצוא לו זכות ולפתוח פה לאלם אבל לגדול מה צורך לו אפטרופ' וכי אינו יודע למעון מה שהוא אמת אם לא מתכוין לרמאות לא עבדי' תקנתא לרמאי שהרי אם היה טוען אמת בשביל זה לא אבר זכותו לכך ישעון בעצמו.

תקו"ט. גרסי' בירושלמי (א) ר"פ כהן גדול כהן גדול לא הן ולא הנין אותו וליעבד אנטלר (ב) הגע עצמך שנפלה שבועה (ג) ואנטלר בשבועה. מי"מ דוקא הנתבע מצי לשיי' אפטרופוס כהאי דכי"ג אבל תובע לא מדאמר לעיל (פ"ק דבי"מ י"ד ע"א) (ד) דמשי"ה לא מצי למימר ליה לאו בעל דברים ידיו את משום דא"ל כי מפקת מיני' עלי דידו הדר ומשמע מהאי טעמא אבל אפטרופ' בכדי לא ושיבוש הוא דשאני התם דטעין טענתא דידו' כגון להעמיד חוב כנגד חוב או דברים אחרים כדפרו' התם אבל למעון דבר במקומו שפיר דמי מידי דהוי אהרשאה. העתק. ובפ"ק דבי"מ ובפ' מי שהי' נשוי האריך מורי ה"ר מאיר בדבר זה.

תקב. אשר שאלת על היתום שבביתך ואינו עושה שום דבר אלא אוכל ושותה ולומד אז אם ילוה ליהודי זקוק לשנה בחצי רביע בהיתר כמו שפסקו רבותינו ולגוים כלל (א) לא אם חייב לתן מס או לאו נראה בעיני מדין תורה דהא ומה צדקה דרבנן מחייבי בה יתמי פטירי כרנא דרבנן פטירי וכי"ש יתמי דפטירי ואם הוא יתום שבא מעלמא והממון והריוה ממקום אחר והשתא בא לדור בביתך ואינו מלוה לשום גוי ח"ו ששום אדם יחייב אותו לתן מס אפילו אדם גדול כה"ג שאינו יתום פטור. וראיתי בקהלות חשובות שאין גובין מן היתומי' עד שיגדלו וינשאו זהו דין תורה. יצחק ברי' משה נב"ה.

תקבא. שאלתי את פי מורי רבי' יחיאל אדם (א) השוכר מלמד לבנו ובאמצע השנה חלה או מת או שאר אונסי' אם חייב לפרוע לו כל השכירות והשיב דודאי חייב לתת לו כל השכירות דאפילו בפועל נותן לו שכרו משלם דהוי כמו אוכלושא דמחוזא (בי"מ ע"ו ע"א) דכי לא עבדי חלשי נותן להם שכרם משלם הי"ג (ב) ויתר חפ"ן ללמוד מלידך בטל ואמרתו לו מי"ש (ג) מהא דאמר' פי' האומנים (שם) פסק נהרא דהוי פסידא דבעלים הויא דאינו רגיל הי"ג האב אינו יודע אם יחלה בנו אם

תק"ט. עיין לעיל סי' קכ"ז וד"ק סי' רמ"ז ורמ"ז. (ב) ג' תיבות חסרי' בכ"ו. (ג) חסר בכ"ו. (ד) חסר בכ"ו. (ד) בכ"ו דא"ל.

תקב. (ב) חסר בכ"ו.

תקבא. ד"ל ת"ע בחסרון קצת. עיין לעיל סי' י"ז. (ב) בכ"ו המשכיר. (ג) חסר בכ"ו. (ד) חסר בכ"ו. (ד) חסר בכ"ו. (ה) בכ"ו חסר. (ו) חסר בכ"ו.

לאו ויהא פסידא דמלמד ואמר לי התם אייל בעה"ב לפועל הביא לי מים משדה אחר והשקה את השדה אבל הבא קאמר הא קאימנא ואמרתי לו ומ"ש ממיטרא דהוי פסידא דבעלים (שם) ולא הורה לי ואמר לי שר"י זצ"ל לא הי' מחייב לתת לו כל השכירות. ומיהו אם יש לו נער אחר יתן לו נער אחר שילמד ועוד אמר שיכול להיות היכא דלא התחיל ללמוד עדיין וחלה הנער או מת לא הי' נותן לו שכרו. ואם המלמד חזר בו נראה למורי דהוי כמו דבר האבד שילך הנער בטל ושוכר עליו כמו על שאר אומני' ודוקא אם ימצא אחר אבל אם לא ימצא אחר אין לו עליו אלא תרעומות אבל במקום שהמלמד אנוס כגון ששמע שמת לו מת ורוצה לחזור בו יתן לו הבעה"ב שכרו כדקתני לקמן (שם) השוכר הפועל ובהצי היום שמע שמת לו וכו' עד ארינ' בדבר האבד ודיה. אמנם מצאתי בתשו' ריב"א שפסק שאם השכיר אדם מלמד לבנו לשנה ובתוך אותה השנה מת התינוק (ד) כמדומה דהוי כמאן דאגר אגורי ולא הוי רגיל למפסק (שם) דלא רמי' עלי' דבעה"ב לאורועי' (א) הפסק הי' לא רמי' עלי' דבעה"ב שהתינוק יחלה דמולי' גרם הלכך כל ימי חולי התינוק לא יתן לו שכרו אפי' כפועל בטל אבל אם יתבטל התינוק ע"י פשיעת אביו או בזה הענין שהיה אביו יכול להודיע למלמד שכן דרכו יתן לו כפועל בטל אפי' לא שכרו לשנה אלא לשבוע א' או ליום א' ואותו יום עצמו נתבטל בפשיעת אביו נותן לו כפועל בטל ואם לאו אינו נותן לו כלום דמה לי שבוע ומה לי חדש ומה לי שנה וכולם יש להם דין אחד וכגון שהתחיל ללמוד אבל אם (ו) לא התחיל ללמוד ואפי' נתבטל בפשיעת אביו אין לו עליו אלא תרעומות דדמי לפועלים שלא הילכו (שם ע"ו ע"ב) אבל אם הוליכו ממקום זה למקום אחר ללמוד תינוק יחיבנן לי' ההוא דין גופי' דפועלי' וכן אם התחילו במלאכה ועשו חציה וחזרו בהן בזה שמיין במלאכה כרבנן אם הוא נשכר ליום או לשנה כר' דוסא אם הוא קבלן כדמוקי לקמן אליבא דרב. וגי' דדוקא אם ימצא מלמד אחר אבל אם לא ימצא מלמד אחר הוי' דבר האבד כדפי' לעיל. ונראה אם בעה"ב חזר בו נותן לו שכרו משלם דלא גרע מהילכו ומצאו שדה כשהיא לחה וכגון דלא שכיחא לאגורי וזהו דבר האבד לגבי פועל אבל אי שכיח למיגר או ידו על התחנתה ואינו משלם כל השכירות העתק.

תקבב. ד"ל סי' תע"א.

תקבג. ד"ל סי' תע"ב הגמ"ר גיטין פ"ה רמז תס"ג ובחסרון בדי"פ סי' קע"ד.

תקבד. ד"ל סי' תע"ג ועיין לעיל סי' קצ"ט.

תקבה. ד"ל סי' תע"ד עיין הגמ"ר מגילה רמז תתכ"ה ולעיל סי' ר"א.

תקבו. ד"ל סי' תע"ה ועיין לעיל סי' רי"ג.

תקבז. ד"ל סי' תע"ו.

תקבח. מורי הר"ר אביגדור כ"ץ זצ"ל כ' דמורדת האומרת בעינא לי' ומצעריןא לי' פוחתי' לה ז' דיגר עד כלות כתובתה כמתני' (כתו' סי' ע"א) ובמאיס עלי' להשהותה י"ב חדש ואז תצא בלא כתו' וזה כדברי ר"ת שבי' בתוס' וכתב כמו כן שלא פשט מ"ש רב אלפס דלא קנס' לי' בדידה מה שהביאה עמה אלא מפסדת הכל. (א) רב מחולל כל כהימן ורדע וכלכל, אשכול ואמרכל חננו השם כי יש לו כל, המאיר לכל, האירה עינינו בנרון שלפנינו בראובן הבא לסמוך וכתלו כנגד חלון שמעון מן הצד ועתה צריך להרחיק מלא רוחב החלון ופסקנו להרחיק ולמרוד כל החלון כל רוחב שקיפתו מבחוץ כן דרך חלוני הדיוש שקופים מבחוץ כדמוכח בחלוני

תקבחה. ראשיתה בדי"ל סי' תע"ז ועיין ד"פ סי' שכ"א. (ב) מכאן עד סוף הסי' חסר בדי"ל שם. (ג) בכ"ז שמפולש.

הבית שהי' שקופי' מבפנים א"כ השקפה עשויה' להכניס האורה וזה הנדון שלפנינו
השקפה מועטת אשר החלון צריך לה מאד שלא תאמר א"כ כל אדם ירצה שקיפתו
להרחיק ממנו אע"פ שע"ז יש להשיב כמו כן יכול להרחיב הלונג ולהרחיק חצרו ולרווחא
דמלתא לא הוצרכנו לכל זה ועוד דקרקנו כיון (ב) שמפורש (ב"ב כ"ב ע"א) שבנגדו ד'
אמות וזהו ע"כ מכווין כמו כן מלא רוחב החלון מן הצד (שם ע"ב) היינו מכווין ואע"כ
דמוקי לה בנמרא משני צדדים לפי שיטת קושיא לפום ריחמא דמתני' היינו כפשטי'
מ"מ לא ידענא שפיר אמאי לא מוקי לה הכי אם לא להודיענו דין זה ע"כ לשונינו.
ויש מרבותינו נחלקו עלינו ולא הצריכו למדוד מכווין אלא כמלוא רוחב אויר החלון
מבפנים וראיתם לא שמענו אך קצת יש להם סמך מן האלפס דגרסי' וכמה טפה וכן
בהלכות פסוקות ורוצי' לומר לפ"ז לא היה צריך להרחיק כ"א טפה אמנם אין אנו מבינים
אותו הפי' וכמה צריך להיות רוחב המרחיק והמכווין החוקה טפה אבל פחות מכאן לא
ומ"מ אם רוחב יותר צריך שם הרחקה יתירה סוף דבר לא הבננו ראוי' מפורשת וקצת
מרבתי' מודי' לנו וגם קצת מהם אומרי' אפי' אם נצטרך למדוד מכווין היינו דוקא
אותו צד הסמוך אבל צד אחר לא ודבר זה לא נכנס באוזנינו כי כל שיעור חכמים כך
או כמדת כולו מכווין או כמדת כולו מבפנים. ושלומך ושלום תורתך אמון ולא אכזב.
אליעזר ברי' שלומיאל. מרדכי ברי' יוסף שלמה בן הח"ר ברוך ותשובתו כתובה לעיל
(סי' רמ"ז) המתחלת על השקפה.

תקבט. ד"ל סי' תע"ה וקצתה בר"פ סי' ע"ג.

תקל. ד"ל סי' תע"ט.

תקלא. ד"ק סי' קכ"ז וקכ"ח וד"ל סי' ת"פ.

תקלב. ד"ק סי' קכ"ט וד"ל סי' תפ"א.

תקלג. ד"ק סי' קל"ו וד"ל סי' תפ"ב.

תקלד. ד"ק סי' קלא וד"ל סי' תפ"ג וסוף התשו' היא נ"כ במרדכי ב"מ פ"ד רמז

שי"א ובד"ק סי' קל"ב.

תקלה. ד"ל סי' תפ"ד.

תקלו. ד"ל סי' תפ"ה.

תקלז. ד"ל סי' תפ"ו.

תקלה. אם לא הסירה צפורנים ושכלה עלתה לה טבילה ובלבד שבדקה תחת

הציפורן קודם שטבלה ואין שם טיט וצואה דהכי תנן במס' מקואות

(פ"ט מ"ב) (א) צואה שתחת הציפורן הוצעת אלמא אפי' לא הסירה צפורנים עלתה

לה טבילה וכן הורה הר"ר יהודה מקורביל ד"ל. מצאתי.

תקלט. ד"ל סי' תפ"ח ועיין מרדכי פ' ג' שאכלו רמז קע"ב ותוס' ברכות מ"ח ע"א

ד"ה ולית.

תקמ. ד"ל סי' תפ"ט ועיין מרדכי ברכות שם.

תקמא. ד"ל סי' ת"צ ובכ"ז א"ד סי' קמ"ט באריכות ותשלום מה שחסר בר"ל בסוף

ומרדכי ב"מ רמז שי"ן בקיצור.

תקלה. היא בר"ל סי' תפ"ז. ה בהגהות לד"ל אות סי' הראה מקום למושנה דמקואות
דצואה שתחת הציפורן אינה הוצעת וע"כ הגיה כאן במקום צואה בעק דתנן התם הוצעת ולא
תיקן כזה מ"ש רבינו לעיל ואין שם טיט וצואה ומבצע לא מוירי כלל. אמנם אין אנו צריכים
להגהה זאת רק במקום דהכי תנן צ"ל דהכי תניא (וחילוף כזה הרבה מצוי בתשו' הללו) וכיון
רבינו להתוספתא שמביא הר"ש במקואות שם דצואה שתחת הציפורן שלא כנגד הכשר הוצעת
ע"י"ש במושנה ד' וא"ש דרוק ועיין בשו"ע יו"ד סי' קצ"ח סי"ח.

תקמב. ד"ל סי' תצ"א.

תקמג. ד"ל סי' תצ"ב ועיין לעיל סי' קע"ו.

תקמד. ד"פ סי' ש"ע וד"ל סי' תצ"ג.

תקמה. ד"ל סי' תצ"ד ועיין לעיל סי' ש"י.

תקמו. ד"ל סי' תצ"ה ומרדכי ע"ז פ"ה רמז תתנ"ו.

תקמז. סופה בד"פ סי' תר"י ומרדכי ע"ז פ"ה רמז תתי"ט וכולה בשלימות כמו שהיא בכ"י שלנו היא בד"ל סי' תצ"ו.

תקמח. ד"פ סי' תת"ן וד"ל סי' תצ"ז.

תקמט. ד"ל סי' תצ"ז.

תקנ. בתשו' רבינו משה ריש מתיבתא דמתא מחסיא שמי שנתן פקדון לאשה שתחת בעלה ולא הודיע לבעל שנתן שום פקדון לאשתו ושמה

כתיבתה עם ממון בעלה ונגנב כל אשר כתיבה עם הפקדון משתבע ההיא אתתא ובעלה וכל הזכרים שבבית דלא ידעין ההוא פקדון היכא מטא דכל אתתא דמגרשא או מתארמלה משלמת ההוא פקדון דבהיי בעלה מה שקנתה אשה קנה בעלה והבעל לא ישלם שהרי לא הפקדו בידו כלום.

תקנא. ד"ל סי' תצ"ט ועיין ד"פ מס"י תי"א עד תי"ד.

תקנב. מרדכי חולי' רמז תרפ"ו וד"ל סי' ת"ק בשלימות וראשיתה גם בר"פ סי' תרט"ו.

תקנג. ד"ל סי' תק"ב ובאריכות בהגמ"י פ"ד מפקדון אות א' ואות ה' ועיין מרדכי פ' המפקיד רמז ר"פ.

תקנד. ד"ל סי' תק"ד ועיין תשו' מיימוני לס' נשים סי' י"ח וי"ט ורא"ש פ"ק דקידושי' ותשו' הרא"ש כלל.

תקנה. ד"פ סי' ו' וד"ל סי' תק"ה.

תקנו. ד"ל סי' תק"ז.

תקנז. ד"ל. סי' תק"ז.

סליקו תשו' מהר"ם שב"ח.

יהגו הקדמונים שבקהלות רינוס שאומרי' שתקנת קדמוני' והרם שלא להוציא שם רע על המתים שהם שוכני עפר ורבים תמהו מה ראו על ככה ואומר מורי רבי' אבי העזרי' זצ"ל כי כונו להגדה דר' תנחום פ' ואת כו' עב"ל או"ז ומהר"ם זצ"ל כי כי מאד עון גדול יש ועונש לשלוח יד לקדושים אשר בארץ כדאשכחן גבי ר' יהושע שלא אמר אלא בושנו מדבריכם ב"ש (חגיגה כ"ב ע"ב) ור' שמעון לא אמר אלא כל ימיו של ר"ע ה"י מטמא ומשמת חור בו איני יודע (נזיר ג"ב ע"ב) ואמר' כל ימיהם פניהם הושחרו מפני התעניות וכו' ומורי הר' אברהם כי על א' שהוציא דבה על ת"ח אחר מותו נ"ל שהוא בחרם ובנידוי אם אמת הוא יקנסהו (א) לצד זה כדי השנת ידו לדבר שצריך לישב ג' ימים בנידוי ולהתענות מ' יום ולהתחרט בקהל ולילך על קברו ולהשתטח בעשרה ויבקש מעצמותיו מחילה וכן יאמר נענתי מחול לי.

מפתחות כפי מה שהם בכ"י פארמא.

- (א) כרס הכבש שלא נקרהו מן החלב ונמלח עם בשר אחר.
(ב) נמצא בשר ברהוב היהודים ודין אם מקום השחיטה הוי סימן ואם יכול לשלוח תרנגולת היה ביד גוי לשחוט.
(ג) דין עיקול הפצים ועיקול ספרים.
(ד) מי שנדר לחברו לתן לו מצות ברית מילת בנו.
(ה) אם יש לשלוח מעות או חפץ ע"י כתב ידו של אדם.
(ו) מי שיש לו פסק דין על חברו והוא טוען פרעתי.
(ז) אשה שנדרה שלא תלך למחול או שלא לשורר.
(ח) יהודי שהביא בשר מבית העכו"ם בלא סימן ודין טביעת עין דאינו מועיל אלא לצורבא מרבנן.
(ט) כתובה הכתובה בטעות בפרט.
(י) יבם הרוחה את יבמתו מליבם ולחלוץ עד שתעבור שנה ממתת אחיו.
(יא) האב שפרנס את בתו על סמך הבעל.
(יב) ראובן שטען על שמעון נתערבתי עבורך נגד גוי ולא פטרתי והשכין הגוי עלי משכון ברבית.
(יג) ראובן יש לו מעות מעשר אם יכול לתתו לבניו ובנותיו של שמעון הסמוכים על שלחן אביהם שיש לו ואינו נוטל צדקה.
(יד) מצות ההולך לארץ ישראל.
(טו) אם יש חיבוט הקבר בארץ ישראל.
(טז) בחור אחר הלך בספינה עם גוים ונטבעו כולם ויהודי אחד והרבה גוים שמעו קולם כשצעקו ובגדי הכחור כמו בן מצאו אם יכולה אשתו לינשא.
(יז) דין מלמד או משרת שהלה אם בעל הבית צריך לתן לו שכרו.
(יח) מעיל שלובשים כומרי ע"ז אם מותר לעשות ממנו דבר מצוה.
(יט) המעיין הלכה בשבת ובה אל לבו דבר חידוש אם מותר לרשום בצפורן על הגליון.
(כ) דין דאסור למלוה צנון בשבת.
(כא) שלא יכתוב בשבת על השלחן במשקין.
(כב) פקק החלון אם יכול לפקק בו בשבת.
(כג) דין עשיית מחיצה בשבת הן להיתר טלטול והן לצניעות.
(כד) הפורס מפה על השולחן צריך לזהור שלא תהא המפה יוצאה מפה למטה מן השלחן.
(כה) כובעים עמוקים דמיהדקי שפיר מותר להוליכן בשבת בלא רצועה.
(כו) אדם צריך לזהור שלא תצא בהמתו בשבת בכל דבר משאוי ואפ"י בחצר.
(כז) אם מותר לצוד חיות בכלבים.

- (כח) אופנים העשווי' לסימן על הבגדים אם מותר להוליכין בשבת.
- (כט) אם הנשים מותרות לצאת בשבת במפתחות של כסף כשתולין על צואריהן.
- (ל) אסור לאשה לחלוק שערתיה בשבת לעשות פוצץ.
- (לא) כל דבר שנזרו חכמים עליו משום דבר אחר אע"פ שבטל אותו דבר שנזרו בשבילו לא בטלה הגזירה.
- (לב) אם מותר לילך יחף בשבת וכן בחול.
- (לג) אם מותר לצאת בסיף בשבת.
- (לד) בני אדם האסורים ככללים של ברזל אם מותרין לצאת בהם בשבת לרשות הרבים.
- (לה) אמירה לגוי שבות אפי' בדבר שהוא אסור מדרבנן והרמזיה לגוי הוא כאמירה לגוי.
- (לו) מעשה באתרונו שהביאו ביו"ט בחצי הלילה.
- (לז) אם מותר לומר לגוי להביא ספר בשבת דרך רה"ר כדי ללמוד בו.
- (לח) אם מותר לחלוב הבקמה בשבת לחוך קרירה שיש בה פירויון של פת.
- (לט) מותר לסחוט אשכול של ענבים בשבת לחוך הקרירה דאית בה כישולא.
- (מ) וכתב רבינו משה בן מיימון דמותר לסחוט הענבים לתוך האוכל.
- (מא) אשה מינקת שנתקשה לה חלב בדדיה ומצטערה מותרת להיות מקילה ע"ג קרקע.
- (מב) בשר שנבלע בו מרק יש לזהור שלא יסחטנה לצורך המשקה שבתוכו.
- (מג) אם מותר לסחוט שאר פירות בשבת.
- (מד) לא ישפוך אדם מכלי אל כלי בשבת ויו"ט כדי להשאיר הפסולת בשולי הקרירה.
- (מה) אם מותר לתן שמרים בשק מערב שבת כדי שיוזב היין בשבת וישתה היין.
- (מו) יש לזהור שלא ישרה בנדים במים בשבת או ביו"ט.
- (מז) אסור לסתום פי הבית בכנדים ובסמרטוטים.
- (מח) ראובן ושמעון ולוי ויהודה היו שותפי' בחוב ופרעו להם כסף וחלקוהו בגורל ואחד זמן קנה ראובן חלק שמעון בכסף ומכרו לסוחרים והם חתכוהו ונמצא מלא סינים והוצרך לפייס הסוחרין שלא יעלילו עליו אי היו מקח טעות.
- (מט) ואם ראובן יכול לגלגל על שמעון ההפסד שהוצרך לפייס הסוחרים שלא יעלילו עליו.
- (נ) המוכר דבר להבירו ע"מ שאין לו עליו אונאה.
- (נא) אדם שנדר בעת צרה להתענות חצי שנה ולא נזכר ר"ה ופורים אם חל הנדר או לא.
- (נב) אם מותר להשתכר בסחורות גבילות ושריפות.
- (נג) דין מורדת.
- (נד) גוי שהלוה מעות לישראל ברבית דאסור לישראל אחר להיות ערב במקום הלוה אם לא שקבל הגוי עליו לזון בדיני ישראל.
- (נה) ראובן שבא עם מערופיא שלו אצל שמעון להלוות לו מעות על המשכון שאינו שוה הקרן והרבית ונתערב ראובן לפדותו בקרן ורבית שקצב עמו ולא פרע הגוי לשמעון.
- (נו) מלוה ישראל מעותיו של נכרי מדעת של נכרי ולא מדעת ישראל ומבוארין היטב דין שליחות לגוי והרבה דיני רבית.
- (נז) דין אשה הנשאת ונותנת הן לענין הלוואה והן לענין חבלה.
- (נח) היודע עדות לגוי על ישראל.
- (נט) אי הלכתא כבן ננס דאמר כיצר אלו ואלו באי' לידי שבועת שוא ואי הלכתא כסומכוס דאמר ממון המוטל בספק חולקין.
- (ס) אם נשבעין שבועת היסת על כפירת שעבוד קרקעות.

- (סא) הלכה כמאן דמתני' לדרב נחמן גבי שבועת היסת ארישא וכ"ש אסיפא.
- (סב) ראובן טען על שמעון הפקדתי בידך הפין ושמעון השיב החזרתיו לך ונתחייב שבועה וחזר שמעון ואמר אמת אניד ואשבע שאותו הפין שמרתו כדרך השומרי' ולא פשעתי ונאבד עם שלי איך הדין.
- (סג) ראובן שטען על שמעון תן לי מנה הלואה או פקדון שיש לי בידך ושמעון משיב איני חייב לך כלום אם צריך לפרש דבריו.
- (סד) ראובן טען על שמעון הכנסתני בערבות נגד הגוי ותקעת לי כפיך לפדותו והוצרכת לי לילך אצל הגוי ונתפייסתי עמו ולוה המעות עלי ברבית כאשר צוית עלי בכחב ידך שבידי ושמעון מודה בערבות ועל יציאה ועל הפסד לא כפר ולא הודה ועל האמונה כפר שלא הבטיח.
- (סה) דין המגביה מציאה להכירו.
- (סו) ראובן שבא לידו סחורה בזול ואמר שמעון קנה אותה לשנינו ושתק ראובן וקנאה ושוב אמר לעצמו קניתי.
- (סז) קי"ל ד' אמות של אדם קונות בכל מקום בסימטא וכיצידי רה"ד.
- (סח) ראובן נתאכסנו אצלו סוחרים אורחים והי' שמעון מחזר אחריהם לקנות סחורה וא"ל ראובן אני רוצה לזכות בה כי ביתי זכה לי ושמעון הלך וקנה כשלא היה ראובן בביתו.
- (סט) דין מציאת בנו ובתו הקטנים וסחורתם.
- (ע) ראובן שיש לו פסק דין על שמעון נאמן שמעון לומר פרעתי.
- (עא) דין הדמוצא בווטו של ים ובשלוליתו של נהר הי' שלו.
- (עב) דין מצא בגל או בכותל ישן.
- (עג) אחר קנה בדיל מגוי בחזקת שהוא בדיל ואח"כ מכרו לישראל אחר ג"כ בחזקת בדיל ונמצא שהוא כסף של מי הריוח.
- (עד) שותף שהלק פרגמטיא שלא מדעת הבירו ושוב נתייקרה.
- (עה) דין אי מעמדי' אפטרופוס לדיקנני.
- (עו) מי שהופקד אצלו דבר ונתנו לאשר על ביתו ונרקב.
- (עז) למה גזרו חרם הישוב.
- (עח) מי שהתירו לו חרם הישוב שנה או שנתיים אם צריך לצאת אחר הזמן שקבעו לו.
- (עט) אין בני העיר יכולים למחותו מלהלות ולהרויח שם ולתת מס עמהם לבני ישוב אחר הבורחים שם מפני פחד וסכנה.
- (פ) דין אין לאיש חוקה בנכסי אשתו.
- (פא) ראובן פתח חלון על גני של שמעון והיה כך ימים ושנים ועתה בא שמעון להגביה ביתו ולסתום חלונותיו של ראובן.
- (פב) דין המוכר קברו ודרך קברו.
- (פג) אין למדין הלכה מפי משנה.
- (פד) שכיב מרע שהודה ואמר ממון שבידי או שביד פלוני הוא של פלוני הודאתו הודאה ודין גר שנתן במתנת שכ"מ.
- (פה) שכ"מ שאמר הלואתי לפלוני קנה באמירה.
- (פו) שכ"מ שאמר הקפתי של גוי הוא לפלוני לא קנה דלא סמכא דעת'.
- (פז) אם טען אותו שאמר עליו שכ"מ פרעתי.
- (פח) שטר שהעדים החתומי' בו מסופקי' אם הוא חתימת ידן.
- (פט) הבא לידון בשטר ובחזקה באיזה נידון.

- (צ) שטר שכתוב זמנו בשבת או בעשרה בתשרי ודין דכותבי שובר.
- (צא) המלוה את חבירו ע"י ערב לא יתבע מן הערב תחלה אפילו אם אין נכסי ללוה או הוא במקום רחוק.
- (צב) ה"י חייב לחבירו שבועה וא"ל דור לי בחיי ראשך ודין בקבל לחר פסול כבי תרי וקנו מידו אי יכול לחזור בו.
- (צג) דין עד החשוד על העריות ודין מועלין בשבועת ממון.
- (צד) רבינו יוסף טוב עלם כתב שוחק בקוביא חייב להחזיר מה שהרוויח.
- (צה) מומר להכעיס או כשר לעדות ודין עוברי על ההרס לתן מס אי כשרי לעדות ולשבועה.
- (צו) המנביה ירו על חבירו אם כשר לעדות ולשבועה.
- (צז) איזה ע"ז אסור להזכיר שמה.
- (צח) אין לשנות מכלי שהטילו בו קטנים או גדולים.
- (צט) היאך משביעי שיתחייב להעיד.
- (ק) אי הלכתא כמר בר רב אשי במיפך שבועה.
- (קא) ראובן שאמר לשמעון אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני והוא פרעו בפני עדים אחרים.
- (קב) דין נשבעי ונוטלי ונשבעי ולא משלמי.
- (קג) עוברי על תקנות הקהל וגזירתם אי מפסלי ל שבועה.
- (קד) מי ששמע צבור בא"י לגזור גזירתם וקפין ונשבע שלא לקיים גזירתם אי צריך לקבל גזירתם או לא.
- (קה) אם מברכין על שאר משקין חוץ מן היין בתוך הסעודה.
- (קו) ראובן שאמר לשמעון אני חייב לך מנה ושמעון השיב איך חייב לי כלום למחר תבע את ראובן אמרת שאתה חייב לי מנה וראובן משיב הלא אמרת שאיני חייב לך כלום.
- (קז) אלמנה שטוענת נאבדה כתובתי אחר ג' שנים למיתת בעלי דטפי לא מיוהרני ביה כדן שטרא דעלמא.
- (קח) ראובן הבא לדור בעיר אחרת וטרם בואו שמה פירש עצמו מן הציבור ונתפטר עם השר לתת המס בעצמו.
- (קט) אם היחיד יכול לעכב החזנות. וש"ץ שנתמנה כבר אין היחיד יכול להעבירו בלי פשיעתו.
- (קי) עוד בענין הזה וגודל השלום.
- (קיא) אם התירו רוב הציבור את הישוב לאחר אם היחיד יכול למחות.
- (קיב) אם שלוחי ציבור יכולי למול שכרם מן התפלה ומנרכת שמחת תורה ונדבת התניי וכיו"ב.
- (קיג) ראובן קנה מן הקהל להוציא ס"ת מארון הקדש ולתתה ביד ש"ץ ושמעון מוחה ואומר שזו מצות ש"ץ אין יכול למחות וכן יין של הכהלה אין ירושה במצות. ומעיל שתפור תחתיו פשתן יניח צד המעיל על ס"ת ולא הפשתן.
- (קיד) השר תפס את ראובן ורצה ערבות ממנו שלא יכרה מארצו ובקש משמעון להתערב בעבורו ושוב ברה.
- (קיט) אם דחו הנישואין מאיזה סבה צריכה לישב עוד שבעה נקיים אע"פ שישבה כבר.
- (קטז) אם אסור להשתמש בכהנים או לא.
- (קיז) דין יורה ומחכות המתקנות כחתיכות אם יכול להנעילן.

- (קיה) אשה אחת היתה חולה והיתה בוכה שלא זכתה להאריך ימים עם בעלה ונדרו זה לזה שלא ישאו אחר מת השני ונתרפאת ואחי' מת בעלה והאשה תוהה ומתחרטת כי יש לה קופצים.
- (קיט) דין מלאכה בע"ש מן המנחה ולמעלה.
- (קכ) דיני ישוב אינם דומי' לשאר דיני ממון.
- (קכא) דין טפת חלב שנפלה על דופני הקדירה של בשר מבחוי'.
- (קכב) ראובן שמכר סוס לשמעון ונמצאו בו מומין ברשות שמעון והוא טוען שברשות ראובן נולדו.
- (קכג) סופר שמושכר לכתוב ספר שלם אם יכול להזור בו.
- (קכד) אם אדם יכול למכור קרקע בלי רשות אשתו.
- (קכה) יש שרצו לאסור מלהדליק נרות ביו"ט שחרית בכיה"כ.
- (קכו) אם יכול למנות אנטלר.
- (קכז) אם אנטלר יכול לטעון כל מה שיכול להערים.
- (קכח) האומר כתבו לי מאיזה טעם דנתוני אם גובי' הימנו עד שיתברר הדין.
- (קכט) אם נאכדה מפתח של התיבה אם יכול לשברה בשבת.
- (קל) ממה אדם חייב ליתן מס.
- (קלא) אם מלמד משרת וסופר חייבי' לתת מס גם עני שיש לו יותר מזקוק מעט אם חייב לתן מן הכל.
- (קלב) מי שחייב לתן עכור תבואה או בגד אם חייב לתת מס מזה.
- (קלג) חוב שנתייאש ממנו ונהנה ממנו בלוט או בפחות לענין אי חייב לתת ממנו מס.
- (קלד) מי שבא לדור אחר שאילת המס.
- (קלה) חוב שאין מתייאש ממנו אם צריך לתת ממנו מס וצדקה.
- (קלו) אשה שטוענת על בעלה שאין לו גבורת אנשים גם הקול יצא עליו שאינו יכול לזקוק לה אם נאמנת.
- (קלז) אחד שנשא אשה ולא נפרע נדוניתו ולא דבר בשעת הנישואי' כלום. ודין אם לא תאבה האשה ללכת אחרי הבעל.
- (קלה) עור שעברו לכסות בו את הספר אם יכול לשנותו לחקן בו מנעלים.
- (קלט) אם מותר להניח בשבת טבעת הלולה ויש בה אבן ומשמיע קול.
- (קמ) קולר התלוי בצוארי נערים משום עין הרע אם יכולי' לצאת בו בשבת.
- (קמא) אין לדור ארום וארוסחו בבית אחד.
- (קמב) ס"ת אינה צריכה לכתוב בווי' העמודים.
- (קמג) זבוב הנמצא בכלי שני וחלקו בכף לשאר קערות.
- (קמד) גינה זרועה אם יכול לטלטל מן הבית לתוכה.
- (קמה) אם מותר למווג יין נסך לגוים.
- (קמו) במקום שלפעמים אין יין אם שכר שמצוי שם נקרא חמר מדינה.
- (קמז) למשמש הברוא בפי טבעת אם מותר בשבת ע"י שינוי.
- (קמח) באיזה ענין עבד אינש דינא לנפשיה.
- (קמט) זקן שכהו עיניו אם מותר לקרותו בתורה.
- (קנ) אם יש למחות למניקות גויות שלא יתנו לתינוקות לשתות יין נסך.
- (קנא) אלמנה שנשאת בע"ש אם יש ליהדרם מבע"י.
- (קנב) מעשה באחד שנדר מעות להשיא יתומה אחת והקצה המעות לצרכה ומתה עד שלא השיאה ובאו יורשיה ותבעו המעות מן הנדר.

- (קנג) ישראל שיש לו בהמה מבכרת ומכרה לגוי לפטור מן הבכורה אם קבל הישראל מעות אע"פ דלא משך הגוי פטור.
- (קנד) מלמד שחלה מיעוט ימי שכירתו.
- (קנה) מלמד שהתחיל במלאכתו.
- (קנו) מלמד שפסקו עמו ללמוד ב' או ג' תינות וחלו מקצתן והוא לומד עם הברואים ואחר שנתרפאו למדו עם אחרים.
- (קנז) תינוק שחלה אם יתן למלמד כל שכרו או כפועל בטל ויתבאר ג"כ דין מלמד שחלה.
- (קנח) יהודי אחד נתפס בעליה ואמר לחבירו תשחיד בעבורי וכן עשה ואח"כ אמר דברים בעלמא דברתי.
- (קנט) בשר שנמלח שמו תחתיו בשר שלא נמלח והכלי מנוקב.
- (קס) עופות הגדלי' באילן אם טעוני' שחיטה.
- (קסא) אשה שנדרה להתענות ונתעברה.
- (קסב) חמאה של גוים.
- (קסג) מעשה באחד שהלך לעשות גבינות בכפר ולא ראה תחלת החליבה.
- (קסד) על מנהג שנהגו לנדר לילך על קברי צדיקים.
- (קסה) יין שנתנו קודם הפסח בחבית שהי' בו שמרי שכו.
- (קסו) דין נותן טעם לפגם בפסח.
- (קסז) תרנגולת שנמצא בה הלב לאחר מליחה או לאחר צלייה.
- (קסח) פעם אחת שחט ר"י תרנגולים וברק סכין בין כל או"א ואח"כ נמצא סבינו פגום.
- (קסט) חתיכה שהיה הלב דבוק בה ולא הי' בחתיכה ס' לבטל החלב ונמלחה עם שאר החיכות.
- (קע) כשמדויח' הבשר לאחר מליחה רגילין לתת תחלה מים בכלי ואח"כ נותני' הבשר.
- (קעא) מי שבא לנרש את אשתו שלא תזקוק ליבם ואין אשתו אצלו.
- (קעב) חטה הנמצאת במצה בפסח.
- (קעג) אם מותר לתת לגוי תרנגולת שנמצא בה חטה בפסח.
- (קעד) אם מותר לשחוק פלפלין ביו"ט בלי שינוי.
- (קעה) החש בעיניו או בראשו אם מותר ללחוש לו בשבת.
- (קעו) שמעון קרא לראובן ממזר בשעה שראובן הכהו אם חייב דין על כך.
- (קעז) ראובן שנתן לו גוי כספו להלות ברבית אם מותר להלותו לישראל ברבית.
- (קעח) יש אוסרי' למרוש שער בית השחיטה ביו"ט ושם יתבאר דין דמריטת נוצות בעוף ודין דלבון הטרפיד ביו"ט.
- (קעט) מי שרגיל להתענות בין ר"ה ליוה"כ או שלא לאכול בשר מ"ז בתמוז עד תשעה באב ורוצה לחזור בו מחמת שאינו בריא.
- (קפ) שמעון שטוען על ראובן השכנתי לך משכון של גוי ונתתי לך רבית מיד ליד תחזירו לי.
- (קפא) אם הקטנים ינשאו מן הנכסים כדרך שנישאו הגדולים ושוב יחלקו המותר.
- (קפב) כמה שיעור כתובה.
- (קפג) אם אותיות מגילה צרכי' היקף גויל.
- (קפד) מה שנוהגין לתן לשפחות גויות בפורים.
- (קפה) אשה מוכת שהיין אם כתמיה טהורי'.
- (קפו) אם נשים יכולה לצאת בסודרי' שעל ראשן בשבת.

- (קפז) ספק בכור שנולד מפרה זקנה שהיתה חולבת.
 (קפה) כהן עני אם יכול לתן בכור שנולד לו לכהן עשיר.
 (קפט) כהן שנולד לו בכור בהמה טהורה לא יאכלנה בלא מום.
 (קצ) כוס של כסף שירדע שאין משתמש בו אלא בצונן אם צריך הנעלה.
 (קצא) אשה ששמשה שלא בשעת וסתה ולמחר בדקה ומצאה דם.
 (קצב) בשר שנמלח ושהה כדי מליחה ונטף מן השק לקערה.
 (קצג) המאה של נוי אם מותרת.
 (קצד) בית יד של עין שבחמת אם הוצין בטבילה.
 (קצה) אם יש לעשות פורים ראשון באדר ראשון.
 (קצו) יהודי שיש לו כרם אם יכול לטע בו זמורות שלא נשאו פרי.
 (קצז) ראובן טוען על שמעון מעות הלוייתי והוצרכתי לתן לך רבית מיד ליד ושמעון משיב על יד גוי בא ערבונך לידי.
 (קצח) ראובן הלוח מעות לשמעון בחצי ריוח והיו המעות ביד שמעון עד שעברה שמיטה וראובן לא ידע לטעון פרוובול היו לי ואבר.
 (קצט) היאך שותי שכר שעוריי שנורעו אחר הפסח מפני איסור הרש.
 (ר) תשובה להמתירים לומר לגוי לחמם בית החורף בשבת.
 (רא) אם ההולה יכול להתפלל בכבוד הליו.
 (רב) עשרה מצומצים בביהכ"נ ואחר מתפלל ביהוד אם יכולי לומר קרושה כל זמן שאין העשירי יכול לענות.
 (רג) מעשה שאירע ג' חופות ביום ד' והיה א' כהן ובי' ישראלים היאך יקראו בתורה ביום ה'.
 (רד) מנילה שכתובי ברכותיה בתחלתה ובסופה.
 (רה) מלמד שהתחיל ללמוד אצל בעה"ב וא"ל לך מעמי איני חפץ בך ונתרצה המלמד ושוב הור בו בעה"ב ורצה לעכבו והמלמד אומר מחלת לי שעבודך.
 (רו) ראובן השאיל לאשת שמעון מפתח של כסף ואומרת שהפסידה אותו.
 (רי) ראובן טען על שמעון הפקרתי בידך י"א זקוקי ורביע ע"מ שתתן לי תמורתו בורנקווארט ושמעון משיב נתת לי ע"מ שאחזירנה לך מיד.
 (ריא) ראובן טען על שמעון היית חייב לי ג' זקוקי והצי ורביע ונתת לי ערבונות למשכנם לנבאי צדקה ושמעון אומר אותו רביע וחצי היו רבית.
 (ריב) המלוה לחבירו מעות ונפסלה המטבע.
 (ריג) ראובן נתן לשמעון שלוחו חפץ למכור ופסק לו דמים ומה שיוסף לו על פיסוק דמיו יהא שלו ואח"כ הור בו ראובן ולא רצה למכור והשליח תובע דמי התוספת.
 (ריא) שמעון הרף אביו של ראובן בדבר ננאי וראובן השיב לא אבי אלא אביך ואביו של שמעון ת"ח וזקן היו וכבר שניהם מתו.
 (ריב) ראובן שאמר אם אשהק עבור מעות אתן זקוק להקדש והניח לאהר לשחוק עבורו.
 (ריג) אסמכתא אי קניא בצדקה.
 (ריד) אחד החזיק בישוב ע"פ הרי יהודה כהן ז"ל ועתה באו מעוררים להוציא את חותנו ואומריי שחמיו לא היו לו ישוב.
 (רטו) אם מחזיקין בישוב בע"א או בעד מפי עד.
 (רטז) פרדכת שאין לו משא ומתן בעיר אם יכול להוציא מן העיר את מי שאין לו ישוב.

- (ריו) מי שזכה בישוב כב"ד כנגד אחד מבני הישוב אם יוכלו שאר בני הישוב לומר
אנו טענינן טפי.
- (ריח) ראובן קבל עליו בזקוק לצדקה לפנות הישוב וכן עשה והלך לקלוניא וגם שם
לא נתן מס ולפרקים היה בא שם להוציא הקפותיו ואומר הקהל עתה שלא
קיים תנאו.
- (ריט) ראובן טען על שמעון חמיו שזעכב אשתו ממנו ושמעון משיב תנאו היה
בינינו וראובן אומר לא ממנו היה התנאי.
- (ריכ) מי שמסר את חברו ולא הפסידו.
- (ריא) אפטרופוס של אלמנה וכנה טוען על ראובן שמסר לו בעלה בחייו יין להוליך
למדידבורק ועתה תן דמי היין וראובן משיב אמת אמנם אמר לי לקח מדמי
היין ה' זקוקים שנתערבתי עבדו אצל גוי.
- (ריב) ואם אותו ראובן יכול להשביע את האלמנה כי אומר שתקעה לו כפה בחיי
בעלה לפדותו מן הערבות.
- (ריג) לאה אלמנת יעקב יש לה ד' בנות ואין לה בן ותבעה את ראובן שהיה הייב
לבעלה שיתן לה בכתובתה.
- (ריד) אם יש להשיב לאחד מן היורשים.
- (ריה) דין עיסה שנלקחה מן הגוי ופטורה מן החלה ולש בביתו עיסה כשיעור חלה
וצרפן יחד כיצד יפריש שלא יהא מן החיוב על הפטור או מן הפטור על החיוב.
- (רו) מי שיש לו מכוה בורועו היכן יניח תפלין.
- (רוא) מה שיש להפטיר בשבת שבין כסא לביפורים.
- (רוב) מי שאין לו אלא תפלין של ראש אם יכרך אחת או שתים.
- (רוב) לאה הניחה פקדון ביד ראובן ולה שני בנים והאחד אינינו והשני תובע חלקו
אם יש לתן לו.
- (רול) יהודי הלך למנין ונתן מעות לגוי להשכיר פועלים לבנות לו בית אם יכול.
- (רלא) היאך יפריש חלה ביו"ט.
- (רלב) ראובן טען על שמעון מעות של יתומים הלוייתך למחצית השכר ועזה אני
מתיירא שתפסיד ליתומים ושמעון משיב זקנם של יתומים ואמם הלוינו מעות
והתנו שלא להוציא המעות מידי עד שיגדלו היתומים.
- (רלג) דוקא במסים שייך שותפות ולא בעלילות וארנוניות.
- (רלד) מעשה בנר שפדאווהו בל' זקוקי והוצרך הנר לתת חלקו ועתה שואל שיהויר
לו חלקו הואיל בפשיעתם נתנם שהעידו עליו שהוא גר.
- (רלה) ראובן טען על שמעון הלוייתך כי לישרי' לשנה להוסיף שלישיית אם תרויה
יותר מלישרא ואם תרויה פחות מלישרא אז תן לי כל הרויה שלא יהא רבית
ושמעון משיב הלזית לי ברבית קצוצה בלא שום תנאי.
- (רלו) ראובן קנה חפץ משמעון וא"ל בכמה תתן לי וא"ל בכך וכך וזה אומר הן
בפחות ולמחרתו בא ראובן ומשך את החפץ ורוצה ראובן לפרוע לו כפי
שומתו ושמעון רוצה שיפרע לו כמו ששם הוא.
- (רלז) דין תענית שלא קבל עליו מבעוד יום.
- (רלח) בעל קרוי אם אסור בתפלין.
- (רלט) תפלין צריכי' נוף נקי כאלישע.
- (רמ) במנחה אם יש נשיאות כפים.
- (רמא) דין מורדת.

- (רמב) מורדת דמשהינן לה אם תחזור בה והבעל המורד אם חייב במוזנותיה.
 (רמג) דין המלוה את חברו על המשכון ובשעת קבלת המשכון אמר איני מקבל עלי אחריותו.
- (רמד) דין אם הגדוניה ביד החותן והלך והתפיסה לבתו.
 (רמה) ראובן שמת והניח ב' בנות ואלמנה אחת מן הבנות השיא בחייו ואחת פנויה אם האלמנה ניוונות מנכסי בת הנשואה.
- (רמו) ראובן שמת והניח האלמנה וב' בנות ואחת מהן נשואה ומתה אחר אביה ואחייב מתה האלמנה קודם שנשבעה על כתובתה.
- (רמז) הבא לסמוך מן הצד אם צריך להרחיק כמלוא הלון ושקפתו ושם תמצא מה הוא מלא רוחב.
- (רמח) דברים שבלב אם דברים.
 (רמט) בעל הברית תוך לי ימי אבלו אם מותר להחליף בגדיו ביום המילה.
- (רנ) אבל אסור [ודאי לכנס] לסעודה.
 (רנא) ולשמחת מריעות מותר.
 (רנב) בוקרין מאיזה מין הוא.
 (רנג) יין של מינים וקראים אסור.
- (רנד) שכ"מ שחילק נכסיו שלא בפני אשתו אם היא יכולה לעכב.
 (רנה) יהודי שננב סוסים מגוים וחייבהו לשבע במעמד שאר היהודים והם יודעין שנשבע לשקר.
- (רנו) מעות של צדקה אסור להלוותם ברבית.
 (רנז) מעות של יתומים היכי עבדי להו.
- (רנח) ראובן שטען על שמעון טענות הרבה ושתק באחת מהן אם שתיקתו כהודאה דמיי.
 (רנט) ראובן הפיץ לקנות בית וירא אם יצטרך למכרו שאשתו מעכבת על ידו.
 (רס) יבמה שתבעה מן היבם שלה כתובתה בנכסי אבי בעלה.
- (רסא) מי שהתנה עם בניו הראשונים קודם שנשא אשתו שנייה שכל בנים שיוולדו לו מן השנייה ירשו בשווה חלקם ולא נולד לו כי אם בת אחת.
- (רסב) דין פרנסה אם ממקרקעי או ממשלטלי.
 (רסג) אם אלמנה ובת יכולי' לומר ליתומי' אחרי שהחובות גרועין ואינן שווי' כי אם דבר מועט הו"ל נכסי' מועטי' ויוזנו האלמנה והבת והבנים יחזרו על הפתחים.
- (רסד) דין אשה שמרדה על בעלה ויצאה מביתו ותפסה מוונות משל בעלה ואמרה נתתם לי במתנה.
- (רסה) מי שנתחייב לחברו שבועה ורואה שכנגדו רוצה לנלגל עליו שבועה ממקום אחר ואמר הריני משלם ואינו נשבע.
- (רסו) דין אשה שטוענת על בעלה ישען על ביתו ולא יעמוד.
 (רסז) דין אפטרופוס שמינהו אבי יתומים.
 (רסח) אם יכול להשיעו שכן הוא כדבריו שמינהו אבי יתומים.
 (רסט) במלתא דאיכא פלוגתא דרבנותא אי עבדי' שודא.
- (רע) דין שטר שכתבו ראובן ואשתו לבן אשתו וכתוב בו ותנו לו לבנינו אם כשר.
 (רעא) אלמנה שכתב בכתו' סתם שומא יותר על כתובתה ותפסה חפצים משל בעלה ואומרי' שנתנם לי במתנה.
- (רעב) אלמנה שאין היתומי' רוצים לפרנס כל בני ביתה.
 (רעג) אשה שעברה על החרם ועל השבועה אי מיקרא עוברת על דת.

- (רעד) אי סמכי על דברים שבלב שלא במקום אונס.
 (רעה) ראובן קנה בית מן הגוי שהיה שמעון מצרן ונמר הקנייה לגמרי עם הגוי ושוב חזר בו ראובן בשביל הערמה כי היכי דליוול ובתוך כך קנה שמעון את הבית.
- (רעו) כמה הם ימי מהפך בחררה יום או יומים או פחות. ולא מקרי מהפך בחררה אלא היכי דנמרו כבר הפיסוק הלוקה והמוכר.
 (רעז) כתב רמב"ם ז"ל עשה המסור כאשר זמם יראה לי שאסור להורגו.
 (רעה) ראובן ראה את שמעון שקם עליו בפרץ למסרו והלך הוא ועשה לשמעון כאשר זמם לעשות לו.
- (רעט) דליקה שנפלה בעיר וברחו בני האדם מן העיר מפתח הדליקה ועמד אחד והציל ספר א' ובעליו ברחו מן העיר.
 (רפ) רחל היתה חולה ומנו מרעה נפטרה לבית עולמה וחלקה נכסיה בפני עדים ושוב אמרה כל אשר יותר בנכסי תנו ליתום אחד קרובה ולא קרובתה היתה דרה עמה בבית והי' לה כל המפתחות ולקהה קצת מן הנכסים וטענה לאה שרחל נתנה לי מחיים.
- (רפא) אם הלכה כאנשי יהודה או כאנשי גליל.
 (רפב) אשה שתפסה חותמות ושטרות של גוים שנכתבו לשם בעלה ולשמה אי האי נמי מקריא תפיסה.
 (רפג) בעל חוב וכתובת אשה הי מיניהו קדים לגבות מנכסי המת.
 (רפד) ראובן שטען על שמעון ולא היו לו עדים כי אם גוים ואמר שמעון נאמן עלי אותו גוי וקנו מידו וחזר בו שמעון.
- (רפה) הא דאמרי אשה לית בה משום דינא דבר מצרא אי אפילו לגבי אשה אמרי' הכי.
 (רפו) בני אדם הללו לשר זה מעט וזה מעט ואח"כ צרף השר כל החוב לחוב אחד וכשיפרע להם יקה כל אחד חלקו העולה לו וכן התנו ביניהם בלא קנין.
- (רפז) ראובן נשא אשה ומת ולה בית שהגבו לה בכתובתה ושאר נכסים חילק ועתה חתניו אומרי' שיש להם שטר שהמיהם לא נתן לבעלה בית זה רק בתנאי אם יהיה לבנו זרע.
- (רפח) אם אשה מותרת לבעלה מיד אחר הטבילה.
 (רפט) אם יכולה אשה לחזור לבית המרחץ לאחר טבילה.
 (רצ) [ראובן] אמר נדון כאן ושמעון אומר נלך לבית הועד.
 (רצא) קליות שנתייבשו בתנור אם מותר לאוכלן בפסח.
 (רצב) בהמה בעלת כוליא אחת.
 (רצג) באיזה ענין מקבלת קטנה קידושיה.
 (רצד) הבודק שבדק אחריו ומצאו טרפה פעמים או שלש.
 (רצה) היכר ציר אם צריך בצורת הפתח.
 (רצו) אם יכול לכוף את העדים שיעירו על פי החרם.
 (רצז) המודה בחוב אם חייב לתת משכון כל זמן ב"ד ל' יום.
 (רצח) אם יכול לצרף קטן לעשרה.
 (רצט) אחד נדר לצדקה לצורך הדלקת שמן של ביהכ"ג והנה מהבל עשן המערכה ניזקי' אם יכול לשנותה.
 (ש) ציבור רשאים לשנות מעות של צדקה ואפילו לדבר הרשות.

- (שא) ראובן טען על שמעון הפקרתי בידך פקדון ושמעון משיב זונתך הפקידה אותו בידי קורם שנשאתך ע"מ שלא לתנם לך כי אם לילדיה הראשונים.
- (שב) ראובן טען את אשת שמעון שנדרה לו עורה של וורד כאשר קנתה אותו ועתה טוען שהרויחה אחריו.
- (שג) אם צריך בשאר תפלות לתן ריוח בין הדבקים כמו בק"ש.
- (שד) האי עסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון אם שמיטה משמטת חלק המלוה.
- (שה) ראובן שלח את שמעון לקדש לו אשה והלך שמעון והושיב את חשובי הקהל והראה להם הרשאה שמינהו להיות במקומו מקדש את לאה וכשהיה לו לקדשה אמר הרי את מקודשת לי ונשבע השליח כסבור הייתי שאמרת לי לראובן.
- (שו) ש"ץ שרוב הצבור הי' הפצים בו ועשו ע"פ הדוכוס שהממאנים נתרצו.
- (שז) ככל המלכות הורגלו היהודים לתת מס ביהוד כמה שנים ואח"כ נתן המלך לבנו מקצת מלכותו אם השותפות עדיין קיימת.
- (שח) על העשיר שקרא בן גדולים ממזר בן ממזר.
- (שט) כתובה שכתוב בה מאתים ליטרי' בסתם ולא כתוב בה במשקל הברזל.
- (שי) אסור לנשים הרוחצות במרחץ להיות נוי מקיזם.
- (שיא) ראובן שקבל על שמעון שבא לסייע לגוי לשבע עליו.
- (שיב) חילוק בין דינא דגרמי לדבר הנורם לממון.
- (שיג) מה שנהגו להשיבע המסור בפני גוים.
- (שיד) דין המקבל פקדון והחזיר לאשתו.
- (שטו) אין מורדין קרוב לנכסי קטן ודוקא במקרקעי.
- (שטז) מי שנדר צדקה סתם אסור לפרנס בה אכיו ואמו.
- (שיו) מסור שנהרג בשעת מעשה.
- (שיח) היתומים שהם כבר שית כבר שבע ובררו להם אשה להשתרל בשלהם.
- (שיט) דין שבועת היסת אי כל"ק (דפ"ק דב"ק) [צ"ל דפ"ו דשבועות] ודוקא היכא דאיכא דררא דממונא אי כל"ב.
- (שכ) כלה שטבלה ועדיין היא בתולה.
- (שכא) דין שמוטת ירך בעוף.
- (שכב) פעם אחת מכר ישראל יין לגוי והניחו במרתף והיהודי הי' דעתו לקח מן היין וחתך הברוות ולא הי' רק שעה אחת במרתפו.
- (שכג) אם שמו על הפשטירא בשר שלא נמלח.
- (שכד) דין תרנגולת ממולאת בבשר שלא נמלח.
- (שכה) מותר לנשים להוליך (השטוך) [צ"ל העישוף] או השלייר שלהם בשבת.
- (שכו) אם מותר לצאת בשבת בבגד שעל מכת ההקזה.
- (שכז) תלתולי עור או בשר הפורשים מן האדם אסור לתולשן בשבת.
- (שכח) דין מו"ש שעושי' מקמח לענין ברכה לפני' ולאחרי'.
- (שכט) למ"ד נצוק חבור מקמף קטופי שרי.
- (של) אם שתה גוי יין מכוס ולא שטפוהו ומוגו יין מן הקנקן לתוך הכוס ואח"כ הוציא יין מן החבית לתוך הקנקן.
- (שלא) פי' ביעתא בכותהא.
- (שלב) דין הקורא לחבירו כנען.
- (שלג) הסר אפי' ביהכ"נ בסיד צריך להניח אמה על אמה.

- (שלד) אין משכירין רשות בשבת ויו"ט ומשכירי אפי' בפחות משהו פרומה אפילו משכירו ולקישו.
- (שלח) אין לצייר צורות חיות ועופות במחזורים שלנו.
- (שלו) אם יש ללוי סוס המושכן בביתו ובא יהודה והלוח לגוי ופרה מלוי סוסו בין ידע יהודה שבבית לוי הי' בין לא ידע מה יהיה הדין.
- (שלו) דין שלישי אם נאמן בלא שבועה.
- (שלח) אם יש להשביע אשת איש.
- (שלט) אם שכירות השדכנים יוצאה בדיונים.
- (שמ) ראובן שמכר בית לשמעון ונדר לו לסלק המצרן. ושם מבוארים קצת דיני אסמכתא.
- (שמא) על גומר בת דבלים שהעידו שנפרד בעלה ממנה בכ"ה באדר ולשנה הבאה ילדה בפי פרה אדומה.
- (שמב) תשוי מוה' מאיר לאביו הר' ברוך ששאלו למי' נלגול הגוי פוטר אם אפי' בעיטת ישראל שנלגלה הגוי פוטר או לא.
- (שמג) בהמה מעוברת שלא בכרה וקנאה יהודי מן השלל ששללו וא"ל אם תבא גויה פלונית תן לה לפדותה ונתרצה היהודי ובתוך כך ילדה בבית היהודי אם פטורה מן הבכורה הואיל ונתרצה לתן לפדותה או שמא הואיל וקנייה ביאוש ושינוי רשות וילדה קודם שפרתה הגויה וחייב בבכורה.
- (שמד) על שמעון שהיה לו עסק על כל קהלו וירד לדין עם מקצת קהלו וכנגד ראובן לא ירד אם ראובן יכול לכפותו לשמעון שיחזור וירד עמו הואיל ולא הי' שם בשעה שמענו עליו או אחרי ששמעון עשה כנגד קהלו כל מה שצוהו ב"ד שוב א"צ לחזור ולירד כנגד ראובן לברו.
- (שמה) יש עדים שבקש שמעון מראובן שהיה מתיר לו הישוב שנה אם יש לו שום כח בישוב יותר ואם לאו ושם תמצא אם ראובן אומר לשמעון אני חייב לך מנה ושמעון אומר בודאי אינך חייב לי אם יכול ראובן להיות פטור מאותו מנה משמעון הואיל ושמעון אומר אינך חייב לי ואם לאו.
- (שמו) יהודה ושמעון ולוי הלוחו ממון ביחד על הערבו' לסוף בא גוי אחד מן הערבים והביא כתב מזוייף שמעון ולוי אצל יהודה שהיה פוטר את הערבים שנתערבו לפדות המשכון שביד שמעון כי כבר פדינו אמונתינו ופטר יהודה את הגוים ושמעון ולוי טועני' עליו פשעת בממונינו בערבות ובמשכון שהחורנו ויהודה משיב אני עשיתי ע"פ כתב ששלחתם לי.
- (שמו) ראובן לא היה לו ישוב בעיר אחת אלא שבא שם באלמות ובחוקה מכה השר וישב בה ג' שנים אם אותה חוקה כראוי היא או לא.
- (שמה) ראובן שפורש מן הצבור שלא לתת עמהם מס ולא צדקה.
- (שמט) היום כמה שנים שבטלה כתובת בנין דכרין מישראל.
- (שנ) כתב בה"ג היכא דיתבי בתעניתא בשבתא ליכא עננו בשומע תפלה.
- (שנא) על המדרות שמבערות השפחות אם מותר לישראל להתחמם כנגדו.
- (שנב) יין הנקרה בתוך החורף אם מותר בשתייה כשנגע בו הגוי.
- (שנג) גויה שהוציאה הברוא מן החבית של יין אם מותר בשתייה או אפי' בהנאה [אסור].
- (שנד) מרתיופות שאחורי הכתים בחצרות ויש בהן יין אם יש לחוש משום יין נסך משום הגוים והגויות הדרים באותה חצר.

(שנה) ר"ת הנהיג בעירו לערב בחבית של יין כר של מים שאם יפול בו מיון נסך כל שהו שיבטלוהו המים דסלק את מינו. ושם תמצא מעשה שבא לפני ריב"א ששתה גוי מכוסו של ישראל ושכחו ולא הדיחהו.

(שנו) אם מותר לאכול בין מנחה למעריב בשבת.

(שנו) ראש העגל שנימוח כמים ונרקב.

(שנה) תולעת הנמצא ביציאת המוח בפי הקדרה.

(שנט) הני תרי בועי דסמיכי להדרי.

(שס) מי ששכח ואכל ביום תעניתו אם צריך להשלים יום אחר בשביל זה היום או משלים היום עצמו ודיו.

(שסא) אם מקבלין עדות שלא בפני הבעל דין. וכשהנתבע חולה אם מקבלי עדות שלא בפניו או עדיו חולים או מבקשי לילך למדה"י.

(שסב) בעניני נאמנות באיסורי יש י"ד חילוקין.

(שסג) ראובן טוען שהלווה שמעון מעות למחצית שכר על משכנות מיד ליד ונתן לו ראובן לחלקו על שהרויח עשרה ליטרי והמשכנות נפסדו שנשרף הבית ונשרפו בבית והשאר לקח השופט ועתה תובע היי ליטרי בשביל שנאנס וגם המשכנות לפי שנשרפו בפשיעתו שלא החזירם לו כשפדאם.

(שסד) על שטר המתנה שהקנת' מטלטלי' ולא הקנית' אנב קרקע.

(שסה) ראובן שזיווג בנו לבת שמעון והגרונאי שנתן לבנו הניח ביד שמעון ולאחר זמן נפלה קטטה בין בנו לבתו של שמעון ובא בן ראובן אצל אביו ומאומה אין בידו והלך בן ראובן ומינה את אביו אפטרופא ושאל מאת שמעון הגרונאי שהניח בידו וא"ת שנתת לבתך מי צוה לך לתן לבתך והלא לא היתה בידך אלא פקדון ושמעון משיב בנך ובתי היו באהבה יחד ונתתי המעות להם ובתי קבלה ונשאה ונתנה בהם כי היא בעלת משא ומתן ולא בנך ובתי החזיקה בהם ומה אני יכול לעשות וגם בנך לא שאלם לי למוסרם בידו וגם לא צוית עלי שלא לתתם לבתי ועוד טוען שמעון מינוי בתו הנה בתי עומדת ואומרת שנהגה עם בנך כהוגן וכשורה אך שאין לה להגיד ועתה היא שואלת גט וכתובה כי אומרת שמאים עלה ולא תשב עמו עוד לעולם כי עשה עמי דברים שאינן כהוגן ואין נכון לספרם.

(שסו) על ענין מורדת דדייני' בה דינא דמתיבתא כמו שפי' רב אלפס.

(שסז) אם יכול לתן לכהנת בכור לפדותו.

(שסח) יש כהנים שאינם נזהרי' לילך על שוחות של גוים לא יפה הם עושי'.

(שסט) ראובן טען על שמעון קניתי ממך כסף במעות והנחתי משכון עליהם וכך אמרתי אם לא אתן לך מעותיך בתוך ג' ימים תנכה מעותיך מערבוני בכל ענין שתוכל בין למשכנו ברבית בין לחלפנים ואתה שינית והשכנת משכוני להחלט תוך שבועיים וזה לא עלה על לבי מעולם.

(שע) חטים שנתבקעו ונשחטו קודם הפסח נמצאו בתכואה ויש בתכואה יותר מס' של היתר לבטלם אם מותר לאוכלם בפסח.

(שעא) ראובן תבע את שמעון לדין וא"ל מעות הלוייתי על המשכון ואני רוצה לפדותו ושמעון משיבו נחלט בידי כי כן הלוייתך עד יום פלוני או לפדותו או לחלטו בקשתני זמן אחר ואמרת לי קנה מעכשיו אם לא אפדנו לזמן הקבוע בינינו ושמעון משיבו להדי"ם.

(שעב) ראובן היה לו דין ודברים עם שמעון ושמעון הי' ציית לדינא ועל כל זאת הלך ראובן והלשין עליו ומתוך כך הוצרך לתן לשופט על כרחו ליטרי' ועתה הוור שמעון ותובע אותו ליטרא מראובן.

(שעג) ראובן טען על שמעון שבקש שמעון לקנות לו בנדים וקנה אותן ונתן לו כל המעות כאשר קנה והוא לא נתן לגוי כל המעות אלא מקצת ומקצת' שכה ויותר משנתיים שלא תבען ועכשיו אומר ראובן לשמעון תן לי השכחה ושמעון משיב זכיתי בשכחה לעצמי.

(שעד) לחי המרוחק למעלה מן הקורה יותר מטפה אם כשר אם לאו.

(שעה) בשר שנמלה כהלכתו ולא הורח והושם בקדירה אם מותר אם לאו.

(שעו) אם מותר להשתכר בספורות נבילות וטרפות אם לאו.

(שעז) ראובן שיש לו בית במצר הגוי ופתח עליו חלונותיו שלא כדיון כי בדיני גוים אדם כונה בתוך שלו מה שלכו חפיץ ועתה הלך אותו הגוי ומכר ביתו לשמעון וא"ל בשעת המכירה יש לך לבנות נגד חלונותיו של ראובן כשתרצה וכן כתב לו בכתב פסול והנה באו לדיון וא"ל שמעון סתום חלונותיך וראובן משיב אותן חלונות הי' לי על הגוי יותר משני חוקה.

(שעה) ראובן שנפלה לפניו יבמה והיה סבור שהי' לה יותר מכדי כתובתה ולא רצה לחלוץ לה עד שהיתה נותנת לו ממון ופשרו ביניהם שהי' לה לתן ליבמה ב' זקוקי' והיה לו לחלוץ לה ומחלו זה לזה כל תביעות שהי' ביניהם בקנין נמור בפני ב"ד ובשבאו לב"ד לחלוץ או נתנה לשליש ב' זקוקי' במעמד שלשתן ואמר היבם לשליש לכשאחלוץ או תן לי ב' זקוקי' וא"ל השליש הן ולאחר החליצה הוציאה שטר כתובתה והחזירו לה ב"ד אותן ב' זקוקי' בפריעת שטר כתו' כי נשבעה שלא הי' לה כדי כתובתה.

(שעט) חומץ שנתערב בשמרי שכר אם יכול לומר לגוי להשהותו.

(שפ) אבן שוקת שקרוין וּפְרָשְׁטִיין והשופכין מקלחי' לרה"ר אם מותר לעשות כך בשבת ואם לאו.

(שפא) פת של ישראל ואפאה גוי ולא חיתה ישראל בנחלים אם יש בה משום בשולי גוים ואם לאו.

(שפב) לפי' ר"ת דס"ל דכל מי שהעד מסייעו נוטל בלא שכועה.

(שפג) לאה שהיתה חולה וחלקה כל נכסיה במתנת שכ"מ ואמרה בפני עדים כל נכסי לפלוני ופלוגי חוץ ממה שנתתי לצדקה ומתה ושוב ראו מנכסיה ביד ראובן ותבעוהו קרובי' מקבלי' המתנה והשיב להם ראובן היא נתנה לי במתנת שכ"מ קודם שנתנה לכם.

(שפד) ראובן ושמעון שנתפסו וראובן הי' עשיר ושמעון הי' יורד והוציא ראובן הוצאה בשלוחים אצל אמו להוציא אותם מבית הסוהר ועתה תובע ראובן את שמעון שיתן חלקו מן ההוצאה ואומר שהוציא על פיו ובבקשתו ושמעון משיב שלא א"ל כלום.

(שפה) ברכת נטילת ידים בשחרית מתי יש לכרך אותה.

(שפו) הנפנה ורוצה לסעוד אם צריך להזור ולטול ידיו פעם שנית או לאו.

(שפז) אדם שבא להדליק נרות של חנוכה על הדלת בע"ש שצריך לפתוח אותה דלת עצמה ולסוגרה אם נפתחה וסגרה זאת יש משום מכבה. או משום מכעיר בשבת או לאו.

- (שפח) בית הכסא העומד בקיר חומת העיר והצואה נופלת בחוך החפירה ומקפת את העיר שהיא יתירה על בית סאתים שלא הוקף לדירה והנפנה באותו בית הכסא בשבת אם יש בו משום מוציא מרה"י לרה"ר או לאו.
- (שפט) מותר לומר לנוי לחלוב בשבת.
- (שצ) שמעון שבא להחזיק עצמו בישוב מכה מחילה שמחלו לו הקהל שהיו חיים לשם באותו ישוב באותה שעה אם היא חוקה או לאו.
- (שצא) שכר השליה אם התובע ונתבע שניהם צריכי לתן או המתחייב לכוון.
- (שצב) אם בעל חוב אומר אין לי מעות קה ממני הכסף והמלוה אומר איני מאמינך אם יכול המלוה להשביעו על כך אם לאו.
- (שצג) יש לזהור (שלא לעיין בפי האשה שנתארמלה) [מי"ם וצ"ל שלא לחתום על ההנפק] אותן בני אדם שהם קרובי לעדי [ועיין פי האשה שנתארמלה].
- (שצד) שמעון שהיה לו בת קטנה וראובן חי לו בן קטן וכתב לו שמעון לראובן לכשיהיה בנו ראוי לקדש אם לא אקבל קדושי בתי או היא לא תקבל קדושיה אם תהיה ראויה לקבל קדושי או אתחייב לך מעכשיו עשרים זקוקי ומת שמעון קודם שהיה בן ראובן בן י"ג שנה והיא גדולה ועמדה ונשאת לאחר ועתה תובע ראובן מבניו של שמעון הקנס.
- (שצה) שטר שאחד מן העדים קרוב עתה אם יש לפוסלו אם אין עדים ראו השטר קודם שנעשה העד קרוב.
- (שצו) אם שייבא אסמכתא במשכון אם לאו.
- (שצז) ראובן שישם צינור של אבנים בקרקע אצל כותל של שמעון של עצים ושמעון טוען שמויקו כשרבים הנוטפי על הווחלי ונכנסי המים בביתו של שמעון.
- (שצח) ואם כבר נתפשרו עם השר ועמד אחד ובקש ממנו לפטרו אם הציל לעצמו או לאמצע.
- (שצח) לאה שהכניסה לראובן תכשיטין ובגדים נאים אם בע"ה גובה מהם ואם דוקא בכלי חול אינו גובה אבל בשל שבת גובה או אפי" בשל שבת.
- (שצט) אם יש להשיב לאחד מן היורשים.
- (ת) הכהן שהוא ראשון לכל דבר שבקדושה אם רשאי לתן רשות לישראל לברך לפניו בסעודה.
- (תא) עיר שיש בה כהנים ג' או ד' וישראלים ג' או ד' אם הישראלים קוראי וחזורי וקוראי עד שישלימו למנין ז'.
- (תב) עיר שכולה כהנים אם כהן קורא פעמים.
- (תג) היבא דא"ל לזה למלוה לית לי זוזי וא"ל אידך אשתבע לי אם משביעי אותו אם לאו.
- (תד) ראובן הלזה לשמעון מעות ולוי נעשה לו ערב בעד שמעון ואחר זמן טען שמעון פרעתי את ראובן שלא בפני לוי וראובן אמר לא פרעתי לי ולוי הערב אינו יודע אם פרע שמעון אם לאו.
- (תה) כהן שנשא מינקת חבירו וקודם שנשאת נתנה בנה למניקה והדירו את המניקה על דעת רבים בנדר שלא תחזור ולא תוקק לבעל עד שיגדל הנער.
- (תו) כהן העולה לדוכן אם שייץ צריך להקרות כהנים או לא.
- (תז) מילה שלא בומנה אם מותר למול כלילה אם לאו.
- (תח) אם מותר לצאת בטליתות שלנו בשבת מחוץ לעירוב.

(תט) כיצד יעשה בהרמות החלה אם לאחר אפיית המצות יתנם בסל ויריס אחת לצורך החלה או יסיר מכל עיסה בעוד שלא נאפת ויעשה עוגה אחת.

(תי) אם שנים מפסיקו אכילתן כדי לזמן עם אחר עד הון.

(תיא) כיצה שנולדה ביו"ט ולבנו בה את המאכל אם מותר באכילה.

(תיב) אם שמעון ובניו מועני אודות הישוב הוקה שיש עמה טענה.

(תיג) ראובן שקבל עליו שנים שנוגעין בערותן ולאחר שהעירו בכ"ד בא לפסול אותן מפני שהם נוגעי בעדותן.

(תיד) נוהגין בכל המלכות שאם יש ליחיד דין ודברים על הקהל עבור המס שהוא צריך לתן תחלה המס ואח"כ יתבע הקהל לדין כי הם רוצים להיות מוחזקי' בכל שעה.

(תטו) שנים שהי' שותפים בחוב ורוצה האחד לעכבו ואמר לחברו קה לך חלקך מן הגוי לא כל הימינו שיקה החצי המזומן והחצי המותר ימחה את חברו על הגוי.

(תטז) ראובן תובע את שמעון שהיה לו חוב והלך שמעון ומחל לגוי את כל החוב ושמעון משיב אמרת לי כל מה שתעשה בשלך תעשה בשלי וכן עשיתי.

(תיז) ראובן תובע לשמעון שמסר אותו ויש ע"א וגם הגוים מעידו' עליו ושמעון אומר להר"ם אם צריך לשבע אם לאו.

(תיח) ראובן שהלוה לשמעון מעות לישרי' וא"ל פרעוני ושמעון משיב אמת הוא שהלויתני אך אני מעכבו בחוב שאתה חייב לאשתי.

(תיט) רבקה אלמנת יצחק שיש לה בנות ואין לה בן ותובעת רבקה את ראובן ממון שהיה חייב לבעלה.

(תכ) ראובן שהלוה לגוי ובא שמעון לגוי וא"ל לגוי אלוה לך בפחות ותפרע לראובן אם נקרא היזק [מזיק] נמור או רשע דוקא מקרי.

(תכא) ראובן ושמעון שהי' להם חוב בשותפות ולאחר הזמן נתן שמעון חלק חובו לראובן ונשתלם אם הי' צריך לקנות בקנין או לאו.

(תכב) דין קרוב לשכר ורחוק להפסד.

(תכג) נפל הבית עליו ועל ד' בנותיו ולאה אשתו.

(תכד) ראובן ושמעון נשתתפו בעסקא ונתנו אמונתם זה לזה לחלוק הריוח אם אח"כ יכול האחד להשביע חברו.

(תכה) תביעת לאה עם רחל שנתנה לה מעות להלוותם למחצית שכר. שג תמצא שמוענת רחל שמשכון ששמה לה בזקוק אינה חפצה בו כי אינו שוה כי אם ו' לישרי'.

(תכו) ראובן דר עם לאה בעיר אחת והיו לה פקדונות בירו ונתפס ראובן ולקח השר כל מה שבחדר וגם שלה. ושם תמצא ראובן תובע על לאה לתת עמו מה שהוצרך לפדיונו.

(תכז) דין מי שנשבע שלא בפני בעל דינו אם צריך לחזור ולשבע בפניו.

(תכח) ראובן הלך למדה"י ואשתו לותה ואכלה והוא אומר לה צאי מעשה יריך במזונותיך.

(תכט) ראובן נשא יבמתו בחיי אביו ומת [אביו] ואח"כ מת היבם והיו לו בנים איך ירשו.

(תל) שמעון הי' חייב לראובן וראובן לגוי ואמר ראובן לשמעון כמעמד שלשתן מה שאתה חייב לי חן לגוי זה.

- (תלא) ארוסה תבעה ארוס שלה לכא לבית אביה ולכנוס והוא אינו רוצה מפני הרבה אמתלאות.
- (תלב) ראובן נתן כל נכסיו לבנו ע"מ לתן לר' בנותיו כך וכך ומתה אחת בחיי האב מה יעשו בחלק המתה.
- (תלג) ראובן יש לו חפירה בתוך חצרו סמוכה לחומת אבנים של שמעון וטוען שמעון חפירתך מקלקלת הומתי.
- (תלד) ראובן בא בהרשאת אמו ותקף את שמעון לדין ואמר נעשית שלישי מאת מורי אבי לתפוס הספרים בכ"ד זקוקי ונתנו לך י"ח והנה לך הו'.
- (תלה) קטנה שנתקדשה ורוצה למאן אי סמכין על עדות נשים שעדיין לא נכנסה לשנת י"ב.
- (תלו) ראובן שמת והניח שתי בנות ואלמנה אחת מכנותיו השיא אותה בחייו אם אלמנתו נוזנת מנכסי הבת הנשואה.
- (תלז) היאך חזרו ישראל לאחוריהם בשבת.
- (תלח) ראובן יש לו כיסין מופקדים ולקח מעות מאהר ואינו יודע מאיזה לקח.
- (תלט) וכן מותר ללבן פלטיאר של גוים ביו"ט לאפות תחתיו פלאדין או פשטידא.
- (תמו) אשת ראובן קבלה עליה כהרם ועברה פעמים ושלש אם צריכה התראה להפסיד כתובתה ושם תמצא אם יכול לגרשה בעל כרחא ומה יתן לה.
- (תמא) אלמנה שתפסה יותר מכרי כתובתה.
- (תמב) סה בין שחיטה לשחיטה צריך לברך.
- (תמג) סה בין תפלין לתפלין צריך לברך.
- (תמד) מי שאינו רוצה להניח תפלין בביתו מפני מבואות המטונפות.
- (תמה) קידוש והבדלה אם מברך על הנפן אחריו.
- (תמו) על היין שנתוך המזון אם יברך אחריו.
- (תמז) על קבליאוש ואובליאוש אם יברך המוציא.
- (תמח) ישראל שנשתתף עם הגוי בשדות ובשוורים.
- (תמט) אם אדם הייב להשיב לאחד מן היורשים.
- (תנ) ראובן תובע את שמעון מ"ו לישרי שמסר לו ע"מ שאם יתרצה בנו של ראובן לישא את בת שמעון שיתנו להם הקרן והריוח והנה אין הבן רוצה לשאנה.
- (תנא) ראובן טוען על שמעון שנתן לידו ב' זקוקי לתת מהם כך וכך לשנה להזכיר נשמת זונתו ותובע עתה שיהזור הקרן ופרי.
- (תנב) אשה שעושה צרכיה ורואה כמין דם אך שאינו ארוס לגמרי.
- (תנג) דין באיזה צד יקנה אדם חובו של חבירו.
- (תנד) דין משטה אני כך אינו שייך אלא בנתבע.
- (תנה) אשה אחת הפרישה י"ב זקוקי לצדקה ונתנה אותם ביד ראובן להלוותם ומת ראובן ואין האשה רוצה להניח המעות ביד אלמנת ראובן.
- (תנו) אשה שמתה ולא נודע שהי' לבעלה מעות וקברוה מן הצדקה ואחר זמן נודע שהי' לו ורוצים הקהל להוציא מה שהוציא.
- (תנז) בשר שנמלח ושהה כדי מליחה ונתנוהו קודם הרחה ברותחין בכלי שני.
- (תנח) רבי' חיים היה אוסר תרנגולי' שנמלגו בכלי שני.
- (תנט) בהן שמל ומת התינוק אם ישא את כפיו.
- (תס) בהן שנשחמד נושא את כפיו.
- (תסא) קדושת בכור (בשבת) להפקיע ע"י מום האם [קודם] שיצא לאויר העולם.

- (חסב) הבית שנשברה בשבת והיא מלאה משקה כיצד יעשה.
 (חסג) אם מותר להתענות בט"ו בשבט.
 (חסד) בכל הברכות אדם מוציא את חברו ואפי' חברו כקי בהן חוץ מברכת הנאה ושם תמצא דין עשרה ששחטו אחד מברך לכולם.
 (חסה) למי שנולדו לו תאומים ולהם שני מוהלים-מוהל אחד מברך על המילה והשני מברך אשר קדש והאב מברך להכניס בני ודי לשניהם.
 (חסו) כל הברכות כולן צריך השומע לבוין בעניית אמן.
 (חסז) עבד אשה וקטן אם מוציא' בברכותיהן.
 (חסח) שנים שאכלו זה בקרן זה וזה בקרן זה מצטרפ' לזימון.
 (חסט) למה נקרא ר' אלעזר חסמא.
 (תע) על אימר יד היאך יטול לולב.
 (תעא) אין לעשות מלאכה במי"ש ובר"ח.
 (תעב) בכור שנטרף מה יעשה מעורו.
 (תעג) צרם אוזן בכור הוי (סימן) [מום] מובהק.
 (תעד) אם נידו הקהל אחד בשביל המס אם קהל אחר יכול להתיר לו.
 (תעה) ת"ח שנודה לכבודו.
 (תעו) מעות של צדקה אסור להלותם ברבית לישראל.
 (תעז) אם מותר להלוות מעות של צדקה בריוח על תנאי אם ריווח בהן יתן הריוח ואם לא ריווח יתן הקרן.
 (תעה) באו מבית השופטים לבית אלמנה והלך שמעון לבני ביתה ואמר תגו לי סרבל ועורה ואשמור שלא יקחו השופטים בשעה שהי' בעלה הרגו ונתנו לו ואח"כ החזיק במ ואמר ממושכנים לי מבעלה.
 (תעט) שכר השליה מי יפרע.
 (תפ) גוי המסיה לפי תומו אם נאמן להתיר א"א.
 (תפא) בערב שבת להדליק נרות בבית ולאכול בחצר.
 (תפב) מי שחלל שבת בשונג כמה יתן לצדקה.
 (תפג) היאך יברך ברכת המוציא על שני לחמים כיצד יבצע.
 (תפד) אין לעמוד ברה"י בשבת ולנעול דלת ולהכניס המפתח בבית בפנים.
 (תפה) היאך להתיר הלוק ומכנסיים בשבת.
 (תפו) אם שותה יין בין השמשות.
 (תפז) אם נוגע במעמד שלפני הארון הקדש והנרות עומדי' עליו.
 (תפח) אם מותר לקרות פרשה על פה.
 (תפט) אם מותר להדליק בחלב מהותך.
 (תצ) אם יכול יהודי לשבר דלת שלפני התנור בשבת.
 (תצא) אם סוס יוצא בפרומביא ובאסר.
 (תצב) אסור לנגב כוס במפה.
 (תצג) אדם שקבל להתענות בה"ב אם מתחיל להתענות כניסן לאחר הפסח.
 (תצד) דין מורדה.
 (תצה) גוי שהלוה מעות לישראל אסור לישראל אחר להיות ערב לגוי בעד ישראל.
 (תצו) אם מותר לישראל לשלוח את הגוי ולהלוות לו מעות מישראל אחר ברבית.
 (תצז) ואם חייב ישראל לגוי מעות ורחק אותו הגוי לפרוע אם מותר לתת לו ערבון להשכין בין היהודים ברבית.

- (תצח) אם ישראל השאיל משכון לגוי להשכין והגוי אנס ואינו רוצה לפרותו אם ישראל המלוה יכול לעכב המשכון לעצמו.
- (תצט) אם מותר לישראל לומר לחבירו הא לך משכון של גוי תלוה לי מעות ברבית ואחיב אמר רימיתך שלי הוא ואיני נותן לך רבית.
- (תק) המסית את הגוי להרוג ישראל חבירו.
- (תקא) האשה שנשתמדה אם בעלה יורשה.
- (תקב) עד היכן נקרא עני המהפך בהררה.
- (תקג) מכר חטי' יפות ונמצאו רעות מי חוזר בו.
- (תקד) ראובן שלח בנו הקטן אצל שמעון לקנות יין ולקח שמעון ממנו הכלי ומילא לו יין ונתן לו ובחזירתו נשפך היין אי שמעון חייב לשלם.
- (תקה) הוציאו בני מלוה שטר על הלזה ואמר פרוע.
- (תקו) המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו.
- (תקז) מי שאמר לחבירו אל תפרעני אלא בעדים מה דינו.
- (תקח) עוברי חרמות של מס אם פסולין.
- (תקט) אם צריך לברך על כל המשקין בתוך הסעודה:
- (תקי) אם אמר הש"ץ לאחר מן הקהל איני מוציא אותך בתפלה מהו הדין.
- (תקיא) ספר תורה שכתבו מין או מומר או עבד או אשה מה דינה.
- (תקיב) אם יש לראובן עניים קרובי בעירו ולשמעון אין קרובי עניים בעיר ורוצה ראובן לעשות קצבה גדול לעניי עירו מפני שהם קרוביו ושמעון מיהא מה הדין.
- (תקיג) אם מותר להשחמש בכהנים.
- (תקיז) אם יכול להכשיר הישוב בע"א.
- (תקטו) טפת חלב שנפלה על דופני הקדירה.
- (תקטז) קדירה מלאה קרפלין ושפכו לתוכה מי חלב שקורי' סירופתקא.
- (תקיז) סופר כיון שמשך הקולמוס שוב אינו יכול לחזור בו.
- (תקיח) אם מעמיד אפטרופוס לגדולים.
- (תקיט) לתובע או לנתבע מעמיד אפטרופוס.
- (תקכ) יתום שלומד ומלוה ליהודים בריוה אם חייב לתת מס.
- (תקכא) המשכיר מלמד לבנו הלה או מת אם נותן כל השכר ושם מבואר דין מלמד החוזר בו.
- (תקכב) האוסר נותן טעם לפגם [בפסח].
- (תקכג) ס"ת שנקרע ותפרו במשי.
- (תקכד) מי שאינו אוכל פת של גוים אוכל בקערה אחת עם האוכל פת של גוים [ושם תמצא דין איסור חדש בזה"ו בשל גוי].
- (תקכה) חולה פטור מן התפלה.
- (תקכו) אדם הנודד אם אשחוק אתן כך וכך לצדקה ושחק מה דינו.
- (תקכז) אם עיר גולשר מותרת לכל.
- (תקכח) דין מורדת מה נקראת.
- (תקכט) מעות של צדקה אסור להלוות ברבית.
- (תקל) ממון של ראובן ביד אמו וגוי מסיח לפי תומו על ראובן שנהרג ועתה בא בנו להוציא ממון אביו מאמו והיא משיבתו אביך חייב לי.

- (תקלא) דין במקום שגרש אשה מאותו מעות מדינה פורע כתובתה ושם תמצא כיצד נשבעת על כתובתה.
- (תקלב) אם הלוחה מעות של יתומים לשרים ולאמנים אם מנכין מכתובתה.
- (תקלג) ואם נתנה היא מן הנכסים שהיתה סבורה שמחילתה מחילה מה דינה.
- (תקלד) נשאת אלמנה אי מענינן ליתמי או שפרע אביהן. [צ"ל אי מעניי ליתמי נשאת אלמנה או שפרע אביהן].
- (תקלה) אם מת הבעל בחיי אשתו ואח"כ מתה האשה עד שלא נשבעת על כתובתה אם יורשי' יכולי' להוציא כתובתה.
- (תקלו) שבועה דרבנן אם נשבע באנקומי חפצא.
- (תקלז) אשה הופפת ראשה בע"ש וטובלת בראשון.
- (תקלח) אם לא הסירה צפורניה וטבלה.
- (תקלט) [קטן] אם מצטרף לעשרה.
- (תקמ) על הקטן וחומש בידו אינו משלים.
- (תקמא) עסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון מה שהשיב מהר"ם להרב ר' שמרי' ז"ל.
- (תקמב) הקורא לחבירו ממור.
- (תקמג) עוד בענין הקורא חבירו ממור.
- (תקמד) כתובה שנאבדה אינו נאמן לומר פרעתיה.
- (תקמה) אסור להניח לאשתו לילך ראשה פרוע.
- (תקמו) גוי שננע ברתיחת יין חדש בניגית מהו.
- (תקמז) מעיל שנותני' על הבימה ויש בו צורת חיות ועופות אם מותר אם לאו.
- (תקמח) אשת ראובן הפקידה פקדון אצל אשת שמעון ופשעה בו מה דינו.
- (תקמט) כל נאמן שבתלמוד [אי בעי שבועה].
- (תקנ) דין מי שנתן פקדון לאשה שתחת בעלה ולא הודיע לבעלה ונגנב.
- (תקנא) אם משביעין אשת איש.
- (תקנב) דין היאך לאכול בשר אחר גבינה כמה שיעור וכן כמה שיעור גבינה אחר בשר.
- (תקנג) דין שמירת כספים עתה היאך.
- (תקנד) אם יכול לקדש בטבעת שאולה.
- (תקנה) דין שבועה אם בכל לשון יכול להשביע.
- (תקנו) דין חילוק עניים מדה שוה לעשירים ולבינונים.
- (תקנז) אשה שטובלת ביום שמיני אם מותרת לשמש לאלתר.

להקל על המעיין למען ישיג מהרה מוקשו סדרתי המפתחות על סדר השו"ע.

מפתחות מן הדינים הנספחים לטור אורה חיים.

דיני נטילת ידים. סימן
ברכת נטילת ידים בשחרית מתי יש לכרך אותה. שפה
הנפנה ורוצה לסעוד אם צריך לחזור ולטול ידיו פעם שנית או לאו. שפו

דיני תפילין וציצית.

בוקרן מאיזה מין הוא לענין ציצית. רנב
מי שיש לו מכה בורועו היכן יניח תפילין. רכו
מי שאין לו אלא תפילין של ראש אם יברך אחת או שתיים. רכח
בעל קרי אם אסור בתפילין. רלח
תפילין צריכין גוף נקי כאלישע. רלט
סח בין תפילין לתפילין צריך לברך. תמג
מי שאינו רוצה להניח תפילין בביתו מפני מבואות המטונפות. תמד

דיני תפילה ושי"ן.

אם החולה יכול להתפלל בכבוד הליו. רא
עשרה מצומצמים בבית הכנסת ואחר מתפלל ביחיד אם יכולי' לומר קדושה כל
זמן שאין העשירי יכול לענות. רב
אם יכול לצרף קטן לעשרה. רצה
אם צריך בשאר תפלות לתן ריוח בין הדבקים כמו בק"ש. שג
אין לצייר צורות חיות ועופות במחזורים שלנו. שלה
חולה פטור מן התפלה. תקכה
קטן אם מצטרף לעשרה. תקלט
על הקטן וחומש בידו אינו משלים. תקמ
מעיל שנותנים על הבימה ויש בו צורות חיות ועופות אם מותר [להתפלל] אם לאו. תקמו
אם היחיד יכול לעכב החזנות ושי"ן שנתמנה כבר אין היחידים יכולי' להעבירו
בלי פשיעתו. קט וקי

אם שלוחי צבור יכולי' לשול שכרם מן התפלה ומנרבת שמחת תורה וחתנים וכי"ב. קיב
שי"ן שרוב הצבור היו הפצים בו ועשו ע"פ הרוכס שהממאנים נתרצו. שו
אם אמר השי"ן לאחר מן הקהל איני מוציא אותך בתפלה מהו הדין. תקי

דיני נשיאות כפים וקדושת כהן.

במנחה אם יש נשיאות כפים. רמ
כהן [אחד] העולה לדוכן אם שי"ן צריך לקרות כהנים. תו

כהן שמל ומת התינוק אם ישא את כפיו.
 כהן שנשתמד נושא כפיו.
 אם אסור להשתמש בכהנים או לא.
 הכהן שהוא ראשון לכל דבר שבקרושה אם רשאי לתן לישראל רשות לברך
 לפניו בסעודה.
 יש כהנים אינם נוהרים לילך על שוחות של גוים לא יפה הם עושים.

דיני קריאת התורה ומפטיר.

מעשה שאירע ג' חופות ביום ד' והי' אחד כהן וב' ישראלים היאך יקראו בתורה
 ביום ה'.
 עיר שיש בה כהנים ג' או ד' וישראל' ג' או ד' אם הישראל' קוראי' וחזורי'
 וקוראי' עד שישלימו למנין ד'.
 עיר שכולה כהנים אם כהן קורא פעמים.
 אם מותר לקרות פרשה על פה.
 מה שיש להפטיר בשבת שבין כסא לכפורים.
 זקן שכהו עיניו אם מותר לקרותו בתורה.

דיני בית הכנסת.

ראובן קנה מן הקהל להוציא ס"ת מארון הקדש ולתתה ביד ש"ץ ושמעון מוחה
 ואומר שזו מצות ש"ץ אין יכול למחות וכן י"ן של הברלה אין ירושה במצות. קינ
 מעיל שתפור תחתיו פשתן יניח צד המעיל על ס"ת ולא הפשתן. קינ
 הסד אפי' ביהב"ג בסיד צריך להניח אמה על אמה. שלג

דיני ברכות.

אם מברכין על שאר משקין הוי' מן היין בתוך הסעודה.
 דין מ"ש שעושי' מקמה לענין ברכה לפני' ולאחריו.
 אם שנים מפסיקין אכילתן כדי לזמן עם אחד עד הזן.
 קידוש והברלה אם מברך על הגפן אחריו.
 על היין שבתוך המזון אם יברך אחריו.
 על קבליאוש ואובליאוש אם יברך המוציא.
 ככל הברכות אדם מוציא את חברו ואפי' חברו בקי בהן הוי' מברכות הנאה
 ושם תמצא דין עשרה ששחטו אחד מברך לכולם.
 כל הברכות כולן צריך השומע לכוין בעניית אמן.
 עבד אשה וקטן אם מוציא' בברכותיהן.
 שנים שאכלו זה בקרן זה וזה בקרן זה מצטרפי' לזימון.

דיני שבת וערובין.

דין מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה.
 המעיין הלכה בשבת ובא אל לבו דבר חדש אם מותר לרשום בצפורן על הגליון.
 דין דאסור למלוח צנן בשבת.
 שלא יכתוב בשבת על השלחן במשקין.
 פסק החלון אם יכול לפקק בו בשבת.
 דין עשיית מחיצה בשבת הן להיתר טלטול והן לצניעות.

סימן

הפורס מפה על השלחן צריך לזהור שלא תהא המפה יוצאה טפה למטה מן השלחן. כד
 כה כובעים עמוקים דמיהדקי שפיר מותר להוליכין בשבת בלא רצועה.
 כו אדם צריך לזהור שלא תצא בהמתו בשבת בכל דבר משאוי ואפי' בהצר.
 כח אופנים העשויין לסימן על הכנרין אם מותר להוליכין בשבת.
 כט אם הנשים מותרות לצאת בשבת במפתחות של כסף כשתולין על צואריהן.
 ל אסור לאשה לחלוק שערותיה בשבת לעשות פוצץ.
 לא כל דבר שגורו חכמים עליו משום דבר אחר [כגון גזירת סנדל המסומר] אע"פ
 שבטל אותו דבר שגורו בשבילו לא בטלה הגזירה.
 לב אם מותר לילך יחף בשבת וכן בחול.
 לג אם מותר לצאת בסייף בשבת.
 לד בני אדם האסורים בכבלים של ברזל אם מותרין לצאת בהן בשבת לרשות הרבים.
 לה אמירה לגוי שבות אפי' בדבר שהוא אסור מדרבנן והרמיה לגוי היא כאמירה לגוי.
 לו אם מותר לומר לגוי להביא ספר בשבת דרך רה"ר כדי ללמוד בו.
 לח אם מותר לחלוב הבהמה בשבת לתוך קרירה שיש בה פירוין של פת.
 לט מותר לסחוט אשכול של ענבים בשבת לתוך הקרירה דאית בה בישולא.
 מ וכתב רבינו משה בן מיימון דמותר לסחוט הענבים לתוך האוכל.
 מא אשה מינקת שנתקשה לה חלב בדדיה ומצטערה מותרת להיות מקילה ע"ג קרקע.
 מב בשר שנבלע בו מרק יש לזהור שלא יסחטנה לצורך המשקה שבתוכו.
 מג אם מותר לסחוט שאר פירות בשבת.
 מד לא ישפוך אדם מכלי אל כלי בשבת וי"ט כדי להשאיר הפסולת בשולי הקרירה.
 מה אם מותר לתן שמרים בשק מע"ש כדי שיוזב היין בשבת וישתה היין.
 מו יש לזהור שלא ישרה בגדים במים בשבת או ביו"ט.
 מז אסור לסתום פי הבית בבגדים ובסמרטוטים.
 קכט אם נאבדה מפתח של התביה אם יכול לשברה בשבת.
 קלש אם מותר להניח בשבת טבעת חלולה ויש בה אבן ומשמיע קול.
 קמ קולר התלוי בצוארי נערים משום עין הרע אם יכולין לצאת בו בשבת.
 קמד גינה זרועה אם יכול לטלטל מן הבית לתוכה.
 קמו למשמש הברזא כפי טבעת אם מותר בשבת ע"י שינוי.
 קעה החש בעיניו או בראשו אם מותר ללוש לו בשבת.
 קפו אם נשים יכולות לצאת בסודרין שעל ראשן בשבת.
 ר תשובה להמתירים לומר לגוי לחמם בית החורף בשבת.
 רל יהודי הלך למנין ונתן מעות לגוי להשכיר פועלים לבנות לו בית אם יכול.
 רכז מותר לנשים להוליך השטוך [צ"ל העיטוף] או השלייר שלהם בשבת.
 שכז אם מותר לצאת בשבת בבגד שעל מכת התקנה.
 שכז תלתולי עור או בשר הפורשי מן האדם אסור לתולשן בשבת.
 שנא על המדורות שמבערות השפחות אם מותר לישראל להתחמם כנגדן.
 שנו אם מותר לאכול בין מנחה למעריב בשבת.
 שפ אבן שוקת שקורין נוקרשטיין והשושפין מקלחין לרה"ר אם מותר לעשות כן
 בשבת ואם לאו.

אדם שבא להדליק נרות של הנוכה על הדלת בע"ש שצריך לפתוח אותה דלת עצמה
 ולסגרה אם נפתחה וסגירה ואת יש משום מכבה או משום מבעיר בשבת או לאו. שפז

סימן

בית הכסא העומד בקיר חומת העיר והצואה נופלת בתוך החפירה ומקפת את העיר שהיא יתירה על בית סאתים שלא הוקף לדירה והנפנה באותו בית הכסא בשבת אם יש בו משום מוציא מרה"י לרה"ר או לאו.

שפח מותר לומר לגוי לחלוב בשבת.

שפט אם מותר לצאת בטליתות שלנו מהויץ לערוב.

תה היאך חזרו ישראל לאחוריהם בשבת.

תלו ישראל שנשתתף עם הגוי בשדות ובשוורים.

תמה הבית שנשברה בשבת והיא מלאה משקה כיצד יעשה.

תסב בע"ש להדליק נרות בבית ולאכול בהצר.

תפא מי שחלל שבת בשונג כמה יתן לצדקה.

תפב היאך יברך ברכת המוציא על שני לחמים כיצד יבצע.

תפג אין לעמוד ברה"ר בשבת ולנעול דלת ולהכניס המפתח בבית בפנים.

תפד היאך להתיר חלוק ומכנסים בשבת.

תפה אם שותה יין בין השמשות.

תפו אם נוגע במעמד שלפני הארון הקדש והגרות עומדי עליו.

תפז אם מותר להדליק בהלב מהותך.

תפט אם יכול יהודי לשבר דלת שלפני התנור בשבת.

תצ אם סוס יוצא בפרומביא ובאפסר.

תצא אסור לנגב כוס במפה.

תצב היכר ציר אם צריך בצורת הפתח.

רצה אין משכירין רשות בשו"ט ומשכירין אפי' בפתח משה פרוט' אפי' משכירו ולקטנו.

שלד להי המרוחק למעלה מן הקורה יותר מטפה אם כשר אם לאו.

שעד אין לעשות מלאכה במוצאי שבת ובר"ח.

תעא כתב בה"ג היכא דתיב בתעניתא בשבתא ליכא ענינו בשומע תפלה.

שנ במקום שלפעמים אין יין אם שכר שמצוי שם נקרא חמר מדינת.

קמו

דיני חמין ומצה.

קסה יין שנתנו קודם הפסח בהבית שהי' בו שמרי שכר.

קסו דין נותן טעם לפנס בפסח.

קעב חטה הנמצאת במצה בפסח.

קעג אם מותר לתת לגוי תרנגולת שנמצא בה חטה בפסח.

קעז קליות שנתביישו בתנור אם מותר לאוכלן בפסח.

רצא חומין שנתערב בשמרי שכר אם יכול לומר לגוי להשהותו.

שעט האוסר נותן טעם לפנס בפסח.

תקכב חטים שנתבקעו ונטחנו קודם הפסח נמצאו בתבואה ויש בתבואה יותר מסי של היתר לבטלם אם מותר לאוכלם בפסח.

שע

דיני יו"ט ולולב.

לו מעשה באתרוג שהביאו ביו"ט בחצי הלילה.

קכה יש שרצו לאסור מלהדליק נרות ביו"ט שחרית בבית הכנסת.

קער אם מותר לשחוק פלפלין ביו"ט בלי שינוי.

סימן

יש אוסריו למרוש שער בית השחיטה ביו"ט ושם יתבאר דין דמרושות נוצות בעוף ודין דלבון הפרפר ביו"ט.

קעה

ביצה שנולדה ביו"ט ולבנו בה את המאכל אם מותר באכילה.

תיא

וכן מותר ללבן פלטאיר של גוים ביו"ט לאפות תחתיו פלאדין או פשמירא.

תלט

על איטר יד היאך ישול לולב.

תע

דיני פורים ומגילה.

קפג

אם אותיות מגילה צריכי היקף גויל.

קפד

מה שנוהגין לתת לשפחות נזיות בפורים.

קצה

אם יש לעשות פורים ראשון באדר ראשון.

רד

מגילה שכתובי ברכותיה בתחלתה ובסופה.

דיני תענית.

רלו

דין תענית שלא קבל עליו מבעוד יום.

מי ששכח ואכל ביום תעניתו אם צריך להשלים יום אחר בשביל זה היום או

שם

משלים היום עצמו ודיו.

חסג

אם מותר להתענות בט"ו בשבט.

תצג

אדם שקבל להתענות שני וחמישי ושני אם מתחיל להתענות בניסן לאחר הפסח.

מפתחות מן הדינים הנספחים לתורה וזוהר דעה.

דיני שחיטה ומרפות.

ב

נמצא בשר ברחוב היהודים ודין אם מקום השחיטה הוא סימן ואם יכול לשלוח תרנגולת חיה ביד גוי לשחוט.

ה

יהודי שהביא בשר מבית הגוי בלא סימן, ודין שביעת עין דאינו מועיל אלא לצורבא מרבנן.

קס

עופות הגדלין באילן אם טעונים שחיטה.

תמב

סח בין שחיטה לשחיטה צריך לברך.

קסה

פעם אחת שחט ר"י תרנגול"י וברך סכין בין כל או"א ואח"כ נמצא סכיניו פגום.

רצב

בהמה בעלת כוליא אחת.

רצר

הבודק שבדק אחריו ומצאו טרפה פעמים או שלש.

שכא

דין שמוטת ירך בעוף.

שנו

ראש העגל שנימוח במים ונרקב.

שנח

תולעת הנמצא ביציאת המוח בפי הקדרה.

שנט

הני תרי בויעי דסמיכי להדרי.

דיני מליחה בשר בחלב ותערובות.

א

כרם הכבש שלא נקרהו מן החלב ונמלח עם בשר אחר.

קנט

בשר שנמלח שמו תחתיו בשר שלא נמלח והכלי מנוקב.

קסו

תרנגולת שנמצא בה הלב לאחר מליחה או לאחר צלייה.

קסט

חתיכה שהי' חלב דבוק בה ולא הי' בחתיכי ס' לבטל החלב ונמלחה עם שאר החתיכות.

סימן
קע כשמדיחי' הבשר לאחר מליחה רגילי' לחת תחלה מים בכלי ואח"כ נותני' הבשר. קע
שכנ אם שמו על הפשטידא בשר שלא נמלח. שכנ
שכד דין תרנגולת ממולאת בבשר שלא נמלח. שכד
שעה בשר שנמלה כהלכתו ולא הודח והושם בקדירה אם מותר אם לאו. שעה
תנו בשר שנמלה ושהה כדי מליחה ונתנוהו קודם הדחה ברותחין בכלי שני. תנו
תנח רבי' חיים הי' אוסר תרנגולי' שנמלנו בכלי שני. תנח
קבא דין טפת חלב שנפלה על דופני הקדירה של בשר מבחויץ. קבא
קמנ זבוב הנמצא בכלי שני וחלקו בכף לשאר קערות. קמנ
קצנ חמאה של גוים. קצנ
קסנ מעשה באחר שהלך לעשות גבינות בכפר ולא ראה תחלת החליבה. קסנ
קצב בשר שנמלה ושהה כדי מליחה ונטף מן השק לקערה. קצב
תקטו טפת חלב שנפלה על דופני הקדירה. תקטו
תקטו קדירה מלאה קרפלין ושפכו לתוכה מי חלב שקורי' סירופתקא. תקטו
תקנב דין היאך לאכול בשר אחר גבינה כמה שיעור וכן כמה שיעור גבינה אחר בשר. תקנב
שסב בעניני נאמנות באיסורין יש י"ד חילוקין. שסב
צח אין לשנות מכלי שהטילו בו קטנים או גדולים. צח

דיני הגעלה וטבילת כלים.

קיו דין יורה ומחבות המתוקנות בחתיכות אם יכול להגעילן. קיו
קצ כוס של כסף שידוע שאין משתמש בו אלא בצונן אם צריך הגעלה. קצ
קצד בית יד של עיץ שבחמת אם חוצץ בטבילה. קצד

דיני יין נסך ובשולי גוי.

קמה אם מותר למוזג יין נסך לגוים. קמה
קנ אם יש למחות למניקות גויות. שלא יתנו לתינוקות לשותות יין נסך. קנ
רננ יין של מינים וקראים אסור. רננ
שכב פעם אחת מכר ישראל יין לגוי והניחו במרתף והיהודי הי' דעתו לקח מן היין שכב
שכט וחתך הברוות ולא הי' רק שעה אחת במרתפו. שכט
של למ"ד נצוק חבור מקטף קטופי שרי. של
שנב אם שתה גוי יין מכוס ולא שטפוהו ומוזגו יין מן הקנקן לתוך הכוס ואח"כ שנב
של הוציא יין מן החבית לתוך הקנקן. של
שנב יין הנקרה בתוך התורף אם מותר בשתייה כשנגע בו הגוי. שנב
שננ גויה שהוציאה הברוא מן החבית של יין אם מותר בשתייה או אפי' בהנאה [אסור]. שננ
שנד מרתפות שאהורי הכתים בחצרות ויש בהן יין אם יש לחוש משום יין נסך משום שנד
הגוים והגויות הדרים באותה חצר. שנד
ר"ת הנהיג בעירו לערב בחבית של יין כדי של מים שאם יפול בו מיין נסך כל ר"ת
שהוא שיבטלו המים רסלק את מינו ושם תמצא מעשה שבא לפני ריב"א
ששתה גוי מכוסו של ישראל ושכחו ולא הדיחורו. ששתה
גוי שנגע ברתחת יין חדש בניגית מהו. ששתה
מי שאינו אוכל פת של גוים אוכל בקערה אחת עם האוכל פת של גוים. ששתה
פת של ישראל ואפוא גוי ולא היתה ישראל בנחלים אם יש בה משום בשולי ששתה
גוים ואם לאו. ששתה

סימן

דיני סחורה בדברים האסורים.

נב, שעו

אם מותר להשתכר בסחורות נבלות וטרפות.

דיני ע"ז.

יח

מעיל שלובשים כומרי ע"ז אם מותר לעשות ממנו דבר מצוה.

צו

איזה ע"ז אסור להזכיר שמה.

בז

אם מותר לצוד היות בכלבים.

דיני רבית.

נד

גוי שהלוה לישראל מעות ברבית דאסור לישראל אחר להיות ערב במקום הלוה אם לא שקבל עליו הגוי לרון בדיני ישראל.

נה

ראובן שבא עם מערופיא שלו אצל שמעון להלוות לו מעות על המשכון שאינו שוה הקרן והרבית ונתערב ראובן לפדותו בקרן ורבית שקצב עמו ולא פרע הגוי לשמעון.

נו

מלוה ישראל מעותיו של נכרי מדעת של נכרי ולא מדעת ישראל ומבואריו היטב דין שליחות לגוי והרבה דיני רבית.

קעז

ראובן שנתן לו גוי כספו להלות ברבית אם מותר להלוות לישראל. שמעון שמוען על ראובן השכנתי לך משכון של גוי ונתתי לך רבית מיד ליד תחזירו לי.

קפ

ראובן טוען על שמעון מעות הלוייתי והוצרכתי לתן לך רבית מיד ליד ושמעון משיב ע"י גוי בא ערבונך לירי.

קצו

ראובן טען על שמעון היית חייב לי ג' זקוקים וחצי ורביע ונתת לי ערבונות למשכנם לגבאי צדקה ושמעון אומר אותו רביע וחצי הי' רבית.

רח

ראובן טען על שמעון הלוייתך ב' ליטרי' לשנה להוסף שלישיית אם תריוח יותר מליטרא ואם תריוח פחות מליטרא אז תן לי כל הריוח שלא יהא רבית ושמעון משיב הלויית לי ברבית קצוצה בלא שום תנאי.

רלה

מעות של צדקה אסור להלותם ברבית.

תעו

רנו

מעות של יתומים היכי עבדי להו.

תכב

דין קרוב לשכר ורחוק להפסד.

תצה

גוי שהלוה מעות לישראל אסור לישראל אחר להיות ערב לגוי בעד ישראל.

תצו

אם מותר לישראל לשלוח את הגוי ולהלות לו מעות מישראל אחר ברבית.

תצז

ואם חייב ישראל לגוי מעות ודחק אותו הגוי לפרוע אם מותר לתת לו ערבון להשכין בין היהודי ברבית.

תצח

אם ישראל השאיל משכון לגוי להשכין והגוי אנס ואינו רוצה לפדותו אם ישראל המלוה יכול לעכב המשכון לעצמו.

תצט

אם מותר לישראל לומר לחבירו הא לך משכון של גוי תלוה לי מעות ברבית ואח"כ אמר רימיתך שלי הוא ואיני נותן לך רבית.

תצטז

ראובן בא בהרשאת אמו וחקף את שמעון לדין ואמר נעשית שלישי מאת מורי אבי לתפוס הספרים בכ"ד זקוקי' ונתנו לך י"ח והנה לך הו'.

תלד

אם מותר להלות מעות של צדקה בריוח על תנאי אם יריוח בהם יתן הריוח ואם לא יריוח יתן הקרן.

תעז

סימן

דיני נדה ומבילה.

אם רחו הנישואין מאיזה סבה צריכה לישב עוד שבועה נקיים אע"פ שישבה כבר. קמו
 אשה מוכת שחין אם כתמיה טהורי.
 אשה ששמשה שלא בשעת וסתה ולמחר מצאה דם. קפה
 אם אשה מותרת לבעלה מיד אחר הטבילה. קצא
 אם יכולה אשה לחזור לבית המרחץ לאחר טבילה. רפה
 כלה שטבלה ועדיין היא בתולה. רפט
 אשה שעושה צרכיה ורואה כמין דם אך שאינו אדום לגמרי. שב
 אשה הופפת ראשה בע"ש וטובלת בראשון. תנב
 אם לא הסירה צפרניה וטבלה. תקלו
 אשה שטובלת ביום שמיני אם מותרת לשמש לאלתר. תקלה
 תקנו

דיני נדרים.

מי שנדר לחבירו לתן לו מצות ברית מילת בנו. ד
 אשה שנדרה שלא תלך למחול או שלא לשורר. ז
 אדם שנדר בעת צרה להתענות חצי שנה ולא נוכר ר"ח ופורים אם הל הנדר או לא. נא
 אשה אחת היתה חולה והיתה בוכה שלא זתה להאריך ימים עם בעלה ונדרו זה
 לזה שלא ישאו אחרי מות השני ונתרפאת ואח"כ מת בעלה והאשה תוהה
 ומתחרטת כי יש לה קופצים. קיח
 מעשה באחד שנדר מעות להשיא יתומה אחת והקצה המעות לצרכה ומתה עד
 שלא השיאה ובאו יורשיה ותבעו המעות מן הנדר. קנב
 אשה שנדרה להתענות ונתעברה. קסא
 מי שרגיל להתענות בין ר"ח ליוה"כ או שלא לאכול בשר מי"ז בתמוז עד תשעה
 באב ורוצה לחזור בו מחמת שאינו בריא. קעט
 ראובן שאמר אם אשחק עבור מעות אתן וקוק להקדש והניח לאחר לשחוק עבורו
 אדם הנדרר אם אשחוק אתן כך וכך לצדקה ושחק מה דינו. ריב
 על מנהג שנהגו לנדר לילך על קברי צדיקים. תקנו
 קסד

דיני צדקה.

ראובן יש לו מעות מעשר אם יכול לתת לבניו ובנותיו של שמעון הסמוכים על
 שלחן אביהם שיש לו ואינו נוטל צדקה. יג
 אחד נדר לצדקה לצורך הדלקת שמן של ביהכ"ג והנה מהבל עשן המערכה
 ניווקי' אם יכול לשנותה. רצט
 צבור רשאי לשנות מעות של צדקה ואפי' לדבר הרשות. ש
 מי שנדר צדקה סתם אסור לפרנס בה אביו ואמו. שטז
 אם יש לראובן קרובים עניים בעירו ולשמעון אין קרובי' עניים בעיר ורוצה ראובן
 לעשות קצבה גדולה לעניים עירו מפני שהם קרוביו ושמעון מיחה מה הדין. תקיב
 דין חילוק עניים מדה שוה לעשירים ולבינונים. תקנו

דיני ת"ת ס"ת ומילה.

אין למדין הלכה מפי משנה. פג
 עור שעברו לכסות בו את הספר אם יכול לשנותו לתקן בו מנעלים. קלה

סימן
קמב
תקיא
תקנב
תז
תסה

ס"ת אינה צריכה לכתוב בווי העמודים.
ס"ת שכתבו מין או מומר או עבד או אשה מה דינו.
ס"ת שנקרע ותפרו במשי.
מילה שלא בזמנה אם מותר למול בלילה אם לאו.
למי שנולדו לו תאומים ולהם שני מוהלים מוהל אחד מברך על המילה והשני מברך אשר קדש והאב מברך להכניס בני ודי לשניהם.

דיני בכור חלה חדש וערלה.

ישראל שיש לו בהמה מבכרת ומכרה לגוי לפטור מן הבכורה אם קבל הישראל מעות אע"ג דלא משך הגוי פטור.
ספק בכור שנולד מפרה זקינה שהיתה חולבת.
כהן עני אם יכול לתן בכור שנולד לו לכהן עשיר.
כהן שנולד לו בכור בהמה טהורה לא יאכלנה בלא מום.
בהמה מעוברת שלא בכרה וקנאה יהודי מן השלל ששללו וא"ל אם תבא גויה פלונית תן לה לפדותה ונתרצה היהודי ובתוך כך ילדה בבית היהודי אם פטורה מן הבכורה הואיל ונתרצה לתן לפדותה או שמא הואיל וקניא ביאוש ושינוי רשות וילדה קודם שפדתה הגויה וחייב בבכורה.
אם יכול ליתן לכהנת בכור לפדותו.
קדושת בכור להפקיע ע"י מום האם [קודם] שיצא לאויר העולם.
בכור שנטרף מה יעשה בעורו.
צרים אוזן בכור הוי מום מובהק.
דין עיסה שנלקחה מן הגוי ופטורה מן החלה ולש בביתו עיסה כשיעור חלה וצרפן יחד כיצד יפריש שלא יהא מן החיוב על הפטור או מן הפטור על החיוב.
היאך יפריש חלה ביו"ט.
תשו' מוה' מאיר לאביו הר"ר ברוך ששאלו למ"ד גלגול הגוי פוטר אם אפי' בעיסת ישראל שנלגלה הגוי פוטר או לא.
כיצד יעשה בהרמת החלה אם לאחר אפיית המצות יתנם בסל ויריס אחת לצורך החלה או יסיר מכל עיסה בעוד שלא נאפת ויעשה עונה אחת.
היאך שותי שכר שעורים שנודעו אחר הפסח מפני איסור חדש.
איסור חדש בזה"ז בשל גוי.
יהודי שיש לו כרם אם יכול למע בו ומורות שלא נשאו פרי.

דיני נידוי ואבל:

אם נידו הקהל אחד בשביל המס אם קהל אחר יכול להתיר לו.
ת"ח שנידה לכבודו.
בעל הברית תוך לי ימי אכלו אם מותר להחליף בגדיו ביום המילה.
אבל אסור לכנס לסעודה.
ולשמחת מריעות מותר.
אם יש חיבוט הקבר בארץ ישראל.

קנג
קפז
קפח
קפט
שמג
שסו
חסא
תעב
תעג
רכה
רלא
שמב
תט
קצט
תקבד
קצו
תעד
תעה
רמט
רנ
רנא
טו

מפתחות מן הדינים הנספחים לטור אבן העזר.

	דיני אישות וסוטה.
סימן	בחור אחד הלך בספינה עם גוים ונטבעו כולם ויהודי אחד והרבה גוים שמעו קולם כשצעקו ובגדי הבחור כמו כן מצאו אם יכולה אשתו לינשא.
טז	גוי המסיח לפי תומו אם נאמן להתיר אשת איש.
תפ	אשה שטוענת על בעלה שאין לו גבורת אנשים גם הקול יצא עליו שאינו יכול לזקוק לה אם נאמנת.
קלו	דין אשה שטוענת על בעלה ישען על ביתו ולא יעמוד.
רסו	אשה שעברה על החרם ועל השבועה אי מיקרא עוברת על דת.
רעג	על גומר בת דבלים שהעידו שנפרד בעלה ממנה כ"ה באדר ולשנה הבאה ילדה בפ' פרה אדומה.
שמא	כהן שנשא מינקת חבירו וקודם שנשאת נתנה בנה למניקה והדירו את המניקה עד"ר בנדר שלא תחזור ולא תזקק לבעל עד שיגדל הנער.
תה	אסור לנשים הרוחצות במרחץ להיות גוי מקיים.
שי	אסור להניח לאשתו לילך ראשה פרוע.
תקמה	אין לדור ארום וארוסתו בבית אחד.
קמא	

דיני קידושין ונישואין.

רצג	באיזה ענין מקבלת קטנה קידושה.
	ראובן שלח את שמעון לקדש לו אשה והלך שמעון והושיב את חשובי הקהל והראה להם הרשאה שמינהו להיות במקומו מקדש את לאה וכשהיו לו לקדשה אמר הרי את מקודשת לי ונשבע השליח כסבור הייתי שאמרת לראובן שמעון שהיו לו בת קטנה וראובן היו לו בן קטן וכתב לו שמעון לראובן לבשיהיו בנו ראוי לקדש אם לא אקבל קדושי בתי או היא לא תקבל קידושיה אם תהיה ראוי לקבל קידושי או אתחייב לך מעכשיו עשרים זקוקי ומת שמעון קודם שהיה בן ראובן בן י"ג שנה והיא גדולה ועמדה ונשאת לאחר ועתה תובע ראובן מבניו של שמעון הקנס.
שצד	קטנה שנתקדשה ורוצה למאן אי סמכי על עדות נשים שעדיין לא נכנסה לשנת י"ב.
תלה	ארוסה שתבעה ארום שלה לבא לבית אביה ולכנוס והוא אינו רוצה מפני הרבה אמתלאות.
תלא	אם יכול לקדש בטבעת שאולה.
תקנד	אלמנה שנשאת בערב שבת אם יש ליחרם מבעוד יום.
קנא	

דיני כתובה ומזונות וירושת הבעל.

ט	כתובה הכתובה בטעות בפרט.
יא	האב שפרנס את כתו על סמך הבעל.
	אלמנה שטוענת נאבדה כתובתי אחר ג' שנים למיתת בעלי דטפי לא מזדהריי ביי כדין שטרא בעלמא.
קז	אחד שנשא אשה ולא נפרע נדוניתו ולא דבר בשעת הנישואי כלום ודין אם לא תאבה האשה ללכת אחרי הבעל.
קלו	

סימן	
קסב	כמה שיעור כתובה.
רמד	דין אם הגדוניה ביד החותן והתפיסה לבתו.
ננ, רמא, תצד	דין מורדת.
תקכח	דין מורדת מה נקראת.
שסו	על ענין מורדת דרייני' בה דינא דמתיבתא כמו שפי' רב אלפס.
רמב	מורדת דמשהי' לה אם תחזור בה והבעל המורד חייב במוזנותיה.
	ראובן שמת והניח ב' בנות ואלמנה אחת מן הבנות השיא בחייו ואחת פנויה אם האלמנה ניוזנית מנכסי בת הנשואה.
רמז, תלו	ראובן שמת והניח האלמנה וב' בנות ואחת מהן נשואה ומתה אחר אביה ואח"כ מתה האלמנה קודם שנשבעה על כתובתה.
רמו	דין פרנסה אם ממקרקעי או ממטלטלי.
רסב	אם אלמנה ובת יכולין לומר ליתומים אחרי שהחובות גרועין ואינם שוי' כי אם דבר מועט הו"ל נכסים מועטי' ויוזנו האלמנה והבת והבנים יחזרו על הפתחים.
רסג	דין אשה שמרדה על בעלה ויצאה מביתו ותפסה מוזנות משל בעלה ואומרת נתתים לי במתנה.
רפד	אלמנה שכתוב בכתובתה סתם שומא יותר על כתובתה ותפסה הפצים משל בעלה ואומרת שנתנם לי במתנה.
רעא	אלמנה שאין היתומים רוצים לפרנס כל בני ביתה.
רעב	אם הלכה כאנשי יהודה או כאנשי גליל.
רפא	אשה שתפסה הותמות ושטרות של גוים שנכתבו לשם בעלה ולשמה אי האי נמי מקריא תפיסה.
רפב	בעל חוב וכתובת אשה הי מיניהו קדים לגבות מנכסי המת.
רפג	כתובה שכתוב בה מאתים ליטרי' בסתם ולא כתוב בה במשקל הכרזול.
שט	ראובן שזיווג בנו לבת שמעון והגדוניה שנתן לבנו הניח ביד שמעון ולאחר זמן נפלה קטטה בין בנו לבתו של שמעון ובא בן ראובן אצל אביו ומאומה אין בידו והלך בן ראובן ומינה את אביו אפטרופא ושאל מאת שמעון הגדוניה שהניח בידו וא"ת שנתת לבתך מי צוה לך לתן לבתך והלא לא היתה בידך אלא פקדון ושמעון משיב בנך ובתי הי' באחבה יחד ונתתי המעות להם ובתי קבלם ונשאה ונתנה בהם כי היא בעלת משא ומתן ולא בנך ובתי החזיקה בהם ומה אני יכול לעשות וגם בנך לא שאלם לי למוסרם בידו וגם לא צוית עלי שלא לתתם לבתי ועוד טוען שמעון מיניו בתו הנה בתי עומדת ואומרת שנהגה עם בנך כהוגן וכשורה אך שאין לה להגיד ועתה היא שואלת נט וכתובה כי אומרת שמאים עלה ולא תשב עמו עוד לעולם כי עשה עמי דברים שאינן כהוגן ואין נכון לספרם.
שסא	ראובן הלך למדהי' ואשתו לותה ואכלה והוא אומר לה צאי מעשה ירך במוזנותך.
שסב	אלמנה שתפסה יותר מכדי כתובתה.
שסג	אשה שמתה ולא נודע שהיה לבעלה מעות וקברוה מן הצדקה ואחר זמן נודע שהי' לו ורוצי' הקהל להוציא מה שהוציאו.
שסד	דין במקום שגרש אשה מאותו מעות מדינה פורע כתובתה ושם תמצא כיצד נשבעת על כתובתה.
שסה	אם הלוחה מעות של יתומים לשרים ולאלימים אם מנכין מכתובתה.

סימן
תקלג ואם נתנה היא מן הנכסים שהיתה סבורה שמחילתה מחילה מה דינה.
תקלד אי טענינן ליתמי נשאת אלמנה או שפרע אביהן.
אם מת הבעל בחיי אשתו ואח"כ מתה האשה עד שלא נשבעת על כתובתה אם יורשי' יכולי' להוציא כתו'.
תקלה כתובה שנאבדה אינו נאמן לומר פרעתו.
קמד היום כמה שנים שבטלה כתו' בנין דכרין מישראל.
שמט אשת ראובן קבלה עלה בחרם ועברה פעמים ושלוש אם צריכה התראה להפסיד כתובתה ושם תמצא אם יכול לגרשה בע"כ.
תמ האשה שנשתמרה אם בעלה יורשה.
תקא

דיני גטין יבום וחליצה.

קעא מי שבא לגרש את אשתו שלא תוקק ליבם ואין אשתו אצלו.
יבם הרוחה את יבמתו מליבם וחלוץ עד שתעבור שנה ממיסת אחיו.
יבמה שתבעה מן היבם שלה כתובתה בנכסי אבי בעלה.
ראובן שנפלה לפניו יבמתו והיה סבור שהי' לה יותר מכדי כתובתה ולא רצה לחלוץ לה עד שהיתה נותנת לו ממון ופשרו ביניהם שהי' לה לתן ליבמה ב' זקוקי' והי' לו לחלוץ לה ומחלו זה לזה כל תביעות שהי' ביניהם בקנין גמור בפני ב"ד וכשבאו לב"ד לחלוץ אז נתנה לשליש ב' זקוקים במעמד שלשתן ואמר היבם לשליש לכשאחלוץ לה אז תן לי ב' זקוקי' וא"ל השליש הן ולאחר החליצה הוציאה שטר כתובתה והחזירו לה ב"ד אותן ב' זקוקי' כפריעת שטר כתו' כי נשבעה שלא הי' לה כדי כתובתה.
שעה

מפתחות מן דינים הנספחים לטור חו"מ.

דיני דיינים ועדות.

קכח האומר כתבו לי מאיזה טעם דנתוני אם גובי' הימנו עד שיתברר הדין.
קמח באיזה ענין עבד אינש דינא לנפשיה.
רסט במלתא דאיכא פלוגתא דרבנותא אי עבדי' שודא.
רצ ראובן אמר נדון כאן ושמעון אומר נלך לבית הועד.
טעט שכר השליח אם התובע והנתבע שניהם צריכי' לתן או המתחייב לברו'. שצא
נח היודע עדות לגוי על ישראל.
ראובן שמעון על שמעון ולא הי' לו עדים כי אם גוים ואמר שמעון נאמן עלי אותו גוי וקנו מידו וחזר בו שמעון.
רפד אם יכול לבזף את העדים שיעידו ע"פ החרם.
רצו אם מקבלי' עדות שלא בפני הבע"ד ובשהנתבע חולה אם מקבלי' עדות שלא בפניו או עדיו חולי' או מבקשי' לילך למדינת הים.
שסא יש לזהור שלא להתום על ההנפק אותן בני אדם שהם קרובי' לעדי'.
שצג ראובן שקבל עליו שנים שנוגעין בעדותן ולאחר שהעידו בכ"ד בא לפסול אותם מפני שהם נוגעי' בעדותן.
תיג

סימן
תקח
צה
צו
צג
צב

עוברי חרמות של מס אם פסולין.
מומר להבעים אי כשר לעדות.

המגביה ידו על חבירו אם כשר לעדות ולשבועה.

דין עד החשוד על העריות ודין מועלין בשבועות ממון.

דין דקבל לחד פסול כבי תרי וקנו מידו אי יכול לחזור בו.

דיני הלואה ומלוה על המשכון.

קא

ראובן שאמר לשמעון אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני והוא פרעו בפני עדים אחרים.

קצה

ראובן הלוח מעות לשמעון בחצי ריוח והיו המעות ביד שמעון עד שעברה שמיטה וראובן לא ידע לטעון פרוזבול הו' לי ואבר.

רט

המלוה לחבירו מעות ונפסלה המטבע.

רמג

דין המלוה את חבירו על המשכון ובשעת קבלת המשכון אמר איני מקבל עלי אחריותו.

שר

האי עסקא פלגא מלוה ופלגא פקרון אם שמיטה משממת חלק המלוה.

שלז

דין שלישי אם נאמן בלא שבועה.

שסג

ראובן טוען שהלוהו שמעון מעות למחצית שכר על משכנות מיד ליד ונתן לו ראובן לחלקו על שהרויח עשרה ליטרי' והמשכנות נפסדו שנשרף הבית ונשרפו בבית והשאר לקח השופט ועתה תובע הו' ליטרי' בשביל שנאנס וגם המשכנות לפי שנשרפו בפשיעתו שלא החזירם לו כשפדאם.

שסז

ראובן טען על שמעון קניתי ממך כסף במעות והנחתי משכון עליהם וכך אמרתי אם לא אתן לך מעותיך בתוך ג' ימים תגבה מעותיך מערבוני בכל ענין שתוכל בין למשכנו ברבית בין לחלפנים ואתה שנית והשכנת משכוני להחלט תוך שבועיים וזה לא עלה על לבי מעולם.

שעא

ראובן תבע את שמעון לדין וא"ל מעות הלויתני על המשכון ואני רוצה לפדותו ושמעון משיבו נחלט בידי כי כן הלויתיך עד יום פלוני או לפדותו או לחלטו בקשתי זמן אחר ואמרת לי קנה מעבשיו אם לא אפדנו לזמן הקבוע בינינו ושמעון משיבו להדים.

תיה

ראובן שהלוה לשמעון מעות ליטרי' וא"ל פרעוני ושמעון משיבו אמת הוא שהלויתני אך אני מעכבו בחוב שאתה חייב לאשתי.

תכה

תביעת לאה עם רחל שנתנה לה מעות להלותם למחצית שכר. שם תמצא שטוענת רחל שמשכון ששמה לה בוקוק אינה חפצה בו כי אינו שוה כ"א ו' ליטרי'.

תל

שמעון הו' חייב לראובן וראובן לגוי ואמר ראובן לשמעון במעמד שלשתן מה שאתה חייב לי תן לגוי זה.

תלד

ראובן בא בהרשאת אמו ותקף את שמעון לדין ואמר נעשית שלישי מאת מורי אבי לתפוס הספרים בכ"ד זקוקי' ונתנו לך י"ח והנה לך הו'.

תעה

באו מבית שופטי' לבית אלמנה והלך שמעון לבני ביתה ואמר תנו לי סרבל ועורה ואשמור שלא יקחו השופטים בשעה שהי' בעלה הרוג ונתנו לו

תקה

ואח"כ החזיק בם ואומר ממושכנים לי מבעלה.

תקו

הוציאו בני מלוה שטר על הלוח ואמר פרוע.

תקז

המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו.

מי שאמר לחבירו אל תפרעני אלא בעדים מה דינו.

סימן

ממון של ראובן ביד אמו וגוי מסלית על ראובן שנהרג ועתה בא בנו להוציא ממון אביו מאמו והיא השיבתו איך חייב לי.
תקל עסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון מה שהשיב מהר"ם להרב ר' שמריה ז"ל.
תקמא

דיני שמרות.

פח שטר שהעדים החתומים בו מסופקי' אם הוא חתימת ידן.
פט הבא לידון בשטר ובחוקה באיזה נידון.
צ שטר שזמנו כתוב בשבת או בעשרה בתשרי ודין דכותבי' שוכר.
רע דין שטר שכתבו ראובן ואשתו לבן אשתו וכתוב בו ותנו לו לבנינו אם כשר.
שסד על שטר המתנה שהקנית' משלמלי' ולא הקנית' אנכ קרקע.
שצה שטר שאחד מן העדי' קרוב עתה אם יש לפוסלו אם אין עדי' ראו השטר קודם שנעשה העד קרוב.

דיני טוען ונמען ושבועת הדייני'.

ג דין עיקול הפצים ועיקול ספרים.
ה אם יש לשלוח מעות או הפי' עיי' כתב ידו של אדם.
ה ע מי שיש לו פסק דין על חבירו והוא טוען פרעתי.
ט אי הלכתא כבן ננס דאמר כיצד אלו ואלו באי' לירי שבועת שוא ואי הלכתא כסומכוס דאמר ממון המוטל בספק חולקי'.
ס אם נשבעי' שבועת היסת על כפירת שעבוד קרקעות.
סא הלכה כמאן דמתני לדרב נחמן גבי שבועת היסת ארישא וכ"ש אסיפא.
סב ראובן טען על שמעון הפקדתי בידך הפי' ושמעון השיב החזרתיו לך ונתחייב שבועה וחזר שמעון ואמר אמת אני ואשבע שאותו הפי' שמרתי בדרך השומרי' ולא פשעתי ונאבד עם שלי איך הדין.
סג ראובן שטען על שמעון תן לי מנה הלואה או פקדון שיש לי בידך ושמעון משיב איני חייב לך כלום אם צריך לפרש דבריו.
צב היה חייב לחבירו שבועה וא"ל דור לי בחיי ראשך ודין דקבל לחד פסול כבי' תרי וקנו מירו אי יכול לחזור בו.
צט היאך משביעי' שיתחייב להעיד.
ק אי הלכתא כמר בר רב אשי במיפך שבועה.
קא ראובן שאמר לשמעון אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני והוא פרעו בפני עדים אחרים.
קב דין נשבעי' ונוטלי' ונשבעי' ולא משלמי'
קג עוברי על תקנת הקהל וגזירתם אי מפסלי' לשבועה.
קד מי ששמע ציבור באים לגזור גזירתם וקפי' ונשבע שלא לקיים גזירתם אי צריך לקבל גזירתם או לא.
קו ראובן שאמר לשמעון אני חייב לך מנה ושמעון השיב אינך חייב לי כלום למחר תבע את ראובן אמרת שאתה חייב לי מנה וראובן משיב הלא אמרת שאיני חייב לך כלום.
קז אם יכול למנות אנטלר.
קח אם אנטלר יכול לטעון כל מה שיכול להערים.

- סימן
 ראוּבֵן טוֹעֵן עַל שְׁמֵעוֹן חֲמִיּוֹ שֶׁמַּעֲכָב אֶשְׁתּוֹ מִמֶּנּוּ וְשִׁמְעוֹן מְשִׁיב תְּנַאי הִיָּה בִּינֵינוּ וְרֹאבוֹן אוֹמֵר לֹא מִמֶּנּוּ הִיָּה הַתְּנַאי.
- רי"ט
 אֶפְסָרוֹפּוֹס שֶׁל אֶלְמָנָה וּבְנָה טוֹעֵן עַל רֹאבוֹן שֶׁמָּסַר לוֹ בַּעֲלָהּ בַּחַיּוּ יוֹן לְהוֹלִיךְ לְמִיִּדְבוּרָק וְעַתָּה תָּן דְּמֵי הַיּוֹן וְרֹאבוֹן מְשִׁיב אִמַּת אִמְנָם אָמַר לִי לִקַּח מִדְּמֵי הַיּוֹן ה' זְקוּקִי שֶׁנִּתְעַרְבְּתִי עִבְרוּ אֶצֶל גּוֹי.
- רכ"א
 וְאִם אוֹתוֹ רֹאבוֹן יִכּוֹל לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הָאֶלְמָנָה כִּי אוֹמֵר שֶׁתִּקְעָה לוֹ כֶּפֶה בַּחַיּוּ בַּעֲלָהּ לְפָדוּתוֹ מִן הַגּוֹי.
- רכ"ב
 לֹאֵה אֶרְמַנְתָּ יַעֲקֹב יֵשׁ לָהּ ד' בְּנוֹת וְאִין לָהּ בֵּן וְתִכְעַה אֶת רֹאבוֹן שֶׁהִיָּה חַיִּיב לְבַעֲלָהּ שִׁיתֵּן לָהּ בְּכַתּוּי.
- רכ"ג, תי"ט
 אִם יֵשׁ לְהַשְׁבִּיעַ לְאַחַר מִן הַיּוֹרֵשִׁים.
- תמ"ט
 לֹאֵה הַנִּיחָה פְּקוּדוֹן בִּיד רֹאבוֹן וְלֹה שְׁנֵי בָּנִים וְהָאֶחָד אֵינָנוּ וְהַשְּׁנִי תוֹבֵעַ חֲלָקוֹ אִם יֵשׁ לָתֵן לוֹ.
- רכ"ט
 רֹאבוֹן טֹעֵן עַל שְׁמֵעוֹן מַעוֹת שֶׁל יְתוּמִים הַלּוֹיִתִּיךְ לְמַחֲצִית הַשֶּׁכֶר וְעַתָּה אֲנִי מַתִּירָא שֶׁתִּפְסִיד לִיתוּמִים וְשִׁמְעוֹן מְשִׁיב זְקִינָם שֶׁל יְתוּמִים וְאִמָּם הַלּוֹנֵי מַעוֹת וְהַתְּנָו שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא הַמַּעוֹת מִיָּדִי עַד שֶׁיִּגְדְּלוּ הַיְתוּמִים.
- רל"ב
 רֹאבוֹן שֹׁטֵן עַל שְׁמֵעוֹן טַעֲנוֹת הֶרְבָּה וְשִׁתַּק בְּאַחַת מֵהֶן אִם שִׁתְּקוּהָ כְּהוֹדָא דְּמִיא.
- רנ"א
 מִי שֶׁנִּתְחַיֵּיב לְחַבְּרוֹ שְׁבוּעָה וְרוּאָה שֶׁכִּנְגְדוֹ רוּצָה לְגַלְגַּל עָלָיו שְׁבוּעָה מִמָּקוֹם אַחַד וְאָמַר הַרִּינִי מִשְׁלָם וְאֵינִי נֹשֵׁב.
- רס"ה
 יְהוּדִי שֶׁנִּגְבַּ שְׁסוּסִים מְנוּיִם וְחַיִּיבָהוּ לְשַׁבַּע בְּמַעֲמַד שֶׁאֵד הַיְהוּדִים וְהֵם יוֹדְעִים שֶׁנֹּשֵׁב לְשַׁקֵּר.
- רנ"ה
 דְּבָרִים שֶׁבִּלְבַב אִם דְּבָרִים.
- רמ"ח
 אִי סְמִכִי עַל דְּבָרִים שֶׁבִּלְבַב שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם אוֹנֵם.
- רעד
 הַמּוֹדָה בַּחֲבוּב אִם חַיִּיב לָתֵן מִשְׁכּוֹן כָּל זְמַן בִּיד ל' יוֹם.
- רצ"ו
 רֹאבוֹן טֹעֵן אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁמַּעוֹן שֶׁנִּדְרָה לוֹ עוֹרָה שֶׁל ווֹרֵד כֹּאֲשֶׁר קִנְתָּה אוֹתוֹ וְעַתָּה טוֹעֵן שֶׁהִרְוִיחָה אַחֲרָיו.
- ש"ב
 דִּין אִשָּׁה הַנּוֹשֵׂאת וְנִתְּנָתָּ הֵן לְעֵנִין הַלּוֹאָה וְהֵן לְעֵנִין הַבֵּלָה.
- נ
 אִם יֵשׁ לְהַשְׁבִּיעַ אִשָּׁה אִישׁ.
- של"ח
 עַל שְׁמֵעוֹן שֶׁהִיָּה לוֹ עֶסֶק עַל כָּל קָהְלוֹ ווֹרֵד לְדִין עִם מִקְצַת קָהְלוֹ וְכִנְגַד רֹאבוֹן לֹא יֵרֵד אִם רֹאבוֹן יִכּוֹל לְכַפּוֹתוֹ לְשִׁמְעוֹן שִׁיחֹזֵר ווֹרֵד עִמּוֹ הוּאִיל וְלֹא הִיָּ שֵׁם בְּשַׁעֲהָ שֶׁטַּעֲנָנוּ עָלָיו אוֹ אַחֲרָי שֶׁשִׁמְעוֹן עָשָׂה כִּנְגַד קָהְלוֹ כָּל מָה שֶׁעוֹתוֹ בִּיד שׁוּב אִי"צ לְחֹזֵר וְלִירֵד כִּנְגַד רֹאבוֹן לְבָרוּ.
- שמ"ד
 לִפְי' רִ"ת דְּס"ל דְּכָל מִי שֶׁהֶעֱד מִסִּיעָיו נוֹטֵל בְּלֹא שְׁבוּעָה.
- שפ"ב
 אִם בַּעִ"ה אוֹמֵר אִין לִי מַעוֹת קַח מִמֶּנִּי הַכֶּסֶף וְהַמְלוּה אוֹמֵר אֵינִי מְאִמִּינְךָ אִם יִכּוֹל הַמְלוּה לְהַשְׁבִּיעַ עַל כֶּךָ אִם לֹא.
- שצ"ב
 לֹאֵה שֶׁהַכְּנִיסָה לְרֹאבוֹן תְּכַשִּׁימִין וּבְגָדִים נָאִים אִם בַּעִ"ה נֹכַח מֵהֶם וְאִם דּוֹקָא בְּכָלִי חוֹל אֵינּוּ נֹכַח אֲבָל בְּשֵׁל שְׂכַת גּוֹבָה אוֹ אִפְּלֹ בְּשֵׁל שְׂכַת.
- שצ"ח
 הִיכָא דְּאִיל לוּה לְמַלּוּה לִית לִי זְוִי וְאִ"ל אִידֶךָ אִשְׁתַּבַּע לִי אִם מְשִׁבְעִי אוֹתוֹ אִם לֹא.
- ת"ג
 רֹאבוֹן וְשִׁמְעוֹן נִשְׁתַּחֲפוּ בַּעִיסְקָא וְנִתְּנָו אִמּוֹנְתָם זֶה לְזֶה לְחֲלוֹק הַרְיוּח אִם אַח"כ יִכּוֹל הָאֶחָד לְהַשְׁבִּיעַ חַבְּרוֹ.
- תכ"ד
 דִּין מִי שֶׁנֹּשֵׁב שֶׁלֹּא בְּפָנָי בַּעַל דִּינּוֹ אִם צָרִיךְ לְחֹזֵר וְלִשְׁבַּע בְּפָנָיו.
- תכ"ו

סימן
 תנא
 תנד
 תנ
 תנה
 תקלו
 תקמט
 תקנא
 תקנה

ראובן טוען על שמעון שנתן לידו ב' זקוקי' לתת מהם כך וכך לשנה להזכיר נשמת זוגתו ותובע עתה שיחזור הקרן ופרי.
 דין משטה אני בכך אינו שייך אלא בנתבע.
 ראובן תובע את שמעון מ"ז ליטרי' שמסר לו ע"מ שאם יתרצה בנו של ראובן לשא את בת שמעון שיתנו להם הקרן והריוה והנה אין הבן רוצה לשאנה.
 אשה אחת הפרישה י"ב זקוקי' לצדקה ונתנה אותם ביד ראובן להלותם ומת ראובן ואין האשה רוצה להניח המעות ביד אלמנת ראובן.
 שבועה דרבנן אם נשבע באנקוטי הפצא.
 כל נאמן שבתלמוד אי בעי שבועה.
 אם משביעין אשת איש.
 דין שבועה אם בכל לשון יכול להשביע.

דיני ערב.

יב
 סד
 צא
 קיד
 תד

ראובן שמען על שמעון נתערבתי עבורך נגד גוי ולא פטרנו והשכין הגוי עלי משכון כרבית.
 ראובן טען על שמעון הכנסתני בערבות נגד הגוי ותקעת לי כפיך לפדותו והוצרכתי לילך אצל הגוי ונתפייסתי עמו ולזה המעות עלי כרבית כאשר צוית עלי בכתב ירך שבידי ושמעון מודה בערבות ועל יציאה ועל הפסד לא כפר ולא הודה ועל האמונה כפר שלא הבטיח.
 המלוה את חברו ע"י ערב לא יתבע מן הערב תחלה אפילו אם אין נכסים ללוה או הוא במקום רחוק.
 השר תפס את ראובן ורצה ערבות ממנו שלא יברה מארצו ובקש משמעון להתערב עבורו ושוב ברה.
 ראובן הלוח לשמעון מעות ולוי נעשה לו ערב בעד שמעון ואחר זמן טען שמעון פרעתי את ראובן שלא בפני לוי וראובן אומר לא פרעת לי ולוי הערב אינו יודע אם פרע שמעון אם לאו.

דיני חזקת קרקע ומצרנות ונזקי שכנים.

פ
 פא
 רמו
 רעה
 רעו
 רפה
 שמ

דין אין לאיש חזקה בנכסי אשתו.
 ראובן פתח הלון על גנו של שמעון והיה כך ימים ושנים ועתה בא שמעון להגביה ביתו ולסתום הלונותיו של ראובן.
 הבא לסמוך מן הצד אם צריך להרחיק כמלוא הלון ושקיפתו ושם תמצא מה הוא מלא רוחב.
 ראובן קנה בית מן הגוי שהי' שמעון מצרן ונמר הקנייה לגמרי עם הגוי ושוב חזר בו ראובן בשביל הערמה כי היכי דלוזיל ובתוך כך קנה שמעון את הבית.
 כמה הם ימי מהפך בחררה יום או יומים או פחות ולא מקרי מהפך בחררה אלא היכא דגמרו כבר הפיסוק הלוקה והמוכר.
 הא דאמר'י אשה לית בה משום דינא דבר מצרא אי אפילו לגבי אשה אמר'י הכי.
 ראובן שמכר בית לשמעון ונדר לו לסלק המצרין ושם מבוארים קצת דיני אסמכתא.
 ראובן שיש לו בית במצר הגוי ופתח חלונותיו שלא כדין כי בדיני גוים אדם

סימן

בונה בחוך שלו מה שלבו הפיץ ועתה הלך אותו הגוי ומכר ביתו לשמעון וא"ל בשעת המכירה יש לך לבנות נגד הלונותיו של ראובן כשתרצה וכן כתב לו בכתב פסול והנה באו לדין וא"ל שמעון סתום הלונותיך וראובן משיב אותן הלונות ה"י לי על הגוי יותר משני חוקה. ראובן ששם צינור של אבנים בקרקע אצל כותל של שמעון של עצים ושמעון טוען שמויקן כשרבים הנוטפים על הזוחלים ונכנסו המים בביתו של שמעון. ראובן יש לו הפירה בתוך חצירו סמוכה להומת אבנים של שמעון וטוען שמעון הפירתך מקלקלת חומתי.

שעו

שצו

תלג

דיני אסמכתא.

ריג

שמ

שצו

אסמכתא אי קניא בצדקה.

קצת דיני אסמכתא מבוארים.

אם שייכא אסמכתא במשכון.

דיני ישוב.

עו

עה

עט

קיא

קב

ריר

רטו

רטז

ריו

ריח

שמה

שמו

שצו

תיב

תקיד

תקכו

למה נזרו הרם הישוב.

מי שהתירו לו הרם הישוב שנה או שנתיים אם צריך לצאת אחר הזמן שקבעו לו. אין בני העיר יכולים למחות מלהלות ולהרויח שם ולתת מס עמהם לכני ישוב אחר הבורחים שם מפני פחד וסכנה.

אם התירו רוב הצבור את הישוב לאחד אם היחיד יכול למחות.

דיני ישוב אינם דומי לשאר דיני ממון.

אחד ההויק בישוב ע"פ ה"ר יהודה כהן ז"ל ועתה באו מעררים להוציא את חותנו ואומריי שהמיו לא היה לו ישוב.

אם מהזויקין בישוב בע"א או בעד מפי עד.

פרדכת שאין לו משא ומתן בעיר אם יכול להוציא מן העיר את מי שאין לו ישוב.

מי שזכה בישוב בכ"ד כנגד אחד מבני הישוב אם יוכלו שאר בני הישוב לומר אנו טענינן טפי.

ראובן קבל עליו בזוקק לצדקה לפנות הישוב וכן עשה והלך לקלוניא וגם שם לא נתן מס ולפרקים היה בא שם להוציא הקפותיו ואומר הקהל עתה שלא קיים תנאו.

יש עדים שבקש שמעון מראובן שהיה מתיר לו הישוב שנה אם יש לו שום כח בישוב יותר ואם לאו ושם תמצא אם ראובן אומר לשמעון אני חייב לך מנה ושמעון אומר בודאי אינך חייב לי אם יכול ראובן להיות פטר מאותו מנה משמעון הואיל ושמעון אומר אינך חייב לי ואם לאו.

ראובן לא ה"י לו ישוב בעיר אחת אלא שבא שם באלמות ובחוקה מכה השר וישב בה נ' שנים אם אותה חוקה כראוי היא או לא.

שמעון שבא להחזיק עצמו בישוב מכה מחילה שמחלו לו הקהל שהיו חיים לשם באותו ישוב באותה שעה אם היא חוקה או לאו.

אם שמעון ובניו טועניי אודות הישוב חוקה שיש עמה טענה.

אם יכול להכשיר הישוב בע"א.

אם עיר גולשר מותרת לכל.

סימן דיני מסים.
 ראובן הבא לדור בעיר אחרת וטרם בואו שמה פירש עצמו מן הציבור ונתפשר
 עם השר לתת המס בעצמו
 קח ממה אדם חייב לתן מס.
 קל אם מלמד משרת וסופר חייבי. לתן מס גם עני שיש לו יותר מזקוק מעט אם
 חייב לתן מן הכל.
 קלא מי שחייב לתן עבור תבואה או בנר אם חייב לתת מס מזה.
 קלב חוב שנתיימש ממנו ונהנה ממנו בלוש או בפחות לענין מס אי חייב לתת
 קלג ממנו מס.
 קלד מי שבא לדור. אחר שאילת המס.
 קלה חוב שאין מתיימש ממנו אם צריך לתת ממנו מס וצדקה.
 קלז דוקא במסים שייך שותפות ולא בעלילות וארנוניות.
 שז בכל המלכות הורגלו היהודים לתת מס ביחד כמה שנים ואח"כ נתן המלך
 שמה לבנו מקצת מלכותו אם השותפות עדיין קיימת.
 שצו ראובן שפורש מן הציבור שלא לתת עמהם מס ולא צדקה.
 או כבר נתפשרו עם השר ועמד אחד ובקש ממנו לפטרו אם הציל לעצמו
 או לאמצע.
 נוהגין בכל המלכות שאם יש ליחיד דין ודברים על הקהל עבור המס שהוא
 צריך לתן תחלה המס ואח"כ יתבע הקהל לדין כי הם רוצים להיות
 תיד מוחזקים בכל שעה.
 תקב יתום שלומד ומלוה ליהודים בריוה אם חייב לתת מס.
 דיני מכירה ואונאה ומקח טעות.
 ראובן ושמעון ולוי ויהודה היו שותפים בחוב ופרעו להם כסף וחלקוהו בגורל
 ואחר זמן קנה ראובן חלק שמעון בכסף ומכרו לסוחרים והם התכחו
 ונמצא מלא סנים והוצרך לפייס הסוחרים שלא יעלילו עליו אי היו
 מקח טעות.
 מא ואם ראובן יכול לנלול על שמעון ההפסד שהוצרך לפייס הסוחרים שלא
 מט יעלילו עליו.
 נ המוכר דבר לחבירו ע"מ שאין לו עליו אונאה.
 פב דין המוכר קברו ודרך קברו.
 ראובן שמכר סוס לשמעון ונמצאו בו מומין ברשות שמעון והוא טוען שברשות
 ראובן נולדו.
 קכב אם אדם יכול למכור קרקע בלי רשות אשתו.
 קכד ראובן קנה חפץ משמעון וא"ל בכמה תתן לי וא"ל בכך וכך וזה אומר תן
 בפחות ולמחרתו בא ראובן ומשך את החפץ ורוצה ראובן לפרוע לו
 כפי שומתו ושמעון רוצה שיפרע לו כמו ששם הוא.
 דלו ראובן חפץ לקנות בית וירא אם יצטרך למכרו שאשתו מעכבת על ידו.
 רנט עד היכן נקרא עני המהפך בהררה.
 תקב מכר המים יפות ונמצאו רעות מי חוזר בו.
 תקנ ראובן שלח בנו הקטן אצל שמעון לקנות יין ולקח שמעון ממנו הכלי ומילא
 לו יין ונתן לו ובהחירתו נשפך היין אי שמעון חייב לשלם.
 תקד דין באיזה צד יקנה אדם חובו של חבירו.
 חנג

סימן

דיני שותפין ושלוחין.

עד

שותף שחלק פרנמטיא שלא מדעת חבריו ושוב נתייקרה. ראובן נתן לשמעון שלוחו חפץ למכרו ופסק לו דמים ומה שזוסיף לו על פיסוק דמיו יהא שלו ואח"כ חזר בו ראובן ולא רצה למכרו והשליח תובע דמי התוספת.

רי

בני אדם הלוו לשר זה מעט וזה מעט ואח"כ צרף השר כל החוב לחוב אחד וכשיפרע להם יקח כל אחד חלקו העולה לו וכן התנו ביניהם בלא קנין. יהודה ושמעון ולוי הלוו ממון ביחד על הערבו לסוף בא גוי אחד מן הערבים והביא כתב מזוייף שמעון ולוי אצל יהודה שהי' פוטר את הערבים שנתערבו לפדות המשכון שביד שמעון כי כבר פדינו אמנותינו ופטר יהודה את הגוים ושמעון ולוי טוענים עליו פשעת במסונניו בערבות

שמו

ובמשכון שהחזרנו ויהודה משיב אני עשיתי ע"פ כתב ששלחתם לי. שנים שהי' שותפי' בחוב ורוצה האחד לעכבו ואמר לחבירו קח לך חלקך מן הגוי לא כל הימינו שיקח החצי המזומן והחצי המתיר ימחה את חבריו על הגוי.

תמו

ראובן תובע את שמעון שהיה לו חוב והלך שמעון ומחל לגוי את כל החוב ושמעון משיב אמרת לי כל מה שתעשה בשלך תעשה בשלי וכן עשיתי.

המו

ראובן ושמעון שהי' להם חוב בשותפות ולאחר הזמן נתן שמעון חלק חובו לראובן ונשתלם אם הי' צריך לקנות בקנין או לאו.

תכא

דיני שאלה ופקדון.

עו

מי שהופקד אצלו דבר ונתנו לאשר על ביתו ונרקב.

רו

ראובן השאל לאשת שמעון מפתח של כסף ואומרת שהפסידה אותו.

רו

ראובן טען על שמעון הפקדתי בידך י"א זקוקי' ורביע ע"מ שתתן לי תמורתו

רו

בוורנקוורט ושמעון משיב נתת לי ע"מ שאחזירנה לך מיד.

רו

ראובן טען על שמעון הפקדתי בידך פקדון ושמעון משיב וזנתך הפקידה אותו

שא

בידי קודם שנשאתך ע"מ שלא לתנם לך כי אם לילדיה הראשונים.

שיד

דין המקבל פקדון והחזיר לאשתו.

תלה

ראובן יש לו כיסין מופקדים ולקה מעות מאחד ואינו יודע מאיזה לקח.

תקמח

אשת ראובן הפקידה פקדון אצל אשת שמעון ופשעה בו מה דינו.

תקנ

דין מי שנתן פקדון לאשה שתחת בעלה ולא הודיע לבעלה וננבב.

תקנ

דין שמירת כספים עתה היאך.

דיני ירושה ומתנת שכיב מרע.

פד

שכ"מ שהורה ואמר ממון שבידי או שביד פלוני הוא של פלוני הודאתו

פה

הודאה ודין גר שנתן במתנת שכ"מ.

פו

שכ"מ שאמר הלואתי לפלוני קנה באמירה.

פו

שכ"מ אמר הקפתי של גוי הוא לפלוני לא קנה דלא סמכא דעתי.

פז

אם טוען אותו שאמר עליו שכ"מ פרעתי.

קפא

אם הקטנים ינשאו מן הנכסים כדרך שנשאו הגדולים ושוב יחלקו המתיר.

רנד

שכ"מ שהילק נכסיו שלא בפני אשתו אם היא יכולה לעכב.

סימן	מי שהתנה עם בניו הראשונים קודם שנשא אשתו שנייה שכל בנים שיולדו
רסא	לו מן השנייה ירשו בשוה חלקם ולא נולד לו כ"א בת אחת.
רפ	רחל היתה חולה ומגו מרעה נפטרה לבית עולמה וחלקה נכסיה בפני עדים ושוב אמרה כל אשר יותר בנכסי תנו ליתום אחד קרובה ולאח קרובתה היתה דרה עמה בבית והיה לה כל המפתחות ולקחה קצת מן הנכסים ושענה לאח שרחל נתנה לה מהיים.
שפג	לאה שהיחה חולה וחלקה כל נכסיה במתנת שכי"מ ואמרה בפני עדים כל
תכנ	נכסי לפלוני ופלוגי חוץ ממה שנתתי לצדקה ומתה ושוב ראו מנכסיה
תכט	ביד ראובן ותבעוהו קרובי מקבלי המתנה והשיב להם ראובן היא נתנה
תלב	לי במתנת שכי"מ קודם שנתנה לכם. נפל הבית עליו ועל ד' בנותיו ולאח אשתו.
תלז	ראובן נשא יבמתו בחיי אביו ומת אביו ואח"כ מת היבם והי' לו בנים איך ירשו.
רפז	ראובן נתן כל נכסיו לבנו ע"מ שיתן לד' בנותיו כך וכך ומתה אחת בחיי האב מה יעשו בחלק המתת. ראובן נשא אשה ולה בית שהנכו לה בכתו ושאר נכסי חילק ועתה חותניו אומרי' שיש להם שטר שהמיהם לא נתן לבעלה בית זה רק כתנאי אם יהיה לו זרע.

דיני אפטרופוס.

עה	דין אי מעמיד אפטרופוס לדיקנני.
רסז	דין אפטרופוס שמינתו אבי יתומי'.
רסח	אם יכול להשיבעו שכן הוא כדבריו שמינתו אבי יתומים.
שיה	היתומים שהם כבר שית כבר שבע ובררו להם אשה להשתדל בשלהם.
תקיה	אם מעמידין אפטרופוס לגדולים.
תקיפ	לתובע או לתבע מעמידין אפטרופוס.
שמו	אין מורידין קרוב בנכסי קטן ודוקא במקרקע.

דיני מציאה והפקר.

סה	דין המגביה מציאה לחבירו.
סז	ראובן שבא לידו סחורה בוול ואמר שמעון קנה אותה לשנינו ושתק ראובן וקנאה ושוב אמר לעצמי קניתיה.
סז	קיי"ל ד' אמות של אדם קונות בכל מקום כסימטא וכצירי רשות הרבים.
סח	ראובן נתאכסנו אצלו סחורים אורחים והי' שמעון מחור אחריהם לקנות סחורה וא"ל ראובן אני רוצה לזכות בה כי ביתי זכה לי ושמעון הלך. וקנה כשלא הי' ראובן בביתו.
סט	דין מציאות בנו וכתו הקטנים וסחורתם.
עא	דין דהמוצא בזוטו של ים ובשולוליתו של נהר היז שלו.
עב	דין מצא כגל או בכותל ישן.
עג	אחד קנה בריל מגוי בחזקת שהוא בריל ואח"כ מכרו לישראל אחר ג"כ בחזקת בריל ונמצא שהוא כסף של מי הריוח.
עג	דליקה שנפלה בעיר וברחו בני האדם מן העיר מספח הרליקה ועמד אחד והציל
רעט	ספר אחד ובעליו ברחו מן העיר.

סימן

ראובן טען על שמעון שבקש שמעון לקנות לו בגדים וקנה אותן ונתן לו כל המעות
 כאשר קנה והוא לא נתן לגוי כל המעות אלא מקצת ומקצת שכח ויותר
 משנתיים שלא תבעו ועכשיו אומר ראובן לשמעון תן לי השכחה ושמעון
 משיב זכתי בשכחה לעצמי.

שענ

דיני שכיר ומלמד.

דין מלמד או משרת שחלה אם בעל הבית צריך לתן לו שכרו. יז
 סופר שמושכר לכתוב ספר שלם אם יכול לחזור בו. קבג
 מלמד שחלה מיעוט ימי שכירתו. קנד
 מלמד שהתחיל במלאכתו. קנה
 מלמד שפסקו עמו ללמוד ב' או ג' תיניקות וחלו מקצתן והוא לומד עם הבריאים
 ואחר שנתרפאו למרו עם אחרים. קנו
 תינוק שחלה אם יתן למלמד כל שכרו או כפועל בטל ויתבאר ג"כ דין מלמד שחלה. קנו
 מלמד שהתחיל ללמוד אצל בעה"ב וא"ל לך מעמי איני חפץ בך ונתרצה המלמד
 ושוב חזר בו בעה"ב ורצה לעכבו והמלמד אומר מחלת לי שעבודך. רה
 אם שכירת השדכנים יוצאה בדיונים. שלט
 סופר כיון שמשך הקולמוס שוב אינו יכול לחזור בו. תקיו
 המשכיר מלמד לבנו חלה או מת אם נתן לו כל השכר ושם מבואר דין מלמד החוזר בו. תקבא

דיני נזקי ממון ומסור.

רבינו יוסף טוב עלם כתב שוחק בקוביא חייב להחזיר מה שהרויח. צד
 יהודי אחד נתפס בעלילה ואמר לחבירו תשחיד בעבורי וכן עשה ואח"כ אמר
 דברים בעלמא דברתי. קנה
 מי שמסר את חבירו ולא הפסידו. רב
 מעשה בנר שפראתו בל' זקוקי' והוצרך הגר לתת חלקו ועתה שואל שיחזיר לו
 חלקו הואיל בפשיעתם נתנם שהעידו עליו שהוא גר. רלד
 כתב רמב"ם ז"ל עשה המסור כאשר זמם יראה לו שאסור להרגו. רעז
 ראובן ראה את שמעון שקם עליו בפרץ למסרו והלך הוא ועשה לשמעון כאשר
 זמם לעשות לו. רעה
 ראובן שקבל על שמעון שבא לסייע לגוי לשבע עליו. שיא
 מה שנהגו להשביע המסור בפני גוים. שיג
 מסור שנהרג בשעת מעשה. שיו
 חילוק בין דינא הגרמי לדרבר הגורם לממון. שיב
 אם יש ללוי סוס הממושכן בביתו ובא יהודה והלוה לגוי ופרה מלוי סוסו בין
 ידע יהודה שבבית לוי ה' בין לא ידע מה יהי הדין. שלו
 ראובן היה לו דין ודברים על שמעון ושמעון ה' ציית לדינא ועל כל זאת הלך
 ראובן והלשין עליו ומתוך כך הוצרך לתן לשופט על כרחו ליטרא ועתה
 חוזר שמעון ותובע אותו ליטרא מראובן. שעב
 ראובן ושמעון שנתפסו וראובן ה' עשיר ושמעון ה' יורד והוציא ראובן הוצאה
 בשלוהים אצל אמו להוציא אותם מבית הסוהר ועתה תובע ראובן את
 שמעון שיתן חלקו מן ההוצאה ואומר שהוציא על סיו ובבקשתו ושמעון
 משיב שלא א"ל כלום. שפד

סימן	ראובן תובע לשמעון שמסר אותו ויש ע"א וגם הגוים מעידי' עליו ושמעון אמר
תיו	להד"ם אם צריך לשבע אם לאו.
תכ	ראובן שהלוה לגוי ובא שמעון ואמר לגוי אלוה לך בפחות ותפרע לראובן אם נקרא מזיק נמור או רשע דוקא מקרי.
תכו	ראובן דר עם לאה בעיר אחת והיו לה פקדונות בידו ונתפס ראובן ולקח השר
תק	כל מה שבחדר וגם שלה. ושם תמצא ראובן תובע על לאה לתת עמו מה שהוצרך לפדיונו.
	המסית את הגוי להרוג ישראל חבירו.

דיני בושות.

קעו	שמעון קראו לראובן ממזר בשעה שראובן הכהו אם הייב דין על כך.
ריא	שמעון הרף אביו של ראובן בדבר נגאי וראובן השיב לא אבי אלא איך ואביו של שמעון ת"ח וזקן הי' וכבר שניהם מתו.
שה	על העשיר שקרא בן גדולים ממזר בן ממזר.
שלב	דין הקורא לחבירו כנען.
תקמב	הקורא לחבירו ממזר.
תקמג	עוד בענין הקורא ממזר.

ענינים שונים.

יד	מצות ההולך לארץ ישראל.
חסט	למה נקרא רבי אלעזר חסמא.
שלא	פ"י ביעתא בכוחהא.

כתב יד אמשטרדם.

שער שני.

בעניני או"ה.

לג. וששאלתם מה יש להפטיר בין כסא לעשור, כך אנו נוהגי להפטיר שובה כסימן (א) הפסקת נו"ע אריק שריש ובין כפור לסכות וידבר דוד שהיא שירה לפרשת האוינו שהיא שירה. ירושלמי (פ' כמה אשה ה"א) למה אסרין תכשיטין בשבת אמר רבי (ב) בון ע"י שהנשים שהצניעות הן ומתירתן להראות לחברתה והיא שכחה ומהלכת בהם ד' אמות. ובתר הכי אמר והאיש שאינו שחצן מותר שמע"י מן הדא ר"ג ירד לטייל בחצרו ומפתח של זהב כידו ונערו בו חביריו משום תכשיט הדא אמר א' האיש וא' האשה ודלא (ג) כפר"ת בפ' כמה אשה. עוד בירושלמי (פ' ואלו קשרים ה"ג) בדוחק התירו שאילת שלום בשבת א"ר (ד) שמעון בן יוחאי כד הוי חמי לאימיה דאשתעי סניא הוי (ה) אמר לה אימא שבתא היא ושתקה.

לד. תשובה אומר רבי דאם הביא גוי בשבת ממקום רחוק בשביל ישראל אותו ישראל אסור להשתמש בו במו"ש אלא בכדי שיעשו בכדי שיובאו מאותו מקום שהובאו משם ואע"ג דאיסור תחומי דרבנן צריך להמתין כדאמי בשבת בפ' (א) שואל (קנ"א ע"א) גוי שהביא הלילין בשבת לא יספור בהן ישראל אא"כ בא ממקום קרוב ולא קתני עשה הלילין אלא הביא ובעי נמי ממקום קרוב היינו נמי משום הבאת. ממקום קרוב היינו דבר מועט ויכול להספיד מיד אחר שנלתה תוספת מהול על הקדש אבל ממקום רחוק צריך להמתין בכדי שיעשו ופריך התם נבי עשה לו ארון כו' ה"ג ימתין בכדי שיעשו פ"י כהבאת הלילין. ועוד דאמרי פ"ק דשבת ("ה ע"ב) לא תמלא אשה (ב) קדרה (ג) עססיות ותורמסין ותניה (ד) לתוך התנור ע"ש עם חשיכה וכן לא ימלא נחתום הבית של מים ואם עשה כן למו"ש אסורי בכדי שיעשו ואע"ג דליכא אלא איסורא דרבנן נזירה שמא יתתה, ומיהו לא דמי דהא איסור מלאכה יש בדבר דקא מבשל. ואין לדחות על החלילין שבמת החמירו יותר כמו שהחמירו לעולם לא יקברו עולמית אם בשביל ישראל נעשה אע"ג דבעלמא סני בכדי שיעשו דהתם ה"ט שהי' ננאי למת שימצא בכל שעה קבור בקבר שנעשה בשבת בשביל ישראל והלכך אסור לעולם אבל הכא אי בעלמא א"צ להמתין

לג. ראשונה עד ירושלמי ד"פ סי' תכ"ז ור"ק סי' מ"א וכ"י פארמא רכ"ז. (ב) בד"ק כדאי בסוף הפסיקתא. (ג) בירושלמי רבי בא. (ג) עיין רא"ש פ' כמה אשה ה"י שמביא דברי ר"ת וע"ע בבבלי המאור ומלחמות ד' שם בפ"י דברי הירושלמי. (ד) בירושלמי א"ר חייא בר אבא ר"ש בן יוחאי כו'.

לד. מרדכי פ' כל כתבי רכז ת"ט בקיצור. ועיין טור או"ה סי' שכ"ח ומג"א שם ס"ק י"ז ו"ה וסי' תקפ"ו סי' ומג"א שם ס"ק כ"א. (ב) בכ"י פ' השואל והוא במס' בי"מ. (ג) חסר בכ"י.

בהבאה בכדי שיעשו לא נצרכינהו במת יותר מבחי. ואין להביא רא"י להיתר מדאמר רב בפי' אין צדין (כ"ד ע"ב) גוי שהביא דורון לישראל (ה) ביו"ש אם מינו במחובר אסור ולערב בכדי שיעשו אין במינו במחובר בתוך התחום מותר"י הוי' לתחום אסורי' ולא קאמר הכא בכדי שיעשו כדלעיל אלמא לא בעי המתנה לערב באיסור דרבנן. דלא הוצרך להזויר ולשנותן ואסורי' בכדי שיעשו (ו) דאסורי' רוצה לומר כדלעיל. ועוד דלערב אסורי' בכדי שיעשו דאמר למעלה משמע אתלישה במחובר כמו בהבאה. (ז) ועוד אומר ר' שהמוליך מכרך לכרך למקום רחוק איסור דא"י נמי איכא דאיכא רה"ר דרסטיא. ועוד מספקא לר' המוליך הפי' עשר פרסאות אם נתיר כלילה למו"ש בכדי שיעשו אם ה"י הולך כל הלילה אע"פ שאין גנילות לילך כל הלילה לשלוח הפי' להכירו כי אם לשעה צריכה וצורך גדול דגבי מרחץ שהוחם בשבת לא שרי' למו"ש לאלתר אא"כ יש אדם חשוב שמחין לו חמין " קומקומוסין בבת אחת הא ליכא אדם חשוב לא כיון דאין גנילות למהר ע"י עבדים בלא אדם חשוב אע"פ שאפשר ה"י לו לעשות ה"ג ל"ש ואין הליכת הלילה מן החשבון רק כמו שרנילין לילך או שמא הליכת הלילה השיבא גנילות יותר. ואמנם דבר שנעשה בשבת בשביל גוים א"צ להמתין בכדי שיעשו מדאמר' בשואל (קנ"א ע"א) גבי שבת (ח) מרחץ המרחצת בשבת אם רוב גוים רוחץ בה מיד ואם רוב ישראל ימתין בכדי שיעשו.

לח. היא בר"פ סי' שס"ה.

לו. ועוד דקדק ר' מילא מים להשקות לבהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור (שבת קכ"ב ע"א) אמאי נקיט להשקות ליתני לשתות וכ"ת משום רבותא דבהמה הרי בגמרא דקאמר וצריכא לא קאמר ה"מ לדידי' אבל לבהמתו שרי אלמא אין חידוש משום בהמה אלא נראה לר' כל דבר שהוא איסור שא"א לעשות לו בשום ענין בשבת כגון מחוץ לתחום וגם להשקות בהמה מן הכור א"א ע"כ הוא אסור להשקות אחריו אבל (א) לעצמו שיכול לספס ולירד מותר וכן כל דבר הבא מרה"ר מותר הוא לישראל אפי' עשאו בשבילו. עיקר וענין איסור דא"י אם נעשה בשביל ישראל מותר לישראל אחר ויש חולקין. ואין ישראל חייב למנוע מן הגוי אם רצה להביא עשב לבהמתו דבהמתו אינה מצווה מלאכול איסור אבל הוא מצווה מליהנות דבר איסור שנעשה בשבילו דומי' וכן (ב) מאכיל אחריו ישראל הוא עצמו או בהמתו אבל הגוי עושהו מותר דגוי אדעתא דנפשי' קא עביד כדאמר' גבי דליקה ואינו מצווה אלא שלא יהא המשווי עליה כי למען יגוה אמרה רחמנא וסוגי' דשמעתא כל בפניו במכירו אסור וברבר שמסיק אדעת'י שזה יצטרך לו והוא דבר שצריך להוסיף בשביל רבים אסור אפילו עושהו בשביל עצמו ואיכא למיחש שמא ירבה בשבילו בשעה שהוא עושהו ושלא בפניו אפי' מכירו (ג) כגון בור וכיו"ב מותר. ומה הטעם אסור להתחמם כנגד האש שעשאו גוי בשבת אבל היו יושבי' ועשה הגוי מדורה ונהנין ממנה א"צ להניח מקומן בשביל כך. בשם ר"ת.

לז. היא בר"פ סי' שי"ד.

לח. הורה ר' שאין בפסיקת תלוש שום איסור מידי דהוי אחותמות של כלים

(ג) בכ"י עששות. (ד) מן ותנוה עד התנוה חסר בכ"י. (ה) חסר בכ"י. (ו) חסר בכ"י. (ז) עיי"ש תוס' ד"ה ולערב ורא"ש ביצה שם ה"ב. (ח) חסר בכ"י.

לו. עיין תוס' שבת שם ד"ה משקה ורא"ש שם ה"ב ומרדכי פ' כל כתבי רמז ת"ד.

(ב) בתוס' שם הוא עצמו שרי דמטפס. (ג) חסר תיבה א' בכ"י. (א) בכ"י אפי' מכירו בפניו והוא מ"ס.

לח. מרדכי שבת רמז ש"ץ (עיין הגמ"ר שם פ"ט. (ב) עיין שבת קמ"ו ע"א ותוס' ד"ה מותר.

א) (ביצה ל"א ע"ב) שמתיר ומפקיע והותך הוי' מדבר שיש בו תיקון כלי ומה"ט מותר לחתוך חושי' בנד של תרנגולי' ואווזות צלוי'.

למ. אומר ר' שמותר להטמין תפוחים ושאר פירות הנאכלים חיים בשבת הואיל ואין בהם משום בשולי גוים אע"פ שלא נאפו מבק"י כמאכל בן דרוסאי אבל בצים אסור אם לא נאפו כמאכל בן דרוסאי.

מ. בפורני ראיתי שההמיר ר"ת על אהר שלקחו במשכון והחזיר המשכנתא ביד נוי כרי לחזור ולקח ממנו בתחלה כדי שיקח הגוי חלקו בשבת והוא בחול כראמרי' בשילהי פ"ק דע"ו (כ"ב ע"א) ואם התנו מתחלה מותר אבל בפ"ה משמע שהי' נוהגי' היתר כדפרי' גבי אריסא אריסותיה קא עבד כספ"ק דע"ו וז"ל ושרהו לגוי אמאי שרי דאמרי אינשי דחוי ליה דעבד ליה מלאכה בשדה ישראל אריסותי' קא עבד ופורני נמי אמרי אריסותי' קא עבד במרחץ נמי אמרי הכי אריסותי' קא עבד.

מא. שאל"ה ומה שהקשה מורי הואך מותר לשחוט לחולה בשבת (א) שהוא איסור סקילה מוטב שיקנו לו נבלה שהיא לאו ולטעמך תקשי להו היאך שוחטי' ביו"ט עשה ול"ת נאכל נבלה שהיא בלאו א"נ (ב) נאמר לגוי (ג) שינחור עופות דלא אסרי' אלא מדרבנן דאין שחיטה לעוף מהי"ת אלא י"ל כיון דהתורה התירה להו אוכל נפש הוי לדידן אוכל נפש ביו"ט כמו חול שמותר בו כל מלאכה והשבת נמי ניחא כיון דפקוח נפש ילפי' בזומא (פ"ה ע"א) דשרי הוי כל מלאכה לחולה שיש בו סכנה מותר כמו בחול. והיכא דאיכא התיירא ואיסורא קמי' מאכילין אותו הקל דשוחטה המאכל עצמו הוא מותר ולא נבילות שהמאכל עצמו אסור ואריא רבע עליהו ושלום מורי ושלום תורתו ושלום כל ביתו ושלום כל סיעתו כתאות משרתו ותלמידו מאיר ברי' ברוך שיחי'.

מב. היא בשלימות ד"ק סי' נ"א ובחסרון בסופה כד"ל סי' של"ו ובמרדכי עירובין רמז תע"ח מרדכי פ' הדר רמז תקי"ח.

מג. היא כד"פ סי' תכ"ב וד"ק סי' ל"ט.

מד. היא כד"פ סי' רנ"ה.

מה. היא כד"פ סי' רנ"ו.

מו. במס' שקלים (פ"ג ה"ב) מהו לצאת ביין מבושל בדעתו דר' יונה כי הוי שתי ד' כסי דפסחא הוי דחיק רישיה עד חנא דעצרתא. ובמס' תרומה (פ"ב) קאמר תורמין יין שאינו מבושל על המבושל ולא מן המבושל על שאינו מבושל וקאמי' כנמרא ירושלמי ורבי יהודה מתיר מפני שהוא משביחו וא"ר יוחנן מחלפא שיטתי' דרבי יהודה דר"י אוסר מפני שהוא ממעטו בשותיו ורבנן מתירי' מפני שהוא משביחו ר' אלעזר אמר אינה מוחלפת כאן בכהן כאן כבעלים כבעלים אסור מפני שממעטו בשותיו ככהן מותר מפני שמשביחו אלמא בין לריא בין לרי' יוחנן מותר לרי' מותר דהלכה כרבנן דאמרי' מפני שמשביחו וכ"ש לריא דהא הטעם שאסור רק בשביל שהוא ממעט מדותיו אבל משום שמשביחו אית ליה האי סברא ומאן נראה שמותר לקדש ביין אפי' אינו ראוי לנסך ע"ג המזבח.

למ. עיין תוס' שבת מ"ח ע"א ד"ה דותים והגמ"ר ר"פ כמה טומנין.

מ. עיין תוס' ע"ו שם ד"ה לא ורא"ש שם הכ"ד.

מא. ד"ק סי' ר' בשנינו קצת. ועיין ר"ן יומא בסוגי' דבולמוס ותשו' הרשב"א סי' תרפ"ט ומרדכי שבת פכ"א רמז תס"ד והגמ"ר שם פ"ו רמז תס"ג. (ב) חסר בכ"ו. (ג) חסר בכ"ז. (ד) חסר בכ"ח.

מו. עיין תוס' פסחים ק"ט ע"ב ד"ה ארבע ותשו' הרא"ש כלל כ"א סי' ח'.

מז. ואשר תמהת על שמדליקי' נרות בבית הכנסת ביו"ט שחרית כשהוא יום
 (א) שרנא בטיהרא מה מהני ודמיתו לנר של אבטלה לא דמי כלל
 דאלו הנרות עשויו' לכבוד שמים לאפוש'י שמחת יו"ט דרוב אורה איכא שמחה
 וכתוב אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה וכת'י נמי והשבתי מערי יהודה קול ששון
 וקול שמחה קול רחיים ואור נר דאלמא אורה יתירתא עבידא לרבווי' שמחה וכיו"ב
 איכא קראי טובא ונרות של הקדש היו מדליקין מבע"י גדול ואע"פ שהיו דולקין
 כל הלילה מי"ט אין צורך באותה אורה לגבוה כי לא לאורה הוא צריך והלא כל
 באי עולם אין הולכי' אלא לאורו ואדרבא נראה ונכר יותר שמדליקין נרות לכבוד
 שמים ביום מבלילה ובלבד שיהו' (ב) בני אדם מניין בביהכ"ג ונרות חנוכה נמי
 מדליקי' מבע"י משתשקע החמה כל זמן שפני מזרח מאדימי' ואע"ג דאכתי עוד היום
 גדול ואיצ' לאותה אורה סוף דבר נרות שמדליקי' לשם מצוה בכתי כנסיות ובכתי
 מדרשות לא מקרי כלל של אבטלה ומותר להדליק ביו"ט דמתוך שהותרה הכערה
 לצורך הותרה נמי שלא לצורך ובלבד שיהא לשמחת יו"ט קצת אעיג' דלאו אוכל
 נפש הוא והיג' איכא שמחת יו"ט דבריבוי אורה איכא שמחה וכ"ש הכא דאיכא נמי
 מצוה ונר של אבטלה מקרי כגון שמדליק נר אחר שאינו סבור שיהא לו צורך
 להשתמש שם אלא מדליקו על הספק ונמצא שלא נשתמש שם שהוא נקרא נר
 של אבטלה שלבטלה הדליקה ולא הי' להקדים להדליקו על הספק כיון דאפשר לו
 להמתין מלהדליקו עד שיצטרך לו ולא יעלה על לב איש לקרות נרות של אבטלה
 מה שנודרי' ונותני' נרות המערכה לביהכ"ג לפני בוראינו ועוד אין אלו קרויין נרות
 של אבטלה כלל נהי דשרנא בטיהרא לא מהני כולי האי מ"מ מהני קצת דאינו
 דומה אורה של מאה נרות למאה ואחת דאי לא תימא הכי היכי שרי אפי' בלילה
 להדליק ביו"ט כמה נרות כיון דאפשר להשתמש לאורה של נר א' א"כ הויל כל
 אינך אחריני נרות של אבטלה אלא י"ל כדפי' ולכך לא קרי' ביה לכס ולא לגבוה.
 ועוד דאיכא כבוד קהל רבוי נרות אפי' ביום כדאי' בפי' אלו דברים (ג"ג ע"א) כל
 שמוציאין לפניו ביום כו'. חזורני לעיל עד שאתה קורא (ג) תגר על המדליקי' נרות
 שחרית תמה על עצמך היאך מדליקי' אפי' (ד) יו"ט שחל להיות בע"ש שמדליקי'
 מבע"י ולאחר התפלה הולכי' הצבור לבתיהם מבע"י נמצא הדליקו נרות של אבטלה
 דאין בהם (ה) צורך לגבוה ועוד הא כתי' לכס ולא לגבוה אעיג' לכס קרי' ביה
 מטעמי' דפרי' לעיל. ושרי לי מרי על שלא השבתיך מיד על שאלותיך ואחר עד עתה
 כי מרוב טרדות שכחתי גם הפסדתי כתבך אחי"ג גם איש עתי עובר אליך לא בא
 לידי גם לא שמרתי לחזור תמיד מכל עובר ושכ מי ומי החולכים עד מקום תחנונתך
 ושלומך ושלום הורחך ושלום ביתך ושלום כל כנוותך יגדל כנפש סר למשמעתך
 מאיר ברי' ברוך שיחי'.

מח. היא כד"פ סי' כ'.

ממ. פי' ריב"א דאסור לתקן מנעלים בחול המועד מההוא דפי' מקום שנהגו (נ"ה
 ע"א) א"ר מאיר כל מלאכה שהתחיל בה קודם י"ד גומרי' בי"ד כו' עד
 רבי יהודה כו' יוסי אומר אף הרצענין שכן עולי רגלים מתקנין מנעליהם בהוש"מ
 ודייק ריב"א דדוקא עולי רגלים מותרין אבל לכל אדם שנקרעו מנעליו אסור שא"כ

מז. דיל סי' קכ"ה וכ"י פארמא בשנינו וחסרון. ועיין תשו' הרשב"א סי' כ"ד ותשס"ו.

(6) חסר בכ"י. (3) חסר בכ"י. (3) בכ"י חסר. (ד) בכ"י אפי' בערב יו"ט שחל להיות בשבת.
 (8) בכ"י סרך.

ממ. תשו' הרשב"א סי' תתמ"ה ודי"ק רכ"ז. ועיין מרדכי פ"ק דמועד קטן רמז תתמ"ד.

הול"ל שכן מותר לתפור מנעלים כדאמר שכן הדיוט תופר כדרכו בחושי"מ אלא שי"מ דאסור מההוא דמקום שנהגו. ובפ' מי שהפך (י"ג ע"א) דאמר ר"פ בדיק לן רבא תנן מוליכין ומביאי' כלים מבית האומן וכו' דוק ותשבת.

ג. אמרו רבותינו דמותר (א) לקשור חבית במועד ובלבד שלא יכוון מלאכתו במועד (ב) (מועד קטן י"ב ע"א) ומוקי לה כרבי יוסי דלא בעי שינוי בדבר האבוד (ג) ודמי להא דאמרי' (שם י"א ע"א) הצנור והדלת והקורה והמנעול והפתח מותר לתקן ובלבד שלא יכוון מלאכתו במועד ומוקי לה כר"י דלא בעי שינוי בדבר האבוד ואע"פ שמשמיע קול וההוא (ד) דמכה פשיט דאסור היינו לרבי יהודה ואי משום הא דאמר רב הונא (שם י' ע"א) לההוא דמנקיר רחיא אתחיל גופי' מאן דאחיל יומא טבא דמשמע דאסור הא דרש רב חמא נוקרים רחיים במועד.

נא. ברי"ה ובחוש"מ חייב אדם לאכול ולשתות כטוב דאמר בפ' יום טוב (ט"ו ע"א) תני רב תחליפא אבוא (א) דרבנאי הוואה כל מזונותי של אדם קצובין לו ברי"ה חוץ מהוצאת (ב) שבתות ויו"ט והוצאת בניס לת"ת אם פחת פוחתין לו כו' וא"י בירושלמי ר"ה וחוש"מ נמי ובפסיקתא דיום ראשון של סכות תני מראשית השנה נקצבים לאדם כל מזונותיו חוץ ממה שמוציא בשבתות ויו"ט ור"ה וחוש"מ ומה שהתינוקות של בית רבן וכו' ובירושלמי דפ"ק דמגילה ובאלו אמרו מקדימי' ולא מאחרי' קריאת מגילה ותרומת שקלים מקדימי' ולא מאחרי' סעודת ר"ה וסעודת פורים מאחרי' ולא מקדימי'.

נד. היא ברי"פ סי' ה' וד"ל סי' תי"ב. וכ"י פארמא סי' תס"ג.

נג. היא ברי"פ סי' י"ב וד"ל סי' תי"ט וכ"י פארמא סי' ת"ע.

נד. היא ברי"פ סי' מ"ד.

נה. שאלה בני אדם החבושים בבית האסורים אין מביאי' אצלם ס"ת אפי' ברי"ה וביורה"ב מדאמר בירושלמי (פ' בא לו) בכל אתר אתר אמר הולכי' אחר התורה וכאן את אמר מוליכי' את התורה אצלם אלא ע"י (א) שהם בני אדם גדולים התורה מתעלה בהם והא תמן מובילין אורייתא לגבי ריש גלותא אי"ר יוסי בר בון ע"י שזרעו של דוד משוקע שם אינן עבדי' להון מנהג אבהתהון.

נו. היא בר"ל סי' שי"א. וכ"י פארמא סי' שמ"ב.

נז. שמעתי בשם ר"ת שביטל (א) מה שנהגו בפסח בשעת הפרשת חלה שמצרפי' אותו סל ורצו לדוננו להפטר מן החלה ע"י אחת שנוטלי' ומפרישי' על כולן כאלו כולן עיסה אחת ונושכת זו כזו ומביאי' רא"י מדר' אליעזר (חלה פ"ב מ"ד) דאמר הסל מצרפן לחלה ופסק רב יהודה ושמואל כותי' (פסחים מ"ה ע"ב) ולא נהירא לי (ב) דממה שאמר להחמיר ולחייב בחלה לא אומר להקל כדי שיפטר בהכי ותו דר"א גופי' קאמר (ג) במס' חלה (פ"ב מ"ח) ומייתי לה בפ' כשם שהמים (לי' ע"א) שתי עיסות אחת טמאה ואחת טהורה וכו' עד נותן לו פחות מכביצה באמצע כדי לטול מן המוקף ואמאי צריך לעשותו נושכות זו כזו אם הכלי מצרפן בשעת הפרשת חלה יתנם לתוך כלי אחר ולא יהא צריך לתן פחות מכביצה באמצע ותו דכלי מצרפן דוקא לקדש אבל

ג. ד"ק סי' רכ"ו. (ב) בכ"י לקשות. (ג) בש"ס שם מהו למוייע חביאת דשכרא בחולא דמועדא. (ד) מן ודמי עד האבוד חסר בכ"י וגרס להסופר חסרון זה שהחליף את ומוקי לה כר"י הראשון לשני וחסרון כזה מצינו הרבה בכ"י זה. (ד) חסר בכ"י ובד"ק יש כאן ט"ס.

נא. (ב) בכ"י דרי' בנאו. (ג) ליתא בש"ס שלנו.

נד. מרדכי ספ"ק דרי"ה רמז תשי'. (ב) בכ"י ע"י שיש שם בני אדם גדולים אינו יודע אם היא התורה או גדולים בתורה נתעלה בהן. והוא משולל הכנה והגהתי ע"פ הירושלמי.

נז. עיין מרדכי פ"ק דפסחים רמז תקצ"ט. (ב) בכ"י בפסח והוא יתר. (ג) בכ"י חסרים

לא לתרומה דהיינו אפי' להחמיר והלכך נראה לר"ת דאפי' העושה כן הפסיד. ויש לדחות דמפרק נשם אין ראוי דהתם משבחה תקנתא אפי' בלא כלי ותו אפי' (ד) בכלי לא אפשר (ה) אלא אם נושכות דנהי שהכלי מצרפין לא הוי מוקף ותו דמאי תיבתא דבנוגעות זו בזו מפריש מוז על זו והוי כאלו הם עיסה אחת הינ כשמצרפין לכלי ונוגעות זו בזו מפריש מוז ע"ז מה לי נוגעות בעיסה מה לי כשנאפו כבר כיון שאינן לשיין כאחד. ויש להשיב דהא בפסחים (מ"ח ע"ב) אית מאן דפליג בין נושכות לכעבין אע"פ שכעבין נמי יכול להגיען זה בזה לא עדיף כנושכות אפי' לא הי' נוגעות נמי מצרפין לחיוב ולפסוד אלא מטעם מוקף צריך להגיען ולאפוקי ממה שתולה רש"י טעם מוקף משום נאבד (ו) וליתא כדמוכח הכא ותו אפי' לפר"ת אומר אני הי"מ לתרומה ולחלת הארץ אבל בתרומות חו"ל האמר שמואל בפ"ק דביצה (ט' ע"א) אוכל והולך ואח"כ מפריש וכשמפריש לבסוף לא (ז) כלי ולא צירוף ולא מוקף הוי ואפי' היכה שלש הרבה כדי חלה ונתחייב פוטרו בהכי וכ"ש הכא. ויש לדחות כגון (ח) שבעונה אחת הי' כדי חיוב חלה ונתן עיניו כצד א' קודם להשאיר לחלה אבל לא קרא שם עד לבסוף שאכל אבל בב' (ט) עונות לא מהני ולא נדירא דמאי מהני נתן עיניו כיון שלא גמר אומר בלבו להפריש הלכך ראוי גמורה מהתם וקרוב בעיני שאפי' בלא צירוף הי' מותר להפריש אם לא (י) שלא הי' בתחלה כדי חיוב שיעור חלה הלכך בעי צירוף כלי כדי להביאו לידי חיובא אבל לפוטרו לא חיישי' לא לצירוף ולא למוקף והך דשמואל כגון שהי' שם בתחלה שיעור חיוב חלה (יא) ותו לפר"ת צריך לפרש ברוחק פ' אלו עוברין (מ"ה ע"ב) גבי הני נשי דידן וכו' (יב) עד אינהו דעברין כרי"א (יג) וא"כ הי"אך הי' מביאי' לידי חיוב חלה כרי"א לא הי' יכולי' להפריש אלא מכל עונה מעט לחלה.

גח. ה"א ד"פ סי' שכיב ודיק סי' כ"א וד"ל סי' שס"ז וכ"י פארמא סי' ת"ט.

נמ. **שאלה** נתערב לי טבל בחולין (מנחות ל"א ע"א) כאן משמע דאין להפריש אפי' מטבל דרבנן על טבל דרבנן היכא דהאחד נראה קצת חמור יותר מחבירו והו"ל מן החיוב על הפסוד ומן הפסוד על החיוב. מכאן יש לי ללמוד דהיכא דלשין עיסה שיש בה שיעור חלה ונתערבה בעיסת גוי שפטורה מן החלב אם רוב עיסת ישראל מקיף ומפריש מעיסה אחרת שלא הורמה חלתה על זו דאע"ג דזו נתערבה בחולין וזו לא נתערבה כיון דרובא דישאל היא עיסת גוי בטילה ברוב והו"ל כאלו היא טבל גמור כולה ולהכי מצי להפריש מטבל גמור עלה מידה מיניה וביה לא מצי לאפרישי' דלמא שקיל משל גוי על של ישראל תדע מדלא קאמר ר"ש להרבות עליו טבל עד שיכטלו החולין ברוב ויפריש מיני' וכו' ש"מ דלא מבטלי לענין להתיר לאפרישי מיני' וכו' ודוחק הוא לדחות דר"ש ס"ל מין במינו לא בטל אף בדבר יבש ועוד אי ס"ל דלא בטל היכא קא"ל קח לך מעם הארץ דרובן מעשרי' הם אהאי דנתערב דלא בטיל דאוי' הו"ל כמחצה חולין ומחצה טבל. וא"ת כיון דשל ישראל הוי רוב לבטל של גוי ברוב ונחזי כאלו הכל טבל אף לענין להפריש מיני'

כאן איזה מלות והגהתי כפי הענין. ג) חסר בכ"ז. ד) בכ"ז בלא כלי. ה) בכ"ז לא. ו) בכ"ז ולי כתי. ז) בכ"ז כיון. ח) בכ"ז שבעונה. ט) בכ"ז עונה. י) בכ"ז שחוס. י"א) בכ"ז או כדי להביאו לידי חיוב חלה ואין לו מקום כאן ולענין דמקומו לקמן. י"ב) בכ"ז יש כאן יתר וערכוב הדברים וכך כתוב שם עד לא משום מוקף וההיא דשמואל כגון שהייתה שיעור חיוב חלה בתחלה או כדי להביאו לידי חיוב אבל לפוטרו ל"ח לא משום מוקף אינהו דעברין כרי"א וכו' הרואה יראה כי מן לא משום מוקף עד השני הוא כפל דברים הנאמרים כבר ובטעות כתבו הסופר עוד הפעם. י"ג) כאן איכא חסרון כמה שר"ת מפרש הא דאלו עוברי' ואפשר דכאן מקום הדברים אשר הערתי עליהם שאין להם מקום שם וכצ"ל הוא כדי להביאו לידי חיוב חלה וא"כ הא לא הי' יכולי' להפריש אלא מכל עונה מעט לחלה ודוק היטב.

נמ. ח) בכ"ז מוקאמר ל"י. ט) בכ"ז בדבר יבש דאלו לא הו"ל מתירי' אפי' וכו' וזח

ובי' וי"ל דלענין זה הו"ל כדבר שיש לו מתירי' דאפשר להפריש ממקום אחר עליו לפי חשבון ואפי' באלף לא בטיל ואעיג' דלא אמרו' כל דשילי"מ אלא באיסור שנתערב יהיה לו היתר מ"מ (א) מרלא קא"ל ר"ש להרבות עליו טבל ולהפריש מיני' ובי' ש"מ דאף בכה"ג אמרו' דבר שילי"מ וכו' אף בדבר יבש (ב) אפי' באלף לא בטיל כ"ש עיסה בעיסה דהו"ל דבר המתערב שפי' דאפי' בשאין לו מתירי' לא בטילא אלא בס' השתא דיש לו מתירי' נימא דלא בטל כלל ואעיג' דאמרן לעיל צובר גרנו לתוכו ונמצא תורם מן החדש שבו על החדש שבו וכו' לא קו"ל הכי אלא כשמואל דאמר פ"ק דר"ה (י"ג ע"ב) לכל אין בילה חוץ מיין ושמן ולכאורה אפילו עיסה בעיסה משמע שאין בילה ומתערב יפה כיון ושמן. ועוד יש ראי' מדתנן במס' פרה (פ"ט מ"א) ומייתי לה פ' התערובות (פ' ע"א) צלוחית של חטאת שנשל לתוכה מים כל שהם פ"י מים חיים דעלמא ר"א אומר יזה שתי הזאות וכו' ומסיק רב אשי דטעמא דר"א משום דאין בילה ומים כל שהם תנן ולהכי כשזמה שתי הזאות כשירה ממינ' ופרש"י התם וו"ל דס"ל לרב אשי הואה א"צ שיעור כרובא ומיהו קנסא ל"ל הלכך אי הוי ס"ל לר' אליעזר יש בילה בחדא סגי ושתי הזאות לר"א משום דקסבר אין בילה הלכך כי מזה חדא שמא אין כאן מן הכשרים אבל כי מוי תרתי א"א דליכא חדא מיניהו מן הכשרים דהא אין כאן מן הפסול' אלא כל שהוא עכ"ל אלמא אעיג' דהזאה א"צ שיעור ויש מן הכשרי' יותר ממה שיש מן הפסול' אפי"ה כי מזה חדא הזאה תלינן שמא אין כאן מן הכשרים כלום כיון דאין בילה וטעמא דהתם נמי יש לי לפרש משום דיש תקנה ע"י שזיה ב' הזאות הו"ל דשילי"מ ואפי' באלף לא בטיל ואעיג' דפליגי (ג) רבנן עלי' דר"א התם כהאי סברא ליכא מאן דפליגי וטעמייהו מפורש התם עוד דאמר התם ר"א הגתנים למעלה שנתערבו בנתנים למטה יתן למעלה וכו' ומוקי לה דרובא עליונים וקא יחיב למעלה שיעור תחתונים ועוד לעליונים עלו לו הא לא"ה לא עלו דחיישי' דלמא נתן מן התחתוני' כיון דאין בילה אלמא (ד) אעיג' דעליונים רובא תלי' דלמא לא יחיב אלא מתחתונים דאעיג' דר"ל דשאני' התם להכי המועטים אינם בטלים ברוב דעולין אין מבטלין זה את זה מ"מ כיון דמועוטי' אינם בטלי' כ"ש המרובים אינם בטלים אלא טעמא כיון דיש תקנה למיתב למעלה שיעור עליונים ועוד, לא שרי דחיישי' שמא יחיב הכל מן התחתונים אעיג' דמועוטה נינהו ה"ג חיישי' דלמא שקיל חלה משל גוי הלכך שקיל חלה ממקום אחר כדפ"י. ואי בעי למשקל מיניה וכיה צריך לשול חלה גדולה כשיעור עיסת הגוי ועוד, דהשתא ממ"נ יש בו משל ישראל. ואם של גוי מרובה משל ישראל שנתערבה לא מצי לאפרושי מיניה וביה ולא מצי לאפרושי עלה מעיסת ישראל אחרת לפי חשבון דהו"ל מן החיוב על הפסור כיון דואת המעורבת כטילה ברוב גם טורח יש לו להפריש מיני' וביה כשיעור עיסת גוי ועוד, כיצד יעשה ג"ל שילוש עיסה כשיעור חיוב חלה ויקח מעט ממנה כביצה או פחות או יותר ויערב (ה) עם עיסה של גוי וישער שתהא עיסה של שתי כצ"ע כדי שתהא רבה על אותה כביצה ונמצא בטל ברוב ויקף אותן ג' כצ"ע בסל וישול כל אותן ג' כצ"ע לחלה ונמצא מפרש מכוי"ב עליו דאידי ואידי נתבטלו ברוב. ואין להקשות אם יערב לכתחלה בשל גוי הרי מבטל איסור לכתחלה דהא דאמרו' דאין מבטלי' איסור לכתחלה הי"מ כדי לאכול ולהנות מן האיסור אבל הכא הא לא קא אכיל ליה ואי"ה הא מ"מ מסקי' ליה לאותו כביצה מחלה ואמרו' בס' אלו עוברין (מ"ח ע"ב) הני נשי דידן נהיגי' למופא קפיוא וכו' עד מאי דעתך לחומרא חומרא דאתי לירי קולא היא דקא מסקע ליה מחלה ואי"ב ע"י ביטול ברוב מספקתא ל"י מחלה דאו' (ו) לא

אין לו חבנה והנראה דכצ"ל דאלו לא הו"ל מתירי' בטל ברובא אפי"ה ביש לו מתירי' אפי' באלף לא בטיל כ"ש עיסה ואש"י. (ג) חסר בכ"י. (ד) בכ"י כיון. (ה) בכ"י על. (ו) חסר בכ"י. (ז) בכ"י

מחייבא כלל דחלת חו"ל דרבנן אפי' בלא תערוכות דכי מערכת נמי אותה ברוב של גוי מחייבה בחלה מדרבנן ועוד לא מפקעא כל העיסה מחלה שהרי נוטל חלה מן הנשאר והא דקא קפיד אהא דקא מפקע לה מחלה היינו משום דכל ימי הפסח לא הו' מפרשי' חלה וחיישי דלמא משתכח תורת חלה (ז) אבל כה"ג דאקראי בעלמא בשביל התקנה לא חיישי' אי מפקעי ליה. והא דתנן במס' חלה (פ"ג מ"ח) הנוטל (ח) שאור מן העיסה שלא הורמה חלתה ונותן לתוך העיסה שהורמה חלתה אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו מוציא חלה על הכל אלמא דשקיל מיני' ובי' היכא שאין לו פרנסה ממקום אחר ולא חיישי' דשקיל מעיסה שהורמה חלתה והו"ל מן הפטור על החיוב י"ל שמא אתי' מתני' כמ"ד לכל יש בילה אינ' שאני שאור דלטעמא עביד ומעמא לא בטיל והא (ט) דמתני' נראה ודאי דמ"שה הוא מדנקיט שאור ולא נקיט עיסה שלא הורמה חלתה שנתערבה בעיסה שהורמה חלתה כדקתני סיפא זיתי (י) מסיק שנתערבו עם זיתי נקוף אלא ש"מ דוקא בזהם וענבים דסיפא דיש בילה לזין ולשמך הוא דשרי לאפרושי מיני' ובי' היכא דאין לו פרנסה ממקום אחר אבל גבי עיסה אין בילה ולהכי דוקא בשנתערב (יא) שאור שמתפשט לכל מקום הוא דשרי להפריש מיני' ובי' ואפי' שאור נמי לא שרי לאפרושי מיניה וביה היכא דיש לו פרנסה ממקום אחר א"כ בנדרן זה ילוש עיסה הרי יש לו פרנסה ממקום אחר. אינ' י"ל דהתם מיירי שלא נתערב השאור עדיין יפה ומקצתו נכר כהוא דלעיל שתי מנחות שנתערבו אם יכול לקמוץ וכו'. (יב) ואגב נראה (יג) אפרש כל אותה בכא כי יש בה דברי' דש"יבי להכא. דתנן במס' חלה (פ"ג) זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי נקוף וענבי בציר עם ענבי עוללות פי' זיתי מסיק וענבי בציר חייבי' בתרומה ומעשר זיתי נקוף וענבי עוללות של עניים פטורי' מן המעשר אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון שאם יש לו זהים וענבים שלא נתערבו והם חייבי' מדרבנן כגון דמאי שלקח מעה"ע מפרשי' על אלו המעורבי' לפי חשבון החיוב שבו ואם לאו מוציא תרומה ותרומת מעשר לכל וכו' פי' מיניה וביה ורואים כאלו הכל חייב בתרומה ובתרומת מעשר ומוציא מהם לפי חשבון כלם והשאר קלעשר' למעשר לפי חשבון פי' מעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני אין מוציא אלא לפי חשבון דהא א"א להפריש (יד) תרומת מעשר על הכל עד שיפריש תחלה מעשר ראשון על הכל ועוד דכל המעשרות טובלין ואם לא הו' מעשר על הכל א"כ אין פירותיו מתקנים דכל מה שמעשר יש בהם חולין לפי חשבון ונמצא מפרשי' מן הפטור על החיוב אלא ודאי נוטל מעשרותיו על הכל מיהו א"צ לתן ללו' ולעני אלא לפי חשבון אבל תרומה ותרומת מעשר כשמפריש על הכל נמצאת התרומה מדומעת בחולין ולהכי אסור לזרים ונותן הכל לכהן או מותר לו העורף לפי החשבון. וא"ת והא קי"ל דלכל אין בילה חוץ מיין ושמן ורוחק לאוקמי כמ"ד יש בילה וי"ל שהוא הרכו תחלה ואז יש להם בילה שעושה מן הזתים שמן ומן הענבים יין ואז יש בילה. וא"ת והיכי מצי להפריש ממקום אחר עליו אי מטבל גמור הו"ל מן החיוב על הפטור ואי משל עם הארץ הא של ע"ה לא מחייבא בתרומה גדולה ומיהו למ"ד יש קנין לגוי ניהא דמפריש משל גוי מיהו ללישנא דהכא דאמר' קח לך מן השוק קשה והלא הטבל המעורב חייב מדרבנן אף בתרומה גדולה וי"ל דהוא מוציא תרומה גדולה מיני' ובי' ושוב מפרשי' משל ע"ה לפי חשבון. ואם באנו לחלק בין טבל גמור דאוי' לטבל טבול לחלת חו"ל שהיא קלה או לא הו' לי להחמיר באותן ענינים שכתבתי אבל בלא ראי' אין לומר כן כי לכמה ענינים היא שוה לחלה דאוי' ומשכחן

וכל. (ח) חסר בכ"י. (ט) בכ"י דרי"ג. (י) בכ"י משיך. (יא) חסר בכ"י. (יב) עיין ר"ש שם. (יג) חסר בכ"י. (יד) בכ"י תרומה ומעשר.

נמי בתוספתא דמס' דמאי גבי דמאי שנתערב בחולין שהוא אוסר בכל שהו ואם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי השבון אע"פ שהוא קל אוסר בכל שהוא כמבול נמור וצ"ע. מאיר ברי ברוך שיחי'.

ס. היא בד"ל סי' שליב ותשו' הרשב"א סי' תתלי"א וכת"י פארמא סי' ש"ע.

סא. שאלה לנסך נסך אין פנאי ובקצרה אשיבך מחמד עיני מורי הר"ר אליעזר שי'. אשר שאלת על קליות שנתייבשו בתנור אם מותר"י בפסח הא קי"ל כבא דאמר מי פירות אין מחמיצין ופליג אדאב"י דאמר (פסחי' מ' ע"א) לא ליהרך אנישי תרתי שבלי וכו' ואפי' אב"י מודה בקליות שנתייבשו בתנור ולא אסר אלא למיחרך באש דממחר להחמיץ תדע דשרי התם אבישונא דהיינו קליות ועוד מתני' היא (מנחות ס"ז ע"ב) משקרב העומר מוציא קמח וקליות וכו' כמ"ש.

סב. וששאלת על המצו של גוי בבית ישראל והוא שומר הגם אם זקוק לבערו נ"ל כיון דמחייב בפשיעה זקוק לבערו מדלא אשכח תלמודא התירא אלא בנוי שנכנס בחצירו של ישראל ובצק בידו דליכא אחריות על ישראל כלל או ביחד לו בית וא"ל הא ביתא קמך (פסחי' ו' ע"א). והא דקאמר (שם ה' ע"ב) כיון דאלו מנגב או מתבד בפשיעה קאמר ובר"פ המפקיד (ל"ג ע"ב) ונגנבו דקתני פי' ריב"ן ונגנבו בפשיעה קאמר ואפי"ה קא מקני לי' כפילא למאי דאמי' ר"פ בגמרי' ש"ח כיון דאמר פשעתו מקני לי' כפילא כיון דלא הוי' בעי למפטר נפשי' בטענת שקר לומר נגנבו בלא פשיעה. ושוב עיינתי בה"ג וז"ל גוי שהפקיד חמין גבי ישראל אי קבל עלי' נטירותא דכיון דאי פשע בוי' ומנגב או מתבד מחייב לשלומי מחייב לבעורי עכ"ל אלמא דמנגב או מתבד בפשיעה קאמר מדקאמר אי פשע ביה ומנגב ולא קאמר או מנגב כדקאמר או מתבד וכן יש לפרש אותה סוגי' דפ' כל שעה (ל' ע"ב) ישראל שהלוח לנכרי על המצו דלא קבל עלי' אחריות (א) כלל והוא דפ' איזהו נשך (ע"ג ע"ב) דהאי מאן דיהיב זוזי לחברי' למזבן לי' חמרא ופשע ולא זבן ליה משלם כדאזיל אפרוותא דוולשפט וכו' שכתבת דאיירי בקנין יפה כתבת וכן פי' התוס' וכגון שלא הקנה לו בכ"ד חשוב דאי בכ"ד חשוב היכי פליג עלי' רב אשי'. אמנם בלא קנין נמי מתוקמא בדבר בעלמא אי א"ל סמוך עלי' שאקנה לך ולמאן דדאין דינא דגרמי וכה"ג פרי"ו בר"פ השוכר את האומנין (ע"ז ע"ב) עד דבי"א שלא הלכו חמרים וכו' (ב) ופרי"ו דאפי' לא הלכו אם אינם מוציאם עוד להשתכר נותן להם שכרם למאן דדאין דינא דגרמי ולא הלכו והלכו הנקיט אורחא דמלתא נקיט דכי לא הלכו עדיין השכמה ומוצאים להשכיר עצמם וכי הלכו כבר היום גדול והשכירו כבר כל השוכרים.

סג. היא ד"ל סי' ת"ו וכ"י פארמא סי' תנ"ו.

סד. היא ד"ל סי' ת"ו וכ"י פארמא סי' תנ"ח.

סה. ד"פ סי' קי"ב.

סו. תבשיל שבשלו במים מגולי' אפילו של תרומה ישפך ואצ"ל של חולין ר' אמי' הר"ל (א) אורחין א"ל אי לאו דאתגלי חמרא מבשלא דירי הוינא משקניא לכוון מיניה א"ל רב ביבי אייתי (ב) ואנא שתי"י אמר מאן דבעי ימות יוול בנו ביתיה וימות כל הארסין מעלין חטטין וארס נהש ממית א"ר אמי צריבן מיוחש מאי דברייתא מחששין אסור למיתן פריטי לגו פומיה תבשילא תותי ערסא פתא תותי שחייה סכינא גו פוגלא

סא. הגמ"י פ"ה מחמץ ומצה אות ד' ושם התוס' מב"ב שי' וכ"י פארמא סי' רצ"א.

סב. עיין מו"ש"ע א"ח סי' ת"מ. (ב) עיין רא"ש שם. (ג) שם בתוס' ד"ה אין.

סג. (ב) בכ"י אורחא. (ג) בכ"י ואנן שותין.

או גו אתרוגא א"ר ינאי אין קטא וקטא שיחור ואין אוברד אוברד מרגלא אר"ש בן אלעזר אלו ובנת גרמך ללוד אתה מוכן בדמיס יקרים והבא בדמיס קלילי כד שאלו לר' יונתן על הגלוי אמר להון ערבא דנפשך אנא מיס שנתגלו לא יגבל בהם ר' נחמיה אמר אפייה מותר מפני שארס נחש כלה באור. (ירושלמי תרומה פ"ח) כל מום לא יהיה בו חב"א אפי' בולו מום אי אתה רשאי לתן בו מום (ירושלמי שם).

סז. היא בד"פ סי' קי"ג ותשו' הרשב"א סי' תתמ"ג.

סח. ועל הפת הנאפה עם המוליותות שממולאות מגבינה ששאלת אם מותר לאוכלם עם הבשר הא מלתא פלוגתא דרבנותא היא יש פוסקי' כרב דאמר בפ' כיצד צולין (ע"ו ע"ב) ריחא מלתא היא גבי בשר שהוטה שצלאה עם בשר נבלה בתנור אחד ויש פוסקי' כלוי אמנם רבי' אבי (א) העזרי כתב דאפי' לרב דאסר ה"מ בבשר שהוטה ובשר נבלה או בשר וגבינה דאיל האי ומפטם להאי אבל בשר ופת או גבינה ופת לא אמר רב מדנקיט בשר ובשר ולא נקיט בשר נבלה ופת וכן פת חמה וחבית פתוחה אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל אלא דרך המנופה אבל פת ונבלה בתנור לא אסר ודלא כרב כהנא דאסר למיכל כנותחא פת שאפה עם הצלי בתנור דלית הלכתא כותי' וכ"כ בשם רבי' ואל אמנם רבי' אלפסי חולק בזה דב' דברב כהנא אפי' לוי מודה דלא שרי אלא דיעבד דבשר שהוטה שצלאו עם בשר נבלה אם הוי אוסרו' כרב הוי אסירא לנמרי אבל פת אפי' אי אסרו' כנותחא שרי' בהדי בשרא וכ"ש לנכרי וכ"פ ר"י פ' כל שעה (ל' ע"א) בהך דרבה בר אהילאי ע"ש. ורבי' אברהם בר דוד כ' דפלוגתא דרב ולוי בתנורים קטנים אבל פורני שלנו שהם גדולים לד"ה שרי ואנו נוהגין לכתחלה שלא לאפות פת עם המוליותות אבל בדיעבד היינו מתירי' (ב).

סט. שאלה אע"פ שאיני כדאי איני רשאי למשוך ידי ממצות מורי אבי העזרי. מה שפסק מורי להתיר נבלות וטרפות לעשות בהם סחורה וסמך על מה שפסק בירושלמי כרבי יהודה דאמר ובלבד שלא תהא אומנתו בכך לא פסק ולא חידש בירושלמי אלא כפסק גמרא דירן בפ' זה בורר דפסק ר' אבהו א"ר אלעזר הלכה כר"י (סנהדרין כ"ז ע"ב) אסורוי שביעית לפוסלם לעדות אבל בסחורות דברים האסורים לא פסק מירי ופי' בירושלמי הלכה כר"י דמתני' דזה בורר. תמן תנינן ומקשה תמן א"ר אבא בר זבדא א"ר אבהו בשם ר"א הלכה כר"י דמתני' דתמן פ' זה בורר אף הכא כן הכא בסחורה דבדברים האסורים שמחלקת בין יש לו אומנות שלא הוא בין אין לו אומנות נלמד משם לכאן דהלכה כמותו א"ר יהודה בר בון (א) תמן מלכות אונסות פ' גבי סוחרי שביעית נקיל כר"י מפני האונסין כדמפ' בפ' זה בורר משרבו האונסין מאי ניהו ארנוגא ותני עלה בתוספתא דפ' זה בורר ר"מ ה' קורא אותם אוספי שביעית כלומר וכשרים ר"י ה' קורא אותם סוחרי שביעית ופסולי' ובכלם ה' ר"י אומר אימתי בזמן שאין לו אומנות אלא הוא פסולי' כו' ואין חילוק בין אוספי שביעית לסוחרי שביעית שמחמת אונס מלכות מי שלא ה' לו תבואה לעשר המלך ה' קונה הלכך מכשרי' אפי' סוחרי' ביש להם אומנות אבל בשאין להם אומנות אחרת הרי אומנתו בכך ולא אונס מלכות הוא הכא בסחורה בדבריי' האסורי' אין אונס מלכות (ב) לא קי"ל כותי' אלא לעולם אסור כרבנן אע"ג דלפי

סח. (ב) דברי תראבי"ה מוכאים כמורכבי פ' גיד הנשה רמז תרס"ה. (ג) מכאן ועד סוף התשובה היא אות באות בדפוס פראג סי' כ"ה. כ"ז וכ"ז אשר העתקתי בחלק ראשון ואין מן הצורך לחזור ולשנותה כאן.

סט. תשו' רבינו יואל הלוי ובנו ר' אליעזר הלוי אשר היא ראשית התשו' הזאת תמצא בלי שינוי ומגרעת בחלק ראשון אשר העתקתי מן כ"ז פארמא בס"י נ"ב וכאן היא סוף התשובה

שיטת הירושלמי דפ' זה בורר משמע תמן מתני' (ג) דשביעית נקיט לה הכא אנב שיטפ' גירסת גמרא ירושלמי דפ' (ד) דשביעית כי גם פעמים רבות נמצאו בתלמוד בבלי שלנו בין הכא להתם להחליף ובירושלמי דפ' ז"ב אי' לגי' זו אמתני' דר"ב דפסק כר"י רבי אבהו בשם ר"א קודם שהזכיר משנה שביעית ותו דהתם בנמר' דידן בפ' כל שעה (כג ע"א) אסר לה ובין ת"ק לתנא בתרא וחכמים אוסרי' נראה דאיכא ביניהו דאפילו נתמנה אוסר תנא בתרא. שמחה בר שמואל.

ע. ודכתב משחא דגוים מאי ניהו אמר רב ששת (ע"ז ל"ה ע"ב) האי משחא שליכא דארמאי (א) שרי אמר רב ספרא (ב) פשיטא למאי ניהוש לה אי משום בישולי גוים נאכל כמות שהוא חי היא ואי משום גיעולי גוים נותן טעם לפנם הוא ואי משום דערבינן (ג) פארי במשחא זהו שאמר ר"ש מותר. שומן של חלב שמתחלתו חלב ומביאי' אותו גוים ונותני' אותו בנודות וחוכטין אותו עד שיצא שומן ממנו כיוון שמתחלתו כשהוא חלב נאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי גוים ואם אתה אומר אסור משום גיעולי גוים שהם מבשלי' אותו בקדירות שלהם לא היישי' משום דנותן טעם לפנם הוא וכיון דנטל"פ הוא ואיכא למימר שמכבסין הקדירות ומנקרי' אותן ואם אתה אומר דמערכי' בו לזה לא היישינן דאז הי' מסריה וכיון שהוא מסריה אין אדם מפסיד ממנו בידים לפיכך אין לחוש זה דברי חכמי' הראשונים אבל היום הזה מה עושי' במדינת (ד) מאליה וחלב צאן לפי שמרוב בשר אין אוכלי' חלב ואליה ומביאי' מים ועשבים (חסר בכ"י מכאן ועד סי' ע"ה וגם מסי' ע"ה חסר) תהלת התשובה וחבל על דאברן. ועיי' בד"ק סי' י"ד שם היא תהלת התשו' של סי' ע"ה ומשם העתקתיהו כאן.

עה. תשובה שהשיב למו' הר' שמואל מאיזנבא.

הגדלת הוספת חכמה. לא תבצר ממך כל מזימה. לאור תוציא תעלומה. כי בתחבולות תעשה לך מלחמה. גבור מזויין. בר אבהו ובר אוריין. מורי קרובי הר' שמואל אשר כתבת שקבלת מהיר יעקב וצ"ל ולשונוך צוית להעתיק מעבר הלז שלא תספרנו בשעת הדין כתבת שקבלת דהלכה כסתם מתני' דמס' ע"ז פי' השומר את הפועל (ע"ז ע"ד ע"א) דבעי' תרתי איסורי הנאה ודבר שבמנין לא די שדברין סותרי' דברי התוס' ודברי כל הגאונים אלא שדברין סותרי' זה את זה כך פסק ר"י דדבר שבמנין לא בטיל אע"ג דלאו איסור הנאה וכן פסק אבי העזרי וההוא דקאמר למעוטי דבר שבמנין פי' למעוטי דבר שבמנין דלא איסור הנאה פי' כמו למעוטי דר' חיי' ודר' אושע' כדפי' בפ"ק דבי"ק (ה' ע"ב) וא"נ פליגי תרי מתני' אהרדו אנן עבדי' לחומרא וכ"פ בס' התרומה הרי שכל הגאונים שוין בזה לאיסור ואתה יצאת לידון בדבר החדש ותלית עצמך באילן גדול חלילה חלילה לא יצא מפי קדוש לחלוק על כל הגאונים שאם הי' שום גאון מתיר היה מוזכר בתוס' ובספרי הפוסקי' ועוד שדברין סותרי' וא"ז שהרי תחלה כתבת וז"ל ודבר שבמנין בטל אי לא הוי איסור הנאה דהלכה כסתם משנה דע"ז (ע"ד ע"א) דבעי' תרתי עכ"ל אלמא דדבר שבמנין כגון חתיכת נבילה הראויה להתכבד בטילה דהא פריך

דשם והוא תשו' רבי שמתח בענין זה והוא ג"כ בד"ל סי' ת"ב. ועפ"י מ"ש כאן יש להגיה בד"ל שם. (ב) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י. (ד) בכ"י דפ' ז"ב. (ה) בכ"י דפ' ז"ב.

ע. עיין מרדכי פ' אין מעמידין רמו תכ"ו והגמיו' פ"ג ממאכלות אסורות אות ל' בשם העיטור. (ב) בש"ס שלנו הגי' אסור ועיין רא"ש ע"ז שם שגורס ג"כ שרי. (ג) לפי גי' שלנו ר"ח פליג אר"ש ול"ג פשיטא. (ג) בש"ס שלנו אי משום אערובי מסרי סרי. (ד) תיבה אי ממושמשת בכ"י ואולי צ"ל אל.

עה. מן ראשית התשו' עד שכל הגאונים שוין בזה לאיסור חסר בכ"י והעתקתי מן ד"ק. (ב) בכ"י דבר שבמנין ולאו איסורו הנאה. (ג) חסר בכ"י.

בפ"ב דע"ז (שם) לחשוב נמי החיבת נבילה פ' הראוי להתכבד דאינה בטילה כדתנן בפ' גיד הנשה (צ"ו ע"ב) ועלה קא משני האי תנא תרתי אית לי' (א) דבר שבמנין ואיסורי הנאה וק"ל ואתה פסקת כמותה משנה ואח"כ סתרת דבריך כי כתבת דהחיבת נבילה כיון דראוי להתכבד חשיבא כמו ו' דברים ועוד לפי דבריך אלו האחרוני' שאתה מודה בהחיבת נבילה דלא בטילה א"כ מאי פסקת הלכה כסתם משנה דע"ז הלכה מכלל דפליגי והא מתני' דפ' גיד הנשה לא פליגא ועוד הרי הוכחתך בכתבי הראשון מדברי ר"י שתרגמות שלימה ראויה להתכבד וא"כ למה התרת ועוד למאי דקא מודית דהחיבת נבילה הראויה להתכבד דהוי את שדרכו ולא בטילה אי"כ מה שכתבת דדבר שבמנין ולאו איסורי הנאה בטלי למעוטי מאי אי למעוטי החיבת נבילה הראויה להתכבד ואגווי פריך ורמוני בךן וחבית סתומות וכו' של תרומה הא בכל הנך מודית לי' דלא בטלי כמו שמשמע בירושלמי ואי למעוטי כל שדרכו כגון ביצה ועגולין וכו"ב נמי ליתא דמאי איריא דלאו איסורי הנאה אפילו הוי נמי איסורי הנאה בטלי כיון דלא הוו את שדרכו כר' יוחנן דהא כל (ב) הני דע"ז הוו את שדרכו ועדיפי משאר את שדרכו כמו שהוכיח ר"י מדלא פריך התם ולחשב נמי חבילי תלתן אלמא הנך דע"ז חשיבי טפי משאר את שדרכו. ועוד יש להשיב על דבריך הרבה ונלאתי לכתוב ובבקשה ממך מורי קרובי חזור בך ולא תעשה סניגרון לדבריך ותורה על האמת למען יברכך טובים שהרי רבא פעמים אומר דברים שאמרתי בפניכם טעות הם בידי ומי לנו גדול ממשה ע"ה שהורה ולא בוש ולמדנו רבותינו מניין לדיין שלא יעשה סניגרון לדבריו וכו' (שבועות ל' ע"א) ותכלה בטוב שנותך בניעמים כל הימים כנפש שוחר טובך קרובך מאיר בר' ברוך שיחי'. ואל תזוהיני אם השבתי על דבריך למדתי מניין לתלמיד היושב לפני רבו וכו' לא תגורו מפני איש ועוד שלא יראו התלמידי' ויקבעו הלכה לדורות.

עו. ועל בעלת כוליא אחת מתרת דתני' בתורת כהנים ומייתי לה בפ' על אלו מומין (ל"ט ע"א) ואת שתי הכליות ולא בעלת כוליא אחת ולא בעלת שלש ומדאסר רחמנא לגבוה מכלל דלהרויש שרי ושלום לך ולביתך ולבניך לתורה ומעשים טובים כנפשך ונפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך שיחי'.

עז ואשר שאל חביבי הר"ר טוביה על התנור שטחוהו באליה ואפו בו ולא הוסק אחרי הטיח אותו הפת אסור לאכלו אפי' במלח כדאמ' בפ' כל שעה (ל' ע"ב) ובפ' דם חטאת (צ"ה ע"ב) ההוא תנורא דטחו ביה טחיה אסרה רבה בר אהילאי למיכל לרפתא (א) לעולם אפי' במלחא וכו' ואע"ג דאיתותב רבה בר אהילאי ה"מ בפת הנאפה בו לעולם אפילו בפת הנאפה בו לאחר שהוסק שנית בהא ודאי איתותב אבל פת דמעיקרא קודם שהוסק ודאי אסור למיכליה אפילו במילחא דלמא אתי למיכלי' (ב) בחלבא. וצ"ע אם מותר למוכרו לגוים מי חיישי' דלמא אתי לזבוני' לישראל ואתי למיכל בחלבא כדקא חיישי' בפ' כל שעה (מ' ע"ב) גבי ארבא דחיטי דטבעה בחישתא דאסרה רבא לזבוני' לגוים ונ"ל דכולי האי לא חיישי' דא לא משתמיט תלמודא בשום דוכתא דלאשמעי' האי חששא באיסורא דרבנן אלא באיסורא דאורייתא כגון ההוא ארבא דחיטי דהוי חמין נוקשה דלכל הפחות בלאו ועוד ראי' מדקאמר ואסרה למיכל ואפי' במילחא ולא קאמר לזבוני' לגוים ש"מ דלגוים שרי לזבוני' כיון דאיסורא דרבנן היא דמדאוי' בטיל ברובא ולא מחמר' למיחש כולי האי למיסר לזבוני' לגוים.

עו. כ"י פארכא סי' רצ"ב.

עז. (ה) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י.

עח. פסק ר"ח דסעודה המפסקת ערב ט' באב אפי' לאחר סילוק מותר לאכול עד שתחשך ובלבד שיהא שם מעט תוספת ומביא ראיה מירושלמי דר' פלוני על לבי' פלוני א"ל מי פסקת א"ל אין קריבי ליה ואכל מכל עיגול ועיגול ובמדרש נמי משמע שמותר לאכול דאמר התם (איכה רבה פ"ג) ר' יהודה בן בתירא אויל לנציבין בעירובתא דיומא אמר ריש (א) כנשתא לאומוני אמר כבר אכלי ופסקי ליי' א"ל אשנה עלאי דלא לימרון אינשי הוא דלא אשנה עילוייה אול עמיה אכל מן כל עיגול חד (ב) פתיא ומכל מאכל חד פת ומכל פטיס פיי' חבית חד כוס. ורב (ג) אלפס חולק עליו ופוסק דאסור לאכול משסילק וכן מוכח בשילהי בכל מערבין (מ"א ע"א) א"ל רבי יוסי אי אתם מודיי' לי כט' באב שחל להיות (ד) באחד בשבת שהוא מפסיק מבעיי' א"ל אבל ומה לי לנכנס כשהוא מעונה ומה לי לצאת ממנה כשהוא מעונה מדקאמר ר"י שיוצא ממנה כשהוא מעונה א"כ מבעיי' צריך להפסיק ולא יאכל עד שתחשך ובתענית אחר שאוכלין כלילה אסור לאכול היכא דלא נתענה כדמוכח בירושלמי.

עט. מעשה באשה אחת יולדת ששאלה מר"ת אם מותרת לאכול בצום גדליה והורה להותר אעיג דאמר'י בשבת פ' מפנין (קכ"ט ע"א) (א) מכאן ואילך אם אמרה צריכה אני מחללי' עליה וצום גדלי' דברי קבלה ודברי קבלה כדברי תורה אפי' מותרת כדאמר'י בריה (י"ח ע"ב) קרי ליי' צום וקרי ליי' שמחה ומשני ה"ק בזמן שיש שמד' צום אין שמד ואין שלום רצו מתעני' רצו אין מתעני' ועכשיו אין שמד ואין שלום.
פ. אומר רבי שכתוב במדרש דלפיכך אין אבי הבן מברך שהחיינו בשעת מילה וגם שהשמחה במעונו כמשתה מפני שהתינוק שרוי בצער.

פא. בויקרא רבה (פ' מצורע פ' ט"ז) וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות שהורות אמר ר' (א) יהושע צפור דרור שאוכלת מפתו ושותה ממימו מכפרת עליו כהן שנהנה מישראל כ"ד מתנות על אחת כמה וכמה מכאן ראוי לר"ת שמתיר צפור דרור מדאמר'י בפ' אין צדין (כ"ד ע"א) הכא בצפור דרור עסקי' לפי שאינה מקבלת מרות פיי' אמתני' קאי דאמי' אין צדין מכלל שצדין לאכילה ובת"כ משמע נמי שמותרת דאמי' הוא עשה מעשה פטפט המצורע לשון הרע ינגיליא בלע"ז ואין לך פטיט בעופות יותר מצפור דרור שכל שעה היא מדברת בלשונה.

פב. ד"פ סי' שס"ד.

פג. ד"פ סי' שס"ה.

פד. רבי אוסר לשותת מי תותים אא"כ ישראל רואהו משעה שיצא מן החבית וכן נהגו גאוני לותר' לפי שלפעמים מערבי' בו יין אבל בחבית אין לחוש שמא עירב בו שהרי מפיג טעמא.

פה. ד"פ סי' שס"ו.

פו. ד"פ סי' שס"ז.

עח. מרדכי סוף תענית רמז תרמ"ד. (ב) ברבה אי' ריש גלותא ועיין תוס' ערובין מ"א ע"א ד"ה אי. (ג) בכ"י חד פומא ואכל תכשול חד פס ומכל כוס וכוס. (ג) עיין רי"ף פ"ק דתענית ור"ן שם. (ד) חסר בכ"י.

עט. מרדכי מועד קטן רמז תתק"ט. (ב) היינו לאחר ג'.

פ. עיין רמב"ם פ"ג מה' מילה ה"ג והגמיו' שם אות ד' וב"י וי"ד סי' רס"ח.

פא. (ב) ברבה אי' ר"ש בן לוי.

פד. מרדכי פ' אין מעמידן רמז תתי"ט.

פז. יש מקשים למה הצריך הכתוב שבירה בכלי חרס ומריקה ושטיפה בכלי מתכות ישוהם עד למחר ויהא הכל פגום ומותר שהרי כלי מדין לא הצריכו הנעלה אלא באותם שהיו בני יומן וא"ת משום דאין מבטלי' איסור לכתחלה הא ליתא מההוא דפ' כל שעה (ל' ע"א) אמר רב קדירות בפסח ישברו ומקשי' ולשהנינהו עד לאחר הפסח וליעבר בהו שלא במינן וקשה והא אין מבטלי' איסור לכתחלה וא"כ היאך ישוהם לבטל האיסור (א) ותירין הרב דאין זה ביטול אלא היכא שמבטלו כדי לאכול האיסור אבל בהאי שאין משהה כדי לאכול הטעם דבהאי טעמא לא ניחא ליה. וי"ל הואיל וחל עלייהו חיוב שבירה מריקה ושטיפה תו לא פקע. וקשה מההוא דפ' אין מעמיד' (ל"ד ע"א) החרצנים והזנין לאחר י"ב חדש מותר' דחל עליהו איסור הנאה ומותר' אף באכילה כדמוכח התם.

פח. שאלה. כ' מורי על קטן אוכל נבילות (א) אין ב"ד מצווין להפרישו אם יש חילוק בין אב לאחר קא פגעת במא דקשי' לר' אמתני' דהאי'ש מדיר את בנו בנויר (נויר כ"ח ע"ב) ואר"ל כדי לחנכו במצות אלמא דצריך לחנכו במצות ואף ר' יוחנן מודה בשאר מצות אלא דהכא פליג ואמר דאף הלכה למשה מסיני הוא וכן משמע בפ' בתרא דיומא (פ"ב ע"א) דתינוק ותינוקת מחנכין אותן להתענות קודם זמנן ותיירין דאביו דוקא חייב לחנכו ואיהו נמי חייב להפרישו אבל אחרי' אין מצווין להפרישו ולחנכו וכן ס"פ לולב הגזול (מ"ב ע"א) קטן היודע לשמור תפלין אביו לוקח לו תפלין היודע לדבר אביו מלמדו תורה אלמא אביו דוקא ונראה דאפי' אמו לא מחייב' כדמשמע בההוא דנוזר איש אין אשה לא ואע"ג (ב) דליכא ראי' מהתם כולי האי דהא קאמר נמי התם בנו אין בתו לא ואשכחן בעלמא לענין יוה"כ דמחנכין את התינוקת כמו התינוק מ"מ לענין אמו דלא מחייבה לחנכיה ולאפרישי' ראי' גדולה היא כיון דבלאו ראי' סברא היא דלא מסקרא למולו ולפדתו וללמדו תורה ולכל מצות בן על האב דתקנו רבנן כעין דאין תקון וההוא דהילני המלכה בפ"ק דסוכה (ב' ע"ב) דהיתה יושבת בסוכה היא ושבעה בניה מחמרת היתה על עצמה א"נ שמא הי' להם אב והא דמשמע בפ' חרש (ק"ד ע"א) דאפי' אביו לא מחייב להפרישו היינו שלא בפניו אבל אם בפניו עושה התינוק עבירה ויש בו דעת להבחין בין טוב לרע חייב להפרישו כדמשמע התם בההוא דקאמ' העושה על דעת אביו פרשי' שהתינוק צופה ורואה שנוה לו בכך ואביו עומד על גביו כאלו מצוהו לעשות אלמא דכל היכא דעומד ע"ג והתינוק יודע שאביו רואהו חייב להפרישו וה"ה לחנכו.

פט. ראיתי לפני מורי ר"מ שי' שמלחה (א) בקרום של חלב עם בשר ולא ידעה אצל איזו חתיכה נמלחה והתיר מורי כל הבשר רק אחת נתן לגויה כי אם הי' יודע אצל איזו חתיכה נמלחה הי' אותה חתיכה אסורה והשאר מותרות כמו שפי' ר"י אם רוחח דמליחה מפעפע מחתיכה לחתיכה גם אותה חתיכה מותרת כי יש בהם ס' לבטל החלב ואם אינו מפעפע אותה החתיכה לבד אסורה ועכשיו שאין אנו יודעין איזו היא כל דבר יבש חד בתרי בטל ואע"ג דחתיכה הראויה להתכבד אינה בטילה הי"מ שורש האיסור כמו חתיכת קרשים או נבילה אבל חתיכה זו שנאסרה מנח חלב בטילה אע"פ שראויה להתכבד.

צ. ועל בשר שלא נמלה עד ג' ימים ונשרה במים בתוך ג' מקובלי' בני עירך מסי' הר"ר יצחק וצ"ל דמותר אם קבלה נקבל ומסתבר קצת ואם לדין יש תשובה וק"ל.

פז. (ב) ע"י תוס' פסחים שם ד"ה ולשהנינהו.

פח. ד"ק ס"ו ר"י. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י דאיכא.

פט. (ב) חסר בכ"י חיבה אחת ואפשר שצ"ל קיבה או כרס.

צ. מובא בריו"ב הביאו הבי"ו יו"ד ס"ו ס"ט.

צ"א. ובשר המלוכלך בדמים שנשרה יום שלם במים יום ולילה קבלתי דאסור דרמי
 לכבוש דאמרי' (חולין צ"ז ע"ב) הרי הוא כמבושל דהיינו חדושא בכשר
 בחלב דאי תרי ליה כוליה יומא כחלבא שרי אעיג דבלע משא"כ בשאר איסורי' וכולי'
 יומא נראה לפרש יום ולילה דאי יומא ממש א"כ נתת דבריך לשיעורי' יש יום קצר
 ויש יום ארוך.

צ"ב. ד"פ סי' ל"ג וד"ל סי' שמ"ב וכ"י פארמא סי' שפ"א.

צ"ג. תשו' מורי לוורצבורק שאלה על טוב יזכר שמך, ואדון כל לאדון ישימך, לבלתי
 המעד אשורים יקימך, איש כלכבי חביבי אלפי ומיודעי חכם עדיף מנביא
 הר' מנחם שי'. אשר שאלת על הליצה במנעל שאינו שלו דבדיעבד כשרה (יבמות
 ק"א ע"א) מה מקרי דיעבד ג"ל דיעבד מקרי אם כבר חלצה אעיפ שלא נשאת וכן כל
 חליצה כשרה דפ' מצות חליצה הכי פירושו כדאשכחן נמי לענין כסדרן דאעיג דמצות
 חליצה חולצת ורוקת לכתחלה דיעבד תני' (יבמות ק"ה ע"א) בין שהקדים חליצה
 לרקיקה בין שהקדים רקיקה לחליצה מה שעשה עשוי וע"כ ההוא דיעבד היינו
 מיד אח"כ כדאי' התם ההוא דאתא לקמי' דר' אמי כו' כ"ש הכא במנעל שאינו שלו
 דבהדי' יליף לוי' מקרא מנעל נעל ריבה דיש להכשיר מיד אחר שחלצה וכ"ש הכא
 שהיבם ממאן לה לחלוץ שנית דאין לך דיעבד גדול מזה ואשכחן נמי חליצה מוטעת
 כשרה ומשמע דיעבד ואפי' היבא דלא בעי לחלוץ בהנם אלא ברצי כסף שרי' אפילו
 לכתחלה להטעותו ולומר לו חלוץ לה ע"מ שתתן לך ד' מאות וזו וכתר הכי לא יתבא
 ליה מירי' כדאשכחן בעובדא (א) בבת חמה דר"פ (יבמות ק"ז ע"א) דכל כה"ג אפילו
 לכתחלה חשוב נמי דיעבד. ומיהו מטעמא אחרנא לא בעי' לאכשורה משום שמנעל
 שחלצה בו תפור בפשתן היה דאעיג דרבי' יב"א ורבי' יואל הלוי מתירי' ומפרשי' דהא
 דאמר רב יהודה (שם ק"ב ע"ב) סנדל התפור בפשתן אין חולצין בו דוקא סנדל דלאו
 אורחי' בהכי ולא מקיים בכך אלא במסמרים אבל מנעל אורחי' טפי בהכי בפשתן
 מברצועות תדע מדקאמ' סנדל משמע דוקא סנדל וכן מצאתי בתשו' רב פלטי נאון זצ"ל
 וז"ל ושכתבתם סנדל התפור בפשתן דחייטין ליה בגרדן דכיתנא חייטין' לוי' (ב) דאי לא
 במאי חייטין' ליה א"א לומר דמדביק ביה בליחא דכתנא לא איכא בעלמא מאן דמדביק
 בליחא בסנדלא ודקא קשי' לכו ואי לא במאי חייטין' לוי' במסקנא ודאי כשירי ומתנתא
 דכיתנא חייטין' לוי' ואנן סנדל קאמרי' דאר"י אמר רב סנדל התפור בפשתן אין חולצין'
 בו שנאמר ואנעלך תחש כשתולין עלי' טלאי אין תופרי' אותו אלא בעור וקורי' לו
 בלשון ארמי קורא גילדא פטורא וקאמר רב דהויא דתפור בפשתן אין חולצין בו עכ"ל
 אעפ"כ לא עבדי בה עובדא להכשירו אפי' דיעבד אחרי שרבי' אפרים זצ"ל פסל במנעל
 התפור בפשתן כמו בסנדל וכ"כ רבי' ברוך ז"ל בס' התרומה וכ"כ רמב"ם וז"ל (פ"ד מיבום
 וחליצה) כיצד חולצין מביאי' לו מנעל של עור שיש לו עקב ואינו תפור בפשתן וכו'
 ועוד כ' בפ' זה וז"ל חליצה במנעל שאין לו עקב או שהי' תפור בפשתן חליצתה פסולה
 עכ"ל וכ"כ ר"י בעל העיטור וז"ל ובמנעלים שלנו נמי מתכשר אעיפ' שיש עליו עור
 שקורי' טילא ובלבד שיהא תפור בעור ולא בפשתן ומפני הדחק שאין במקומינו סנדל
 נהגו לעשות כן עכ"ל וכיון דכל הנך רבותי' כתבו להחמיר אין הכרעתנו הכרעה להקל
 אלא להחמיר. ומה שהביאו רבותינו המתירי' ראי' להיתר מדנקיט ר"י סנדל ולא מנעל
 אינו ג"ל דר"י אמר רב ס"ל כמ"ד לעיל משמ"י דרב אין חולצין במנעל לכתחלה אף אם

צ"א. גם זאת היא כרו"ו ומביאה הב"י שם.

צ"ג. (ב) ככ"י בכר. (ג) ככ"י חסר.

אינו תפור בפשתן. ומה שהביאו ראי' מדמשני רבא כאן באנפליא של עור כאן באנפליא של בנד ולא אוקי תרוויהו בשל עור כאן תפור בעור כאן תפור בפשתן שימי בשל עור כשר אפי' תפור בפשתן נ"ל דלהכי מוקי חד בשל בנד משום דמייתי עלה דינ מסתברא מדתני' נבי יוה"כ אבל מטייל הוא באנפליא בתוך ביתו וההוא ע"כ לא מתוקמא אלא בשל בנד דאי בשל עור התפור בפשתן נבי יוה"כ הי' אסור דנעילת הסנדל כיוה"כ מדרבנן ואסמכוה אקרא וכל מידי דמקרי נעל גזרו בהו רבנן משום עינוי דדבר פשוט הוא דכך מעט יש לו עינוי כשהוא נועל מנעל התפור בפשתן כמו שהוא נועל מנעל התפור בעור כיון דרגילו אינשי למנעלינהו וא"כ כיון דההוא לא מחשב ליה מנעל לא מתוקמא אלא בשל בנד מוקי נמי מתני' דלא מחשב ליה מנעל בשל בנד ועוד מתני' נמי דיקא דבשל בנד איירי דאי בשל עור וכגון שהוא תפור בפשתן כיון דקתני רישא במנעל חליצתה כשרה דהוי עור וסיפא דאנפליא נמי בדעור ופסולה משום דתפור (ב) בפשתן א"כ הכי הול"ל במנעל חליצתה כשרה ואם תפור בפשתן הוא חליצתה פסולה אלא מדרנקיט אנפליא שימי דמינא אחרינא ולא בשל עור איירי אלא בשל בנד וא"ת ולישמעו' רבותא במתני' דאפי' כלו עור רק שתפור בשל פשתן פסול וכ"ש של בנד וי"ל דהוא גופי' קמ"ל דאפי' של בנד חליצה פסולה היא ופוסלת על האחזין אי ס"ל לרבא כשמואל דאמר בריש כל הגט (כ"ד ע"ב) דאפי' קטן ואנפליא פסולה ופוסלי' אי"נ ס"ל כו' אליעזר דאמר קטן ואנפליא אין פוסלי' י"ל דסתם אנפליא משמע הכי ומשמע הכי משמע של בנד ומשמע מנעל התפור בפשתן.

צד. ועל הטפס שפרסת לפני ארון הקדש עבור רצפת אבנים אשר שם כשהחזן נוסל על פניו נראה כמו משתחוה לה יפה דקרקת וי"ש כחך אע"ג דבפ' הקורא את המגילה עומד (ב"ב ע"ב) לחד לשנא משמע דלא אסור אלא פשוט ידים ורגלים מי"מ לליק דהתם משמע מדרבנן אסור אפילו בלא פשוט ידים ורגלים וכן פי' רבי' יהודה מפרוש ומה"ט אביו ורבא מצלי אצלויי פי' מטין לגמרי על צידם ולא הי' פניהם כנגד הקרקע כלל וכן פי' במחזור ויטרי' בשם רב האי גאון וצ"ל דס"ל אפי' בלא פשוט ידים ורגלים אסור מדרבנן אם פניו כנגד הקרקע ול"ל טעמיהו דאביו ורבא הוי משום דאין אדם חשוב רשאי לפול על פניו בצבור אא"כ נענה כיהושע בן נון דאי"כ בפ' אין עומדין (לי"ד ע"ב) נבי השתחוואה זה פשוט ידים ורגלים מאי שייכא התם מלתא דאביו ורבא אע"כ טעמא דידהו כדפרי'. והשתא ניהא דמייתי התם למלתייהו ומשום השתחוואה דאו' זו פשוט ידים ורגלים מייתי' עלה מלתא דאביו ורבא דאע"ג דמדאו' שרי ע"ג רצפת אבנים להשתחות בלא פשוט ידים ורגלים מי"מ מדרבנן אסור ולהכי אביו ורבא מצלי אצלויי ע"כ טוב לפרוש שום דבר ע"ג הרצפה שאפי' אם בני אדם חשובי' נהרי' ומצלי אצלויי כשהם חונים הם רבים עתה עם הארץ שאין בקיאי' שנופלים לגמרי על פניהם ואי איישר חיליה אבטלינה ג"כ בצנעא שלא לעשות לנו שם ואתה שלום וכל כנותך כנפש סר למשמעתך מאיר ברי' ברוך שיחי'.

(א) ועל החליצה כיון דכבר חליץ לה חליצה פסולה שוב לא חוי' ליה ליבמה לא הוא ולא שאר אחים ויש לכופו לחלוץ כמו שאר מ"ע א"ל עשה סוכה ואינו עושה מכין אותו כו' (כתובות פ"ז ע"א) דחליצה מעושת כדין כשרה וחוכטין אותו עד שיאמר רוצה אני והכי אשכחן ס"פ מצות חליצה (ק"ו ע"א) בההוא דאתא לקמי' דרי' הי"א דבתר דאטיעיי' דחליץ לה חליצה פסולה ואפסלה מיניה הוצרך לחלוץ לה חליצה מעלייתא למשרי לעלמא.

צד. עיין מרדכי פ' הקורא עומד רמז תמ"ז וכל בו סי' י"א. (ב) זה קאי אפי' שלפני זה כמובן ומקומו הי' בסוף סי' צ"ג.

צה. שאלה יניק וחכים, דורש ומסכים, מימיו נאמנים, מושכים והולכים, ומן המקדש מפכים, לעבודת השם מעריב ומשכים, אהובי הכיבי הר' יהונתן הכרע הכרעתי לחוות דעו על המקוה ששאבוהו בכלי מנוקב בשוליו מנוקב כמלא אצבע ויותר אם יכולי למבול בו אם לאו ונסתפקת לפי שבשעה ששאבוהו עד שלא נשאר בו מ' סאה א"א שלא (א) נפלו מן הדלי ג' לוגין ושוב אין כל מים כשרים שבעולם מכשירי אותו כדמשמע בכמה דוכתי ואין לי להאריך כבר נשאלתי מזה והי' לי טורה להתיר דבר זה אם יש תקנה בקל לשואבו עד שלא ישאר בו ג' לוגים אבל אחר שכתבת שא"א לעשות כן כי רב מאד מקור המקוה כדי לסמוך עליך נ"ל דודאי המקוה כשרה דכיון הדדלי ששאב בו ניקב בשוליו שאין מקבל מים כל שהוא אין עליו תורת כלי לפסול את המקוה במים שבתוכו תדע מדתנן במס' מקואות פ"ד השוקת שבסלע כו' עד היתה כלי מו' נקבה מלמטה או מן הצד ואינה יכולה לקבל מים כל שהם כשרי' וכמה היא בנקב כשפורת הגוד אמר ר' יהודה בן בתירא מעשה בשוקת יהוא שהיתה בירושלים והיתה נקובה כשפורת הגוד והיו כל הטרות וכו' ופי' רבי' שמשון זצ"ל דנהי דפשט המשנה וכמה היא בנקב אמאי דסליק מינה קאי דמשמע דאפי' נקבה מלמטה בשוליה או מן הצד בדופנה אצל שוליה בעי' נקב כשפורת הגוד לבטלה מתורת הדלי א"א לפרש כן מדמייתי עלה ההוא דשוקת יהוא דאיירי לענין עירוב מקואות כדמשמע בפ"ק דיבמות (פו' ע"א) ולמוני' דיבמות איירי באבן הלולה כדרך אותם שמשקי' בהם הבהמות ואין בה מ' סאה והיא מעורבת למקוה שלם ע"י נקב כשפורת הגוד וכל הטרות שהי' בירושלם הי' מטבילי' בשוקת ההיא ובתוספתא איכא פלוגתא דתנאי דאיכא למיד דאפי' בנקב כמלא מחט נתבטל מתורת כלי מלפסול המקוה היכא דניקב מלמטה שאינו יכול לקבל מים כל שהן והכי אי' התם קסטלון המקלה מים בכרבים אם היה נקוב כשפורת הגוד אין פוסל את המקוה ואם לאו פוסל המקוה הלכה זו עלו עליה בני עסאי ג' רגלים לרגל השלישי הכשירוה להם אפי' נקוב כמחט א"ר אלעזר ברבי יוסי הלכה זו הוריתי ברומי לטהרה וכשבאתי אצל חבירי א"ל יפה הורית כד"א מן הצד כו' פי' כל זה מדברי חבירי וכך אמרו לו יפה הורית כי כד"א דבעי' שפורת הגוד לבטלו מתורת כלי מן הצד דוקא אבל אם הי' הנקב בשולי קסטלא מלמטה אינו פוסל המקוה אפי' בנקב כמלא מחט ואם היה מקבל כל שהוא מן הנקב ולמטה פוסל המקוה פי' כשנקוב מן הצד אפי' כשפורת הגוד וגבוה מעט מן השולים שמקבל מים כל שהן פוסל המקוה ונראה דהלכה כד"א בר"י דמעשה רב וחבירי הודו שיפה הורה ואעי"ג דפשט סתמא דמתני' משמע דוכמה בנקב אמאי דסליק מיניה קאי ומשמע דאפי' נקבה מלמטה בשוליו בעי' כשפורת הגוד מ"מ כיון דסתמא דתלמודא מייתי לההוא דשוקת יהוא בפ"ק דמקואות לענין עירוב מקואות אלמא דס"ל הכי דההוא דשוקת יהוא לא קאי אנקבה מלמטה לענין לפסול המקוה דהתם לא בעי' כשפורת הגוד אלא (ב) כמלא מחט וכד"א בר"י וכן מצאתי בפסקי רבינו שמחה זצ"ל דניקבה מלמטה בשוליו שאין יכול לקבל מים כל שהוא לא בעי' כשפורת הגוד ועוד יש להתיר מדבריי אחריי' כי התבוננתי מדברין כי אינם מי גשמים אלא נובעים מן הקרקע א"כ כיון דהמעין מטהר בכל שהן יש עליו לעולם שם מקוה כשר ואינו נפסל במים שאובין שנפלו לתוכו כדתנן בפ"ק דמקואות למעלה מהן מעין שמימיו מועטי' שירבו עליהם מים שאובין שזה למקוה לטהר באשבורן ולמעין לטהר בכל שהוא ואפי' לכתחלה נמי יכול להרבות עליו כדמשמע לשנא דמתני' דקתני שירבו ולא קתני שרבו וברוב ספרים שלנו גרסי' שירבו ואף אי גרסי' שרבו דבר

צה. מרדכי שבעות הלכות מקואות רמז תשמ"ו. (ב) חסר בכ"ו. (ג) חסר בכ"ו.

(ג) כאן איכא בכ"ו חלק מקום חיבה אחת. ואולי דצ"ל מנוקב.

ששום דלכתחלה נמי שרי דאמאי לא ובתוספתא תני מעיין שמימיו מועטים ורבה עליהם להרחיבו מטהר באשבורן ואינו מטהר בווחלין אלא עד מקום שיכול להלוך מתחלתו פי' רבה עליו והרחיבו שעשה בריכה לפניו ונתמלאה מים והם זוחלי' במקום שלא היו זוחלי' בתחלה אין אותן מקומות כשרי' אלא באשבורן אבל ודאי מ' סאה לא בעי כדתנן במתני' ובמקום שהי' מהלך מטהר אפי' בווחלין.

ושישאלת על הרחת שזורין בה תבואה ויש לה לבובזין מג' רוחותיה והיא פרוצה מרוח רביעית אם פוסלת המקוה למאי דפי' אינה פוסלת אפי' יש לה לבובזין מד' רוחותיה ה כיון דאינה מקבלת מים כל שהם מן הנבק ולמטה כ"ש הכא שאין לה אלא ג' דפנות וכן פרש"ם בפ' המוכר את הבית וכל היכא דאינו (ג) וראוי לקבל מים אפי' כל שהם סילון מקרי ולא פסיל ואין להאריך בזה כי זה מפורש יפה בפרש"ם ותוס' ועיי"ש ואין להאריך רק שלום לך ולכל אשר לך כנפש אוהבך נדבה מאיר בר' ברוך שיחיה. צו. ועל ס"ת שנקרע והגיע הקרע בשיטין ודבקו אינו אומר לרבך טוב הוא חרא דלא אישכחנן דבק אלא בתפלי' המונחים בדפוסים ואינם נמשכין לכאן ולכאן גבי תפלין של יד שכתב בר' עורות והניחן בבית א' יצא למי' צריך לרבך ואיכא למי' דאפי' לרבך א"צ אבל כס"ת שקוראין בו וזה מושך לכאן ותדיר תדיר כורכין אותו ומהדקין אותו יש להושי' פן יתפרד הרבק ויתקרע יותר והי"ט דשיור התפר נדי שלא יקרע בפ"ב דמגילה (י"ט ע"ב) ועוד הא מסיק עלה בפ' הקומץ רבה (ל"א ע"ב) גבי קרע הכא בשנים או בני' דיתפור ה"מ (א) בגידין אבל (ב) בגרדין לא אלמא אין לשנות כלל אלא מה שאמרו חכמי' ואחר שהקרע בא למעלה בלבד יש לסלק אותה יריעה ועוד מדלא משכח תלמודא תקנתא לקרע הכא בב' שי"מ דליכא תקנתא בדבק כלל.

צו. שאלה. למה הרגותני לעלות במופלאות ממני ובגדולות להוציא יקרות מזלות מאיש אשר כמוני שאינו יודע להפלות ולהפריש תעלומות המודות, בשתים תחתן בי בתשובות חבילות, כי הוא נובע שאלות מנבלות, מעשה עבות, מעשה גדילות, מזויג את הפתילות, בעשר מעלות קדש עלית במסילות, העילות בית אל בניוית ברמה, במדה תרומה, בחכמה ובתבונה, וכדעת ומזימה האלוף ומיודע מר' אשר, אשר שאלת אדוני על צורת חיה ועוף שבמחזורים ותמדת למה אינו מוחה בהם והתניא במכילתין לא תעשה לך פסל וכו' עד לא יעשה לו (א) גלופה אבל יעשה לו אטומה ת"ל וכל תמונה וכו' עד אפי' בהמה וחיה ועוף ודגים וחגבים ואפי' (ב) הבוביא והשבריריים וכו'. נ"ל דודאי לא יפה עושי' שמתוך שמסתכלים בצורות הללו אין מכווני' לבם לאביהם שבשמים מיהו אין כאן איסור דלא תעשה לך פסל וגו' דהא מסקי' בפ' כל הצלמים (מי' ע"ב) שאני ר"ג דאחר' עשו לו ואפי' חשדא ליכא בצוירין שהם ממני צבעי' בעלמא ואין בהם ממשות כלל דלי"ח לחשדא אלא בולט (ג) ולא בחותם שוקע וכ"ש בדבר שאינו לא בולט ולא שוקע אלא מין צבע בעלמא ונ"ל דאפי' ישראל מותר לצור צורות (ד) במיני צבעי' ואין בזה משום לא תעשה לך פסל דלא אסר אלא פרצוף גמור חקוק בששר אבל מיני צבעים מותר כדאמ' בחוקת הכתים (נ"ד ע"א) הצר צורה בנכסי הגר קנה דרב לא קני לגנתא דבי רב אלא בצורתא והקשה שם רבי' שמואל הא קאמר דצויר לא קנה אא"כ באמה כנגד הפתח ות' דהתם לאו היינו צורת בריה (ה) אלא צוירי' בעלמא

צו. טובא ברא"ש הלכות ס"ת הי"ד עיי"ש ובמור יו"ד ס' ר"ע. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י בצרדין.

צו. תוס' וימא נ"ד ע"א ד"ה כרובים. וראשית ב"ק ס' כ"ד וכ"י פארמא ס' של"ה ועיי"ש ס' תקט"ז. (ב) מן גלופה עד יעשה חסר בכ"י. (ג) בכ"י הובא והסרווריס. (ג) בכ"י פארמא או שוקע ומן כ"ש עד צבע בעלמא ליתא שם, אבל ב"ק היא כמו כאן. (ד) חסר בכ"י.

מעשה צעצועין ופרחים אבל צורת חיה או עוף השיבא ולא בעי' אמה כנגד הפתח אלמא דרב צייר צורת חיה ועוף אלא ודאי במיני צבעים מותר. והא (י) דתני' במכלתין לא תעשה לך פסל כו' עד לא יעשה לו גלופה אבל יעשה לו אטומה ת"ל וכל תמונה וכו' עד אפי' בהמה חיה ועוף ודגים וחגבי' וכו' אפי' (י) הכוביא והשברורים נ"ל דה"פ גלופה היינו צורה בולטת אטומה צורה שוקעת ואשר במים מתחת להביא את הכוביא פי' שעושי' צורה והוקקי' דמות כבואה שבמים שסד"א דרוקא אשר בשמים ואשר בארץ מתחת לרקיע אבל צורת דמים כבואה שבמים לא ת"ל ואשר במים וי"א להביא את (ח) השברורים נראה שהוא מין שד' שבמים שקורי' עכסא בל"א וכל' אלו אינם אסורי' לעשותו אלא פרצופי' חקוקי' אבל לא ממין הצבעים כמו שהוכחת. אמנם על כסא שלמה אני תמה דכתי' ושתי אריות עומדי' אצל הירדות ושנים עשר אריות וגו' ואין לומר דעי"פ הדבור הו' מדכתיב וישב שלמה על כסא השם למלך שהרי אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ול"ל בהא מגדר מלתא שאני כמו אליהו בהר הכרמל ושמא בהא נמי איכא מגדר מלתא שנשהיו עדים באים לפניו היו האריות שואני' ונוהמים כמו שיש במדרש ומתוך כך הו' מתפחדים להעיד עדות שקר אינ' י"ל אחרי' עשו לו והשדא ליכא רבים שכיחי גביה כדאמר גבי ר"ג ומה שעשו בכותלי היכל וק"י ציורי' חקוקין בכותל סביב פני הכפיר אל התימורה ופני אריה אל התימורה מפה"ל ע"פ הדבור (ט) שנאמר הכל בכתב וגו'. אינ' י"ל דלא שייך לא תעשה לך פסל אלא בתלוש אבל על הכותל שבמחומר לא דאינו אלא לנוי בעלמא ובטל לגבי הכותל ואעי"פ שאני מדמה לא הייתי (י) עושה מעשה כמו זה התירוץ האחרון. ועוד נ"ל דלפי סוגי' פ' כל הצלמים מוכח דכל מיני פרצופין מותר לעשות אפי' חקוקי' והותמן בולט חוץ מפרצוף אדם לחודיה או דמות ד' פרצופי' בהרי הדרי שבכסא הכבוד אדם אריה שור נשר ודמות שמשין שבמדור העליון ושבמדור התחתון ותשמישי מקדש לעשות כמותם בית תכנית היכל, אכסדרה תכנית אולם, כמדתו בארנו ורחבו שלחן תכנית שלחן מגורה תכנית מגורה אבל מילי אחרוני שרי תדע דאמר אב"י התם לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר לעשות כמותן והדר אמר לא אסרה תורה אלא דמות ד' פנים בהרי הדרי והדר אמר אב"י לא אסרה תורה אלא דמות ד' שמשין שבמדור העליון ופרך' ושבמדור התחתון מי שרי והתני' אשר בשמים לרבות חמה ולכנה כוכבים ומזלות ממעל לרבות מלאכי השרת ומשני כי תניא הוא לעבדם ופרך' לעבדם אפי' שלשול קטן נמי ומשני אין ה"ג ומסיפא דקרא נפקא אשר בארץ לרבות ימים ונהרות הרים וגבעות מתחת לרבות שלשול קטן ופרך' ועשייה גרידוהא מי שרי והתני' לא תעשון אתי לא תעשו בדמות שמש' המשמשי' במרום ומשני שאני ר"ג דאחרי' עשו לו והשתא מדלא קאמר אלא בכל הנך שינויי שיי' דלא הדר ביי' מכל מה דשני מעיקרא ולא מסרה הכתוב אלא לחכמי' ושמש' שבמקדש לא אסירי אלא כמותן דוקא כמדת ארכו ורחבו דאי לאו הכי לא יוכל שום אדם לעשות בית ושלחן וכלים לפי שהי' במקדש אלא ודאי לא אסרה תורה אלא כיו"ב אבל שמשין שברקיע שא"א לעשות כמותן אסרה תורה לעשות דוגמתן אעי"פ שאינו עושה כמדת ארכו ורחבו ואעי"פ שא"א. ושמשין שבמדור העליון כגון חיות שרפים ואופנים ומלאכי השרת אסור אפי' היכא דאחרי' עשו לו ואפי' ליכא חשדא היכא דשכיחי רבים גבי' משום דכתי' לא תעשון לא תעשון תרי זיימי ודרשי' לא תעשון אתי שמש' שאתי דהיינו שבמדור העליון לא תעשון כלל וקרי ביה לא תעשון אותי ולהכי פרצוף אדם לחודי' אסור ומשום ד' פרצופי' אדם אריה שור נשר אסור ולעבור עליו

(ט) חסר בכ"י. (ו) בכ"י והתניא. (ז) בכ"י הוכרא והסוריים. (ח) בכ"י הסוריים. (ט) חסר בכ"י. (י) חסר בכ"י.

בשנים משום פרצוף אדם (משום ד' פרצופי' בהרי הרדי דהיינו דמות החיות ולא תעשו לכם אצטריך לשמשים שבמדור התחתון כגון חמה ולבנה כוכבים ומזלות ודוקא לכם לעצמיכם אבל אחריו עושי' לכם אינ' דרשוי' איפכא כי מן השמים דברתי עמכם וסמך לוי לא תעשון דהיינו כל שמן השמים לא תעשו ואפי' שמשי' שבמדור התחתון ודוקא אתם לא תעשו אבל אחריו עושי' לכם ואתי אלקי כסף ואלקי זהב לא תעשון לכם לשמשי' שבמדור העליון לאסור אפי' כשאחריו עושי' לכם דמשמע לכם לא ימצא לכם וכהיג תני בתיב בריש פרשת קדושים תהיו אלקי מסכה לא תעשו יכול יעשו להם אחרים ת"ל לא לכם. והא דתני' אשר בשמים לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות ממעל לרבות מלאכי השרת ומוקי לה לעבדם היינו אפי' כשאחריו (יא) עושים לעבדם לעבור עליהם משעת עשייה ואע"ג דאמלאכי השרת עבר בלא לעבדם אפי' כשאחריו עשו לו דהיינו פרצוף אדם י"ל לעבור עליו בשנים אינ' אפי' הוא של פרקים דמשום עשייה לחוד לא עבר כראוי פ' כל הצלמים מימי כי עביד להו לעבדם חייב. מאיר בר' ברוך שיחי'.

צח. היא בר"פ סי' ג' וד"ל סי' ת"י וכ"י פארמא סי' תס"א.

צט. ד"פ סי' י"ד וד"ל סי' תכ"א וכ"י פארמא סי' תע"ב.

ק. ד"פ סי' ט"ו וד"ל סי' תכ"ב וכ"י פארמא סי' תע"ג.

קא. ד"פ סי' י"ח.

קב. ד"ל סי' ש"יב וכ"י פארמא סי' שמ"ג.

קג. ד"פ סי' א' וד"ל סי' ת"ח וכ"י פארמא סי' תנ"ט.

קד. ד"פ סי' ב' וד"ל סי' ת"ט וכ"י פארמא סי' ת"ס.

קה. ד"ק סי' קס"ט ועיין תשו' הרא"ש כלל ל' סי' א' וטור י"ד סי' שע"ב.

קו. ד"פ סי' ק"ז ד"ק סי' ח'.

קז. ד"פ סי' ק"ח וד"ק סי' ח'.

קה. אמת שהמת שהסיט את הטהור טהור והטהור שהסיט את המת טמא כדתנן

בזבין פ"ד ר' יהושע אומר זבה שישבה בקף מאזונים ואוכלי' ומשקי' בקף שניי' טמאי' ובמת הכל טהור חוץ מן האדם ופי' רבי' יצחק מסמפונא חוץ מן האדם בזמן שהוא כרע אלמא דטהור שהסיט את המת טמא ותנן התם להרי' פרק הנוגע בוב כל הנושא ונישא ע"ג המת טהור חוץ מן המאהיל ואדם בזמן שהוא מסיט הא למדת בפיו' דהמסיט את המת טמא ובההוא דפ' אמר ר"ע (פ"ג ע"ב) דתניא כל הטמאות המסיטות טהורות חוץ מהסיטו של זב שלא מצינו לו צד היתר בכל התורה כולה ומוכח התם דההוא כללא דוקא הא למדת שהמת שהסיט את הטהור טהור אבל טהור שהסיט את המת טמא כדפי' וההוא דפ' כיצד צולין (פ"א ע"ב) כגמרא דנטמא טומאת התהום דתניא המוציא מת (א) מושכב לרחבו של דרך לתרומה טמא כו' אבל טעון ורכוב טמא לפי שמהלך ברגליו (ב) אפשר לו שלא יגע (ג) ושלא יסיט ושלא יאהיל וטעון ורכוב א"א שלא יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל אלמא דטהור שהסיט את המת טמא וכהאי' דתנן ומייתי לה בפ' המקבל (ק"ה ע"ב) המהלך בבית הפרס ע"ג אבנים שיכול להסיטם ע"ג אדם או ע"ג בהמה שכחה רע טמא פי' טמא מפני שמסיט את אבני בית הפרס וק"ל דתני' כספרי פ' זאת חקת התורה או שמשמא בהיטט אמרת ק"ו ומה נבילה הקלה מטמא בהיטט מת חמור לא כ"ש ת"ל וכל אשר יגע בו הטמא יטמא במגע הוא מטמא ואינו מטמא בהיטט הא למדת שהמסיט טהור (ד) ול"ל מה דממעט התם מהיטט היינו דוכא שהמת מסיט

קה. בר"ק סי' קמ"א בקיצור ועיין תשו' הרשב"א סי' כ"ח ותקנ"ט ומרכי' מועד קטן רמז תתס"ה והגמיו' פ"ב מאכל אות א' וע"ע ב"י יו"ד סס"ו שמ"א. (ב) חסר בכ"י וכתוב לרחבו ב' פעמים. (ג) בכ"י א"א. (ג) בש"ס שלנו ליתא בפסחים שם ושלא יסיט. (ד) עיין כספרי שם

את הטהור והא מנבלה רצה ללמוד בק"ו ונבלה המססת טהור דתני כל הטומאות המסיטות טהורות אלא ג"ל כמ"ש בגליון שראיתי דהתם לא במת ממש מיירי אלא באדם שנגע במת קא מיירי שגם הוא חמור שמטמא כלים שומאת שבעה כדאמרין התם לעיל כלים ואדם מניין ת"ל ובכסתם בגדיכם וכדתנן פ"ק דאהלות כיצד ארבעה כלים הנוגעים במת ואדם הנוגע בכלים וכלים באדם טמא שומאת שבעה. אלא הא ק"ל כי תניא הוא דפ"ק דכלים חמור מכולם המת שהוא מטמא באוהל אמאי לא תני חמור מכולם שמטמא בהיסט דלמא (ה) הואיל והמת שהיסט טהור לא פסיקא ליה. מ"מ בטר דאתברר לך (ו) דטהור שהיסט את המת טמא יש ליוהר לכהן שלא יכנס עם המת בספינה שא"א לו שלא תנענע הספינה מחמת' והוא מוזהר על טומאה זו דכל טומאה שהגזיר מגלה עליה כהן מוזהר עליה ומיהו הר' משה כהן התיר הלכה למעשה לכנוס כהן עם המת בספינה כדתנן פ"ג דובים ובך מתחיל הפרק הוב והטהור שישבו בספינה או (ז) באסדה או שרכבו ע"ג בהמה אע"פ שאין בגדיהם נוגעים הרי אלו טמאי מדרס ופי' הר' יצחק מסנפונא בספינה קטנה דומי' דאסדה המתמוטטת אע"פ שאין בגדיהם נוגעי' בכגדי הוב טמאי' מדרס והדר תני התם ישבו על הנסר ועל הספסל ועל הגשיש של מטה או על האיכלונס בזמן שהן מחוגרין ופי' הר' יצחק מסינפון בזמן שהן מחוגרי' כלומר בזמן שאדם יושב עליהם נוטי' לכאן ולכאן כהגר המהלך שאין בהו יפה ונעקמין שדרך הנסרים בזמן (ח) שאינן בריאיין ואינן עבי' ובני אדם דורסי' עליה' נעקמי' כקשת הרי לכל הפי' מיירי שהטהור מסיט את הוב וקתני הרי כלן טמאים וקתני לקמן וכולן טהורי' לבית הכנסת וטמאי' לתרומה ופי' רבי' יצחק כל אלו שאמרנו טמאי' לתרומה אבל לבתי כנסיות כלומר לאוכלי' טהרות ולפרושים טהורי' גם הם גם בגדיהם בכה"ג והיינו דתנן בגדי פרושים מדרס לאוכלי' תרומה עכ"ל (ט) הרי דטהור המסיט הוב בספינה או בנסר המחוגר דטהור לטהרות דאין כאן היסט נמור אלא הואיל שכח המים מעורב בספינה לא מקרי היסט נמור וכן בנסר הואיל ולא ברי היסטו בשביל שהוא מתעקס לא מקרי היסט כלל אלא דרבנן אחמורי לענין תרומה אבל בספינה גדולה שאין דרכה להתמוטט אפי' לתרומה טהורה כדתנן התם הוב והטהור שישבו בספינה וכו' עד מצד אחד טהורי' ופי' הר' יצחק עתה מתחיל לדבר אפי' לענין תרומה טהורה. ואחר דאתברר לך כל כה"ג (י) בספינה גדולה אפי' לתרומה ובקטנה לטהרות טהור אי"כ אין כאן טומאה דאו' כלל ואין כאן אוהרה לכהן ומותר לכנס עם המת בספינה מיהו צריך לזהור שלא ישב בתוך ד' אמותיו כדי שלא יבואו לידי מגע ואהל וכן נראי' הדברי' הלכה למעשה כהוראת הר' משה כהן זצ"ל וכן אני מורה אם יבא מעשה לידו. יצחק בר משה נביה.

קט. ועל כהן שנושא את כפיו שאתה מצריך לך טבילה אף לפי מאי דנהג עלמא כהנך תלתי סבי מנהג כשר הוא דאף לתפלה כתבו רבותי' הגאונים' דצריך כ"ש לנשיאות כפים וסבורני שכולם נוהגים כן אמנם בחולה המרגיל נראה דסני בט' קבין. קי. היא קצתה ד"פ סי' קי"א וקצתה שם סי' ז' ובד"ל סי' תי"ג. תי"ד. תט"ז ותט"ז. קי"א. (ליחא בכ"י אלא שיטה א' ומכאן ואילך חסרי' הרבה דפוס. ותשו' זאת תמצא בד"פ סי' ז' ועיי"ש בהנהגת באיזה מקומות עוד אי' תשו' זו.)

ולפי הגי' שלנו שם לק"מ ואדרבא יש סיוע לדבריו ודוק. (ס) כן כתוב על הגליון של כ"י אבל בפנים כי הואיל והמת שניסט מטמא לא פסיק ליה וזה אין לו שחר. (ז) כן כי על הגליון בכ"י אבל בפנים אי' דהמת שהיסט את הטהור טמא וכו' וזהו שיבוש כמבואר. (ז) בכ"י בשדה. (ח) חסר בכ"י. (ע) חסר בכ"י. (י) בכ"י אפי' לספינה בתרומה גדולה ובקטנה לטהרות והיא ט"ס רמוכה.

קט. עיין ב"י או"ח סס"י קכ"ה בשם האגור. ובכ"י פראג ס"י קל"ב.

א. ד"פ סי' תקפ"ז ותקפ"ח ודיק סי' ר"ה ותשו' מיימוני לסי' משפטים סי' ז'.
 ב. ד"פ סי' רכ"ד ודיק רפ"ז.
 ג. שאלה. וששאלתם על האלמנה שתפסה כל מומן בעלה למונות ואמרו' בס' אלמנה ניונית (צ"ו ע"א) אלמנה שתפסה למונותיה מה שתפסה תפסה ומעשה בכלתו של ר' שבתאי שתפסה דסקיא מלאה מעות ולא היו' בה ביד חכמי' להוציא מידה. תשו' הא לכס תשו' ר"י (א) הבחור וצ"ל ומה שכ' אחי' דכיון שתבעה מוונותיה כל מה שתפסה יכולה לעכב אפי' כמה וכמה מההוא דאלמנה והירושלמי לפ"ו לא שבקת חיי לכל בריה דנשים שהן גבירות ויש להן בנים קטני' יקחו הכל ולא יתבעו לעולם כתו' ויתפסו הכל בעבור מוונות וכן שאינן גבירות אם יש משלמלי' גדולים בתוך הבית או כסף והב' יקחו הכל אלא יש ללמוד פי' דהא מלתא דקאמר התם (ירושלמי פ' אלמנה ניונית ה"ב) ר' יוסי בר בון מכיון שהיא עתידה לשבע בסוף אפי' חוי מה בידך לא אמרו' לה אבל אינה עתידה לשבע בסוף אמרו' לה חוי אי' גם (ב) וזאת שלקחה הכל ואין עתידה לשבע בסוף אמרו' לה חוי ומוציאו' מידה כל היותר ממונות הראוי' לייב' חדשים כי יותר אין ראוי' שישאר בידה ממה שראוי' למכור בפעם אחת ובקרקעות ובהא שיעורא אמרו' מה שתפסה תפסה ואלף וזו דקאמר לאו דוקא א"נ נראה בעשירה שהיתה ראויה לכך לייב' חדשי' מה שתפסה תפסה ראוי' לומר אפילו ביותר מייב' ובלבד שתפסה פחות מכדי כתובתה שסופה לשבע לבסוף על כתו' עדיין אבל אם תפסה יותר על כדי כתו' שאין סופה לשבע לא והא דקאמ' אפי' חוי מה שבידך לא אמרו' לה היינו הוכח דידעי' בה דלא תפסה כדי כתו' שעדיין סופה לשבע אבל לא ידעי' כמה תפסה לא ולכאורה אם היתה חוזרת ותובעת מוונותיה לאחר ימים ואומרת שכבר כלו מוונותיה לא היו' מוכרי' קרקעות היתומים עד שתשבע כמה לקחה עכ"ל והשתא לפי דבריו אחרי' שהיתומי' אמרו' שתפסה יותר מכדי כתובתה היו' לנו להשביעה אמנם לפי דברי (ג) רבי' שמשון אחיו שחולק עליו אפי' בתפיסה יותר אין להשביעה וכן משמע מדברי (ד) רמב"ם ד"ל.

ד. שאלה וששאלת אם הלכה כאנשי יהודה או כאנשי גליל אינו כדאי להכריע בזה כי דבר זה נפתח בגדולים ורבו מחלוקות בדבר זה אמנם מנהגינו לפסוק בכל דבר כדברי רבי' אלפסי בדבר שלא נחלקו עליו התוס' אמנם אינו זוכר בשום דבר שהתוס' חלוקי' עליו כי כל דרכיו משפט צדק וכ"ש בנדרן הזה שהתוס' פסקו בהדי' כמותו הלכה כאנשי גליל ואין להביא ראיה ממנהג עירכם שיש בני אדם שנים ושלושה שכתבו לנשותיהן שכל זמן שתהי' רוצי' לישב כך באלמנות חיות להתחוק בכל נכסיהם זה אינו ראוי' כלל שנהגתם כאנשי יהודה מדהוצרנו לכתוב כך חדא וכי מפני שכתבו כך ליפות את כוחה בעלמא נביא ראוי' מזה ועוד אפי' לאנשי גליל מועיל מה שכתב לה כך דאנשי גליל נהי' דניונת בעיי' של היתומי' ואין יכולי' לסלקה בכתו' מ"מ אין מחזיקי' אותה בכל הנכסי' לכך אהני בכל מה שכותב לה כך דלכתחלה מחזקי' לה בכל הנכסי' לישא ולתת בהן ואי' לא כתב לה לא יחיבנן בידה אלא כדי מוזן שלשים יום כל שעה ושעה מלי' ללי' כדפי' פ' אלמנה ניונית. ועוד דאטו כולי' נשי הדין נמירא דידעי' דלא יכלו לסלקן בעיי' מה שלא מיהו הנשים לפי שהי' סוברות דרינא הכי.

ג. (ב) תשו' ר"י הבחור היא בארוכה בד"פ סי' שייט ועיין ד"ק סי' קכ"ט. (ג) חסר בכ"ו. (ג) בד"פ סי' שיי"ח תמצא תשו' ר"ש בארוכה. (ד) בכ"ו פארמא סי' תסי"א וד"ל שצ"ד מאריך עוד בזה עיי"ש.

ד. עיין כתובות נ"ב ע"ב ונ"ד ע"א ותוס' שם ד"ה ושמואל. ותשו' זו היא במדרכו' פ' נערה שנפתחה רמו קע"א ומובאה בר"מ אהע"ז סי' צ"ג ס"ק ג' ובקיצור היא ג"כ בכ"ו פארמא סי' רפ"א ועיי' תשו' מיימוני לסי' נשים סי' מ"ו.

ד. כ"י פארמא סי' רפ"ב.

ו. שאלה. ועל האלמנה שייוחד לה בעלה קרקע שהי' דר בו לכתובתה גובה כתו' בלא שבועה מאותו קרקע כדאי' בפ' אע"פ (נ"ה ע"א) ומה שהאפטרופא של היתומי' טוען נהי' דליכא למיחש דלמא אתפסה צררי מ"מ ניהוש דלמא איהי תפסה מעצמה להא ליכא למיחש דקיי"ל כר"ש דאמר בפ' הכותב (פ"ו ע"ב) כל זמן שאינה תובעת כתו' אין ה'ורשי' משביעי' אותה לא על אפטרופסות שבחיי בעלה ולא על אפטרופסות דלאחר מותו. ומעשה הי' בימי ר"ת שהושיבה בעלה הנונית והיתה נושאת ונותנת בהרבה מעות ואומרת לבעלה שאינן שלו ולא השביעה ר"ת דכיון דהלכה כר"ש בהא דקאמר כל זמן שתובעת כתו' יורשי' משביעי' אותה ומקומי' לה כאבא שאול בן אמא מרים דפסקו לעיל כותי' הינן הלכתא כותי' בסיוס דבריו אינה תובעת כתו' אין ה'ורשי' משביעי' אותה וכן פסק ר"ח והכא ליכא לאשבועה משום דתובעת כתו' דהא מודה ר"ש דבשתובעת כתו' משביעי' אותה דהי"מ כשהשבועה באה בשביל גביית הכתו' אבל היכא שאין השבועה באה בשביל הכתו' כיון דייחד לה קרקע אין משביעי' אותה בשביל אפטרופסות בטענת שמא אע"ג דכל אפטרופסות נשבעי' שלא בטענה זאת אינה נשבעת כר"ש אאי"כ טועני' טענת ברי ועוד דכה"ג לא מקרי תובעת כתו' כיון דעשה (א) לה קרקע אפותיקי הוי' כמוחזקת תדע דאמר בפ' המקבל (ק"י ע"א) יתומי' אמרו' אנו השבחנו ובע"ה אומר אביכם השביח על היתומי' להביא רא' דכיון דעשאו אביהם אפותקי הו"ל כמוחזק ויתמי לייתי רא' ויטלו.

ז. ד"ק סי' רס"ז וכ"י פארמא סי' רס"ג.

ח. וישאלת על רבקה אלמנת יצחק שיש לה ד' בנות ואין לה בן ותובעת רבקה את ראובן שהי' חייב לבעלה שיתן לה אם תשבע רבקה שאין לה כתוב' צריך ליתן לה הממון ותנבנו בכתו' או ישבע שלא היה חייב לבעלה כלום והא דתני' בפ' הכותב (פ"ד ע"א) מי שמת והניח מלוה או פקדון ביד אחרי' יתנם ליורשי' שכלם צריכי' שבועה ואין ה'ורשי' צריכי' שבועה הי"מ בימיהם דמשלמלי דיתמי לבע"ה לא משתעבדי ולא לכתו' אבל בה"ז משתעבדי מתקנת הנאונים ואפי' אי הוי יתבינן להו ליורשי' היא גביא מיניהו אפוכי מטרתא למה לן לתן ליורשי' והם יתנו לה הלוח והנפקד עצמן צריכי' לתתה לאשה מעיקרא אם תשבע. ועוד מדרי' נתן חייבי' לתן לה ואם אינה רוצה לשבע יתנם ליורשי'. ושכתבתם אם יש לה להשיב לא' מן ה'ורשי' אע"פ שאין כל ה'ורשי' בכאן לית דין צריך בשש דפשיטא שיש לו להשיב ליורש הא' עבור חלקו דאטו אם הא' הוא במדה"י ושמא לא ישוב לעולם יאכל הלה וחדו נמצא טפל חמור מן העיקר ד'ורש לא יטול ושאינו יורש יחזיק בירושה יציבא בארעא וגיורא בשמי שמאי וכן משמע בסוף מי שהי' נשוי (צ"ד ע"א) גבי תרי אחי ותרי שותפי' דאית להו דינא כהדי חד וא"צ להאריך בזה אין עוד קלף אך לך שלומות אלף כנפש אהבך נרבה רבה מאיר ברי' ברוך שיחי'.

ט. ד"פ סי' קע"ו ותתקס"ד וד"ק סי' קפ"ד.

י. ד"פ סי' קמ"ט וד"ק סי' ס'.

יא. ד"ל סי' רמ"ג וכ"י פארמא סי' רע"א.

יב. ד"ק סי' רע"ה ובאריכות בר"ל סי' רמ"ד וכ"י פארמא סי' רע"ב.

יג. ד"ל סי' רכ"ז בלי התימת המשיב וכ"י חתום מאיר ברי' ברוך שיחי'. וכ"י פארמא

סי' רס"ב.

ג. מורכבי פ' הכותב רמז רכ"ד. וד"ק סי' רס"ז. (ב) ככ"י לא וחסר קרקע.

ח סופה ככ"י פארמא סי' רכ"ד.

יד. שאלה. האלמנה שתפסה והחזקה בנכסי בעלה זה ימים ונתנה ובכזה מן הנכסי למי שהיא רוצה ועתה הירשתי באי להשביעה. תשובה. אמת כי צריכה לשבע על מה שנתנה ובכזה ונגבה והפסידה מן הממון בפשיעתה וההוא דירושלמי דאפי' הוי מה שבידך לא אמרי' לה הילך לשון ריצב"א. (א)

זו. שאלה אם לא הניח בעלה כדי כתובתה והיא טרחה להשביח הנכסי יפה כיונת שהכל ליתומי' דהא דתנן בפ' מי שמת (קמ"ג ע"ב) השביחה לאמצע מוקמי' לה באשה יורשת ועוד דלא גרעי ממעשה ידיה רכיון דניזונת מן היתומי' מעשה ידיה שלהן כדאי' בפ' אלמנה (צ"ה ע"ב) ואם אינה מספקת לנבות כתו' בממון שהניח בעלה אינה נוכח מן השבח דלאחר מיתה כדפי' בכורות פ' יש בכור (נ"ב ע"א).

זז. שאלה. אלמנה שנתנה להקדש ולא נשבעה על כתו' אם יכולי' יורשי' להוציא או לא. אומר אני לדבר זה דין גבוה כדן הרויט וכמו שפירשתי לך בהרויט בתשו' הגדולה המעותקת כך דין גבוה דכל כמה דלא נשבעה ולא גבתה כתו' כביד נכסי בחזקת היתומי' קיימי ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו אלא הכל כמי'ש בתשו' כדן הרויט.

יז. ואישר שאלת על ראובן שנכנס אלמנה אחת ושהה אצלה ח' שנים ומתה ובעת שנשאה לא היתה אמידה ובחזקת עשירה כדי כתובתה ונפטרה (א) שלא נשבעה על כתו' ולאחר פטירתה נשבע ראובן עם הקהל ונמצא מותר הרבה על כתו' ויורשי' הבעל הראשון תובעי' המותר נראה ודאי אם הכניסה לו לשני דבר שאינו מסויים כגון וזוי וכזיב ושאינ בהם סי' וליכא ידע בהו אי הוי של בעלה הראשון כהא ודאי לית דין ולית דיין דלא מפקי' מיניה דבעלה שני מידי ואפי' הכניסה לו יותר מכדי כתובתה דמאן לימא לן דזה הממון שהכניסה לו של בעלה הראשון הוא דלמא מתנה נתנו לה או מציאה מצאה דמציאת אלמנה לעצמה אפי' כשהיא ניזונת ואשכחן דתלי' בהא בפ' הגזקין (נ"ב ע"א) עמרם צבעא אפטרופוס דיתמי הוי אתי קריבי' קמי' דרינ' א"ל כו' עד דקאביל ושתי מיתמי ולא אמיר איל אימר מציאה אשכח וכיון דאיכא למתלי בכמה גוני דלמא זה דילה הוי ואלו היתה בחיים אין כח בדינו להוציא מידה אלו היתה נשבעת שהוא שלה ותעכב מה שבידה בשבועה והשתא שמתה תפיס לה בעל בלא שבועה דאין נשבעי' בטענת שמה בר מהנדך דפ' כל הנשבעי' (מיד ע"ב) השותפי' והאפטרופי' וכו' דמורי' התירא ואיהי גופה איניג דנשבעת בטענת שמה כדאי' התם במשנה והאשה הנושאת ונתנת בתוך הבית היינו משום דמוריא התירא דקא טרחה קמי' יתמי' והא לא שייך בהאי' ועוד דאיהי גופה תקנתא ותקנתא לתקנתא לא עבדי'. ועוד דאיהי ידעה ודאי אם עכבה משל היתומי' כלום וגם יש לה לידע ומוטל עלי' לידע משביעי' אותה אבל הוא מנא ידע ואין לו לידע אין משביעי' לו בספק שבועה שלא ספקתני אשתי דכל כה"ג דלאו תובע טוען כרי' ולא נתבע ידע ואין מוטל עליו לידע לא חזי' דאתקן שבועת היסת ואפי' בימי ר"ג לא לליק ולא לליב (שבועות מ' ע"ב) ואין להקשות כיון דאיהי (ב) אי הויה בחיים בעיא אשתבועי' השתא דמתה אין אדם מוריש שבועה לבניו דלמא הי' לטול כגון יתומי' מן היתומי' שבאי' להוציא בשטר אבל לעכב מה שבידו כגון האי' דתפיס אפי' שבועה לא בעי כדפרי' טעמא כללא דמלתא כל היכא דהמוריש אלו אית' בחיים הי' תפיס מה שבידו בשבועה יורש נמי לא בעי אשתבועי' וכן אני רגיל לומר אם

יד. (ב) עיין לעיל סי' ג' דשם מביא תשו' ר"י הבהור דהיינו ריצב"א דס"ל דירושלמי מייירי דוקא בדירעי' דלא תפסה כדי כתוב' ועיין שם בהגהות.

זז. עיין מרדכי פ' מי שמת רמז תר"ו וש"ע אהע"ז סי' צ"ה ס"ז.

יז. (ב) היינו שלא נשבעה על כתו' מבעלה הראשון. (ג) חסר בכ"י. (ד) חסר בכ"י.

ראובן אומר ליורשי שמעון מנה לי ביד אביכם ואין לו שטר ואין לו עדי' שהודה אביהם בשעת מיתתו ולא שמתוה נמי ומת בשמתיה דאלו אביהן קיים הי' משתבע ומפטר יורשי' מפטרי בלא שבועה והא דתנן ד'יורשי' נשבעי' שלא פקדנו אבא וכו' היינו כשבאי' יתומי' להוציא מן היתומי' בשטר וכך אנו דנין וכן שמעתי בשם מורי קרובי הרי' שמואל מבבבבורק וכן א"ל עמיתנו בשם רבי' ישעי' מטרנא וכן מצאתי אחי' בתשו' רב פלטוי נאון והילך קצת מלשונו וששאלת ראובן משכן שדותיו לשמעון לאחר שמשכן ר' והי' חדשים הלך לו למדהי' ואכל אותן שדות שנים הרבה ומת שמעון ואכלם בנו יותר מעשרי' שנה ומת ראובן במדהי' ובא בנו של ראובן ומצא אותן שדות ביד בנו של שמעון א"ל מה אתה עושה בתוך שלי' א"ל שירשתי מאבא א"ל איך ממשכנת הי' בידו שמשכנם לו אבי א"ל אם משכנם לו חזר ולקחם ממנו אבל אני איני יודע אלא שירשתיים מאבי הלכך היכי דייני' לי' רבנן להאי דינא הכי אמר' רבנן הכא מחמת ירושה כו' עד ואי תבע בר ראובן לשמותי ליה באנפי בר שמעון דלא שמע מאבדו ולא פקדי' דהלין ארעתא דראובן משכנתא נינהו אית ליה מן דינא דומי' דשבועה שלא פקדני אבא וכו' אבל שבועה ליל' על בר שמעון טעמא דליד' לשטר מלוה התם קאמר בר שמעון לאפוקי מבר ראובן מאי דאית בהאי שטרא אי משתבע שבועת ה'יורשי' נבי ואי לא לא גבי הכא הלין ארעתא בחוקת בר שמעון קיימי' ול"ל לבר ראובן אלא שמתא כביד' בעלמא בביהכיני' כסתם על כל היודע ועד שיעיד וה'יורשי' בכלל. וכן מצאתי שוב בתשו' רבי' יהודה מפרי"ש בסוף המוכר את הבית והילך מקצת לשונו ושטר כוס היוצא על היתומי' נשבע ונזכה מחצה פי' רבי' שמואל ובאידך מחצה משתבעי' יורשי' שבועת יורשי' וכו' ואין נראה לרבי דהא לא מצינו בתלמוד כדי לפטור כי אם לגבות וכו' עד ואפי' שבועת יורשי' דהיסת לא אשכחן כי אין להטיל עליהם שבועת יורשי' כיון שאין להם לידע אם פרע אם לאו עכ"ל ואע"פ דרבי' שמואל פי' דנשבעי' אפי' בשם נתבעי' הרי נחלקו עליו כל הני אשלי' רכרבי' ונראי' דבריהם ואפי' אם הי' הדבר שקול כיון דאיכא פלוגתא דרבוותא מספיקא לא אמרי' למאן דתפוס השבע הי"נ לא משביעי' לבעל שבועה נמורה אלא אם רצו היתומי' מחרימי' להם בביהכיני' חרם סתם על היודע מזה שיעיד. ועוד גדולה מזו כתבו הגאונים דמאן דמפקיד מידי ביד אשה פנויה ושוב נשאת והוא תובע אותה והיא כופרת לא משביעי' לה דפגיעתה רעה ואם היא מודה לא תשלם לו אלא כותבי' לו דלכשתתאלמן או תתגרש שתשלם לו כ"ש נדון זה דלא משביעי' ליה בשביל אשתו בטענת שמא ויש לדמות נדון זה להא דאמר בחוקת הבתים (נ"ב ע"א) א' מן האחי' שהי' נושא ונותן בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאי' על שמו אמר רב עליו להביא ראי' ושמואל אמר על האחי' להביא ראי' אמר שמואל ומודה לי אבא שאם מת על האחי' להביא ראי' ואע"ג דפריך עלה מדרבא דאפיק וזו דסרבלי וספרי דאגרתא מיתמי' דברברי' העשווי' להשאיל ולהשכיר ומסיק מלתא דשמואל בקשיא הרי ר"ח זר"י אלפסי פסקו כשמואל כיון דלא מסיק מלתיה בתויבתא אלא בקושי' לא בטלו דבריו אלא דההוא לא אשכחן פירוקא למלתיה' וליני' דליק' דההוא דאפיק רבא וזו דסרבלי מיתמי' היינו כשהתובע הי' לו עדי' שהי' שלו תחלה וראו אותה עתה ביד היתומי' דכהני' אלו הוי אבוהון קיים לא הוי מצי למטען מידי לעכבם בידו כיון דאית לתובע עדי' שהיתה שלו ומשווי' לי' ראה כדמשמע בחוקת הבתים (מ"ה ע"ב) ובפ' איזהו נשך (ע' ע"א) גבי הני זווי דיתמי' היכי עבדי' להו כו' אבל דבר המסויים לא דלמא אתי מאריה ויהיב ביה סימנא ושקל להו כמו שפרי' שם הלכך לא טעני' ליתמי' אע"ג דאלו הי' אבוהון קיים דלמא מייתי סהרי' שלקחה הא מלתא דלא שכיחא היא כיון דאין לו שום טענה אחרת לזכות בה בטענת עצמו אלא ע"י עדים ומי יימר דמשתכח עדי'

שלקחה הלכך מלתא דלא שכיחא לא טעני ליתמי כדאי' בס"פ המוכר את הבית (ע' ע"ב) גבי שטר כ"ס היוצא על היתומי' דלא טעני להו ליתמו נאנסו אע"ג דאבוהון הו' מצי טעין הכי משום דמלתא דל"ש היא אבל גבי א' מן האחי' שהי' חובות ושטרות יוצאו' על שמו אלו הוי קיים יש לו כמה מיני טענות לזכות בממון שהרויח שום ממון בעולם או מציאה או נתן לו במתנה או נפל לו בירושה וכיו"ב או זכה לד"ה כדמסיק ר"ח התם ל"ש (ג) אלא שאין חלוקין בעיסתן אבל חלוקי' בעיסתן אימור מעיסתו קימין הלכך מלתא דשכיחא (ד) היא וטעני' ליתמי ובגדון זה אלו היתה בחיים היתה זוכה בממון זה בכמה טענות כי מתה לא מסקי' מיני' דבעל ואפי' שבועה לא משביעי' לי' כדפי' לעיל. ומטעמא דפרשי' שיש חילוק בין ההוא דא' מן האחי' לההוא דווא דסרבלי לא מסיק בתיובתא אלא בקשיא. ואע"פ שרב ישראל נאון ורבי' שמואל פסקו דלית הלכתא כשמואל וכדמסיק למלת' בקשי' ספיקא דממונא לקולא היכא דקימי זוי קיימי. ועוד נ"ל דאפי' הכניסה לו דבר המסויים הפצים הירועי' שהי' של בעלה וחוו להו השתא ביד בעלה השני דאלו אחר כה"ג דאיכא עדי' שלא באו לידו תחלה בתורת מכר אלא בתורת פקדון ואיכא נמי ראה לא מהמין לומר לקוח הוא בידו כיון דל"ל מגו כדמשמע בשמעתתא דאומן (כ"ב מ"ה ע"ב) ה"מ דל"ל ללוקח שום טענה עליהו אין לנו לבדות מדעתנו ולומר שמא אח"כ לקחו אבל הכא דודאי ידוע לנו שכל נכסיו משועבדי' לכתובתה איכא למימר בכתו' עכבתה. והא דתני לוי פ' אלמנה (צ"ו ע"ב) אלמנה עד שלא נשאת על היתומי' להביא ראי' משנשאת עליה להביא ראי' ה"מ בשוהא באה לגבות אבל הכא שהיא מחזוקת על היתומי' להביא ראי' אפי' משנשאת ואע"ג דאמר' פ' הכותב (פ"ה ע"א) דתפיסה לאחר מיתה לאו כלום היא ה"מ כימיהם דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי' לכתו' ולבע"ה אבל השתא דמשתעבדי' בתקנת רבנן סבוראי' אין חילוק בין מהיים לאחר מיתה כיון דאי לא תפסה גבי מיניהו עד שלא נשאת אפי' (ה) אין שטר כתו' יוצא מתחת ידה ואפי' משנשאת גבי' אי שטר כתו' יוצא מתחת ידה והאי דתפסה בהיתר מעיקרא ואם היתה בחיים הו' מוטל עלי' לשבע ליתומי' השתא מעכב להו בעל בלא שבועה דאין נשבעי' בטענת שמא כדפי' לעיל. ול"ד לתקפו כהן דמוציאי' מידו דהתם תפיסה שלא כדין הוא שאינו יודע בעצמו אם כדין תקפו דלא ידע אי כבוד הו' אי לא אבל הכא תפיסה דידה תפיסה ודאית שהיא אינה באה בטענת ספק דאפשר לה לידע ודמי' לההוא דפ' שני דכתו' (י"ט ע"ב) שנים שהי' חתומי' על השטר ומתו ובאו שנים מן השוק ואמרו ידענו שכתב ידם הוא זה אבל אנוסי' (ו) הו' כו' עד אם יש עדי' שהוא כתב ידם אין נאמנים ומסיק דתרי ותרי נינהו ואוקי' ממונא בחזקת מריה והא דקתני אין נאמני' פרשי' ואם תפס בעל השטר לא מסקי' מיני' דלא מקרי תפיסה שלא כדין כיון שטוען ברי' ואפילו לפי' דאפי' בטוען טענת ברי' מקרי תפיסה שלא כדין ומוקי' לההוא דכתו' כגון שתפס קודם שנולד הספק וההוא דמרחץ פ' השואל (ק"ב ע"א) דאמר' דאע"ג דבא בתחלת החדש כלו למשכיר בא בסוף החדש כלו לשוכר לאו משום דתפיס שואל דתפיסה שלא כדין היא אלא משום דשתיק משאל עד סוף החדש ודאי אודיי אודיי ליה לשואל ה"מ התם מקרי תפיסה שלא כדין אי לאו טעמא דפרישנא כיון דאי לא הו' (ח) תפיס לא מצי גבי השתא נמי דתפיס (ט) מסקי' מיני' אי לאו דתפס קודם שנולד הספק כי ההוא דכתובות ובההוא דמרחץ משום דאדוני' אודו לי' אבל בגדון זה כיון דאפי' דלא תפסה הויה נביא עד שלא נשאת או ע"י שטר כתו' או בתנאי ב"ד ומדינא הו"ל למגבי בלא שבועה אלא דרבנן חשו לספק צררי משום תקנת יתמי ובשבועה מיהו נביא ומסקי' מיתמי הלכך כי תפס' נמי תפיסה

(ד) חסר בכ"ו. (ה) חסר בכ"ו. (ו) ככ"ו חיינו. (ז) עיי"ש תוס' ד"ה ואוק. (ח) חסר בכ"ו.

גמורה הוי' אף כי תפסה נמי לאחר מיתה דל"ד כלל הך תפיסה לתפיסה דכתובות ומרחץ ודבכורות כדפי'. ועוד דכל כהני דתפסה ולא בעיא למגבי איכא למימר הו' דלא לוסף עלה להא דרב ושמואל דאין אדם מוריש שבועה לבניו דהא דקיימי' בתו' ה"מ כשהן צריכי' לגבות ומחסרי גובינא אבל היכא דלא מיחסרא יורשי' גובינא לא תפס בלא שבועה כדפי' לעיל דאין נשבעי' במענת שמא לשינוי' קמא דמהני' תפיסה אף בתר דנולד הספק ולאריך שינוי' דלא מהני' תפיסה בכה"ג מ"מ נשבעי' שבועת יורשי' כרבי אלעזר ומעכבין הממון כיון דעיקר מלתייהו דרב ושמואל היינו כשהם באי' להוציא ואיכא טעמא רבה וסברא לחלק בין היכי דתפסי מכה אבוהון דתפיס תפיסה מעלייתא דאפי' אי לא תפיס הא מגבי ליה כי הכא מיתמי ע"י שטרא ודאי וסברא גדולה היא דנימא הו' דלא לוסף עלה דאפי' בחלוק כל הוא במלתא בלא טעמא גבי ההוא דשכיב ושבק אחא סבר רמי בר חמא למימר הו' דלא לוסף עלה (שבועות מ"ח ע"ב) ואפי' רבא לא פליג עלי' אלא מה לי שלא פקדנו אבא ומה לי שלא פקדנו (י) אחי אבל בנרון זה ודאי נראה דליכא מאן דפליג ונימא הו' דלא לוסף עלה כיון דתפסי כדפי'. ומיהו אם יש דבר המסויים שידוע שהי' של בעלה וראו אותו ביד בעל השני ויש מהם ששוי' יותר מכתו' יחזיר המותר ליורשי' כי ההוא דרבא אפי'ק זוזא דסרבלי וספרי דאגדתא מיתמי וכו' ומה שכתבו שמתחלה לא היתה אמורה ביתר מכדי כתו' ועתה כשנשבע בעלה נמצא לה יותר מכדי כתו' מאי נ"מ לן מיני' אימור מציאה מצאה או מתנה נתנה לו ועוד גדולה מו' דאפי' אם ידוע להו' (יא) דממון בעלה השביחה הנכסים משנשאה אעי' דאין האשה גובה כתו' מן השבה כדאי' פ' מי שמת (קמ"ג ע"ב) ומשמע היכא דלא אמרה ראו מה שהניח לי בעלי השביחה ליתומי' ה"מ עד שלא נשאת דטרחא קמי' יתמי אבל משנשאת דנתפרדה חבילתה מהם ולא טרחא קמיהו אעי' דלא אמרה ראו מה שהניח לי בעלי הריני משבחת לעצמי כמאן דאמרה דמי כדאמ' פ' מי שמת (קמ"ד ע"א) רב (יב) ספרא שבק אבוה וזוי שקלינהו ריט ועבד בהו עסקא תבעתי' אחוה דלינא קמי' דרבא א"ל ריט גברא רבא הוא לא שביק גירסיה וטרה לאחריני פ' וכמ"ד ראו מה שהניח לי אבי דמי הי' כיון דנשאת (יג) כמאן דאמרה הכי דמי' דאפילו השביחה כ"ש וכ"ש בנרון זה דבעלה השביחה. יש מאלו דברי' שכתבנו דלית בהו פלוגתא ויש מהם דראי' במקצת פלוגתא דרבנותא ולא יכולתי להאריך ולכתוב כל דבריהם ממאי דקשי' לי עליהו אמנם כתבתי הנראה בעיני כאשר הראוני מן השמים. ועל מ"ש שהועד בפניהם שהיא ובעלה הראשון הקנו ביחד בקנין נמור שכל מי שימות ראשון הנשאר בחיים יחלוק הנכסי' עם יורשי המת ואחרי מות אישה פ"ה שררה עם כל היורשי' וזלתי עם קטן אחד ועתה הוא בא ותובע הנכסי' מכה זה אעי' (יד) שלא נולד הקטן עדיין בשעה שהקנו והתנו וע"ז לחלוק עם היורשי' אין לומר לא זכה משום דאין אדם מקנה לדבר שלא בא לעולם מה"ט ליכא לסלוקי' דהא היא לא הקנתה משלה כלום אלא מחלה שעבוד כתו' מהני נכסי דבעלה הלכך מהני שפיר גוף הנוולדים הראוי' לירש לכשיבאו לעולם אשר אם ילדו לאחר מיתת בעלה יטלו חלקם כיון דמחלה שעבודה מחציים. (טו) אלא מאן בו לירת בר קשא דמתא לירות ונוטל חלקו לכשיבא בעולם כמו כן שנולד לאחר מיתת אביו. אמנם בעל השני יכול לפטור עצמו ממנו מטעמא דפרי' דמצי למימר לא הכניסה לי כלום משל בעלה או מצי למימר נתנה לכם

(ט) בכ"י לא מפקי' והוא טעות דמוכת. (י) חסר בכ"י. (יב) עיין הגמ"ר ס"פ אלמנה גיוזנית סוף רמז ש"ז. (יג) חסר בכ"י. (יד) חסר בכ"י שנולד. (טו) עיין ב"ב ק"י ע"ב דשם אי' ואלא מאן כו' לירות (עיי"ש בהגהת רש"ל) אטו בר קשא דמתא לירות ופי' רש"ם מושל העיר.

כבר כמו שהתנה עם בעלה דמאן מוכח אפי' שבועה לא משביעי' ליה כדפרישית לעיל.
סליקא זאת המלאה סודות ורזות.

יה. מל אורות טליך, נתיב יאיר מליך, ברזל ונחשת מנעליך, חזק משמיר פרטיך
ובלליך, מה טובו אהליך, יפוצו מעינותיך ואשר נחליך מורי הר' אליעזר בר'
אפרים הוקקתני לחיות דעי ולא לכך הוצרכת כי כבר פשטת בהר ובשפלה ובנגב קצרת,
בית הסלעים שבעמקים, ובקצרה אשיב את הנראה בעיני שהורשי' יכולי' לסלק את
האלמנה מתי שירצו ואותם (א) מ' זקוקים שהעדיפו לה כדי (ב) שתסתלק מיד זה הוי'
שלא לצורך שהרי לא עשאה בעלה אפטרופא שהרי לא כתב דלאחר מיתתו יהוי' כל
הנכסי' שלה ואחריה ירשו בניו הזכרים ואחת מבנותיו עמהם אלא כתב מהיום ולאחר
מיתתו תטול בתי כא' מן הבנים הרי לא נתן לאשתו מאומה אך תלה המתנה (ג) באשתו
והיא כאינש דעלמא כאלו אמר מהיום ולאחר מיתת פלוני שלא להשליטה לבתו למתנה
עד זמן שימות פלוני וא"כ לא היתה אפטרופא ועוד אפי' עשאה אפטרופא הוי' יכולי'
לסלקה כי הרגשתי מתוך כתבך שהיתה מפסדת ומכובות ופושעת בנכסי' ואמר בפרק
הנוקין (גי' ע"ב) גבי עמרם צבעא האי אפטרופא דמפסיד מסלקי' לי' אי איכא סהדי
דמפסיד ואין חילוק בין מינהו אבי יתומי' למינהו ב"ד. ומ"ש שאלמנה ובנה שהוי' בן
י"ה והתנה התנו ביניהם שמה שכתב בשטר (ד) המתנה לאחר מיתתו שזה יהי' בטל
ושיוכה מיד במתנה כבר כתבתי שאינה תלויה כלל באלמנה דלא הוי' אפטרופא ובאמירת
בנה שהוא בן י"ה לא יפסידו שאר האחים כי הם לא נתרצו בדבר ויכולי' לומר אין
אנו חפצים אלא כמ"ש בשטר מתנה לאחר מיתתו כי אין יכול להפסיד לאחי' ואפילו
(ה) אמר זה אחי אינו נאמן אלא על עצמו כדאמי' פ' יש נוהלין (קל"ד ע"א) ואינו נאמן
לענין שיטול עם שאר אחיו כ"ש הכא שאינו יכול להפסיד לאחיו בדברו ובמחילתו מיהו
לגבי דירי' מהני' מחילתו אם בשעת המחילה הוי' ביד החתן (ו) הממון דא"כ מיד כשאמרה
(ז) תזכה מיד בחלקך המגיעך וזה הלה במה שבידו לפי חלקו ולא בחלק אחיו כיצד אם יש שם
נכסי' ד' מאות זקוקי' שזה מגיע לחלקו מאה דהיינו חלק רביעי לא יטול מן המאה אלא
השליש (ח) והשאר לא יטול אלא לאחר מיתת חמותו והורשי' ישאו ויתנו בנכסי' ויהי' הריוח
שלהם עד מות אמם שהרי כיון שכתוב בשטר מתנה מהיום ולאחר מיתה הוי' פ' גופא
מהיום והריוח לאחר מיתה (ט) ועד אותה שעה כל הריוח לירשי' ואין לחלק בלשון
מהיום ולאחר מיתה בין מקרקעי' למטלטלי' כמו שמוכח מדברי ר"י בשמעטא דשדה זו
שאני לוקח קנייה לך מעכשיו (יבמות צ"ג ע"א) ואין להאריך. ומיהו אע"פ שכתבתי
שיש רשות לירשי' לשא ולתן בהם עד מות אמם מיהו אחרי מות אמם צריכי' לתן לחתן
חלקו כפי מה שהוי' הנכסי' בשעת מיתת אביהם ואם מכרו או נתנו מכירתן ומתנתן
בטילה ויוכל אז להשביעו שהרי הנכסי' כל היכא דאתנהו וזה בחלקו בכל מה שנתן
אחרי מות חמיו ודוקא מרובין ונתמעטו אבל מועטי' בשעת נתינת המתנה ונתרכו בשעת
חלוקה לא יטול מקבל מתנה אלא כפי מה שהוי' בשעת כתיבה דאין אדם מקנה דבר
שלא בא לעולם כדאמר בפ' יש נוהלין (קכ"ה ע"ב) (י) האומר תטול אשתי כאחד מן
הבנים נוטלת כאחד מן הבנים אמר רבא ובנכסי' של עכשיו ופי' רבי' שמואל דאפילו
במתנת בריא ובקנין איירי וכל קנין היינו מעכשיו וא"כ כאלו אמר מעכשיו ולאחר מיתה
ודמי' לגמרי לגדון זה ומשם יש לי להוכיח כמו כן כשהאלמנה נוטלת כתו' שלא יטול

יח. ד"ק סי' ל' בחסרון ושינוי קצת. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י כדי שתצטרך. (ד) חסר
בכ"י. (ד) בכ"י החסר. (ה) חסר בכ"י. (ו) בכ"י המטמון. (ז) חסר בכ"י. (ח) בד"ק אי' אלא
השליש שזהו ל"ה המגיע לחלק אחת השליש שזוכה לחתן ושנוי שלישי שזהו ס"ז ליורשי' ומעט

המקבל מתנה חלקו אלא בנכסי הנותרי ולא מצי למימר כיון דמתנתו מתנת בריא ולא מתנת שכימ מדלא כתב בה מהיום אם לא אחזור בו עד לאחר מיתה א"כ כתו אינה גובה ממתנת בריא כמו שפסק ר"י ולא יתמעט חלק מתנתו בשביל הכתו אלא היורשי יגבוה כתו מחלק (יא) ירושתם רהא ליתא רהא משמע (יב) התם דלעולם לא יטול מקבל מתנה יותר מן היורשי אלא כל שעה ירו על התחוננה שהרי מסיק ובבנים הבאי לאחר מכן ואם היו מועטי ונתרבו לא אולי בחר השתא ויטול (יג) חלק גדול אלא בחר שעת חלוקה ופי רבי שמואל דמסתמא לא נתכוון למעט הבנים אלא עשאו כאחד מהם ולא יותר ואע"פ שהיורשי יש להם כה לשא ולתן בנכסי והריוה שלהם עד מות אמם מי"מ אין להם כה למכור בנכסיו ולתן ואם מכרו ונתנו מכרן ומתנתן בטילה כמו שהאב אינו יכול למכור אלא עד שימות וכשיגיע זמן המתנה מכרו בטל ואם פשעו בנכסי ונאבדו חייבי באחריותן דלא גרעי משי"ח מיהו בגנבה ואבדה ואונסי פטירי דאע"ג דהריוה שלהם לא הוי כמו לזה דחייב באונסי דלכאורה איהו גופי כל זמן שהוא חי הריוה שלו ואינו חייב באונסי שהרי אינו לזה אלא נתן מתנה ושייר לעצמו פירות שלענין פירות לא יצאו מעולם מרשותו ה"נ שייר הפירות לבניו ולא הוי לוויין ודמי לההוא דהמוכר את הבית (ס"ג ע"א) בן לוי שמכר שדה לישראל וא"ל ע"מ שמעשר ראשון שלי מעיר שלו ואם אמר לי ולבני מת מחזור לבניו והכי אמרי פ' מי שמת (קמ"ח ע"א) מכר דקל חוץ מפירותיו דשייר מקום פירות. ומ"ש דהיורשי אין להם כה לא למכור ולא לתן ולא לפשוע בהם אין להקשות כיון שכתוב בשמר ב' לשונות המכחישי וא"ז הלך אחר הפחות שבלשונות דמהיום ולאחר מיתה משמע גופא מהיום ובתר הכי (יד) כתוב שיותרו אחר מיתתינו משמע דלא נתן לו אלא הנותרי לאחר מיתת שניהם וא"כ אם קדמו הבנים ומכרו מה שמכרו מכרו כשמואל דאמר בפ' בית כור (ק"ה ע"א) הלכה בחכמים דאמרי הלך אחר פחות שבלשונות וכדתנן בפ' גט פשוט (קס"ה ע"ב) כתב בו זווין מאה דאינן סלעים (טו) עשרים אין לו אלא ב' זווין מאה דאינן סלעים שלשים אין לו אלא מנה הא ל"ק כמיש אדוני דכיון דיכול לקיים ב' הלשונות יש לי לקיים והריני יכול לפרש שיותרו על מוונותיהם א"כ הלך אחר התחתון כמיש א"נ י"ל שיותרו שלא יוסדרו בגנבה ואבדה או באונסי א"נ נ"ל דע"כ שיותרו דקאמר לא בשביל להשליט את בניו למכור ולתן עד מיתת שניהם דמדקאמר שיותרו לנו לנו ולא ליורשי קאמר בדאמר פ' האומר (ס' ע"ב) ובפ' מי שאחזו (ע"ד ע"א) ה"ו גיטך ע"מ שתתני לי מאתים וזו וכו' מר סבר לי ולא ליורשי ורשב"ג סבר לי וליוורשי ומסתמא הלכה כת"ק ולא כרשב"ג דברייתא ועוד דתנן בפ' הכותב (פ"ו ע"ב) גדר ושבועה אין לי עליך הוא אינו יכול להשביעה אבל יורשי משביעי אותה דלי משמע לי ולא ליורשי. ואע"פ שכתבתי דהיורשי יש להם רשות לשאת ולתת בנכסי עד מות אמם וכל הריוה שלהם מיהו אחרי מות אמם יכול להשביעם שלא עכבו מן הנכסי כלום אע"ג דטענת שמא היא נשבעי דתנן בפ' כל הנשבעי (מ"ה ע"ב) אלו נשבעי שלא בטענה השותפי והאפטרופסי וכי משום דמורו בה התירא ה"נ מורו הן התירא דטרחי להוציא חובות אביהם מן הגוים ולשמור הנכסים. ומה שטען האפטרופוס מה שנתנה לבעלה נחת רוח עשתה לבעלה גם כזה טעה דבהרי"א אמרי' פ' חוקת הבתים (ג' ע"א) למעוטי נכסי מלוג דלא שיך למימר נחת רוח עשיתי וזאת המתנה נ"מ הם כיון שלא שמאתם בכתובתה. וגם מה שטען שכבר נתנה המתנה לאמה גם כזה טעה שאינה יכולה למכור ולתן נ"מ לאחרים דאפי' מכרה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות ודברייך נכוחי וישרי אך כזה אני חולק עליך שאינו יכול לזכות

יותר לא יטול. (ט) בכ"ו ועוד. (י) בכ"ו דאמר. (יב) חסר בכ"ו. (יג) חסר בכ"ו. (יד) חסר בכ"ו. (טו) חסר בכ"ו.

במתנה מיד עד מות המותו כרפי' כל צדרי' וצדי צדרי' ושלוש מורי ושלוש כל תורתו ושלוש כל כנותו יגדל כנפש משרתו סר אל משמעתו מאיר בר' ברוך שיחי'.

יט. שאלה. לכבוד השם ולכבוד תורתו חשתי ושלא ירבו מחלוקת בישראל חשתי ולא התמהמהתי ולולי זה לא נזקקתי לאורך דבריהם אלוסי ומיודעי קרובי הי"ד אליהו והר' דוד על דברי ריבות בשעריכם בין הק' הא' הי"ד יצחק ליתומים ובין היתומים ליתומי' והשם ממרומו ינחני במעגלי צדק למען שמו. תשובה. בעניותינו נראה לנו שהנער גרשם פטור מלתת חלקו מן המס שנתנה האלמנה אחרי שברח משם קודם ששאל מהם השר ממון ואע"פ שהאלמנה הצילתו והבריחתו בהא לא אחייב דמצוה בעלמא קא עברה והנכסי' של הקדוש שהיו בעיר תחת יד ממשלת השר שאם לא היתה היא מצילתו ע"י שפי'שה היו אבודי' שהשר הי' לוקח אותם. אם תובע שיתנו לו חלקו מאותן (א) נכסי' שצריך לפדותו מידי הרוי אשוכר את הפועל לעשות בשלו והראה בשל חבירו נותן לו שכרו וחזור ונוטל מבעה"ב מה שנהגו וזכמו שפסק ר"ג מאור הגולה על שר שאנס קרקע של ישראל ובא ישראל אחר וקנאו שישאל ראשון יתן לשני דמי פדיונו ויחזיר לו קרקעו וכן פסקו התוס'. ושאר הילדים שהיו בעיר בשעה שהשר שאל המעות אע"פ שלא היו תפוסים צריכי' שיתנו חלקם לפי ממון שהרי הם היו באותה נזירה ובאותו הנס דאנן סהדי אם לא היתה האלמנה מתפשרת בהם כרצונם היו הורגי' אותם וחזרי' את הבני' ואת הבנות דאורחי' דגוי אם לא משכח האם תופס לולד אלא כל זמן שהיה האם הי' לו טורה לתפוס קמני ביתה ובלא"ה הי' לו בעיר שומרי' לשמור את הקמני' עם הגדולים תרע שהרי לקהל ששאלו מי יפרע זה המס (ב) השיב הקמנים והגדולים הרי אע"פ שלא תפס הקמנים בתפיסה הי' דעתו גם עליהם שגם הם יתנו אלא שהיה לו טורה לתפוס כולם שלא לצורך אחרי שתפס האבות ומנה שומרי' בעיר לשמור את כולם הי' נראה לו דדי בזה ואומדן דעתא דמוכח שפי'שר עם האלמנה כל הממון הקדוש שהרי כששאל ממנה (ג) גייסעל לא שאל ממנה את שני בניה אלא אחד מבניה ואחד מבנות הקדוש מאשתו הראשונה כי חשב כל ממון הקדוש יתחלק לאלמנה ולילדיה ולילדים הראשונים ע"כ שאל א' מבניה וא' משל הראשונים שעתה יהי' לו משכון מן הכל וכלי' יש אומדן דעתא אחרי' דכיון דהקהל לא רצו לתת עם האלמנה ונתרצה עמהם שיחפשו לבד חוץ מן האלמנה או נכר שהי' דעת השר שיתנו כמשפט הראשון שהיו הקהל נותני' והקדוש לבד הוא ובל ביתו ועוד יש אומדן דעתא אחרינא שהפשרה של האלמנה היתה מכל ממונה וממון בעלה שהרי לא שאל מן הקהל יותר ממה שהי' שזה מכל ממונם ואלו לא נתפשר עם האלמנה אלא מן ממונה בלבד לא הי' מגיע לו' מאות וכ' לטרי' ועוד שהרי ידע שאין לאלמנה אלא כתובתה שקורי' (ד) מארענענאבע וא"כ לא יהיה דעתו שתתן מכתו' אותו ממון ושפוט' את הבנים מכל ירושתם שידע השר שהבנים יורשים ממון גדול והיאך הי' פוטרים מלתן וחלא כבר נילה בדעתו שרצה שיתנו עניים אין נקי ואפי' אם לא הי' מגלה בדעתו ידענו שהוא כך שעל עסקי ממון הוא בא ולא פטר שום יהודי שבעיר לתת ממונו הן קטן הן גדול הן עני הן עשיר כי כולם הי' באותה נזירה כמנהג היהודי' כשאחד לוקח כולם מרגישי' בשעה שניתן רשות למחבל וכי' וחוי' דאולי' כתר אומדן דלא מוכח כולי' האי בפ' הגולה (ק"ז ע"ב) הווא נברא דאפקידו לי' כסא דכספא אתו נגבי עלי' שקלי' ויהבי' ניהליה וכי' עד ואי אינש אמיד הווא אדעתא דירי' קא אתו ואי לא אדעתא דכסא דכספא קא אתי ופטור אעיג דאיכא למימר דנגבי הי' סבורי' שהי' אמיד אפי' אמרי' מסברא דלמא נגבי ידעי דלא

אמיד ופטריו' לי' ואמריו' אדעתא דכסא דכספא קא אתו ופטור כ"ש וכ"ש הכא אדעתא דממון הקדוש קאתי בודאי שהרי כל הפרצה נעשית בעבור שהשר הי' מחויקו עשיר כל כך ואיך יתכן לומר שהיא תתן מכתו' ושאר ממון הילדים שבקעיר יהא פטור. ואין לפטור הילדים משום מכריה ארי מנכסי חבירו שהאלמנה הצילתם משלה כמו פורע חובו של חבירו דהא ליתא דכל היכא שהפסד קרוב לודאי והיא מצילת מזה לא מקרי מכריה ארי וחייב לשלם כמו ש"ש שקדם ברועים ובמקלות בשכר אע"פ שאין מוטל עליו לקדם בשכר אלא בהנמס או כל אדם שקדם בשכר שנוטל מבעה"ב מה שההנהו שפי' בתוס' יפה ואין לי להאריך בזה ולא שייך לומר מכריה ארי אלא היכי דלא כרי הויקא ואין מצילו אלא מן הפחד אבל הכא כרי הויקא דאנן סהדי אלו לא היו עושי' רצון השר הי' הורג קטנים וגדולים או משמיד הקטנים וכל היכא דכרי הויקא לא שייך מכריה ארי וכ"ש הכא דסכנת נפשות נמי הי' ואפי' הי' הילדים צועקים אל תפדונו אין שומעין להם ופודין אותם מממונם בע"כ כיון דאית להם סכנת נפשות דלא כל הימנו שיעשירו את עצמם ויטילו עצמם על הצבור וכבר בא מעשה לידי פעמים בשני בני אדם שהיו תפוסין ושאל (ה) מהם השר ממון גדול שלא הי' רצונם לתת כל כך וצוו ששום אדם לא יתפשר ולא יתערב ואם יתערב לא יפדוהו והעומדי' שם שאלוני שהיו נראה להם אם יכעיסו השר הי' בא להם ברע וכתבתי להם שיתפשרו עבורם ויצטרכו בע"כ לפרוע דלאו כל הימנו שיעשירו א"ע ויטילו עצמן על הצבור ועוד דאמר בפ' מציאת האשה (ס"ז ע"ב) יש לו ואינו רוצה להתפרנס נותני' לו לשם מתנה וחזורי' ונפרעי' ממנו (ו) ופריך ותו לא שקיל ומשני לאחר מיתה אלמא דאי לאו דלא שקיל הי' נפרעי' ממנו מחיים בע"כ וכיון דאפי' במוזנות דאי אמר א"א לזון וזין אות' ונפרעי' ממנו בע"כ אף מחיים כ"ש הכא דכולהו אתנהו דפודי' אותו בע"כ ונפרעי' מחיים ממנו בע"כ דהכא לא שייך חששא דתו לא שקיל כמו גבי מוזנות ועוד דפ"ק דקידושי' (י"ח ע"א) אמר' גבי ע"ע הו"ל למכפינהו לבני משפחה למפרקי' משום פגם משפחה אי לאו משום דא"כ הדר אזיל ומוכן נפשי' כ"ש דאי אית ליה נכסי לדידי' דלדידי' כפי' למפרק נפשי' הלכך כיון דאדעתא דכל מי שהיו' לו ממון והיו' שם בעיר קאתי השר בין קטנים בין גדולים כדפי' לעיל לא גריעא טפי מאלו מיהו בה ואמר השר את האלמנה ולא רצה לקח פחות מו' מאות וכ' ליטרי' אלו (ז) לא היתה האלמנה (ח) רצתה להתפשר (ט) עמו רק עבור (י) ממונה דהיינו כתו' אגן סהדי דהיו' תופס הוירש' בין יהודי' בין גוים הי' מחויקי' את הקדוש עשיר הרבה יותר כפלים. ועוד מכדי אכולה ממונא של הקדוש קאתי היתה האלמנה יכולה לומר בהיתר גמור ארנו אין לי אלא כתובתי מאותו ממון אתפשר עמך ואי הו' אמרה הכי הי' תופס' את הילדים אלא שמתחלה לא רצו לתפוסם כי ידע ששמילא כרוכים אחריה ועוד שגם להם העמיד שומרי' בעיר מה לי שהעמיד בעיר מה לי שהעמיד בבית אלו ואלו תפוסין על עסקי ממון ואלו לא היתה מתפשרת אלא מממונה דראוי לנתן לה דהיינו מכתו' ותו לא היו תופסין את הילדי' והיו באו' לידי סכנת נפשות או הי' משמידים אותם ואפי' אם הי' הדבר ספק בעלמא שהיו' יכולי' לבא לידי סכנת נפשות ובא אחר וקדם והצילם חייבי' לפרוע לו מה שהוציא כדאמי' בפ' בן סורר ומורה (ע"ג ע"א) הא מהכא נפקא מהתם נפקא אבדת נופו מניין ת"ל והשבות לו ומשני אי מהתם הו"א הי"מ לנפשי' אבל למטרה ואנירי' אימא לא וא"כ הו"י דכל ישראל חייב למטרה ולמיגר אנורי' ולהציל חבירו במקום שיש סכנת נפשות וחזור ונוטל דמים ממנו כש"ש שחייב לקדם ברועים ובמקלות בשכר או כל אדם

להם. (ו) חסר בכ"י. (ז) חסר בכ"י. (ח) חסר בכ"י. (ט) עמך וחסר רק. (י) בכ"י ממונא.

נדי דלא הייב לקדם בשכר להציל ממון חבירו מספק הפסד וקדם בשכרו דחזור ונוטל מבעה"ב מה שנהנהו ולא מצי בעלים למימר היכא דשמע קול אריה והלך וקדם זה ברועים ובמקלות בשכר אפי' אם לא היית מציל הוי מקיים ב' ניסא כריח בן דוסא דהוי אתיין עיזי דובא בקרניהו (תענית כ"ה ע"א) או שמא יחזור הארי ולא יכנס לעדרו שהרי ברהוק שמע אותו ושמא יחזור בו או שמא טורף מצד אחר אלא כיון שהדבר ספק והרעת (יא) נתן שאם לא יקדם ברועי' ובמקלות שיבא לידי הפסד וקדם ברועי' ובמקלות נוטל מבעל הבית מה שהנההו בנידון זה דאיכא חשש אבידת גופם בודאי שהייבי' למטרה ולהצילם בשכר ונוטל מה שהנההו כ"ש זאת האלמנה שגלתה בדעתה בשעת הפשרה שבשבילה ובשביל כל היתומים שבעיר פשרה שהייבים לתן חלקם לפי ממונם כי בודאי אם לא הוי מתפשרי' הוי כולם בסכנה דכבר על אריא ואכתי לא נס דוביא בקל הוי יכולי' להכעיסו שלא יחמול ביום אפו ונדולה מזו אמרי' בפ' בן סורר ומורה (ע"ד ע"א) רודף שהי' רודף להציל ושכר את הכלים בין של (יב) רודף בין של נרדף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין אלא שאם אי אתה אומר כן אין לך שמציל את חבירו מיד הרודף והשתא אפי' ממון אחרי' הפקיעו מה"ש כ"ש ממונא דידהו גופיהו. ועוד דקדקתי בעדותו כתוב בהם שהילדי' אמרו להאלמנה אם לא תתפשרו עם השר שיעשו לה ולבניה כאשר עשו לבעלה הקדוש הרי דבר (יד) ברור שגם הם הוי' באותה סכנה עמה ולא הוי' בסיעת הקהל אלא כמוהו כמותם ובפשרתה הצלתם עמה הלכך צריכי' לתן עמה לפי ממונ'. מיהו לא אמרי' כיון דאם לא היתה מתפשרת הוי' באי' לידי סכנת נפשות יתנו אף לפי נפשות פי' הצי ממון יתנו לפי ממון וחצי ממון השני לפי נפשות כדאמרי' בפ' הגזול בתרא (קט"ו ע"ב) גבי שיירא שהיתה במדבר ועמד עליה גיים למרפה כו' ואם שכרו תיר (טו) ההולך לפניו מחשבי' אף לפי נפשות דשאני התם דספק נפשות איכא דשמא יפסידו את ממונם וגם יהרגום אבל הכא דלא אתא אלא על עסקי ממונם לא יתנו אלא לפי ממון.

ב. שאלה. ועל האלמנה שתפסה המטלטלי' ואומרת למוזנות תפסתי. גרסי' בכתו' בפ' אלמנה (צ"ו ע"א) אלמנה שתפסה (א) למוזנות מה שתפסה תפסה מעשה בכלתו של ר' שבתאי דתפסה דיסקיא מלאה מעות (ב) למוזנות ולא הוי' כח ביד חכמים להוציא מידה וכתב הרמב"ם ד"ל וז"ל אלמנה שתפסה מטלטלי' כדי שתזון מהם בין מחיים בין לאחר מיתה אפי' תפסה כבר והב אין מוציא' מידה אלא כתב' עליה ב"ד שתפסה ופוסקין לה מוזנות ומחשבי' לה והיא ניוזנית ממה שבידה עד שתמות או עד שלא יהי' לה מוזנות עכ"ל ובירושלמי (כתו' פ' אלמנה) גרסי' עליה דאפי' חוי מה בידך לא אמרי' לה וכי רבינו שמשון ז"ל בתשו' אחת דאפי' תפסה הרבה יותר מכדי כתו' לא מפקי' מינה ולא אמרי' לה אפי' הוי מה בידך ורבי' יצחק אחיו הבחור שלח בתשו' וז"ל מ"ש אחי דכיון דתפסה מוזנותיה כל מה שתפסה יכולה לעכב אפי' כמה וכמה מההוא דאלמנה דירושלמי לפי' לא שבקית חיי לכל בריה דנשים שהן גבירות ויש להם בנים קטנים יקחו הכל ולא יתבעו לעולם כתו' ויתפסו הכל בעבור מוזנות וכן שאינן גבירות ויש מטלטלי' גדולי' בתוך הבית או כסף וזהב יקחו הכל אלא יש ללמוד פי' דהא מלתא מדקאמר התם א"ר יוסי בר בון מכיון שהיא עתידה לשבע בסוף אפי' הוי מה בידך לא אמרי' פי' כגון תפסה פחות מכתו' אבל אינה עתידה לשבע בסוף אמרי' לה חוי מה בידך כו' עד מה

(א) חסר בכ"ו. (ב) חסר בכ"ו. (ג) בכ"ו שומרו. (ד) חסר בכ"ו. (ו) בכ"ו חסר התולך וכי פניהם אה אלו כו'.

ב. תשו' זו קאי אשלמעלה כפי' שלפני זה. (ב) חסר בכ"ו. (ג) גם זה חסר בכ"ו.

שתפסה תפסה ראוי לומר אפילו (ג) ביותר מ"ב חדש ובלבד שתפסה פחות מכדי כתו שסופה לשבע לבסוף עדיין על כתו אבל אם תפסה יותר על כתו שאין סופה לשבע לא והא דקאמר אפי' חוי מה בידך לא אמרי' לה היינו היכא דידעי' בה דלא תפסה כדי כתו ועדיין סופה לשבע אבל אי לא ידעי' כמה וכמה תפסה לא ולכאורה אם היתה חזרת ותובעת מוונת לאחר ימים ואומרת שכבר כלו מוונתיה לא היו מוכרי' קרקעות היתומים למוונתיה עד שתשבע כמה נטלה עכ"ל רבי יצחק (ד) הבחור וצ"ל הרי דבהא כל אפי שוין היכא שתפסה פחות מכדי כתו למוונתיה דאין מוציא' מידה ואפי' חוי מה בידך לא אמרי' לה ואי לא ידעי' אי תפסה פחות מכתו (ה) אמרי' חוי ולא מפקי' מינה. ועל שהי' ביד מורי קרובי הרי שיחי' ואמר הרי שצוהו בחייו לכשימות שימסרהו ליד אחיו והוא יודע מה לעשות בו וכן עשה מורי לאחר מיתת הקדוש עם (ו) הממון אשר מסרן ליד אחיו אם ר' מושלן רוצה לחלק הממון בשוה לכל הזכרי' הירש' אין הירש' יכולי' להשביע מספק השבע לנו שלא עכבת מממון אבינו שבידך כלום דהו"ל אפטרופוס שמינהו אבי יתומי' ופסקי' בפ' הנוקין (נ"ב ע"א) דלא ישבע בטענת שמא אא"כ טענו עליו טענת ודאי לומר ידענו בודאי שעכבת משלנו השבע שלא עכבת משלנו כלום אבל אם אותו ר' מושלן בא לתן לאחד ולא לאחרי' אע"פ שאומר שכן צוה לי הקדוש אותם שהוא אינו חפץ לתת להם יכולי' להשביעו שלא עיכב ולא בזבו ולא פשע בשלהם כלום דמ"ט אמור רבנן מינוהו ב"ד ישבע מינוהו אבי יתומי' לא ישבע כדמפ' טעמא בפ' הנוקין (שם ע"ב) מינוהו ב"ד ישבע בהווא הנאה דנפק עלי' קלא דאינש מהימנא הוא דקא סמכי עלי' ב"ד משום שבועה לא אתי לאימנועי' מינוהו אבי יתומים לא ישבע מלתא בעלמא עבד בהם ואי שבועה רמית עליה אתי לאימנועי' אבל אותם שהוא אינו חפץ לתת להם ולא נעשה אפטרופוס שלהם לפי דבריו מצי לאשבועי' אם הם גדולים ואם הם קטנים כי הכא מוקמי' להו אפטרופוס ומשביעי' לי' דמאי אמרת דלמא אתי לאימנועי' כל אפטרופוס כי האי לגבי דידי' מצי לאימנועי' ולימנע וכה"ג אי' בפ' שמת (קניד ע"ב) אלא אי אמרת לקוחות קא מערערי' אמאי שתקו לימרו לי' אנן זווי יהיבין לי' לינוול ולינוויל הי' נימא אנן ממונא דאבהתיה קא ירתין ולא מהימני' לי' למאי דקאמר שכן צוה לו הקדוש אלא קנוניא עביד בהדי אחד מן הירש' הלכך ישבע בדין כל האפטרופי' שנשבעי' אפי' בלא טענה כ"ש בנדרן זה דאין זה שלא בטענה דטענה מעלייתהא היא וידיים מוכיחות יש שאין האפטרופ' אומר אמת שהרי ראיתי כתב שכתוב בו שהקדוש קבל עליו בחייו שלא להבריה מאשתו ואם כדברי האפטרופוס שאמר שזיכה על ידו כל אותו ממון לבניו הראשונים הרי הבריה משיה' ישבע שכן צוה לו הקדוש לתת למקצת הירש' ולא לאחרי' ואע"פ שקרובי ר' ליכר שמש העיד שהקדוש אמר לפניו וז"ל כל מה שיש לי הנה וכו' הרי קוולן וביישוב מעות מוזמני' נתן מהם חצים לגרשם בני וחצים לשתי אחיותיו הראשונות ונתתי כח אחי למושלן לעשות בקרקון שבכית בין אחיה בין אחיות עכ"ל העדות נ"ל דאין באותו העדות כלום דאמרי' פ' השולח (ט' ע"ב) נתתי שדה פלוני לפלוני נתונה היא לפלוני הרי היא שלו וא"ר יוחנן עלה וכלן בשטר ופרש"י האי אומר דקתני כותב הוא שכתב אחד מן השונות הללו ונתן לו אבל באמירה בעלמא לא ואיכא למימר טעמא דאמירה לחודה לא מהני' משום דשלא להשביע א"ע אמר כן נמצא שאין כאן עדות אלא עדות מורי הרי' שהעיד שהקדוש אמר שאם ימות שימסור פקדונו ליד אחיו ר' מושלן והוא

(ג) חסר בכ"ז. (ד) תשו' ר"ש ור"י הבחור עוי' בארוכה ד"פ ס"ו שיחי' שוי"ט וד"ל שצ"ד וכ"י פארימא תמ"א ולעיל ס"ג ומדרכי ס' אלמנה ניוונת רמז רנ"א. (ה) חסר בכ"ז. (ו) חסר בכ"ז. (ז) שם בתוס' ד"ה כל. (ח) בכ"ז חנם. (ט) בכ"ז שלו הא סתמא מיני'. (י) חסר בכ"ז.

יודע מה לעשות בו נמצא שלא השלימו על הנכסי' אלא במצוה מחמת מיתה ולא פי' למורי הרי' שיתן למקצת הוורשי' או לכולן ע"כ אותם הוורשי' שהוא אינו רוצה לתת להם יכולי' להזשבעו שכן ציוה הקדוש כדפי' לעיל. ועוד אומר דמתנה זו דנתן לבניו הראשונים שלא נתן להם אלא אם ימות הרי כמתנת שכי"מ ולא קניא אלא לאחר מיתה הגדולה מזו אמרו פ' יש נוחלין (קל"ה ע"ב) איזהו מתנת בריא שהוא כמתנת שכי"מ כל שכי' מהיום ולאחר מיתה (ו) ופרי"ת מהיום אם לא אחזור בו עד לאחר מיתה כ"ש הכא דלא השלימו לתת אלא אם ימות דדינא כמתנת (ח) שכי"מ ואם אין למת נכסי' אחרי' בני חורי' בלא הם מוציא' מהן מוונות לבנות או לאלמנה אם תצטרך דגרסי' בפ' יש נוחלין (קל"ג ע"א) השתא ירושה דאו' אלמנתו ניוונת מתנת שכי"מ דרבנן לא כ"ש וה"ה לבתו דאידי ואידי בתנאי כ"ד אית להו מוונות וכן כתו' ובין תנאי כתו' גבי ממתנת שכי"מ כיון דלא קניא אלא מדרבנן כללא דמלתא גרשם הנער פטור מלתת חלקו במס' אחר שברח קודם שנשאל המס' וכו' כדפרי' לעיל. ועל המטלטלי' שתפסה האלמנה ואומרת למוונות תפסתי לא מיבעי' אותן המטלטלי' שתפסם השר או שהי' בחדר וסגרם השר ואם לא היתה מתפשרת היו אבודי' כי השר לקחם וכשנתפשרה נתנם לה השר דמצו' למימר מהפקרא קא זכיא דמעיקרא כמאן דמיקלי דמו וליד לנטלו לסטים כסותו והי' לו כסות אחר דאמרי' פ' הגוול בתרא (ק"ד ע"א) ואם נתייאשו הבעלי' הרי הם שלו הא סתמא לא מיאשי' ומוקי לה בלסטים גוים דלא מיאש מרי' (ט) סתמא מיני' משום דדייני' בגותא דה"מ לסטים אבל שר העיר דמי יאמר לו מה תעשה ועוד שבא בעלילות דברים סתמא מיאש מריהו מיני' כדמשמע בהגוול בתרא (ק"ו ע"א) גבי ההוא נברא דאנסהו גוים ואחוי אחמרא דרב מרי ברי' דרי' פנחס וכו' עד אבל הכא דאוקמינהו עליהו מעיקרא מקליא קליי' והשתא לי' הנך מטלטלי' דמאי דתפסה תפסה דמהפקרא קא זכי'. ומיהו אותן שנתן להשר לסייעה בפדיון יעלו בחשבון פדיון של הילדים כמו כן כי לכלם נתן לסייעם בפדיונם. אלא אפי' מטלטלי' שתפסה שלא הי' ביד השר מה שתפסה למוונותיה תפסה וכשתבא לנכות כתו' יעשו לה חשבון ותשבע כמה תפסה אבל כל כמה דלא תבעה כתו' כביד לא בעי' אשתבועי' בחנם (י) כדאי' בפ' שני דייני' גזירות (ק"ד ע"ב) דאמר חנן תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה והכל כמו שפי' לעיל. והבנות ניוונות מנכסי' אביהן בין באכילה בין בשתיה בין בלבושי' בין בכסויא כדמשמע בפ' מציאת האשה (ס"ה ע"א) עד שתבגרין או עד שתתנסכין לגוברין כדאי' בפ' נערה (נ"ג ע"ב). ודין מכירה למוונות מפורש בפ' אלמנה (צ"ז ע"א) מוכרת לשישה חדשים ולוקח מפרנס א' לל' יום מלבד פרנסתם עישור דמקרקעי' אי לא אמידנא לאב ופרנסה דעישור נכסי' יהבי' להו בשעת נישואיהן וכולהו מפו' פ' מציאת האשה (ס"ח ע"א) ועל הפקדון שביד ר' מושלין והוא אומר שאחיו הקדוש ציוה לתתו רק לבנים הראשונים וכן הוא אומר שעשה ישבע והכל מפו' לעיל וכתו' ומוונות נכבי' מאותה מתנה דאם אין שם נכסי' כ"ה דמתנת שכי"מ דמצוה מחמת מיתה היא והכל מפורש לעיל יפה יפה ואתם ובניכם ובנותיכם שלום כנפש נאמן בריתכם מאיר ברי' ברוך זל"הה.

כא. שאלה. אשיב למורי ורבותי שיחי' אשר על החתום על ראשון ראשון אם האלמנה שכרה אפטרופיא להוציא ולהכניס ולהציל שכלא איש יוצא ובה לפניה ולפני היתומים והיתומות שסומכות עלי' לא היתה יכולה להציל יש לו מיד שכר טרחו ושכר עמלו ולפי שהוא איש נאמן וזהיר וזריו בתקנתם יטול שכרו ולא יותר

כא. גם זו המושך אל שלמעלה כמבואר לכל מעיין. (ב) בכ"י הכא שני. (ג) חסר בכ"י.
(ג) בכ"י שחם.

דקיי"ל ב'פ' הוהב (נ"ו ע"ב) דשכירות יש לו אונאה ובטול מקח והרשות היתה בידה להשכיר אפטרופוס ליתומי' כדתנן פ' הנוקין (נ"ב ע"א) (א) יתומים שסמכו אצל בעה"ב ואין חילוק בין נשים לאנשים כדאמר התם גבי הגהו יתמי' דהוו סמוכי גבה דההיא סבתא הוה להו תורתא שקילתה וזבנתה וכו' עד מאי עבדתה דזבנה א"ל יתומי' שסמכו אצל בעה"ב תנן ועוד לא מיבעי' איהו דהווי כמו אפטרופ' כדפ' ועליה דידוי' רמי' למטרה ולמיגר אגורי' להציל אלא אפי' אינש דעלמא דאין לו לקדם ברועי' ובמקלות אי קידם ברועים ובמקלות בשכר ישול מה שהנההו עד כדי דמיהן כמו שפרי"י ב'פ' הכונס ואין לי להאריך בזה. וישומא זו תלו' בכ"ד לשום לו שכר טרחה ויצאתו ור' מושלין ישול בשבועתו מה שהוציא בה להציל אם מכחישי' אותו לומר לא הוצאת. ועל היתומה שנשאת והכניסה לבעלה מאותו הממון שהי' ביד הנאמן שיותן לה כמתנת מצוה מחמת מיתה ואותו ממון הי' משועבד לאלמנה לכתו' חלק כל או"א ממקבלי המתנה לפי החשבון כדאמרי' פרק הנוקין (נ' ע"ב) שבי"ט שאמר תנו מאתים זוז לפלוני וש' לפלוני ות' לפלוני כו' עד יצא עליהם שטר חוב גובה מכולם ופרי"י לפי חשבון לרב כפי חלקו ולמעט כפי חלקו כי ההוא דפ' יש נוחלין (קכ"ד ע"ב) דבכור ופשוט דבכור נותן פ' שנים וכו'. ור"ח פ' בענין אחר ואין להאריך בכך. ומכל מה שהכניסה היתומה לבעלה אין בה להאלמנה לגבות מזה כתו' דקיי"ל בעיה מאוחר (ב) שקדם וגבה מה שנבה גבה במטלטלי' כמו שהוכיח ר"ח מההוא דר"פ שני דערכין (ו' ע"א) דליכא דינא דקדימה במטלטלי' כיון דלא אקנו לי' מטלטלי' אנב מקרקעי'. א"כ הנאמן שהוציא הממון מידו לתתו לבעל היתומה ואתפסיגהו להנך זוזי בידא דמאן דלא מצי' האלמנה לאשתעוויא דינא בהדי' פשע דבבר ועשה לה ההיזק והו"ל מויק שעבודו של חבירו וקיי"ל דהמויק שעבודו של חבירו חייב דהא דינא דגרמי הוא וחייב אפי' שורף שטרותיו של חבירו ואע"ג דניירא בעלמא קלא מיני' וכ"ש היכא דהויק גופו של שעבוד חבירו כגון חפר בה בורות שיחין ומערות וכ"ש האי דקליגהו הנך זוזי בידים. וכן משמע ב'פ' המניח (ל"ג ע"ב) דספי חייב מויק שעבודו של חבירו משורף שטרותיו ולא קיי"ל כהאי ברייתא ב'פ' המניח (ג) שור תם שהויק ונתנו במתנה מה שעשה עשוי דדייק התם מינה המויק שעבודו של חבירו פטור דההוא ברייתא כרבנן דרי"מ אתי' דלא דאין דינא דגרמי ואנן כרי"מ קיי"ל כדמוכח בהגוזל קמא (צ"ח ע"ב) וגם רבי' האלפסי' דולג כ"ו ב'פ' המניח וההוא דזאת אמור המויק שעבודו של חבירו פטור לפי שאין הלכה כן. ואלמנה שמוכרת שלא בכ"ד נהי' דכ"ד מומחי' לא בעי' ב"ד הדיוטות מיהו בעי' כדאמר בס"פ אלו מציאות (ל"ב ע"א) ומה שמכרה בכ"ד ואינה יכולי' להוציא מיד הלוקחות ינכו לה מכתו' שווי' של הספרים ואם מכרתן יותר מכדי דמיהן הריוח של היתומים כדן אלמנה שמכרה שוה מנה במאתים דבדבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות.

כב. שאלה. וששאלתם אם תוכלו להגבות האלמנה כתו' מחובות היכא דאיכא שאר נכסי' שהן בעין לא כי שאין אדם יכול להקנות חובו לחבירו דאמרי' ב'פ' מי שמת (קמ"ח ע"א) שבי"ט שאמר הלואתי לפלוני הלואתי לפלוני משא"כ בכריא ופ"ה דליתא בכריא אפי' בקנין (א) ואנב קרקע אלא במעמד שלשתן כראית' התם והי"מ חוב של ישראל אבל חוב שהגוי חייב לו לא מצי' מקני' לי' במע"ש כמ"ש ר"ח דכיון דחד מתלת מילי' היא דשוניהו כהלכתא בלא טעמא הבו דלא לוסוף עלה. והי"מ (ב) בחוב של ישראל תקינו דלקני' אבל חוב של גוי לא מצי' מקני' ליה ואע"ג דאיכא חד צד דמצי' מקני' ליה כמו שיעמידנו אצל גוי ויאמר לגוי מה אתה חייב לי תדור ליהודי זה ולאחר

שטרור לו תהיה פטור ממני ואז יהי של ישראל השני בדיניהם מי"מ אינן יכולי להגבותה בע"כ מן החובות היכא דאיכא שאר נכסים בעין ולהמתותה על הגוי' מעות הרעות ס"ם אי אתו אי לא דאפי' גבי נזקין ובע"ח לא מצי לאגבוינהו חובות היכא דאיכא כסף או מיטב (ג) או בינוני לגבי בע"ח אפי' סובין שהי' בעין מצו לאמטויינהו ממתא למתא וכ"ש אשה שאין רכבה לחזור על בתי דינין כבודה בת מלך פנימה וכ"ש לחזור על הגוים סוף דבר אין להגבות כלל אלא או כסף או קרקע או סובין וכל מיני מטלטלי' מדכתיב ישיב אפי' סובין ועוד שהיא יכולה לומר לא בעינא למטרה לילך אחרי בע"ח והערבים תנו לי כתובתי מיד ויגיעת בשר שלא לצורך הווקתוני להשיב על דברים הללו. ועל החוב שפטרה האלמנה וכו' שאלתי לר' אפרים מה היה ואמר שבשעת הסכנה בא אחד מבעלי חובי בעלה ואמר תפטרני מאותו החוב ואמרה אני לא אתבעך לעולם בזה לא נפטר מן הוורשי' שאם לא התבעהו היא יתבעהו הוורשי' ובדיניהם לא נפטר בכך ואם בדיניהם באותה העיר דנין כך שבכך נפטר מן הוורשי' תשלם ליורשי' כמו שיאמרו בני העיר כמה הי' שוה למכור באותה שעה שמחלתו ולא כל הי' זקוקי' אלא דבר מועט כי בשעה שהי' כולם בסכנה הם וממונם אפי' מה שבידם הי' שוה מועט כ"ש החוב שהי' ביד גוי' ולפי' אומדנא שישומו הבקיא' כמה הי' שוה החוב באותה שעה תשלם ואם בשביל הצלה פטורה ישלמו בין כולם לפי חשבון וכה"ג תנן בפ"ק דמכות (ג' ע"א) (ד) מעידין אנו באיש פלוני שגרש את אשתו ולא נתן לה כתו' וכו' עד אומדין כמה אדם רוצה לתן בכתו' של זו וכן נמי (ה) מעידין אנו באיש פלוני שחייב לחבירו אלף זוז ע"מ לתן לו עד ל' יום ואומר הוא עד י' שנים אומדין כו' אלמא כשנמצאו זוממין אין משלמי' אלא לפי האומדנא שרצו להזיק ולא לפי גולו הי"ג בנדון הזה אמרו' כן. ואותו (ו) לישראל שהי' פקדון ביד העירון והאלמנה והיתומי' שהי' בעיר אומרו' אלו לא פשרנו עם השר היו אבודין והוורשי' שלא הי' בעיר אומרו' שאפי' שלא פשרו הי' העירון מחזורי' לאחר זמן ליורשי' אם אין האלמנה יכולה לשבע שאם לא פשרו שקרוב לודאי הי' אבודי' לא מפקי' מספיקא ממונא מחזקת יתמי' וכו' בהם הוורשי' זכרי' ואלמנה תנבה כתו' מכל הממון מכל או"א לפי חלקו דכיון דמתנת שכי"מ כירושה שווי' רבנן וגריעא מירושה דאו' הו"ל כלהו כיורשי' דכתו' גבי' מירושה דאו' כ"ש ממתנת שכי"מ דירושה דרבנן היא כדאי' בפ' יש נוחלין (קל"ג ע"א) וגבי' מכל חד וחד לפי חלקו כמו שפי' ר"י בפרק הניזקין גבי' תנו מאתים זוז לפלוני וג' לפלוני וכו' עד יצא עליהם שטר חוב גובה מכולם ופי' ר"י כל א' לפי חלקו כדפי' לעיל (ז) אף על פי שרי"ה פי' בענין אחר מסקנת התוס' כמו שפירש ר"י הלכך גבי' מכל חד וחד לפי חלקו ומן הקטן שאינו נוטל מן המזומן אלא מן החובות יש לאמוד כמה שוה חלקו למכור ולפי' תנבה כגון מאה ליטרי' של אותן חובות אינן שווי' אלא כ' ליטרי' מן המזומן אומרו' ק' ליטרי' מן חלקו כנגד י' ליטרי' מן בניים הראשונים שנטלו חלקם מן המזומן וכן פי' לעיל הכל באומדנא ובקו המשקולת ובחלוקת ארץ ישראל שאמרו אותה בשופרא ומניא וקורבא וריחוקא ומה שיעלה לה לטול מכתו' משל הקטן ימכרו בחובותיו או משאר נכסיו כדי חלקו ויתנו לה מיד. והי' לישראל שנתנה האלמנה לצרים שלא (ח) זיקו ליהודי' ישלמו בין כלם לפי חשבון כדפי' לעיל דמי שקדם ברועים ובמקלות בשכר להציל נוטל מבע"כ מה שההנהו. ובי' כתבים פסולים ששאלתם שנמצאו בחדר מי זכה בהם נ"ל דינו כשאר ממון שבחדר שאם לא מתפשרי' הי' השר לוקח החותמות ולא היו פורעי' אם לא יחזירו להם החותם ואפי' כשמחזורי' להם החותם לואי

(ג) בכ"ז לא. (ד) בכ"ז מעידנו. (ה) גם כאן בכ"ז מעידנו. (ו) בכ"ז למורי'. (ז) חסר בכ"ז. (ח) חסר בכ"ז.

שיפרעו ועוד השר' הי' גובה מהם ע"י חותם ולא הם. והשומא שי'שומו ב"ד משל היתומי' בכתו' אפי' לאחר השומא יכולי' היתומי' לומר אנו הפצים לתן המעות ולטול לעצמינו הדבר הנשום דשומא הדרה לעולם בפ' המפקד (ל"ה ע"א) כל כמה דלא אורתה ולא זכנה לאחרינו ומאד מאד הארכתם עלי רבותי והכבדתם זה וכלל כלל לא אוכל לסבול יותר שי'שאלו מדין זה עוד כי רואה אני בכמה כי האפטרופי' מתכוני' לקנטר ולדחות הדבר ומכאן ואילך אם יהי' לכם דין דייגוהו אתם רבותי ושלום לרבתי ולכל כנותכם כנפש הסר אל משמעתכם מאיר בר' ברוך זל"ה.

בג. שאלה. ואתם ק"ע ליטרי' שלקחה האלמנה מחלק גרשם מן החובות אם ירצה גרשם ימנה אותם בדמי הפדיון של השביה של אחותיו ויטלם מאחיותיו ואם ירצה ינכה אותם לאלמנה בכתו' והאלמנה לא תטול דמי השביה מן היתומות הכל תטול מן הממון שביד מושלין ור' מושלין לא יוציא הממון מידו עד שיפרעו לאלמנה כל מה שהיבי' לה איש איש לפי חלקו הוכרי' והנקבות ואם הוציא הממון מידו או יוציא כדי לצערה ולהסיעה ממקום למקום עליו לשלם כל דמי הפחת שהוא (א) מו"ק שעבודה כגון הפר בורות שיחין ומערות בשדה המשוועבד להבירו שהיבי' לשלם דמי הו"ק כדפי' לעיל. אכן נודע הדבר אוי' לאוונים כל התחבולות האלו הם מעמיקים לדחות האלמנה שלא תגבה כתו' ולא אותה אתם מקניטים כי אם אותי אתם קובעים ומטריחי' הנם. ומוזנות הבנות יש לגבות מכל הנכסי' מכל א' לפי חשבון כמשפט הכתו' וכדפי' לעיל תנאי כתו' בכתו' דמי והזכר הקטן יעמדו לו הקהל אפטרופוס לפרנס משלו ואם אין לו יהוור על הפתחים.

בד. שאלה. הארכתם רבותי עלי החתומים מעבר ואני אשיבכם בקצרה אם הממון ביד אחרי' שהפקידה לאה אשת ראובן בידם וראובן אומר שהממון שלו שהוא גובה ממנו אעיג דאמרי' פ' חוקת הבתים (ג"א ע"ב) קבל מן האשה יחזיר לאשה ה"מ באשה שאינה נושאת ונותנת בתוך הבית אבל לאה זו שניוני בתוך הבית יחזירו הנפקד לבעלה וכן פרי' וראי' מההיא שמעתא גופי' דתני' (שם ג"ב ע"א) וכן האשה שהיתה נושאת ונותנת בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאי' על שמה וכו' עד עליה להביא ראי'. ואם הממון בידה והיא אומרת שנתנו לי ע"מ שאין לבעלה רשות בו או בהלוואה הם אצלה ושל פלוני הם תשבע שכדכריה היא ותפטור ושבועה מיהו בעיא דאעיג דפסק ר"ת כר' שמעון דאמר בפ' הכותב (פ"ח ע"א) כל שאינה תובעת כתו' אין משיביעי' אותה לאפוקי מר' אליעזר ומחלוקתו דאמרי' (שם פ"ו ע"ב) המושיב את אשתו חנונית או שמינה אפטרופיא יכול להשביעה כל זמן שירצה ה"מ בטענת שמא הוא דקאמר ר"ש (א) דאין יכול להשביעה אבל בטענת ברי משיביעה וכן (ב) פרי"ח וז"ל וקו"ל הלכתא כר"ש דהתובעת כתו' משיביעי' אותה על כל דבר שהי' בידה ואפי' בחיי בעלה משיביעי' אותה ואם אינה תובעת כתו' אין משיביעי' אותה אלא בטענת ברי עכ"ל. ומה שלותה ואכלה לצורך מוזנותיה ולצורך ביתה חייב לשלם ובשבועה שמתחלה לותה אותם ע"מ לפרוע ולא נתנו לה אותם במתנה ואעיג דתנן בפ' שני דייני גזירות (ק"ה ע"א) תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה ה"מ היכא דשמעו בו שמת שכבר באת לידי גיבוי כתו' הלכך גביא מוזנות בלא שבועה כיון דכודאי תגבה כתו' ואז תשבע על הכל שלא פרע אבל בחיי בעלה לא שמא תמות בחייו ולא תגבה כתו' לעולם ואינה עתידה לשבע על

בג. גם זאת התשו' היא בהמשך אל הקודמות. (b) חסר בכ"י.

בד. עיין מרדכי פ' חוקת הבתים רמז תקמ"ו. (b) חסר בכ"י. (g) הובא בתוס' שם פ"ח

ע"ב ד"ה לאפוקי. (g) חסר בכ"י.

כתו' לא גבי' מוזני בלא שבועה כך פי' רבי' אבי העזרי הלכך תשבע שלוחה ואין לה בידה במה לפרוע אם לא שיפרע בעלה ויצטרך הוא לפרועו דאע"ג דתנן (כתו' ק"ז ע"ב) מי שהלך למדה"י ועמד אחר ופרנס את אשתו חנן אומר איבד את מעותיו וקו"ל כותי' פרשי' דוקא בשלא סמך עלי' שהיא תפרענו אבל אמר אפרנסך מוכסחני שבעלך יפרעני הלכך הניח מעותיו על קרן הצבי אבל אם הלוח לאשה שהיא תפרענו חייב לפרוע שהמפרנס יתבע לאשה אם לא יפרענו בעלה וראי' מדאמר' בפ' יש מותרות (פ"ד ע"א) ובפ' דייני גזירות (ק"ו ע"ב) דממאנת ושני' אין לה מוזנות ומוקי לה בלוחה ואכלה ודוקא הני אבל נשים אחרות שלוו ואכלו חייב הבעל לפרוע. וגם מה שלוחה לצורך הבת עד שש שנים חייב לפרוע כדאי' סי' פ' אע"פ (ס"ה ע"ב) דחייב אדם לזון בניו ובנותיו קטנים עד בן שש. ואחרי שבגד בהכאה כמו שאפי' פיו מוכיח שנתרחק ממנה בלא רשותה וכו' (ג) והיא אינה חפצה להיות עמו אלא בהבטחה שיקבל עליו חרם וכו' כמ"ש מעבר לזיל ולפיססה כמאי דאפיססה שיקבל עליו חרם ויכתוב ויתן בידה דלכבוד ניתנה ולא לבזיון דגדולה מזו כ' בתשו' הגאונים שנשאל על לאה שקבלה על בעלה שהי' דר בבית והיו חמותה ובנותיה מחרפי' אותה לפעמים ואמרה הוציאני מן הבית הוזה כי לא אוכל לסבול חיורפיהם ואם לאו איני רוצה להיות אצלך והשיב דצריך לצאת מן הבית עמה דלכבוד ניתנה ולא לבזיון ואם לאו יוציא ויתן כתובה ושלוש מאיר ברי' ברוך ולה"ה.

כה. **שאלה**, וששאלת על הפנויה שלוחה בלא שטר ושוב נשאת והכניסה לבעלה ממון. קא נגעת בבעי' דסי' פ' יש נוחלין (קל"ט ע"א) לוחה ואכלה ועמדה ונשאת מהו בעל בנכסי אשתו לוקח הוי או יורש הוי ולא אפשיטא ופליגי בה רבוותא ר"ח פסק היכא דאיכא פסידא לאחר' לא אמרי' דטבא ליה עבדי ליה אלא אמרי' הכא יורש הוי ומע"פ גובה מן היורשי' ור"ת פסק דלוקח הוי דכי היכא דאמר' התם האשה שמכרה בנימ' בחי' בעלה הבעל מוציא וכו' משום דאפסידו אנפשיהו דלא הו"ל למוכנ' מאתתא דיתבא תותי בעלה ה"נ לא הוי לאזופי בלא שטר לאתתא דקיימא לאנסוכה וכל היכי דאיכא פלוגתא דרבוותא ולא ידעי' היכא הלכתא מספיקא לא מסקי' ממונא מחוקק. כו. **שאלה**, ואין חילוק בין אשה נושאת ונותנת בתוך הבית לשאינה נו"ג דהנושאת לא הוי' אלא כשאר אפטרופא דעלמא ומקחה מקח וממכרה ממכר אבל אין מתנתה מתנה אלא בדבר מועט כדאי' בהגול בתרא (ק"ח ע"ב).

כו. **שאלה**, וששאלת להשביע אשת איש אין אני רגיל להשביעה כיון דאפי' היתה מודה שהיא חייבת לא הוי כייפי' לה השתא כמידי דאין לה במה לשלם עד שתתאלמן או תתגרש השתא נמי דקא כפרה לא משביעי' לה אלא כותבי' פסק דין לבעל דינה שנתחייבה לו שבועה שתשבע לו כשתתאלמן או תתגרש וכן ראיתי רבותי נוהגים ואני אחריהם ובתשו' הגאונים איכא פלוגתא דרבוותא בהא וסופר לא מצאתי עכשיו להעתיק לך מה שכתבתי אהא דרב ביבי דפ"ק דשבת (ג' ע"ב) ולא אשכח להעתיק לך ואשלה.

כח. **שאלה**, וששאלת אם האב יכול לעכב ע"י בנו מלעלות לארץ ישראל כיון דקיי"ל מצוה לעלות וכתו' אני ד' דבכל דבר מצוה לא ישמע לו דכבוד המקום קודם.

כט. (א) בשער גדול של שערים שבעיר וראוי לידע כי א"א אין מחייבי' אותה שבועה (ב) אפי' במקום סקרון שנאמר שבועת ד' תהיה בין שניהם

כו. עיין ד"ל סי' תצ"ט וכ"ו פארמא תק"ן ולקמן סי' כ"ט.

כט. עיין ד"פ סי' קפ"ד וסי' ת"א, ת"ב, ת"ג ות"ד. וד"ל סי' ש"ז ותצ"ט. וכ"ו פארמא סי' של"ח ות"ן. ולעיל סי' כ"ז. (ב) כאן נראה ויזכר חסרון איזה תיבות. (ג) בכ"ו אין מחייבים

אפי' שבועה כזו אין מחייבין אותה כמו שאמרה המשנה (ב"ק פ"ו ע"א) העבד והאשה פגיעתן רעה כו' אבל כותבין לתובע תביעתו ולאחר זמן אם נתגרשה האשה ונשתחרר העבד משלמין. ושוב מצאתי בתשו' רב מתת' ראובן אפקיד וזו נבי לאה ולאן אנתת גבר הוה ולבחר בן אתנסכא ואתא ראובן ותבע מינה ונפלה שבועה אית מן הדין בלא שבועה דהיא א"א או לא כך ראינו כיון דהוי' א"א לא משביעי' לה ואם אמר בעלה לא מתנפקי אתתי לבי דינא לא מפקי' שלא תתנה על בעלה והיינו דתנן העבד והאשה כו'. ואי לא (ג) מתרצה ואמ' דבעי' לשמותיה (ד) לכל מאן דאפקיד' גבה והיא נפרה כב"ד לא יהבי' ל'י רשותא ואי עבד מנפשי' עבד. ובתשו' רב משה בר הנך גאון ראובן אפקיד כ' דיגרי' זב גבי אשת שמעון ונפרת כך ג"ל שאין ב"ד יכולי' בבית הנספת להשביעה שהוא ביות הבעל ואף להשביעה בביתה אין להם רשות שהוא פשע על עצמו שהפקיד ביד מי שרשות אחר' עליה ולא כל הימנו לבנות איש אבל יכול להחרים סתם בביתכ"ג וילכו ויודיעוהו אם הורית אם לאו ואם הודית יכתבו כ"ד הודאתה וימסרו ביד המפקיד שאם מת בעלה או תתגרש נובה ממנה אבל כל זמן שהיא תחת בעלה אין לו עליה כלום. ובתשו' רבי' משה ריש מתיבתא דמתא (ה) מחסיא מצאתי מי שנתן פקדון לאשה תחת בעלה ולא הודיע לבעל שנתן שום פקדון לאשתו ושמה הפקדון בתיבה שגם ממון בעלה בתוכה ונגנב כל אשר בתיבה עם הפקדון משתבעי' היא אתתא ובעלה וכל הזכרים שבבית לא ידענו ההוא פקדון היכא מטי' וכל אתתא דנתארמלה או נתגרשה משלמת ההוא פקדון דבחי' בעלה מה שקנתה אשה קנה בעלה והבעל לא ישלם שהרי לא (ו) השליש בידו. (ז) ובתשו' רבנא גרשם מאור הגולה וששאלתם אשת שמעון שהפקידה אצל אשת ראובן פקדון ופשעה בו ונגנב כך הדין שאם אותה אשה שהפקדון אצלה (ח) פנויה היתה חייבת לשלם דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שכתורה השתא שהיא א"א אם יש לה נכסי' שאין לבעלה רשות בהם חייבת לשלם ואם לאו יכתבו פסק דין לכשתתאלמן או תגרש תשלם אבל בחיי בעלה אינה משלמת שאין לה מה לשלם כרתנן העבד והאשה כו'.

ל. שאלה. ומה ששאלת עוד ששמעון אם מסר מנה לאשת ראובן להרזיה אם יכול להביאה לב"ד משום דאין אדם (א) רוצה שתכתוב אשתו כך נראה בעיני דלי"מ אשה (ב) שיכולה למנות שליח עבורה אלא אפי' איש הנתבע כך הוא דינו כמו שפי' בערוך בערך אנטליר מדאמר (ג) בירושלמי בפ' כהן גדול (ה"א) (ד) ניהא דן אלא דנין אותו אמאי וימנה אנטליר הנע עצמך שעלתה לו שבועה ואנטליר בשבועה פ"ו וכי אנטליר יכול לשבע ואנטליר הוא אפוטרופא ופי' דמהא שמעי' דיכול הנתבע למנויי אנטליר דלא תנן דנין אותו אלא היכא דנפלה לו שבועה. (ה) ומה ששאלת אם הבעל יכול לעכב השבח תחת מעשה ידיה רואה אני את דבריך יש לבעל המעות ואוהבי בעל שמועות ישא כוס ישועות מאת השם ושלום מאיר ברי' ברוך.

אותה אפי' שבועה כי השבועה לא נשבע ואין ב"ד מחייבין אותה שבועה אפי' במקום פקדון כו' ונראה לכל מעיין כי מן אפי' שבועה עד מחייבין אותה אין לו הבנה ולכן השמטתיהו והגהתי כאשר כתוב בפנים. (ג) בכ"ז מוצטרכו. (ד) בכ"ז לכו מאן דאפקיד גבה והוא מעות דמוכה. (ה) תשו' רבי' משה היא ד"ל תקי"א וכ"ז פארמא סי' תקמ"ח. (ו) בכ"ז לא שלם. (ז) תשו' רגמ"ח היא ד"פ סי' תתיין בלי החיובת השם. ובחתימה היא ד"ל סי' תצ"ח וכ"ז פארמא סי' תקמ"ז. (ח) חסר בכ"ז.

ל. ד"ק סי' קע"ח. (ב) חסר בכ"ז. (ג) חסר בכ"ז. (ד) בכ"ז נידר' בו. (ה) ד"ק סי' קע"ז ושם חתום יצחק ברי' אברהם.

לא. שאלה. אשר שאלת אם יש ביד אשת ראובן מעות והיא אומרת של פלוני הם והוא אומר לא כי אלא שלי הם מי מהימנא לבעלה בשבועה או לא דאית דאמרי לא מהימנא מההוא דאשה הנושאת ונותנת בתוך הבית דעליה להביא ראוי וקיי"ל בעדים וק"ל (א) וכן בגדול אחים נמי ואפ"ה בעלמא נאמן בשבועה כמו כן אשה דהתם שאני ופשוט למבין ועוד אמי נמי מההוא אי מהימנא לך עשה כפירושה ואי לא עשה פ"י לפי (ב"ב ג"ב ע"א) ואנא לא ידענא מאי פשיטותיה עכ"ל וסתמת דבריך ולא כתבת אם באשה הגוי' בתוך הבית היתה שאלתך. הם הביאו יפה ראוי וקושייתך לא הבנתי דכן נמי (ב) בגדול האחים לא מצינו דהוא נאמן בשבועה ואפי' אונות ושטרות ויצאני על שמו צריך להביא ראוי בעדים ולא ידעתי מה ר"ל אי משום דבן הבית נשבע דכן מצינו בשבועות (מ"ה ע"א) גבי נשבעי שלא בטענה (ג) תמיה אני אם משם רצית להקשות למה לא (ד) הקשית כמו כן מאשה דקתני התם (שבועות שם). ואם באשה (ה) שאינה גוי' בתוך הבית א"כ לא הביאו ראוי יפה כתבת אהובי דהתם שאני. ומההוא דיעשה פ"י לפי אין ראוי דבשעת מיתה דוקא לא מהימנא לומר של פלוני הם כיון דאין בידה לתנם אבל מהיים דיש בידה לתנם לו מהימנא מגו דאי בעי שקלה מיני ויהבה לי דהא קבל מן האשה יחזיר לאשה ולא לבעל ואפי' שואלם (ו) ממנו כמו שפריי"מ"כ דאת"ל שהי' מחזיר לבעל ולא לאשה אם הי' שואלי' לכאורה לא הי' לו להחזיר עד שיודיע לבעל תחלה ומן הטעם הוה אם (ז) הם ביד האשה אין כח בבעל להוציא מידה מיהו אם גולם אין כח באשה להוציא מידו במעות טמונים דתניא (ב"ב ג"א ע"א) לזה מן האשה (ח) וגרשה אין לה עליו כלום אבל במעות שאינן טמוני' אפי' גולם יכולה היא להוציאם מידו דאי לא"ה במעות שאינן טמוני' אמאי קנתה לימא לגלויי וזוי הוא דבעי פריי"מ וכל זה באינה גוי' אבל בגוי' ל"ש טמוני' ול"ש אינם טמוני' לא מהימנא וההוא דירושלמי שלא תהא אשה מברחת משל בעלה ואומרת מציאה מצאתי באינה גוי' בתוך הבית אם לא שהי' טוען שלי הם בודאי דמשביעי' שבועת היסת אבל בטענת שמא לא אבל אם היתה גוי' בתוך הבית אז משביעי' אותה בטענת שמא בממון שאינו לפנינו אבל בממון שלפנינו אינה נאמנת אפי' בשבועה.

לב. שאלה. וששאלתם על האשה שמרדה על בעלה ויצאה מביתו ותפסה חפצים משלו ואמרה נתתם לי במתנה כל כמה דלא חזי' לחפצים בידה מהימנא מגו דאי בעי אמרה להדי'ם או החזרתים אבל כי חזי' להו בידה אפי' אין עדי' בדבר שהיו אלו החפצים של בעלה אינה נאמנת לומר שלי הם ולא של פלוני הם כדתני' כפ' חזקת הבתים (ג"א ע"ב) וכן האשה הגוי' בתוך הבית וכו' עד עליה להביא ראוי. לג. שאלה. אלופינו ומורינו קצינינו ועטרת ראשינו מאורינו ה"ר מאיר אשרי לדור שאתה מנהיגו לפי שאין הדור יתום שאתה בתוכו שרוי כי בצלך תסוככו ובנתיב יושר תדריכו ומעקלקלות תיישירו ותאיר מחשבו בפתח דבריך המאירים ומורים לכל שומעיהם ואשרי עבריך העומדי' לפניך ורואי פניך שהם ישישו כרואי פני השכינה והוא יברכך בברכת כהנים כחשק נפש הנרשמים בתכל המלה נחנו התומי מטה הוברנו להיות מקבלי טענות מראובן ואלמנה אחת שכך הי' מעשה שראובן חלה וכדקצור ורמי

לא. מרדכי פ' חזקת הבתים רמז תקמ"ו. (ב) בכ"ו א"כ בעל נמי. (ג) חסר בכ"ו. (ג) במרדכי א"י כאן לא על הממון שלפנינו נשבע אלא על מה שלא בפנינו הוא משביעו שלא בטענה ותמיה וכו'. (ד) בכ"ו הקשה. (ה) חסר בכ"ו. (ו) בכ"ו לו ועיין תוס' ב"ב ג"א ע"ב ד"ה קבל. (ז) בכ"ו הגמ'. (ח) חסר בכ"ו. לב. ד"ק סי' רס"ח.

על ערסי' אמר לוונתו הנה חלותי בוא ונעשה בינינו תנאי שיועיל לנשמתינו והתנו ביניהם שאם ימות ראובן קודם לוונתו שתתן היא ג' זקוקי' כסף צרוף ובגדיו לצדקה בכל מקום שירצה ויבאר לתתם ונתרצית היא בדבר והיא אמרה לבעלה גם אתה תתרצה לי לתת ו' זקוקי' ובגדי עבור נשמתי אם היו אמות תחלה קודם שתמות לכל מקום שארצה ונתרצה לה וקיימו אלו התנאים בקנין גמור ושריר ובעדים ובפנינו חתומי מטה העידו ונתרפא הבעל מחליו ולאחר זמן חלתה האשה אשת ראובן חולי גדול ומתה ולא היו לו לראובן בנים ממנה ועתה באה האלמנה שהיתה אמה של אשת ראובן שמתה וטענה בפנינו חתומי מטה רעו ששמעתי צוואת בתי שצויתה בחליה שיתן אותן הו' זקוקי' ובגדיה למקום שארצה אני אמה ולא היו עדי' על הצוואה כך אמרה האלמנה ועתה האלמנה תובעת מן הבעל אותן ו' זקוקי' לתתם למקום צוואת בתה והבעל אומר אמת שגדרתי הו' זקוקי' ובגדי אשתי לתתם עבור נשמתה של זוגתי וכשמתה זוגתי אמרתי לה למה אינך מבארת למי אתן הכסף והבגדי' אחרי מותך והשיבה לי הלא אתה צריך לתת מאותן ו' זקוקי' ב' זקוקי' לבית הקברות או לעשות חומה או להוליך עפר וגם צויתה לי לתת חצי זקוק לחולים והמותר לתת לקרוביה הצריכי' וכך היתה צוואתה לחלק הכסף והבגדי' וגם לבעל לא היו לו עדי' שצויתה לו כך ואמר הבעל בפנינו שיעשה צוואת זוגתי ועל הבגדי' שתבעה האלמנה מן הבעל השיב הבעל את לקחת כל בגדיה ולא נשאר בידי רק פלישין אחד והבעל תובע מן האלמנה ו' טבעות של זהב שהיו של זוגתי והוא טוען שלקחתן האלמנה חמותו אחרי מות בתה לקחה ג' וממקום אחר לקחה ד' טבעות וב' בתי הנפש של כסף וב' זהובי' קולניא ומה שהיו בכיסה של בתה הכל לקחה והאלמנה השיבה אם לקחתי שום דבר משלך החזרתי לך ואין בידי כלום משלך. ועל אודות הקבורה תובעת האלמנה מן (א) ראובן שהוציאה כדי להוליכה למקום אחר להקבר שם והשיב הבעל אני הוצאתי משלי לארון ולתכריכי' ואת הולכת המת למקום אחר שלא מרעתי ולא אמרת לי שהיית רוצה להוליך המת למקו' אחר לפי שיש בית הקברות בעירינו ובדעתי היו לקבורה בעירינו ולא להוליכ' למקום אחר ואפי' היתה מוליכה למקו' אחר הייתי מוליכ' בהוצאה מועטת ולא לבזבו בשביל קרובי המת שהלכו עמו והאלמנה אמרה לא כי אלא אתה ידעת בכירור שהייתי רוצה להוליכה למקום אחר להקבר ומדעתך הולכתיה למקום אחר כאשר אברר עיפ' מלמד שלך אם ישאלהו עיפ' החרם ונשאל למלמד עיפ' החרם היאך היו הדבר ואמר לנו המלמד שהבעל אמר לו אם הייתי יכול לצאת מביתי הייתי הולך אני עם המת רצונך ללכת עם המת והשיב המלמד כן אני הולך והלך המלמד עם המת מדעתו של בעל. וכיום השלישי שמענו אלו הטענות הוסיפה האלמנה וטענה שמתת שנאה ששנא הבעל את בתה לא צויתה לו הצוואה אלא לה והבעל טוען להר"ם כי לא שנאתיה ולא שנאתי מעולם כי בכל עניני קרוב נתקרבה לי סמוך למיתתה ועוד טענה האלמנה ואמרה שהלקה בגדי בתה למקום שצויתה בתה ועוד טען הבעל שהוא התרה לאלמנה חמותו לפני עדי' ואמר אל תחלקי בגדי זוגתי לשום בריה בעולם שלא מרעתי ואחי' מצא הבעל קצת הבגדים ביד מי שנתנה לו כשחלקה הבגדי'. ועתה אתה ברוך השם אלופינו וקצינינו האר עינינו ותבאר לנו באר היטב על מי מוטל לקיים הצוואה לחלק הבגדים אי על הבעל או על האלמנה ותכתוב לנו הפסק מעבר לאלו הטענות בקלף זה. שמואל בר אליעזר הכהן תמ"ך ב"ה קלונימוס בר' אשר זלי"ע נחמן בר' נתן תמב"ה.

קלני מעיני לכן קצרתי כנשתווני אליכם אישים מאלפוני ומעברני. אם האלמנה אומרת לבעל בתי צויתה לך בפני ובפניך לתת אותן ו' זקוקי' והבגדים למקום שארצה אני והבעל כופר ואומר להר"ם אז הויא החמות בעל דברים ידיו' שהרי לפי דבריה אם

היתה רוצה לעכבם לעצמה היתה יכולה לעשות אחרי שתלתה הרבני בדעתה ואפי' לא תעכבם לעצמה לפי שהיא אמורה ועשירה והתנאים שבינה לבעלה לא היו אלא ליתנם לעניים הצריכי' לזכר נשמתה אעפ"כ (ב) אפטרופא של עניים הוא וכמו אפטרופ' של יתומי' שמינהו אבי יתומי' שרשאי' לדון בשבילם כדי לזכות כדאית' בפ' הנוקין (גי' ע"א) הי' החמות היא שפיר בעלת דברים דידי' וישבע הבעל שלא תלתה הרברים באמה אלא כמו שהוא טוען ואז יחלק אותן ו' זקוקי' והבגדי' שבידו עדיין לדעתו ובפני עדים כדי שלא יעשה רמאות כדי שלא יאמר חלקתים לעניים אשר ע"כ יחלק אותם בפני עדי' כדי שלא יוכל לכהש. אבל אם האלמנה אומרת בתי צותה לי שלא בפניך לחלק אותם ו' זקוקי' והבגדים לדעתי אז א"צ הבעל לשבע שהוא כדבריו שהרי היא בעצמה מודה שהבעל לא ידע מזה כלום ויחלק הו' זקוקי' והבגדים שעדיין בידו לדעתו ובפני עדי' ובלא שבועה כדפרי'. ומה שהבעל תובע את האלמנה הבגדי' שלקחה והטבעות ובתי הנפש וב' זקוקי' קולניא ומה שהי' בכיס של זוגתו והיא נופרת תשבע שלא לקחה משלו כלום ומן הבגדים שמורה שלקחה תשבע שכך צותה לה בתה ושחלקתם במקום שצותה לה בתה ונאמנת בשבועה זו מנו דאי בעיא אמרה אתה אמרת לי לחלקם כך. ולענין יציאת קבורתה שהוליכתה למקום אחר והבעל אומר דעתי הי' לקברה בעיריני שיש כמו כן בה בית הקברות אם יש ממשפחתה של המתה או מבני משפחתו שמוליכי' אותם לקוברם במקום שהיא קבורה שם גם (ג) הוא חייב להוליכה שם כדאמר בפ' נערה (מי"ח ע"א) מי שהלך למדהי' ומתה אשתו ב"ד יורדי' לנכסיו וקוברי' אותה לפי כבודו ופריך לפי כבודו ולא לפי כבודה אימא אף לפי כבודו וזהו כבודה להיות נקברת אצל קרובה כדתנן בפ' יש כבוד (גי' ע"ב) ומייתי' לה בפ' הכותב (פ"ד ע"א) הוירש את אשתו יהויר לבני משפחתה (ד) נוכין וינכה להם מן הרמי' ומוקמי' לה כגון שהורישתו אשתו בית הקברות ומשום פנם משפחה אמור רבנן לשקול דמים וליהדר וינכה להם נמי קבר אשתו כדתניא המוכר קברו ודרך קברו כו' עד באין בני משפחה וקוברי' אותו בע"כ. וכל מה שהלותה אמה לצורך קבורתה חייב לפרוע לה ול"ד למי שהלך למדהי' ועמד אחר ופרנס את אשתו חנן אומר הניח מעותיו על קרן הצבי וקיי"ל כותיה דה"מ למוזנות אבל לקבורה פלוגתא היא בירושלמי (כתו' פי"ג ה"ב) באחר שהלוח לצורך קבורה אבל באביה שהלוח לצורך קבורה כ"ע מודו התם דחייב הבעל (ה) לשלם דלא עלתה על דעתו להניח (ו) אשתו כביוון מוטלת רגע אחד והיה ממה שהלותה ומחיש נמי אין לחלק בין בפני הבעל בין שלא בפני הבעל. ועוד כל מה שהוציאה עליה בדרך מקרי שלא בפני הבעל ומה"ש אמרי' בפ' הנוקין (גי' ע"א) ובפ' הכותב (פ"ז ע"א) דלקבורה מובני' בלא אכרותא כי נגאי הוא למת להשותתו יותר מדאי ואפי' אם אין דרך משפחתה או משפחתו להקבר באותה העיר שהוליכוה שם מ"מ כיון שבקש את מלמד שלו לילך עמו הו"ל כמו לקטו הבעלי' והוסיפו עליהם דתרומתו תרומה (ב"מ כ"ב ע"א) כיון דאיכא גילוי דעת ואומדנא דמוכח דניחא ליה וחייב לפרוע לה כל מה שתשבע שהוציאה לצורך קבורתה אבל מה שבזובה שלא לצורך קבורתה לא ישלם ודמי' האי מלתא לההוא דבני כהנים גדולים ישבע כמה הוציא ויטול (כתו' ק"ז ע"ב) הי' כיון דשליחותא דידי' קא עבדה דגלי' דעתי' דנייח לי' אפי' אינו מודה ישלם.

לד. שאלה. תתחוק ותתאשר מורי ה"ר אשר שיחי' כנפש אשר על החתום הבא להשיבך בקצרה כי יפה כתבת כי האשה שהיתה שוכבת על ערש דוי

לג. (ב) חסר ככ"ו. (ג) חסר ככ"ו. (ד) חסר ככ"ו. (ה) ככ"ו לפירוש. (ו) ככ"ו בתו.

וחלקה בגדיה ושוב מתה אין במתנתה ממש וכמה פעמים בא דין זה לפנינו ופסקנו כד
 דבהדי' גרסי' ס"פ נערה (נ"ד ע"א) אלמנה שמין מה שעליה וכו' עד וני מאחר דתני'
 כותי' דשמואל אחר המקדיש נכסיו ואחד המעריך עצמו אין לו בכסות אשתו ובניו
 אמאי הלכתא כותי' דרב וכו' עד כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעתא דמשקל
 ולמיפק לא מקני לה כ"ש אדעתא לאקנויי לאחרים לא אקני לה ועוד ק"ו נ"מ דרודה
 נינהו ותנן (כתו' ע"ח ע"ב) האשה שמכרה בנימ ומתה הבעל מוציא ואפי' התנה שלא
 יירשנה כ"ש בגדיה דמדדידיה לדידה כי מתה ירית לה ואפי' חלקה בפניו ושחק אמאי
 לצוה הא תנן בפ' החובל (צ"ב ע"א) אפי' בקרע כסותו חייב כ"ש האי וק"ל ואתה וכל
 תורתך וכל ביתך וכל כנותך שלום שלום כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך ולה"ה.
 לה. שאלה. מי שהלך למרה"י ואשתו תובעת מוונות (כתו' ק"ד ע"ב) לאו דוקא מדינת
 הים אלא כל היכא שאין אדם הפין להלותה יורדי' לנכסיו לאחר ג'
 הרשים הראשונים מדקא פסקי' סתמא (שם ק"ו ע"א) פוסקי' מוונות לאשת איש ולא
 קאמר שהוא רחוק במרה"י אלמא בכל ענין פוסקי' ועוד מדקא מותבי' לשמואל ברה
 ניונות משל יבם מכלל דלרב ניהא דכיון דברה ואינה אצלה אין למות ברעב מה לי
 ברחוק ומה לי בקרוב אין בודקי' למוונות וה"ש דלכרנא ולמווני ולקבורה מובי' בלא
 אכרותא אפי' מנכסי יתמי דבפניו דיתמי כשלא בפניו דמי ומיהו אם אפשר להודיעו
 שבתוך כך תמצא מי שילוח לה לא נחתנין לנכסי עד דשדרינן ומודיעי' ליה כמו
 שמפורש באלפסי בפ' הכותב גמר' והנפרעת שלא בפניו וראייתו מפ' גט פשוט. ודקשי'
 למר על פרשי' פ"ב דניטין (י"ו ע"ב) מי' דר"ש אליבא דר' יוחנן יראה כי יפה פי'
 דלאו דוקא קאמר ר"ש ונחתם כלילה מיד לאחר הכתיבה אלא אפי' לאחר עשרה ימים
 כדקאמר ר' יוחנן גופי' לקמן וק"ל ואתה שלום ותורתך שלום וכל ביתך וכל כנותך
 כנפש סר אל משמעתך מאיר בר' ברוך ולה"ה.

לו. דפוס פראג סי' תקצ"ג.

לז. ד"פ סי' תקי"ט ותקי"ד ודיק סי' י"ט.

לה. ד"פ סי' קל"ג בלי התימה ובכ"י התום מאיר בר' ברוך שיחי'.

לט. ד"פ סי' תקס"ט ודיק סי' רפ"ו.

מ. ד"פ סי' רס"ז.

מא. שאלה טרא טרייה להאי גברא מורי כהן צדק שר הכורה הלא כתבתי לך כבר
 מה עמדי בנדון זה שא"צ גט ועל שכתבת שמורי הר' משפירא בצפרא
 אמר כותי וברמשא הרר ב"י אומר אני תפוס לשון ראשון וכדעתי או כן דעתי גם עתה
 ותשו' רבי' יואל הלוי זצ"ל בידי על מעשה בא' שקדש בפני ע"א קרוב וע"א רחוק ואחר
 זמן פשפשו בדבר ונמצא ע"א קרוב למקדש והתורה לכתחלה לנשא לאחר בלא גט
 ותשובתו אצוה להעתיק לך למען תשכיל כי אין בדברינו עקש ופתלתל ומתשובתו שהתיר
 הוא ע"פ ב"ד בלא גט יש לדון ק"ו בן בנו של ק"ו לנדון שלפנינו דלא בעי' גט ואף
 לכתחלה ותנשא כ"ש דנתקדשה בהיתר וע"פ ב"ד דלא מצריכי' לה מידי כמ"ש בשכבר
 דאין כאן עדות של כלום שהרי ראובן ושמעון תרי גיסי אחר נשוי אחותו של חבירו
 ועוד בן אחותו הי' וכוון דקרובי' זה לזה נינהו אין כאן עדות של כלום ואי משום קלא
 הרי פרישית בכתבי הראשון דהלכתא ברב דמבטלי' קלא וכו' ויחנן דירושלמי עוד
 הארכתי בזה. ובר מן דין ובר מן דין הא אמרי' בפ' המגרש (פ"ט ע"א) לא שישמע
 קול הברה אלא שיאמרו סלו' מהיכן שמע מפלו' ופלו' מפלו' ופלו' והלכו להם למרה"י שתלו
 הדבר בעדי' כשרי' שהלכו להם למרה"י שאם כדברי הקול שאמרו שנתקדשה בפני סלו' ופלו'
 היתה מקודשת בהא איכא למ"ד לא מבטלי' קלא אפי' אי אתו הנך סלוני ואמרו לא בפנינו

נתקדשה אבל בנדרן כזה דקרוכים ניהו קול ושוכרו עמו הוא ואפי' למאן דחייש לקלא קול עלה נרף כי האי לא חייש שאין לו על מה ועל מי לסמוך ועוד הא אמרי' התם בעיר אחרת אין חוששי' לה אם לא יצא הקול בעירה אלא בעיר אחרת (א) אמרו פלונית נתקדשה היום אין חוששי' לה (ב) והכא בעירה לא יצא שום קול קידושי' גמורי' שהרי לא הי' בעיר אלא אבי הבת ובניו וידעו בטוב שהי' העדים קרובים זה לזה ושלא הי' ממש באותם קידושי' שהרי נמלך כך וזה לשונך אבי הבת בא ושאלני דורי מה אעשה וכיישובינו אין עדי' כשרי' אך שני נכרי' אביא שם מישוב אחר ואותם נכרים ניסים זה לזה ואחד בן אחותי הוא כך שאלני קודם הקידושי' אמרתי אין הקידושי' כלום וענני איני חושש כי בלא"ה יקדשה פעם אחרת בשעת הנישואין ועוד אמרת אמרה לי אחותי האלמנה שהיתה שם בשעת הקידושי' פלוני מה אתה עושה והלא העדים קרובים זה לזה וענה מה אני חושש יקדשה פעם אחרת בעת הנישואי' עכ"ל הרי בעירה לא יצא שום קול קידושי' ואפי' בעיר אחרת לא יצא קול קידושין גמורי' שהרי נמלך כך ואמרת שלא יהא ממש באותן קידושין ועוד אמרי' התם נשואה אין חוששי' לה ארוסה אין חוששי' לה פי' אם אמרו פלונית נתקדשה זה ימים רבים אין חוששי' לה עד שיאמרו נתקדשה היום ואיכ' אפי' יצא קול בעירה לאחר זמן שנתקדשה כבר (ג) אין חוששי' לה. ומ"ש מורינו וז"ל פעמים בלא עדי' סמכי' אחזקה ומקדש' כהוא דהמדיר (ע"ב ע"ב) קדשה על תנאי וכנסה סתם דאמר רב צריכה גט דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ולרב אפי' אם בעל לשם קידושי' הא אין כאן עדי' עכ"ל לא ידענא מאי ראי' היא זו דהתם מיירי בעדי' יחוד שראוה עדי' שנתחדה עמו וס"ל לרב אע"ג דהוא לא ייחד העדי' לשם כך אלא ממילא היו עומדי' שם אמרי' הן הן עדי' ובעל לשם קידושי' ושמואל סבר כיון דהוא לא ייחד העדי' על דעת הקידושי' הראשונים בעל וא"צ גט. ואותה דפ"ב דקידושי' שהביא מורי בכתבו והארין בה אנב גררא אין ענינו לכאן כלל ור"י פי' התם דטעמא דמיד חוששי' שמא כסבור המקדש היכא דקידש בשני עדים וא' מהם פסול חיישי' וצריכה גט מספק ע"כ שאני התם שיש אחד כשר וא' פסול כגון גולן או מלוה ברבית דמאן דהוי סבר כי היכא דהאי כשר האי נמי כשר ועבד תשובה אבל בשני קרובים כי הא לית דין ולית דיין דליכא (ד) טעות ואין כאן בית מיהוש. (ה) וכ"ש לפי מה שכתבת שהעומדים שם ידעו שהי' העדים קרובים זה לזה ושאין בעדותן ממש. ומה שהביא מורי ה"ר פרץ ראי' דהלכה דלא מבטלי' קלא מדאמרי' אביי ורבא אפי' למיד לא מבטלי' קלא מכלל דהכי ס"ל אדרבא אפכא מסתברא דאשכחן לרבינא (ו) בפ"ב דקידושין (מ"ה ע"ב) אפי' למ"ד שמא נתרצה האב שמא נתרצה הבן לא אמרי' ואיהו סבר בהדי' התם דלא חיישי' לרב ושמואל דאמרי' שמא נתרצה האב אלמא דה"ק אפי' למ"ד ולא ס"ל וחי' איכא בפ"ק דעירובין (ח' ע"ב) גבי שתי יתדות בשני כותלי מבוי מאי עד אמר רבא אף לרבתי האוסר להשתמש תחת הקורה נמי אסור ורבא גופי' ס"ל בתר הכי בהדי' דבין לחיים ותחת הקורה מותר אלא לרבתי האוסר קאמר וליה לא ס"ל וכמדומה אני שהמדקדק בכל התלמוד ימצא דכל היכא דאיכא האי לישנא לא ס"ל וכן פר"ח דמבטלי' לקלא כרב וכר"י דירושלמי ולדברי מורי הרי' שדימה ההוא דפ' המדיר לכאן דקאמר קדשה ע"ת וכנסה סתם וקאמר רב צריכה גט ואוקמה בליכא עדי' ייחוד אי"כ מאיזה טעם צריכה גט דאי משום עדי' קידושי' הראשונים הא היו על תנאי ולא נתקיים ואי משום דבעל מאן לימא דבעל כיון דליכא עדי' ייחוד אי"כ אמאי צריכה גט

מ"א. (ב) בכ"ז גמר. (ג) בכ"ז אם לא יצא הקול בעירה אלא בעיר אחרת והוא יתר וכנסול דמי כמובן. (ד) חסר בכ"ז. (ה) עיין ב"י אהע"ז סס"י מ"ב שםביא ר"י ש"כ בשם חר"ם דין זה בקיצור ויע"ש שם בהגהת הרמ"א סוף סעיף ב' דחולק ע"ז. (ו) בכ"ז בפ"ק.

הא קידושי' הו' בלא עדי' ואפי' שניהם מודי' אעי"ב משום דנפיק עלה קלא דקידושין
 א"כ קשי' דרב אדרב ודשמואל אדשמואל דהתם ב' המדיר חייש רב לקלא ושמואל
 לא חייש לקלא וב' המגרש אמרי' אפכא אעי"ב לאו משום קלא ולא קלא פליגי בהמדיר
 דהא ודאי לאו קלא הוא דכיון דקרשה ע"ת קול ושוברו עמו הוא כדאי' בס"פ המגרש
 אלא פלוגתיהו בכנסה אח"כ ונתייחדה עמו בעדי' דלא ייהדנתו איהו אלא ממילא אקלעי
 להתם כדפי' לעיל. ונקוט האי כללא בידך לידע מאי מקרי ביטול קלא אומר אני דכל
 שאנו משנים הרבר להכחיש הקול כגון שיצא הקול פלו' מהיכן שמע מפלו' ופלו' ואותו
 פלו' ופלו' באו לאחר זמן ואמרו להר"ם ההוא יקרא בטול קול שאלו הו' בכאן ואמרו כך
 שמענו מפהם ועכשיו הם אומרי' להר"ם לא (ז) מבטלי' דאתי למימר א"א יוצאת בלא
 גט כי יאמרו מזמן נתנו להם לכפור עדותן או אי הו' משתקי' להו להני דמפקי לקלא
 הא נמי הו' בטול קלא שהם צווחין ואומרי' כך שמענו מפלוני ופלוני ואנן משתקי' להו
 בנייפה ואומרי' להם תשתקו אתם משקריו אבל כנדון הזה וכל כיו"ב שהעדי' לפנינו
 שנתקדשה בפניהם ואנו אומרי' לאותם שמוציאי' את הקול גם אנו אומרי' כמותכם
 שאתם אומרי' שנתקדשה בפני פלו' ופלו' ועתה תדקדקו בדבר בעצמיכם ותראו שהם
 קרובים ואין ממש בעדותם והו' כהנך עובדי דשילהי גיטין (פ"ט ע"א וע"ב) (ח) באוציפא
 דתוחלא ולהד מבני פלניא ולקמן הנראה כגדול וכן הנך עובדי בפ"ק דקידושין (ט' ע"א)
 דהבא מיהבא ואשקי' אשקוי' ושדא משדא דאעי"ג דנפיק עליהו קול קידושי' שהוצרכו
 לשאל עליהם אפי"ה אמרי' בהו דלאו כלום נינהו ולא בעי' גיטא ול"ל דשאני התם
 דמעיקרא ידעי' דספיקא הו' אבל הכא נפק קלא סתמא דנתקדשה הא ליתא דלא אשכחן
 התם דאצרכו למבדק אי נפיק עליהו קלא בעיר שם קידושי' סתמא אי לא ועוד מדלא
 משבחה תלמודא אלא פלוני מהיכן שמע מפלו' ופלו' מפלו' ופלו' והלכו למדה"י ולא
 קאמר מפלו' ופלו' והרי הם לפנינו ונמצאו קרובים או פסולים ש"מ דכל כה"ג דאיתנהו
 קמן וברינא להו ואשכחנא להו קרובים או פסולים לכ"ע לא חיישי' כדפירש ואין
 לומר להצריך גט לחומרא דכיון דל"צ אסור להחמיר ולפוסלה לכהונה וגדולה מזו תנן
 ב' בתרא דיבמות (ק"ט ע"א) האשה שהלך בעלה וצרתה למדה"י ובאו ואמרו לה מת
 בעלך ה"ו לא תנשא ולא תייבם עד שתדע שמא מעוברת היא צרתה ופריך תלמודא
 ולעולם כו' כלומר תחלוין לאחר ט' חדשים ותנשא ממי"ג אי לא ילדה צרתה שריא
 בחליצה ואי ילדה אפי' חליצה לא בעי' ומשני ר' (ט) חנינא בר אבין ורב אדי בר אבין
 דאמרי' תרוייהו שמא ימצא הולד בן קיימא ונמצא מצריכה כרוו לכהונה ונצריכה איכא
 דהו' בחליצה ולא הו' בהכרזה ואתי למימר שרי חלוצה לכהן והכי הלכת' אעי"ג (י) דאביי
 פליג עליהו ואמר דעי' חליצה תנשא לית הלכתא כותי' וכי"פ רבי' האלפסי וראי' אני
 מביא לדבריו דב' בתרא דהו' עיקר מלתא מייתי דר' חנינא ורב אדי ולא מייתי דאביי
 והשתא דהו' דמענגני' לה כל ימיה עד שתדע שמא מעוברת היא צרתה ושמא לא יודע
 לה לעולם ולא שרי' לה בחליצה לאחריו משום דלא נפסלה לכהונה ואין לב"ד להזקק
 לחלוין לה אפי' אי אמרה חלצי לי ולא אנשא לכהונה כ"ש הכא דלא מצריכי' לה גט
 בתנאם לפוסלה לכהונה מאיר ברי' ברוך שיחי'.

מב. שאלה מורי כהן צדק. מחויק כל אשר ימצא שם בדק. אשר שאל אדוני ומורי
 על הבתולה אשר נתקדשה בפני שני עדי' קרובי' זה לזה בעניותינו אין
 כאן בית מיהוש וא"צ גט דאפי' המקדש בע"א קי"ל דאין חוששי' לקידושי' וכל היכא

(ז) חסר בכ"ו. (ח) בכ"ו דאוציפא ודתוחלא. (ט) בש"ס הגי' אבא בר אבין ורב חנינא בר אבין.
 (י) בש"ס שם הגי' זעירי.

דאיכא האי לישנא אין חוששי' לקידושי' לא בעי נט כלל וכ"ש בגדון זה שקרובי זה לזה דגריעי טפי דאיכא למ"ד אפי' מאה נמצא א' מהם קרוב או פסול עדותם בטילה ואי משום קלא דנסיק עליה שהיא מקודשת לכאורה נראה דהלכתא כרב לגבי שמואל דהלכתא כרב באיסורי' ובסורא אתרא דרב מבטלי' קלא ואע"ג דרב ששת דהלכתא ג"כ כותי' באיסורי' (א) אמר אפי' מפי נשים (ב) הוי קול ומינה דייקי' דס"ל דלא מבטלי' קלא נראה דר"ש מנהרדעא הוי ונהרדעא אתרי' דשמואל הוי ונהגו כשמואל תדע דבפ' בני העיר (כ"ט ע"א) אמרי' אבוא דשמואל הוי יתיב בבי כנשתא דשף ויתיב בנהרדעא כו' (ג) רב ששת הוי יתיב בבי כנשתא דשף ויתיב בנהרדעא ואתאי שכינה ואתו מלאכי והוי מבעתי ליה ולהכי אין להביא ראי' דעביד באתרי' דשמואל כשמואל. תדע דבפ"ק דעירובין (ח' ע"ב) גבי מבוי העשוי כנדל פריך והא הווא מבוי עקום דהוי בנהרדעא אלא אמר רב עושה צורת פתח וכו' וממאי דחשו לה לדשמואל לאו משום דהלכתא כותי' אלא משום דנהרדעא אתרי' דשמואל הוי הי"ג אע"ג דר"ש חייש לדשמואל באתרי' דשמואל אנן לא חיישי' ועוד דמיחש לקלא חששא דרבנן היא ובשל סופרי' הלך אחר המיקל ועוד דהא בירושלמי משמי' דר' יוחנן סבר כרב דמבטלי' לקלא כדק' השם ונמצא השם מפי נשים מפי פסולים כמל השם אלמא דס"ל מבטלי' לקלא והלכתא כר"י אף לגבי רב ושמואל כ"ש השתא דקם ל"י בשטתי' דרב דהלכתא נמי כותי' באיסורא לגבי שמואל. והא דקאמר בסורא מבטלי' קלא לאו משום דבסורא דוקא עבדי הכי דאי דייקי' הכי איכא למידק אפכא מהא דקאמר בנהרדעא לא מבטלי' קלא דמשמע בנהרדעא דוקא אלא להכי נקט הגך אתרייתא משום דרב ושמואל מסורא ונהרדעא הוי רב מסורא ושמואל מנהרדעא ועל פיהם נהגו וממילא היכא דליכא מנהגא עבדי' כרב דהלכתא כותי' לגבי שמואל וכ"ש השתא דר"י דירושלמי כותי' דרב ס"ל. ועוד כיון דהאי קלא לא אתחוק בב"ד לא חיישי' ל"י דלא אמרו ב"ד חושי' ליה כדאי' בשילהי גיטין. עוד האמרי' התם לא שישמעו קול הברה אלא שיבאו שנים ויאמרו ראינו נרות דולקות ומטות מוצעות ובני אדם נכנסי' ויוצאי' ונשים שמהות לה ואמרי' נתקדשה פלונית היום או שיאמרו שמענו מפלוני ששמע מפלוני שנתקדשה פלונית בפני פלוני ופלוני שהוא כעין דבר ברור והלכו להם למדה"י שעדי הקידושי' אינם בפנינו לבדוק אם אמת הוא אם לאו אבל היכי דעדי הקידושי' איתנהו קמן ואגלאי מלתא דקרובי' נינהו מימר אמרו קמו רבנן במלתאי' וקרובים נינהו ונראה לדמותו להא דאמ' התם הווא דנפק עלה קלא דאתקדש באפי' פלניא ואמר רבא ואפי' למ"ד לא מבטלי' קלא כי הא מבטלי' קלא מימר אמרי' עיינו רבנן בקידושי' וקידושי' קטן הוי והכי אמר התם דנפק עלה קלא דאיקדש לקטן הנראה כגדול ומסיק עדיין לא הגיע לפלגות ראובן וטעמא הוי משום דכל היכא דקא מקדש והעד' לפנינו כי מפקעי רבנן לקידושי' ליכא למתלי' במירי' אלא מאי קמו רבנן במלתא אבל כי ליתנהו לסהרי' קמן אלא איכא סהרי' הכא דאמרי' פלוני מהיכן שמע כו' או ראו נרות דולקות וכו' כל כה"ג חיישי' אבל בגדון הזה לא חיישי' כדפרי' ואתה מורי וכל ביתך וכל כנותך שלום כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך שיחי'.

מג. ד"פ סי' תתס"ד וד"ל סי' שס"ב ותשו' מיימוני לס' נשים סי' כ"ד וכ"י פארמא סי' ת"ה.

מב. כפי הנראה תשו' זו אשר בה מוזכרת גופא דעובדא היכי הוי היא קודמת לתשו' שלפני זה כפי' מ"א ועל התשו' שבסימן זה אמר מהר"ם ד"ל כפי' מ"א הלא כתבתי לך מה עמדי בגדון זה וכו' והסופרי' החליפו וכתבו המאוחר מוקדם והמוקדם מאוחר, דוק ותשכח שכן הוא. (ב) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י. (א) מן ר"ש עד בנהרדעא חסר בכ"י.

מד. ד"פ סי' ע"ט ועיין בהגהותי שם.

מה. שאלה. וששאלת על אודות ראובן שיש לו בע"ה הרבה וכא אחד ותובעו והורה שהוא חייב לו ולשאיר בע"ה ואומר שהוא רוצה לחלוק את נכסיו בין בעלי חוביו אם יכול הדין לכופו לפרוע לזה כל חובו. נ"ל דאין יכול להגבות כל חובו ממטלטלי אלא יפרע לכל בעלי חוביו בשוה אע"פ שחייב לזה יותר מלזה חולקי' כל הנמצא בידו בשוה ממש כמו שפי' רבי' האלפסי זצ"ל פ' מי שהיה נשוי ולא אמר' כל חד שקיל לפי השבון מעות כמ"ש בשערים שלו בשער י"ט כי נ"ל דמאי דפי' (א) תלמודא דאחרניתא הוא והדר ב' ממאי דפי' בשערים (ב) שלו כי (ג) בשערי' כתב בסתם דשקיל כל חד וחד לפי חובו אבל בתלמוד ב' מי שהיה נשוי כתב דברי האומר לפי (ד) החוב ודברי האומר חולקי' בשוה ממש וסתר דברי האומר לפי המעות הלכך כיון דירעי' (ה) בודאי דאית לי בע"ה אחריני האי דיינא דמודקק לי' לחד מיניהו ומפיק מלוה לאו שפיר עבד דהא תנן סתמא חולקי' וקא פסיק ותני חולקי' בין דאתו כלהו קמן בין דלא אתא אלא חד מיניהו ודאי אי תפס איהו גופי' לא מפקי' מיני' במטלטלי כמו שהוכיח ר"ח מגמרא דפי' דערבין (ו' ע"ב) אבל אנן לא מודקקי' לאתפוסו לחוב לאחרי' כמו תופס לבע"ה במקום שחב לאחרי' לא קנה כדאי' פ' הכותב (פ"ד ע"ב) הי' ביד אין להם להשתלח להתפסו למיחב לאחריני כיון דאלו מתפסי בה לא מצי לאפוקי מיני' לכך לא תפסי' כיון דאי תפס לא מפיק אלא כל דאליים גבר כי דינא דההוא ארבא (ב"ב ל"ד ע"ב) דהאי אמר דידי הוא והאי אמר דידי הוא דלא מודקקי' להו אלא כל דאליים גבר. מיהו בזה יש חילוק דהכא כיון דאיכא דררא דממונא למר ולמר אמרי' חולקי' לכתחלה אבל בההיא ארבא דליכא דררא דממונא לתרויהו דייני' לכתחלה כל דאליים גבר והאי דהכא דמי לדין המחליף פרה בחמור (ב"מ ק' ע"א) דאית להו דררא דממונא לתרויהו דאמר סומכוס חולקי' ואפי' רבנן לי' עליו אלא התם דאולי' בתר חוקת מרא קמא אבל הכא דליכא חוקה טפי להאי מלהאי מודו ליה דחולקי' לכתחלה ואי תפס חד מיניהו לא מפקי' מיניה. ובהאי דהמחליף נמי אמרי' דאי תפס חד מיניהו לא מפקי' מיני' בדפריך וליחוי ברשותי' דמאן קיימי' וליהוי אידך המע"ה ומשני בעומדת באגס וטעמא הוי התם משום דבלא טענותיהם איכא ספיא לכ"ד והכא אע"ג דליכא ספיא דינא הכי דלכתחלה חולקי' ואי תפס חד מיניהו לא מפקי' מיניה כיון דליכא לחד מיניהו אלא שעבוד בעלמא על הנכסי' אמרו רבנן דבלא ספיא דינא הכי דאי תפס לא מפקי' מיניה אבל לכתחלה דייני' להו חולקי' ואפי' שמואל דאמר בפ' מי שהיה נשוי (צ"ד ע"א) בשני שטרות היוצאי' ביום אחד שודא דדייני' ה"מ בשטרי מתנות ומכר אבל בשט"ח מודה דחולקי' דאמתני' לא פליג כמ"ש רבי' האלפסי הלכך כנודון זה אי תפס הלזה גופי' לכל א' מבע"ה לפי חלקו שפיר עבד ולא מפקי' מיני'. וכל בע"ה לא שקלי אלא בשבועה כדן הבא לפרע מנכסי' משועבדי' דלא יפרע אלא בשבועה ל"ש ממטלטלי ול"ש מקרקעי' וכ"כ בשערים.

מו. שאלה טרא טרייה להאי גברא. ארי שבחבורה. שר הכירה. מורי ה"ר פריץ שיחי' ויובה לעמוד בקרן אורה וכסבור הייתי שלא הייתם אלא מקבלי טענות

מה. (ב) ד"ק סי' רי"ט ותתי' כמ"ב. ותשי' מוי' לס' משפטים סי' פ"א ועיין ב"י חו"מ סי' ק"ד וד"מ שם ס"ק ג'. (ג) בתשי' מוי' וד"ק שם כי בזה"ל שוב קבלנו שאותו שייסד השערי' הי' שמו רבי' יצחק ב"ר ראובן ורבי' האלפסי שעשה החבור היה שמו רבי' יצחק ב"ר יעקב והי' אבי אביו של בעל השערים ע"כ הגי' (ג) חסר כמ"י. (ד) בכ"י לחוב. (ה) בכ"י במאי.

מו. ד"ק סי' קצ"ב בחסרון ועיין מרדכי פ' נערה שנתפתתה רמז קס"א שהביא דברי תשו' זו בקיצור ובהגמתי' פ' ט"ז מאישות אות ד'. מביא תשו' מוהר"ם בזה מה שהשיב למוה"ר אשר.

והרב' ה' מוכיח' ג"כ כי לא הוזכרתם בדבריכם שום צד ראי' לא לחיוב ולא לפסור וולתי הטענות לבדם ועכשיו שדקדקתי אחרי' צריך אני לדקדק ולהלק על כל אנפי הדין צדדי' וצדי צדדים שלא לתן פתחון פה לבעל הדין לחלוק. תחלת דברי' כתבת מן האלפסי דלית הלכתא כהוא מלתא באושא התקינו הכותב כל נכסיו לבניו הוא ואשתו ניווני' מהן (כתו' מ"ט ע"ב) לא היית צריך להביא מן האלפסי כי בנמרא דידן (א) איתא בהדי' להאי פסקא דאיבעי' להו הלכתא כותי' או לית הלכתא. כותי' ת"ש דר' (ב) חייא ור' יונתן הוי קיימי אתא ההוא גברא גחין ונשקיי' לר' יונתן אכרעי' כו' עד אא"ב לאו דינא הוא מש"ה בעי עיישינהו וכו' אלמא בנמרא (ג) איתא להאי פסקא ובאלפסי לא איתא מדבר זה כלום אלא שכתב בקוצר פסקא ואגב ריהטך וריצת עטך לא נתת לב דאדרכא משם ראי' לדברי' דמעיקרא פריך תלמודא אתקנת אושא פשיטא דבלא"ה נמי ידעי' שהוא ואשתו ניווני' מהם גדולה מו' אמרו אלמנתו ניוונת מהם הוא ואשתו מבעי' אלמא מלתא דפשיטא היא ומשני מהו דתימא התם הוא דליכא אינש דטרח אבל הכא דקאי איהו אימא נטרה לדידי' ולדידה קמ"ל ועתה תן לבך להבין ושבוך מתנייתך ותא אבתרי דאי בתר מעיקרא אולת לפי דברי' המקשה כולה מלתא דפשיטא אפי' בחיי האב ואי בתר מסקנא אולת לשנייא דשנינן לא אצטרך לא משום דקאי איהו ומצי טרח לדידיה ולדידה אבל היכא דמת דליכא דטרח לדידה מלתא דפשיטא היא בלא תקנת אושא כדפריך תלמודא מעיקרא גדולה מו' אמרי' וכו' אשתו מבעי' דלאחר מיתתו ניוונת דליכא דטרח רמשוי' למתנה כדון ירושה כי היכא דבחיי האב ובמיתתו הו"ל למימר בעל בנכסי אשתו לוקח הוי דטבא ליה עבדי ליה כדאי' בס"פ יש נוחלין (קל"ט ע"ב) ונהוי כמו האח' שמכרו או משכנו דאין מוציא' למוזנות בנות האשה אפי' משום תקנה דאלמנה שוי' רבנן כירוש ה"נ משוי' לירשי מקבלי המתנה כירשי' ותגבה האלמנה מן המתנה אפי' מוזנות כ"ש כתו' דעדיפא ממוזנות דכתו' גביא ממקרקעי אפי' ממשעבדי משא"כ במוזנות דאין מוציא' למוזן האשה והבנות מנכסי' משועבדי' מפני תיקון העולם (גיטין מ"ח ע"ב) והא דאיבעי' לן הלכתא כותי' או לא איכא למימר דהא מבעי' לי' בחייו דמצי טרח לדידיה ולדידה מאי ואהא פשיט דבחיי דמצי טרח לדידי' ולדידה לית הלכתא כתקנת אושא ומייתי מדאצטרך ר' (ד) יונתן לעשויהנהו והוא החזיק לו טובה אלמא בחייו לית הלכה כותי' ויותר הוא פשוט לתלמוד דעקרינן מתנת בריא גמור מפני מוזנות האשה לכל הפחות לאחר מיתת בעלה דליכא דטרח לדידה ממאי דעקרי' כה הבעל דהוי לוקח מדרבנן לעשותו (ה) יורש משום תקנתא דאלמנה דתגבה מוזנות כ"ש מתנה זו שנעשית בעודו שכ"מ שלא נתכוין אלא להבריה שלא תגבה מהם מוזנות וכתו' דלא מהני' האי דנתן לירוש ועקרי' לי' מקמי מוזנות וכתו' דאלמנה. ועוד גדולה מו' אני אומר (ו) דהא דקאמר תלמודא דליתא לתקנת אושא היינו דוקא (ז) במאי דקאמרו דאפי' הוא ניוון מהם דהא מלתא בלא טעמא הוא דכיון דאיהו גופי' יהיב לה לא הו"ל לאפקועי מתנה (ח) כמו נבי (ט) אשה דהא אמרי' מה שקנתה אשה קנה בעלה ואפי' היכא דיהיב לה איהו גופי' המתנה קיימת דקי"ל הנותן מתנה לאשתו קנתה ואין הבעל אוכל פירות כפ' חזקת הבתים (גי' ע"א) הלכך כהא מספקא לי' לתלמודא אי הלכתא הכי ופשיט דלית הלכתא הכי תדע אי לית הלכתא כותי' ובין הוא ובין אשתו אינן ניוונת מהן מדינא א"כ מאי פריך תלמודא מעיקרא פשיטא הו"ל לשנויי' דאצטרך דהא (י) לא קי"ל כותי' איכ' שפיר אצטרך תקנת אושא לאפוקי מסברא דידן דקי"ל לא הוא ולא אשתו ניוונין אבל לפירושי' ניהא דמעיקרא לא פריך פשיטא אלא על אשתו דהא

(ב) בכ"י חסר. (ג) בש"ס שם אי' ר' חנינא ור' יונתן. (ג) בכ"י אחיא. (ד) בכ"י ר' יוחנן.
 (ה) חסר בכ"י. (ו) חסר בכ"י. (ז) חסר בכ"י. (ח) חסר בכ"י. (ט) בכ"י דאמה. (י) בכ"י חסר

מלתא דפשיטא גדולה מזו אמרו אלמנתו ניוונת מנכסיו וכו' דמאשה אאשה קא פריך אבל מדידי לא פריך פשיטא דחידוש גדול הוא שיהא ניוון מהם כדפי' אלא הא קיל מה הוצרכו לתקן שתהא אשתו ניוונת מהן הא מלתא דפשיטא הוא גדולה מזו אמרו כו' ושינויא דמשני משמע הכי דמאשתו פריך מהו דתימא ליכא דטרח וכו'. ורש"י לא פי' כן. ואמנם ג"ל לפרושי כמו שפירשתי כי בענין אחר השטה מנומגמת כדפי'. אמנם (יא) א"צ לנדון הוה כי לכל הפירושי יש ראי' ברורה לדברי ואין להקשות לפי' כיון דלא פריך מהוא אלא מאשתו מה לו לתלמוד להקשות הוא ואשתו מבעי' לא הוילי' אלא אשתו מבעי' דהא ל"ק דתלמודא (יב) לישנא דר' אלעאי אמר ר"ל נקיט מיהו לאו אהוא פריך אלא אאשתו פריך. אינ הכי פריך גדולה מזו אלמנתו ניוונת מנכסיו כ"ש כאן ועוד בתר דנקיט דאפי' הוא ניוון מהם אשתו מבעי' ולהכי נקיט הוא ואשתו מבעי' לאלומי לפרכי' דהא דמדשלח רבין באגרתו' נפקא לן אשתו ועוד בלא דרבין נפקא לן אשתו מדר' אלעאי אר"ל גופי' כיון דתקין דהוא גופיה נוון מהם כ"ש אשתו ומשני לתרווייהו פירכי סר"א כיון דקאי איהו שטרח לדידי' ולדידה ואעיג דתקון (יג) דאיהו ניוון מהם משום מצות כבוד איהו לא דמצות כבוד לא שייך בה כולי האי ומתקנת דרבנן נמי לא כיון דקאי איהו מצוי למטרח לדידה ולדידה קמ"ל ולעולם אפי' למסקנא דליתא לתקנת אושא נראה דה"מ בהא דקאמרי הוא ניוון מהם אבל לענין אשתו איתא ואיתא מטעמא דפי' לעיל. ועוד דלא אית' דליתא לתקנת אושא אלא מעובדא דר' יונתן דאיירי בדידה אלמא בהא דוקא ליתא לתקנתא אבל באשתו איתא לתקנתא וק"ל. ועוד אחרי שהודעתני שזה הדין הוא בין יורשי פלוני לאלמנתו אפי' לדבריך אשתו גובה מן המתנה שהרי בשכבר קבלו לי קרובי האלמנה שהעבירו עליה הדרך ורצו שהייתי משתדל בדבר וכתבתי להם שאיני רגיל להשיב (יד) אלא לדיינים לבדם ולא לבע"ד ולא לקרוביהם ובאותם כתבים ששלחו לי ראיתי כתבים שהוכיחו את מורי הר"ר (טו) פלוני שי' שנשתדל להיות עד באותה מתנה ולהפקיע כח קרובתם ממוונות ומכתובה וראיתי תשובתו ואינו זוכר לשונו אך בזה הסגנון שבתחלה שלח אליו פלוני להיות משתדל בדבר ולא רצה עד שכי"ב הרבה לו תחנונים ואמר מה יעשה לבנו כשיפטר הוא יצטרך בנו יחידו לחזור על הפתחים לאחר שתגבה אלמנתו הכל במוונותיה ובכתובתה או הוכיר מיתה קודם שנתן המתנה אי"ב הויל מתנתו שנתן כמצוה מחמת מיתה וכל מתנת מצוה מחמת מיתה בין ככולה בין במקצתה מתנת שכי"מ מדרבנן ומוונות וכתו' גובה מינה מק"ו השתא ירושה דאו' אלמנתו ניוונת מנכסיו וגובה כתו' אפי' ממטלטלי' כתקנת רבנן סבוראי מתנת שכי"מ שאינה אלא דרבנן לא כ"ש. ותדע דכל היכא דמוכיר מיתה בעצמו דכל מה דיהב בתר הכי אפי' לא הוכיר מיתה בשעת המתנה הויל המתנה מצוה מחמת מיתה מדאמי' פי' מי שמת (קניא ע"א) אחתיה דרב דימי בר יוסף הויל פסקתא דפרדיסא כל אימת דהווא חלשה הוי מקני' ליה ניהליה וכי קיימא הווא הדרה זמנא דהא חלשה שלחה ליה תא וקני שלח לא בעינא שלחה ליה תא וקני כי היכי דבעית אתא שייך וקני מינה כי קיימא הדרה ביה כו' עד א"ל רב נחמן לסהרי היכא הוי עובדא א"ל (טז) אמרה הכי ווי דקא מתה ההיא אתתא פי' היתה מתאוננת על שהיתה לה למות כך שלא תראה אחיה א"ל ר"נ א"ב הויל מצוה מחמת מיתה וחזור. מזה אני רגיל לפסוק שכל שכי"מ שהוכיר בעצמו מיתה קודם שנתן כל מה שנותן שוב יש לו דין מצוה מחמת מיתה ועכשיו בדקתי בספר העיטור וז"ל וכתב רבי' שמואל בן חפני מי שהוכיר שם מיתה הוא מצוה מחמת מיתה הא לא"יה לא ומסתבר כל מסוכן שחלו קשה ונכר שצוה מחמת מיתה הוא מצוה מחמת מיתה הוי ואע"פ

מלת לא. (ט) חסר בכ"ו. (יג) חסר בכ"ו. (יד) חסר בכ"ו. (טו) בר"ק אי' מורי

שלא הזכיר שם מיתה וג' ימים הראשונים הוא נקרא שכי"מ ואם הוא מזכיר שם מיתה אפי' באותם ג' ימים הראשונים הוא מצוה מחמת מיתה ואחתיה דרב דימי בני' ימים הראשונים הוי כדאמר' כל אימת דהויא חלשה וכו' ולאחר ג' ימים הוא מסוכן דגרסי' בירושלמי (דפאה פ"ג ה"ו) זהו שכי"מ כל שלא קפין עליו החולי מסוכן אפי' שלא הזכיר שם מיתה דינו כמצוה מחמת מיתה עכ"ל בעל העיטור והוא כדברי ממש. ומה שכתבת שלפנים משורת הדין עבר ר' יונתן שכפה הכנים לזון לאב משום מצות כבוד לא פי' יפה שהרי לא נפה אותם נפייה גמורה אלא הרבה להם דברי ריטוי ותחנונים עד שנתפייסו והא דקאמר עשינהו אשכחן עישוי בדברים כמו מעלאי ידי (כתו' נ"ג ע"א) היינו עישוי וכן אכפייה ועל (שם) וכן (יו) פ"א. ומה זה שכתבת לדברי לא שבקת הי לכל נפש דכל הנשים יגבו מכני בעליהם כל מה שנתן להם אביהם לדבריך לא שבקת הי לנשים ועבדת למילי דרבנן שתקנו כתו' ממטלטלי כחוכא ואטלולא כי כל אדם בשעת חליו שאין לו כי אם מטלטלי יתן כל מטלטליו החביבים לו לבניו (יח) שהם יטלו ממה שתטלם אשתו בכתו' ותלך ותנשא או בע"ח בחוכו ועוד איכא למימר דתקנת אושא לא הוי אלא בכותב כל נכסיו לבניו ולא בכותב מקצת נכסיו והשתא לא תקשי לך איכ' לא שבקת הי וכן משמע מדנקיט הכותב כל נכסיו. וא"ת לחשביה בפ' מי שמת (קין ע"ב) גבי חמשה עד שיכתבו כל נכסיהם י"ל משום דלא הלכתא היא כדמסיק דלית הלכתא כתקנת אושא או בדיריה או אף בדיריה כדפי' הלכך לא פסיקא ליה. א"נ י"ל דהוי בכלל אותה דקתני התם דקא חשיב הכותב כל נכסיו לבניו ושייר וכו' ומשום דתקנת אושא דמי' לההוא לא קא חשיב להו בהדיריה. מיהו שכי"מ הנותן מתנה והזכיר קודם לכן מיתה בדבריו ואפי' בג' ימים הראשונים מצוה מחמת מיתה הוא ואפי' נתן לאחרים אשה גובה פורנא מהם דכתו' נבנת ממתנת שכי"מ וממתנת מצוה מחמת מיתה בין ככולם בין במקצתם ומג' ימים ואילך דמסוכן הוא כי בעל העיטור דכולו דינו כמצוה מחמת מיתה ואפי' לא הזכיר מיתה כלל כדפי' לעיל. ומה שכתבת אחרי שנביית האלמנה ממטלטלי תקנת הגאונים היא די לנו שתגבה מבני חורי' ולא ממתנה דתקנתא לתקנתא לא עבדי' וההוא דהוא ואשתו נזונות מהם במקרקעי אינו יודע מה אתה כותב דמה ענין תקנתא לתקנתא לכאן בפ"ק דבי"מ (ה' ע"א) קאמר הכי אשבעת היסת דכופר הכל דתקינו רבנן דמשבע נתבע ובעי למימר דהיכא דלא מצי לאשבעי דשכנגדו נשבע ונוטל ואהא קאמר לא תקינו ל' רבנן אלא היכא דמצי נתבע לאשבעי והיכא דלא מצי שהוא חשוד לא מחייבי' ליה לשלם בשבעות שכנגדו אבל בנדון זה כמה וכמה תקנות תקנו בממון דהא אחים שמכרו או משכנו מוציא' לפרנסה אפי' דפרנסה גופי' דרבנן (יט) ודי או גבי' מבי"ח אפי' תקינו רבנן אפי' ממשעבדי וכן האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה דירת לה בעלה דרבנן ואפי' הדר תקינו באושא אפי' ממשעבדי וכהנה וכהנה רבות אין מספר. סוף דבר לא תצא לדון בדבר החדש לבדות דבר מלבך נגד קבלתינו וקבלת כל רבותינו שבזמן הזה מטלטלי כמו בימי חכמי התלמוד מקרקעי חוץ מזה דלא לגבו ממשעבדי דיריה וכל מירי דחשיב בני חרי בימי חכמי התלמוד חשיב נמי השתא ב"ח למגבי מטלטלי בימי תקנת הגאונים וכיון דאשכחן דבימייהם אשה גובה מזונות ממקרקעי שנתן לבניו דחשיבי כמו ירושה אפי' דאין מוציא' למזונות ממה שמכר או נתן לאחרים דחשיבי משעבדי ותנן אין מוציא' למזון האשה והכנות מנכסים משועבדים מי"מ מוציא' ממקרקעי שנתן לבניו דחשיבי כירושה בעלמא הי"ג מוציא' בזה"ו ממטלטלי שנתן לבניו וק"ל. וכלל אינו מכיר מה הבאת מפ' יש נוחלין שאין חילוק בין נתן לבנו לנותן לאחר

ה"ר אשר ש"י. (ט) חסר בכ"י. (ח) עיין תוס' כתו' ג' ע"א ד"ה עשייתנהו. (ז) חסר בכ"י. (ט) בכ"י ודאי. (כ) בכ"י דאף לירשיו. (כא) בכ"י אין אלמנתו נזונית והוא ט"ס.

מדפריך השתא ירושה דאו' אלמנתו נוזנת מהם מתנת שכי"מ מדרבנן לא כ"ש דהתם פריך אהא דקאמר ואם לאו שאין ראוי ליורשו אין אלמנתו נוזנת מנכסיו ואהא פריך ואמאי אינה נוזנת מנכסיו הא מתנת שכי"מ היא וארישא דמלתא דאמר (כ) דאם ראוי ליורשו אלמנתו נוזנת מנכסיו לא פריך מירי דשפיר קאמר אלמנתו נוזנת מנכסיו. וא"ת אמאי לא פריך ארישא מאי אריא שכי"מ אפי' בריא נמי לפי תקנת אושא דפי' נערה הא ל"ק כלל דאסיפא פריך שפיר טפי ומשבש למלתא דרב אדא בר אהבה מנח הוהא פירכא אבל ארישא לא הוי מצי למפרך מאי אריא שכי"מ אפי' בריא נמי מדר' אלעאי אמר ריש לקיש באושא התקיננו דגובה אפי' ממתנת בריא שנתן לבניו דהוי מצי לשנויי דלמא רב הונא ורב אדא לא שמיע להו דר' אלעאי אר"ל א"נ הוי מצי לשנויי דלמא לעולם שמיע להו והא דנקיט שכי"מ משום רכותא דסיפא דלאחר שאינו ראוי ליורשו אפי' נתן לו במתנת שכי"מ אלמנתו אינה נוזנת מהם וכפי' דלעיל משמע שהתוס' ר"ל בן שהביאו ראוי מפ' יש נוחלין שיש חילוק בין כותב לבניו לכותב לאחר דאהא דקאמר ואם לאו כלומר שאין ראוי ליורשו אין אלמנתו נוזנית מנכסיו פריך מנרע נרע השתא ירושה דאו' (כא) אלמנתו נוזנית מנכסיו שכי"מ לא כ"ש משמע דאי הוה דאו' א"ש דאינה נוזנית אלמא איכא חילוק בין בניו לאחרים ואם איתא דליתא לתקנת אושא לדידן דאפי' איהי אינה נוזנית מהם אפי' לאחר מיתת הבעל מאי ראו' מייתא ר"י מהתם דאיכא חילוק בין נתן לבניו לנתן לאחרים לעולם אימא לך אין חילוק וסוגי' דהתם דמשמע דמתנת בריא לא גבי' הווא כמסקנא דהכא דליתא לתקנת אושא דאפי' מבניו לא גבי' מוונות לאחר מיתת הבעל אלא ש"מ דאפי' דלית לן תקנת אושא הי"מ במאי דקאמרו הוה ניוון מהם אבל איהי נוזנית מהם אפי' בחיי בעלה לכ"ע א"נ אפי' אם אמרו' בחיי בעלה לא מ"מ לאחר מיתת בעלה לכ"ע נוזנית מהם והשתא מוכיח ר"י שפיר מפ' יש נוחלין שיש חילוק בין בניו לאחר וק"ל.

ומה שחלקת גבי בעלה הוא שנעשה יורש שהרי באת להפקיע מוון האלמנה שהוא חוב על הבת תאמר בכך שזכה מחיים ולא נתנה כתובה לגבות מחיים עכ"ל אי"כ עדיפא מוונות מכתובה דהא לענין מוונות משמע בתלמודא דנביא מיניהו אף לאחר מיתה דהא פריך גדולה מוון אמרו אלמנה נוזנית מנכסיו וכמו שהוכחתי לעיל דטפי פשיט ליה דנביא לאחר מיתה דליכא דמטרה לדירה ממחיים וא"כ כיון דאיהי נוזנית בין מחיים בין לאחר מיתה כ"ש דנבי' מיניהו כתובה כיון דמטא זמנא למגבא כתובה דתנאי ככתובה דמי ולא יהא מוונות שהן טפלים חמורים מן העיקר דהיינו כתובה וכבר הוכחתי דכתובה עדיפא למקצת מילי אבל לא גריעא כתו' ממוונות וק"ל.

מז. גרסו' בירושלמי דפי' נערה (כתו' הי"ח) אר"ל בשם ר' יודא בר חנינא נמנו באושא בכותב נכסיו לבניו הוה ואשתו נוזנת מהם וכי' עד הוה ואשתו ובניו קטנים נוזני' מהם אלמנתו מהו א"ר וירא אתותבתא ולא אתפרשתא א"ר אבא בר ממל אתותבת ניל אתותבת ולא אתפרשתא בעי' זו נשאר מוקשת מגומגמת ולא נתפרשא ולא אפשטא ור' אבא בר ממל אמר דאפשטא א"ר בא נראי' דכרי' אם היתה אוכל בחיי בעלה אוכלת ואם לאו אינה אוכלת פי' אם בשעת המתנה היתה אוכלת ונוזנית משל בעלה ולא אמרה איני נוזנית ואיני עושה וגם שלא אמר לה צאי מעשה ידך במוזנותך או אוכלת מהם גם אחר מיתת בעלה אבל אם בשעת המיתה לא היתה נוזנית כגון דאמרה איני נוזנית ואיני עושה או שהי' מספקת וכבר אמר לה צאי מעשה ידך במוזנותך כיון דהוהא שעתא לא מתונא מהני נכסי דמיתנא כבר קפצו הנכסים

מלפניה ומחוקתה שלא לזיון ושוב אינה נונית מהם מבי חיילא מתנה שעה אחת שלא לגבות ממנה מוונות הנוהגים מחיים תו לא פקעה לענין מוונות מעולם. והא מלתא לא שייך לענין כתובה דלא נתנה לגבות מחיים אלא לאחר מיתה ומכי ממי זימני לא חיילא אפי' שעה אחת ועוד כיון דלענין מוונות לא חיילא בנדרין זה לענין כתובה לא חייל. ומה שחלקת שלא נתן לבניו אלא מקצת הנכסים ולא כולם מאי נ"מ אחרי שהילק ונתן כולם לפלוני כך ולפלוני כך ולאשה לא שייך כלום היינו כל נכסיו כי הוא דפ' מי שמת (קס"ח ע"ב) שכי"מ שכתב כל נכסיו רואי' אם כמחלק מת קנו כולן וכו' ועוד שכבר הוכחת דבמצוה מחמת מיתתה נתן ונביא כתובה ומוונות מינה הכל כדפי' לעיל. ושלום מאיר בר' ברוך ולה"ה.

מח. שאלה. הארכתם עלינו אלופינו ומיודעינו הרשומים ואני בא בקצרה לפני כבודכם מרבי המשרה אע"פ שפסקו ר"ת ור"י דאין קנין לאשה בלא בעלה בע"מ שאין לבעלך רשות בהם בין לרב ששת בין לרי"א (א) (פ"ק דקידושין כ"ג ע"ב) וראיותיהם הכתובי' גיל דה"מ משנשאת משוכה הבעל באשה וזה בנכסים אבל בנדרין זה שעד שלא נשאת נתן לה ע"מ שאין לבעלה רשות בה מהני תנאה כדאמרי' ר"פ הכותב (פ"ג ע"א) דאע"ג דהכותב לאשתו נשואה דין ודברי' אין לי בנכסיך לא אמר כלום משום דהוי לשון גרוע אפי' אי כתב לה בעורה ארוסה מהני דאע"ג דאין אדם מקנה דשלב"ל מסתלק מדשלב"ל כ"ש בנדרין זה דאבי הנערה נתן לה קודם שנשאת ע"מ שאין לבעלה רשות בו מהני כיון דבהחיה שעתא לא וזה באשה ובנכסים וכיון דבהחיה שעתא מהני תנאו במאי לפקע תנאו בתר הכי כי ע"מ שאין לבעלה רשות בהם לשון טוב הוא אלא דלגבי אשה נשואה לא מהני וא"כ בארוסה מועיל כיון דלשון דין ודברי' שהוא לשון גרוע מועיל כ"ש לשון זה שהוא לשון טוב שיועיל בעורה ארוסה. ומה"ש נמי לא וזה הבעל לא בריוח של הממון ולא בפירי פירות עד סוף כל העולם כיון דאתני הכי בעורה ארוסה כדאשכחן נמי בר"פ הכותב כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן וכו' עד היו אינו אוכל פירות כיון דכתב לה בעורה ארוסה. ולענין דין שבין החתן והחתן אם יוכל לתבעו נדוניתו דהן הן הדברי' הנקני' באמירה נראה דלא יוכל לתבעו דאולי' בתר אומדן דעתי' כמו שפסק ר"ת בנדונית התנים שלא גבו דמתה הבת לא וזה הבעל בדברי' הללו אע"פ שנשאת דלא עלתה על דעתו אלא ע"מ שתהנה בתו ממה שהוא מכנים וכן היה ר"ת מורה ואף לפרש"י דמוקי לפלוגתא דר' נתן ורבנן (כתו' מ"ז ע"א) (ב) בנתארסה דוקא אבל מתה אחר נישואין ליכא אומדנא משום אחתוני ומשום אנסוכי הוא והא אינסבא אבל הכא הא גלי' האב דעתי' בהדי' שהוא ירא שלא תמרוד בתוך שנתה והא מרדה. כל מה שנשאתי ונתתי אם יתברר שהיא מורדת מחמת לבה טינא על בעלה וא"א להיות עמו כלל. ועל הקהל יש (ג) להחרים על כל היוודע ועד אם שום אדם יש שגרם לה כל זה ואם ימצא שיר אחר' במעל עליהם להכריעה שתשב תחת בעלה ולא יחזור לה הממון דב"ד מכין ועונשין שלא מן התורה במגדר מלתא ונוסרו כל הנשים ולא יוסיפו לעשות זאת. ועוד אחרת אם לא תחזור בה ממרדה והוא ישאל מרבתי' אם יוכל לשא אחרת כמדומה אני שאפשר להיות שיתירו לו לשא אשה אחרת ולזרוק לה הגט אחר שהעכבה ממנה ואתם וכל כנותכם שלום כנפש סר למשמעתכם מאיר בר' ברוך ולה"ה.

ממ. שאלה. שפתי כהן ישמרו דעת. תורה מברעת. לעקור ולשעת. אלופי ומיודעי קרובי וחביבי הרי' ברוך הכהן להאריך אין פנאי ובקצרה אשיב את הנראה בעיני. דברי רש"י ור"י (גדה ס"ז ע"א) לפניך גלויים ויודעים ומה אנו ומה היינו להכריע בהיתר דבר שנחלקו בו אבות העולם וכספק כרת. אמנם יש לרדקק אם שמשו ג' פעמים

מח. (ב) עיין תוס' שם ד"ה ור"א. (ג) עיין תוס' שם ד"ה כתב. (ג) חסר בכ"י.

רצופים וראתה דם על כל תשמיש ותשמיש שקנחה סמוך לתשמיש אתיום או אחר זמן כדי שתרד מן המטה ותדיח פניה או שנמצא על שלו אפי' אחר אחר שהחזקה בני תשמישי רצופי' ולא שמשוה בינתיים בלא דם יש לאוסרה לבעלה והו כפרשי' ותתגרש ותנשא לאחר אם תרצה לפי שאין כל האצבעות שוות ואין לחלק בין ראתה ג' פעמים רצופי' בתחלת נישואיה בין זאת שלא הוחלה מתחלה לראות ונתקלקלה אח"כ כדמוכח בתוספתא דקתני הרי שהיתה נשאת והיתה רואה דם וכנ' ועוד נראה להביא ראי' לפרשי' דקתני מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותנשא לאחר וכנ' ויש לפרש לא תשמש דרישא כמו לא תשמש דסיפא דפעם (א) שלישי של בעל שלישי דאסורה לשמש עד שתבדוק הינ לא תשמש דרישא ליכא לפרושי עצה טובה קמ"ל אלא איסורא לגמרי איכא למימר. אמנם אם לא ראתה בני תשמישי רצופי' ולא בני תשמישי שווי בדילוג דלא קבעה לה וסת לראות דם בשעת תשמיש לא בעת שזה ולא וסת לראות דם בדלוג שזה או אם נמצא דם על שלה אחר אחר כל כי האי (ב) גונא מותרת לבעלה עד שתקבע לה וסת לראיית דם בשעת תשמיש או בשוה או בדילוג שזה כדאמ' פ' תינוקת (ס"ו ע"א) ואם יש לה וסת תולה בוסתה. אמנם הימים שהורגלה בהם להיות רואה בשעת תשמיש חוששת להם וכשיגיע יום כזה לא תשמש כגון אם שמשוה בריש ירחא וראתה וטבלה ושמשוה בינתיים ולא ראתה לכשיגיע ריש ירחא לא תשמש ואע"ג דלא קבעתי' אלא חד זימנא חישי' לה חד זימנא ובהד זימנא נמי מיעקר כהווא דהיתה למודה להיות רואה יום מ"ו ושנתה ליום כ' וכנ' ואם הורגלה לראות סמוך לטבילתה כל יעה בתשמיש ראשון וכן עשה ג' פעמים רצופים לני טבילות שבכל תשמיש ראשון ראתה דם מחמת תשמיש שנמצא דם על שלו או על שלה אתיום או אחר זמן או אין לה תקנה לשאר תחת בעלה אלא תתגרש לאלתה ואסור להשהותה אף אם אינו רוצה לבא עליה דחישי' שמא יבא עליה דכיון דכשתטבול ליכא אלא איסור דרבנן דקיי"ל וסתות דרבנן יוציא כמו מעוברת חבירו או מינקת חבירו דבין לר"ם ובין לרבנן יוציא דחישי' משום דאיסורא דרבנן קילא דילמא אתי למעבר עלה. והכי מפליג בר"פ התולין (ל"ו ע"ב) בין איסורא דרבנן לאיסורא דאוי' וכן ברפ"ק דכתו' (ד' ע"ב) ואע"ג דאמרי' החם היכא דבעיל (ג) שרי כיון דהבא אסורה לו עולמית לפרשי' איכא למיחש טפי דאפי' באיסורא דאוי' חישי' כדאמרי' בספ"ב דכתו' (כ"ז ע"ב) המגרש את אשתו לא תנשא בשכונתו כ"ש עמו בבית דלא כיון דנייסי בהדי הדרי וכי' באיסורא דרבנן כי האי דקילא ליה טפי כיון דאתיום דרבנן חישי' דלמא עבר עלה.

וישאלת אם יש לה כתובה אם יצטרך להוציאה נ"ל דמנה מאתים אית לה וכי'ש נדוניא דהנעלת ליה כיון דאנוסה היא (ד) ליכא למקנס אבל תוספת בהא אפליגו רבוותא כבאה מחמת טענה וכי"ב כל הנך בס"פ הבא על יבמתו (ה) (ס"ה ע"א וע"ב) שפ"ח ורבי' האלפסי רוקא מנה ומאתים ונדוניא אבל תוס' לא דאדעתא דתיפוק מיניה בע"כ לא אוסיף לה ור"ת חולק והבא להוציא צריך להביא ראי' הינ להנך דמיי' הלכך תוס' לא מפקי' מיניה ושוב מצאתי בס' רמב"ם זצ"ל כדברי וז"ל (פכ"ה מאישות הי"ח) הרי שבדקה עצמה ונבעלה ובעת שקנחה עצמה היא והוא נמצא דם (ו) על עד שלה או על עד שלו אם אירע זה פעם אחר פעם ג' פעמים סמוכות זו לזו הי"ז אסורה לישב עם בעלה ותצא (ז) בלא כתובה כלל שהרי אינה ראוי' לתשמיש ויוציא ולא יהויר עולמית שמא תתרפאה ונמצא שלא נמר לנרשה

ממ. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י מינא. (ד) חסר בכ"י וכתוב במקום שרי ועוד. (ז) בכ"י איכא. (ח) עיי'ש תוס' שם ד"ה כי הא. (ו) בכ"י על שלו על שלה. (ז) לשון הרמב"ם לא עוקר

בשעת גירושין ומותרת לינשא לאחר בדיא שהיתה כך מתחלת גישואיה ומבעולה ראשונה ראתה דם אבל אם אירע לה חולי זה אחרי שנשאת נסתחפה (ח) שררה לפיכך אם בעל פעם אחת ולא נמצא דם ואח"כ חזרה לראות דם בכל עת תשמיש יוציא ויתן כתובה כולה ולא יחזיר עולמית כאשר בארנו וכן כל אשה שנולדה בה מומין אחר שנשאת אפי' נעשית מוכת שחין אם רצה יקיים ואם רצה יוציא ויתן כתו' עכ"ל אלמא משמע דאסורה לישוב עם בעלה דחיישי' שמא יבא עליה דכיון דאסירא ליה אסור להשהותה כי על רואה דם מחמת תשמיש כתב דאסורה לישוב עם בעלה ועל נולדו בה מומין כ' אם רצה לקיים יקיים ואענ' דבריש מס' זבחים (כ' ע"ב) גבי אשה לאו לגירושין עומדת כתב (ט) ר"י לאו לגירושין עומדת ואפי' זינתה יכולה להיות חתויה ותשמשנו כשפחה בעלמא שאני החם דליכא למיחש כולי האי שמא יבא עליה דכיון דזינתה תחתיו שונא אותה ומאוסה בעיניו. מיהו נ"ל דהכא כל זמן שאינו הפין לשא אשה אחרת ורוצה להשהותה ע"י שלישי ובשכונה אחרת ולא ילך אצלה אלא בעדים אינו צריך לגרש אם אינה באה מחמת טענה אבל אם רוצה לשא אשה אחרת יוציא ויתן כתו' אפי' לרבא דל"ל הנושא אשה על אשתו יוצא ויתן כתובה (יבמות ס"ה ע"א) בהא מודה דהתם תרווייהו הויין ליה זו אשתו וזו אשתו ואפשר ל"י למיזניהו לתרווייהו אבל הכא דוואסורה וזו מותרת ויאמרו זו אשתו וזו זונתו יוציא ויתן כתו' כדפי' ושלום לך ולתורתך ולכל ביתך ולחמך איש כלבי כנפש אוהבכם נדבה מאיר בר' ברוך שיחי'.

ג. ד"פ ס"י תר"ל בקיצור וד"ל ס"י ת"ג באריכות וכן היא בכ"י פארמא בשלימות בס"י תניב.

נא. שא"ל. ועל האשה שעושה צרכיה ומוצאה דם גם בתר דתמו מיא מוציאה דם ע"י קינוח עכ"ל וכתבת שרבותינו מקלוניא נראה להם להתירה כר' (א) יוסי דאמר בין עומדת בין יושבת טהורה לא מבעי' בהא דהוי' בחר דמתמו מיא ונ"י קינוח דטמאה אפי' לר"י דעיכ לא קאמר ר"י טהורה אלא נמצא דם על המים חדע דאפי' באיש ואשה שעושי' צריכהם בספל קתני (גדה נ"ט ע"ב) ונמצא דם על המים ר"י מטהר ודוקא על המים אבל ע"י קינוח נמצא דם על הער לא ובנמר' משמע הכי דפרין ודלמא בחר דתמו מיא אתי וכו' מכלל דאי ידעי' כודאי דבחר דתמו מיא אתא טמאה לכ"ע אפי' כי נמצא על המים כ"ש ע"י קינוח והא דלא קתני ברישא ונמצא דם על המים יניד עליו ריעו קתני לה בסיפא וכ"ש ברישא דאפי' בסיפא לא מטהר ר"י לכתחלה אלא על המים וביושבת על שפת הספל ומונקת לתוך הספל וכן משמע הלשון דלא קתני אירי ואירי בספל שעשו צרכיהן בספל ונמצא דם על המים שימ' דה"ק ר"י עשו צרכיהן בשפת הספל ונמצא דם באמצע המים ע"י זינוק כהווא דוקא מטהר ר"י לכתחלה אבל בלא זינוק לא וכ"ש באשה לחודה וכמה פעמי' תמהתי על ספרי פסקים שהביאו דברי ר"י ופסקו כמותו ולא ירדו לחלק בדבריו כלל כי לכאורה ראוי להחמיר אף לר' יוסי דדלמא בחר דתמו מיא אתא אפי' יושבת ע"ג הספל ומונקת לפי' שפי' ר"י דכולה מתני' במונקת דוקא ולפי' מצ"י למימר דכי היכא דר"מ לא מטהר ביושבת אלא במונקת לר' יוסי נמי כ"ש בעומדת דלכאורה משמע דל"פ כלל ביושבת ואי לר"מ דוקא במונקת ואי

ולא תוסי' ואין לה תנאי מתנאי כתו' ורבי' כולל זה במלת כלל שהוסיף על לשון הרמב"ם. (ט) חסר בכ"י. (ט) עיינ' ש"ס תוסי' ד"ה סתם.

נא. עיין הגמ"י פ"ה מואסורי ביאה אות ב. (ב) בכ"י איתא בכל מקום כאן ר' אסי

לרי יוסי אף בלא זינקה הרי ביושבת נמי איכא פלוגתא ומיהו האי מצוי למימר כיון דמתני' לא איירי אלא בוינוק א"כ ביושבת דמתני' דלא איירי אלא בוינוק ליכא פלוגתא ומיהו ביושבת שאין מונקת דלא איירי מתני' מצוי למימר דאיכא פלוגתא דר"מ דמטמא בעומדת אע"פ שמונקת דאיכא חדא לטיבותא וחדא לריעותא ה"ה איפכא ולרי יוסי דמטהר בעומדת דמונקת כיון דאיכא חדא לטיבותא ה"נ ביושבת שאינה מונקת או דלמא טעמא דרי יוסי דאין דרך דם גדה לבא עם מי רגלים כלל ובכל ענין מטהר בנמצא על המים ואפי' בתרתי לריעותא. מיהו לפיר"ח דפי' ה"מ בדיעבד כו' (גדה נ"ט ע"ב) דברישיא דחדא ספיקא היא לא מטהרי' אלא כדיעבד דלא מטהרי' לכתחלה א"כ מצוי למימר דגם לבעלה נמי לא מטהרי' לה לכתחלה כיון דאפשר לה לטבול לאחר ז' ואפשר כי ספרי פסקים המתירי' אפי' לכתחלה שמא ר"ל לבעלה כמו דיעבד דמי והלוק דיעבד ולכתחלה היינו לענין טהרות לעסוק בטהרות לכתחלה שאם לא תעסוק בטהרות מה בכך אבל לבעלה כדיעבד דמי ולא אסרי' לה בשעת עונה שהיא מצוה. ולבי מהסס לפי' שפי' התוס' בפי' כל היר (ב) (י"ד ע"א) גבי בדיקה בעד שאינו ברוק לה והניחתו בקופסא וכו' דלמסקנא דמסיקנא כשטימא ר"מ משום גדה מצוי למימר לפיר"ח דלרי' דאמר טהורה משום גדה ומטמא משום כחם כרי' חייא כרי' שלא יהו שלש מחלוקת בדבר דר"מ מטמא משום גדה ורי' חייא משום כחם ואי רי' יוסי מטהר לגמרי באשה שעושה צרכיה ובדיקה בעד שאינו ברוק לה והניחתו בקופסא דתלמודא מרמי להו התם להרדי אם כן הוי ליה שלש מחלוקת בדבר ואם כן לפי' זה כיון דלרי' יוסי טמאה משום כחם ראוי לחוש אף לבעלה לפי' שלשון כחם משמע בין לטהרות בין לבעלה סוף דבר כשראתה דם על המים איני אומר בה לא איסור ולא היתר איסור איני אומר בה שמתוך ספר הפסקי' דלא פליג נראה שרעתם להתיר בכל ענין ואע"פ שלבי מהסס מ"מ כיון דכתמים (ג) דרבנן ולא אמרו להחמיר אלא להקל כדאי לסמוך עליהם והיתר איני רואה בו מטעמא דפי' כו' והשומע ישמע וההדר יחדל. מיהו בתר דתמו מיא וע"י קינוח נראה דליכא מאן דשרי' כמו באשה זו ששאלת מאיר כרי' ברוך שיחי'.

גב. שאלה. מתניתא דמר תנינא ושליוחתי קא עבידנא ורשותא דריש גלותא והרמנא דמרנא ורבנא הר"ר יקותיאל חקרנו והנה זאת האשה מכה יש לה במקור שכשהיא מטילה מים יש לה כאב וקשה לה לכהרבות ופעמים רואה דם על המים ולא תדיר ואף כשהיא רואה אינה רואה בתר דתמו מיא לא ע"י בדיקה ולא ע"י קינוח ודעת תלמידך כדעתך ואף כי אינך צריך לדעתי החסרה פהת מיהודה ועוד לקרא ארון לפניך במצותיך ומטיבותיה דמר אתתא שריא לנברא כדאמרי' פי' תינוקת (ס"ו ע"א) ונאמנת אשה לומר מכה יש לי במקור שממנה יוצאה דם דברי רבי ואפי' רשבי' לא פליג עליה אלא לענין טומאה וטהרה משום דסיל דמקור מקומו טמא אבל דם נדות ליכא ומודה דשרי' לנברא. אמנם אי לאו מה"ש דנאמנת לומר מכה יש לי ליכא למשרי' מההיא דהאשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם על המים דרי' יוסי אומר בין עומדת בין יושבת טהורה והלכתא כותיה דההוא אוקמי' דוקא ביושבת ע"ג הספל ומונקת לתוך הספל ונמצא דם על הספל דאם איתא דבתר (א) דתמו מיא אתא על שפת הספל אבע"י ל"י לאשתכוחי אבל בענין אחר חיישי' דלמא בתר דתמו מיא אתא דם מן המקור ואין לדחות דהא דאוקמי' הכי היינו דוקא לרי"מ

במקום רי' יוסי והוא מעות כמבואר בגדה (נ"ט ע"ב) דפליגי רי' מאיר ורי' יוסי. (ג) עיי' ש תוס' ד"ה ורי' יוסי. (ג) חסר בכ"ו.

דמחמיר אבל לר"י דמיקל בכל ענין טהורה דהא ליתא דמשמע דביושבת לא פליגי וכי היכי דלא מטהר ר"מ ביושבת אלא על שפת הספל ונמצא דם בתוך הספל הי"ג לר"י יוסי לפי שיטת ר"י שפ"י וכולה מתני' בין עומדת בין יושבת איירי במזנקת וכ"ש לפרי"ח דפ"י דהא דקאמר ר' יוסי טהורה ה"מ משום נדה אבל לכתחלה לא ומטמא משום כתם וההוא דר"פ (ב) האשה שהיא עושה צרכיה (נ"ט ע"ב) דקאמר ור' יוסי דחד ספיקא מטהר בס"ס מבע"י מהו דתימא בדיעבד אבל לכתחלה לא ומטמא משום כתם קמ"ל דלפי פירושו דקמ"ל דאפ"י לכתחלה אסיפא קאי דאיכא ס"ס אבל לא ארישא דליכא אלא חד ספק ואע"ג דמעיקרא הוי משמע ליה בפי' כל היד דר"מ מטמא משום כתם וא"כ משמע דר"י הוי מטהר לגמרי למסקנא דמסיקנא דר"מ מטמא משום נדה איכא למימר דר"י מטהר משום נדה ומטמא משום כתם וסברא גדולה לומר כן ולא נאמר ג' מחלוקת בדבר בעד שאינו ברזק לה דר"מ מטמא (ג) משום נדה ור' חייא משום כתם ור"י מטהר לגמרי דכיון דבאשה שהיא עושה צרכיה מטהר ר"י הי"ג בעד שאינו ברזק לה דהא קאמר תלמודא נדה (י"ד ע"ב) כשתייהר ר' יוסי לעצמו מטהר אלמא הא בהא תליא אם לא נחלק כמו שחילק ר"י דבאשה שהיא עושה צרכיה יש להקל דרנא אחת טפי כיון דרגלים לדבר דמחמת מי רגלים אתאי אמנם קשה ע"ז דא"כ מאי פריך תלמודא (שם) והאמר ר' יוסי בר חנינא כשטימא ר"מ לא טימא אלא משום כתם ואלו רבי משום נדה קאמר לשני דבאשה שעושה צרכיה יש להקל בה דרנא אבל (ד) מורי אמר לי דהא סברא היא מטעם כל דהוא לאסוקי חד דרנא מטהרה לעשות כתם אבל מכתם לעשותו ודאי למשרף עלי' תרומה וקרשים לא משמע ל"י לתלמודא הלכך פריך שפיר ושלוש מאיר ברי' ברזק שיחי'.

גג. שאלדה. ועוד יוריני מורי אשה שיש לה שומא באותו מקום בבית החיצון מקום שהשמש דש וגם בבדיקת העד וגם כשהיא משמשת עם בעלה מוצאה דם מחמת השמש שנוגע בשומא באותו מקום דם טמא או טהור. לב תלמידך נוטה שאין לחוש כראי' בפ"ב דנדה (ט"ז ע"א) דהרואה דם מחמת מכה ומשמע אפ"י בשעת וסתה טהורה ובמקור מקומו טמא קא מיפלגי רבי ורשב"י ואומר ר"י הא דמטהרי' לאשה אפ"י בשעת וסתה אי וסתות דרבנן ה"מ כשהיא מרגשת שבא הדם מן המכה שיש לה צער ומרגשת מכאב המכה המוציאה דם ולא חיישי' שמא גם מן המקור יצא דם כיון דוסתות דרבנן אבל אינה מרגשת שבא מן המכה טמאה בשעת וסתה אף לרבי דאמר וסתות (א) דרבנן דאל"כ הוי בעינן דכל ענין תולה במכה א"כ זאת האשה תהיה טהורה (ב) לעולם דכל שעתא נתלה בדם מכה אלא ודאי כן הוא דאם אינה מרגשת שבא מן המכה טמאה אם זמן וסתה הוא אבל שלא בשעה וסתה אע"ג דלא מרגשת דמחמת מכה קאתי תלי' בדם המכה כיון דקיי"ל וסתות דרבנן כמו שפסק ר"י בפ' כל (ג) היד. ובימי ספירתה אם ידועה לה כמה ימים היתה רגילה לראות רצופין קודם שילדה לה השומא גם עתה מנין אותם הימים תהיה טמאה ואז תתחיל למנות בטהרה מ"מ תבדוק בימי ספירת טהרתה שחרית וערבית כי שמא תראה דם בשפע שיהא ניכר שמן המקור בא ולא דם שומא גרידא הוא. ועוד כיון שהשומא עומדת בפרודורו אפשר להתברר אם מן

גב. (ב) חסר בכ"י. (ג) מן האשה עד ור' יוסי חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י. (ד) בכ"י מורו אמר להו וזה אין לו הכנה ולפי הגהתי א"ש.

גג. (ב) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י. (ג) עיין תוס' שם ד"ה ומ"ס. (ד) חסר בכ"י. (ה) בכ"י בשעת וסתה.

המקור בא כשהיא מכנסת העד להוריו ולסדקי' בפנים ותן לחכם ויחכם עוד די
 להכימא ברמיוזא. וההוא דפ' המפלת (כ"א ע"א) המפלת כמין קליפה תפיל למים וכי
 (ד) לא דמי לההוא דפ' כל היר דמטהריו בלא הטילה למים דההוא דפ' המפלת
 בשעת וסתה מיירי ולא הרגישה האשה בעצמה אם מחמת מכה היא אם לאו הלכך
 תפיל למים אם נמוחי' טמאה כי דם המקור שנקרש הוא ואם לאו שחורה כי בריית
 בשר אדום הוא של המכה עצמה ולא דם ובלא"ה ל"ק דהרופאים ראו בוכוכית
 שלהם שיש לה קיבוץ של תלתולי דבר אדום ולא היו יודעי' אם דם מקור הוא
 ונעשה כך או אם מורסא ומכה נמורה הי' לה והיא לא היתה מרגשת בשום מכה
 הלכך תפיל למים אם נמוחו טמאה אפי' (ה) שלא בשעת וסתה דם מקור הוא ואתה
 ותורתך וכל ביתך וכל כנותך שלום שלום לעילום כנפש סר למשמעתך מאיר כר'
 ברוך ולה"ה.

גד. שאלה. וששאלת אם ימי טוהר נהגי' בזה"ז בהא ליכא מאן דפליג ודאי
 נהגי' ושכתבת שהאלפסי כתב דאין נהגי' בזה"ז אין בידי אלפסי

מהלכות נדה אבל בשכבר דקדקתי בו ולא כ"כ מטיבותי דמר אלא כ"כ דאע"ג
 דמשמע בפ' בנות כותים (ל"ד ע"א) דמשכלו ימי טומאה לזכר ולנקבה כל הדמים
 שהיא רואה שוב אינן סותרי' וכשתפסוק מלראות (א) תמנה ז' נקיים אח"כ למי' ד
 ימי לידה שאין רואה בהם עולי' לספירת זיבתה אפ"ה משום חומרא דרבי זירא
 סותרת כי ר"ל דחומרא דר"ז נהגת אף בימי טוהר כ"כ רבינו (ב) האלפסי אבל
 משטבלה מודה הוא שכל דמים שתראה טהורים לגמרי כל ימי טהרה ובהא לית דין
 ולית דיין ואם עם שבשדות נהגין בו איסור מחמת חומרא מ"מ לא מצינו שום אדם
 גדול שאסר וביוצקי מים על ידי רבותי בצרפת וזכרני ששאל מורי אבי ולה"ה את
 מורי הרב זצ"ל אם ימי טוהר נהגי' בזה"ז והי' מורי הרב תמה בדבר מאד וכי אינך
 יודע שימי טוהר נהגין והא ליכא מאן דפליג וכן אמר לי לכתוב לו ובשובי לזה
 המלכות שמעתי בני אדם אומרי' שהאלפסי כ' שאינם נהגי' (ג) כשאמרת אתה הוא
 ודקדקתי בדבריו ועלה בידי כאשר כתבתי לך והמחמיר יחמיר והמיקל לא הפסיד.

גד. שאלה. על ששאל אדוני על שמועה ששמע שאני מתיר לנשים לאחר טבילה
 להכנס במרחץ להויע ולהשתטף בחמין אודיעך כי מיום עמדתי על דעתי
 תמתי מאין רגילי' שנהגו איסור בדבר ואמרתני אני עם לבבי אולי מההוא ד"ה
 דברים (שבת י"ד ע"א) שהיו טובלי' במי מערות סרוחין וחוריי' ונותני' עליהן ג' לוגין
 שאובין התחילו ועשאם קבע לומר לא הללו מטהרי' אלא הללו כו' הי' רוצי' לגזור
 שלא לכנס במים שאובי' אחר הטבילה ואם מטעם זה לאו מילתא היא ד"ה דבר
 לא גזור אלא לתרומה ולא לחולין וכל לבעלה חולי' הוא כדאי' פ' השוחט (ל"א ע"א)
 וכן דנתי' בשכבר לפני הר"ר יצחק מווינא כשישבנו (א) בבית הכנסת ואי' מן החבורה
 התחיל לדבר בדברים הללו והייתי לדעתי שהי' אומר ודנתי' דכל לבעלה חול' הוא
 ושחק. ושוב שמע מבחורי' ממנטובא שמכבר שלח דבריו לאסור אל רבינו ישעי'
 מברנגיא זצ"ל והשיב לו להיתר כדברי ועל דא אנא סמך ושלום.
 נו. ד"פ סי' פ"א ופ"ב.

גד. עיין רמב"ם פ"א מה' איסורי ביאה וטור וב"י יו"ד סי' קצ"ד. (ב) בכ"י תראה.
 (ג) עיין מרדכי הלכות נדה רמז תשל"ח. (ג) בכ"י כשאר.

גד. עיין מרדכי שבועות רמז תש"ן ובכ"י פארמא סי' רפ"ט. (ב) בכ"י בבוי' שבוייר
 לא ידעתי לפתור.
 Gross 91.201 14

גו. ד"פ תקמ"ו ותשו' הרשב"א סי' תתנ"ט ותת"ס.
 גה. ד"פ סי' תקמ"ו ותשו' הרשב"א סי' תתס"א.
 נט. ד"פ סי' רס"א.

ס. שאלה. אלופי ומיודעי אשר שאלוני משפט צדק כרת מה לעשות על ראובן שנתן בתו לשמעון וישען על ביתו ואין יכולת בידו לפי דברי האשה וכענין הזה שרתה עמו שלש שנים ויהי כי ראתה כי אין לאיש גבורתו שאלה ממנו כתובה ונט בכ"ד וכששמע שמעון הדברי השיב לי כי לא מידו היתה זאת כי אם מידה המורדת ובוועטת אבל גבורת אנשים לו ויכול לבעול ע"כ דבריהם. וע"ז אני הן דאע"ג דאמרי' שלהי הבא על יבמתו (סי' ע"א) דדברי' שבינו לבניה היא נאמנת ה"מ בטענת יורה כחץ וכדקאמר התם דאיהו קים לה ביורה כחץ איהו לא קים לה ביורה כחץ וכדקאמר נמי בשילהי נדרים (צ"א ע"א) נהי דבכיאה ידע ביורה כחץ מי ידע אבל כאן שטוענת שאינו יכול לבעול אינה נאמנת כיון דמכחישה דבכיאה מיהו ידע ומטעמא דרב המנונא לא מהימנא ואע"ג דלא מחצפה ביה במאי ידע ואי הווי קים ליה מוכח בשילהי נדרים דמהימנא שפי ה"מ היכא דלא תבעה כתוי' אבל היכא דתבעה כתוי' כי הכא לא כדמשמע בההוא דהבא על יבמתו איהו קים לה ביורה כחץ איהו לא קים ליה משמע דאי הווי קים ליה לא מהימנא ומתוקמא בתבועת כתוי' והאי דמפלגי' ביה כה"ג אשכחן פ' האשה (ק"ו ע"א) דכי אמרה מת בעלי תנו לי כתובתי אף לינשא אין מתירין. ועוד דאפי' ביורה כחץ דנאמנת מוקי בשאלות דרך אחאי ובה"ג בהלכות קידושין בבאה מחמת טענה וזו אינה באה מחמת טענה אלא ששואלה עונה ואע"פ שפירושם דחוק ואין לי להאריך עדין יש לי פירושי' אחר' ומוקמי' לה בששה עשר שנים עמה ויש לו בנים מאשה אחרת או אנשאת לשלישית (א) קאי וכל זה לא שייך כאן ולא מהימנא ואין לי להאריך בכל אלה אבל לפי מה שכתבת באגרת שאח"כ הורה שמעון שאינו יכול לבעול כך (ב) נראה בעיני שלכאורה צריך לתן נט וכתוי' אע"ג דביורה כחץ לא אמרי' יוציא ויתן כתוי' למשנה ראשונה אלא בבאה מחמת טענה כמו שרגיל רבי' יצחק לפרש ביבמות ה"מ התם דמצי לקיומי מצות עונה אבל הכא שאינו יכול לקיים מצות עונה והיא נשאת מתחלה לכך פשיטא דיוציא ויתן כתוי' ק"ו מאיני זן ואיני מפרנס ואע"ג דהתם מרד והכא אנים ועוד כי לפי מה שמעמיד ההוא דנדרים באינה באה מחמת טענה ומפרשי' לה דמקדמת מפני שאינה נהנית כשאינו יורה כחץ לפי' זה יש לי ראייה דיוציא ויתן כתוי' בשאינו יכול לבעול דכ"ש הוא אפי' למשנה אחרונה ליכא טעמא אלא משום דעיניה נתנה באחר אבל הכא הא קא מודה. ועוד יש לי ראייה מפרשי' שפי' פ' ב"ש (ק"ב ע"א) השמים ביני לביןך גלוי וידוע לשמים שאינו נוקק עמי כדרך שאר בני אדם ולפי פירושו ודאי היינו עובדא דאתא ליתן ועיניה נתנה באחר לא שייך הכא דהא קא מודה. ואע"פ שמקשה ר"י על פירושו מדבשילהי נדר' משמע דטוענת משום דאינו יורה כחץ מ"מ נראה בעיני שאלו ואלו דברי אלקים חיים הם וכפ"ה משמע בירושלמי אלא שלשון השמים אינו כלשונו והכי אמרי' התם השמים ביני לביןך כמה דשמיא רחיקא מארעא כן תהא הוויא אתתא כו' נ"ל דתהא הוא ט"ס ואע"ג דלרב המנונא דקיי"ל כותיה א"א לאוקמי אלא ביורה כחץ כדאי' בנדר' מ"מ מתוקמא ההיא דירושלמי כדברי רבא ומן הירושלמי יש

ס. תשו' מיימוני להלכות אישות סי' ו' בארכות ועי' ש סי' ז'. (ב) עיין תוס' יבמות סי' ע"א ד"ה שבינו. (ג) חסר בכ"י. (ג) מן למצא עד רבתי חסר בכ"י והגהתי עפי' תשו' מיימוני.

ראי דאהא לא פליג תלמוד שלנו שלא יהא צריך להוציא ולתן כתוי באינו יכול לבעול ואע"פ שהייתי יכול להעמידה בכאה מחמת טענה לכאורה כי מוקמי לה באינו יכול לא איירי אלא כפשטה בלא טענה דחוטרא לידה ומרא לקבורה דכל עיקר שהי רבי יצחק מעמידה דלא כפי השאלתות לא הי מעמידה אלא שקשה מההוא דסוף דגדרים (ג) למצא קפידת האשה בשאינו יורה כהן אבל אי מיירי באין יכול לבעול איכא קפידא רבתי וה"מ דלא תבעה כתוי אבל אי תבעה כתוי לא מהימנא ודומה זה לההוא דפי האשה כתרא (ק"י ע"א) האשה שאמרה מת בעלי התירוני לינשא מתירי אותה לינשא ונותני לה כתוי מת בעלי תנו לי כתוי אף לינשא אין מתירי אותה אבל זו שאומרת לא הוא ולא כתוי ואף משלה היתה רוצה ליתן שיגרשנה ויש כמה רגלים לדבר שהיא אומרת אמת לית דין ולית דיין דמהימנא ושלום על דיני ישראל ושלום מאיר ברי ברוך ולה"ה.

ואם אינה באה מחמת טענה למדוה לבא מחמת טענה שיהא הדבר בהיתר גמור אף לדברי ר"ת כי לדברי ר"ת אף במקום שיש אמתלא שאינו מתקבל בשאר אדם אין כופי אותו להוציא כי אמרה מאיס עלי ולא כמ"ש מעבר וגם כתבו רבותינו כי שמא י"ל מ"ש בתוס' אינו מדברי ר"ת אלא לשון רבי שמשון הפרשן שבא ליישב פי' רש"י אבל ר"ת חולק אף בזה ובכאה מחמת טענה ויש אמתלא לדברי מודה דכופי כדאי בס"פ הבא על יבמתו.

סא. תשו' מיימוני להלכות אישות סי' כ"ה וד"ל סי' ש"י וכ"י פארמא סי' שמי"א.

סב. תשו' מיימוני להלכות אישות סי' כ"ה בהקדם מ"ש כאן בס"י זה למ"ש בס"י שלפני זה ובד"ל סי' ש"י היא כמו כאן וכן הוא בכ"י פארמא סי' שמי"א.

סג. שאלה. אלוה נא אל הדר הגדול אשר משם יוצאה הוראה לישראל הנני מניד הקורות שאירע לבחור אחד כהן שראה שאשתו הלכה לקראת

בחור אחד למקום יחוי ושהו שם שעה קטנה לא כדי טומאה ונתפורז שאמרה של האשה באתה אליהם בנר דלוק ואתה המעשה פעם אחרת הי' אותו הבחור כהן שוכב על מטתו בלילה בשעה שהעולם ישנים ושמע אהורי הכותל שהיו ביהר ומחמת קול נשימתן הבין שקלקלו ולא דבר אליהם שום דבר וגם בלילה פעם שנית שמע כמו כן שהי' ביהר והבין שקלקלו מחמת נשימתן אבל לא ראה שקלקלו אלא שהו כדי טומאה וסמך אזנו לכותל ושמע בקול נשימה כדרך שאדם משמש עם אשתו מחמת הנשימה ששמע ומחמת היהוד ששהו שם הי' דעתו לאוסרה עליו ואותה הלילה שקלקלה ראה הבעל שאיחרה מלכא לישן ולמחרתו של הבנת קלקול הוכיח אותה על מעשיה ועל קלקוליה והשיבה מבעל אחר אתה חושדני זה אני קובל למי שאמר והיה העולם שנפלת לחלקי וקודם מעשי' הללו לא היתה אוהבת אותו והוא אוהב אותה ותמיד מפיסה ולא הטתה אזנה וכל שמושו עמה היתה בע"כ ותאיר עינינו אם היא מותרת לו אם לאו ושלום.

נראה בעיני א"כ הוא הדבר כמ"ש ששמע אותם שהי' ביהר ושמע קול נשימתן כדרך המנאפי' שמנשימי' בשעת תשמיש דודאי אסירא עליו דרבי' יצחק (א) פסק דלא בעי שיראה כמכחול בשפופרת אלא משיראה אותם כדרך מנאפי' וכיון ששמע אותם יחד מנשימים כדרך מנאפי' מה לי דרך זו מה לי דרך אחרת כדרך המנאפי' סתמא קתני כך לי (ב) סימן רע זה כמו סי' אחר ובלבד שיאמר שברי לו

סג. תשו' הרשב"א סי' תתל"ב ותתל"ג ובשינוי והשמטה בתשו' מיימוני להלכות אישות סי'

ח. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י כך לי רע סימן זה. (ד) חסר בכ"י.

שאשתו היתה שאין לו לתלות באשה אחרת א"כ ודאי שויתה עלי' חתיכה דאיסורא וגדולה מזו אמרו ביבמות (כ"ד ע"ב) רובל יוצא ואשה חוגרת בסנינר הואיל ומכוער הדבר תצא וכן מנעלים הפוכים ורוק למעלה ואע"פ שר"ת מפרש תצא מרובל ולא תצא מבעלה הא ודאי האי עובדא מכוער היה מפי לאוסרה גם על בעלה ועוד שר"ת עצמו חזר בו ואמר דנ"ל תצא אף מבעלה בדבר מכוער וכן פסק בשאלות דרב אחאי דאף מבעלה תצא ומיהו פי' דרוקא שראו עדי' דבר מכוער דאיכא לעו מפי דעדים מסקי לקלא אבל בראית בעל לחודי' בדבר מכוער לא מסקי' לה היינו דוקא בדבר מכוער (ג) אבל אם זוהי אותה נבעלת לאחר פשיטא דאיסרא ליה דכעדי' חשיב וכן פרי' בהרי" בריש כתובות וה"ה דאם ראה הבעל בדרך מנאפים דאיסרא ליה דהוי כמו ביאה ודאית ומיהו ה"מ לאוסרה עליו אבל להפסידה כתו' לא מהימן אלא צריך עדים. ומיהו אם לא הכיר בודאי שאשתו היתה אלא מתוך שנתייחדה פעם אחרת תולה לה בשביל כן אינה אסורה א"כ אומר שנבחר לו שלא היתה לשם שום אשה הריא שעתא אלא אשתו ודאי אסרא ליה אפי' אם הוא ישראל ולענין זה אין חילוק בין ישראל לכהן אלא כנ"ל לפי שיטת רבותי ושלום יחוקי' בר' יעקב נ"ע. ואחר שלחו לפני מורי שיי' והשיב חכם שאסר אין הכירו רשאי להתיר וחלילה לי להתיר מה שאסר מורי הר"ד יחוקי' ואם הייתי בפניו הייתי נושא ונותן עמו דק"ל על דבריו דאין אוסרי' על היחוד ואין אוסרי' אלא בקינוי וסתירה או שיראו בדרך המנאפים ששוכבים בקרוב בשר אבל מה ששמעו אותם מנשימי' מה בכך שמא היו משתגעים ביהר דרך שחוק ולא אסרי' בהא דאפי' בדבר מכוער לא אסרי' כגון רובל יוצא ואשה חוגרת בסנינר דהיליל אם לא הסירתו מעליה לזנות למה היתה מסירה אותו וכן כל שאר דברים מכוערי' דקא חשיב שיש רגלים לדבר טובא אפי' אם אין עדי' שראו בדבר מכוער לא אסרי' לה על בעלה בראיית הבעל כ"ש הכא שיש לתלות משק שדים אלא ששגעו ומן השיגעון הזה הי' משתמע קול גניחותיהו ואני חדשתי חידוש גדול באותה השמועה ליישב דברי השאלות ואין לי להאריך ואני אינו מתירה כלל עד שיתרפא מורי הרב ואבחנה. דברי עמו ושלום מאיר בר' ברוך שיחי'.

סד. שאלה. וששאלתם שבאים בני אשתו ליטול כתו' בנין דכרין בהא מלתא איכא פלוגתא דרבנותא וכי' ר"י בעל העיטור זצ"ל וז"ל ודוקא מתה אחת בחייו ואחת במותו הא לא מתה אותה שבמותו (א) היתה היה אין נותנין לבני ראשונה כתו' בנין דכרין אע"ג דאיכא מותר דינר וכן פי' ר"ח והגאונים' נשאל נאון נשא אשה ומתה בחייו ונשא אחרת ומת הוא לזו בנים ולזו בנים ונטלה שנייה כתו' ועודה בחיים יש להם לבני ראשונה כתו' בנין דכרין או לא והשיב דבר זה אינו מפורש בגמ' ואין דינן בדבר שאינו מפורש ולא שמענו בשתי ישיבות מי שנתן כב"ד לבנים ואשת אביהם קיימת אבל בתשו' רבינו קלונימוס זצ"ל מלוקא דייק שנייה דומי' דירש"י ובין היא ובין יורשיה מקדם הוא דקרמי הא איכא שקלי והכי אפסיקא במתיבתא וכתובא (ב) לכל גדול וליכא למיזו מינה עכ"ל וכיון דאיכא פלוגתא דרבנותא אנן לא עברוי' בה עובדא. ועוד שיש גאונים שפסקו דבטלה לגמרי בוחזי' כתו' בנין דכרין שהרי כ' רב חנני' נאון וז"ל (ג) היום כמה שנים בטלה כתו' בנין דכרין משיבתינו ולמה בטלה לפי שצריך דקדוק בנכסים שיש להם בראוי ובמוחזק ובמותר דינר ואם אמרו היתומי' הרי אנו מעלין על גבסי אבינו

סד. (ב) חסר בכ"י ב' תיבות. (ג) בין וכתובא לכל איכא השמטה כמו תיבת א' בכ"י. (ד) מכאן עד וכו' רמב"ם הוא ג"כ ברי"ם סי' רמ"ח וד"ק סי' קי"ז וכ"י פארמא סי' שמי"ט ועיין תשו' מיימו' להלכות אישות סי' כ"ח.

מותר דינר אין שומעי' להם וצריך חקירת בי"ד ושומת זקנים שלא להוסיף על הרמים ועוד דעיקר תקנה כרי שיתן לבתו כבנו והיום ולואי שיתן לבנו כבתו וכמה פעמים הוצרך הדבר לנדות כל מי שירבה בכתו' בתו וכיון שכך הוא בטלו' כתו' בנין דכרין. ומר רב דוסא אמר לא חוי' רבנותא דהי' קמן דדייני' להו' כתו' בנין דכרין ומשני נפישותא לא דייני' להו' בתרי מתיבתא וכיון דעברי' להו' כמה שני אנן נמי לכתחלה לא דייני' להו' בהכי אלא למר רב האי אמר היאך מבטלי' רבנן כבי"ד ומר רב שמואל אמר הרבה חכמים הורו שכבר בטלו' כבי"ד ביהו"ו ומסתבר טעמי' ואפי' למי"ד לא בטלה הי"מ בקרקעי אבל במטלטלי' בטלה לפי שלא מצינו בה לא תקנה ולא מנהג עב"ל וכ"כ רמב"ם אעי"פ שתקנו הגאונים' שחאה אשה גובה כתו' במטלטלי' וכן כל שאר תנאי' כתו' ככתו' הם וישנו במטלטלי' כמו במקרקעי חוץ מכתו' בנין דכרין שלא מצאנו מנהג ירושתה פשוט בכל הישיבות לפיכך אומר אני מעמיד' אותו על דין התלמוד שאין יורשי' בכתו' אמם אלא מן הקרקע אבל התוס' פסקו אף במטלטלי' ותנאי' כתו' ככתו' דמי לכל מילי.

סה. שאלה. אשר שאל אדוני אם בני שנייה יכולי' לומר לבני הראשונים אמכם מחלה לאבינו כתו' בנין דכרין וכתבת וזיל ול"ד לטוען פרעתין בתוך זמנו דלא מהימן משום דאיכא חוקה דלא עביד איניש דפרע בנו זמינה משום דמשתמוטי הלכך הוי חוקה אלימתא אבל במחילה דלא קיהיב לי' מידי מצי היאך לומר מחלת לי אפי' תוך זמנו עכ"ל מטבותיה דמר נ"ל דטענת מחילה טענה נרועה היא דלא שכיח דמחיל ולא מהימן למימר מחלת לי אלא מגו דטענה אחריתי דמצי טעין להדי"ם או פרעתין ותרע דאי לא תימא הכי ואמאי לא מהימן לומר פרעתין תוך זמנו מגו דמצי למימר מחלת לי במקום חוקה אעי"ב לא מהימנא בטענת מחילה אלא (א) היכא דאיכא מגו ותוך זמנו אי טעין מחלת לי לא מהימן כיון דלא הוי מצי למטען פרעתין ולהדי"ם דהא אידיך נקיט שטרא וכה"ג אשכחן בטענות טובא בתלמוד דלא מהימן בהו' אלא היכא דאיכא מגו כפ' הכותב (פ"ה ע"א) אית לך סהדי דפרעתניהו לא מגו דיכלי למימר להדי"ם יכולה למימר סטראי נינהו משום דסיטראי נינהו טענה (ב) נרועה היא ולא מהימן עלה כי ליכא מגו וה"ט נמי בדברין העשווי' להשאיל ולהשכיר דלא מהימן למימר לקוחי' הם בידי היכא דמשוי' לי' ראה וכהנה רבות ואין לי להאריך. ועוד לדברין מאי קא מהני שום שטר נהי דלא מצי למימר להדי"ם או פרעתין דאי"ב שטרא בידו' מאי בעי מ"מ לטעון לי' ולימא מחלת לי אלא ודאי לא מהימן בטענה זו (ג) כיון דלית ביה מינו. ועוד נ"ל דאפי' אם מחלה בעדים כח בניה דלאחר מיתה לאו כל כמינה דמפקעא זכות בניה בלבד כיון דלא הפיקעה זכות עצמה כלל כ"א זכות בניה בלבד לאחר מיתתה. ועל מחלוקת הגאונים' שיי"א כתו' בנין דכרין וי"א שאין כבי"ד ביהו"ו ואומר' שכבר בטלוה כמ"ש בעל העיטור ורב האי גאון וצ"ל כ' דלאו כל כמיניהו לבטל תקנת חכמי התלמוד במקום שהמנהג הוא שלא להנכותם ילכו אחר מנהגם דכדבר (ד) אולי' בתר מנהגא במקום שאין מנהג כגון בעיר חדשה או (ה) יראה לי שיש לדון אותה כדברי רב האי שלא לבטל דברי חכמי התלמוד ועוד אפי' אותם שאין דנין אותה לא נודע לי על הכירור אם נמנו עליה הגאונים לבטלה או אם בטלה מאיליה מחמת דלא שכיח שיהא שם מותר דינר על שתי כתובות ועוד מילי טובא איכא שהם מבטלי' אותה כדאי' בפ' מי שהי' נשוי' (צ' ע"ב) מחמת זה שמא נודע כירורה והו' הירשי' מתפשרי' ולא הי' באין עליה לכך נשתכח הילכך היכא דליכא מנהגא אי אתא דינא לקמן דייני' כדברי רב האי.

סה. (ב) חסר בכ"ו. (ג) בכ"י גדולה. (ד) בכ"י כגון. (ה) בין דבדבר ובין אולי' חסר בכ"י תיבה אחת ואפשר דצ"ל כזה. (ו) אחר תיבת או כתוב בכ"י תיבה אחת אשר לא נתן לקרות.

ואשר שאל אדוני כיון דאין ב"ד נוקקי' אא"כ רביה אוכלת בהם או לכתו' אשה משום חינא וחינא לא שייך כשירשו הוכרי' כדמשמע בפרק אלמנה (צ"ו ע"ב) דמוקי לה דוקא כשירשתה בתה או אחותה או יורשיה מוכרין שלא בכ"ד אבל ירשוה בנה או אחיה לא אי נטרי ולא שקלי בני ראשונה כתו' אמם עד כי גדלו בני השנייה או לא נ"ל כיון דירתין תנן וכוורשי'. שוינהו רבנן לא דמי לההיא דאין נוקקי' לנכסי יתומי' וכו' דהני ל"ל בגוף דנכסי' כולם אלא שעבוד בעלמא הלכך כי אתי למגבי אמרו' להו נטורי עד דגדלי יתמי דיתמי לאו בני מעבד דינא נינהו עד דגדלו אבל הכא בכתו' בנין דכרין יורשי' נינהו בחלק כתו' אמם ושקלי מנתיהו בלא שבועה כדין יורשי' דשקלו ירושתם בלא שבועה ועוד אי בעי יורשי' לאשתבועי היכי שקלי יורשיה כתו' לרב ושמואל דאמרי דאין אדם מוריש שבועה לבניו ומיהו זאת הראי' יש לדחות דשאני הכא דהיא לא באת לידי גיבוי ולא מחייבי לאשתבועי מהאי ממונא ובכה"ג מורשת היא לבניה ובלא"ה יש ראיות כדפי' וכ"כ בעל העיטור דבני ראשונה לא בעי אשתבועי הלכך נכסי בחוקתיהו קיימי לאלתר' לאחר מיתת אביהם. ונ"ל שיש לדמות דין זה ליתומי' שבאו לחלוק בנכסי אביהם הלכך זווי טבי וטבי תקילי ותקילי דכמאן דפליגי דמי ויכולי' לטול בני הראשוני' חלקם אפי' בלא ב"ד כדמשמע בפ' איהו נשך (ס"ט ע"א) גבי הני תרי כושאי דעבדי עיסקא בהרי הרדי וכו' ואי בעי למשקל טבי (ו) ולמשבק תקילי או איפכא למשקל תקילי ולמשבק טבי או שאר מטלטלי' דבעי שומא אין להם לפול חלקם אלא חולקי' ע"פ ב"ד ואפי' ב"ד הדיוטות כדמשמע בפ' אילו מציאות (ל"א ע"ב) גבי איסר ורב ספרא דשותפי כה"ג אינו חולק אלא בפני ב"ד ואפי' שלא בפני חבירו ואי איכא קרקעות למפליג דאיכא קפידא ברוחות בהא מלתא איכא פלונתא דרבוותא במלתא דר"ג דאמר רב נחמן (קידושי' מ"ב ע"א) יתומי' שבאו לחלוק בנכסי אביהם ב"ד מעמידו' להם אפטרופוס ובורר להם חלק יפה וכו' ור"ת מוקי לה דוקא שבאו שניהם וחפצים בחלוקה אבל אי מקצת רוצי' ומקצת אינם רוצים לא ור"י (י) פ"י דלאו דוקא באו אלא אורחא דמלתא נקיט וה"ה דאפי' אי מקצתם חפצים ומקצתם אינם חפצים והביא ראי' לדבריו מההוא דפ' האיש מקרש אחלוקת הארץ דכמה יונקי שדים היו שם שלא באו לחלוק ויש לדחות דשאני התם דע"פ הדבור היתה בקלפי ואורים ותומים עוד מביא ראי' מפ' אלמנה ביבמות ונדחית ראייתו ואין פנאי להאריך וכיון דאיכא פלונתא דרבוותא אנן לא עבדי' בה עובדא וב"ד אין להם להשתרל עד דגדלי יתומים.

סו. ויששאלת על מלוה שעל משכון שמשכנו בשעת הלואתו אי שקיל בה בכור פי שנים ואי אשה גובה כתובתה ממנו אי חשוב ראי' או לא. לא מבעי' אשה ובעי' דגובי' ממלוה ואפי' ממלוה בלא משכון כמו שמוכח ר"י מתני' דפ' הכותב (פ"ד ע"א) דתנן מי שמת והי' עליו אשה ובעי' ויורשי' והי' לו פקדון או מלוה ביד אחרי' ר"ש אומר ינתנו לכושל שבהן ואיכא דאמרי בגמרא לכתו' אשה משום חינא ואפי' מאן דמפרש לכושל שבראי' הוא שינתנו לאשה אם היא כושל בראי' ואפי' לר"ע דאמר ינתנו ליורשי' היינו משום דכולן צריכי' שבועה ואין היורשי' צריכי' שבועה אבל משום דלחשוב ראי' לא אמר וכוה"ז דתקון רבנן סבוראי דכתו' ובעי' גובין ממטלטלי' דיתמי' בשבועה גובין ממלוה ביד אחרי' כיון דאי אפי' אתי ליד היורשים (א) גובין מהם כי איתנהו ביד אחרי' נמי גבי' דאפוכי מטרתא למה ל'. ואע"פ שיש לדחות אותה ראי' ואין פנאי להאריך מ"מ כך נהגו להגבות כתו' ממטלטלי' דיתמי וממה

(1) ככ"י ולמשקל. (2) עיי' ש' תוס' ד"ה יתומים.

סו. עיי' מרדכי ריש פ"י יש נוחלין רמו תקע"ג ותקע"ד ושור ובי' חר"ם סי' רע"ח. (6) ככ"י

שהלוח אביהם בין שנבו קרקע בין שנבו מעות ואפי' ממלוה שהלוח אביהם לגוים
 (ב) ויש לסמוך טעם מנהג זה משום דעיקר משא ומתן שלנו באשראי ודמי לגמלים של
 ערביא ושקי דתרמודי ואשלי דקמחוניא וארנקי דמחוזא דאפי' בימיהם אשה גובה פורנא
 מהם משום דאסמכתיהו עליהו (כתובות ס"ו ע"א) (ג) אלא אפי' לענין בכור דמלוה בלא
 משכון חשוב ראוי ולא שקיל בה פי שנים (ד) גראה במלוה על המשכון דשקיל בה פי
 שנים וז"ל רבי' יהודה מפרי"ש וצ"ל פסקו ר"ה ור"ש דרוקא במלוה בלא משכון לא
 שקיל בכור פי שנים אבל במלוה שעל המשכון שקיל כמחוזק מדר' יצחק דאמר ר"י
 בע"ה קונה משכון ואע"ג דבסוף פ' השוכר (ה) (פ"ב ע"א) אמרי' אימר דאמר ר"י שלא
 בשעת הלואתו בשעת הלואתו מי אמר מ"מ כיון דאלים כ"כ שקונה שלא בשעת הלואתו
 מהני מיהו בשעת הלואתו לענין שיחשב כמחוזק כמו שפי' בפ' כל שעה (ל"א ע"ב)
 דאלים תפיסת המשכון לענין זה דלגבי המיץ קרי' כ"י שלך אי אתה רואה ולגבי שמיטה
 קרי' ביה את אחיך בידך והא דאמר באיהו נשך (ס"ז ע"ב) משכנתא באתרא דמסלקי
 אין בע"ה גובה ממנה ואין בכור נוטל בה פי שנים הי"מ במשכנתא דקרקע אבל במשכנתא
 דמטלטלי הוא מחזק יותר עכ"ל רבי' יהודה מפרי"ש מפ"י ר"י.

סז. שאלה. ראובן שהשכיר ביתו לשמעון לחמש שנים והקדים לו כל השכירות גם
 נתן לו שטר שכל מה שיבנה בבית יפרע לו יציאותיו וכבר בנה בו
 שמעון והוציא ו' ליטרי' ומת ראובן וגבתה אשתו הבית בכתובתה וראי שמעון יש לו
 לצאת מן הבית דכי מת ראובן טורפת האשה הקרקע מן המחזיק בו בין מן הכא בתורת
 מקח או חוב או שכירות כיון דנשתעבד לה הקרקע קודם שנשתעבד לו דקו"ל נבי
 מקרקעי בע"ה מאוחר שקדם וגבה מה שנבנה לא גבה וההוא דפ' הכותב (פ"ו ע"א)
 דאמרי' לבע"ה יהי ליה לאשה לא יהבי' לה היינו היכא דליכא דינא דקדימה כגון
 ששניהם יוצאי' ביום אחד או נשא אדם אשה ושוב לזה או איפכא לזה ושוב נשא
 אשה ושוב לאחר שנשא ולזה קנה קרקע דאו חל שעבוד האשה והבע"ה כאחד בשעה
 שקנה את הקרקע אבל כל כה"ג שנשתעבד הקרקע לאשה בכתו' קודם שהשכירו לשמעון
 כי מת ראובן פקע שעבודי' דשמעון ואם (א) אין לראובן נכסי' עורף על כתו' אשתו
 הניח שמעון מעותיו על קרן הצבי ומיהו אם הניח ראובן מטלטלי דלית להו דינא
 דקדימה אם אותם מטלטלי' הם ביד אחרי' לבע"ה יהבי' לאשה לא יהבי' לה דאע"ג
 דלגבי שני בע"ה שזמנם שוה ששניהם יוצאי' ביום אחד או לזה ולזה ואח"כ קנה הקרקע
 אמרי' בפ' מי שמת (קנ"ז ע"ב) דחולקין וכן במטלטלי' בכל ענין כיון דלא שייך בתו'
 דינא דקדימה דלא טריף להו מלקוחות וא"כ לא שייך דינא דקדימה ולא חייל שעבודיהו
 אלא בזמן גבייתה הלכך אע"ג דזמן של האחד מוקדם לחבירו לא חשיב מוקדם לגבות
 קודם אלא חולקי' לפי השכון כמו שאפרש אבל כתו' ובע"ה שזמנם שוה כגון הני דפרי'
 ובמטלטלי' בזה"ז בע"ה שקיל ואם יש שם מותר תטול בעלת כתו' כדאמר בפ' הכותב
 (פ"ו ע"א) האי מאן דאית ליה כתו' אשה ובע"ה וליל אלא חד ארעא פי' ואין ספק לתן
 אלא לחד מיניהו לבע"ה יהבי' ליה לאשה לא יהבי' לה דיותר ממה שהאיש רוצה לישא
 אשה רוצה להנשא. ופי' שם האלפסי דאותו דין כל היכא דליל דינא דקדימה כגון
 מטלטלי' בזה"ז וכגון הנך דפרי' לעיל וכ"כ שם בשם רב האי נאון וצ"ל ואע"פ שמצאתי
 בשערים בשער י"ט פי' בע"ה שני' דבמטלטלי' בזה"ז היכא דמת ושבוך מטלטלי' ואיכא

חסרים ב' תיבות אלו. (ג) חסר בכ"ו. (ג) קאי אמה שאמר בתחלת הסימן לא מבטי' אשה ובע"ה
 אלא אפילו וכו'. (ד) חסר בכ"ו. (ה) עיי'ש תוס' פ"א ע"ב ד"ה והא.
 סז. (ה) חסר בכ"ו. (ג) בכ"ו יצא עליהם. (ג) עיי'ש צ"ג ע"א תוס' ד"ה רבי.

עליו כתו' ובע"ח חולקי' כמו שאר בעלי' חובי' ולא ידעי' הי מיניה דאחרייתא שמא הדר ביה מקמייתא אמנם כיון דבההוא דכתו' כ' בשם רב האי גאון דבע"ח קודם והביא כמו כן דברי' האומר חולקי' וסתר דבריהם מפה ראיות ברורות איכא למימר דההוא אחרייתא והוא עיקר דלבע"ח יהבי' לוי' לאשה לא יהבי' לה וכ"כ רמב"ם וצ"ל (פי"ז מאישות היוז) וכיון שתקנו הגאונים שתגבה האשה ובע"ח מן המטלטלי' והדבר ידוע שאין דין קדימה במטלטלי' אם לא הניח מטלטלי' כדי לתן לשניהם נותני' לבע"ח כל חובו תחלה והשאר נותני' לאשה עכ"ל וכמו שהוכחתי שהשערים כתב תחלה והתלמוד כתב לבסוף כן אומר אני כמו שפסק האלפסי' בס"פ השוכר את האומנין המלוה את חבירו על המשכון ש"ש בין הלוהו פירות בין הלוהו מעות בין משכנו בשעת הלוואה בין שלא בשעת הלוואה וכרב יוסף דאמר שומר אבדה כש"ש ובשערי' כ' משכנו בשעת הלוואה ש"ח ואם אבד המשכון ישבע המלוה שאבד ויפטור ממה שהמשכון היה שזה יותר מן ההלוואה וגם מעותיו דמי ההלוואה יטול ופסק הלכה כר' אליעזר במשכנו בשעת הלוואה ונ"ל משום דס"ל דלרבה פליגי בדרידה דר"א כרבה ור"ע כר' יוסף והלכתא כרבה לגבי ר' יוסף ככולי' תלמידא בר משדה ענין ומחצה והתם נמי נימא דמעיקרא פסק כש"ח דמי ולבסוף הדר ביה ואמר כש"ש כי מה שפסק בתלמוד הוא שהורה באחרייתא כמו שהוכחתי על דין כתו' ובע"ח. ונ"ל דאפי' תפסה האשה לאחר מיתת בעלה המטלטלי' מוציא' מידה ונותני' לבע"ח בחובו דנהו דתקינו לאשה דנביא ממטלטלי' וקיי"ל נמי בע"ח מאוחר שקדם וגבה מה שנבה גבה במטלטלי' כמו שמוכיחי' הגאונים בס"פ דערכין (ז' ע"ב) היו בירו' ה' סלעים ואמר ערכי עלי' וחור ואמר ערכי עלי' ונתן ד' לשנייה וא' לראשונה יצא ידי שתיים מ"ש בע"ח מאוחר שקדם וגבה מה שנבה גבה ה"מ ערכין וערכין בע"ח ובע"ח דליכא חשיבותא בהאי מבהאי רק שזה מוקדם וזה מאוחר התם ודאי מה שנבה גבה כיון דאלו אתו תרויהו ביחד לנבות אפי' דומנו של זה מוקדם לזה מגבי' לתרויהו בשוה כדפי' לעיל דגבי מטלטלי' ליכא דינא דקדימה וכיון דחשיבי' בשוה כשבאי' בתחלה לנבות כי קדם חד מיניהו נמי וגבה אמרי' מה שנבה גבה אבל כתו' ובע"ח אפי' דומן כתו' קדים וכאו שניהם לנבות ביחד לאחר מיתה מפקי' מינה ויהבי' לבע"ח חובו ואפי' נומים וקטלאות ודכותיהו אפי' דרגילה בהם להשתמש בחייו מפקי' מינה ויהבי' לבע"ח אפי' יחדם לה בכתו' דכל כמה דלא יחדם לה בכתו' דינם כשאר מטלטלי' וכן משמע בשערי' האלפסי' בשער י"ט אבל כשיחדם לה בכתו' כיון דנביא להו מיתמי' בלא שבועה כדאי' בר"פ אפי' (גיה ע"א) מטלטלין ואיתגהו בעיניהו בלא שבועה מסתבר דלא מפקי' מינה בע"ח כיון דאיהו בעי שבועה ואיהו לא בעיא שבועה ודמי' להא דתנן בפ' הכותב מי שמת והניח פקדון או מלוה ביד אחרי' כו' עד ינתנו ליורשי' שכולם צריכי' שבועה ואין היורשי' צריכי' שבועה הינן ינתן לאשה שהבע"ח צריך שבועה ואין האשה צריכה שבועה לנבות מטלטלי' כי יחד לה בכתובתה. ורמב"ם כתב לגבי נדוניא שהיא מכנסת לו דהויא כבע"ח וחולקי' היא והבע"ח במטלטלי' כמו שאר שני בע"ח וז"ל (פי"ז מאישות היוז) היו כותבי' בכתובתה נצי"ב שלה וטענה שאברו או לקחו הבעל הרי היא בנצי"ב שלה כשאר בע"ח ונשבעת שלא לקחה אותם ולא נתנה ולא מחלה וחולקת עם בע"ח עכ"ל ונ"ל דרוקא מה שהכניסה לו אבל אם ידוע בעדים או על פיה שלא הכניסה לו כל כך לא הויא כבע"ח אלא במה שהכניסה לו. ואפי' שאנו כותבי' בכתובת דא נדוניא דהנעלת ליה נ' ליטרי' ובמדינתנו גובה בנדוניא מאה זקוקי' שאנו מפרשי' הליטרא משקל ליטרא דהיינו ב' זקוקי' וכל מה שנכתב לנדוניא יותר ממה שהכניסה לו נהי ודאי דנביא לה מי"מ לא הויא בע"ח לנבות ממטלטלי' ולחלוק עם בע"ח אלא כמו שהכניסה לו כמו אם הכניסה לו י' ליטרי' אותם. ודאי גובה ממטלטלי' וחולקי' עם בע"ח

ואם יש במטלטלי' עוד מותר לבעי"ה יהבי' ליה כל חובו ואם יש אז מותר יהבי' לאשה.

וחלוקה ששאלת שחולקת היא עם בעי"ה חולקי' בשוה כדאשכחן (כתו' צ"ג ע"א) גבי מי שהי' נשוי ג' נשים הכתובה של זו מנה ושל זו מאתים ושל זו שלש מאות וכו' ומסקי' בנמרא איך אין אני רואה דברי ר' נתן בזה אלא כולן חולקות בשוה וכמו שפרשי' שם לגמרי בשוה כגון אם יש נכסים ג' מאות כל א' נוטלת ק' בעלת כתו' הקטנה נוטלת כ"כ כמו הגדולה עד שתפרע כל כתובתה וכן שיטת ר"י בעל העיטור וכ"כ רבינו משה וכן רבי' האלפסי בכתו' אע"פ שבשערי' שער י"ט כ' בע"א דכל אחת נוטלת לפי חשבון בעלת מנה נוטלת חמישים ובעלת ר' נוטלת ק' ובעלת ג' מאות נוטלת מאה וחמישים כי מה שפי' במס' כתו' הוא עיקר כמ"ש שם ודלא כפר"ח. ולא דמי להא דאמר בפ' יש נוחלין (קכ"ד ע"א) (ב) ירשו שמי"ח בכור נוטל פי שנים כו' ולא לההוא דפ' שור שנגה דו"ה (ל"ו ע"א) שכל א' משלם לפי חלקו כמו שפי' ר"י בפ' מי שהי' נשוי (ג) ואין להאריך. אמנם יש להסתפק אם אותו קרקע שהניח ואין בו לגבות ממנו כדי כתובה ונדוניא ותוספת אם נאמר שתגבה הקרקע בכתו' מנה מאתים ובתוספת ולענין גביית נדוניא נדחה אותה אצל מטלטלי' כדי שתגבה אותם ותחלוק בהם עם הבעי"ה או דלמא תגבה הקרקע בנדוניא שהכניסה לו ונדחה אותה לענין מנה מאתים ותוספת אצל המטלטלי' ונמצא שלא תטול המטלטלי' כלום אלא לבעי"ה יהבי' להו. ונ"ל לפשוט זו הבעיא מההוא דהכותב האי מאן דאיכא עלי' כתו' אשה ובעי"ה ואית ליה ארעא ואית ליה זווי לאתתא מסלקי' לה בארעא ולבעי"ה בזווי האי כדניח והאי כדניח אלמא אע"ג דבעי"ה אית לי' שעבוד ארעא כמו אמטלטלי' ואדרבא עדיף שעבודי' אארעא טפי ממטלטלי' דאלו ארעא גבי בין מיניה בין מיתמי ומטלטלי' לא גבי אלא מיניה אפי"ה גבי ממטלטלי' ולא מארעא משום דאדעתא דזווי נחית זווי אויף זווי שקיל א"כ בענין זה נמי שהניח ארעא וזווי כתו' ותוס' מסלקי' להו בארעא כי דיניהו מדינא דגמרא דמטלטלי' לא משתעבדי להו לא בחיי הבעל ולא לאחר מיתתו אלא מתקנת רבנן סבוראי אבל לענין נדוניא דמשויגן לה כבעי"ה ובעי"ה אדעתא דזווי נחית ובחיי בעלה הויא גביא מיניה ממטלטלי' אם גרשה לאחר מיתה נמי דגביא בזה"ז הכל בין ממקרקעי בין ממטלטלי' נימא דכתו' ותוס' מסלקי' לה בארעא ונדוניא במטלטלי' הלכך חולקת בהם עם בעי"ה לענין גביית נדוניא שהכניסה לו ושלוש שלום לעילום עם כל ביתך כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך שיחיה.

סח. שאלה. וששאל אדוני בשכבר וי"ל שני"מ שתבעוהו והודה וצוה לפרוע נוהג אתה כדברי ר"ת שפסק דכתו' אשה קודמת לגבות ממטלטלי' או כדברי האלפסי ושאר הגאונים דפסקו דבעי"ה קדים עכ"ל לא ידענא מניל דר"ת פליג על כל הגאונים אם כמה שהקשה בפ' הכותב על ההוא דאמימר האי מאן דאיכא עלי' כתו' ובעי"ה ולעיל גבי מי שמת והי' לו פקדון או מלוה ביד אחרי' אמרי' יתנו לאשה משום חינא כיון דליכא למיחש לנעילת דלת גבי בעי"ה משום דמלתא דלא שכיח הוא לא שבק מלהלוות אדוני יודע לך כי ר"ת אינו חולק בכלום בזה על שאר הגאונים שאם הי' חולק הי' התוס' כותבי' שהגאונים חולקי' עליו כי גם הם היו יודעים דברי הגאונים. אמנם דמי שמת והי' לו פקדון ביד אחרי' דמיפיגן כח האשה מבעי"ה היינו בימיחם דלא תקנו לבעי"ה לגבות ממטלטלי' לאחר מיתה אע"ג דגבו מחיים מבינונית קרקע אע"ג דמדאו' דינו בויבורת תקינו ליה רבנן בינונית משום נע"ד ולא חזי' במידי דתקינן ליה רבנן שיגבה מתקנתם לאחר מיתה מידי דלא גבי מדאו' והא דאמר רב פפא (בי"ב קע"ו ע"א) הלכתא מלוה ע"פ גובה מן הירשוי' שלא תנעול דלת הוי פי' כמו שפי' האלפסי דטעם

משום דשעבודא דאוי' ולא רצו לעקור הדבר כדקרי בלקוחות דמשום נע"ד אוקומה אדאוי' ואפי' אי משכחין מידי דייפו כחו מדרבנן אף לאחר מיתה מ"מ אשכחן באשה ייפוי' כח אף לאחר מיתה משום דינא. טפי מבע"ה בפ' אלמנה (צ"ז ע"ב) דמוכרת שלא בכ"ד מה"ט וכן יורשיה וכהנה רבות בתלמוד אבל בזה"ו כיון דתקינן רבנן סבוראי דבע"ה גובה ממטלטלי אף לאחר מיתה משום נע"ד משום דלא שכיחי לן מקרקעי כולי האי דאסמכתיהו עליהו כמו אמקרקעי אי הכי מודה ר"ת לדברי הגאונים דבע"ה קדים במטלטלי כמו בימיהם אמקרקעי וליכא מאן דפליג ושלומכס ושלום תורתכם יגדל כנפש סר למשמעתכם מאיר בר' ברוך שיחיה.

סז. שאלה. יורה המורה נבוכים לעמו מלקוש ויורה הוא מורינן הר' מאיר על אודות ראובן שחייב לשמעון מנה ושם לוי ויהודה ערבים לפרוע לו לזמן פלוני ונדרו הערבים לשמעון שאם לא יפרע לו ראובן לזמן שקבע לו שיאכלו בכל יום ב' אכילות על ראובן עד שיפרע לשמעון וראובן כתב שמי"ח לערבים וגם תקע כמו לפדותם ולפצותם לכל מיני הפסדות מזה כתב שטר ובשטר כתוב תקיעת כף ועתה נפטר ראובן בתוך הזמן והניח יתומי' ואלמנה ואין כאן כדי כתו' ועתה שמעון תובע את הערבים או שיאכלו או שיתנו לו מעותיו שכך היה התנאי ועתה יורנו מורינן אם בע"ה קודם לכתו' אשה במטלטלי' ואם זה דומה לרבית הגוי שנוקקי' לנכסי יתומי' ואם אינו דומה לרבית מ"מ בכאן אין היתומי' מפסידו' כלום דבלא"ה תנבה האלמנה הכל ובע"ה קודם לכתו'. ויורנו מורינן ראובן נשא אשה ולה בנים קטנים וכשנפסקו נדוניא לראובן אמרה ל' זקוקי' אני נתן לך וכ' זקוקי' נותרו' לי אותה אייתר לבני ולא הפרישה הממון זה מזה אלא היו נושאים ונותנים בו ביחד ונפטר ראובן והאלמנה שוענת על רוב הממון הוא של בניה הקטנים מי אמרי' מאחר שראובן נשא ונתן בממון בחייו בחוקתו קיימי. ועוד יורנו רבינו אלמנה החשודה על השבועה אם תפסיד כתו' מאחר שאינה יכולה לשבע. יוסף בד' משה ד"ל נתן בר' יעקב וצ"ל. יצחק בר' שלמה. תשובה. אין פנאי להאריך ובקצרה אשיב למודעי' החתומי' דבע"ה קודם לכתו' כדאי' פ' הכותב (פ"ז ע"א) האי מאן דאיכא עלי' בע"ה וכתו' אשה עד וליכא אלא ארעא לבע"ה יהבי' ליה לאשה לא יהבי' לה יותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא ומוה פסקו רבינו האלפסי ורב האי גאון וצ"ל דה"נ במטלטלי' בזה"ו דלית בהו קדימא לבע"ה יהבי' ליה לאשה לא יהבי' לה אלא מה שיותר בנכסים לאחר שיפרעו לבע"ה ואין שייך כלל כאן אין נוקקי' לנכסי יתומי' כו' כמו שכתבתם דסוף סוף אי בע"ה לא גבי' להו האשה היתה גובה אותם. ע. ועל האלמנה שמוענת שרוב הממון של בניה שהיו לה מבעלה הראשון אם אין הממון לפנינו (א) ואין אנו רואי' הממון יוצא מתחת ידה היא נאמנת בשבועה מגו דאי בעיא אמרה אין לי כלום אבל (ב) אם הממון יוצא מתחת ידה והממון לפנינו אינה נאמנת ועליה להביא ראי' בעריו' שכדבריה הוא ואי לא מייטא ראי' מפסדא כדאמי' פ' חזקת הבתים (ג"ב ע"ב) והאשה שהיתה נושאת ונותנת בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאי' על שמה עליה להביא ראי' ואי לא מייטא ראי' מוקמי' נכסים בחזקת יתמי' ושלום.

עא. היא בד"פ סי' רפ"ד.

עב. שאלה השיב רבי ראיתי את העשוקים ודמעתם ואין להם מנחם כי בא אצלי הבחור הזה ר' שמואל ובידו אגרת מגדיבי קושטן וכתוב בו כי אלמנה

ע. היא התשובה לשאלה השנייה שבסי' שלפני זה ועל השאלה השלישית דשם חסרה כאן התשובה.

עב. ד"פ סי' רס"ה ורס"ו אך יען כי בכאן כסי' ע"ג הוא המושך אל מה שכי' בסי' זה

אחת תבעה לדין את ראובן ממון שהי' בידו משל בעלה כי לא נתקבלה מוונות וכתו' ותנבה משם וראובן טוען כי נשתי' בעלה חולה מאותו חולי' שמת בו נתן הממון ללוי קרובו והוא מבקשו ממנו ע"כ הוא מעכבו וכתוב באגרת כי מתנת שכי"מ היתה ונראותי אמרתי לאשר אצלי השתא בירושה דאו' אלמנה גובה כתו' ממטלטלי' מתקנת הגאונים מתנת שכי"מ דרבנן לא כ"ש כה"ג אמרי' במוננות פ' יש נוחלין (ק"ג ע"א) והוא הוציא כתב הר' יוסף בר' יצחק מתוך אפונדתו שכך כ' בו רק אם נתן במתנת בריא בזה אמר ששוב לא תנבה כתו' ממטלטלי' כדמשמע התם דדוקא מתנת שכי"מ והר' יצחק בר' ברוך הורה במתנת שכי"מ דאינה מפקעת שעבוד כתו' ממטלטלי' אבל במתנת בריא שתפקע שעבוד כתו' לא הורה לו כי מדקרק מלשון רבי' יעקב שפי' שע"י שתקנו לכתוב דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי ע"י כך נעשו מטלטלי' משוועבדי' לכתוב (א) לגבות מיתמי כאלו שעבר להם מטלטלי' אנב מקרקעי ולהכי אהני מה שאין כתוב בשטרות אנב שלא לטרופ מטלטלי' מן הלקוחות והרי הן לענין לקוחות כמו בימי חכמי התלמוד שלא לטרופן מן הלקוחות והייל הלקוחות מאוחר' כמו בע"ח מאוחר שקדם וגבה דקיי"ל בערכין (ו' ע"ב) דבע"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה (ב) גבה כפ"ח במי שהי' נשוי ואע"פ שפ"ח עוד פ"י אחר תפס לו רבינו את זה ומתוך פ"י רבינו שדמה אותו לבע"ח מאוחר (ג) מדקרק הרב דוקא דומי' דבע"ח מאוחר שקדם וגבה במטלטלי' כפ"ח מה שגבה גבה ולא מקבל מתנה (ד) וזה אינו כי הלא יותר מפקעת מתנה דאו' שעבוד מירושה כראשכחן ביש נוחלין גבי מוונות אלמנה שמקרקעי יורשי' ניוונת וממקבל מתנה דאו' משמע שאינה ניוונת וכ"ש מטלטלי' שאין להם שעבוד כלל לפי התלמוד דלא מגבין אפי' מירושי' משום דלא סמך בע"ח עליהו שאין ניוונין ממקבל מתנה דאו' דעדיפי' לאפקועי מירושה וא"כ ע"כ אם יאמר התלמוד (ה) במטלטלי' בע"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה לאו לאפקועי מתנה קאתי דודאי מטלטלי' שנתן נתן אפי' לזה קודם לכן וע"כ נ"ל שכמו בימי חכמי התלמוד מתנת מטלטלי' דאו' מפקעת שעבוד כמו מבר כל זמן שלא נתיחדו לאפותיקאות כן גם עכשיו כי לא מצינו ששינו הגאונים' דין מטלטלי' ממה שהי' בתחלה רק לגבות מיתמי אבל לענין לגבות ממקבלי' מתנה דעדיפי' מיתמי להפקיע שעבוד כדמצינו ביש נוחלין זה לא מצינו שאמרו. (ו) מיהו עשה שורו אפותיקי ומכרו דומה דוקא מכרו אבל נתנו בע"ח גובה הימנו ומשם אין ללמוד אפי' בלא אפותיקי נמי דליהוי דינא הכי שע"י אפותיקאות דוקא סומך בע"ח על המטלטלי' דעשה עבדו אפותיקי ומכרו בע"ח גובה הימנו ואם לא עשאו אפותיקי אינה גובה אפי' מלוה כשטר שיש לה קול דלא סמך עלי'. ומה שכותבי' דאית להון אחריות אע"פ שמועיל לגבות מיתמי דכברי רבינו יעקב מ"מ אינו חשוב כיהוד שורו אפותיקי שהרי אין סברא שתנבה האשה עכשיו מעבדי' שמכר הבעל כי למה תנבה מהם יותר משור ושאר מטלטלי' אע"פ שאם יחרם לאפותיקי שלא לסלקם ממטלטלי' אחר' היתה גובה מן הלקוחות. ואין נראה לדחות דבר זה ולומר דההוא דיש נוחלין לאו טעמא משום דמתנה חשיבא כמכר להפקעת שעבוד טפי מירושה אלא משום דבירושה לא שייך הפקעת מוונות כלל דעיקר תקנת (ז) מוונות אלמנה מירושי' היא את תהא יתבא ומתנא וכו' שהרי נראה דמשוועבדי' גבי אכילת פירות ושבח קרקעות ומוון האשה והבנות שזה הוא וכמו שלבנו מוונות חשיבא מתנה דאו' שעבוד הי' לפירות ולשבח דמיתמי מגבו ולא ממקבל מתנה. וגם שעבוד האב והאחין לענין מוונות נ"ל שזה שבין אב ובין אחי' בין מכרו בין משכנו

ודברי רבינו אלו חסרי' בד"פ לזאת העתקתי כאן כל התשובה למען תהיה ערוכה לפני הקורא.
 (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י בטעות לא גבה. (ד) בכ"י חסר הרב וכי מדקדקי' (ד) חסר בכ"י. (ה) בכ"י

בין נתנו מתנת בריא אין מוציא^א למוזנות והא נקט במציאת האשה (ס"ט ע"א) ומכרו או משכנו משום דעיקרי^ב גבי פרנסה אתשיל ורב חייל דקבעי מכרו או משכנו הוי פשיטא ל^א לענין מוזנות וקסבר בליכא לספוקי אלא לענין פרנסה ובמכר או משכן אבל נתן הוי פשיטא ל^א דמוציאי^א לפרנסה ואפי^א אי נפשך לומר דהאחי^א שנתנו מוציא^א למוזנות לפי שכבר זכו בנות ליוון מהנכסים ולא אלימא מתנת אחי^א להפקיע מוזנות כמו מתנת האב דאלימא להפקיע מוזנות ומשועברי^א לגבי פירות אפי^א מתנת בריא כשעבוד האב במוזנות ונ"ל כמו שפי^א דהאחים נמי דאפי^א אם נתנו אין מוציא^א למוזנות. ואע"ג דפרשי^א דמתנה חשיבא לענין (ח) שעבוד כמכר טפי מירושה מותבנין אשמעתין מההוא דנושאין על האנוסה (ט) (צ"ט ע"א) דקאמר יש מוכר את אביו להגבות את אמו כתובתה ומשמע התם שגובה כתו^א ממטלטלי דמתנה לרי"מ דפלוגתא דר"מ ורבנן בהאשה שנשלו נכסים (פ"א ע"ב) במטלטלי דוקא אפלגו אי משעברי^א לכתובת יבם דלרי"מ אשתעברי^א דיבם במקום בעל קאי שהרי אינה מותרת מאישות המת אלא ע"י הליצת היבם או גיטו או מיתתו ולהכי חשיבי מטלטלי לשעבוד כתו^א כאלו בעל קיים ולא חשיבי במטלטלי דיתמי ורבנן סברי דלא משתעברי^א דאפי^א מחיים לא משתעברי^א מטלטלי לכתו^א אליכיהו לפי שהי^א קשה לו לומר שתהי^א סברת רי"מ ורבנן הפוכות שרי"מ מחשב שעבוד כתו^א יותר משאר שעבוד שגובה ממטלטלי (י) דיתמי ולרבנן גריע משאר שעבוד דאפי^א מיניה לא גביא בעבור זה פי^א כן ונראה דברוי דאי חשיב יבם לגבי כתו^א כיתמי מניין לו לתלמודא דלרבנן לא משעברי^א מטלטלי לכתו^א אפי^א מחיים בקידושין (ס"ה ע"ב) לענין גביית כתו^א ובנדרים (ס"ה ע"ב) לגבי אפי^א אתה מוכר שער ראשך ובהכותב (פ"ו ע"א) דאמרי^א לההיא אתתא דסלקי^א לה לארעא ובעיה מסלקי ליה בוויי האי כדיני^א והוא כדיני^א והואיל וכן קשה על מה שפי^א דמתנת בריא חשיבא לענין שעבוד כמכר טפי מירושה דמטלטלי דירושה דיתמי לא משתעברי^א לכתובה ומטלטלי (יא) דמתנה משתעברי^א ונ"ל לתרין דהתם דקתני ועמד וכתב כל נכסיו במתנת שכי"מ איירי דנריעא מירושה דאו^א ולהכי גבי^א כתו^א מיניה והי^א בעיה שגובה במטלטלי במתנת שכי"מ ואין להקשות אי במתנת שכי"מ היאך ישתחרר הבן הא לא קניא אלא לאחר מיתה כדאמר ביש נוהלין (קל"ז ע"א) ואין גט לאחר מיתה דהא לקי"מ דאע"ג דמתנת שכי"מ אינה (יב) אלא לאחר מיתה מיהו לענין שחרור עבד הוי^א שחרור מחיים ואפי^א עמד אינו חוזר כדאמרי^א פ"ק דנישין (ט' ע"א) שכי"מ שכתב כל נכסיו לעבדו ועמד חוזר בנכסים ואינו חוזר בעבד משום דיצא עליו שם בן חורין ואת"ל דיבם לגבי כתו^א כיתמי לגבי כתו^א דנגבית ממטלטלי דיתמי לרי"מ נוכל לתרין דלגבי כתו^א גביא ממטלטלי דמתנה לרי"מ משום דאלימא טפי (יג) דגביא נמי מיתמי אבל שאר שעבוד מטלטלי דלא גביא מיתמי כ"ש דלא גבי ממקבל מתנה ואם יבא אדם לומר שמתנה זו היתה מתנת בריא ולא כמו שכתבו הכתבים שהיא מתנת שכי"מ שלא חלק כל נכסיו וגם לא הראה שעשה כן מחמת דאגת מיתה צריך (יד) הדין לחקור איך קנה בקנין את המעות אם הוא בעין והקנה ע"ג חקרקע או במעמד שלשתן אם לא היו בעין (טו) דמלוה על פה אין להם קנין במתנת בריא אלא במעמד שלשתן כיון שאין כאן אותיות הנקנית במסירה ובשטר.

עג. שאלה גם על כתובה שנאבדה אני כותב לך בקוצר מלין דקיי"ל כרי יוחנן (ב"מ י"ז ע"א) דהטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום דאלמדה רבנן למעשה

במקרקע. (ו) מכאן היא בד"פ סי' רכ"ו. (ז) חסר בכ"ו. (ח) חסר בכ"ו. (ט) עיי"ש תוס' ד"ה כתב. (י) מן דיתמי עד ובעבור חסר בכ"ו. (יא) בכ"ו דכתו^א. (יב) בכ"ו חסר אלא. (יג) חסר בכ"ו. (יד) בכ"ו הדין לחזור. (טו) בכ"ו ונעשו על ההנפק מלות אשר אין לו חכמה והתחתי ע"פ ד"פ.
עג. ראשית התשו^א הזאת היא בד"פ סי' ש"ע וד"ל סי' תצ"ג וכ"ו פארמא סי' תקמ"ד ולא

ביד שלא להאמין את המוען אפי' שאין שטר ותשבע ותטול מנה מאתים (א) ואין לחוש שמא נפרעה וגם אין לחוש שמא הטמינתה וא"צ זה לשמור שוברו מן העכברים יותר משאם קרעה לכתובתה לפי שיש פעמים שלא תמצא עדי הינומא או עדות נישואין ותוציא הכתו' ותגבה על ידה דהא קי"ל דכותבי' שובר ולכל יראי הצור היה חבר ושלים יצחק ברי' שמואל.

על (ב) מה שכתבתי שמתנת בריא מטלמלי מפקיעה מהם שעבוד כתובה אל ישיבני אדם דא"כ בטלת כתו' בנות ישראל שיפקיעם בענין זה דל נמי האי טעמא תקשי לך שיפקיעם ע"י מנר שיכתבו עליהם או יורו שמכרם וקצת היא רפיא בידי משום קושי' דיש מוכר את אביו להעמיד אותה ברייתא לפי דברי במתנת שכי"מ מיהו נראה הדבר כן דבמתנת שכי"מ מיירי דאע"ג בלא נתן לא היתה גובה מיתומי' כשנתן מיהו מתנת שכי"מ יש לה על המקבל יותר מעל היתומים והכי משמע דמחמת מיתה כתב ומת ולכך לא הוצרך לפרש שמת או גרש שמתחייב לתת לה כתו' או ע"י מיתה או ע"י גרושי' דכיון דנתן מתנת שכי"מ א"כ מת ומדאמרי' בפ' נערה שנתפתחה (מי"ט ע"ב) באושא התקינו הנותן כל נכסיו לבנו הוא ואשתו נוזנין מהן נ"ל להביא רא' דמתנת בריא נפקת מוונות דמשמע דוקא לבנו אבל לאחר אין נוזנין מהן לא הוא ולא אשתו וגם רבי' שמשון פי' פ' נערה שנתפתחה גבי הנותן כל נכסיו לבנו דאע"ג דמתנות לאחר מיתה מפקעת מוונות אשתו כמכר היינו משום דאי לא עביד ניח נפשיה לא הוה יהיב ליה להכי הוי מפקעת כמכר אבל לבנו ל"ל הכי וגם רבי' יעקב כ' בפרי"ח בב"ב שמתנת בריא מפקעת שעבוד בהא כמכר וגם ר"ח ורבי' שמואל שוי' בדבר בב"ב ביש נוהלין ומדאמרי' (ב"מ י"ב ע"ב) מצא שמי"ח שאין בהם אחריות נכסים יחזור יש בהם אחריות נכסים לא יחזור שב"ד נפרעי' מן הלוקחות והיישוי' לקנוניא יש להביא רא' דמתנת בריא מפקעת שעבוד יותר מירושה מדלא הייש שמא יעשה קנוניא על המקבל מתנה שמעי' מינה דלא גבי שטר שאין בו אחריות ממקבל מתנה המאוחר לו אע"ג דלגבי יורשי' ואפי' מלוה ע"פ גבי' מירשי' וכ"ש שטר שאין בו אחריות דאי הוי גבי ממקבל מתנה הוליל לא יחזור דהויל למיחש לפסידא דמקבל מתנה כדחיישי' בכי"מ בספ"ק (י"ט ע"ב) גבי דייתוקי ומתנות.

עד. ד"פ סי' תתקע"ד וד"ק סי' רפ"ח.

ע"ה. שאלה. וששאלתם לפרנסה שמין באב היכא דאמידני' דיהיב טפי מעישור נכסים או יהבי' טפי או לא פסק ר"ת ור"י דטפי מעישור נכסי לא ואין להאריך בראיותיהם כי אין פנאי גם ר"ח כ' וז"ל הואיל וכך אין להוציא מן היתומי' אלא בראי' ברורה.

עו. ד"ל סי' רל"ז וכ"י פארמא סי' רס"א.

עז. ד"ל סי' רל"ז וכ"י פארמא רס"ב.

ע"ה. שאלה. תכתבו לחיים לאורך ימים ותתענגו על רוב שלומים אלופי ומודעי ה"ד יצחק וה"ד יקותיאל הלוי כנפש הרשום. ואשר שאלתם על ראובן האומר לעלות לארץ ישראל ולאח אשתו אומרת שלא לעלות הלא ידעתם דבהא אמרי' בפ' בתרא דכתובות (ק"י ע"ב) (א) תצא בלא כתובה ועל כי ראיתי יש בני אדם חולקי' בין

נישנית כאן אלא מפני סוף התשו' שלא נאמרה שם. (ב) בכ"ו ותטול מנה מאתים שלא נפרעה. (ג) כן על מה שכתבתי עד סוף הס' בר"פ וד"ל וקאי על מה שנאמר לעיל בס' ע"ב. (ד) חסר בכתב יד.

ע"ה. בלי פתיחה ובחסרון רב בד"ק סי' קצ"ט ובמרדכי פ' שני דיני גזירות רמז ר"פ בשינוי קצת ועיין תשו' מיימוני לס' נשים סי' כ"ח. (ב) עיי"ש תוס' ד"ה הוא. (ג) מן אבל עד

בזמן הבית בין בזה"ו ואומרי' דהוא דכתובות ה"מ בזמן הבית אבל עכשיו לא צריך
אני לבאר דאין לחלק בזה דהא אמרי' בירושלמי בשילהי מס' כתובות הוא רוצה לעלות
והיא אינה רוצה כופי' אותה לעלות היא רוצה והוא אינו רוצה אין כופי' אותה לעלות
וכו' וקשי' לן והא תניא בפ' בתרא דכתו' דכופי' תרווייהו או אותו או אותה איזה מהם
שמעכב אלא נ"ל דברייתא דכתו' בזמן שישראל שרוי' על אדמתן והוא דירושלמי
בוה"ז ואפ"ה היכא דהוא אומר לעלות והיא אינה רוצה קאמר דכופי' אותה לעלות ואם
לא תצא שלא בכתו' דכוח יפה כה הבעל מכה האשה. אמנם צריך לדקדק אם תצא
שלא בכתובה דקאמר בלא כלום קאמר בלא מנה ומאתים ונדוניא ותוספת או בלא כתו'
במנה ומאתים דוקא קאמר בענינונינו נ"ל דנדוניא ונכסי מלוג ודאי אית לה אי דאיתני'
דלא גרעה ממאנת ואילונית דאמרי' עליהו בפ' אלמנה (ק"א ע"א) ואי דאיתניהו אידי
ואידי שקלה ולשנייה לא דמי' דמסקי' דנימ אין לה נצי"ב הוא דאית לה משום דקנסו
רבנן וכו' דשאני התם דשנואה היתה בנישואיה אבל הא לא גרעא ממאנת ואילונית
ואפי' במורדת דייני' הכי בדינא דהרתין מתיבתא כמ"ש בס' האלפסי בפ' אע"פ דשקלה
כל מה שהכניסה לו אי איתא בעין ואי הכניסה לו ק' זקוקי' ולא שמה לו בכתו' לנדוניא
אלא נ' מה ששמה לו והו' נצי"ב ומה שלא שמה והו' נ"מ ואי דאיתניהו אידי ואידי
שקלה ושקלה כל מאה זקוקי' ואי ליתניהו שננבנו או שנאכדו נ"ל דנצי"ב שהוא חייב
באחריותן שקלה וחייב לתן לה משלו (ב) אבל נ"מ דלא מחייב באחריותן לא מחייב
לשלם לה משלו וכ"כ באלפסי בדינא דמורדת (ג) אע"ג דממאנת אמר בפ' אלמנה אי
דליתניהו אידי ואידי לא שקלה שאני התם דעקרתניהו לנישואין לגמרי וכאלו לא היתה
אשתו מעולם והו"ל כאלו לא קבל עליו האחריות מעולם אבל נדון זה למורדת דינא
דמתיבתא מדמי' ליה. אבל ק"ל ארינא דמתיבתא מ"ש הכא דיפו כה האשה בנצי"ב טפי
מבני' ובאילונית אמרי' סברה הפוכה דאמרי' בפ' אלמנה אי באילונית אפכא מבעי' נ"מ
דברשותה קיימא שקלה נצי"ב דברשותי' קיימי לא שקלה וליכא לשנויי' דמורדת מדמי'
לשנייה דאמרי' עלה הכי דליד כלל לשנייה דהתם טעמא משום דתרווייהו עבדי איסורא
וגזר רבנן לדידיה בדידה ולדידה בדידיה לבטל ולעקור מהם תורת נישואי' לגמרי והא
לא שייך הכא וג"ל דהוא דינא דמורדת מיירי כגון שננבנו או אכדו הלכך נ"מ דליתנהו
באחריותי' לא מחייב לשלמי' מדידיה אבל נצי"ב דמחייב באחריותי' משלם והוא דפ'
אלמנה דאמרי' אפכא מבעי' ליה מיירי דליתנהו בעין כגון ששלה בו יד והוציאם
בהוצאה הלכך נ"מ מהדר דמאי הו"ל גביהו ולא הו' לו לשלוח יד בקרן ולכלות שהרי
אין לו בהם אלא הפירות אבל נצי"ב ברשות ביד עבד לא ישלם דלא הו"ל לאסוקי
אדעת' שהוא אילונית ושיכא להוציאה אחר זמן משום אילונית. וא"ת אי"כ מאי
פריך התם באילונית ואי דליתנהו כו' לוקמה באילונית וברליתנהו שננבנו או שאכדו
דבהא פרישית דסברא לומר דנ"מ לית לה נצי"ב אית לה וי"ל דלא הוי מצי' לשנויי' הכי
דכימי חכמי התלמוד אי דליתנהו דהיינו שננבנו או שאכדו אידי ואידי ל"ל השתא
בשעה שהוא מוציאה משום אילונית דמצי' למימר לא קבלתי עלי אחריות אלא דאי
מנבב או מתביד שאשלם לאחר זמן אם אנרשנה מדעתי בלא טעם או לאחר מיתה
שתגבה מיורשי ולא לדעת שאשלם מיד כשאגרשנה משום אילונית וכ"ש דבמוציא אותה
מחמת מרדה הו' ראוי לומר כן היכא דליתנהו דננבנו או אכדו דלא שקלא מידי אלא
תקנת חכמי' להקל על בנות ישראל שלא תצאנה לתרבות רעה לפי שראו שנתקלקלו
תקנו לכלל הפחות נצי"ב (ד) שקלה ולא נ"מ ועשו אותה בנצי"ב כאלו מוציא אותה מדעתו

וכ"כ חסר בכ"ו והוגה עפ"י ד"ק ומרדכי. (ג) מוכאן עד ולענין תוס' חסר בד"ק אבל במרדכי אי'
כמו שהוא בכ"ו שלטו. (ד) חסר בכ"ו.

ולא מחמת מדרה ואם הי' מוציאה מרעתו הי' צריך לשלם לה נצי"ב שנגנבו או אבדו ולא נ"מ השתא נמי תקינו רבנן סבוראי במורדת לענין נכסיה כן. ולענין תוספת נ"ל שאין לה כדאמר ס"פ אלמנה (ק"א ע"א) נשים שאמרו חכמי' אין להן כתובה כגון הממאנת וחברותיה אין להן מנה ומאתים אבל תוס' יש להן נשים שאמרו יוצאות שלא בכתובה כגון העוברת על דת וחברותיה אין להן תוס' וכ"ש מנה מאתים פי' דלשון יוצאות שלא בכתי' משמע שכל תורת גביה הפקיעו מהן דלא גביא משל בעל כלום והא נמי קתני בה בפ' בתרא דכתו' (ק"י ע"ב) תצא שלא בכתובה. אבל אין להביא רא' מהא דאמרי' בפ' אע"פ (ג"ד ע"ב) תנאי כתו' ככתובה דמי דבהא איכא פלוגתא ביני רבוותא דפי' ר"ח דוקא להנך דחשיב כר"פ אע"פ אבל לשאר מילי לא ור"ת פי' דה"ה לכל מילי אבל רא' ברורה היא מרקתני תצא שלא בכתובה כדפי'. וכל מ"ש דאין לה מנה ומאתים ותוס' ה"מ אם ילך לא"י ולא יחזור אבל אם יחזור להתיישב בחו"ל אפי' לאחר כמה שנים אם היא תהיה אז בחיים תגבה ממנו מנה מאתים ותוספת ואם ח"ו תמות היא קודם יגבו יורשיה ושלום והיים יהיה לנו עד העולם ואתם ותורתכם וכל כנותכם שלום כנפש נאמן בריתכם מאיר בר' ברוך שיחי'.

עמ. שאלה. וששאלת אם האב יכול לעכב ע"י בנו לעלות לארץ ישראל כיון דקיי"ל דמצוה לעלות הא כתיב אני ד' דבלדבר מצוה לא ישמע לו דכבוד המקום קודם. וששאלת אישה שאינה רוצה לעלות אם יש עונש שיגרשנה כדי לעלות אלו הי' עונש בדבר לא הי' חכמי' מתירי' לגרשה ולהפקיעה בלא כתו'.

וששאלת אם שמעתי למה צו הגדולים לבניהם לחזור כמדומה אני לפי שאין שם מרחמי' כלל וגם אין יכולי' לעסוק בתורה מחמת שצריכי' לטרוח אחר מוונות גם מתוך שאין שם תורה אינם בקיאי' בדקדוקי מצות כמדומה אני שכך שמעתי מכניהם וצור עולמים ישנולך בדרך טובה וירב שלומך ושלוש תורתך ושלום כל ביתך ובנותך כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך שיחי'.

פ. שאלה על אודות האנוסין פליפי דוקנהויען נשאלתי על הנשים אם מותרות לבעליהן נ"ל אע"ג דאמרי' פי"ב דכתו' (כ"ז ע"ב) האשה שנחבשה בידו גוים ע"י נפשות אסורה לבעלה פי' אפי' דישאל מרקאמר אסורה לבעלה ולא קאמר אסורה לכהונה ואפי' ע"י ממון דקתני מותרת לבעלה אמרי' בגמ' ל"ש אלא שיד ישראל תקיפה על או"ה אבל כזהו דיד או"ה תקיפה על עצמן אפי' ע"י ממון אסורה לכהונה כדמוכח התם והלכתא כהאי לשנא כמו שפסק רבי' האלפסי אפי' כיון דהוי התם שאר יהודי' מותרת אפי' לכהונה דקיי"ל (כתו' כ"ז ע"ב) הכל נאמני' להעיד חוץ מהימניה ובעלה ושפחתה. ואותם שהי' אצלה איצ' שיהי' תדיר שם אצלה אלא אפי' נכנסי' (א) ויוצאי' כדאמר התם מעשה באדם א' שהי' מסל"ת ואמר אני ואמי נשבינו לבין הגוים יצאתי לשאוב מים ודעתי על אמי ללקוט עצים ודעתי על אמי והשיאוה לכהונה על פי' ואין לומר כיון דלא מסרו עצמם ליהרג על קדוש השם לא מהימני' להו במאי דמסרהי' דהא ליתא דאע"ג דקיי"ל דע"ז יהרג ואל יעבור אי עבר מחמת אונס לא מחייב מיתה דקיי"ל כרבא (סנהדרין ס"א ע"ב) דאמר העובד ע"ז מאהבה ומיראה פטור ואע"ג דעשה עבירה מהימני' ליה בעדות זו דהכל נאמני' להעידה אפי' עבד ואפי' שפחה אע"ג דפסולי עדות נינהו כ"ש הכא דמחמת אונס נפשות עבדו וכ"ש לפי מה שאמרי' שמעולם לא עבדו ע"ז אלא שהגלח אומר בפני הגוים דברי טנפתם והם שתקו דלא אשכחן שחייב

אדם למסור עצמו היכא דהגוים קא מטען נפשיהו והם לא הוציאו שום כפירה הלכך
 ג"ל דלאותן נשים שיש להן אפי' ע"א ואפי' אשה נכנסת ויוצאת שאמרה לא ראיננה
 שנבעלה מותרת לבעליהן ואפי' לכהונה ושלוש מאיר בר' ברוך שיהי'.

פא. למי נאה למלל בגבורות דת ופלל למי שיוודע כל תהלות מפעלות מסולסלות
 הוא מורי הר"ר מאיר שי' ויען אשר בידו גלגלי ואופני התורה לפנותם
 ולהטותם לכל צד שירצה אין אדם יכול לעמוד על סוף דעתו ודבריו נפלאים וראמות
 לפתאים כאשר ראיתי על עסק דין שפסק בעירו ולא יכולתי להבחין הדבר ולבררו
 ומטיבותיה דמר באתי לשא ולתן בו כי תורה היא וללמוד אני צריך. ראיתי הפסק דין
 אשר פסקו הדיינים על אודות הגי' הר' יהודא מרודא אשר נתן בתו לרווק אחד ויעקב
 בר משה שמו הדר בעירו והתנה האב בשעת הקידושין להביאו לבית חמיו לכונסה שם
 בעירה ולהיות ולדור שם בבית חמיו וקיים האב תנאו והביאו לבית חמיו וכאשר ראה חמיו כל
 כך קטן והדל אישים משחת (א) מראהו הוקשה לו לכו על בתו וגם כמו כן פן יתבוה בעיני בתו
 ותתמאם בו כהיותו עמה בעיר ונמלך לשלחו אל אביו עד כי יגדל עוד ויהיה ראוי
 לנישואין ויהי כי גדלה בתו והוגדר לו כי הארום נתגבר שלח אחריו וקראו לעשות נישואין
 כל זה ידוע למורי וימאן אביו להזור ולשלחו אל חמיו ויהי כי ארכו הימים ונמשכה
 התוחלת וראתה הכת שלא בא הארום לכונסה שלחה בעצמה ומינתה שליח בהתראה
 לתבעו לארוסה לדין לבא ולכונסה במקום שקדשה כאשר הי' התנאי או לפטרה בנט
 והשיב הארום אני נכון לכונסך אם תבאי הנה למקומי אבל לא אבא עוד לבית אביך
 ואם אבי התנה אני לא התנית ואיני הפיץ בתנאו וע"ז פסקו שאינה יכולה להכריחו
 שיבא ויכנסנה במקום שקדשה וגם לא לפטרה בנט ותמהני על זאת כי יש מן הגדולים
 שמפרשים בשם ר"ת הא דקתני ג' ארצות לנישואין יהודה ועבר הירדן והגליל דאין
 מוציאין הוי פי' שאין כופין את האישה לצאת שאם נשאת וכנסה באחת הארצות דקתני
 והיא מקום מולדתו ודירתו אין כופין אותו לצאת משם וכ"ש אם כנסה ונשאת באחת
 הארצות והיא מקום מולדתה ודירתה שיפה כח האישה יותר ואינו יכול להוציאה
 משם וכן מוכיח מן התוספתא והכי איתא ג' ארצות לנישואין יהודה ועבר הירדן והגליל
 בד"א שהי' מיהודה ואירס אשה ביהודה או מגליל ואירס אשה בגליל אבל בן יהודה
 שאירס אשה בגליל כופין אותו לצאת שעל מנת כן נשאה וע"פ התוספתא מפרש למתני' הכי
 אין מוציאין מעיר לעיר כלומר אם האישה מיהודה והאשה מגליל ונשאה ביהודה שהוא
 מקומו אין מוציאין פי' אין האישה יכולה לכוף את בעלה לצאת מיהודה לילך אחריה
 לגליל שהוא מקומו מאחר דיהודה וגליל שתי מלכות הן ושיירות אינן מצויות מוז לזו
 ואינו יכול לידע תדיר ניהוג ארץ מולדתה והוא נשאה ביהודה מקומו אין כח ביד ביד

פב. כפי' זה אי' בכ"ו על מעשה אחד שבחור מרוטנבורק קדש ע"ז שליח בת ר' יהודא
 מדורא ובשעת שדוכין התנה אבי הבחור לשבת ולדור במקום חמיו ואחר הקידושין בא הבחור
 אצלו והשכיר לו חמיו מלמד וישב עמו בכבוד ימים רבים ואחר עבור שנה חלה הבחור וחשב
 חמיו מחמת שינוי האויר נחלה ושלחהו בכבוד לביתו עם מלמדו ואח"כ שלח אחריו שיבא לישא
 את ארוסתו במקומה ובחבור אינו רוצה לילך אחריה רק חפץ שתלך היא למקומו ושם יעשה
 הנישואין וישב שם ונחלקו גדולי הדור עם מי הדין. ומובאה בכ"ז תשו' הר"ר שמואל בן הנרי'
 שלמה ותשו' הר' יעקב בהר' יוסף ז"ע ותשו' הר' יהואל בר' יעקב הלוי שהורו שהדין עמה ואינה
 מחוייבת לילך למקומו והביאו ראיות לדבריהם. ותשובות הללו מובאין בד"פ סי' רצ"ג ורנ"א ועיין
 בהגהתי שם ואין מן הצורך לחזור ולהעתיק דבריהם אלו כאן. ואחר זה יש בכ"ז תשו' רבינו מאיר
 שחולק עליהם ופסק דהדין עמו ותשו' זו היא בתשו' מיימוני לספר נשים סי' כ"ח וד"ל סי' שפ"ו
 ובכ"ז פארמא סי' תל"א אשר אין מן הצורך לחזור ולהעתיקה כאן. אבל סוף הס'י הזה בכ"ז היא
 התשו' אשר השיב הר"ר אליעזר בר' אפרים לרבינו מאיר וחולק עליו לא נמצא עוד בשאר התשו'

לכופו להניח מקום מולדתו שביהודה ולילך אחריה בגליל אחרי שביהודה נשאה אבל אם נשאה בגליל מקום האשה אע"פ שהוא מיהודה צריך להניח מקום מולדתו מיהודה ולהשאיר בגליל שהוא מקומה הואיל ושם נשאה כדקתני בתוספתא הואיל ושם נשאה. וגרסי' אותו ומפרש שהכפי' מיירי באיש ודלא כפי' המפרשי' שהכפי' מיירי באשה ואם האיש והאשה ממקום א' ביהודה אע"פ שנשאה בגליל כופי' האשה לצאת מגליל אפי' מעיר לכרך מעיר דיהודה לכרך (ב) דיהודה אחרי שהאיש והאשה הם מיהודה וכן מוכיח מן הירושלמי אבל אם נשאה ביהודה שהוא מקום האיש והאשה אמנם הם משתי עיירות שביהודה אם האיש מעיר והאשה מכרך והוא נשאה בעירו אין האשה יכולה לכופו את האיש לצאת מעיר מקומו ולילך אחרי אשתו לכרך מקומה וכן מכרך לעיר אם הוא מכרך והיא מעיר והוא נשאה בכרך מקומו אין האיש זקוק לצאת מכרך מקומו ולילך אחרי אשתו לעיר אחרת אחרי שבי' המקומות של האיש והאשה אינם שווי' וכ"ש אם האיש נשא האשה במקומה שאינה זקוקה להניח מקומה וללכת אחריו אבל אם המקומות שהאיש והאשה דרים שם שווי' שתיהם עיירות או שניהם כרכים אע"פ שנשאה במקומו צריך להניח מקומו ולילך אחר האשה אל מקומה אחרי שהמקומות שווי' והאיש והאשה מארץ אחת משום שנאמר היא בעולת בעל בעלייתו של בעל ולא בירידתו של בעל ואמרי' עולה עמו ואינה יורדת עמו ואפי' אי אמרי' דהא מלתא בעולה בעל לא שייכא אלא במילי דלאחר נישואי' כגון הנקת הולד ושאר דברי' המפורשי' אבל במילי דלקמי נישואין לא מימ בהך ענינא אפי' מקמי נישואי' שייכא שהדבר תלוי בשבות האשה כדכתי' על כן יעווב איש את אביו ואת אמו וגו' ודרבו של איש לחזור אחר אבדתו. ועוד שהאיש יכול לילך לראות אוהביו כאשר יתאוה משא"כ באשה דכל כבודה בת מלך פנימה ע"כ יש לאיש למשוך אחרי אשתו ולא לאשה אחר בעלה וכן יש להוכיח מן הירושלמי דגרסי' מתני' כשהיה ביהודה ונשא אשה מגליל בגליל ונשא אשה מיהודה אבל מיהודה ונשא אשה ביהודה מגליל ונשא אשה בגליל כופי' אותו לצאת מגליל אפי' פלוני שביהודה נשאתי אשה מגליל כופי' אותו לצאת מיהודה אבל אין כופי' אותו לצאת מגליל. מכלל שהכפי' מיירי באיש לילך אל מקום האשה ופירושו הכי מתני' מיירי בשוהי' האיש מיהודה ונשא אשה ביהודה שהיתה מגליל דאין מוציא' שאין כופי' האיש לצאת ממקומו אחרי שנשאה שם אבל בן יהודה שאירס אשה בגליל כופי' אותו לשאר בגליל כלשנא דתוספתא. ואם שניהם מיהודה ואירס אשה בגליל צריך האיש להניח מקומו שביהוד' ולילך אחר האשה למקומה שביהודה וכן משמע לשון הירושלמי אני פלוני שביהודה נשאתי אשה וכי' והכל מיירי בכפיית האיש ולא בכפיית האשה וכן פי' רבינו ברוך בר' יצחק מפי' ר"ת שכל דבריו דברי קבלה ומוסכמים וא"כ בנדון זה שלפנינו אם יש לאותן שתי עיירות (ג) שהכתור והנערה דרים שם דין שתי ארצות שהם כמה מלכויות וממשלות מפרידות אותן א"כ לפי' אחרי שקדשה בעירה אינו יכול להוציאה משם שע"מ כן נשאה ואם יש להם דין ארץ אחת בין שמקומו עיר ומקומה כרך או אפכא אחרי שקדשה במקומה אינו יכול להוציאה ואם יש לשתייהן דין שוות אפי' אם קדשה במקומו כופי' אותו לצאת ממקומו ולילך למקום אשתו כדתנן אבל מוציאין מעיר לעיר ופי' מוציא' את (ד) האיש דכל כפי' דמתני' באיש איירי כדפי' וכל מקום ששונה מוציא' ואינו רוצה לצאת אם באיש או יוצא או

רק בכ"י זה והיא היא אשר העתקתי כאן. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י דגליל. (ד) חסר בכ"י.
 (ד) בכ"י האשה (ה) בכ"י הריב"א. (ו) בכ"י חלק מקום חיבה א'.

כופי' אותו להוציאה בנט ולתן כתו' ואין בו משום עשוי אם באשה או יוצאה ממקומה או יוציאה בנט בלא כתו' כ"כ הה"ג. ועוד כי ידוע לכל שגוה האשה נוה יפה רווח ביתה והערפה וגם ידוע לכל שיש חשש גדול בדבר אם הי' משלחה והי' הדבר יכול לבא לידי תקלה וקלקול גדול הן משבוש הדרך שכולה בחוקת סכנה הן אם תדור במקום הבחור מחמת אביה אשר שמעו ופרשת גדולתו הולך בכל המדינות ואפי' מעיר שרובה ישראל אינו יכול להוציאה לעיר שרובא גוים כ"ש בדבר שיש בו סכנת ממון וסכנת נפשות שאינו יכול להוציאה ואפי' אם היתה הריבה מרוצה ללכת אל מקום הבחור אחרי שאביה מיחה בה מכמה הרפתקאי היא מה יכולה לעשות או יבא ויכניסנה או יבא ויפטרנה בנט ותצא בלא כתו' ובלבד שלא יעננה מידי דהוי אפוסק מעות לחתנו שאומרי' לו או כנוס או פטור. ועוד כי אדרבא יש להם לב"ד לכופו שיבא ויכניסה כי כן היה התנאי והכל הולך אחר התנאי דהא אפי' במקום שאינו מתנה בפ"י אלא שאנו אומרי' מאומד הרעת שע"מ כן נשאה אנו הולכים אחריו דאומדנא מלתא היא כ"ש כשמתנה בפירוש ואם חור ושלחו לאביו מחמת קטנותו בכך לא בטל התנאי ולא ביטל זכותו ואע"פ שהבן לא התנה אין בכך כלום אחרי שאינו מנהג שהבנים והבנות מתנים ופוסקי' אך האבות פוסקי' ומסתמא שואלים את פיהם או מרוצים או מתנים לפניהם ושותקי' ואע"ג דבעלמא קי"ל דשמא נתרצה הבן לא אמרי' הי"ט לענין גוף הקידושי' לקדש לו אשה אם לא מרעתו אבל לתנאי ממון ודברים אחרים שפוסקי' בשעת הקידושי' אחרי שרגילי' האבות לפסוק וראי התם אמרי' אחרי שמתרצה בגוף הקידושי' מתרצה גם בתנאי' שעושי' בשעת הקידושי' והשדוכין ועוד הי' הוכיח בעצמו שנתרצה לאותו התנאי כאשר בא הנה הוא בעצמו לגור עם חמיו ולהשתקע שם ומתוך אלו ההוכחות נפלאתי איך פסקו כן שלא לכופ' (ה) הבחור לבא ולכנוס וגם לפטור וכמדומה אני שמאד לקתה מדת הדין בכך ואפי' בלא מדת הדין אך לפי ניהוג וסברת העולם לא הי' נכון דבר זה ומקובל על רוב הדיעות א"כ לא שבקת חיי לראשי בולאות שיבאו בני אדם במרמה ויתנו עיניהם בממנום ויודונו אליו ולאחר שיקדשו לבתו או תתקדש בתו לו וידע שלא יהא רשאי לצאת מממשלתו ולא ירצה לא לכנוס ולא לפטור אם לא שיתן לו הון רב דבר זה אין הרעת סובלתו. ועתה מורי ידעתי הא פסקא לא סבירא לך ולא אאריך כל הצורך כך מדומה אני ומשכונני נפשך אהא פסקא למה לך שכתבת שבפניך נפסק הדין כל העולם מתמיהי' אחרי שהנדיב נכון לקיים תנאיו והעדיף לו והפין בו וגם בתו חשקה בו ולעשות לו קיומים שלא יבדור בו או אם אינו הפין בבתו שיפטרנה והיא תקבל ממנו נט בהנם גם כשהוציא עליו כבר ממון גדולים אחרי הדברים האלה מי הוא רב ותלמיד דיין ושופט בישראל שישמע לדברי אותם האנשים המבקשים תואנה לאמר שכתב לישראל דברי' שיודעי' בעצמם שאינו יכול להיות ולעננה שלא כדון בעלילה זו כדי להוציא ממנו ממון כסף משנה חשוב וגדול נא מורי כמדומה אני שאין כבודך בכך כל הענין העסק והעשק תול' עליך כאשר מחזיקי' אם הנדיב חביב עליו ממנו וקשה לו לתן ממנו באנפרות ע"י כפי' אין לענן על כך בת ישראל נא מורי הסר מעליך תלונות והשיא לאותם האנשים עצה ההוגנת להם כי ידעתי שהנדיב לא החריש כי קשה לו הרפתו ואלצתו שיואמרו שהכריחו והכריעו לתן להם ממנו כאשר שתו עליו ושלח הדבר לפני ישישים גדולי צרפת ושאר מקומות וכמדומה אני שכולם הסכימו לכופו שלא לענן את הנערה שיבא לכונסה או לפטרה בנט וידעתי אף כי מורי גדול הדור לא יצוה לו לעבור על דברי זקנים ואם ישלחו נורתם יקשה לך לעבור עליה ולבטלה סן ירבו מחלוקת בישראל ולפני התגלע הריב (י) ולהשקטו וגדול השלום ומורי ישא שלום מאדון השלום הוא ותורתו וביתו וסיעתו וכל הנלוים אליו כנפש אליעזר ברי' אפרים א"ל.

פב. שאלה. על אודות קטנה פחותה מי"ב שנה שהשיאה אחיה ואמה חוץ לעירה ועי"מ שיהא בעלה במקומה עמה וכן עשה ודר עמה קרוב להצי שנה ושוב בא אצל אביו ורוצה לכפותה לילך (א) עמו והיא מוזהקת בנכסי' והלכה אמה בלא דעתה אחר הצי שנה לנישואיה לפני חשובי' ופשרה עמו (ב) שתלך חוץ לעיר וקבלה על עצמה בקנין נמור שימסרו כל הנכסי' וזאת הפשרה היתה בלא ידיעת בתה והבת צווחת ואומרת שאינה הפצה להוציא הנכסים מידה כי יראה שיכרה ממנה (ג) ויקח הכל ויניחנה ערומה וכי' לית דן צריך בשש שדבר פשוט הוא דלאו כל כמינה דאמה לחוב לה בלא דעתה אחריו שלא פסקה במעמדה וא"צ להאריך בזה דאפי' למ"ד שמא נתרצה (ד) האב שמא נתרצה הבת במאי דעברה אמה להפסיד זכותה בשכבר זכתה לא אמרי'.

פג. שאלה. וששאלתם אם אינה יתומה והשיאה אביה לבחור הדר במלכות אחרת והלך הבחור ונשאה בעירה ודר שם כמשלש הרשי' ועכשיו הוא רוצה לכופה לילך אחריו למלכותו ואביה ואמה אומרי' שהתנה בשעת הקידושין (א) לדור במקומה והוא אומר שלא התנה כלום ושאלת אם אביה נאמן בשבועה אחרי שהנכסי' בידה דבר פשוט הוא שאין אביה צריך לשבע דל איזה ודל שבועתי' מהכא כי מה ענין אביה להיות נאמן בדבריו שבינה לבעלה כי קרוב הוא ובלא"ה אינו יכול להוציאה ממקומה לפי דבריו (ב) ר"ת.

פד. שאלה. נשאלה שאלה זו בפני ב"ד הא דאמר רב נידל אמר רב (כתו' ק"ב ע"א) כמה אתה נותן לכנך כך וכך ולבתך כך וכך עמדו וקדשו הן הן הרברי' הנקני' באמירה (א) אי דוקא אבי חתן ואבי כלה אבל בעל לאשתו ואשה לבעלה ואבי האב ואדם אחר אין נקני' בדבריו בשעת הקידושין או דלמא אחרים נמי. השיבו לשואל כך נ"ל ודעתנו נוטה שאבי חתן ואבי כלה לאו דוקא אלא כל אדם שווי' בדבר לקנותן באמירה שלא דברי חכמים באבות אלא בהוה שכל הנמצאים בדיוג הרי הם כאבות וטעם הרבר שנקני' באמירה כמו שפי' חכמי' בהוה הנאה דקא מתחתני אהרדי גמר ומקני' אהרדי והואיל וטעם הרבר בשביל עשיית החתון הוא אף אחר אם יפסוק בשעת הקידושי' כל מה שפוסק גמר ומקני' ודבר זה אנו למדי' מדין ערב שכך אמרו חכמי' מאיזה טעם ערב משתעבד בהוה הנאה דקא צייתי להרדי וקא סמיך אדבורא וקא יו"ף גמר ומשעבד נפשי' באמירה בעלמא אף הי' בהוה הנאה דקא צייתי להוה נברא דפסק עמי' וסמיכי' אדבורא אף ההוא נברא מה דפסק גמר ומקני' כיון דעמדו וקדשו מדבריו נקני' באמירה ומטעם זה למדנו שאבי חתן ואבי כלה לאו דוקא אלא כל אדם שווי' בדבר זה לקנות דבר זה באמירה אלא שדברו חכמי' בהוה. ותשו' השאלה אשר שאלונו מה שהורינו מן השמים כתבנו וחתמנו ונתננו ביד השואל יואל ברי' משה אליה ברי' שמעיה הננאל ברי' יהושע.

פה. ד"פ סי' ר"י ד"ק סי' פ"ד ד"ל סי' שניט ותשו' מיימוני לסי' משפטים סי' ח'.
פו. ד"פ סי' קמ"ז וד"ק סי' נ"ח.
פז. ד"פ סי' ר"ל.

פב. ד"ק סי' ר"י. (ב) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י. (ג) מן ויקח עד ערומה ליתא בכ"י והוספתי עי"פ ד"ק. (ד) בכ"י חסרי' ג' תיבות.
פג. ד"ק סי' ר"י. (ב) בכ"י חסרי' ב' תיבות. (ג) עיון לעיל סי' פ"א
פד. עיון ד"פ סי' צ"ז וד"ק סי' קנ"א. (ב) חסר בכ"י.

פ.ה. ד"פ ד"ל סי' שני' וקצתה בד"ק סי' צ"ג.
פ.ט. היא בד"ק סי' צ"ד וד"ל סי' שכ"ח ומרדכי כתובות פ' אע"פ רמו קפ"ג וכ"י
פארמא סי' שס"ו.

צ. ד"פ סי' רל"ב וד"ל סי' שפ"ג וכ"י פארמא סי' תכ"ח.

צ.א. ד"ל סי' שפ"ד ובהסרן בתשו' מיימוני לס' משפטים סי' נ"א.

צ.ב. ד"ל סי' שפ"ה.

צ.ג. ד"ק סי' רמ"ד ובקצרה בד"פ סי' תצ"ב.

צ.ד. ד"ק סי' ר"ם ומרדכי פ' יש נוהלין רמו תקצ"ה.

צ.ה. תמצא בהעתקת מכ"י פארמא סי' ש"א ובמרדכי פ' הוקת הבת"ג רמו תקכ"ד.

צ.ו. ד"ק סי' קע"ב ד"ל סי' שע"ה ומרדכי פ"ט דב"ב רמו תרל"ה תרל"ט ותשו'
מיימוני לס' משפטי' סי' ה' וכ"י פארמא סי' תכ"ג.

צ.ז. נפל במים שאין להם סוף אשתו אסורה סוגי' דרובא דעלמא כך היא אם
עברה על דברי חכמים ונשאת אפילו במיוד אם נשאת לא תצא אע"פ
שנתכונה לעבור על דברי חכמים להנאת עצמה וסמכו אהא דמסקי' ביבמות בהאשה
בתרא (קכ"א ע"א) ה"מ לכתחלה אבל אי מנסיבא לא מפקי' לה מיניה וניל שמועים
כל האומרי' בן (א) [דא"כ מה הואילו חכמים בתקנתן דאמרו אשתו אסורה] כיון דאם
נשאת אפילו במיוד ובעבריות לא תצא ואפי' שמותי לא משמתי' לא לדירה ולא
למי שנשאה א"כ ודאי' אןן סהדי שכל אחת ואחת שתדע זאת ההלכה דאם נשאת
לא תצא שהיא תעבור ותנשא כי תאמר בלבה מוטב לי לעבור על דברי חכמים
ולינשא באיסור ממה שאתענן כל ימי וכיון דרוביהו ודאי תעבור לא הו"ל לרבנן
למנור ולמימר לא תנשא דמוטב שתהא שונגת ולא תהא מזידות ועוד דא"כ משוי'
להו למלתא דרבנן כי הובא ואטלולא שנניה לכל אחר לפרוין גרין של חכמים ולא
אמרי' להו ולא מידי. ומעשה ראיתי בימי באחת מגדולי המלכות שנשאת ולא עשו
עמה דבר ואמרו בה כל גדולי הדור אם ניסת לא תצא ורב גדול מצרפת ה' באותה
שעה במלכותינו והתירה ואמר שכן ראה מעשה בצרפת והתירוה כל גדולי צרפת
שלא תצא ונס אני הסכמתי אחריו אע"פ שהי' לבי מהסס שוב נתתי אל לבי שכלל
כלל לא יתכן זה כדפ"י ועוד אם כדבריהם אמאי לא קתני במשנה או בכרייתא בתר
דקתני אשתו אסורה לתני ואם נשאת לא תצא כדקתני בכמה דוכתי' בכתובות וביבמות
ועוד מרלא מקבעה הא מלתא דאי מינסבא דייעבד לא מפקי' לה אלא אעובדא דחסא
שי"מ דוקא ככה"ג אמרי' דלא תצא כדגרסי' בפ' האשה בתרא (קכ"א ע"ב) בתר הא
ההוא דהוי אויל וקאמר מאן איכא בי חסא מאן איכא בי חסא אר"נ אכלוה כוורי'
לחסא מדבורי' דר"נ אולא דביתהו ואינסבא ולא א"ל ולא מידי אמר רב אשי שי"מ
מדר"נ הא דאמור רבנן מים שאין להם סוף אשתו אסורה ה"מ לכתחלה אבל אי
אינסבא לא וכי' וכיון דרב אשי לא דקרק להא שריותא אלא מדר"נ איכא למימר
דרוקא ככה"ג הוא דשרי לה דיעבד ננון ע"פ חכס כעובדא דחסא דמדבורי' דר"נ
אולא ואינסבא (ב) [אבל נשאת בעבריינות שלא ע"פ התרת חכס לגמרי תצא ועוד מאי
אצטרין תלמודא למימר מדבורי' דר"נ אולא ואינסבא] שי"מ דרוקא ככה"ג הוא דלא
א"ל ר"נ ולא מידי דמאי הו"ל למעבד (ג) כסבורה היתה שבהיתר גמור נשאת

צ.ז. תשו' מיימוני לספר נשים סי' י"א והגמ"ד סוף ובמות רמו קכ"ח וד"ק סי' קצ"ד.

(ב) מן דאי"כ עד אסורה חסר בכ"י והוגה ע"פ ד"ק. (ג) מן אבל עד שי"מ חסר בכ"י והוגה ע"פ
ד"ק. (ג) בכ"י דחכמיה ואין לו הכנת. (ד) חסר בכ"י. (ה) מן ואין לחוש עד ואין לחמות חסר
בד"ק. (ו) בד"ק חסרה החתימה.

דברוריה דר"ג (ד) אטעתה או כעין עובדא דרב שילא (שם קכ"א ע"א) דההוא נברא
 דטבע באגמא דסמקי אנסבא ר"ש לדביתו א"ל רב לשמואל תא לשמתי וכי' בהא
 נמי נימא דלא תצא כיון דנשאת ע"פ הוראת חכם וניהו דאיהו טעה מ"מ היא לא
 תצא דמאי הו"ל למיעבד אבל נשאת בעבריינות תצא או לכל הפחות לשמתי לדידה
 ולדידה ועוד דאפי' את"ל דלא משמתי לה לדידה משום דמינס אניסא דבשביל
 העיגון נשאת מ"מ אמאי לא הו"ל לשמותי לבעלה דשביק התירא ועביד איסורא
 דאפי' החכם דשרא לה משמתי ליה כ"ש הבעל דנסיב בעבריינות ובמרד והי' אפשר
 לשא אחרת כהיתר גמור ולא עשה ומעתה דברי חכמים מקויימי' דאם נשאת בלא
 התרת חכם תצא או משמתי' להו עד שיוציאה (ה) ואין להושי' שמא אחד מקרובה
 יתירנה דחכם מורה הוראה בעי' כי ר"ג ור"ש כדורם שיהא כדאי לסמוך על הוראתו
 ועוד ליכא למיחש להכי דהיכא דמשמתי' ליה לחכם דשרי לה ליכא למיחש למירי.
 ואין לתמוה על ר"ג דאשתבע דאכלוה כוורי לחסא היכא אשתבע כיון דאמרי אשתו
 אסורה אלמא מספקי' אי מיית או לא י"ל דרובם אינם נצולים ואולי בתר רובא ור"ג
 שפיר משתבע דאפי' בד"ג אולי' בתר רובא אלא דבעריות מהמירי' דלכתחלה לא
 תנשא אע"ג דרובא לא מתצלו ור"ג דאמר אכלוה כוורי לא נתכוין להתירה אלא
 שכך היה מתאונן על חסא ודבורי' אטעי' ואלא ואינסבא. (ו) מאיר בר' ברוך ולהי'.

צ"ה. ד"פ ס' רפ"ה וד"ק ס' פ"ו כחסרון קצת ומדרכי פ' מי שמת רמו תרשי'.
 צ"ט. שאלה. מצאתי דברך ואוכלם וכגון זה פתח פ"ך לאלם ומעין החיים אשר
 בתוך נגך האכלתי מפריו הטוב למאכל החוקתי זרע כל זרונתי
 וזרונתי ועל רגלי העמדתני באמרך צרופה ומרהשך העמוקה ויפה ועליך לתרופה ומה
 לעני יודע להיות מנקה בראש ויתך ולפאר אחרך הלא טוב עוללות פארך מאשכלות
 כרם גפני אך מהושטת שרביטך מורי' הרי שלמה שיי' אורו עיני וצהבו פני כי הקרה
 השם לפני ובאו לידי תשוי' שהובא ממדינת אפריקא ספר גדול מהובר מתשוי' חכמי
 אפריקא ששאלו מנאוני בכל והשיבום ובראש התשוי' כתב רב נטרונאי בר מר רב
 נהילאי ריש מתיבתא דמתא מחסיא למרי ורבנא יהודה ברי' דרבינו שאול וצ"ל
 והתשוי' מוחזקת יותר מקונטרס גדול מכמה שאלות ששאלוהו וזו אחת מהן. ראובן
 ושמעון שהניחו שני זהובים על יד שלישי ראובן אמר אם לא יהי' פלוני השרוי באספמיא
 משוחרר של אבותי יהו שני זהו' הללו למתיבה ושמעון אמר אם יהי' זה פלוני משוחרר
 של אבותיך יהו ב' זהו' למתיבה ושאלו לבני אדם ונמצאו דברי ראובן בטלים (א) שקנו
 מתיבה וחכמי ישראל לאלתר אותם והו' של ראובן קנין גמור וחייב אותו שלישי לשגרם
 לפנינו ולא לאחר ואצ"ל שהוציאן מתחת ידו ונתן ע"י שלישי אלא אפי' אמירה בעלמא
 ונמצא דבר אחד מהם בטל וזה מתיבה בהם אע"פ שלא קנו מידו ומ"ש מפני שמתבתא
 במקום הקדש עומדת ושנינו אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט (קידושי' כ"ח ע"ב) לפיכך
 אותו שלישי ישגרו לאלתר לפנינו ואם אינו משגרו אתם מרי רבנן נתן ורבי' יהודה
 תבעוה והוציאוהו ושגרם לפנינו ע"ל הגאון הגה הוכחתיך מדברי הגאון דבברי' לגמרי
 ומי לנו בדור הזה שיחלוק עליו להפקיע ממון גבוה ואף קודם שמצאתי זאת התשוי' הי'
 ברור לי שכך דינה מכמה ראיות שכתבתי לך דע"כ אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט פ'
 כמסירה המועלת בשום ענין בהדיוט דכל היכא דיכול הדיוט לתן ממון זה לחבירו בשום
 ענין בעולם מהניא גם לגבוה אמירה לחודה ונעשה נדר ובחנם נדחקת לומר כמסירה

צ"ט. מדרכי פ' שור שגגת דו"ה רמו מ"ד בקיצור ועיין ד"ק ס' קמ"ג וס' ש' וד"ל ס'
 תע"ה וכי' פארמא תקב"ה. (ב) ככ"י בטלים לאלתר שקנו מתיבה וחכמי ישראל אם אותם וכי' וזה
 18 Teschuwoth Maharam.

המועלת בהדיוט מכחו ולא מכח ב"ד חשוב דהפקר ב"ד הפקר תחלה לא תלית הדבר בב"ד חשוב אלא חלקת בין איסור לממון וז"ל ונהי דאמירה הוי כמסירה להדיוט מי"מ שפי ממסירה לא הוי ומסירה דאסמכתא בעלמא לא קניא להדיוט כדאשכחן גבי ערבונא מחול לך דבעי קנין לגבוה נמי לא מועיל אמירה עכ"ל הרי לא תלית בשום ב"ד חשוב אלא בקנין אלא שרצית לומר דכל היכא דמסירה לחודא גרידתא לא מהני אמירה לגבוה נמי לא מהני ועי' הוכחתך דע"כ לא הוי' פי' כמסירה גרידתא אלא כמסירה מועלת להדיוט באיזה ענין שתמצא שתועיל מסירה לממון זה להקנותו להדיוט מהני נמי אמירה לגבוה ועתה ראה אתה אומר אלי כמסירה המועלת להדיוט מכחו לבר לגבי אסמכתא שאינה מועלת מכחו אלא מכח ב"ד דהפקרן הפקר אדוני טועה אתה בדבר זה וכי הוכיח התנא כמסירה מכחו הא סתמא קתני כמסירתו ועוד דההוא דאסמכתא קניא בב"ד חשוב לאו ב"ד לחודייהו גרמי מסירתו וקנינו נמי גרמו והא בלא הא לאו כלום היא דלא אמרי' הפקר ב"ד הפקר אלא בשביל התקנה ומגדר מלתא ומה מגדר מלתא שייכא הכא בהא ותדע מדלא מהני בלא קנין אלמא ודאי ה"ט דאלימ' מעשה ב"ד דליתא בחזרה ונמר ומקני ועוד יש לי ראייה ברורה אף מדברי רבי' שמשון דע"כ הוי' פי' כמסירה בהדיוט באיזה צד שיהיה שכ' בר"פ שור שננה דו"ה (ל"ו ע"ב) גבי ההוא דתקע לחברי' וכו' עד ניתב' לעניי' אגן יד עניי' אגן וז"ל וא"ת בלא יד עניי' מתחייב באמירתו לצדקה כדאמרי' בפ"ק דר"ה (ו' ע"א) בסוף זו צדקה וי"ל דכמו שאין מקדישי' דשלב"ל ה"ג אינו נותן לצדקה דשלב"ל וכשאמר ניתב' לעניים לא הוי' קונה הקדש ונהי שאם הוי' אומר לכשיבא לידי אתננה לצדקה (ב) דומה שמתחייב מטעם נדר וגם בהקדש אם הוי' אומר אתננה להקדש אבל זה לא אמר כן אלא אתננו לעניים ולא נדר (ג) כלום עכ"ל אלמא אפילו דשלב"ל דנרע שפי מאסמכתא דלא מצי לאקנויי לחברי' בשום ענין לא בקנין ב"ד חשוב ולא בשום דבר אעפ"כ מהני אי אמר השתא לכשיבא לידי אתננו לצדקה ואע"ג דאיכא תרתי אסמכתא ודשלב"ל וטעמא הוי' משום דבהדיוט יכול להקנות זה הממון לכל הפחות משבא לעולם כמסירה או בקנין גבי גבוה מיהו מהניא אמירה אף קודם שבא לעולם דלכשיבא לעולם יצטרך לתן כיון דנעשה נדר וה"ה לאסמכתא כיון דלהדיוט אם היה מוסר לו ב' זקוקי' וא"ל אם באתי כבר אל אשתי בתוך שנה יהי' אלו ב' זקוקי' שלך ונודע שבא אל אשתו קנאם ההדיוט ה"ג הגבוה קנאם כאמירה דמעיקרא שאמר אם אבא אל אשתו בשנה זו אתן כך וכך ואין לדחות דשאני הכא דלא נתכוין לתן הב' זקוקי' אלא כסבור הוי' שלא יבא על אשתו ושיכול לפטפט ביצרו דהא רחוי' ליתא דרבירם שבלב אינם דברי' ומה שהוציא בפיו זו צדקה ויש לו לקיים ונעשה נדר. (ד) וממה שכתבתי (ה) היכא דמהניא מסירה להדיוט באיזה צד שיהי' מהני' אמירה לחודא לגבוה יש לי ראייה טובה לר"ת מהגוסס דמעריך ומקדיש יכול נמי לגרש דאי לא היה יכול לגרש משנעשה גוסס כיון דבהדיוט לא מהני בשום ענין לא היה יכול כמו כן להקדיש דלא מהני אמירתו לגבוה משנעשה גוסס כיון דבהדיוט לא מהני בשום ענין. עוד יש להביא ראייה דאמירה לגבוה מהני' נבי הקדש אפי' באסמכתא אע"ג דבהדיוט לא מהני מסירה אלא בקנין בב"ד חשוב מדתני' בפ"ב דניזר (י' ע"א) אמר אמרה הרלת זו הריני נזירה אם נפתחת אני בש"א נזיר וכה"א אינו נזיר ארי' אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי פרה זו קרבן אם עומרת היא ושקיל וטרי בה טובא כגמ' עד דמסיק אלא כגון דאמר הריני נזיר מבשרה אם לא עמדה ועמדה מאיליה ב"ש סברי דהא נברא משום אוקמוה בידיו' הוא והא לא (ו) אוקמיה וכו' ופי' רבי' ברוך בן הריר יצחק וצ"ל מפי ר"י

קשה להלכו וצ"ל כמו שהגהתי. (ג) בכ"י ומהחוא. (ג) עיי' תוס' ב"ק שם ד"ה יד. (ד) בכ"י ואע"פ. (ה) חסר בכ"י. (ו) עיי' תוס' נזיר שם ד"ה פרה. (ז) כן הוא בכ"י ולא ידעתי פירושו

ופירושא דמתני' דקתני הריני נזירה אם עומדת אני הכי הוי הרי נזירה מסיק ה"א כלומר נזיר בשבילה אם עומדת מחשבתה שהוא סבור שלא תעמוד והא דקתני אני אנזירות קאי כלומר אני נזירה אם עומדת מחשבתו והשתא אע"ג דלא היתה דעתו להיות נזיר כלל כי הוי סבור שיעמידנה הוא ולא תעמוד היא ואפ"ה אם עמדה מחשבתה ולא מחשבתו הוי נזיר לכ"ש ואפי' ב"ה ל"פ עליהו אלא משום דסברו דעת' דהך גברא משום דרבעיא והא קמת אבל אי דעת' הוי משום אוקמוה בידי' הא הוה מודו לבי"ש ובכה"ג קאמר ר"י דלא הוי נזיר אלא פרה גופה היא הויא הקדש וקרבן להקריבה למזבח ולספרי' דגרסי' פרה זו קרבן דלא גרסי' עלי לא מצי למימר דנודר ממנה ואסור בה בקונס דא"כ לימא כקרבן או לימא עלי דהא רבי יהודה אית ליה בפ"ק דנדר' (י"ג ע"א) דלא מתסר בקרבן עד דלימא בכ"ף וכן פרי"ט אע"ג דאסמכתא הוי מהני' לגבוה להיות פרה זו הקדש באמירה בעלמא ואע"ג דבהדיוט כה"ג אי אמר להכירו פרה זו שיש לי רבוצה בחצירך תהא שלך אם לא תעמוד חיוס ולא עמדה או אם לא אעמידנה אני ועמדה מאיליה לא קנה עד דאיכא קנין בכ"ד חשוב. ועוד הייתי יכול להאריך בראיות אך אין פנאי גם דבר פשוט וקשוט נראה בעיני כמ"ש וא"צ להאריך בזה ואתה מזה בן מזה קבל ברצון דברי זה למען תחזה ביאת חזה. ומה שהקשיתי על הקו' שמצא כתוב בשם רבי' שמשון דלא עדיפא אמירה לגבוה ממסירה להדיוט מדקאמר הא מני ר' יהודה היא משום רבי טרפון דאמר אין אחד מהם נזיר (נדרים י"ט ע"ב) אע"ג דנזירות באמירה סני כך הקשיתי דלמא שאני התם דלדבר זה לא מהניא אמירה כוונ משום דתני' כי יפליא והאי לא הפלאה היא וגמרי מינה משום דלא קני בהדיוט מסירה כוונ ואף על גב דבהדיוט קניא בכ"ד חשוב בנזירות לא מהניא אמירה זו מדכת' כי יפליא ואנן לא קי"ל כר"ש ולא ס"ל דלא מבעי' כה"ג דלאו בידו כלל דלא הוי אסמכתא דהוי נזיר אלא אפי' באסמכתא גמורה שסבור שהוא בידו כגון ההוא שהבאתי לעיל דפ"ב דנזיר אפי"ה הוי נזיר וכי יפליא דרשי' לדרשא אחריתי בפ' בתרא דנזיר (ס"ב ע"א) ובפ"ק דחגיגה (י' ע"א) ואין להקשות א"כ לר"ט נימא דלא להני באסמכתא אפי' קנין בכ"ד חשוב כיון דאמירה לגבוה לא מהני' בי' דאי בעינא מצינא למימר דאה"ג לדידיה לא מהני מיהו איני זקוק לכך דבלא"ה ניהא דאם איתא מסירה להדיוט למודה מאמירה לגבוה מהקישא או בגיש' (ז) בדלא בעלמא הוא דקא יתיבנא תנא לדירך דלית לך דר' טרפון לבר מנזירות דגלי קרא אבל בהקדשות וצדקות מודה והברייתא דאמירתו לגבוה היא שנויה בתוספתא דקידושין גבי הקדשות. ומה שהבאת מפ' מי שמת (קמ"ח ע"ב) מדקא מבעי' לי' שכי"מ שהקדיש כל נכסיו (ח) ופרשינן לא קא מבעי' ליה אלא משום דלמא גמר והקדיש כדי שיהיה במצוה זו ואמאי תיפוק לי' דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט בכתיבה וזיכוי בקנין להדיוט וליטעמך לדירך נמי תקשי לך דקא מודית דכל אמירה לגבוה כמסירה המועלת בהדיוט לבר מאסמכתא דלא מהניא לגבוה משום דבהדיוט לא מהני מסירה מכחו אלא מכח ב"ד חשוב דהפקר ב"ד הפקר וא"כ הכא דמהני בהדיוט כתיבה וזיכוי בקנין בלא ב"ד חשוב ובפני עדים או אפי' בינו לכינה היכא דמודה דלא אברו סהדי אלא לשקרא תהני לגבוה אמירה אע"כ להכי מספקא ליה בשכי"מ דכי היכא דהברייתא שהקנה כל נכסיו (ט) אין מתנתו משום דאנן סהדי דכיון דלא שייך מידו הוא סבור שימות דאי הוי סבור

ואפשר דכ"ל דלא בעלמא הוא דקא יתיב תנא לדירי דלית לי' לר"ש לבר מנזירות דגלי קרא וכי והכונה דודאי תך כללא דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דקא יתיב תנא דמיני אתה נשמע דכל שאינו מועיל אמירה לגבוה לא מהני גם מסירה להדיוט לאו בעלמא נשנית דהא ר"ט לא פליג דק בנזירות משום דגלי קרא דכי יפליא אבל בהקדשות וצדקות מודה והברייתא הלא מייירי גבי הקדשות וא"ש כנלע"ד והלשון מנומגס קצת. (ח) בכ"י ופרכי. (ט) בכ"י מתנתו מתנה. (י) בכ"י

לחיות הו' משייר מקצת והו' ליה כאלו פירש בהר"י בשעת המתנה אם ימות אם כן הקדיש נמי נימא כיון דלא שייר הו' כאלו פירש אם כן אם עמד חוזר דאף על גב דאמר"י אמירתו לגבוה ה"מ אמירה סתם אבל הכא כמו דפ"י בהר"י דמי דבכמה דוכתי אולי' בתר אומדנא דמוכח כאלו פי' או דלמא אע"ג דכי מקנה להריוט אולי' בתר אומדנא נבי הקדש נימא דגמר והקדיש בכל ענין. אבל הכא ל"ל הכי דאנן סהדי אלו הו' יודע שלא יוכל לעכב את עצמו מלבא על אשתו לא הו' נודר ב' זקוקי' והו"ל כאלו פי' בהר"י כי זה אינו דאי"כ למה נדר הב' זקוקי' כלל בשלמא התם נבי שכי"מ אהני דבורי' שיהא הקדש אם ימות אלא הכא ל"ל לאתנויי אע"כ מהני' אמירתו ונעשה נדר שצריך לתן אם לא יקיים (י) התנאי וכמו שהוכחתי רא"י ברורה מההוא דנזיר ומתשו' הגאונים וגם אני בעיני שלא יהא בזה לב דופק ומפסק כי מחזור ומוצהר מבלי שום גמגום וספק שהוא חייב לתן אותם ב' זקוקי'. ודקא (יא) קשה למר בפ' מי שמת (קנ"ד ע"א) דרבה ס"ל כר' נתן ובתר הכי מוקי למתני' דקתני וחכ"א המע"ה רא"י בעדים וכר' יעקב ודלא כר"ג התוס' (שם ד"ה וכן) הקשו אותה ותירצו דלרבה ס"ל מודה בשטר שכתבו א"צ לקיימו וא"כ סוף סוף רבנן דמתני' הו' דלא כותיה בין יפרש בעדים בין בקיום השטר א"נ י"ל דג"ל לרבה לפרש רא"י דרבנן דומי' דרא"י דר"מ דהו' בעדים א"נ י"ל כמאן אזלא שמעתתי' דרבה כר' נתן כעין שאמר ר"ג התם דבתר השתא אולי' הי"נ ס"ל לרבה הכא הרי מת הרי קברו מוכיח עליו מיהו איהו ס"ל דאפי' ר' יעקב מודה הכא דע"כ לא קאמר ר"י התם דהוא מוציאן מידן אע"ג דכרייא הוא השתא היינו משום רוב בני אדם כרייא' ומיעושא חולים סמוך מיעושא אחזקת ממון הו"ל פלגא ופלגא להכי לא מפקי' ול"ל הרי כרייא לפניך כל זה הוא בכלל דאיכא בני אדם כרייא' ואין לך לייפות כח קרוב בשביל זה יותר שהוא כרייא לפניך אבל לעיל מודה דאיכא למימר כיון דבשטר מוכיח שבשעת המתנה הו' שכי"מ (יב) דהו"י כתב ב"י כדקציר ורמי על ערסיה אלא דלא כתב ב' ומגו מרעיה אפטר לבי עלמא אמרי' אוקמי' אחזקתי' שהי' חולה מאותה שעה ולא נתרפא בינתיים והרי מת לפניך ואע"ג דאיכא נמי למימר אוקי ממנא אחזקתי' הא עדיפא דאיכא תרתי אוקמי' בחזקת חולה והרי מת לפניך ואביי נמי דאמרי אפי' כרבנן דע"כ לא קאמי' התם דאולי' בתר השתא אלא משום דאמר"י ממש כמו שהוא עכשיו כרייא כך היה בשעת המתנה כי חי הו' באותה שעה הלכך אמרי' זיל בתר חלאים שאדם חולה שממנו הוא מתרפא ונימא דנתרפא מאותו חולי ושוב חלה חולי אחר אשר מת בו והשתא ניחא דלא תקשי נמי אמאי פליגי' בשלונתא דתנאי נימא מר הלכה כמר ומר הלכה כמר ואתה תתברך עד בלי די בשפר לאמר ושומר ישראל אותך ישמור ותקרא לשם ועליך יגמור מאיר בר' ברוך שיחיה.

ק. להאריך אין פנאי למאלמי ולמערבניי בקצרי' אשיב את הנראה בעיני על שמעון שהי' לו בת קטנה וראובן הו' לו בן קטן וכתב לו שמעון לראובן לכשיהי' (א) בנך ראוי לקדש אם לא אקבל קדושי בתי או היא בעצמה לא תקבל קידושיה אם תהי' ראוי' לקבל קדושיה או אתחייב לך (ב) מעכשיו ב' זקוקי' ומת שמעון קודם שהי' בן ראובן בן י"ג שני' והיא גדלה ועמדו ונשאת לאחר ועתה תובע ראובן הקנס מבניו יפה אמ' האומר שהיתומים פטורי' שהרי בשעה שהי' בן ראובן ראוי לקדש לא היתה היא ראוי' להתקדש שכבר נתקדשה לאחר. אך מה שכתב שאם הו' כתוב בשטר שלא תהא רשאי לקדש

לא יקיים הנדר. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י אלא דלא כי ביה כדקציר ורמי על ערסי' ומגו מרעי' וכי.

ק. בדי"פ סי' ב' בקיצור וסי' התקל"ט בשינוי וחסרון וד"ל סי' שני"ה וכ"י פארמא סי' שצ"ד כמו כאן עד ומה שכתבתם וכי. (ב) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י. (ד) בכ"י להתקיים.

א"ע עד שיהא בן ראובן ראוי לקדשה שאז הי' הרין עם ראובן בזה (ג) איני מודה לו שאפילו כה"ג לא קנה ראובן שהרי תלה הדבר בדשלב"ל דקמן אין לו קידושי ונישואי לא מדות ולא מד"ם כדאי' בפ' הרש (ק"יב ע"ב) וא"כ הו"ל כאומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתנייר לאחר שתתניירי לאחר שתמות אחותך לאחר שיחלוץ לך יבמתך דק"י"ל כרבנן (קידושין ס"ב ע"א) דאמרי' דאינה מקודשת והא דאמי' בר"פ מי שמת (קמ"א ע"א) איתיבי' ר"ג לר"ה דאמר המוכה לעובר לא קנה האומר אם ילדה אשתי וכו' יטול מנה וכו' עד ונימא ליה במבשרני אלא כיון דהמקבל מתנה הוא בעולם אע"ג דתלה בדשלב"ל קנה ע"כ הא ליתא כמו שהוכחתי מאחר שתמות אחותך לאחר שיחלוץ לך יבמתך והתם הי"פ דקאי אדלעיל דקאמר משנה זו איני יודע מי שנהא ופריך ולימא ר"מ הוא דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ומשני אימר דאמר ר"מ לדבר שבא לעולם לדבר שלא בא לעולם מי אמר והשתא פריך שפיר ולימא במבשרני שהמבשר כבר בא לעולם דבשר ליה דהשתא הו"ל לדבר שבא לעולם אע"ג דתלה בדשלב"ל לר"מ קנה וק"ל. אבל אין לדמות דבר זה למלתי' דר' יהודה בן תימא (ב"מ צ"ד ע"א) שכל תנאי שא"א לקיימו בסופו וכו' דהתם מיירי בתנאי שבשעת התנאי התנה ע"מ שתעלה לרקיע ע"מ שתרדי לתהום וכי"ב אבל הכא בשעת התנאי אפשר לקיים התנאי (ד) אפשר דקנה וק"ל ושלוס מאיר בר' ברוך שיחי'.

אחר שהלך השליח חזר בו מורי וכתב להם שנית כך הי' ג"ל לכאורה כאשר כתבתי וחזורני כי דאע"ג דאמרי' אין אדם מקנה דשלב"ל מ"מ כיון דדבר הנקנה הוא בעולם והקונה והמקנה באו לעולם קנה אע"ג דתלה הדבר בדשלב"ל וראי' מהא דאמרי' פ' המפקיד (ל"ג ע"ב) והא א"א מקנה דשלב"ל ואפי' למ"ד מקנה הי"מ כגון פירות דקל דעבידי דאתו כו' עד אמר רבא נעשה כמו שאומר לכשתגנוב ותרצה ותשלימני הרי פרה קנוי' לך מעכשיו וכו' אלמא אע"ג דתלה בדשלב"ל קנה אע"פ שיכולני לדחות לומר הי"פ סתם מתני' ר"מ היא והא דאמרי' לא עבידי דאתי דאמרי' מי יימר דמגנבה ואי מגנבה מי יימר דמשתכח נגב ומי יימר דמחייב דלמא מודה ומפסיד אהא משני תלמודא דעבידי דאתי דמיד כי נגבה קני' לפרה למפרע מעכשיו ואין כאן אלא חד מי יימר דמגנבא וחשוב הוא מירי דעבידי דאתי ואתי כר"מ ולא כרבנן אך ג"ל דוחק לאוקמי סתם מתני' דלא כהלכתא מדלא קאמר בהדי' לעולם ר"מ היא ונעשה כאומר אלמא דאתי ככ"ע. וכן משמע בפ' בכל מערבי' (ל"ז ע"ב) אלא מעתה היו לפנינו שני רמונים של טבל ואמר אם ירדו גשמים היום תהא זו תרומה על זו כו' אלמא אע"ג דתלה תנאו בדשלב"ל הוי תרומתו תרומה ומסתמא כיון דסתמא קאמר הוי' ככ"ע אבל מהכותב נכסיו לבנו צריך שיכתוב לו מהיום ולאחר מיתה (כ"ב קל"ו ע"ב) דמשמע גופא מהיום ופירי לאחר מיתה אין ראי' דקנה פירות אע"ג דתלה תנאותו בדשלב"ל וכן כל מצוה מחמת מיתה דמתנת שכי"מ דרבנן כדי שלא תשרוף דעתו עליו (שם קמ"ו ע"ב) אבל מגש יש ראי' מעכשיו אם מתי דהוי גש לכ"ע (ניטין ע"ב ע"א) ע"כ אין ג"ל מטעם זה לפסור היתומי' אבל יש לי לפסור אותם משום דאנוס הוא דכיון שמת בתוך הומון פטורי' בניו כדאמרי' בפ"ק דכתובי' (ב' ע"ב) לפיכך חלה הוא או שחלתה היא אינו מעלה לה מוונות ומסיק לענין גיטין אינו כן כו' עד מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב הרש ומת בתוך יב"ח הי"ז גש מאי לאו מת והיה לחלה כו' אלמא דנבי ממון כה"ג אם הי' אומר אתך לך ב' וקוקי' אם לא באתי מכאן ועד יב"ח ומת בתוך יב"ח פטור שהרי אירע לו אונס ואע"ג דנבי גש מפליג בין אונס מיתה לשאר אונסין הי"מ משום שלא תפול קמי יבם אבל בעלמא אם חלה חשיב אונס מיתה לא כ"ש דאין לך אונס גדול מזה ואם הי' חי הי' מפיס בתו שתתקיים זה התנאי וכיון דמת מאי הו"ל למעבד והבנים לא ידעו בתנאי

אביהם ועוד כיון דאבוהון פטור שלא יכול לקיים גם היתומי' פטורי' שהרי לא נדרו לו שום דבר ולא שייך הכא מצוה על היתומים לפרוע חובות אביהם שהרי אביהם לא נתחייב בממון זה לא בחייו ולא כמותו כדפי' וק"ל. ולהוא דהאשה שנפלו לה נכסי' ליד כלל דהא דשני בעומדת באגם במקום שראוי לקנין המשיכה היינו משום דהמשיכה הראשונה כלתה כבר ולהכי בשעומדת באגם השיב משיכתא אחריתא כמו כן היבא כל כמה דלא נתקרע השטר או שנאבד לא נתבטל הקנין אפי' דמית מידי דהוי אמעכשיו אם לא באתי עד יבי"ח ומת בתוך יב"ח דהוי גמ' הלכך אין לפטרו מטעם זה אלא מטעם אונס כדפי' (ה) וק"ל מאיר ברי' ברוך שיחי'.

אח"כ שלח לו אביו עבור אותו הדין עצמו כי גם ישב עמהם בדין והשיב לו וזאת התשובה כי כתובי' הכא' כא' זה מדבר וזה בא מורי אבי ה"ר ברוך שיחי' אתה ורעיך שאלתוני ע"ו הדין שכבר נשאלתי עליו והנה תשו' שכתבתי להם שו"י לכלכם והוא הנדון והיא התשובה.

קא. ומה שכתבתם שאחד מן העדים הוא עתה קרוב הא מלתא מפרש שפיר בס"פ מי שמת (קניט ע"א) היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו הוא אינו מעיד על כתב ידו אבל אחריו מעידי' על כתב ידו ואפי' שלא הוחזק כתי' בב"ד קודם שנעשה חתנו ולא חשדי' לוי' בתר דנעשה חתנו ויזף וכתב ואקדמי' לשטרא מקמי דנעשה חתנו דהא דקרובים פסולי' להעיד לא משום דלא מהימני אלא מגזירת מלך הוא אבל הוי' יודע לו בעדות עד שלא נעשה גולן ונעשה גולן הוא אינו מעיד על כתי' אבל אחריו מעידי' על כתי' והוא שהוחזק כתי' בב"ד קודם שנעשה גולן. קב. ד"פ סי' ק"ל וד"ל סי' שני' וכי' פארמא סי' שצ"ו ובשינוי היא בדיק סי' ליד ועיין מרדכי פ' איזהו נשך רמז שכ"א.

קג. ד"ק סי' ליד וד"ל סי' שני'.
קד. ד"פ סי' קל"ו ד"ק סי' קפ"ט וד"ל סי' שפ"ו וכי' פארמא סי' תל"ב ומרדכי פ' מי שאחזו רמז תל"א.

קה. ד"פ סי' צ"א ד"ק סי' א' וד"ל סי' של"ג וכי' פארמא סי' שע"א.
קו. ד"ק סי' ק"ע וד"ל סי' של"א וכי' פארמא סי' שס"ט.

קז. שאלה. מפני מחוש עיני אף כי לא הוי' לי פנאי ואיש עתי עובר עליך אין גולה אוני להקדימך פני מורי קרובי הרי אשר אדוני שאל על מנהג הדיני' דמסקי ממנוא ע"י אסמכתא בקנין בב"ד חשוב אין להם על מי יסמכו אחרי (א) שרבי' האי ור"ח ז"ל הולקי' בדבר כמו שכתבת. הא מלתא תלי' באשתי רברבי יש בידי תשו' רב צמח נאון וצ"ל דכל אסמכתא קני' בב"ד חשוב (ב) כפסקא דפ' ארבעה נדרים (כ"ז ע"ב) וכן פרש"י פ' איזהו נשך (ע"ג ע"ב) נבי ההוא נכרא דיהיב וזוי לחברי' למזבן לוי' חמרא ופשע ולא זבן ליה וכו' עד אפי' יין נמי לא מיט אסמכתא הוא ופי' רש"י וד"ל אפי' הבטיחו וא"ל אם איני קונה לך אפרע לך משלי אין זו אלא אסמכתא הואיל ולא קנו מידו עכ"ל אלמא ס"ל דקנין מהני בכל אסמכתא אפי' להוציא ממון וכן פר"י נמי כן כפי' איזהו נשך נבי ההוא דהלוהו על שדהו וד"ל דהא כהפך כווי' לא קני הא ודאי אין דעתו להקנות לו אפי' דעבר הזמן לא

(ס) ככ"ו אי' עוד הפעם וליד נמי להחוא דר"י בן תימא הנאמר כבר למעלה ואין מן הצורך לחזור ולהעתיקו.

קא. כדפי' סי' קפ"ו וד"ל סי' שני' וכי' פארמא סי' שצ"ה מכואר ההיפוך מכו"ש כאן ועיין מרדכי סנהדרין רמז תרצ"ו וצ"ע.

קב. ע"י מרדכי פ' הוחב רמז שכ"א ד"ק סי' צ"א. (ג) ככ"ו בפסקא בפ"ד. (ד) ככ"ו

קני דאסמכתא לא קני וה"מ בדלא קנו מירו בב"ד חשוב אבל קא קנו בב"ד חשיב קני והכי מסקי' בנדרוי עכ"ל וברשב"ם פ' נט פשוט וז"ל ופסק תלמודא דאין הלכה כר' יוסי אע"נ דנמוקו עמו דאסמכתא לא קני אא"כ קנו מיני' בב"ד חשוב בדלא אניס כדאמ' במס' נדרים עכ"ל וכן פרי"ת בס' הישר וז"ל כלל דמלתא דאסמכתא דקניא בב"ד חשוב ובדלא אניס עכ"ל וכן פרי"י בכמה דוכתי בתלמודא ואסמכתא קני' היכא דקנו מיניה בב"ד חשוב (ג) ודברי רב האי מאי שפי' בנדרים (כ"ז ע"ב) דהלכתא אסמכתא קני' וכו' בכלל דברי ר' יוסי הם וכל דבריו בזה הדין בשלדו ואיך יתכן לומר דפסק סתמא דתלמודא והלכתא דלאו כהלכתא היא ולא סמכי' עליה כזה לא נמצא בכל התלמוד. (ד) ושכתבת דוימיני' דלא חתמי' אלא תרי סהדי ויכתוב הסופר בקנין בב"ד חשוב לכל הפחות לבעי' נ' וחשובי העיר הא ל"ק הא נמי גבי שטרי מתנות דכתיב בהו וכך אמר לנו פלוני מתנה זו כתובה בשוקא וחתמה כברא כי היכי דלא להוי מתנה טמירתא אע"נ דלא א"ל הכי אלא י"ל כמ"ש התוס' בחוקת הבתים (מ' ע"ב ד"ה איכא) לפי שנוהגים עכשיו לכתוב בשטר מתנה וא"ל מתנה זו כתובה בשוקא וכו' (ה) הלכך כי א"ל סתמא נמי בדעתו כמ"ש בשטרות (ו) ובימי האמוראים לא הי' נוהגי' לכתוב כן וכי היכא דהתם סמכי' אסהדי הי' סמכי' אסהדי שמעידו' שהקנין הי' בב"ד חשוב בפני ד' והי' חשובי' אע"נ דלא חתמי' אלא תרי שאינם חשובי' או אפי' אם לא היה בב"ד חשוב נמי כיון דטופס שטרות כך הוא לכתוב בב"ד חשוב וכן נהגו כולם לכתוב ואיהו א"ל לסהדי לכתוב שטר כדרך שרגילי' לכתוב הו"ל כאלו הורה בפניהם שהקנה לו בב"ד חשוב והודאת בע"ד כמאה עדים דמי אבל היכא דסהדי כתיבי' השטר ע"י קנין שנפניהם אע"נ דלא א"ל כתבו שטר וכוונתו' כך בקנין בב"ד חשוב והקנין לא הי' בב"ד חשוב אם היה נודע לנו דבר זה ע"פ ב' עדי' שהקנין לא היה בב"ד חשוב ולא צוה להם לכתוב השטר לא היינו מוציא' ממנו ממון מזה השטר דתרי ותרי נינהו והיכא דליכא סהדי (ז) אחר' שאומרי' שלא היה הקנין בב"ד חשוב או שלא צוה להם לכתוב אגן נמי ממי' אעדי' סמכי' שכתבו וחתמו והעידו שהקנין בב"ד חשוב הי' (ח) ואם הם (ט) עשו שלא כדין יהא קולר תלוי בצואריהם.

קח. שאלד. נפתח ברבנותא ונתבסס אני ואתה לענין שאילתא דשאיילנא קרמיכון על ראובן שנתן נט לאשתו על תנאי מהיום אם ימות מחולי זה ועמד בינתיים והלך בביהכ"נ ולשוק בלא משענת וגם עשה לוייה לאמו חויץ לעיר עד לבאר וכו' אלא שהלש הי' ולאחר נתינת הנט כ"ח ימים נפל למשכב ומה ובאותן כ"ח ימים פעמים הלך ופעמים שכב סוף דבר דקדקנו בעדיות הרבה ועוד שכתבת שנתקע הגט מיד אחר הנתינה. נ"ל שאין ממש באותו הגט ואינו מתיר ואינו מועיל מכמה טעמים חדא (א) לפר"י ור"ת שמפרשי' (ניטין ע"ג ע"ב עיי"ש תוס' ד"ה אמר) דכל האומר מהיום אם מתי כאומר מעת שאני בעולם ואין דעתו שיחול הגט מיד משעת נתינה אלא שעה אחת קודם מיתתו כדי שלא יהא הגט לאחר מיתה והרי נתקע הגט קודם לכן וכשהגיעה שעה אחת קודם מיתתו במאי קא מגרשא והלא נתקע הגט ובכל שכימי' אנו רגילי' להזהיר שלא יקרועהו ושלא ישמשוהו עד לאחר מיתה מה"ט כי דברי ר"ת נראי' וכן משמע בתוספת וכבר שלחו אלי מעכו על מעשה כעין זה ואסרתי להם ואם נשאת בנט בניה ממורים מדרבנן

איה תיבות ממושמשות. (ד) מכאן עד סוף הסי' הוא בתשו' מיימוני לסי' קנין סי' ד'. (ה) בכ"י הלכתא. (ו) בכ"י וכו' מי האמור. (ז) בכ"י סהדי אחלי שאין. (ח) בכ"י ולא. (ט) בכ"י חסר. קח. תשו' מיימוני לסי' גשים סי' ל'. (ב) בכ"י לפרשי'. (ג) חסר בכ"י. (ד) חסר בכ"י. (ד) בכ"י ולא מוחת. (ה) בכ"י חסר מלת אינה וכתוב מבוטלת.

דנהי ללא הווי ממזרים מדאוי לרבנן דר"ע ממזרי (ב) דרבנן הם כמו שהוכיח ר"י בפי' האשה רבה (צ"ב ע"א ע"י"ש תוס' ד"ה אבל) ואין להאריך והרי הוכחתי לר"ת והתוס' אינו גט אבל לרש"י דמפרש מעת שאני בעולם בבית אבל האומר מהיום אם מתי מחולי זה מנורשת מיד ובלבד שימות מאותו חולי שיתקיים (ג) התנאי ומנורשת אפי' נתקרע או שאבד מיר אחר הנתניה. אמנם מטעמא אהרנא נראה בעיני דאף לרש"י אינו גט דאמרי' פ' מי שאהוו (ע"ב ע"ב) דאמר רב הונא גטו כמתנתו וכי' ופי' וז"ל לא מבעי' היכא דאמר אם מתי מחולי זה אלא אפילו יהיב לה גט סתמא אם עמד חוור דמסתמא אדעת' דמיתה יהב לה והא לא מיית עכ"ל פ"י אם עמד חוור לאו שחזור בו בהד"ו אלא ממילא בטל הגט כיון דעמד דומי' דמתנתו ואע"ג דאמרי' התם רבה ורבא לא ס"ל דר"ה ה"מ בשכי"מ דיהיב גטא סתמא ולא אמר אם מתי אבל היכא דאמר אם מתי מודו לדר"ה דאם עמד והלך בלא משענת פ"י בלא מקל דבטל הגט ממילא וכן פרש"י וז"ל ולא ס"ל הא דר"ה דהיכא דלא א"ל אם מתי ס"ל דאם עמד אינו חוור גזירה שמא יאמרו יש גט לאחר מיתה דאי אמרת חוור אתי לכימר לא הוי גט עד דמית וחוו דלכי מיית הווי' נישא ש"מ יש גט לאחר מיתה ואתו לאכשורי זה ניטך לאחר מיתה ולא ידעי דכיון דלא פריש מירי להכי יהיב ניהל"י שיהא גט מעכשיו וע"מ שימות עכ"ל הרי מוכיח מתוך פרש"י דבמהיום אם מתי מחולי זה ועמד והלך בלא משענת לכ"ע בטל הגט דכיון דהלך בלא מקל ודאי לא מת מחולי ראשון אע"פ שעדיין חלש הי' ולא חזר לבריאותו כמו מתחלה. וגי' חלוקים הם לפרש"י במהיום אם מתי מחולי זה אם עמד בינתיים והלך בשוק בלא משענת אע"פ שעדיין חלש הי' ושוב מת הגט בטל ואם לא הלך כלל אע"פ שנתק מחולי לחולי אחר ומת הי' גט דודאי גם חולי הראשון מעורב בו ולא נתרפא ממנו. הלך על משענתו ושוב מת אומד"ו אותו אם מחמת חולי זה מת הי' גט וכי' ובנדון זה אפי' לא הלך אלא במשענת הא אומדנא בעי שיאמרהו רופאים בקיאים ויאמרו שמהמת חולי קמא מת ומי יאמר אותו ועוד מי בקי בזה"ז בהאי אומדנא שנסמך עליו להתיר יבמה לשוק ואפי' לפר"ת דפי' ררבה ורבא לא ס"ל הא דר"ה והלכתא כותיהו במהיום אם מתי דאם עמד והלך לשוק בלא משענת דאין הגט בטל מיהו אומדנא בעי ע"פ בקיאים שיאמרו מחולי הראשון מת כדקתני במתני' וכבר פרשתי דאומדנא בזה"ז לא סמכי' להקל לומר שלא נשמר יפה מכמה דבריי' שמהור"י החולה לחלו (ד) ומחמת חולי הראשון מת. ואשר כתב מורי וז"ל דלית הלכתא כר"ה בהא דקאמר בטל הגט אפילו לא התנה אם מתי מחולי זה מ"מ בהא הלכה כמותו שיכול לחזור בו ולבטל הגט בעוד שהוא חולה קודם שימות כמו מתנה שכי"מ דקיי"ל דייחקי מבטלת דייחקי עכ"ל זו מניין לך אם הלכה נקבל ואם לדין שאתה דן כך מעצמך יש תשובה דהא בפי' מי שמת (קניא ע"א) כל שאם עמד חוור חוור במתנתו פ"י כל שאם עמד חוור ממילא חוור במתנתו פ"י אפי' בעודו שכי"מ אלמא דטפי הוי פשוט דאם עמד בטל ממילא ממאי דמצי לבטל בדבורו בעודו שכי"מ וכיון דקיי"ל כרבה ורבא דאם עמד אינו בטל כ"ש דלא מצי לבטלו בדבורו בעודו שכי"מ ואדרבא אפי' לר"ה נ"ל דהיכא דלא הלך כלל או הלך על משענתו ואמרהו שמת מחמת חולי הראשון אינו יכול לבטלו אפילו בטלו בהד"ו שהרי כבר נתנו ואמר מהיום אם מתי מחולי זה והרי נתקיים התנאי שמת מאותו חולי בלא עמידה והולך על משענתו לא מקריא עמידה. דבשלמא הלך בלא משענתו אמרי' דעת שכי"מ הי' כך שאם יעמוד וילך בלא משענת אפי' מת לבסוף לא השיב ליה מיתה מאותו חולי אבל לא הלך או הלך במשענת ומת חשוב בעיניו מיתה מאותו חולי וכיון דאף לפי סברת השכי"מ

נתקיים התנאי שמת מאותי חולי והוא כבר נתנו לה ואמר מהיום אם מתי אינו יכול לבטלו לפרש"י דמפרש דבמהיום אם מתי הייל לאלתר אפי' נתקדע הנט וה"נ לא יוכל לבטלו כמו ה"ו נישך ע"מ שתתני לי מאתים וזו דמגורשת דקיייל כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי כ"ש היכא דאמר מהיום או מעכשיו לפרש"י דס"ל דלא לאלתר חייל אי בטלו בהד"ו (ה) אינה מבושלת. תוספי נישין אין בידי ולא ספרי פסקים בארץ הנגב סכתי כל אלא כאשר הראוני מן השמים ואם ימצא שהתוס' וספרי הפסקי' חולקי' עלי בשום דבר דעתי מבושלת כי מה לעני יודע יושב חשך וצלמות ולא סדרים זה גי' שנים ומחצה.

קמ. ד"פ סי' כ"ה ד"ק סי' ס"ג וד"ל סי' של"ה וכ"י פארמא סי' שע"ז מרדכי ב"ב פ' הוקת הבתים רמז תקנ"ג ותשו' מיימוני לס' משפטים סי' ע' בחסרון.

קנ. ד"פ סי' כ"ט ד"ק סי' ס"ד וד"ל סי' של"ה וכ"י פארמא סי' שע"ז.

קיא. ד"פ סי' ל"ב ד"ק סי' עי.

קיב. ד"פ סי' ל"ה ד"ק סי' קפ"ו.

קיג. ד"פ סי' ל"ח ד"ק סי' קפ"ח.

קיד. ד"פ סי' קל"א.

קטו. ד"פ סי' קל"ד.

קמז. ד"פ סי' תקצ"ב וד"ק סי' נ"ג נ"ד.

קיו. ד"ק סי' נ' ובשנינו בד"פ סי' תכ"ג והיא גם בד"ל סי' של"ה וכ"י פארמא סי' שע"ג.

קיה. ד"פ סי' קמ"ה וד"ק סי' נ"ט וד"ל סי' שע"ה וכ"י פארמא סי' ת"ב.

קיט. על שמעון שהי' חייב לראובן וראובן הי' חייב לגוי ואמר ראובן לשמעון מה שאתה חייב לי תנהו לגוי הוה במעמד שלשתן ופטר הגוי את ראובן

וסמך על שמעון ועתה רוצה שמעון לעכב המעות שהי' חייב לגוי וכתבת שלא קנה הגוי דמעמ"ש לא שייך בגוי כמ"ש ר"ת ויחזור המעות לראובן וקשה למה יגזול ראובן את הגוי והא גזל הגוי אסור אנכ הורפך לא שמת לבך להא דאמר'י בפ' הגזול בתרא (קיי"ג ע"ב) אפי' למי"ד גזל הגוי אסור הפקעת הלואתו מותר וכתבת שהגוי היה קובל עליך אלא שהיית נשמת ממנו אם לא היית יכול להשמש שהיית צריך לתן לו בדיניהם והיית נותן לו היית פטור מראובן וכן פסק ר"ת ושלוס מאיר ברי' ברוך. קב. ד"פ סי' רכ"ו.

קבא. גם זו היא באותו סי' רכ"ו ד"פ.

קבב. ואשר שאלת על יהודי שיש לו עול גדול מן השר ומהלואות וממסים ונכנס

לעיר חלה לדעת כן שנתפשר בפני עצמו עם השר בכך וכך ושלא להשתתף עם הקהל. אם מדעת הקהל נחלק מהם הרשות בידו אבל בלא דעת הקהל אינו רשאי להפטר מהם שלא לשא בעול עמהם אחרי שמנהג העיר הוא כך להיות כל היהודים שותפי' במס ורשאים בני העיר להסיע על קצותן ולא כל כמיניה של השר להפטרם זה מזה לשנות מנהג שהנהיג ליהודים שבעירו ולא היינו דינא דמלכותא אלא גזילה דמלכותא כמו מכס שאין לו קצבת. ואע"ג דאמר'י פ' מי שמת (קמ"ג ע"א) ההוא דמי כלילא דשרו בי קיסר אבולי ואסטרגיני וא"ר ניתבו אבולי פלגא ואסטרגיני פלגא ואע"ג דמיעיקרא אבולי יהבי ואסטרגיני סיוע בעלמא היו

קוט. ד"ק סי' רכ"ז ובקצת שונו בד"ל סי' שפ"ה וכ"י פארמא סי' ת"ל.

קבב. ד"ק סי' רכ"ב בשונו קצת. (b) כ"י תחתיו. (g) חסר כ"י.

מסייעי בהדיהו ומשום דמלכא אמר אכולי ואאסטרניני אזלי בתר דבורא דמלכא הי"מ כשהמלך אמר כך מעצמו בלא בקשת אכולי אבל בנדון זה שעיי בקשתו שבקש מן השר להפרידו מן היהודים רוצה להפרידו לאו כל כמיני. ומה שאומר שאינו שזה לו למתפס הכלא בתרי ראשי לתת בפ"ע ולהזור ולתת עם הקהל הלא יכול לילך אל השר ולומר לו אדוני אין זה דינונו להפרד זה מזה במסים ושלא לשא בעול (א) כי אם יהדיו וכל היהודים שבמלכות (ב) מריבים אתי בזה אין רצוני עוד לתת בפ"ע אלא עם שאר חבירי ובדברים הללו ראוי להחמיר אף בלא ראייה מן התלמוד שאם הי' כל א' יכול ליפרד מחבילה כמה פעמים באי' לידי תקלה גדולה ואנן טעמא דפירוש' ניקו ונפרוש ואתה שלום ותורתך שלום וכל ביתך וכל ישיבתך כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך שיחי'.

קבג. שאלה. טרן טריין. מרן ומוריין. בר אבוהון ובר ואריין. דכיפי תלו ביה ומרגליין. מרגניחיה דלית ביה טימי נטריה בריין. רמי דיקלין וזקף קושיין. וקושיה מאן מרמיה לית מן קריין ותניין. מכל אבקת רוכל מקוטר גביר מזויין. סדיניה בקייטא וסרבלי בסתוא מעיין מצויין. אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ומוריני הר' אליעזר שי' בכף שנייה יכריע המצויין. מימו נאמנים ונוזלים מן המעיין. ומה לך מי שיהוד שלי מי מערה סריחי וסריין. כרם מרנא סני ענוין. סותם מי ניהון מפני המחמינין והנדיין. חצבי לנהרא כנני לייא ולאן. ואם הנפס עוצרה תירושה אטרי יער איך יתנו פריין. גם כי התאנה הרלה מתקה מרנא די ליה כל רזין גליין כל קמחיא קמה וקמחא דקמחיה סולת מנופה בתליסר נפיין ואני מה לפתוח ראשון והן בארין שלום אני בוטה לא ידענא לתרוצי סוניין. אמנם אין כל הרש תחת השמש כבר היה לעולמים ידיע לכל בריין ותפתח האתון את פיה לפני מלאך השם ואית לן כמה קריין. כן רבינו ברורו כמשה טצדקי למפטר נפשיה גור עלי תלמידי להוכיח לפניו בדין הזה לא יכפרני בשעת הדין להאריך לא נפנתי מרוב טרודין חורנו על כל צדדים וצדי צדדים מטבותי דמרנא אב ב"ד ולא ידענו מה עלה ברעת ראובן ומאזיה כה הוא בא להוציא מיד שמעון את הקרקע שקנה בכסף ובחוקה מן הגוים ואפי' לפי דבריו של ראובן שהוא חזר על הקרקע תחלה לקנותו והבטיחו שמעון שלא יקנהו. והלך בעקפה וקנאו מה שעשה שמעון עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות ואם אמת הי' כדברי ראובן שבך עשה לו שמעון שרי למקריא עבריינא ורשע כדאמ' בפ' האומר (נ"ט ע"א) עני המהפך בהררה ובא אחר ונטלה הימנו נקרא רשע מיהו בי דינא לא מסקי' לי' מיניה וכי'ש השתא ששמעון כופר ואומר אדרבא (א) אני הייתי מחזר עלי' תחלה ואתם באתם עלי בהערמה לבטל מקחי דחף הוא מפשע. ואין להשביע את שמעון שהוא כדבריו (ב) שלא ידע שהם חזרו עליו תחלה דאפילו אם הוא כדברי ראובן ולוי' שהם חזרו עליו תחלה לא היה מסקי' מיניה דשמעון כדפי' אי"כ לא שייכא בהא שבועת היסת אפי' לל"ק דרי"ג (שבועות ט' ע"ב) ומה שטועני' ראובן ולוי' שמתרו להם הגויה המפתחות ופתחו ומדרו את תכנית הבית ומוצאו ומובאו ונעלו אע"ג דישאל מגוי קני קרקע בחוקה כדאמ' ברפ"ק דבכורות (י"ג ע"א) ונעילת דלת חוקה היא כמו שהוכיח ר"י מפ' הוורק בניטין (ע"ז ע"ב) הי"מ היכא דסמכי' דעתי' אבל הכא דאכתי' לא פסקו ולא נמרו דמי הקנייה לא קני' מידי דהוי אמדר ומשך במטלטלי ולא פסק דלא קנה בפ' המוכר

קבג. ד"ק ס"י רמ"א בחסרון רב. (b) ב' תיבות אלו חסרי' בכ"י. (c) גם כאן חסרי' ב' תיבות בכ"י. (d) מוכאן עד סוף חסי' חסר בד"ק. (e) בכ"י רי"ג. (f) בש"ס אי' דעביד לי' הימלטי.

את הספינה (פ"ד ע"ב) דלא סמכא דעתיה וכ"ש אם הוא אתרא דלא קני בכספא או בחוקה אלא בשטרא דהוי לראיה שלא יוכל המוכר לכפור דלא קנה בחוקה אפי' פסקו דמי הקניי' דישאל לא קני ולא סמכא דעתיה עד דמטא שטרא לדידה כדאיי' בחוקת הבתים (ג"ד ע"ב) אא"כ פירוש אי בעינא בכספא או בחוקה איקני. ומה שטוען שהגויה היתה הייבת לו מעות ומכח זה הוא בא מכה משכנתא משום דינא דבר מצרא אין בדבריו כלום דהא לא מקרי משכנתא אא"כ הלוח על הבית ודר בו והוא דלא מצי לסלק ליה בנו שתא בכה"ג הוא דאמרי' מאי משכנתא דשכונא גבי' ונימ' דינא דבר מצרא כדמשמע באיזהו נשך (ס"ח ע"א) אבל בכה"ג שלא הלוח לה על הבית לא מקרי משכנתא. ועוד שלא דר בו ועוד שהיתה יכולה לפרעו ולהסתלק מתי שתרצה. ודאי אם הלוח לה על הבית ודר בו ולא הוי' מצי' מסלק ליה בתוך שנה ואז בא שמעון וקנה הוי' מסלקי' לשמעון משום דינא דבר מצרא כיון דמשכנתא הוא ביד ראובן איהו הוי' מצרן דירי' אם לא הי' לו לראובן קרקע סמוך לזה הקרקע של הגויה דליד' לזבן מגוי' דלית ביה משום דדב"מ דה"מ היכא דראובן הי' לו קרקע סמוך לזה הקרקע של הגוי' דמצי' א"ל אריא אברוחי ממצרן אבל אם אין לראובן קרקע אצל הקרקע הממושכן לו דלא שייך למימר אריא אברחאי ממצרן הוי' מפקי' משמעון וכן פרי' בפ' איזהו נשך (ע"ג ע"ב תוס' ד"ה נטר). (ג) ומה הטעם הקשה למה לא הוציא רב מרי הקרקע מיד רבא כיון דמשכנתא הוי' גביה ולא היה לו לרב מרי קרקע אצל הגוי' והוצרך ר"י לתרץ דרב מרי לא היה חפץ לקנותו. אמנם מתוך הכתב משמע שהיה לראובן קרקע סמוך לקרקע של הגויה וא"כ אפילו אם הי' זה הקרקע ממושכן תחלה מגוי' לית בה משום דדב"מ דאריא אברוחי ממצרא דאין לחלק כמו שחלק' בכתב לומר דוקא כי אברח ארי' ממצרא לאלתר אבל כנדון זה כיון דהרחיב לה הזמן לדור בו עדיין עד מרחשון לא. לא ידעתי החלוק וכי יעלה על לב דוקא לאלתר והיכי דמי אטו מי בעי' שיוציא הגוי' ברנע כמיריה ואלו משהה שעה או שתיים מי אית ביה משיה' דדב"מ ואיזה שיעור ניתן לדבר שלא נתנו בו חכמים שיעור סוף דבר אין לנו אלא מה שאמרו חכמים זבן מגוי' כיון דהוציא הבית מכה הגוי' שהי' הבית חלוש לו אעי"ג דחוזר ומשכירה לאותו גוי' או לגוי' אחר שכירות לא קניא ולית בה משום דדב"מ ולדרב מרי לא דמי' כדפי'. ועוד שאני התם שהי' רב מרי דר בו מתחלה הלכך לא שייך התם אריא אברוחי ממצרא אבל הכא לא היה הבית בכה ראובן כשקנאו שמעון ומה שטוען ראובן שהוא שותף בבית שראשי קורות תחובי' בחומת הקרקע של זה הגוי' הדין מצרנות ושותף דקרי לכל אדם כל זה אינו אלא משום ועשית הישר והטוב משום דאריא אברח ממצרן ואדרבא כ"ש שותף דמצי' א"ל אריא אברוחי מעלך. ומה שאמרו הביורורים לראובן ולוי שמעון הודיעכם שלא תדאגו מזה כלל ושתסמכו מזה על יהודתו שלא יקנה אותו כלל אמת כי לא יפה עשה שמעון שהי' מבטיחו ואינו עושה שארית ישראל לא ידברו כזב אמנם אין גיל משמעות הלשון לא לשון נדר ולא שבועה ולא יד ולא כינוי שהרי לא אמר אלא על יהודתו לא אקנה אותו שזה הי' הבטחה בעלמא שאמר להם לסמוך על יהודתו שלא ישנה בדבורו ואף לפי דברי ראובן שהוא סבור שהוא לשון קבלת שבועה אם קנה אותו ועבר על שבועתו מאי דעבר עבר ולא מפקי' מיניה דאי הוי' מפקי' מיניה בזה לא הי' מחקן שבועתו דמ"מ כבר עבר ואטו משום דעבר על שבועתו קנסיה ליה להוציא הקרקע מידו ולהחליטו ביד ראובן האי לאו דינא הוא אלא קנסא והני קנסות אנן לא דייגי' אלא אתה מורי' וקהלך אם נראה שנעשה דבר מכוער כזה כמו שנראה לקנסו לתן לצדקה

הנראה לכם הכל לפי מה שהוא אדם. ולענין קורות ביתו של ראובן התחובי בחומה וראי נראה ההחזיק ראובן כיון דקודם שקנה שמעון הבית הי' כך ואין להאמין לנויה שאומרת שלא כדון קבעם דרברי הגוי לא מעלין ולא מורידין. ויש להחזיק את ראובן בחצי החומה כיון דקביעי בה כשורי ירדי' דמדאמר (ד) רב הונא (ב"ב ו' ע"א) כי כוי לא הוי הוקה ואע"ג (ה) דאנח ביה דא"ל אמנא לכי מפיסת מינאי לא חתרע אשיתאי אבל אחזיק לכשורי גופיה ולהורדי הוי חוקה. ושאר אריכות בעלי דינין וקנטורין שלהם דברי תהו הם וא"צ להשיב עליהם ושלום מורינו רבינו ושלום כל ביתו ושלום כל החבורה יגדל כנפש תלמידו מאיר בר' ברוך שיח"י.

קבד. ד"פ סי' ל"ט ובשינוי בר"ל סי' שמי"ה וד"ק סי' ל"ב ול"ג. וב"י פארמא סי' שפ"ד.

קבו. ד"ל סי' שפ"א ותשו' הרשב"א סי' אלף ק"ה. וכ"י פארמא סי' תכ"ו. קבו. שאלה. ריב לא ידענו נחקרהו. צדק צדק נדרפהו. מבור הגדול נדלהו. ממים רבים נמשהו. הוא בי מדרשא של מורי הרי מאיר שי". יורנו מורינו ראובן תבע קהל ויריבורק לדין השבעות לפני התפיסה נתננו מס והודינו לפני החרם ואמרתי לפני מקבלי הוראה יש לי ע' זקוקי' ל"ז משלי ול"ג אני חייב לגוים והדבר ידוע ונלוו לכל שכני שאני צריך לפורעם מיד ואיני רוצה לתן מס והשיבו לי אין אנו נתני' כי"כ דבר גדול רק ג' פשיטי' מן הזקוק ועבור דבר מועט אין לך להרבות דברים והשיב ראובן אם הוא עתה דבר מועט אני מתיירא שמא ירבו והשיבו בע"ה כל כך אנו בטוחים שאין לך לירא וניאות להם. אחר זמן נתפסו הקהל ואני הייתי אז בוורנקוורט וזונתי נתפסה ואני ברחתי למקום אחר שמו הונבורק ויהי כבואי שמה תפסוני פרשים שהייתי (א) מוטב שנוציא ממנו מה שהוא חייב לנו ממה שיצטרך (ב) ויהיה לו לפרוע לנו והוצרכתי לקח מבעלי חובי הרבה פחות ממה שהי' חייבים לי ושלחתי גיסי למבצר במקום שהיו קהל ויריבורק אסורי' והודעתים שהוצרכתי לפרוע נושי ושלא אתן לפדיון וזנתי אלא ממה שיש לי ועל כ"ז הטילו עלי לתן כפליים מה שיש לי כסף ושוה כסף ומסרו את זונתי ביד עבדי המלך ואמרו (ג) לאסור ולייטר את האשה עד שתתן לך כך וכך מעות לכן אני תובע שיפדוה מיד גוים מאחר שאני נכון לתן מכל אשר לי כאשר יתנו הם וכבר פרעתי נשיי קודם הפשרה וגם אסוטרופוס הקהל הרי' מבורך הורה לפני' שכן הי' מנהג בויריבורק כשהיו מודים בהרם בכל שנה לא היו נותנים בהנחה ע"פ אותה הוראה אלא אותו המס ומה שהיו צריכי' כל שנה הי' מלוין על שנה הבאה והאפטרופיא השיב שמנהגו הוא מימים קדמונים בויריבורק כשהיו גדולים בתורה ופרנסים דרים שם שאדם נותן מכל מה שאדם נושא ונותן בהם אפילו אם הוא חייב הרבה וגם ראובן עצמו נהג עמנו באותו מנהג זה כמה שנים ועתה כשנתפסנו יעצונו חכמים ונכונים לתן מס ע"פ הוראה שהודינו קודם התפיסה שאם הי' לנו להודות עתה שמא יערימו מקצתם מחמת שהמס גדול וראובן השיב מה שהי' מנהג לתן מס ממה שהי' חייב זה הי' דוקא במסים אבל כנוילה כזאת שאדם נותן כל מה שיש לו מהיכן יקח לתן מה שאין לו ועוד שפרעתי קודם הפשרה ומה שנמניתם וגמרתם לתן ע"פ ההוראה שעברה לא על פי היתה אדרבא שלחתי גיסי שמה להודיעכם שלא אתן אלא ממה שיש לי. ועוד טען ראובן אחם שמתם לעצמיכם קרקעות וספרים בפחות מכדי שוים

קבו. (ב) בכ"י מוטושטשים כאן איזה תיבות ואפשר דצ"ל חייב להם כי אמרו. (ג) גם כאן יש מוטושטשים בכ"י. (ג) חסר תיבה אחת בכ"י. (ד) בכ"י בדיני.

מה ששמתם בבי זקוקי מכרו בדי זקוקי ומאן שם לנו. והאפטרופוס השיב מנהג הוא שלא לתן מס מקרקעות וספרים אלא לנחת רוח לקהלם נתרצו העשירי לתן מס מהם מקרקעות וספרים ונמנו ונמרו מדעת כל הקהל לתן מס מהם (ד) ברמי קנייתם לכתוב בדמי הקלף ושכר הסופר ואם ראובן אומר אין אני ניאות בזה הרי אינם רוצים לתן מס מהם כמנהג העולם וראובן אומר אינו מנהג בגולה כזאת ומידכם היתה זאת לנו בכתיכם הנבזים ולמה לא התנו מהם ועוד טען ראובן אחד מקהלכם מצאו אותו שעבר על ההרס והי' לו יותר מכדי הודאתו ולקחו לו הקהל המותר ואחר מן העשירים אמר אני נותן לך חלקי והוא עולה לי"ו זקוקי כדי שתפרה בו אשתך מיד גוים אותם אני תובע היום והאפטרופוס השיב לא נמלכתי בו להשיבך אבל ידעתי כי הוא יאמר להר"ם או חורני בי. ושלוס מורי ושלוס תורתו ישנה לעד כנפש תלמידך אשר בן הרב ר' יהואל זצ"ל. יהואל בר יצחק ירנ"ן. יוסף בר' נתן נצי"ה. ועוד טען ראובן הם מהלו למי שהי' רוצי' לזה קי' זקוקי ולזה ס' כרי שיהו נאותים להם לכל אשר תקנו ולי רוצים לקח מה שאין לי.

קב"ה. וגם מורי' יוריגו על נתינת מס מקרקעות וספרים וזכרני מורי שאמרת לנו בסוף מס' פאה על האי משנה מי שיש לו נ' זוז והוא נושא ונותן בהם הי' לא יטול ובירושלמי קאמר עלה הכא אמרין חמשין דעברין טבין ממאתן דלא עברין וזוה הבאת ראי' דמקרקעות אין לתן כי אם הרביעי ומספרי' נ"ל דאין לתן מק"ו השתא לומדיה פטורי' ממנדה ובלו והלך היא עצמה לא כ"ש וק"ו כזה איכא בפ"ק דקידושין (כ"ב ע"ב) ועוד שהתורה נקראת חירות ואין להטיל עול מלכות עליה ועוד אדם שיש לו כמה מסעות תשמישי בית וכלי חול אינו נותן מס מהם אע"פ שא"צ מהם אלא לפרקים פעם אחת בשנה ספרים שהם תשמישי קרש שאדם לומד בהם בכל שעה או בניו וחתניו או משאילם ללמוד בהם על אחת כמה וכמה ומורי שיחי' ישיב לנו דעתו ושלוס כנפש תלמידיו שותי מימיו.

תשובה רבים שלומים לאין קץ ותחומים לביתך נאוו קרש לאורך ימים מורי הרי אשר שיחי' ושאר בנותך עמיתינו שיחי'. למה שאלתוני מעניני מסים שעיקרם מהלכות מדינה הם והכל לפי המנהג שנהגו מדינה ומדינה כמנהגה. למדנו בפ' הגזול בתרא (קט"ז ע"ב) שיירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד עלי' גיים וטרפה ועמד א' והציל הציל לאמצע ואם אמר אני מציל לעצמי הציל לעצמו ופריך עלי' עד דמוקי לה רמי בד חמא בשותפי' וכגון זה שותף חולק שלא לדעת חבירו (א) אמר פלג הוי פי' במקום פסירא כי הכא שעמד עליה גיים וטרפה הלכך הכא בנדון זה אם מעולם לא הורגלו להיות שותפי' במסים אלא במסים שיש להם קצבה הוי מס זה שאין לו קצבה כמו עמד עלי' גיים וטרפה דנהי דקיי"ל דינא דמלכותא דינא גולה דמלכותא לאו דינא הוא כמזכר שאין לו קצבה הלכך כיון דאמר בהדי' אינו משתתף עמכם לתת מממוני כמעיקרא אלא כמו השתא לאחר שפרעתי חובותי ומיחה בהם שלא להתפשר עליו אלא על תנאי כן לא הי' להם להתפשר בע"כ ובמקום פסירא כמו זה שותף חולק שלא לדעת חבירו וכדאמר התם אמר פליג לא אמר לא פליג והי' להם להתפשר בפ"ע בלא ממנו אחר שחלק מהם. אמנם אם כשהיו מתפשרי' בפ"ע בלא אשתו של ראובן הי' הדבר יכול לבא לידי מכשול לאשת ראובן פן יעללו בה הערלים שכן שמענו שגזמו לכלם אם לא הי' מתפשרי'

קב"ה. (ב) בכ"ו דקאמר הוי. (ג) עיי' לעיל סי' קכ"ד וקכ"ה. (ג) בכ"ו אשתו דבין הגוים דבופי' אותו לפדות העדים בדמיה וזה אין לו הבנה.

מיד כרצונם שהיו מתעוללים בנשותיהם נראה דאפילו מהה שלא לפדות את אשתו יפה עשו שפדאוה כרתני ב' נערה (נ"ב ע"ב) נשבת והי' מבקשי ממנו עד עשרה בדרמים פעם ראשונה פודה וכו' ולא כל הימנו א' שיעשיר א"ע ויפיל אותה על הצבור. (ב) ובשכבר בא מעשה לירינו בא' שהיה תפוס וצוה שלא לפדותו מנכסיו ובאו בני אדם ופדאוהו בע"כ ופסקנו שהייב לשלם להם דאפי' ביש לו ואינו רוצה להתפרנס אמרי' פ' מציאת האשה (ס"ז ע"ב) דנותנו לשום הלואה וחזורי' ונפרעי' ממנו ונהי דקאמר תלמודא דנפרעים ממנו דוקא לאהר מיתה אבל מחיים לא היינו משום דאי מחיים תו לא שקיל והא לא שייך בתפיסה דליתא כל שעתא כמו מוונות הלכך נבי תפיסה חזורין ונפרעי'ן ממנו לאתרו דכיון דנבי מוונ' חזורים ונפרעים ממנו בעי"כ כ"ש בשני דכלהו איתנהו ב' ועוד ראי' מפ"ק דקידושי' (י"ח ע"א) דאפי' בעיע הוי כפי' לבני משפחה היכא דל"ל נכסי אי לאו דאי"כ הדר אויל ומזבין נפשי' כ"ש דכפי' לדידי' למפרק נפשי' מדיליה או אשתו דכנופו דמי' (ג) דכופי' אותו לפדות אשתו מבין הגוים עד עשרה בדרמיה. ועוד אם הורגלו בורידבורק להיות שותפי' במסים שאין להם קצבה כאשר הוא מנהג כבר באלו המלכויות מימים רבים שאין קצבה למסים אלא כל שר ושר לוקח לפי רצונו אין שותף חולק שלא לדעת חבירו מהמת שנתרבה המס הרבה דמה לי גזילה מרובה מה לי גזילה מועטת הא שותפי' ניהו במסים שאין להם קצבה סוף דבר כל מס ששואל שר העיר הן מעט הן הרבה צריכי' לתן בשותפות ולא כל הימנו לסלק עצמו ולחלוק שלא לדעתם ואפי' אם צוה להם קודם הפשר אל חתפשו אלא בכך אין בדבריו כלום אחרי שלא פשעו אך הטוב והישר בעיניהם עשו ונראה להם שהוא תקנת הקהל לפשור ולא לעמוד מנגד ולמרוד במלכות צריך להשתתף ולתת חלקו לפי חשבון נכסים שהי' לו בשעת התפיסה ואפי' אם אנסוהו גוים לפרוע להם מה שהי' חייב להם לא ינכו לו מחלקו לפי כל הנכסים כמעיקרא דמיד משעת התפיסה נתחייבו כל הנכסים לתת מהם מס כמו שיתפשו לבסוף ואם מהרו בע"ה לגבות מן הנכסי' מה שהיה חייב להם אם יש שם מותר בנכסי' כרי חלקם שהוא חייב להם מן המס הלא גם הם יקחו חלקם ואם לא ימצאו בנכסי' כל כך כשיהא לו חייב לשלם דל"ד להיכא דנשתדפו דלא יתן אלא מן הנמצא בידו ותו לא דשאני התם דנשתדפו ולא משתרש בחסרון שנחסרו הנכסי' אבל היכא דפרוע מהם חובו דקא משתרשי' ל' לא ינכה בשביל זה מחלקו במס לפי חשבון נכסים דמעיקרא. ושטוען ראובן מאן שם לכו קרקעות וספרים בפחות מכדי שוי' גם בזה לא נראו דבריו דטבא ליה עכרו ליה דאלו לא נתרצו מעצמם לתת מהם לא היו ב"ד כופי' אותם לתת מהם דכמה פעמים צוהו קמאי דקמאי לתת מס מקרקעות ומספרים במסים גדולים כאלה יותר מס' שלא נשאר חלק עשירי בידם ובאו לדין על ככה ונפשו בעלי הקרקעות והספרים כמנהג קרמונים שתקנו כך ויש כמה טעמים ומגדר מלתא בכך אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אלא מדעת כל בני העיר כי רשאין בני העיר להסיע על קצותן ולשנות מדעת כולם כמו שירצו. ועל אותו שעבר על החרם וכו' עדיין הוא לא השיב גם אני לא אשיב מזה כלום. ועוד דברים בעלמא א"ל אתן לך חלקי ומצי הדר ביה וראובן לאו בע"ד דיד' כל זמן שאינו בא בהרשאתו או שנתן לו במעמד שלשתן. ומה שטוען שמחלו זה לזה בלא דעתו לאו כל הימנו למחול חלקו בלא דעתו אא"כ נבררו טובי העיר מעיקרא מדעת כולם למחול ולעשות בכל צרי צבור כפי רצונם. ואמת כי רציתי לדקדק מההוא דמס' פאה שאם באנו לחייב מס מקרקעות הי' ראוי לגבות מן הרביע כמ"ש ובלבד משאר קרקעות שאינם בית דירתו אבל מבית דירתו לא דתנן בפ"ב דמס' פאה אין מחייבי' אותו למכור ביתו

וכלי תשמישו. מיהו לפי המנהג שנהגו קדמונים אין גנבי מהם כלל וכ"ש מן הספריי כמ"ש ק"ו מלומדיה. ואין להקשות לדברי מההוא דמי כלילא דשרו להו אבני טבריא כו' עד ערקו שריוה פלגא אאידיך פלגא כו' ערקו כלוה שריוה אכובס דשאני התסדלא הורגלו להיות שותפי בכך אבל בנרון זה אם כבר הרגלו להיות שותפי לאו כל כמיני דחד לברוח ולסלק עצמו ולחלוק שלא לדעת חבירו משנשאל המס אע"פ שאין לו קצבה כיון שבמסים שאין להם קצבה הורגלו להיות שותפי לאו כל כמיני דחד לברוח. ושטען ראובן שמתחלה אמר לקהל שהי' הפיץ לפרוע הקפותיו ולא הי' הפיץ לתן מס מהם כל זמן שלא הוציאים מידו הייב.

קכט. שאלה על ראובן ושמעון שזיווגו בניהם יחד ובשעת הפסיקה התנו שאם תפול קמטה בין הנערים שהחתן והכלה יחלקו כל הנכסים וכו' ועכשיו הבחור אומר אם אבא פסק עלי איא במה שפסק. לא כל הימינו לומר כן כי המזון הוה של האבות כאשר פסקו והתנו בממונם כן יקום כי אדעתא דהכי יחבי.

קל. וישאלת על ראובן ושמעון שנמלטו מן התפיסה והכותיהם שמה אם חייבי במס. אם הורגלו להיות שותפי במסים שאין להם קצבה חייבי גם הם כמו האחריו וכדפי' לעיל דמיד כשנרמו להם נתחייבו ושוב מי הפקיע מהם. (א) ועוד נהגתי בכל המלכות שאם יש ליחיד דין ודבריו עם הקהל עבור המס שהוא צריך ליתן המס תחלה ואח"כ יתבע הקהל לדין כי הקהל רוצים להיות מוחזקי בכל שעה וראוי אני מביא להם מהא דאמר' פ' אוהו נשך (ע"ג ע"ב) מוהרקייהו דהני בטפסא דמלכא מונח וכו' ודינא דמלכותא דינא. ועוד כיון שכל הקהל שותפי במס שותף אינו חולק שלא לדעת חבירו ורשאי בני העיר להסיע על קיצותן כ"ש לגבות קודם המס והבא לשנות עליו הראוי.

קלא. ד"פ סי' תתקט"ז ד"ק סי' מ"ט וד"ל סי' שע"ב וכ"י פארמא סי' תמ"ו.

קלב. ד"פ סי' תתק"ח וד"ק סי' י' וכ"י פארמא סי' שמ"ח.

קלג. ד"פ סי' של"א.

קלד. ד"ק סי' נ"ב ד"ל סי' שע"ג תשו' הרשב"א אלף צ"ז ומרדכי פ"ח דביק רמו צ"ו.

קלה. ד"ק ססי' נ"ב ד"ל סי' שע"ד תשו' הרשב"א אלף צ"ח ומרדכי ב"ק פ"ח רמו צ"ז וכ"י פארמא סי' ת"ו.

קלו. שאלה מרוב נתיבות נחצתי לכתוב לכם מיודעי הנקובים מעבר הלו. נראה אם כשירד שמעון (א) לדין עם מקצת הקהל הי' ראובן בעיר וראה ששמעון ירד לדין על עסק אותו החוב אין לו לשמעון (ב) לחזור ולירד (ג) עם ראובן על ככה בין שגם ראובן הוא מן הקהל כדאמ' ס"פ מי שהי' נשוי (צ"ד ע"א) הני תרי אחי ותרי שותפי דאית להו דינא בהרי חד ואזל חד מיניהו בהריה לדינא לא מצוי אידך למימר לאו בעיד דידי את אלא איבעי ל' למית' היכא דאיתא במתא ואפי' ליתא במתא אם עשה שמעון מה שאמרו לו לעשות אותם שהבררו עפ"י הקהל די לו בזה ופטור מראובן ועוד אחרי שראובן אומר כך וכך נשבעת לתן לפי מה שהי' החוב בשעת גביית המס ושמעון אומר לא נשבעתי כך ואין לראובן עדי' ולא ע"א כשר שהוא כדבריו א"צ שמעון לחזור ולשבע כי אף לפי דברי ראובן כבר נשבע לעשות כן ואין שבעת היסת על

קל. (ב) נכאן עד סוף התשו' היא ג"כ בד"פ סי' תשי"ח ותתקט"ז וד"ק סי' מ"ט וד"ל סי'

שע"א וכ"י פארמא ת"ד.

קלו. ד"ק סי' קס"ז בצירוף תשו' אחרת ושם איתא ג"כ השאלה בזה"ל וישאלתם על

שמעון שירד לדין עם הקהל אם יש לחובעו פעם אחרת וכו'. (ב) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"י.

(ד) בכ"י חסרי' ב' תיבות. (ז) מן ופי' ר"י עד שבועה חסר בכ"י והוספתי ע"פ ד"ק.

שבועה כדמשמע בפ"ק דבי"מ (יו"ע"א) היה חייב לחבירו שבועה ואמר נשבעתי והעדי' מעידי' אותו שלא נשבע וחזר ואמר נשבעתי הוחזק כפרן לאותה שבועה טעמא דהעדי' מעידי' אותו הא לא"ה אי"צ להזור ולשבע (ד' ופ"י ר"י שם דמסתברא דאף בתר דנתקנה שבועת היסת אין שבועה חלה על שבועה וכן פ"י רבי' יוסף בר' יצחק ורבי' יצחק בר' מנחם בתשו' אחת אבל בשביל שסייעו בפרשת החוב ואמר אינו דין שתתן כדמעיקרא בשביל זה הטעם אין לפטרו דעביד איניש דלא מגלי טענתא אלא בבי דינא אלא יש לפטור את שמעון מטעמא אחרינא כדפ"י ושלום לכם ולכל כנותכם כנפש נאמן בריחם מאיר בר' ברוך שיחיה.

קל"ז. תשובה. מ"ש ר"ח דמינין ומסורת אין הורג' אותם בידים נ"ל הדוקא שלא בשעת מסירה אבל בשעת מסירה מותר להורגן בידים כדאמר' פ' הגזול (ק"י ע"א) קם רב כהנא שמשיה לקועיה וכן לא יהא ממונו חביב עליו מגופו (שם ק"ט ע"א) והטעם דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו דומיא דבא במחירת בין בשעת מעשה ובין שלא בשעת מעשה מותר להסית את הגוי להורגו ויש מי שאוסר אחר מעשה להורגו ע"י גוי וראיתו מדאמר' פ' האיש מקדש (מ"ט ע"ב) ע"מ שאני צדיק ונמצא רשע אפי' רשע נמור מקודשת שמא הרהר תשובה בלבו ומורי הר' יעקב בן מורי הר' יצחק דחה זאת הראי' דלמא משום חומרא דאי' מספקא אבל לענין מסור לא תדע מדאמר' פ' השולח (מ"ז ע"ב) ההוא גברא דובין נפשיה ללודאי כו' עד לא שבקי' דלפקי' ולא אמרי' דלמא עבד תשובה. ועיקר.

קל"ח. שאלה טובינא דחכימי מרגניתא דלית ב'י טימי מן שמיא ליפשי לך חיי ורחימי מורי הר' אשר שי' שני נפישתא כמה וכמה כי נפשי לאהבתך הומה. ולשמוע שלותך שואף צמא. ומצוף דבש נופת צופיך לתארה ינמא. על ראובן המכיר ספרו ביד שמעון ויש עדים שהי' שלו ויצא לו שם גיולה או גניבה בעיר וראובן הוא בעה"ב שאינו עשוי למכור ספר דליכא למיחש דלמא זבניה ואיהו ניהו דקא מפיק שמא וכבר נשבע שמעון כמה הוציא וראובן דוחהו בדמים רשאי' ב"ד להחליט הספר ביד שמעון בשויו דלא גרע מאלו הי' עדיין ביד ראובן והי' חייב מעות לשמעון שליח ב"ד מנתח נתוחי משל ראובן ויהיב לשמעון כ"ש האי דכבר אתא ליד שמעון ושכתבת דשמעון (א) קנאו מלוי ולוי קנאו מן הגוי האי דינא דמי לדינא נרשאה (ב"ק קט"ז ע"א) נגב ספרא זבניה לפסונאה בתמנן זווי ופסונאה לבר מתווא בק"ב ועי"ש. ואם לוי קנאו בפחות ממה שמכרו לשמעון יחזיר לראובן המותר ואתה ותורתך שלום כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך שיחיה.

קל"ט. ששאלת על לוי שנתן משכון עבור חלקו מן המס ליד גוברי הקהל הגובי' את המס ואבר המשכון אם חייב לשלם נ"ל כיון דהשר אינו חוזר על לוי עבור החסרון אלא על הקהל נמצא שהגוברי' שלוחי הקהל הם וכיון שנתן ליד שלוחם ונאנס מיד השלוחים פטור כמו א"ל המשאיל שלחה ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי ומתה פטור (ב"מ צ"ה ע"ב). וכן תורמי' על האבוד ועל הגזול כו' (שם נ"ח ע"א) פ"י בא ליד גובר ואבר קודם תרומה תורמי' עליו ואינו חייב באחריות' כדמשמע בפ' הוהב (שם) הלכך הבא כל הקהל יחלקו עמו בהפסד ולא הוא לבדו. ואין לחייב את לוי ולומר כיון דמשכון בעלמא יהיב להו לאו לפרעון יהיב דמנה אין כאן משכון אין כאן דהא לאו מלתא היא דליד כלל להא דפ"ק דקידוש' (ח' ע"ב) דמנה אין כאן דהתם כסף שצריך

קל"ח. ע"י מורכבי פ' הגזול בתרא רמז קס"ב. (ב) חסר בכ"י.

קל"ט. (ב) חסר בכ"י.

(א) לתן לא נתן הלכך משכון שנתן אין כאן שיועיל במקום כסף שהי' לו לתן אבל הכא בנדרן זה הלא הם אינם חייבי' לשר כסף אלא או כסף או מטלטלי' שזה כסף וכך הוא דרך נותני משכון ליד הגובר שנשיבא שליח השר לגבות אינם מוכרי' המשכון ופורעי' לשר מעות ומחוריו' המותר לבעליו אלא נותני' לו המשכון כמו שהוא בכל כך מעות שהבעלי' חייבי' הן שהמשכון שזה הרבה יותר הן ששוה כל כך בצמצום וכיון שאין שום חילוק והפרש לגוברי הקהל בין מעות מוכנים בין משכון אין לחלק בין שנתן מעות בין שנתן משכון. ועל דין השני ששאלת הרי הוא כד"ב לגמרי דכיון שבא ליד גובר של הקהל כגבוי דמי לכל דבר כדפי' ודוקא שבא ליד גובר אבל אם זמנהו בתיבת עצמם לתתו ולא נתנהו עדיין מחוסר גובינא הוא ואבר לעצמם. ושלום לך ולתורתך כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך שיחיה.

קמ. וישאאלתני על קהלך שכבר עשו תקנה ביניהם ובהסכמתך קרובי כהן צדק שכל מי שיצא מן העיר לגור במקום אחר שלא יכנס לעיר לזקוף חובותיו בלא דעת הקהל לראות אם יוכל להפרע שאז לא יזקוף חובותיו אם אחד מהקהל הפיץ לתן דמי החוב ולסלקו יש לו להסתלק ואם זקף בלא דעת הקהל קנסוהו לתת מכל אשר ימצא לו וי' קולנו"א מן הזוקק ועתה עבר אחד על ככה לי"מ אם אותו האחד שעבר על התקנה הי' מיושב בשעת התקנה בעיר ונמנה עמהם בתקנה או אפי' לא נמנה עמהם אלא ששתק וקבל ואפי' מיחה לא כל הימנו בעודו שם למחות תקנות במגדר מלתא אחר שרוב המהוגנים שבעיר הסכימו לכך כמי"ש בתקנות רבינו מאור הגולה וז"ל בני העיר שעושי' תקנת הקהל ותקנת העניים ושאר תקנות ורוב מן המהוגנים מתרצים בדבר אין האחרי' רשאי' לבטל התקנה ולומר לבא לביד כי אין להושיב ביד על כך כי הכל לפי ראות טובי העיר כמנהג הקדמונים אי"נ צורך שעה עכ"ל וכיון שבשעת התקנה הי' שם בטלה דעתו אצל הקהל אפי' מיחה וחלה עליו התקנה ושייך איהו נמי בהאי תקנה אף לכשיצא ורשאי' בני העיר להסיע על קצותן אלא אפי' יצא משם קודם תקנתם אם משעה שיצא הי' יכול לבקש בעלי' חוביו לפורעו ולא עשה חייב לישא עמהם בכל מיני עולים מאותם חובות כדמשמע בפ' לא יחפור (כ"ב ע"א) בהני עמוראי דלא שרא לתו רב כהנא לזבוגי אלא שיעור חייותיהו עד דעקרי אשוראי דידכו ואוליתו ומרקאמר עד דעקרי אשוראי דידכו ואוליתו אלמא תמהרו להוציא ככל יכלתכם ותלכו לכם ותפנו את העיר מכלל שיש להם למהר להוציא אשוראי שלהם ואם מרצון נפשם שהו יותר חייבי' לתת מס עם בני העיר ואם בני העיר טועני' שהי' יכולי' להוציא והם אומרי' לא יכולנו ישבעו שלא יכלו להוציא קודם. ואם לא יכלו להוציא קודם מנהג הוא בכל הקהלות שאין לקח מהם מס וכדמשמע עובדא דהנך עמורואי ואם בזה תקנו בני העיר עליהם לתת מס וראה לי דלאו כל כמיניהו דרשאי' בני העיר להסיע על קצותן על בני עירם שהיו שם בשעת התקנה או שלבסוף באו לגור שם אבל זה שלא הי' בשעת התקנה וגם עכשיו אינו גר שם לאו כל הימנו. ואתה ותורתך שלום וכל ביתך וכל כנותך שלום כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך שיחיה.

קמא. שאילה מה אשיב לאדוני מורי הר"ר אליקים כהן צדק שיחיה ולר' משולם דעימי' הדין רחמי ולא מתחמי ירבה שלומכם וטובתכם לעלם ולעלמי עלמיא וליפוש לבו רחמי דעו כי מאד מאד הקשיתם לשאול לבקשני להכריע בדבר זה ובמרומים שהי' כי בשביל ממון גדול לא הייתי משתדל אך אחרי שככה השבעתני והודעתני שאם אמשוך את ידי אז יבא לידי קטטה גדולה בטלתי רצוני מפני רצונכם. ובקצרה אשיב הנראה בעיני אם עד הנה הורגלתם להיות שותפי' בכל מיני מסים שהייתם

נותני' לשר הן במס קצוב הן במס שאינו (א) קצוב כמו גולגליות וארגוניות וזמיות ככל אשר היו' עולה על דעתו לקח מכם כדרך שהייתם נותני' עד עתה אם ממטלטלי' אם מקרקעות הכל כמנהג שנהגתם עד עכשיו אין לכם לשנות אלא מכה כולכם כדאי' בפ' הגזול בתרא (קט"ז ע"ב) שירא וספינה שהיו מהלכין ועמד עליהם גיים לטרפה וכו' עד ובלבד שלא ישנו ממנהג החמרי' והספני' וכיו"ב איכא טובא בתלמוד ואם עד הנה לא הייתם רגילים לתת אלא מס קצוב ולא שינה השר ולא הכביד עליכם כי אם מס שלו הקצוב היה לוקח ועתה בא לשנות יש לכם לילך אחר מנהג קהלות אשכנז ויש לדרוש ולתור אם בכל המקומות נוהגי' כשתופסי' הקהל אין נותני' מס מקרקעות גם אתם אין לכם כח לשנות ואם נוהגי' לתת מס מקרקעות משווי' או למחצה לשליש ולרביע הכל כמנהג המדינה וזהו דין תורה אבל טוב בעיני וכשר שהייתם מתפשרים ומתמצעים ביניהם אם תוכלו וטוב לכם ושלומך ושלומו כל כנותך ושלומו כולכם יגדל וירב כנפש הרשום סר למשמעתכם שוחר טובתכם מאיר בר' ברוך שיחי'. ואינכם צריכי' לשלוח לי עוד בשביל דין זה כי לא אפסוק בעי' כלל או כמי' או כמנהג העיר ואם אין מנהג העיר הכל כמנהג המדינה ושלומו.

קמב. וששאלתם על ראובן שטוען את לאה שסמרוהו בידי גוים והפסידתו ליטרא ועוד ה' ליטרי' תשבע שלא הפסדתו כלום.

קמג. ומה שהוא טוען שהוא מסר לה י"ב ליטרי' למחצית שכר והיא אומרת שקבלה ממנו עשרה ליטרי' ברבית קצוצה בי"ב ליטרי' ופרעה לו מן הקרן ה' ליטרי' ואכתי פש גבה ה' ליטרי' מעות ישנים אע"פ ששמעתי בשם ר"ת שראובן שאמר לשמעון הלוייתי מיד ליד ברבית קצוצה ושמעון משיב לא כי אלא ע"י גוי הלוייך דמהוין שמעון בלא שבועה משום דלא שביק איניש התירא ואכל איסורא יש גדולים חולקי' עליו ואומרי' דליד דהתם (גיטין ל"ו ע"ב) לזה לא ידע אי הוי למלוה פרוכבול או לא דלא כתב לזה פרוכבול אלא מלוה הוא דכתב ליה בלא ידיעת לזה אם ירצה אבל גבי רבית שהלוה טוען טענת ודאי הלוייתי ברבית קצוצה דלמא לא מהימני' ליה בלא שבועה ואף לדברי ר"ת איכא למימר דה"מ דנקיש מלוה משכונ דמ"נ (א) שקיל כדקאמר מאי אמרת לא נשקול בלא שבועה כיון דאיכא טעמא רבא לא שביק התירא ואכל איסורא כה"ג לא חיבבוהו שבועת היסת אף לליק דר"ג דמחייב שבועה אפי' היכא דליכא דררא דממונא הכא ודאי לא חיבבוהו מטעמא דפרי' אבל בנדון זה שהיא מוחקת והוא בא להוציא ממנה לא מפסי' מינה כיון שהיא טוענת טענת ודאי ול"ד להיא (ב) דפרוכבול דמהימני' ליה אפילו להוציא היינו משום דלזה לא מצוי מכחיש ליה הלכך תשבע לאה שאינה חיבת לו אלא ה' ליטרי' מעות ישנים ותפסור מן השאר.

קמד. ד"פ סי' קמ"ב.

קמה. מעשה בא' שתבע את חבירו מאתים זקוקי' והשיב איני חייב לך אלא ק' כי הלוייתי ק' בר' ברבית קצוצה והשיב השני חלילה אך שאלתני להלוותך ק' זקוקי' שהיית רוצה להלותם לטובתי במאתים ריוח והמותר יהי' שלך והלה משיב המעשה הוי' כאשר טענתי ואם הרוחתי הרוחתי לעצמי ושלה הר"ר יחוקי' הדין לפני הר"ר יחיאל מפריש והשיב דהלה נאמן כמה שטוען שבחיתור הלוה לו דקיי"ל דנאמן אדם לומר פרוכבול הוי' לי ואבד ופרי'ת אף בלא שבועה מטעמא דקאמר תלמודא לא שבק התירא ועבד איסורא והקשה לו הר"ר יחוקי' דלמא שאני גבי פרוכבול דלא מצוי

קמא. (ב) חסר בכ"י.

קמג. (ב) חסר בכ"י. (ג) בכ"י דפרוסה.

קמה. קצתה היא בד"פ סי' תקי"ן. (ב) עיין לעיל סי' קמ"ג וצ"ע.

מכחיש ליה רלוה אינו יודע אם המלוה כתבו פרוכבול אבל בנדון זה הוא מכחישו ואומר שדרך איסור הלווה והשיב לו הר"ד יחיאל וצ"ל ע"כ גם פרוכבול נמי איירי במכחישו דהא סתמא קאמר תלמודא דנאמן אדם לומר פרוכבול הו' לי וקו"ל דלא כתבי אלא ב"ד או גדולי הדור לדברי ר"ת או בי דינא דרב אמר רב אסי א"כ נשאל מב"ד דר"א ור"א אם כתבו לו והיני מצו למימר פרוכבול הו' לי אע"כ איירי דא"ל קבלת עליך ג' רועי בקר במקום ב"ד דר"א ור"א והלה מכחישו ואפ"ה קאמר דנאמן לומר פרוכבול הו' לי וכו' עכ"ל. (א)

קמז. ד"ל סי' קצ"ו. כ"י פארמא סי' קצ"ו.

קמז. ד"פ סי' תתקע"ב תשובות מיימוני לס' משפטים סי' י' ותשו' הרשב"א סי' אלף צ"ד.

קמח. ד"פ סי' תתקע"ג ותשו' מיימוני לס' משפטים סי' י"ב.

קמט. ד"ל סי' ת"צ בחסרון ובהעתקתי מכ"י פארמא סי' תקמ"א בשלימות.

קנ. ד"ק סי' נ"ו וד"פ סי' קמ"ו בשינוי קצת.

קנא. שאלה. ועל המעות שהלוה לך הבחור ואתה נותן לו ההוצאה והוא חוזר עם

בנך אם מתחלה הו' התנאי ביניכם שילווה לך מעות ושאתה תתן לו

ההוצאה והוא יחזיר עם בנך אע"פ שהיית בטוב נותן לו ההוצאה בשכר שחזר עם בנך

נמצא שההוצאה שאתה נותן לו אינה שכר המעות מ"מ כיון שהתנאי הו' כך שילווה לך

מעות אסור כדאמ' בפ' איוהו נשך (ס"ד ע"ב) הלוני ודר בחצרי צריך להעלות לו שכר

אפי' כחצר דלא קיימא לאגרא (א) ונברא דלא עביד למיגר ואע"פ שהבחור קבל עליו

האונסי' כיון דאחריות גניבה ואבדה עליך אסור משום רבית כיון שאתה קצבת עמו לתן

לו ההוצאה הו"ל רבית קצוצה כדאמ' באיוהו נשך (ס"ט ע"ב) רב חמא הו' מוגר וזו

בפשיטי' ביזמא וכלו זווי דרב חמא ופרך ומ"ש ממרא ומשני משום דלא דררי בעיניהו

ולא ידיע פחיתו וכן משמע בתוספתא (בי"ט פ"ד) דגרסי' התם משכיר אדם מעותיו

לשולחני להתנאות בהם ולהתלמד בהם נגנבו או שאבדו חייב באחריותן נטלו מלפניו

באונס הרי הוא כנושא שכר וכו' אלמא דאפי' כה"ג דאחריות אונסין על הנותן ואחריות

גנבה ואבדה על המקבל לא שרי לנותן לקבל שכר מעותיו אלא כה"ג להתנאות בהם

ולתלמד בהם ולהתעטר בהם דהדרי זווי דידי' בעיניהו אבל הלואה אפי' אם מקבל נותן

אחריות נכסי' אסור לטול שכר מעותיו. ול"ד להא דאמ' בפ' איוהו נשך (ס"ד ע"ב)

דפריך האי קרוב לשכר ורהוק להפסד הוא ומשני כיון דמקבל עלי' יוקרא וזולא קרוב

לזה ולזה הוא ולההוא דרב (שם ע"ג ע"א) דיהיב זווי לחמרא וקבל עלי' אונסא דאורחא

ושקיל חמשה ופריך כיון דקבל עלי' אונסא לשקול שתא וכו' דשאני התם דדרך מקח

וממכר הוא דכל דמותי' מקח וממכר רבית דרבנן הוא ובכה"ג שרו רבנן כיון דקבל עלי'.

נותן קצת אחריות או אזולא או אונסא אבל בהלואה דרבית קצוצה דהו' דאו' אסור

אפי' קבל עלי' נותן אונסא כדפי' וכדמוכח בתוספתא וכדמוכח ההוא דרב חמא דאע"ג

דריח קבל עלי' אונסא דלכ"ע שוכר לא מחייב באונסי' אפי' משמע דאסור. אבל אם

כך הוא שנתן לו את הקרן במתנה נמורה כמו שכתבת' לבסוף שאם תרצה להשיב לו

תעשה ואם תרצה לעכבן הרשות בידך כה"ג נראה דמותר ושלום לך ולכל כנותך כחשק

אהבך נרבה מאיר בר' ברוך שיחיה.

קנב. ד"ל סי' ש"פ. עיי"ש בהגהות אות ז' כמה שרוצה להניח ובכ"י שלנו כתב לפרות

ערבנותיה בשבעה וקוקי' וחצי. וא"ש. ומ"ש שם אות ו' דצ"ל במקום וריב"א.

קנא. תשו' מיימוני לס' משפטים סי' מ"ה ומרדכי פ' איוהו נשך רמז שצ"ו. (ב) בכ"י וביתא.

ורבי"ן בכ"י שלנו כתב וריב"ן. וכן מ"ש באות נ"י שם דצ"ל כמו שפר"י במקום כמו שפי' רש"י בכ"י שלנו כתוב שפר"י. וכן הוא בכ"י פארמא סי' תכ"ה.

קנג. ד"פ סי' תתקפ"ה וד"ל סי' תקי"ג וכ"י פארמא סי' תל"ד.
קנד. ד"פ סי' תתקפ"ו.

קנה. ומה שנסתפקתם שזה אומר לקח מן הרבית (א) יותר מחבירו וזה אומר שזה בשוה יש לנו לקח י"ל מה שכל א' מודה. לחבירו יקח והשאר כל דאלים גבר וכדאמר'י גבי ארבא (ב"ב ל"ד ע"ב) וגבי ב' שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים זה אומר ר' שלי וזה אומר ר' שלי (ב"מ ל"ז ע"א) א' לאו דחשיבי כמוחזקי' הוא דהשליש הבא מלחם מוחזק כמו שפר"י הו"א כל דאלים גבר במנה השלישי וא"כ הבא שהוא ביד גוי הו"ל כמנח ע"ג קרקע כיון דלא תפיס ואיכא נמי מ"ד דמאי דלא תפסי למימר יהא מנח עד שיבא אליהו ונזכר לטוב כדפסקי' והלכך לא תפסי' אלא בשאר דפליגי עלי' האי אמר דידי הוא כל דאלים גבר ושלום מאיר ברי' ברוך שחי'.

קנו. ד"פ סי' תתקפ"ט.

קנז. שא"ל. על ראובן ושמעון שהי' שותפי' בחוב וראובן קבל ערבים ותפסו שר שלו והוצרך ראובן לפטור החוב ושמעון הומינו לדין בשביל חלקו וראובן השיב שבשביל גרמת החוב (א) נתפס וע"י אונס הוצרך למחול ושמעון טען לא כי אלא ע"י פשיעתך נפסד החוב ולא בשביל החוב נתפסת. תשובה להאריך אין פנאי ובקצרה אשיב הנראה בעיני לאוהבי ומיודעי אשר מעבר כי נ"ל לפענ"ד אם (ב) ראובן לא נתפס כי אם בשביל החוב כדי לפטור את החוב ואת הערבים ולא שאל ממנו בלתי חוב זה לבדו לפטור החוב והערבים ורחוק הוא לכך הוא פטור דהו"ל כמו ישראל שאנסהו גוים להראות להם ממוץ של ישראל והראה דאמר'י בפרק הגזול בתרא (ק"ז ע"ב) דפטור ואע"ג דאמר'י התם דאם נשא ונתן ביד חייב ואפי' אנסהו מתחלה לשא ולתן ביד כדברי רבי' האלפסי' נדון זה לא הוי כנשא ונתן ביד אלא דינא דגרמי ואין חילוק בינו ובין אנסהו גוים להראות והראה דאידי ואידי דינא דגרמי נינהו דברי הויקא ואי עביד כה"ג בלא אונס חייב מדינא דגרמי כמו שז"ל שטרותיו של חבירו דלא פטורי' ליה משום גרמא בנוקין אלא חייב משום דינא דגרמי דברי הויקא טפי הי"ג ברי הויקא כתוא מכמר ואפ"ה פטרא ל"י היכא דאנסהו גוים להראות והראה הי"ג יש לפטור כי אנסהו אותו לפטור ערבים ופטור ואע"ג דאמר רב חסדא בפ' אחד ד"מ (ל"ג ע"א) כיון דא"ל פטור אתה כמי שנשא ונתן ביד הא אתותב ולמסקנא משני רבינא דוקא כשהי' בידו משכנו ונטלו הימנו ובע"א לא ולי"ל הי"מ התם שהדיין א"ל פטור אתה שלא כד"ן דלא הוי כנו"ג ביד אבל בנדרן זה שהערבים נדרו לו והוא פטרם וזו מן הדין פטורי' והו"ל כאלו גוי"ג ביד זה אינו כי אפי' בדיניהם פטור הבא מחמת אונס אם היו באים לדין במקום אחר לא הי' להם מועיל זה הפטור ודמי לגמרי לשורף שטרותיו של חבירו שלא נפטר מן הדין הלזה אע"פ שגשרף השטר ואפ"ה חייב מדינא דגרמי הי"ג דרי"ג הוא וכיון דע"י אונס פטרם פטור ואם ישבע ראובן שלא נתפס אלא בשביל שאנסהו לפטור פטור ולי"ד להא דאמר'י בפ' הגזול בתרא (ק"ז ע"ב) ההוא גברא דאפקידו גביה כסא דכספא סליקו (ג) גנבי עלי' ושקלי' ויהבי' ניהליה ואר"א אי איניש אמיד הוא אדעתא דירייה קא אתו וחייב משום דהו"ל מציל נפשו בממן חבירו דנשא

קנה. (ה) בין הרבית לחבירו יש בכ"י השמטה קטנה וכפי הענין נ"ל דצ"ל כמו שהגהתי בפנים.
קנז. תשו' מיומוני לס' נוקין סי' א' בקצרה מודכי' פ' הגזול בתרא רמז קפ"ש וד"ק סי' רכ"ג בחסרון. (ז) בכ"י חסר. (ח) בכ"י שמעון. (ט) בכ"י גבי. (י) לפי מה שכתוב כאן עפ"י כ"י וד"ק אין לו הכנה ואולי צ"ל מה השיב שמעון על מה שמעון ראובן וכו'.

ונתן ביד אבל הכא אע"ג דאמיד כיון דלא נז"ג ביד פטור כדפ"י. ואתה לא הודעתני מה השיב (ד) ראובן על מה שמען שמעון שאף אחר שטרף להוציא החוב עמד ואמר שמעון אל תתנו לו מאומה כי שלי הכל ופטורי אתם ממנו אם ראובן הי' יכול להוציא מידם לולא ששמעון אמר כך או שמעון חייב אם לא אנוס הי' אף לומר כן.

קנה. ד"ק סי' רבי"ד וד"ל סי' שבי"ו וכ"י פארמא סי' שס"ג.

קנמו. וישאלת על ראובן שהי' לו משכון ביד גוים המלוים ברבית ושמעון הוצרך ללות מהם ובקש מראובן שירשהו ללות על אותו משכון אשר בידם ועשה בן ובלאו הם הי' ממושכן עדיין קצת בשביל ראובן ונשרף בית הגוי ואבד המשכון ג"ל דשמעון פטור מלשלם לראובן דמי משכנתו דבמאי לחייב באונסי המשכון הא לא משך ותקנו (א) משיכה בשומרי' כדאמרי' במרובה (ע"ש ע"א) ובהשוואל (צ"ש ע"א) פרה במשיכה ובעלים במסירה ובפ' אותו ואת בנו (פ"ג ע"א) לפיכך אם מת מת ללוקח ופריך בגמרי' והא לא משך ועוד טעם אחר לפטרו דהא בלא"ה הי' המשכון ממושכן ביד הגוי בשביל ראובן והיה נשרף ואין ראובן יכול לומר לשמעון הא קא משתרתת שנפטרת מחובך ע"י משכון זה תן לי כי למה יתן לו זה אם בשנשרף המשכון פקע ליה שעבודי' דגוי בדניחה מאי אית לי לראובן על שמעון אי משמיא רחימי עלי' דשמעון יברכך וישמרך דר מעון כנפש סר למשמעתך הנני הנשכה מכל טובה אסקופה הנדרסת בשכבר מאיר בר' ברוך זל"ה.

קס. ד"פ סי' רכ"ט.

קסא. ישאלת אהא דקיי"ל הלווה על המשכון ש"ש אם דוקא בכדי מעותיו או בכל שיווי של המשכון אפילו מה שהוא שוה יותר מכדי מעותיו למאי

דפסק ר"י דהלכתא כרבה לגבי רב יוסף (בי"מ פ"ט ע"א) לגבי שומר אבדה דש"ח הי' אלמא לא הי' אלא ש"ח דנחוי דכדי מעותיו חייב ואם אבד המשכון אבדו מעותיו מטעמא דשמואל דאמר (בי"מ פ"ב ע"א) אבד קתא דמגלא אבד אלפא וזוי ואפי' לפריח והי"ג דמוקמי מלתא דשמואל דוקא בדפריש וכדי מעותיו כמפורש דמי ואבד מעותיו אע"ג דלא פריש הי"מ בכדי מעותיו אבל ביתר מכדי מעותיו דלא שייכא דשמואל לא הי' אלא ש"ח דהלכתא כרבה דש"ח הי' ואע"פ שיש גאונים שפסקו כרב יוסף כיון דפלוגתא דרבנותא היא לא מסקי' מספיקא ממונא ועוד כי נראי' דברי ר"י שפסק כרבה כי הביא ראי' לדבריו והווא דשבועות (מ"ג ע"ב) סלע הלוייתי עליו ובי' הי' שוה דמשמע דהמלוה חייב באבדת המשכון אפי' ביתר מכדי מעותיו פ"ה דרבה מוקי לה באבד בפשיעה ומשכנו שלא בשעת הלוואה נמי לא הי' ש"ש אלא בכדי מעותיו וכן משמע מדברי ר"י שפי' מאיזה טעם הי' עלי' ש"ש מאי אגרא קא שקיל ות"י דמצי לקדש בו את האשה ואע"ג דבמעותיו נמי שיש לו על המשכון הי' יכול לקדש את האשה מי"מ בשעה שנמלו לא הי' מעותיו בידו אלמא דדוקא כשיעור מעותיו הי' ש"ש ועוד דמאי חילוק איכא בין שעת הלוואה לשלא בשעת הלוואה אלא דבשעת הלוואה לזכרון דברים ושלא בשעת הלוואה לגובינא ולגובינא לא שייך אלא כרי מעותיו ואתה שלום ותורתך וכל כנותך כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך זל"ה.

קסב. שאלה. אריותא קמיכון ואתון שיילין לתעלייא. בישישים חכמה ולא בדרדקי

טעמא ובטליתא. ואם הצנועים מושכי' את ידיהם ישאו קטנים ק"ו

מהם. הלא עמכם ארון הברית הכרתי והפלתי את האורים ואת התומים מורי הר' אביגדור הגדול שיחי' אשר חשן המשפט על לבו ותעלומות יוציא לאור. דולה מבארות עמוקי'.

קנמו. (ב) חסר בכ"ו.

קסב. ראשיתו ד"פ סי' ת"ן וכולה ד"ק סי' י"ב. ועי' במפתחות דמנואר דהמעשה היה

ומשקה מתורתו הקרובים והרחוקים. ואם אמר הגפן החדלתי את תירושי מה לדרוש אל לענה ורוש. הלכו עצים אל החות. גבורים אל תשי כת. וחלילה חלילה לי לפסוק שום דין והוראה בתוך ג' פרסאות סביבות מקום תהנותו של מוריני כ"ש בעודי בעירו כי עדיין לא הגעתי להוראה. ואף אמנם כי בער אנכי מאיש ולא בינת אדם לי במצות רבינו ארון לפניו בקרקע ולא לענין לפסוק הלכה אלא כתלמיד היושב לפני רבו. מ"ש ששמעון משיב שלא קבל לתת לו ריוח מהלואה נראה שאפילו אם הוא כדבריו צריך לחלוק עם חברו את הריוח כיון שהריוח ממעות של השותפי' ודמי להא דאמרי' פ' הגזול קמא (ק"ב ע"א) הנותן מעות לשלוחו פ"י למחצית שכר לקח בהם המים ולקח בהם שעוריו אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע ומסקנא דלסתורה כ"ע ל"פ דאם הותירו הותירו לאמצע ה"ג אחרי שהוא קבל המעות (א) להשיבה המעות ולקנות הכסף למחצית שכר גם שאר רווחים יתן אם שינה בהם והריוח ואם פחתו פחתו לו הואיל ששינה. ומה פסק ר"י הנותן מעות למחצית שכר וא"ל אל תלוה אותם אלא על משכנת של כסף וזהב ותשמרם בקרקע ושינה בהם להלותם באשראי או בשאר ענינים אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע. אמנם אם פ"י בתחלה אם ארויה בשאר עניני' לא אחלוק עמך אז לא יחלוק עמו. ומה שטען ראובן שהלוח לשמעון ממעות השותפות ולא פרעו עדיין מ' ליטרי' ושמעון משיבו שפרעו ישבע שמעון שפרעו ויפטור וראובן ישבע שלא פרעו כרבנן דבן ננס. גם על אותם ט"ז וקוקי' שראובן תובע את שמעון ישבעו (ב) שניהם סוף דבר כל א' ישבע שלא עכב כלום לעצמו מהחלק חבירו דשותפי' נשבעי' אפי' שלא בטענת ברי כדתנן בפ' כל הנשבעי' אלו הן הנשבעי' שלא בטענה השותפי' כו' וטעמא משום דמורי התידיא כ"ש הכא בנדרן זה שכל א"ו א' טוען טענת ברי ומאותן י' ליטרי' שבאו ליד השליח ונאבדו ושמעון אומר שהשכיר אותו בלא ידיעתו נראה דאע"ג דקיי"ל שומר שמסר לשומר חייב ראובן פטור מאותן י' ליטרי' אפילו הוא כדברי שמעון שלא נתן לו מידו לשליח אלא ששלח השליח לאניש להביא לו המעות ושם נתנו לו ולא היו אלא כמו גרמא בנזקין בעלמא. ועוד דאפי' גרמא לא היו ואפי' בדיני שמים נמי לא מחייב מדי דהוי אשולח הבעירה ביד פקח דהפקח חייב והמשלה פטור אף בד"ש כמו שפ"י שם. אבל אם הוא נתן שם מעות לשליח אז צריך ראובן לשבע שהוא כדבריו שהשכיר אותו מרעת חבריו או ישבע שהחבירו סמכו עליו לעשות כל מה שירצה להכניס ולהוציא ומניהו אפטרופוס. ואם שמעון טוען טענת ברי שנחסרו המעות ונפסדו תחת יד ראובן צריך ראובן לשבע שלא נפסדו דאי מודה ראובן שנפסדו חייב לשלם שהרי לא שמר בדרך השומרי' שמסרו לבנו ולבתו הקטנים ותניא בהמסקיד (מיב ע"א) דאפי' ש"ח חייב בפשיעה היא ועוד לפי האלפס שפי' דבעסקא הוי כש"ש על פלגא דפקדון חייב אפי' בננבה ואבדה ואפי' לפי דברי רבנו (ג) שפירא שאומרי' שאינו חייב אלא כש"ח וגם יכול להיות שבנדרן זה מודה (ד) האלפס דאינו אלא כש"ח על חלק חברו ומה שפסק שהוא כש"ש היינו בעסקא שהמעות כולם לאחר ומלוח אותן לחבירו הואיל ונהנה ממנו אבל בנדרן זה ששלשתן הטיילו לכיס לא שייך הואיל ונהנה מהנה ולא היו אלא כש"ח ומיהו בפשיעה חייב הואיל ומסרן לבנו ובתו הקטנים הרי פשעו. וכל מ"ש שראובן חייב בפשיעת הוי ליטרי' של השליח ובפשיעת החסרון היינו אם נעשית הפשיעה קודם שהיו שמעון עמו במלאכתו אבל אם היו כבר עמו במלאכתו פטור דקיי"ל פשיעה בכעלים פטור. והא דתנן בפ' השומר את האומני' (פ' ע"ב) שמור

דראובן ושמעון היה להם שותפות למחצית שכר וכן מובאר מתוך התשובה כאן. (ב) בד"ק להטביע המעות. (ג) גם ישבע ראובן שהריוח הכא מאנ"ש ומנו"ש ומן המטבעים שהיו בכלל אותו חשבון ט"ז וקוקים כן הוא בד"ק. (ג) בד"ק רבינו נסים. (ד) חסר ככ"ו. (ה) חסר בכ"ו.

לי ואשמור לך (ה) ש"ש ותני' בברייתא שמור לי ואשמור לך השאלני ואשאל לך השאלני ואשמור לך נעשו כש"ש זה לזה מוקמי' לה התם שמור לי היום ואשמור לך למחר. ובבקשה מכבוד מורינן להעביר הקולמוס על שנגתי ואל ישכון באהלי עולה ואל יהיהני במ"ש עניות דעתי כי יראתי לעבור מצותיך ואני פי מלך אשמור על דברת מלכי צדק והוא כהן לשם עליון ותוכה לראות בנחמת ציון ותהא ארכא לשלותך ושלום תורתך וכל כנותך יגדל כנפש בהמתך מאיר בר' ברוך שיחי'.

קסג. ד"פ סי' שני' ד"ק סי' ס"ג וד"ל סי' שס"א וכ"י פארמא סי' ת"ד.
קסד. שאלה על רוב שלום יתענגו וארחות חיים ישיגו אחי ורעי הרשומים כנפש אשר על החתום הבא להשיב בקצרה הנראה בעיני כי נראה דל"מ אם יש עדי' ששמעון העמיד לראובן ערב בשביל מעותיו דאו מוכחא מלתא שלא נתנם לו ראובן במתנה גמורה דאי נתנם לו לא הי' מעמיד לו שמעון ערב ומשוי' נפשו' עבד לזה לאיש מלוח ואע"ג דאמר' בפ' חוקת הבתים (ל' ע"ב) עבד אינש דובין דיניה הימ מידי דלית' גבי' כגון ההוא דחוקת הבתים שאותו אחר הי' מחויק בקרקע ולהכי א"ל להא זיל ובני' ניהלי' דעבד איניש דובין דיניה להוציא שלו מיד אחר המחויק כדי שלא יצטרך לדון ולערער להשקיט מעליו דברי ריבות אבל בנדון זה שמעון הי' מחויק בממון אם איתא כמו שהוא אומר שנתן לו במתנה למה העמיד לראובן ערב בקנין כדון ערב שלא בשעת מתן מעות לימא מעיקרא שלי' הוא שנתת לי במתנה ולא לשוי' נפשו' עבד לזה לאיש מלוח ועוד למה פרע לו מקצת מעות וגדולה מזו תני' בפ' בתרא דכתובות (ק"י ע"א) מי שהוציא שפ"ה על חבירו והלח מוציא שמכר לו את השרה אומר (א) יכול הוא שיאמר אלו הייתי חייב לך הי' לך לפרע את שלך כשמכרת לי השרה וחכ"א כו' ואמר' בגמ' באתרא דיהבי וזוי וכתבי שטרא כ"ע ל"פ דמצי א"ל הי' לך לפרע את שלך כשמכרת לי השרה אלמא אע"ג דבשקבל ממנו המעות קבלם אדעתא למכתב ליה שטרא בתר דקבלינהו ואחויק בוזי הול"ל לא כתיבנא לך שטרא אלא הריני מחויק במעות בשביל מעותי שאתה חייב לי בשטר כ"ש הכא ירי שמעון לאו אסורות היו ולא לנחשתים הוגשו מי דחקו להעמיד לו ערב אלא ודאי מוכחא מלתא שלא נתנם לו ראובן ולא זו כלבד שיש לראובן עדים כדבריו שהעמיד לו שמעון ערב עבור מעותיו דלאו כל כמיניה דשמעון לומר לפנים משורת הדין עשיתי אלא אפילו אין לראובן עדים שהעמיד לו שמעון ערב לא מהימן שמעון בטענתיה כמנו דאי בעי אמר לא העמדת לי ערב ולא הודיתי לו מעולם דמנו במקום עדים הוא דאנן סהדי שאינו אמת מה שהוא טוען לפנים משורת הדין עשיתי שהעמדת לי ערב דאם איתא דיהבי לי' לא הוי מוקי ערבא עליהו ומנו במקום עדים לא אמר' כמ"ש ר"ה ור"ת בספ"ק דגיטין (י"ד ע"א) גבי הגהו גינאי דעבדו חושבנא כהרי הדרי פשו ה' אסתרי גבי חד מיניהו א"ל יהבינהו למרי דארעא וקנו מיני' לסוף עבד חושבנא בין דיליה לנפשו' ולא פש גבי' ולא מידי וכו' עד קנין בטעות חוזר ופריח ור"ת כגון שהי' חבירו מודי' לו דודאי טעה א"ג בעדות ברורה דידעי' דלא פש גביה מידי אבל בע"א לא מהימן לומר טעיתי כמנו דאי בעי אמר אח"כ פרעתי וראיתם מדאמ' פ' שבועת הדייני' (ליה ע"ב) מנה לי בידך א"ל הן למחר א"ל תנהו לי אין לך בידי חייב ומפרש טעמא בפ"ק דב"ב (ו' ע"א) דכל האומר לא לית' (ב) כאומר לא פרעתי דמי ואמאי לא מהימן לומר לו אין לך בידי שטעיתי שהייתי סבור להיות חייב ואינו חייב כלום כמנו דאי בעי אמר פרעתי אלא ודאי מנו במקום עדי' לא אמר' דאנן סהדי רכל המודה דבר לחבירו מרישא מידך דייק אם חייב לו אם לאו ולא הוי

קסד. ד"ק סי' קס"ו. (ב) מן יכול עד שיאמר חסר בכ"י. (ג) מן כאמור עד כמנו חסר בכ"י והוא בתום גיטין שם.

מורה לי' אי לא הוי חייב לי' בודאי כ"ש הכא אנן סהדי אם נתנן לו לא הוי חוזר ומעמיד ערב עליהם וגם לא הוי פורע לו מקצתם כאשר עשה.

קסה. שאלה. ראובן תובע לשמעון לדין כי אמר שאשתו הלוחה לו חוב שהיה לה על לוי ואמרה ללוי בע"ח שלה ד' ליטרי' מעות שאתה חייב לי תנם לשמעון למחצית שכר ויהי' אחריות המעות הקרן והמחצית שכר על שמעון לפרוע לי וענה לוי אני פטור ממך ואמרה האשה כן ובמעמד שלשתן היו אלו התנאים ועלך דידך קא סמכה כשהנחה לוי לפטור ותקע לוי כפו לשמעון לתן ותקע שמעון כפו להשתעבד לה. ועוד אמר ובשביל האחריות שקבל שמעון על הקרן כלו והחצי ריוח נתתי לך רשות לקבל תרנגולין דורנות מן הגוים והאשה נושאת ונותנת בתוך הבית ומשיב שמעון לראובן אשתך לקחה אותם מעות בלא ידיעתך והבריחה אותם ממך כי היתה יראה ממך והלוחה אותם ללוי ואח"כ באה לגבות החוב מלוי ותבעה אותם המעות ממנו ולא היתה יכולה להוציא ממנו כי לא הוי' לו מה לפרוע ואז בקשה ממני שהייתי לוקח החוב מלוי אולי הייתי מוציא מידו ואם הייתי יכול להוציא אז הייתי משועבד מן הקרן ומן חצי הריוח כאשר התניחה עמי אבל לא נשתעבדתי מעולם אם לא הוי' נתן לי והוא לא נתן לי וכל אלו התנאי' היו שלא בפני לוי וגם העמיד שמעון ערבים לאשה שלא בפני לוי ואח"כ באו לפני לוי האשה ושמעון אחיה ואמרה האשה ללוי תן לשמעון אחי החוב שיש לי עליך ובמעמ"ש לא דברו מן התנאים כלום רק שאמרה לו תן לו וכשבא שמעון לתבוע החוב והמעות מלוי אמר לו לוי אין לי תן לי זמן כ"ד ד' שבועות או חזר שמעון אצל אחותו וא"ל דברי לוי ואז אמרה לאחיה תן לו זמן ולואי שיתן לו או והריוח לו זמן כאשר צותה אחותו ולקץ הימים הנודעים שאל שמעון מלוי פעם שנייה ועל פיה עשה הכל ולעולם אמר שמעון לאחותו איני רוצה להשתעבד לך אם לא שיתן לי לוי וכל פעם משיבה לו אחותו למה הוי' לך להשתעבד אם לא הוי' נתן לך ועוד טוען הבעל עכשיו אני הפין מה שעשתה אשתי ולוי טוען כי לא הוי' כי אם שליה בעלמא כדי להוציא מידו. עתה תבאר לנו אם התנאי' תנאי' הואיל שהתובע טוען על הנתבע שקבל עליו אחריות קרן כלו וחצי השכר וסבור שמוותר לעשות כן הואיל שהרשה לו לקבל דורנות מן הגוים שיביאו לו והאפשרופוס שמנתה האשה הוא העיד כאשר טען הוא כי הוי' במעמ"ש ועוד טען שהתנה והתרה בו כי לא הוי' מלוח מעות כי אם על משכנות ועבר ע"ז ונתן זמן ללוי.

תשובה. נראה דשמעון אינו יכול להתחייב ללאה אלא מדין ערב דמשתעבד איהו נמי משתעבד אם כדברי לאה שפטרתי לוי על אמונתו של שמעון שנכנס תחת לוי וא"ל לפטור ללוי ושהוא יכנס במקומו בין יתן לוי בין לא יתן ול"ד (א) לערב שלא בשעת מתן מעות דלא משתעבד בלא קנין שלא על אמונתו הלווה ולאן עלי' דערב סמך במידי אבל האי עלי' דיריה סמכה ופטרתי ללוי הלכך משתעבד מדין ערב קבלן ועדיף מיניה טפי ואפי' בלא קנין משתעבד כמו ערב בשעת מתן מעות הלכך לדברי לאה הוא חייב ולדברי עצמו פטור ולי' לפי דבריו שהוא אומר התנתי שאם לא יתן לי לוי שאחיה פטור ממך אלא אפי' לא התנה עמה כלום ואפי' אמרה ללוי תן לשמעון מה שאתה חייב לי בסתם כיון דלא פטרה את לוי על סמך שמעון שמעון פטור ממנה אם לא נתן לו לוי דבמאי לשתעבד שלא בשעת מתן מעות בלא קנין לא מדין לוח ולא מדין ערב כיון דלא פטרה את לוי בהבטחתו ואף אם היא אומרת תקע לי כפו להיות ערב של לוי והוא כופר ואומר להר"ם כיון דאלו לא הוי' תוקע כפו לא הוי' משתעבד

ולא מתחייב נדפי' כי אמרה תקע כפו לא בעי אשתבועי כיון דאיהו אמר להר"ם דניהו דאי
 הוי מודה שתקע כפו כפינן לוי לקיים כמו שיש בידי תשו' שכבר כתבתי לקיים כל מה
 שתקע כפו מ"מ כי אמר לא תקעתי כפי לא נתקנה שבועת היסט על ממון שלא נתחייב
 לו אלא בתקיעת כף כיון דאיהו טעין לא תקעתי כפי וכ"כ הגאון אבל לפי טענותיהם
 שאומרי' שפטרה את לוי על הבטחתו הוי חייב אם כדבריה ואם כדבריו פטור הלכך או
 ישבע שלא פטרה את לוי על הבטחתו ויפטר או ישבע שהתנה עמה בהדיו' שאם לא
 יתן לו לוי שלא יתן לה כלום ואין לומר כיון דלפי דבריה כבר תקע לה כף לקיים ולא
 יצטרך לעשות שבועה אחרת דתקיעת כף שבועה היא דהא ליתא כיון דבלא תקיעת כף
 הוא חייב אם כדבריה בשביל ת"כ לא מפטר משבועה בנקיטת חפיץ כדמשמע בריש
 שבועת הדיינים דהאי דיינא דאשבע שלא בנקיטת חפיץ נעשה כמי שטעה בדבר משנה
 וחזור ותו לא מירי.

קסו. ויששאלת על מי שכר השליה נראה דעל התובע ועל הנתבע זה חצי וזה חצי
 וראייתו מפ' נט פשוט (קס"ז ע"ב) דתנן גבי שטרי בירורין דחינו
 שטרי טענתא דשניהם נותנין השכר והא נמי לההוא דמיה לגמרי.

קסז. ד"פ סי' קל"ט.
קסח. ד"פ סי' ק"ן ד"ק סי' ס"א וד"ל סי' שע"ו וכ"י פארמא סי' תכ"א והיא שנויה
 כבר לעיל סי' קל"א.

קסט. תשובה מתקיעת כף לא מצאתי עתה אך בקצרה אודיעך כי כתב רבי' יצחק
 ברבי' מנחם שרבינו יוסף בר' שמעון היה מוציא ממון בתי"כ (א) ובוה
 לא דקדקת שכתבת שהמלוה לחבירו מעות קרוב לשכר ורחוק להפסד שאם הפסיד יהי'
 חצי הפסד למלוה אינו כן אלא גובה את הקרן ואינו גובה את הרבית אם יש שם רווח
 וריוח והצלה יעמוד לנו ולכל ישראל כנפש שוחר טובך מאיר בר' ברוך שיחי'.

קע. ד"פ סי' תתקמ"ז ד"ק סי' מ"ט וד"ל סי' שע"ב וכ"י פארמא סי' תמ"ו.
קעא. ד"פ סי' צ"ג ד"ק סי' ו' וד"ל סי' שי"ד עיין שם בהגהות אות א' וכ"י פארמא
 סי' שמ"ו.

קעב. ד"פ סי' קמ"ו.
קעג. ד"פ סי' ק"ו.

קעד. שאלה אורך ימים ושנות נעימים. יוסיף לך שוכן מרומים. מרנא ורבנא הר'
 מאיר שיחי' בנא ממך מורי על ראובן ושמעון חתנו שהיו להם בית
 בשותפות והשכיר ראובן לשמעון חתנו חצי הבית בדבר קצוב לשנה כל ימי חיי שמעון
 ושוב רצה ראובן למכור חלקו וירדו לדין ונפסק להם פסק דין על פיך ולא היה יכול
 למכרו ועתה רצה שמעון למכור החצי שלו לאחר וגם אותו כח שהיו' לו בחלק חמיו
 ראובן ועתה טוען ראובן אדעתא דהכי השכרתי (א) לך חצי ביתי בדמים מועטי' כדי
 שתהנה בו אתה וביתך ולא שתמכרנו לאחר ואם תמכרנו לאחר יחלק חלקי לרשותי מי
 איכא לדמויי' לההוא דסוף נערה שנתפתתה (ג"ד ע"א) כי אקני לוי אדעתא (ב) למיקם
 קמיה אבל למשקל ולמיסק לא או דלמא כיון דמחמת קרבות חתון אקני לוי ובשביל
 הנאתו וריוח שלו עשה בהא נמי תיהני וקא מרווח שהרי חלקו נמכר ביוקר בשביל כח
 שיש לו בחלק חמיו. וגם יתבונן מורי כי כבר מתה אשת שמעון בת ראובן אבל יש לו

קסו. כ"י פארמא סי' שע"א.
קסט. ד"ק סי' ס"ב. (ב) מוכא עד סוף הס' הוא בר"פ קנ"א ובר"ל סי' שע"ז כ"י
 פארמא תכ"ב.
קעד. ד"ק סי' שמ"ו בחסרון רב. (ב) בכ"י חסר"ו ב' תיבות. (ג) חסר בכ"י. (ג) בכ"י

בנים ממנה אם הורע בכך כח שמעון. ועוד טוען שמעון ונמצא עדות כדבריו שמהמת קטטה שהיתה ביניהם כשקנו הקרקע פשרו ביניהם שחלק ראובן יהא מושכר לו בדבר קצוב לשנה כל ימי חייו נמצא שלא מחמת קורבא ואהבה השכירו לו (ג) אלא בע"כ מחמת דין ופשרה והוי כמו מקח. ועוד טוען שמעון אף אם לא אוכה בדין שאוכל למוכרם אני אמכור חצי חלק הבית והכח שיש לי בחלק חמי לא אמכור אלא אדור בתוכו או אשכירנה לאחר ואתפרנס מן השכירות. ומורי ישיב לי מעבר לכתבי זה מה נעשה בדין האחים הלויים עם היבמה שבשפירה ושלום מורי ושלום תורתו וכל אשר לו יגדל עליו לעד ולנצח כנפש תלמידו אשר בן הרב ר' יחיאל זצ"ל.

תשובה. מחיה מתים יוסף לך שנות חיים טובים ועריכים ותאריך ימים רבים מורי הר' אשר שיהי' ואע"פ שהיום סמכני באשישות זה לי קרוב ל"ב ימים שנחלשתי לא עברתי ממצותך ולא שכחתי ואת אשר עם לבבי כתבתי. נ"ל דלא שייך אומדן דעת'י בהא כלל לומר לא אקנאי לך אלא שתהנה אתה וכו'. דהא כי מוכן לי נמי לאחריני מתהני מה (ד) לי הן מה לי דמיהן ועוד כיון דזכה שמעון במתנה (ה) שכמה שנים דר בו ע"י כח המתנה תו לא פקעה ע"י שום אומדנא דאתיא בתר הכי ולא דמי' להתוא דסוף נערה דהתם (ו) אדעתא למשקל איחי כתובה מממונו ומיפק עם מה שעליה לא אקני לה ועוד אטו אם ראובן מכר חפץ לשמעון ונתקלקל מי נימא אדעתא דהכי לא קנאו שמעון אלא כמו שפ"י בס"פ הגזול קמא (ק"י ע"ב ע"י"ש תוס' ד"ה אדעתא) אהא דפריך אלא מעתה יבמה שנשפלה לפני מוכה שחין תיפוק בלא חליצה דאדעתא דהכי לא קדשה נפשה מעיקרא בנפלה מן האירוסין מיירי דאי מן הנישואי' ודאי קדשה נפשה בכל ענין דמשום ענין דאתא בתר מיתת בעלה לא מסקא אדעתה מלהמנע להיות נשואה אלא מן האירוסין פריך דבקרושין אין לה טובה משה' פריך דבאומדנא כל דהו נימא דעתה הוי שיבטלו. ועוד הקשה ר"י שם אלא מעתה אדם שקנה דבר מחבירו ונתקלקל יבטל המקח דאדעתא דהכי לא קנה ות"י דהתם לא בדעת'י דלוקח לחוד'י תל"י מלתא אלא בדעת'י דמוכר ומוכר נמי לא מקני לי' אדעתא דהכי הלכך לא שייכא שום אומדן דעתא בכה"ג במכר וכן במתנה נמי תל"י בדעת'יהו דתרויהו או לאו דעביד לי' ניחא לנפשיה לא הוי יהיב ליה הלכך לא תל"י בדעת'י דנותן לבד אלא אף בדעת'י דמקבל מתנה ובלב מקבל לא היה (ז) תנאי הלכך אע"ג דמתה בתו לא פקעה בהא כח המתנה כלל כלל ואפי' אם לא הו' לו בנים ממנה מכיון דאתחנתי בהדי הדדי תו ליכא אומדן דעתא לאפוקי המתנה בשום דבר ועוד דמשמע מתוך כתבך דלא מחמת חיתון לבד אקני ליה ויש כח ביד שמעון במתנתו למכור ולתן לאחרים ולעשות בה כל מה שירצה. בשבוע שעבר (ח) שכתבתי ה' ימים מחמת חולי דו"לוריו שקפצה עלי מחמת משקה רע אשר שתיתי ועתה שבח לאל היקל לי ותעתיר בעדי מוכסחני בתפלתך וזה שתעשה פירות ופירי פירות. ועל ריב היבמה אצוה להעתיק את דברי אשר כתבתי בזה וכתך שלום וכל אשר לך כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך זלה"ה.

קעה. ד"פ ס' תקמ"א. ובחסרון קצת ד"ק ס' קצ"ח ותשו' מיימוני לס' שופטים ס' ט"ו.

קעו. ד"פ ס' של"ב.

קעז. שאלה תרב שלומכם ולעד יעמוד ורעכם מורי הר"ר הלל ומיודעי הר' מנחם ש"י ששאלתם על ראובן ושמעון ולוי שהי' שותפי' בבית אחד ראובן

אף. (ד) בכ"י לתן דמיהן. (ה) מן שכמה עד שום חסר בכ"י. (ו) חסר בכ"י. (ז) בכ"י פנאי. (ח) אולי צ"ל שכבתי.

קעז. ד"ק ס' רל"ד בחסרון סוף התשו' וע"י מורדכי ב"מ רמז שפ"ד. (ב) בכ"י חסר

הי' לו חצי הבית ושמעון רביע ולוי רביע ומת שמעון והניח חלקו לדי' בניו ועכשיו תובע ראובן לחלוק ובני שמעון מעכבי' ואומרי' (א) אם יחלקו לא יגיע לכל או"א חלק כדי חלוקה וראובן אמר מה אכפת לי אם לא יגיע לכל א' מכם כדי חלוקה תעמדו ביהוד בתפיסת הבית. אני איני כדאי ששלחתם לי כרם כך דעת תלמידכם נוטה שהדין עם ראובן שהרי קודם שמת שמעון הי' הבית ראוי ליחלק כי הי' לו כדי חלוקה ואילו תבע ראובן בההיא שעתא לא הוי שמעון מצי לעכב השתא דמת שמעון נמי והוריש לדי' בניו לא עדיפת מגברא דאתית מיניה ול"ד להא דאמר' בפ' המפקיד (ל"ה ע"א) גבי שומא דשמו ליה לבע"ה דקיי"ל שומא הדרה לעולם ואפ"ה קאמר זכנה אורתה יהבה במתנה אדעתא דארעא נחית לא מהררי ולא אמרי' לגביהו לא עדיפתו מגברא דאתיתו מיניהו דשאני התם דאפי' בע"ה גופי' מדינא לא בעי למיהדר כדאמי' פ"ק דבי"מ (ט"ז ע"ב) אלא משום ועשית הישר והטוב אמור רבנן לשקול זווי וליהדר ארעא הלכך איהו ניהו נשקול זווי וניהדר ארעא משום ועשית הישר והטוב כיון דבלא"ה לאו אדעתא (ב) דארעא נחית מעיקרא דהא זווי בעלמא אוספיה דליהדר לי' איהו זווי משום ועשית הישר והטוב לא אזלי' בתר דעתיה דבשעת שומא אלא בתר דעתיה דמעיקרא בשעת הלואה דאדעתא דזווי נחית אבל זכנה אורתה יהבה במתנה אוקמוה רבנן אדאוי' משום דלא שייך הכא לתקוני דלשקלי דמי וליהדרו ארעא דהא ליכא הכא ועשית הישר והטוב דאדרבא ישר וטוב הוא שלא להכריחם להחזיר משום דלאו אדעתיה דזווי נחית. וא"ת והא אמ' בפ' בתרא דכתו' (ק"ט ע"ב) גבי מי שהלך למדה"י ואברה דרך שדהו כו' בארבעה דאתו מכח חד כ"ע מורו דמצי מדהו ליה ולא אמרי' לא עדיפתו מגברא דאתיתו מיניה דאלו גברא דאתיתו מיני' כי הוי גביה ד' שדות דזבניתו מיני' לא הוי מצי מדהו לי' דממ"נ דרכא אית לי' גבי' ואפ"ה אינהו מצי מדהו לי' הא ליק כלל דהתם נמי כל חד וחד מיניהו לא עדיפא מגברא דאתי מיניה והא דכל חד מדהו ליה משום דמצי אמר אלו הוי שדה דזבני אכתי גבי מאן דזבניה ניהליה לא הוי מצי לכפיי' דליתב לך דרכא בהאי שדה דהוי מצי מדהו ולמימר לא יהיבנא מהא אלא בשדה אחר כי דרך שלך אינו בשדה זה אלא בשדה אחר אנא נמי מצינא למימר הכי דדרכא דירך ליתא גבאי אלא באחת משאר שדות. ומיה"ט דפרוי' נ"ל נמי ראובן שהי' לו בית ומכרה חציו לשמעון וחציו השני ללוי ויהודי' רביע לזה ורביע לזה כי ממו למפלג לא מצו לוי ויהודה למימר הואיל ולדידן ליכא לכל חד וחד אלא רביע נפלוג לדי' חלקים ושקול את תרי מנתא דירך כאשר יפול הגורל משום דא"ל לא עדיפתו מגברא דאתית מיניה דראובן גופי' בעידנא דזבן לבו לא הי' יכול להכריחיני לקח חלקי בב' מקומות אלא אי הוי בעינא למפלג כל כמה דהוי קרקע דידכו ביד ראובן היינו חולקי' כל הבית לשני חלקים ותו לא דלא גרע מתרי ארעתא אחר מצרא דאמרי' פ"ק דבי"ב (י"ב ע"ב) כגון זה כופי' על מדת סרום אעיג דא"א לצמצם שיהו שתיהם שוות לגמרי ואפי' אם האחת שוה יותר למכור מהכרתה זה יעלו בקרקע או בכספים כ"ש הכא בגדון זה שהוא הכל בית אחד שלא יחלקו אלא לשני חלקים וא"כ בשחי' הם המחלקים חולקי' לב' חלקים ותו לא השתא נמי בזכנה לוי ויהודה מצי שמעון למימר לא עדיפתו מגברא דאתיתו מיניה ואפי' יש מצד א' בנינים ועלויות וחדרים יותר מן השני זה יעלה בכספים ויבנה גם השני בחלקו בכספים שהוא נותן לו או יעלו הן בקרקע שיטול באורך וברוחב הבית מותר מן השני כשזה נוטל במקום שיש חדריו ועלויות עשר אמות יטול השני במקום שאין בנינים כי אמות הכל כמו שיעריכו בני אדם בקיאי' בשומא שיהא שוה

בשנה ואז יפילו (ג) גורל. מיהו ד' בני ארם שיש לכל א' רביע ורצו ב' (ד) להשתתף ואמרו לב' האחרים שיתנו להם שני חלקים שלהם אחד מצרא אין שומעין להם כדאמר בפ"ק דב"ב (י"ב ע"ב) דליבם הנוטל חלקו וחלק אחיו המת לא יחביו ל' אחד (ה) מצרא דהויתו בכבוד ואין חלוקתו בכבוד דהתם ה"ט דבמקום שני אחים קאי וכשם שישני אחים שנשתתפו לא מצי למכפינהו לאינך לתת ב' חלקים שלהם אחד מצרא יבם נמי לא מצי למכפינהו אבל (ו) בנדון זה מצי למכפינהו מטעם דפרי'. וזימנין דאפי' תרי מצי למכפינהו לאינך למיתב ב' חלקים דידהו אחד מצרא כגון תרי דאתו מכח חד דמצי למכפינהו לתרי דאתו מכח תרי למיתב להו מנתיהו בהדי הדדי דמצו למימר אי יחבינהו לן מנתן בהדי הדדי שפיר ואי לא מהדרין' שטרי דידן למריה ולשקול איהו אחד מצרא בע"כ כדאמ' בפ' בתרא דכתובות (ק"ט ע"ב) גבי חד דאתא מכח ד' אי שתקת שתקת ואי לא מהדרין' וכו' מה לי חד לד' מה לי תרי לחד ואפי' היכא דלא מרווח שבנדון בשתיקתו שייך למימר אי שתקת שתקת ואי לא מהדרין' כו' ולא מצי אידך למימר לכי תהדר ולא כמו שפרש"י דפי' בב"ק (ח' ע"א) דלא שייך למימר הכי אלא היכא דמרווח קצת אידך בשתיקתו כמו שהוכיח ר"י מההוא דכתו' (ז) ואין להאריך בזה. ועוד דאיכא למימר מה מכר להם כל זכות שתבא לידו וכי היכי דלדידי' הי' צריכי' לתת כל חצי הכית אחד מצרא הי' יבנו לדירהו אי בעי לאשתתפי'. ועוד בהא דאינא עלה ראובן מצי למימר לבני שמעון מ"ט מעכבתן מלחלוק משום דליכא לכל חד מינינו כדי חלוקה תהי' שותפי' אתם ביחד ונמצא שנשאר לכם קרקע לדירה דמ"ט אמור רבנן אין חולקי' עד שיהא בו כדי חלוקה לזה וכדי חלוקה לזה משום דאית ליה פסידא דאי לא משתייר לכל חד וחד קרקע ולא חוי' למלתיהו והוי מפסדי השתא הא קא משתייר להו קרקע הראוי לדירה לכלם ביחד. ומיהו אי בני שמעון פקחין לא מצי ראובן למוצי בטענה זו דמצי אמרו מקצתן כיון שאתה רוצה לחלוק ולטול חלקך גם אנו נחלוק ונטול כל אר"א חלקו אפי' שדבר מועט הוא ולא חוי לדירה ויערימו ויאמרו לאחד מהם שאינו חפין לחלוק אשתכח דלההוא חד דלא בעי לחלוק ליל' כדי דירה ויכול לעכב החלוקה כיון דלא בעי חלוקה בשותפתו בהדיה. מיהו אי פקח ראובן מצי למימר לההוא חד שמעכב החלוקה לפי שאין לו כדי דירה אני אשתתף עמך מקצת קרקע של חלקי עד שיהיו לך ביחד כדי דירה והשאר אחלוק ואעשה מחיצה בין קרקע שכולו שלי ובין קרקע שיש לי עמך בשותפות ואח"כ יאמר גוד או איגוד בקרקע שיש לך באותו שותפות דהא קי"ל אית דינא דגוד או איגוד. דאטו אם יש לראובן קרקע של מאה פרסאות ושמעון יש לו באותו קרקע דבר מועט שאין בו כדי חלוקה יעכב את ראובן מלחלוק עמו כלל כלל זהו דבר פשוט דמצי ראובן למיעבד כדפי'. והנני מפרש שיש לראובן חלק גדול ולשמעון יש לו רק ג' אמות וחסר לו אמה מכדי חלוקה וראובן אומר אחלוק עמך ואציגה נא עמך מקרקע שלי אמה אחת נמצאתי שותף עמך ברביעי. חלקך ושוב יאמר ראובן לשמעון גוד ותקנה רבע שלי או אגוד ואקנה ג' רביעיות שלך וק"ל אמנם בנדון זה אין ראובן צריך לכל זה אפי' דרצו בני שמעון לעכב עליו משום דליכא לכל חד מיניהו כדי חלוקה דהא לא עדיפי מנברא דאתו מיניהו כדפי' לעיל ועוד יש להאריך לסבב הדברים האלה ויודע אני רבותי בכס שלא לרעתהי החסרה נצרכתם אך ענוותכם את עבדיכם הראיתם כי היכי דלמטיין שיבא מכשורא באתם ושלום מאיר בר' ברוך שיחי'.

קע. פעמים אני בא בארוכה פעמים בקצרה לפי הפנאי קצתני בפניכם מחמת לבו ועני'. אם תהדר הוא עשר אמות על עשר אמות או יש לראובן שיש

(ז) זה קאי אפי' לעיל בראובן שמכר חצי ביתו לשמעון וחצי השני ללוי ויתורה כמבואר. (ז) עיי' שם חוס' ד"ה ורבנן.

בו רביע כדי חלוקה אף לדברי ר"י שבי דכדי חלוקה דבית הוי ד' על ו' וראייתו מפ' המוכר פירות (צ"ח ע"ב) דהמוכר מקום לחבירו לעשות לו בית לא יפחות מד' על ו'

דהכא איכא ברביע החרר ד' על ו' כזה

ד' על ו'	ד' על ו'
ד' על ו'	ב' על ב' על ו'

וכ"ש לדברי ריב"א

ששמעתי דלגבי חלוקת שותפי' סגי כדי' על ד' לכל א' כדמשמע בסוכה ברפ"ק (ג' ע"ב) ול"ד להווא דהמוכר פירות דהתם מיירי בבא לעשות בית בתחלה. והאמות אין למדוד כפי מדת העולם (א) מה שקוראי' הם (ב) אמות אלא באמות שבתלמוד כ"ד גודלים הוא אמה ואע"פ שאין לשותפי' לכל א' כדי חלוקה לא אולי' בחר השתא אלא בחר מעיקרא כשהי' יעקב שותף עם ראובן ובהווא שעתא אי הוי תבע ראובן לחלוק עם יעקב לא הי' יכול יעקב לעכב עליו כיון דהי' לו כדי חלוקה ואף אם לא הי' לראובן כדי חלוקה מצי למכפייה ליעקב לחלוק עמו דהוי מצי למימר מ"ט אמור רבנן אין חולקי' עד דאיכא כדי חלוקה לזה ולזה משום תקנתא דירי הוא אנא בהאי תקנתא לא ניחא לי כל האומר א"א בתקנת חכמי' כגון זו שומעין לו וגם (ג) יעקב הי' לדחוק את ראובן ושמעון לחלוק עמו אפי' אם לא הי' להם כדי חלוקה משום דכיון דבעידנא דובן יעקב מנח חצי החרר ונשאר לנה כדי חלוקה והי' יכול לדחוק את נח לחלוק עמו כיון דלכל חד אית לי' כדי חלוקה אע"ג דהרר ובין נח חלקו לבי' וג' בני אדם דליכא לכל חד וחד כדי חלוקה מצי א"ל יעקב לא עדיפתו מגברא דאיתיה מיניה כמו שפי' בתשו' שכתבתי לוירצבורק וצויתי להעתיקה לכם וממנה תשכילו אשר תעשו.

קעט. ד"פ סי' תקמ"ח ד"ק סי' רל"ה ומרדכי פ"ק דביב רמו תקי".

קפ. וישאלתם (א) על העירוני' שבנו מגדל על יסוד חומת ראובן ושוב נתנו בו כח במגדל לשמעון ובנה שם בנינים וראובן אומר שהעירוני' העבירו עליו את הדרך הרין עם ראובן ולא מהניא חוקה לשמעון כדפי' בכתב השני דהיסוד מוכיח שהקרקע של ראובן ולא מהני' חוקה לשמעון דקו"ל ישראל הבא מחמת גוי הרי הוא כגוי (ב"ב ל"ה ע"ב) מה גוי אין לו חוקה אלא בשטר אף ישראל ואפי' בני שמעון אין להם חוקה ולא טענינן להו דהכא מחמת גוי הרי הוא כגוי לגמרי והו"ל לבני שמעון כמו בן גולן (ב) דאין לו חוקה אי אתא בטענת' דאבוה ואינהו נמי לא טענו קמי' דידן ובנה (ג) מינד דלהימנינהו במגו אלא (ד) אומרי' העירוני' אמרו שברין (ה) בנה כאן זה אינו כלום והייבוי' בני שמעון לסתור בנינם שעל קרקע ראובן או יפייסו בדמים ושוכן מרומי' יוסף לכם ימים ורוב שלומים כנפש נאמן בריתם מאיר בר' ברוך שיחי'.

קפא. שאלה מרוב כתיבות מרובות חבילות תשובות לכל סביבות לא מצאה ידי לכתוב את כל אשר עם לכבי אליכם מיודעי הנאהבים והנעימים אשר מעבר רשומי' לכן באתי בקצרה לפניכם. נראה כי שמעון חייב לסתור בנין שלו מה שבנה נגד חלון של ראובן דהחלונות מכנגדן חייב להרחיק ד' אמות כיון שמיחה לאלתר כשבנה שידע שבנה כנגדו ואף אם הי' שמעון מביא עדים שלא מיחה לאלתר אם לא הי' בא מחמת טענה כגון דאמר אתה מכרת לי או נתת לי כח בקנין לבנות כנגדך אלא אמר לא א"ל אדם מעולם דבר אינה חוקה אפי' אם החזיק כך כמה שנים דהא אמרי' ולסתום לאלתר הוי חוקה משמע לאלתר דלסתום כמו שלש שנים דלפתוח מה להלן חוקה שיש עמה טענה אף כאן לאלתר בחוקה שיש עמה טענה ובשבועה אעיג דאין נשבעי' על הקרקע

קעה. ד"ק סי' רל"ה בחסרון. (ה) בכ"ז מחם. (ג) בכ"ז חסר. (ג) חסר בכ"ז.
קפ. ד"ק סי' רל"ו. (ה) מן על ראשון עד על שני חסר בכ"ז. (ג) בכ"ז דאית לי.
 (ג) חסר בכ"ז. (ד) חסר בכ"ז. (ה) חסר בכ"ז.

ה"מ שבועה דאו' אין נשבעי' אבל דרבנן נשבעי' ודלא כרשב"ם בשמעתתא דרבה בר שרשום (ב"ב ל"ב ע"ב) אלא כרב האי וצ"ל וראי' מפ' הכותב גמרא דפוגמת כתובתה (פ"ט ע"א) וכ"כ בעל העיטור דהאי דלסתום לאלתר הוי חוקה היינו בטענה כדפי' וז"ל אמר ר"ג ולסתום לאלתר הוי חוקה ודוקא (א) בטענה ואעי"ג דלפתיחת חלון בעי ג' שנים הכא לאלתר וכן (ב) הלכתא עב"ל ואין חילוק בחלון העשוי לאורה בין שהוא גדול בין קטן דהא קי"ל ולאורה כל שהוא לאלתר הוי חוקה כפר"ת ובעל העיטור כ' דשיעור חלון העשוי לאורה דאמרי' דכל שהוא הוי חוקה היינו (ג) דלא הוי בציר מטפח וז"ל ומצאתי בירושלמי בסוף חוקת הכתים סעד לדברי הוי פתחים חמשה זה לפנים מזה שיעור כולם מלא מקדח ודא מסייע לי' דאמר גבי חלון שהיא פתוחה לא נעשית אלא להכניס האורה מכיון (ד) שאין לה חוקה אינה מביאה את הטומאה ודוקא שניכר עשייתן לאורה כגון צר מבחוץ ורחב מבפנים אבל אם הוא שוה אינה חוקה והכל תלוי בראיית הרייני' עב"ל אלמא דמדמי חוקה לטומאה וגבי טומאה אמרי' במס' אהלות (פ"ג מ"א) העושה מאור בתחלה הישב עליו לתשמיש שיעורו כפותח טפה.

קפב. וישאלתם אם חייב ראובן לסתור בנינו שסמך על החומה שבנה שמעון הכל משלו ובקרקע שלו פשוט שצריך ראובן להסיר מה שסמך ולית דין צריך בשש.

קפג. גם מה ששאלתם על המחיצה התלוי' בבאר שבינו ובין שמעון שהכניסה ראובן בחלק קרקע של שמעון דבר פשוט הוא (א) שצריך ראובן להסירה שיש לבנותה באמצע הבאר כמ"ש בשטר.

קפד. וישאלתם על ראובן שמעון על שמעון שהכניס יסוד חומתו בחלקו טפחיים בו כמ"ש נראה שהדין עם שמעון דכיון שהחויק שמעון ברוחב יסוד החומה אחויק כל שכנגדה ולמעלה (א) עד רום רקיע ואעי"ג דהחומה של שמעון (ב) שסמך לקרקע (ג) של ראובן אינה מהלכת כנגד (ד) כל רוחב היסוד איכא למימר דשמעון כנס לתוך שלו טפחיים ועבשיו הוא חפיץ להחזיר כותלים למקומם ונהי' דהלכתא כרי' לגבי ר"ל ורי' ס"ל כס"פ חוקת הכתים (ס' ע"ב) דכנס אינו מחזיר הי"מ ברה"ר משום מצר שהחויק בו רבים אסור לקלקלו אבל לגבי יחיד מחזיר וכשבעת היסת שלא השיג גבול הכירו כבנין יסוד שלו כדפי' (ה) לעיל בשם רב האי דנשבע על הקרקע מדרבנן ותדע דכיון דאחויק ברוחב היסוד אחויק בכל שכנגד רוחב היסוד מן התהום עד רום רקיע דתנן (ב"ב ס' ע"א) לקח חצר ובה זיוין וגוונטראות הרי הם בחוקתו דטועני' ללוקח ופרש"ם אבל אם (ו) היתה עדיין בלא זיוין וגוונטראות לא הוי' טוענין בשבילו והיה צריך להביא עדי' שכונם לתוך שלו הוי' או שני חוקה ואי מייתי עידי חוקה תלי' דכל שכנגד הזיוין כונם לתוך שלו הוי' ולא אמרי' כל הקרקע שתחתיו של בני רה"ר וזיוין דאסיק דלמא טובי העיר הרשותו להוציא ולא יותר אלא ש"מ דכל דאחויק בזיון אחויק בקרקע שכנגדן מתהום ארעא ועד רום רקיעא.

קפא. ד"ק ס"י רל"ז ועי' מרדכי פ' חוקת הכתים רמז תקנ"ו. (ב) חסרי' בכ"י ב' תיבות. (ג) חסרי' בכ"י. (ד) בד"ק בטעות מוכאן שיש.

קפב. ד"ק ס"י רל"ח.

קפג. ד"ק ס"י רל"ח עם התשו' שלפניו. (ב) מן שצריך עד להסירה חסר בכ"י.

קפד. ד"ק ס"י רל"ט. (ב) בכ"י על. (ג) חסר בכ"י. (ג) חסרי' ב' תיבות בכ"י. (ד) חסרי' ב' תיבות. (ה) ס"י קפ"א ושאר דוכתי. (ו) בכ"י אבל אם המוכר עריון בידו לא היה וכו'. וזה אין לו הכנה.

קפה. וששאלתם על אודות החור שהי' (א) מימי הגנות יוצא דרך שם ומוען שמעון שראובן סתם לו אותו החור ולא שבק לוי לעבורי מיא בארעיה וראובן השיב להר"ם שהי' לך שום חור מוליך השופכין להצירי ועוד מוען אם לפי דבריך שהי' לך חור הרי אתה בעצמך בנית אצטבא שם במקום שאתה אומר שהי' לך חור וסתמת אותו נראה ודאי דראובן פטור אף משבועה כיון דשמעון בעצמו סתם אותו ובנה בפניו מידי דהוי אאחד מבני מכוי שהי' לו פתח למכוי וסתמו ופרץ פצימיו ובקש לחזור ולפתחו דבני מכוי מעכבין עליו ושלוש מאיר בר' ברוך שיחי'.

קפו. ד"פ סי' צ"ב ד"ק סי' די' וד"ל סי' שני' וכ"י פארמא סי' שצ"ו.

קפז. ד"פ סי' קמ"ג ד"ק סי' כ"ג וד"ל סי' שפ"ח וכ"י פארמא סי' תל"ג.

קפה. ד"פ סי' קמ"ג ד"ק סי' כ"ג.

קפמ. ד"פ סי' שבי"א וד"ק סי' י"א.

קצ. ד"פ סי' רל"ז ד"ק סי' ר"ח.

קצא. ד"פ סי' רל"ז ד"ק סי' ר"ח.

קצב. ד"פ סי' רל"ח ד"ק סי' ר"ח.

קצג. ד"פ סי' רל"ט.

קצד. (ט) וששאלת על ז' שותפי' שבבית ובחצר לראובן ג' שמיניות לשמעון חלק ששית

ללוי חלק שמינית ליהודה חלק י"ו וחלק כ"ד ליששכר חלק י"ו וחלק כ"ד לזבולן חלק י"ו לבנימן חלק י"ו נ"ל דראובן ושמעון וכל מי שיש לו דין חלוקה יכולי' בשבב לחלוק והאחרי' שאין להם כדי חלוקה כגון זבולן ובנימן וכיו"ב בשותפותם אע"ג דכל חד מיניהו לא הוי חלקו לדידיה מ"מ שניהם אם יעמדו בשותפות מותרו להו יעמדו בשותפותם והאחרי' שיש לכל א' מהם כדי חלוקה יפרדו מהם ואם יאמרו וכולן או בנימן תנו לי חלקי אע"פ שאין לי כדי חלוקה כדי שישאר חבירו לברו ולא יהי' לו כדי חלוקה כדי שחבירו ינוף את האחרי' שיעמדו עמו בשותפותם נ"ל דלאו כל כמיניה לומר כן כדי להפסיד לחבירו ולבטל חלוקתם כיון דפחות מכדי חלוקה לא הוי לדידיה כגון זה כופי' על מדת סרוס ויכופו אותו לעמוד עם חבירו בשותפות כיון דלאו להאי אית לי' כדי חלוקה יעמדו ביהר ולא תבטל חלוקת חבירו' בתמות נפשי' עם פלשתים ואפי' רב יוסף (ביב י"ב ע"ב) מורה בהא דלא שייך למימר מעלינן לי' כו' גדולה מזו פ"ת בתרי ארעתא אתרי נגרי דלא שייך למימר מעלי' לי' דאטו אם יחפזין האחד לחלוק לעשרים חלקים מי צייתין ליה מה"ט כ"ש בנרון זה דלא צייתי' ליה להפסיד לעצמו ולחבירו דלא הוי חלקו לדידיה כלל אלא שבשביל ערמה הוא עושה. (ב)

קצה. וששאלת מי שיש לו לשום הבע"ד או הדיינים דבר פשוט הוא שיש לעשות בשומת ב"ד.

קצו. וששאלת אם יפול לאחד ג' אמות ולאחר ה' אמות אם בעל ה' יכול לומר לבעל ג' טול אתה ממני אמה כדי להשלים חלקך לר' אמות בהא מלתא אפילו ג' בה רשבי"ג ות"ק בפ"ק דב"ב (י"ג ע"ב) טול אתה שיעור ואני פחות שומעין' לו רשבי"ג אומר אין שומעין' לו והאלפסי פסק כרשבי"ג דמסתבר טעמיה ורי"ח פסק כתי"ק במתנה אבל ברמי לא דכל כה"ג לא שייך גזר או איגוד כיון דלא זבן ליה מידי החוי' אלא דבר מועט דלא הוי לדירה והא דאמר ת"ק שומעין' לו היינו במתנה דוקא ובעל העיטור כ' דהלכה כת"ק

קפה. ד"ק סי' ר"מ. (ט) בכ"י מן.

קצד. ד"ק סי' ר"ח בשנינו קצת. (ט) מן וששאלת עד שותפי' חסר בכ"י והתשו' מתחלת

שבבית. (ג) עיין לעיל סי' קצ"ז וצ"ע.

קצה. בד"ק סי' ר"ח אי אלא שבשביל ערמה הוא עושה והשומא על הדיינים.

ל"ש מכר ול"ש מתנה ומפרש הכי מלתא דרשב"ג אי בדמי לית ליה למיתב משום דלית דינא דגוד או איגוד וא"כ למסקנא דמסיק אממר אית דינא דגוד או איגוד א"כ לתיק נימא דשומעי' לו משום דאית דינא דגוד או איגוד ואע"פ שאיני כדאי להכריע נ"ל דהלכה כתיק בין דמתמה תלמודא מעיקרא היכי דמי אלימא כדקתני מ"ט דרשב"ג אלמא לא מסתבר לוי טעמא כלל ואע"ג דלכסוף מפרש תלמודא טעמי' טעמא דתיקא הוא ולענין פסק הלכה אסברא דמעיקרא סמכי' והלכה כתיק. ועובי החומה אינה עולה כלל למנין ד' אמות אי איכא פסידא טובא אי סתרי לה ולאן אורחיהו דאינשי למסתרה. אמנם לסתור מקצת החומה ולהקלישה כדי להשלים לכל א' שיעור חלוקה אם לא יפול הבנין שעליה יכול להקלישה (א) ולבנותה וכופין בין דאורחיהו דאינשי דעבדי הכי. ושיעור חלוקה רבית פ"י פ' המוכר פירות (צ"ה ע"ב) ד' אמות על ו' ומדמה חלוקה להא דתנן התם המוכר מקום לחבירו לעשות בית בו' עד ד' על ו'. והוא דפ"ק (ב) דסוכה (ג' ע"ב) גבי בית שאין בו ד' על ד' אין האחי' והשותפי' חולקי' בו ופריך הא יש בו ד' על ד' חולקי' והתנן אין חולקין את החצר עד שיהא בו ד' אמות לזה וד' אמות לזה ומשני לה שפיר ומקוי לה בחצר המתחלקת לפי פתחיה אבל לענין חלוקת הבית איכא למימר דלעולם בעי ד' על ו' לכל הר וחר.

קצו. וישאלת' אם לאותו שיש לו (א) חלק י"ו יש לו כדי חלוקה בחצר הרחוק מרה"ר ואין לו כדי חלוקה בבית הסמוך לרה"ר אם יש לו לחלוק מספק שמא יפול גורלו בחצר ולא במקום הקרוב או יאמר א"א לחלוק הואיל ובמקום הקרוב לרה"ר אין בו דין חלוקה ומעליגן האי מקום הקרוב נכסי' דבר מריון (ב"ב י"ב ע"ב) נ"ל אם בין הבית והחצר יהיה לו ד' אמות על ו' שראוי לעשות לו בית דירה חולקי' ושלוס לכם ולכל כנותכם כנפש סר למשמעתכם מאיר בר' ברוך שיחיה.

קצח. שאלה. שלשה נכבדי ארץ הרשומים קטנים בעיניהם והמה חכמים מחוכמים כל רו לא אנס לכו עתירי פומבי אפורסמיה מאוצר מלא באתם לתהות בקנן ריקס ומשיבותינו הריני דן אחרי שמתחלה כשהלקו היו מקצת אותם שתי קורות בחלק שמעון ולוי ומקצת נכנסות בחלק ראובן נראה שכל מה שיש מהם בחלק שמעון ולוי הוא שלהם ומה שיש מהם בחלק ראובן שלו הם כמאן דפסיקי דמיא דמאי דתפיס האי דיריה הוא ומאי דתפיס האי דירי' הוא וכשם שרשאי' שמעון ולוי לבנות ולסתור ולהכביד על הקורות שבחלקם כך רשאי ראובן על חכנסים לחלקו אפי' אם הי' הכולל מפסיק בין ב' הבתים של שותפות רשאי הי' ראובן לבנות ולהכביד עליו ולעשות עליות ודיוטאות ב' או ג' הכל כמנהג המדינה כדתני' בתוספתא דבי"ט (פ"א) הבית והעלייה של שנים והרי בעל העליי' מבקש לעשות לו דיוטא אחרת ואין בעל הבית מניחו מקום שנהגו לעשות ב' דיוטאות עושה ב' דיוטאות ג' יעשה ג' ואין משני' ממנהג המדינה ול"ד להא דאמר בפ' הבית והעלייה (ק"ז ע"ב) עליון שבא לשנות בגוית שומעין לו כגויל אין שומעי' לו דשאני התם שבא לשנות ממנהג העיר אבל כמנהג רשאי להכביד כמו שירצה לדבריו ולדבריו העיטור שאפרש בסמוך אף יותר ממנהג העיר וכ"ש שני בתים הסמוכי' זה לזה ומחיצה ביניהם בשותפות כל א' רשאי להכביד בקורות ותקרים על המחיצה אף על פי שכשעשו ביניהם המחיצה לא פירשו וכ"כ ר"י בעל העיטור וצ"ל וי"ל גרסי' בספר השותפי' אמר ר"ג אחויק להורדי אחויק לכשורי ומסתבר דהני חוקות אחוקת שלא נתן עד שביבא ראי' שנתן קאי ומדאחויק להורדי החוק שיש לו חלק

קצו. גם זה הוא בד"ק בס' ר"ח בחסרון. (ב) חסרים בכ"ו ב' תיבות. (ג) בד"ק איכא כאן חסרון.

קצז. וגם זה הוא בד"ק בס' ר"ח. (ב) חסר בכ"ו.

בנותל ובין שניהם הוא ויכבד כנגדו כל מה שירצה והוא דגרסי' בפ' הבית והעליי' עליון שבא לשנות בגויל אין שומעי' לו ומשמע שאם בא להכבד הכירו מעכב עליו ל"ק בית לאחר ועליי' לאחר ואין לבעל העליי' להכבד על הבית שאין לו בו כלום אבל הכא שניהם שותפי' בו. ושימ' שאם ידוע שהכותל של א' מהם כגון שיש בו חיות ואין בו להכירו בנין בכותל כלום ואחויק בהורדי אין עליו להכבד ודינו כבית ועלייה אבל אין בו חיות אחויק להורדי אחויק לכשורי עכ"ל משמע בהדי' מדבריו דהא דמצריך תלמודא לכל הפחות אחויק להורדי ובעי"א לא הי' יכול להכבד על הכותל כלום הי"מ למעלה מד' אמות וכידוע לנו שהאחד בנאה לבדו אבל היכא ידיעי דשל שניהם היא אפי' לא אחויק אכתי' למידי רשאי כל א' להכבד בהורדי ובכשורי כמו שירצה. ואפילו אין מנהג בעיר אלא להורדי אם ירצה יתן כשורי ואעי"ג דקא מרע לאשיתא מי"מ כיון דאיכא למימר דבסתם עשאו בשותפות אדעתא דהכי עבדא לה שזה יכבד עלי' מה שירצה וזה יכבד עלי' מה שירצה אא"כ התנו מעיקרא שלא להכבד אלמא לא חיישי' להורעת אשיתא כל זמן שיש לו שותפות בנותל או בחומה וכ"ש בנרון זה שהחומה המפסקת היא של ראובן לבדו שרשאי לקיץ ראשי הקורות ולא חיישי' להורעת אשיתא של אירך מקול מקבת והגרזן של זה. ואי"ת מי"מ היכי מצי קייץ ראשי הקורות ל"ק הא פרשי' כבר שכל מה שנבנה בבית הוא שלו כשחלקו יסתלקו זה מזה שכל א' יזכה בגבה שבתחומו ועוד לא גרע ממרוב דאמר ס"פ חוקת הבתים (נ"ח ע"ב) אם הי' ארוך מקצרו ול"ד למוחילה שהוא מלתא דקביעותא אמרי' התם דיש לה חוקה ואינו יכול לקצרה שאני מוחילה שיש צורך קצת להרחיק המים מן הכותלים אבל בראשי הקורות הבולטות לחלק ראובן אמה או שתיים אין צורך בהם ואדרבא יותר טוב הוא לשמעון ולוי שלא הי' מעיקרא בולטים ויוצאים כלל שלא להחליש הקורות שבחלקם מחמת מובד ודמי לגמרי למרוב דאמרי' ב"י אם הי' ארוך מקצרו. ואי"ת והא מודה רבי יוסי בגרי דיליה והכא כשקציץ הקורות הוית נידא העליי' ואפי' היכא דסמך בהיתר אמרי' (ב"ב כ"ה ע"ב) גבי (א) פאפי יונאה עני והעשיר הוי בנא אפדנא וכי' עד מודה ר"י בגרי דילי' וי"ל כמו שתי' ר"י (תוס' שם ד"ה עני) דשאני התם כיון דלא הוי קביעות תשמישיהו כל כך דהנך עצורי מש"ה אמר להו להרחיק מפני האפדנא דהווי מלתא דקביעותא אבל בנרון זה פשוט כיון דאידי ואידי קביעי תשמישיהו אין דוחין נפש מפני נפש זה עושה בונה וסותר בשלו וזה בשלו ואפי' בגרי דיליה לא מצריכי' לי' להרחיק היכא דסמך בהיתר כמ"ש ר"ח ור"ת בשמעתא דמשרת וירק (ב"ב כ"ה ע"א) ומותר לבתחלה לקצוץ ראשי הקורות שהם בחלקו כדפי' לעיל. והאחי' שחלקו אין להם זה על זה כלום ואי"כ מה שבולטים בחלק ראובן הוא שלו שע"מ כן חלקו ועוד כיון שהם בולטי' לצד ביתו של ראובן הם שלו כמו ויוין היוצאי' מן הכותל דאמרי' בחוקת הבתים (נ"ט ע"א) זיו עד טפח יש לו חוקה לבעל הכותל אעי"פ שנכנס לחצר כ"ש הכא שיש לו לראובן חוקה בראשי הקורות לאותן שמונחי' בתוך חומתו ובולטי' לתוך ביתו דלא שייך בהו חוקה לשמעון ולוי דלא הוו לתשמיש למתלי' בהו מידי כמו זיו דחוקת הבתים דהוי חוקה לבעל הכותל דהוי למיקם בנגו ולמתלא ביה אבל הכא שמעון ולוי לא מצי למתלי' בהו בראשי הקורות שבולטים לבית ראובן להכי מותר לקוצצן. ואעי"ג דכי קייץ להו נידא עלייה והויל גרי דילי' כדפי' לעיל. ועוד דל כל זה מכאן אפי' היכא דהווי כהווא דפאפי יונא דאמרי' להו להרחיק משום גרי דיליה הי"מ לבתחלה משום גרמא בנוקין אסור אבל הכא שכבר קציץ ראשי הקורות

מאי דעבד עבד אע"ג דבההיא שעתא הוי מרע לאשיתא איסורא דעבד עבד וחייב
 בדיני שמים ופטור בדיני אדם כדאי' בפ' לא יחפור (כ"ב ע"ב) גבי מרחיקי' את הסולם
 כו' עד ומודה ר"י בניירי דיליה וכו' ופריך והא גרמא בעלמא היא זאת אומרת גרמא
 בנזקין אסור פ"י אסור ופטור היכא דלא הוי דינא (ב) דגרמי וחלוקה בגרמות איזה דינא דגרמי
 וחייב ואיזה נקרא דינא (ג) דגרמא ופטור אבל אסור מפורש יפה בתוס' בפ' לא יחפור
 (כ"ב ע"ב ד"ה זאת) והיינו נמי טעמא דמוחילה של בנין שאינו רשאי לבנות תחתיה
 משום דקא מרע לאשיתא דווקא לכתחלה משום גרמא בנזקין ומיהו אם עבד עבד
 ופטור מר"א ולא יסתור בנינו דכ"ש דכשיחזור ויסתור מרע ליה לאשיתא וכ"ש למאי
 דפ"י לעיל דאפ"י איסורא נמי לא עבד ראובן דל"ד למוחילה של בנין דשאני הכא
 שראשי הקורות הכולטים לצרו ומושכבים בחומתו הם שלו ושלום לכם ולכל כנותכם
 כנפש סר למשמעתכם מאיר ברי' ברוך שיחי'.

קצמו. שאלה. מעשה אירע בראובן שהי' לו קרקע על מיצר שמעון ומכרה ללוי
 בכך וכך מעות וגם שיתן לו לוי קרקע שיש לו במקום אחר בעיר
 וכבר הקנו זה לזה ועמד שמעון המצרן וערער ולפי רמב"ם ז"ל שפסק דהמחליף
 קרקע בקרקע אין בו משום דינא דבר מצרא למדו את לוי לעשות עם ראובן המוכר
 שלא יתרצה לקח שום דמים עבור הקרקע וזלתי קרקע כשם שנתן לו לוי ודוקא
 אותו קרקע ולא אחר והי' טוען מעלינא כנכסי דבר מוריון והלך שמעון וקנה באותו
 קרקע שנתן לו לוי לראובן (א) חלק אחד מיהודה שהי' שותף עם לוי באותו קרקע
 שהי' לו כל כך כמו שהי' ללוי בו ואמר לראובן הילך הקרקע כמו שנתן לך לוי
 (ב) והא לך גם המעות כמו שנתן לך לוי ואז טוען לוי אינך יכול לקנות מיהודה
 הקרקע כי אם לא יגמור הקנין שביני ובין ראובן ולא ישאור לי הקרקע שקניתי
 מראובן יהויר לי קרקע שהחלפתי עמו נמצאתי שותף עם יהודה ונמצא אתה מסולק
 מקרקע יהודה אלא אני אתן דמים ליהודה ואתה מסולק וכמה מיני הערמות עשו
 להפקיע (ג) מצרנתו של שמעון ונ"ל דל"מ כה"ג דודאי לוי מסולק דמשעה שהקנו
 זה לזה הוא וראובן אי"א בחזרה וקנה ראובן קרקע של לוי ונסתלק לוי מקרקעו
 ונקנה קרקעו של ראובן לשמעון בכל מקום שהוא ע"י קנין שהקנה ראובן ללוי דלוי
 שליחותיה דשמעון קא עביד דמי שאינו מצרן עושה שליחות של מצרן כדאי' פ'
 המקבל (ק"ח ע"א) הלכך לא מהני להו הערמה דידהו מידי וראובן יקח מעותיו
 משמעון וחלק אחד בקרקע שלוי ויהודה שותפי' בו ויניה ללוי חלק אחד ויזכה שמעון
 המצרן במצרנתו ואם לא מצא שמעון קרקע לקנות שיתן לראובן יכול הוא לומר
 ללוי שליחותא דירי עבדת במה שהחלפת קרקע בקרקע ראובן ועלי לפרוע קרקעך
 בדמים כאשר יעריכו הבקאים בשומא ולא תשיימיה את דלא שייך למימר מעלי' לי
 כנכסי דבר מריון אלא כי ההוא רפ"ק דב"ב (י"ב ע"ב) שאנו (ד) באי' להוציא חלק קרקע
 שלו בטענת הבו לי אמצראי הלכך שייך למימר מעלינא לי' לחלקי ולא אוציאנו
 מידי אבל הכא שכבר הוציא מירו אינו משלם לו שמעון ללוי אלא דמיו של קרקע
 שנתן עבורו לראובן דאפ"י גול קרקע וחסר בה בורות שיחין ומערות אינו משלם אלא
 דמיו כמו שישומו אותו אהרי' ולא לדעת הנגול דשוה כסף ככסף או כסף או שאר
 מטלמלי' דכל מילי מיטב הוא ואפ"י אם לא נעשה הקנין עדיין בין ראובן ולוי ולוי
 אמר אני מוזמן לתן לך קרקעי בקרקעך אם תוכל להעמיד קרקעך בידי שיסתלק

קצמו. ד"ק ס' קצ"ג. (ב) ככ"י חסרים ב' תיבות. (ג) מן והא עד לוי חסר ככ"י. (ג) ככ"י

מענתו. (ד) חסר ככ"י.

המצרן וראובן אומר לשמעון אתה הפיץ לקנות קרקעי תן לי קרקע עבורו כמו שלוי רוצה לתן נ"ל שא"צ לתן לו קרקע כעין אותה קרקע ממש אלא יתן לו קרקע באותה העיר שיעריכהו כמו אותה קרקע של לוי ולא שייך למימר מעלינא ליה לאותה קרקע שלוי רוצה לתן כנכסי דבר מריון כדפי' לעיל. ועל כי ראיתי בני אדם טועים בכך ומדמי' לומר דכל המחליף קרקע בקרקע אין בו משום דרב"מ הוצרכתי להאריך בו ואם כדבריהם כן הוא מה הועילו חכמים בתקנתם שתקנו דרב"מ משום ועשית הישר והטוב וגו' כל אדם יכול להערים ולהפקיע המצרנות ע"י שיקנה רצועה של קרקע ויתן למוכר ויוסיף לו דמים כרי שזה קרקעו ושוב יאמר המוכר מעלינא לאותה רצועה אנכסי דבר מריון ושווא לדידי אלפא זווי או יותר נמצא כל אחד מערים להפקיע תקנת חכמים ויעשו דבריהם כחוכא ואמלולא וחזי נמי דחשו רבנן להערמה שלא יפקיעו כה המצרנות בכך כדאמי' בפ' המקבל (ק"ה ע"א) זבין ל"י גריוא דארעא בי מצעי נכסי חזי' אי ערית אי זיבורית היא זבונ' זבינא ואי לאו אערומי קא מערים ולא הוי זבונ' זבינא.

ד. ומעשה אירע בימי רבי' אבי העזרי באחד שהלוח על הקרקע ואחר ששהתה בידו שנה הלך וקנתו ורוצה לסלק המצרן בכך משום דאמרי' משכנתא לית בה משום דינא דבר מצרא והרניש שהי' ערמה בדבר שלא היה מלווה מתחלה אלא כדי לסלק את המצרן ובא הדין לפניו ופסק שהמצרן זכה במצרנותו דההוא אערומי קא מערים והורו לו כל סיעתו דהיכא דמחוי לן דאיכא ערמה לא מסלקי' למצרן ומ"ש רבינו משה ז"ל וז"ל החליף חצר בחצר אין בו דין בעל המצר עכ"ל נ"ל דהיינו דוקא כשהמצרן אינו רוצה לתן לו קרקע אלא מטלטלי' כי מהיכן לו דהחליף חצר בחצר אין בו משום דין בעל המצר מה שאינו בתלמוד אלא נ"ל שהוא דקרק איתו מדאמרי' פ' המקבל (ק"ה ע"ב) למכור ברחוק ולגאול בקרוב למכור ברעה ולגאול ביפה לית בי' משום דרב"מ ומשם דקדוק הרב דכל מחליף קרקע בקרקע לית בי' משום דרב"מ משום דבע"א לא היו מחליפי' אלא שזה יפה לזה וזה יפה לזה ואפי' הוי חרא ערית וחרא זיבורית להאי ניחא ליה זיבורית טובא מערית פורתא שהוא הפיץ שיהא לו קרקע גדול ורחב אע"פ שהיא זיבורית יותר מקרקע מועט והיא ערית והוי' כל חד וחד מוכר ברעה לגאול ביפה כדמשמע בפ"ק דב"ק (ז' ע"ב) דאיכא דניחא ליה בטובא זיבורית מפורתא ערית ואיכא דניחא ליה אפכא וכה"ג נמי אמרי' גבי מצרנות זבין ליה גריוא דארעא בי מצעי חוינא אי ערית היא או זיבורית זבינ' זבינא משום דמצינו למתלי דלאו משום הערמה לאפוקי המצרן ממצרנותו קא עביד אלא דלמא ניחא ליה בערית פורתא או דלמא ניחא ליה בזיבורית טובא מבינונית וערית פורתא. ומחיש נ"ל דאם החליף קרקע גדול וחשוב ברצועה קטנה ובכספים שהרצועה אינו שווה לשום אדם כמו הקרקע הגדול ולא הי' שום אדם מחליף הקרקע הגדול ברצועה אם לא שיעלו לו כספים או בשאר מטלטלי' שזה כסף כל כה"ג נ"ל דבטל החילוף ואית בי' משום דרב"מ והמצרן זכה במצרנותו בקרקע הגדול (א) שהרי בעל הקרקע הגדול לא מכר ברע לגאול ביפה אלא מכר ביפה לגאול ברע לד"ה והמצרן יפרע ללוקח רצועה שלו כמו שיעריכו אותה אחרים ויפרע לו הכספים שנתן למוכר דשליחותי' דמצרן קא עביד כדפי' לעיל. וכדברי' משמע בדברי' רבי' משה שכ' (בפ"ג מה' שכנים ה"ד) וז"ל החליף חצר בחצר אין בו דין בעל המצר החליף חצר בבהמה

ר. בד"ק היא בסי' א' עם מה שלמעלה בסי' שלפני זה ועיין מרכיב פ' המקבל רמו שצ"ג.
 (ב) בד"ק חסרים כאן איזה תיבות.

או במטלטלי רואי דמי אותה הבהמה או דמי אותן המטלטלי ונותן לו בן המצר ומסלקו ואינו יכול לומר לו תן לי כמה שלקחתי בו שזה הערמה היא ואינה מועלת כלום עכ"ל סוף דבר כל היכא דאיכא למיחש להערמה איכא דינא דבר מצרא מאיר ברי ברוך ולה"ה.

רא. ד"פ סי' קמ"א.

רב. ד"פ סי' רכ"ה.

רג. ד"פ סי' רפ"ו וד"ק סי' פ"ז.

רד. ד"פ סי' קמ"ה ד"ק סי' נ"ו.

רד. ד"פ סי' ת"כ ותב"א ד"ק סי' ל"ח.

רו. שאלה. קלני מזוועי ולא יכולתי להוות דעי. באורך לאיש מיודעי אלופי ה"ר מנחם הלוי ולרעהו ה"ר יוסף אך בקצרה אשיב הנראה בעיני על לאה שמתה והניחה פקדון ביד שמעון ויש לה ב' בנים ראובן ולוי ראובן האחר ישנו פה והאחד איננו וראובן תובע חלקו אם יש לתן לראובן חלקו או יש לדחותו עד יבא אחיו פשוט הוא שיחנו לו חלקו ואידך פלגא מנחי לה ביד שמעון כדאמי בפ' המפקיד (לי"ט ע"ב) ההיא סבתא דהוה לה תלת בנתא דאשתבאה איהי וחר ברתא וכו' עד יהבי לינקא וכו' ובהא כ"ע מודו ול"פ אב"י ורבא אלא בתילתא השלישי אלמא דיהבי לאחתא דהכא חלקה אע"פ שיש לזו אחות במרה"י וק"ל ה"נ שמעון יתן לו לראובן חלקו בפני ב"ד והיכא שיש להם קרקעות לחלוק דאיכא קפידא ברוחות מזה מסופק ר"י אם יכול לחלוק בפני ב"ד בלא דעת חבירו או לא וההיא דפ' בית כור (ק"ו ע"ב) אלא מעתה הני כי תלתא דקיימי ואולי בי תרי מיניהו ופלגי ה"נ דבטלה מחלוקת משמע דפשיטא (א) דלא בטלה מחלוקת אין רא"י משם כי יש לפרש כנון שראובן ושמעון ולוי אחים ולוי איננו פה ויש להם ג' שדות לחלוק והפילו גורלות ונפדה הראשונה לראובן והשנייה לשמעון והג' ללוי שאינו פה כשבא לוי איכא למימר דצרכי להזור ולחלוק כבתחלה (ב) ואם הפילו גורלות ונפלה השלישית ללוי כאשר בתחלה אך של ראובן ושמעון נתחלפו ונפלה הראשונה לשמעון והשנייה לראובן אהא פריך ה"נ דבטלה מחלוקת דראובן ושמעון מכמות שנפל הגורל תחלה (ג) מיהו ממ"נ במטלטלי פשוט לר"י דחולקי בפני ב"ד שלא מדעת השלישי ואפי' קרקעות יכולים לחלוק שלא מדעתו בב"ד אע"פ שביבא יכול למחות לפי מה שנסתפק ר"י מיהו כל כמה דלא מחה יכולי לחלוק ויזכה כל א' בחלקו ולאותו שאינו פה מוקמי אפטרופא ויחלוקו פעם שנית בגורל לפי דברי ר"י דהא גבי סבתא לא מפלג בין מקרקעי למטלטלי (ד) וכ"ש לפ"י רש"י שפ"י התם דלא בטלה מחלוקת כלל ולא קא מפלג בין מקרקעי למטלטלי. מיהו בגדרון זה הכל שווי דפלגי בכ"ד בלא דעת דאידך.

רז. ד"פ סי' רמ"ב וד"ק סי' קנ"ז.

רח. ד"ל סי' ר"כ בשלימות. ובחסרון בד"ק סי' רי"א והיא ג"כ בתשו' מיימוני לס' משפטים סי' מ' וכ"י פארמא סי' רל"ב.

רמ. בפנינו חתומי מטה טען ראובן על שמעון אודות פירושי יבמות (א) שנשאלו לאביו של שמעון ולי ולאחי אותם פירושים והוצרכנו לתן לישראל עכורם ואני ואחי

ר"ן. ד"ק סי' מ"ג וכ"י פארמא סי' רכ"ט. (ב) בכ"י דבטלה. (ג) מן ואם עד ואך חסר בכ"י. (ד) עיי"ש תוס' ד"ה ושמואל. (ד) מן וכ"ש עד כלל חסר בכ"י.

רמ"ז. (ב) בכ"י שהוא שאלו. (ג) בכ"י בלמוד. (ג) בכ"י אי ידעתם.

נתנו ב' חלקים ואביו של שמעון חלק אחד ולאחר מיתת אביו מצא שמעון אותם הפירושים ועכשיו אומר ראובן תן לי חלקי וחלק אחי כי פרענו שני חלקים ושמעון משיבו אינו יודע מפריעתכם כלום אלא מצאתי אותם אחר מיתת אבי ומכח ירושה נמלתי ואיני משיב אלא בעבור חלקי כי אחי ירש עמי ועוד החוקתי לאחר שמצאתים ג' שנים ואפי' אם תמצא אותם בדין איני פורע אלא כדי שווין עכשיו וראובן משיב נתת אותם לבעל חובך (ב) באמוד כמו שפרענו אותם ויש לי עדים על אותו הפשר שפשוו בניך ובין בע"ה ומחוקה שלך לא ידעתי עד עכשיו ועבור אחיך אינו יודע כי מצאתים בידך ועוד אומר שמעון הוצאתי עליהן קודם שהוחזרו יותר מכדי שווין וראובן אומר מהוצאה שלך איני יודע גם לא היית צריך כי היו מוחזרים לנו בטוב בלא הוצאה ועוד אומר שמעון כי לפי ראות עיניך נתתי אותם לבע"ה ושתקת וראובן אומר אמת שתקתי וזה עשיתי כדי לידע בכמה הוא נתן אותם בחובו מה ששמענו כתבנו וחתמנו נתנאל ב"ר נחמן, אפרים בר' אפרים והורינו נא אשר יראוך מן השמים להשקיט הריב, וזה תשובי מורי הר"ם.

בקצרה אשיב לכם אחי ורועי מיודעי הרשומים מעבר ג"ל ודאי אם ראובן טוען טענת ודאי על שמעון ואומר בודאי אתה ידעת שאותם פירושים נשאלו לי ולאביך ונאברו ממנו ופרענום וכו' כדאמר מעבר בכתב השאלה ושמעון משיב איני יודע מזה כלום (ג) אלא ירשתים מאבי הו"ל כמנה לי בידך והלה אומר איני יודע לפטור וישבע שמעון שאינו יודע ופטור אבל אם ראובן אינו טוען על שמעון טענה לומר אתה יודע בודאי אלא כך טוען שמא אתה יודע שכך הענין שנשאלו לי ולאביך וכו' או אין כאן אפי' שבועה על שמעון דאין נשבעי בטענת שמא אלא הנך דפי' כל הנשבעי השותפי' והאפטרופסים וכל הנך דחשיב בהדיהו דמורו התירא אבל אחרינא לא, והא דאמר' דיורש נשבע שבועת יורשי' שלא פקדנו אבא כו' דוקא שיש להם שטר והם באים לנכות מן היתומים אבל לא אשכתן כשהם נתבעי' שיהו צריכי' לשבע כדי לפטור וכן שמעת מפי קרובי ה"ר שמואל מבבבורק זצ"ל וכן שמעתי בשם רבינו ישעי' מטרנא וכן מצאתי בתוס' רבינו יהודה מפרי"ש זצ"ל שבי' בס"פ המוכר את הבית בשם ר"י גבי שטר כ"ס הוצא על היתומי' נשבע וגובה מחצה ואידך מחצה פטורי' היתומי' בלא שבועה אע"פ שרבי' שמואל לא פי' כן ושוב מצאתי כן בתשוב' רב פלטי נאון זצ"ל וז"ל וששאלתם ראובן משכן שדותיו לשמעון וכו' עד ומת שמעון ואכלו בנו יותר מכ' שנה ומת ראובן במדה"י ובא בנו של ראובן ומצא אותן שדות ביד בנו של שמעון וא"ל מה אתה עושה בתוך שלי וא"ל שירשם מאביו א"ל אביך ממושכנת הי' בידו שמשכנם לו אבי א"ל אם משכנם לו חזר ולקחם ממנו אבל אני אינו יודע אלא שירשתים מאבי וכו' עד ואי תבע בן ראובן באנפי בר שמעון דלא שמיע ליה מן שמעון אבוא ולא פקדי' ארעתא דראובן משכנתא אינון בירי אית ליה מן דינא דומי' דשבועת שלא פקדנו אבא שלא אמר לנו אבא שלא מצאתיו בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע אבל שבועה ודאי לא אית לי' על בר שמעון מיט' דל"ד לשטר הלואה דהתם קא בעי בר שמעון לאפוקי מן בר ראובן מאי דאית ליה בהאי שטר הלואה אי משתבע שבועת הירשי' גבי ואי לא לא גבי הכא ארעתא בחוקת דבר שמעון קיימא ול"ל לבר ראובן אלא לשמותי בכ"ד בעלמא עכ"ל וכן אנו דנין שאין אנו משיבעי' את הירשי' שבועה נמורה בארור כדין שאר נשבעי' אלא משיבעי' בסתם כל מי שיודע דבר מזה בין הירשי' בין אהרי' שיאמרו בפני בר' וואם יודה שמעון שידע שהיו שאולים לאביו ולראובן ונגנבו מהם ושהוצרכו ראובן ואביו לפרעם לבעליהם והוא טוען שהוציא עליהם עד שהוחזרו לו ישבע כמה

הוציא ויטול כרתנן בפי הגזול בתרא (ק"ד ע"ב) מיהו אם לקחם מנגב מפורסם לא עשו בו חקנת השוק (שם קט"ו ע"א) א"י אפי' לקחם מן הנגב עצמו אע"ג דלאו נגב מפורסם הוא לשאר נגבות. כיון דידע דנגוב הוא אתו דבר זה יחזיר בהנם דנגב מפורסם הו"ל ללוקח להעלות אל' לכו דלמא נגוב הוא כ"ש היכא דירוע דדבר זה נגוב הוא בידו אע"ג דלאו מפורסם הוא יחזיר לבעליהם בהנם. ומה שמוען שבפני ראובן נתנם לבע"ה בפרעון חובו ושתק ראובן בזה לא איבד ראובן זכותו כדאמר ר' פ' חזקת הבתים (ל' ע"ב) ההוא דא"ל להבריה מאי בעית בההוא ארעא כו' עד והא אית לי סהדי דאתאי ואימלכי כך ואמרת לי זיל זבין א"ל דאמרי השני נה לי והראשון קשה וכו' עד כמאן כדאמון דאמר העורר על השרה וכו' אפי' תימא רבנן וכו' ע"כ לא פליגי רבנן אלא התם דקא עביד מעשה אבל הכא דבורא עביד איניש דמקרי ואמר כ"ש הכא דאפי' דבורא לא הוי אלא שתיקה בעלמא. ומה שמוען שמעון אפי' אם יזכה ראובן בדיון איני רוצה לפרוע אלא כמו ששוי' עכשיו נראה שיש לו לשלם לראובן כמו ששמואם שמעון בעצמו לבע"ה בליטרא אפי' אם לא היה אז כל כך דכיצד הלה עושה סחורה בפירושו' של זה אלא יהויר הכל לבעלים הראשונים פי' לראובן וכדתנן בפי' אלמנה (צ"ח ע"א) אלמנה שמכרה שוה מנה במאתים נתקבלה כתובתה ופריך בגמ' תימא אני ארווחי אר"ג כאן שנה רבי הכל לבעל המעות וכדבר שאין קצבה פי' הנמכר באומד וכו' יוסי וכ"ש אי מעיקרא הו"י שוים ועתה מפני שלמדו בהם נתקלקלו כל הגולג' משלמי' כשעת הגזילה ואין פנאי להאריך רק שלום לכם כנפש שוחר טובתכם מאיר כר' ברוך שיחי'.

ר"י. מרדכי פי' החובל רמו צ"ן תשו' מיימוני לס' נוקין סי' י"ב והיא בשלימות ד"ק סי' י"ג.

ר"א. תשו' מיימוני לס' משפטים סי' מ"ב וד"ק סי' כ"ה.

ר"ב. תשו' זו כבר נשנית לעיל סי' ר"ו עיי"ש.

ר"ג. ד"ק סי' כ"ו בשלימות וראשיתה במרדכי בהנהות פי' איוהו נשך רמו תל"ח.

ר"ד. ד"ק סי' כ"ו אות ג'.

רמו. גם תשו' זו היא בד"ק סי' כ"ו אות ד'.

רמז. ד"ק סי' כ"ו אות ד'.

ר"ז. גם זה הוא באותה התשובה בד"ק סי' כ"ו אות ד'.

ר"ח. ומ"ש על מה שפרש"י בפ"ק דמנחות (ו' ע"ב) וכי תימא מבמה לא ילפי' שעדיין לא נבדל אהרן משמע הא בתר דנבדל אהרן לא שייך זר בבמה והקשית ממנו ושמואל שהקריבו ממנו ליק כלל שהרי בעבודה שהי' עובר בשעת איסור הבמות הי' אבל משמואל קשי' והתוס' הקשו אותו במנחות (שם ד"ה וכ"ח) משמואל ומשואל שהקריבו בבמה ועוד הקשו דבוכחים דרש"י איש איש לרבות את הזר וההוא קרא נאמר משנבדל וזוה סתרו פירש"י ומ"ש שמצאת בשוחר טוב ג' עבירות נעשו בעולתו של שמואל הוא ובמה ומחוסר זמן ולוי היה אלמא זר פסול ג"ל דזר כשר אבל לוי פסול הוא דרש"י בפ"ב דערכין (י"א ע"ב) ולא ימותו גם הם גם אתם בשלחם והם בשלכם במיתה הם בשלחם אינו במיתה אלא באזרה וכיון דאתקיש כהנים ולויים להרדי כי היכי דכהנים לא אשכחן דאשתרי לעשות עבודת הלויים אפי' בבמה ה"נ לויים לא הותר להם עבודת כהנים ודוקא זר מבשרי' כבהונה אבל לויים לא יעשו אלא עבודה המסורה להם ולהכי נקיש בנדעון זר ולגבי שמואל נקט לוי ושלומך ושלום תורתך ושלום כל כנותך יגדל כנפש סר למשמעתך מאיר כר' ברוך שיחי'.

רי"מ. ד"ק סי' כ"ו ועיין ד"ל סי' קמ"ח והענתקה מכ"י פארמא סי' קמ"ח ומרדכי פ' המניח רמז ל'.

רב. ד"ק סי' כ"ח.

רבא. ועל ראובן ששלח ביד שמעון שיוליכם ללוי לשומרם וכן עשה ועתה טוען לוי ששמעון נתנם לו לשומרם לו לראובן ואחר זמן בא שמעון אחריהם והלך ונתנם לו וכתבתי (א) דנראה בעיני דלוי חייב משום שומר שמסר לשומר שהרי כשקבלם מיד שמעון לשומרם לראובן נעשה שומר של ראובן ולא הי' לו למסרם אחר זמן לשמעון בלא רשות ראובן אתה תרצה לפטרו והבאת רא"י מהוהא דהמפקיד (ל"ו ע"א) דהנהו גינאי דכל יומי הוי מפקדי מרייהו נבי הויה סבתא וכו' עד שאני התם דכל יומי הוי מפקדי גבה (ב) פ"י כיון דמהמני לה כל יומי דמפקדי גבה לא מצי למימר אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר דהוי כאלו נתנו לו רשות להפקיד בידה שהרי מסתמא כיון דכל יומי מפקדי מרייהו גבה ומעולם לא מצאו בה עול גם היום הפצים בה יותר מבחבריהם והאי דלא מפקדי מעיקרא גבה שמא לא היתה בבית אבל בנדרון זה דהימניה לפי שעה להיות שליח להולכה לא מהימני שמירת עולם וכן גלה בדעתו שלא היה מאמינו ודא היה הפץ שיהא פקדוני ביד שמעון כי אם עד שיבא ליד לוי מדאמר ליה להוליכו ללוי ולא א"ל שהוא בעצמו ישמור אותו אלמא דלא הימניה וע"כ נ"ל מדפרין תלמודא לר"י ממתני' דהשוכר פרה מחבירו והשאילה לאחר וכו' עד ולימא ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר ואצטרך לשנויי בדוחק כגון שנתנו לו הבעלים רשות להשאיל ופריך עלה א"ה לבעלים בעי שלומי ומשני דא"ל לדעתך וכ"ז דוחק ולשני ליה בלי שום דוחק שהשאילה לאותו אדם שהבעלים רגילים להפקיד אצלו דכיון דהבעלים מאמינים לו לא שייך למימר אין רצוני שיהא פקדוני כו' אע"כ משמע דאפי' אם הבעלים היו רגילים להאמין לו שמא עתה אין מאמינים לו ואם אפי' באותו יום עצמו האמין לו מצי למימר דמה שהפקיד אצלו הימניה שפי לא הימניה ולעולם לא משכחת לה דשומר שמסר לשומר פטור (ר"י) ויחנן אלא היכא שנתנו לו הבעלים רשות או דומי' דהויה סבתא דכל יומי הוי מפקדי גבה אותן חפציו עצמן ולא מצאו בה עול וההוא יומא אתנסו שלא היתה בבית דמסתמא הוי מפקדי' אצלה כתמול שלשום אלו היתה בבית וכיון דיש רגלים לדבר להכי פטור אפי' לר"י אבל היכא דאין רגלים לדבר חייב וכ"ש בנדרון זה דיש רגלים לדבר דלא הימניה אלא בהאי שעתא להוליכה הימניה שפי לא הימניה ותדקדק בדברים ותמצאם כנים.

רבב. ד"ק סי' ר"ט והשו' מיימוני לס' שופטים סי' ז'.

רבג. ד"ק סי' ר"י ותשו' מיימוני לס' משפטים סי' ל"ט.

רבד. ראשיתה היא כמ"ש כאן בר"פ סי' מ"ז וסי' תתקנ"ט ואחריתה המתחלת על מה שפסק ר"ת היא בדיק סי' ה' אות ג' וע"ע ד"פ סי' ק"ט ובכ"י נמצא עוד בזה הענין הג"ה נכתב על הגליון אשר אינה לא בר"פ ולא בדיק וז"ל ההג"ה: ואי טעין בעי"ה עליה דאית ליה זוזי ואיהו קטעין דליכא נבאי זוזי בהא פלוגי רבנותא איכא מ"ד כיון דאלו אתברר דאית ל"י זוזי לא היה יכול לדהויי לא במקרקעי ולא במטלטלי ממונא מעליא אית ליה ומחייב לאשתבועי לפום טענתא דתובע אי טענת כרי הוא משתבע עלה היסת ואי טענת שמא היא מחזרים סתם ועני נתבע אמין

רבא. עיין מרדכי פ' המפקיד רמז רע"א. (ב) עיין לעיל סי' רט"ו. (ג) המעיין יראה כי

יש כאן חסרון ואפשר דכצ"ל ונראה דאין ראיה משם דהתם הכי פירושו וכו' וא"ש וד"ק.

כתקנתא דרבנותא. ואיכא מ"ד כיון דאיכא קרקע או מטלטלי לאשתלומי מיניהו לא משביעי ליה דשבועה לא אחי' אלא במקום תשלומים אבל שבועה ותשלומים לא. ומסתברא לן דמשביעי ליה מידי דהוי אשיש שמען טענת נגבה ואברה דאעיג דקא משלם לא מפטר עד דמשתבע שאינה ברשותו והתם נשבע שבועה כעין דאוי' כיון דאלו טען טענת פטור בפקדון היה כהוייב שבועה דאוי' השתא נמי דקא טען טענת חיוב כיון דלא מיהדר לפקדון בעיני' שוי' רבנן כמאן דפטר נפשי' לאשבועי כעין דאוי' אבל הכא כיון דאלו כפר לגמרי לא מחייב אלא היסת כ"ש דליכא ביניהו אלא בין וזוי לקרקע דלא מחייב אלא היסת ואי לא משתבע משמתי ליה עד דמטי זמן נגוד ומנגדי' ליה רמ"ה ז"ל ע"כ הגליון.

רבה. ד"ק ס" ח' וחסר שם בר"ק תיבת גם וציל אמאי גם לב"ה קשי'. רבו. גם גם זה הוא בד"ק ס" ח'.

רבו. תשו' הרב במעמד שלשתן אינו יכול למחול אבל בהרשאה יכול למחול דשליח שוי' ויכול לארוכי לאיניש אחרינא וכ"פ ר"ח בפ' מרובה (ע' ע"א עיי"ש בהרא"ש), (א) ובפרק שני דקידושין (מ"ו ע"ב) משמע כך מדמסיק האי שטר היכא דמי אי שט"ח דאחריני היינו מלוה ביד אחרים ואם בדבריך הרי יש חילוק ביניהם דע"י הרשאה אינו יכול למחול ומוכר שט"ח יכול למחול אלא שימ כדברי דאירי ואירי יכול למחול ומוכר שט"ח במעמד שלשתן אינו יכול למחול רק כתובה כדמשמע בב"ק (פ"ט ע"א) וריב"ם פסק בתוס' שעשה לפני ריב"א והלכתא שלוח שוי' ומפקי' מיניה כוליה ואפי' הרשוהו אנב מקרקעי ה"ה מעכשיו שפסק שלוח שוי' נוכל להוכיח שהמורשה אינו יכול להרשות אחר תחתיו דאותו עשה נאמן ויכול לומר אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר ואם נתן לו רשות הרשות בידו וכן מצינו בבב"ב ונברא דארכין ליה ליל רשותא לאורוכי איניש אחרינא תחתיו דכי הימני' לאותו קמא לבתרא לא הימניה וכן אין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר ואי היב ליה רשותא לאורכי אוריק וכ"כ בה"ג רב יהודאי גאון והכי אמר רבנן האי מאן דמוריק ליה לחבריה ובתרא דאוריק בטליה כטלה ורב אלפס כ"כ וכ"פ באביאסף דמי שיש לו הרשאה אינו יכול להרשות לאחר במקומו.

רבת. שאלה. ראובן תקף את שמעון לדין בפני ובפני חברי וטענו מה שמענו והשיבו מה שהשיבו ונתחייב שמעון שבועה וכשבא שמעון לשבע פייסוהו עם ב"ד למחול לו השבועה עד שנתרצה ראובן ומחל לו כדרך כל מוחלי שבועה שמפייסי' ממנו ואומר יהי כדבריהם כמו כן אמר גם הוא ואחי' בא ראובן על שמעון בעקיסין עד שתופש מעילו וטוען מחילה אינה מחילה כי לא אמרתי מחול לך נראה הואיל דאמר יהי כדבריהם היינו מחול לך דתניא (קידושין ו' ע"א) הוה מדבר עמה על עסקי נישא וקדושיה ונתן לה ולא פירש ר' יוסי אומר דיו ר' יהודה אומר צריך לפרש וארי' אמר רב הלכה כר' יוסי והוא שעסוקים באותו ענין וכ"ש דאמר יהי כדבריהם הוה כמפרש מחול לך ולגבי נזיר אמרי' (נזיר כ' ע"ב) האומר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני כולם נזירים אעיג דלא פירשו האחרונים כמאן דמפרשי דמי כיון דקיימי אראשון דאמר הריני נזיר הינ כיון דאמרי' כ"ד מחול לו והוא אמר יהי כדבריהם כמאן דמפרש דמי. ועוד שהרי אדם מסכים דעתו לדעת ב"ד וב"ד א"ל מזול מסחמא הסכים דעתו לדעתם דאיבעי' להו (סוטה כ"ה ע"א) בעל שמחל על קניניו קניניו מחול או אינו מחול ת"ש אלו שב"ד מקנין להן מי שנתהרש או

מי שחבוש בבית האסורין וא"י קינויו מחול עבדי רבנן מלתא דאתא בעל ומחל ליה מסתמא
 אדם מסכים דעתו לדעת ב"ד הי"נ היה דעת ב"ד שתגמור כל הדין במחילה זו ולא
 תקום צרה פעמים והסכים לדעתם. ועל אומרו שלא הקנה בקנין איברא בין מחילת
 ממון בין מחילת שבועה א"צ קנין דתנן (סנהדרין כ"ד ע"א) היה מחויב שבועה בב"ד
 וא"ל דור לי בחיי ראשך ר"מ אומר יכול לחזור בו ומסיקא בנמרא באתן לך מחלוקת
 אבל במחול לך ד"ה אינו יכול לחזור בו ומחילה זו בלא קנין מדשלחו מדבי רב
 לשמואל ילמדנו רבינו לפני גמר דין וקנו מירו מהו שלה להו אין אחר קנין כלום
 מכלל דלאחר גמר דין בלא קנין הוא ואפ"ה אין יכול לחזור בו וכי היכי דבדור לי
 ומחול לך בלא קנין מחול ואין יכול לחזור ולהשביעו שכבר מחל לו התביעה הי"נ
 במחול לך לחור אין יכול לחזור בו שהרי מחל לו השבועה והתביעה ונגמר הדין והא
 נמי לא מצי אמר שבועה זו מחלתי תביעה לא מחלתי שהרי אין כאן שבועה אלא
 ע"י התביעה ואולה לה התביעה דאר"א אר"ה אר"י (ב"מ י"ז ע"א) היה מהוייב לחבירו
 שבועה ואמר נשבעתי והעד"י מעידים אותו שלא נשבע כו' אלמא מי שנתחייב לחבירו
 שבועה אין לו עליו אלא שבועה אא"כ מצא עדים ואם מחלה הכל מחול. ואם נפש
 אדם להשיבני ממעשה השנוי בה"נ אדם שתפס בדין את בעל אחותו ואמר ממון
 היה בבית אבא ולא מצאתיו ופסקו עליהם שבועה ועשו פשרה ביניהם ונתנו לו
 ומחל להם השבועה וקנו מירו אם קנו בלשון זה שאמר נטלתי ממון ומחלתי כל
 אשר יש לך משלי אע"פ שנתגלה עליהם ממון אביו מה שעשה עשוי שהרי נמחל
 אבל אם בלשון זה קנו מירו שנטלתי ממון ומחלתי שבועתך ולאחר זמן נתגלה ממון
 אביו שבועה נמחל ממון לא נמחל ומחזיר מה שנטל וזה מחזיר מה שנתגלה עליו
 וחורה שבועה למקומה אע"פ שנמחלה שבועה תביעה לא נמחלה אמת הן הן הדברים
 ולא דמיא לההוא דהכא התם שנתגלה ממון אביו בעדים שמצא שנטלו ממון אביו
 ולהכי תביעה לא נמחלה במחילת שבועה דהא אפי' נשבע בעל אחותו ומצא עדים
 חייב דליתא לדרב דאמר (ביק ק"ו ע"א) מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי
 ונשבע ובאו עדים פטור שנאמר ולקח בעליו ולא ישלם כיון שקבלו בעלים שבועה
 שוב אין להם תשלום ממון ויחייב ר"ג וקאמר להא שמעתא וכי מכדי דרב לא
 שמיעא לך כלומר לא סיל משכוני נפשך אדרב ל"ל א"ל לפרושי אדרב אמרי ומיתב"י
 והא רב קרא קאמר קרא לכל הנשבעי שבתורה נשבעי ולא משלמים הוא דאתא
 אלמא ליתא לדרב אלא אפי' נשבע ומצא עדים משלם וכ"ש היכא דלא נשבע ומחל
 לו השבועה והדר מצא עדים ודאי גובה אבל לא מצא עדים בין נשבע בין מחל לו
 השבועה לא מצי הדר דמחילת השבועה מחילת התביעה היא. והא דקאמר הי"נ קנו
 מירו ה"ה לא קנו מירו אלא מעשה שהיה כך היה ולרווחא דמלתא הוא דעבד דוראי לא
 בעי קנין בב"ד כדאמרי' בדור לי בחיי ראשך ובמחול לך וגם אלימא ב"ד לאפקועי
 ממונא ולמיתב להאי כרתנן (ב"מ ל' ע"ב) היה בטל מסלע כו' אם יש שם ב"ד מתנה
 בפניהם ושקל סלע אלמא אלימי ב"ד לאפקועי ממונא ולמיתב להאי שלא בפניו
 וכ"ש היכא שבפניו שעומד ומחול וב"ד מוציאים לזה זכה דהוי כאלו פטרוהו לגמרי
 וכאלו הפקיעו תביעתו של זה. (ב) והא דאמרי' מחילה בב"ד הוי מחילה היינו דוקא
 היכא דלא טעה כגון ממון שיודע ודאי שאין עליו עדים או ממון שיודע שיש עליו
 עדים או שטר התם ודאי הויא מחילה אבל היכא דסבר דאין עליו עדים ומחל ולאחר
 זמן מצא עדים התם ודאי לא הוי מחילה דאלו היה יודע שהיה לו עדים לא היה
 מחל ולא משום שלא היה שם קנין אלא אפי' היה שם קנין קנין טעות לאו כלום
 הוא. אבל מחילה בלא ב"ד זימנין בעי קנין זימני' לא בעי קנין והוא נחלק לבי דרכים

אם מחל חוב לחבירו שיש עליו הן בשטר הן בע"פ מרעתו בלא פשרנים קנה מרשמואל דאמר שמואל המוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מחול והא מחילה בלא קנין היא דאי בעי' קנין לא מצי מחיל שכבר הקנהו ללוקח ומסר לו את השטר וגם כתב לו שטר עליו כרתניא (ב"ב ע"ו ע"א) וחכ"א בין שכתב ולא מסר בין שמשטר ולא כתב לא קנה עד שיכתוב וימסור אלא ודאי מחילה בלא קנין ושעמא משום דאמר' דק בחושבנ' ולא פש ליה גביה ולא מידי והרי הוא כמי שהודה לו שאינו חייב לו כלום אלמא בלא קנין הוי' מחילה וכ"ש דאם לא מכרו לאחר דמצי מחיל אבל המוחל ע"י פשרנים צריך קנין שלא יתבענו עוד דאי לאו הכי מצי אמר משטה הייתי בכם מפני שהייתם מפצירים בי למחול ולא הייתי יכול להשמש מעשות בקשחתכם ואמרתי דברי הואי לדחותכם מעלי א"נ מצי אמר אמרתי בלבי לקבל מה שיתן והמותר אתבענו דהא אגן לאו בכ"ד קיימי' השתא ואוכל לתבוע המותר עוד ע"י ב"ד הלכך צריך קנין שלא יתבענו עוד וע"ז פסקו חכמים (סנהדרין' י' ע"א ע"י"ש תוס' ד"ה פשרה) פשרה צריכה קנין אבל בכ"ד לא מצי למימר משטה הייתי בכם דאיך אדם משטה בכ"ד לומר לדחותם נתכונתי דעפ"י דבריו הוא נדון בין לזכות בין לחובה וגם אינו יכול לומר אחזור ואגבה המותר בכ"ד אחר דכיון שיצא זכאי מכ"ד זה שוב אין נזקקי' לו ב"ד אחר הלכך מחילה גמורה היא ולא בעי' קנין ומג"ל הא דפסקו חכמים דמחילה צריכה קנין דבשלא בכ"ד עסקי' דהא כולה שמעתא בפשרה שע"י פשרנים מיירי ולא הווקקו מתחלה ביניהם אלא לפשרה כרתניא (סנהדרין' ה' ע"ב) (ב) רשב"ג אומר הדין בשלשה פשרה בשנים אלמא בשלא הווקקו לדין מתחלה קא מיירי וקסבר רשב"ג דלא בעי' קנין דקאמר שנים שעשו פשרה אין בעי' יכול' לחזור בהם ואי בקנין פשיטא דאין אחר קנין כלום אלא ודאי בלא קנין וכיון דמחל מחל ואמר' (שם ו' ע"א) לימא תלתא תנאי פליגי בפשרה דרי"מ אמר תלתא ורשב"ג אמר תרי וחכ"א חד א"ר אחא מאן דאמר ב' אפי' חד נמי והא דקאמר תרי כי היכא דליהוי עלי' סהדי ולא יהא אחד מהם חוזר בו זה מלתן וזה מלמחול כדקתני ב' שעשו פשרה אין אחד מהם יכול לחזור בו ואמר רב אשי ש"מ פשרה א"צ קנין דרי"מ נמי ס"ל דרשב"ג דלא בעי' קנין ומשי"ה בעי' ג' דהוי ב"ד ואליימי לאפקועי ממונא בלא קנין דאי ס"ד דסבר ר"מ (ג) דבעי' קנין תלתא ל"ל חסני בתרי וליקניה מיניה כלומר לימא כרשב"ג ולפליג עלי' בקנין ולימא פשרה בב' ובעי' קנין אלא מדאמר ר"מ פשרה בג' ש"מ דבקנין מודה ליה דבוראי לא בעי' קנין ופסק תלמודא הלכתא פשרה צריכה קנין ומפרש בה"ג היכי דמי כגון ממונא והוי אינשי ביניהו למיעבד פשרה ובעי' ממון דאית ליה גבי חבריה ושביק דין ממונא בידו' א"נ מחיל ליה' כו' וקנו מיניה דכן וכן ממונא אית לך וקא שבקת ואי לא הוי קנו מיניה מצי הדר ביה דקיי"ל דפשרה צריכה קנין אלמא דשלא בכ"ד קיימא ואיכא למימר טעה כיון שלא הווקקו לדין לא אלימי לאפקועי ממונא מיניה בלא קנין אבל בשהווקקו מתחלה לדין ליכא מאן דבעי קנין דודאי אלימי. ולדברי מר יהודאי גאון מדלא הפליג בפ"י דפשרה בין היכא דאתעבידא בתלתא בין היכא דאתעבידא בתרי משמע דס"ל הא דפסק תלמודא דפשרה צריכה קנין אכולהו קאי בין אתעבידא בתרי בין אתעבידא בתלתא אבל רב"י יוסף טוב עלם חילוק בתשובותיו אפי' בפשרה ע"י פשרנים וקאמר דבג' לא בעי' קנין וזו היא השאלה שנים שבאו לדין ונתפשרו במעמד טובי העיר וקנו זה לזה יכול אחד מהם לחזור בו ולבטל אותו קנין או לא והשוב הרב גי' כך נראה בעיני דאין אחר קנין כלום ואין יכול לבטלו וקיי"ל כרב יוסף דאמר כל זמן שעמוקי' באותו ענין ואפי' כי לא קנו מיניה כיון דבג' רב"ה.

מירכ"ב פ"ק דסנהדרין רמז תרס"א בקיצור. (ב) בכ"י ודוקא הא. (ג) בכ"י ר"ג (ד) בכ"י דלא בעי' תלתא ל"ל קנין. (ד) בכ"י דבריו. (ה) חסר בכ"י. (ו) חסר בכ"י.

הו' מחילה לית בה חזרה כיון דכי אמור רבנן פשרה צריכה קנין ה"מ בפני שנים דלא אלימי לאפקועי ממונא בלא קנין אבל ג' אלימי דביד ניהו וכ"ש הכא דבמעמד טובי העיר הוי ונ"ל דברי רב יוסף דאפשרה בשנים קא פסק דצריכה קנין ולא אפשרה בג' דאי ס"ד דאפשרה בג' נמי קאי א"כ כמאן פסק לא כר"מ ולא כרשב"ג דהא לתרווייהו בג' לא בעי קנין אלא אפשרה בשנים קאי ואי אפשרה בג' לא בעי קנין ופסק כרשב"ג אבל כהא אין נראי' (ד) דברי רשב"ג דקאמר (ה) בב' בלא קנין אלא כר"מ נראה דאמר דלא אלימי ב' לאפקועי ממונא בלא קנין ולהכי בעי ג' ופסק הלכתא כדברי שניהם אבל פשרה בג' ליכא למ"ד דבעי קנין. וי"ל למר יהודאי גאון נמי ס"ל הכי והא דלא (ו) מפליג בין ב' לג' משום דלא הוי צריך דהפסק עצמו מוכח כדמפר' דלא קאי אלא אב' והיינו דקאמר והוי אינשי בהדיהו שנים הם ולא הוי צריך לפרש ותו לא מירי. אב"ן.

רכט. תשובה. השיב ר"ת חזרנו על כל צדדי' לפני כל יודעי דת ודון ולא מצינו דינא דבר מצרא בבתיים וזלתי בית הבנוי על גבי קרקע חבירו דאין זה יכול לומר עצי ואבני אני נוטל או למכור וכותו שבעצים ואבנים לאחר כדאמר' (ב"מ ק"ה ע"ב) בתי דחד וארעא דחד זו על גב זו (א) ראי' לדברי ארעא דחד ודיקלא דחד כגון שלקה אילנות בלא קרקע ורוצה למוכרן אבל בבית אצל ארעא לא אמרי' דלא משתמיט תלמודא דאירי (ב) בהכי. (ג) ואין ללמד משרה דהתם איכא למימר טעמא דמחרישה כדמוכח מלחא התם שילחי שמעתן דאמר אם יכול להכניס תלם א' אית בה משום דינא דבר מצרא ואי לא לית בה משום דרב"מ ואם באת לומר בכל דבר (ד) אית בה משום דרב"מ תיפוק ליה משום משונייתא דאע"פ שאינו יכול להכניס וא"ת לפי שאינו של מוכר אין דעתו לקנותו א"כ אפי' קרקע שראוי למחרישה שיכול להכניס כמה תלמים ליכא דרב"מ ולא פליג רבנן בין הפסד מועט להפסד מרובה דאי' נתת דברין לשיעורי' אלא ודאי נראי' הרברים דאין דרב"מ אלא (ה) בשדה בלבד דעביד אינש למיזבן ואיכא משום ועשית הישר והטוב דהוי למזבן שדה גדולה וחורש וזורע לה וקוצר בבת אחת אבל בית לריכבא דדיקלי ומשונייתא דמי דלא שכיח למיזבן דירתיה לא מזבין אינש ומאן ציית למיעקר כיסי' ומשונייתא וליכא טעמא דמחרישה כדפי'. ועל השדות אנו בושים ואין לנו לגלגל בתים כיון דאיכא לפלוגי ומפני שלא הוצרכנו לדרב"מ לא חשנו להאריך על הטענות האחרות דמסקי מתורת מצרנות דלגבי שלא היה בהם ממש אלא ודאי היה זוכה והרוצה להוציא בביד מכה מצרנות עליו להביא ראי' ע"כ התשובה. וכבר הוי מעשה ודן היר' יצחק הלבן הלכתא כר"ת וזו תשו' רבי' יהונתן דודי לאיש המשביר בר עמקיו נשקו בר ואם נכנסתי כבר לכן אל ישליכני ברומה יעזו ערום בדבר נגד אמרכל וגובר בקי וסבר מנהיג הדור ודבר אכן הרשני ומה ידון תולעת כמוני על דבר המצרנות ומה ידעתי ולא תדע הלא עמך תמימות חכמה ואני מה לתלות עלי ולהשען הלא ר"ת פסק דאין דין המצרנות בבתיים הלא הם כתובים על ספר דברי הישר גם על ידי היה מעשה ושאלתי את מורי היר' יצחק מביהם וצ"ל ודן כדברי ר"ת וצ"ל אבל לפי מה שדין רבותינו משום דרב"מ נראה לפי הענין דאפי' משכנתא בלא שתא דהא כי אמר' סתם משכנתא שתא למאי נ"מ לא אמר לדרב"מ ושכירות-הו חילוק כמו שחלקת בין גוף לפירות. ולהמתין לקטן אין נראה כמו שאמרת דלא נרע מהני ציירי והני שרו (ב"מ ק"ה ע"ב) וכד"ג דאינו מזומן ושוח לא תקנו הטוב והישר ולי"צ למקנא ביה. ואחים שלא חלקו

רכט. ספר הישר לר"ת סי' תר"ז ועיין תשו' מיימו' לס' קנין סי' מ"ז וטור ח"מ סי' קע"ה.
 (ב) כונתו דראי' לפירושו דארעא דחד ובתי דחד היינו זה על זה ולא זה אצל זה ממה דאי' שם כב"מ ארעא דחד ודיקלא דע"כ היינו דיקלא על גבי ארעא אף כאן בית על ארעא דחברי' ודו"ק.
 (ג) חסר בכ"י. (ג) בכ"י ויש. (ד) בכ"י לית. (ה) חסרים בכ"י ג' תיבות. (ו) עיי' לעיל סי' ר"א.

שמה תאמר אין לו קודם חלוקה ואינו יכול למכור בדבר זה יש פסוק מועט (ו) דרבי' שמואל פי' (ב"ב קכ"ו ע"ב) דלמ"ד אין לבכור קודם חלוקה כ"ש לפשוט ונפירושו מוכיח קצת מדאמר לא עשה ולא כלום בפלגא משמע אפי' חלק פשיטתו לא עשה ולא כלום ואינו אומר בשביל שלא הי' ברעתו למכור אלא הכל בחדר וכה"ג איכא בכתובות וטובות רבות וכל ברכות ינחזו על ראש מורי ה"ר שמחה כחשק יהונתן ברי' יצחק.

ומורי אבי העזרי ומורי אבי אמרו דבכתים שייך דרב"מ ונראה בעיני דאפי' אם דרב"מ שייך בכתים ראובן שרוצה למכור ביתו לשמעון ולוי הוא מצרן ומעכב ע"י שמעון מלקנות ולוי יש לו בית דירה ושמעון אין לו בית דירה שאין לוי יכול לעכב את שמעון מלקנות דלא תקינו רבנן דרב"מ אלא היכא (ז) שהמצרן והלוקח יש להם דירה או שניהם אין להם אבל הכא שהמצרן יש לו וללוקח אין לו היאך נאמר ללוקח להניח ללוי לקנות על השבע משום ועשית הישר והטוב ובעצמו יטלטל אנה ואנה והתורה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום ואין זה דרך נועם ונתיבת שלום שיהא זה מטלטל וזה קונה על השבע וראי' לדבר מפ"ק דב"ב (ה' ע"א) רוניא זבן ארעא אמצרא דרבינא בעי רבינא לסלוקי משום דרב"מ א"ל רב סמא אמרי אינשי ארבעה לצלא וד' לצללא ומפ' רש"י אני שמעתי צלא רצען עני וצללא רצען עשיר והכי א"ל ד' ככרות צריכי' לרצען עני למאכולת ביתו כמו לרצען עשיר וזה עני יצטרך השדה לפרנסה וכשם שאתה אומר לו הסתלק מעלי משום דרב"מ משום ועשית הישר והטוב כך אני אומר לך ועשית הישר והטוב לעני זה ואל תסלקהו ה"נ עד שאנו אומרים ללוקח עשה הישר והטוב עם המצרן והנח לו לקנות על השבע ובעצמך תטלטל אדרבא נאמר למצרן עשה הטוב והישר והנח לו לקנות זה הבית ולא יהא מטלטל אנה ואנה ואתה שב בביתך אחרי שיש לך בית דירה. ופירכא דפריך והא אין מרחמין בדין לאו פירכא היא דעיקר הדין כך הוא מעיקרא דהכי אפסקא הלכתא מעיקרא שאין לזה לטלטל ולהניח לזה לקנות על השבע ול"ד לההוא דכתו' (פ"ד ע"א) דמי שמת והניח אשה ובע"ח ויורשים והי' לו פקדון או מלוה ביד אחר ר"ט אומר ינתנו לכושל שבהם רע"א אין מרחמין בדין אלא ינתן ליורשי' שכולם צריכי' שבועה ואין היורשים צריכי' שבועה דהתם ר"ט מדת רחמנות קאמר כדאמרי' בגמ' אמר ר' יוסי ברי' חנינא לכושל שבראי' קאמר ור' יוחנן אמר לכתו' אשה משום חנינא וקא מהדר לוי רע"ע אין מרחמי' בדין וכירושלמי מפרש לכושל שבראיותיו כגון מלוה בעדי' ומלוה בשטר ינתנו למלוה בעדים רבי אומר לכושל בגופו כל זה משום רחמנות מש"ה פליג ר"ע ואמר אין מרחמים בדין שכך היו רגילים פעמים לדון מדת רחמנות ולא מדת הדין כדאמר בפ' נערה (ג' ע"ב) ר"א סבר למיזן ממטלטלי' א"ל ר"ש בן אליקים רבי יודע אני שאין מדת הדין אתה עושה אלא מדת רחמנות שמה יראו התלמידי' ויקבעו הלכה לדורת אף הכא מדת רחמנות קאמר ר"ט וקא"ל ר"ע אין מרחמי' בדין אבל הכא עיקר דין דמצרנותא כך הוא שלא הטילו עליו רבנן להיות גולה ולהיות מטלטל מכית לבית ולעשות חסד עם זה שקונה הבית על השובע שהרי התורה אמרה חייך קודמי' לחיי חברך. והאי נמי דפריך (ח) מאי שייך זה המעשה בכאן ואי משום דאמרי' ברוניא ורבינא לייתי נמי ההוא דהמקבל (ק"ט ע"א) דרוניא שתלא דרבינא הוי והתרי עובדי נמי לייתי התם הא לאו פירכא היא דרבות כהנה בתלמוד. ור"ת גופי' תמיה אני אם עבד ביה עובדא הלכך נראה בעיני

(ז) ככ"ו שהמכור והלוקח. (ח) כונתו למה מביא חש"ס ב"ב ה' ע"א חך מעשה דרוניא כיון דלא מיירי באותה סוגי' בדין דבר מצרא ואי משום אגב דמיייתי קודם לזה עוד מעשה דרוניא ורבינא מיייתי נמי חך אי"כ קשה דגם חך דפ' המקבל היה לו להביא שם בב"ב ולהיפוך בב"מ הי"ל להביא ב' עובדות דב"ב כנ"ל לפרש דבריו הסתומים קצת.

שאינן לוי המצרן יכול למחות ביד שמעון מלקנות אע"פ שהוא מצרן. (בכ"י איכא כאן דף חלק).

רל. נשנית לעיל סי' מ"ה קהו משם.

רלא. ועל ראוּבן ושמעון שעברו על תקנת הקהל וקנסו אותם בכך וכך לתן בצדקה ויש ב' בתי כנסיות בעיר וראובן הולך לביהכ"נ זו ושמעון לזו והבתי כנסיות אינם שוין זו מועטת וזו מרובה היאך חולקי' לפי נפשות או בשוה דבר זה תלוי בדעת הקהל ובמנהג היאך רגילי' לחלוק הצדקות והקנסות ואי ליכא מנהגא והקהל אין יכולי' להשוות דעתם נ"ל דחולקי' לפי נפשות אביונים נקיים שבעיר חלק כחלק כדגרוסי' בתוספתא דבי"ק (פ"א) האומר תנו מאה דינרי' לביהכ"נ תנו ס"ת לביהכ"נ יתנו לביהכ"נ הרגיל בה ואם הי' רגיל בשניהם יתנו לשניהם האומר תנו מאה דינרי' לעניים לעניי אותה העיר וכו' והקהל קונסי' הכא לצדקה דהיינו לעניים הלכך יתנו לעניי אותה העיר בשוה לפי נפשות מצינו חילוק בין ענייך לעניי עירך בין עניי עיר זו לעניי עיר אחרת אבל בין עניי ביהכ"נ זו לבני ביהכ"נ אחרת שבעיר זו לא אשכחן חלוק.

רלב. וששאלת אם מחילה צריכה קנין אפי' היכא דיש למוחל משכון בידו נראה דדבר פשוט הוא דלא בעי' קנין דנהי דבע"ח קונה משכון להתחייב כשי"ש מ"מ אין גופו קנוי למלוה וכיון דאין גופו קנוי למלוה מהניא מחילה אע"פ דהמלוה מוחזק במשכון כדאמר פ"ק דקידושין (ט"ז ע"א) דאי לאו דע"ע גופו קנוי מהני כי א"ל באפי' תרי זיל הי"נ כי מחיל ליה המלוה ממילא הוי המשכון למריה היכא דאיתא.

רלג. תשו' מיימוני לס' קנין סי' ז' בשלימות ובמרדכי כתובות פ"ז רמז ר' וכ"י פאראמא קב"ב וד"פ סי' תקע"ה בחסרון וד"ל סי' קכ"ב.

רלד. שאלה אני איני כדאי ששלחת לי מורי הר' יעקב אך ענותך תרהיבני ואהי' לפניך ומטבותי דמר כי לא עיקר תלונת ראוּבן על שמעון כי אם על הקהל ואיני בא לפסוק הדין בינו ובין הקהל כי לא על ככה נשאלתי ואם יצא דבר מפי אנב אורחא אשר ממנו יודע וזאת לראובן נגד הקהל סמיכנא בשמא קדישא דברישיך שאל יודע לראובן דלא לימרו הקהל קא מגמרו טענתא לאינשי ומפסדו להו. ונראה דאם הקהל שכרו את ראובן להיות חזן להם לגי' שנים ולאחר זמן חזרו אם מתחלה הי' מוצא ראובן להשתכר במקום אחר ועכשיו אינו מוצא אחר שיהעוּדו ועליהו סמך וגרמו לו הפסד זה נותני' לו כל שכרו כפועל בטל כדאי' בר"פ האומנין (ע"ו ע"ב) השוכר את האומני' והטעו את בעה"ב או בעה"ב הטעה אותם אין להם וע"ז אלא תרעומות בד"א בזמן שלא הלכו אבל הלכו המרים ולא מצאו תבואה פועלים ומצאו שדה שהיא להו נותן שכרן משלם ומסיק עלה כפועל בטל ופרי' דלאו דוקא הלכו או לא הלכו אלא בין הלכו בין לא הלכו אם אינם מוצאי' עוד להשתכר במקום אחר נותן להם כפועל בטל כר"מ דדאין דינא דגרמי וקו"ל כותי' ובין הלכו בין לא הלכו אם מוצא להשתכר עוד אין להם וע"ז אלא תרעומות והא דמפליג בין הלכו בין לא הלכו משום מילתא דפסיקא נקיש דכי הלכו כבר עבר מקצת היום וכבר השכירו פועלי' כל מי שרוצה להשכיר ואינו מוצא להשתכר עוד היום וכשלא הלכו עדיין השכמה הי' נמצא להשתכר הי' בנדון זה אם אינו מוצא להשתכר חייבי' הקהל לתת שכרו כדפי'. ואם ימצא להשתכר ישכיר עצמו במקום אחר סוף סוף ממ"נ אין לך על שמעון שום חיוב ממון דאפי' עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה ממנו ליכא עליה (א) חיוב ממון אלא רשע הוי והכא נראה דרשע לא מקרי שמעון מיהו תרעומות

רלב. ד"ק סי' ר"ב וחתום מאיר בר' ברוך ומרדכי סנהדרין פ"ק רמז תרס"א.

רלד. ד"ק סימן רצ"ב בחסרון מראשיתה עד ונראה דאם הקהל וכו'. (ב) חסרים בכ"י

איכא עליו כיון דאטרחי' למיקם בדינא ודיינא וגם דצריך להשכיר ולטרוח עצמו במקום אחר ונימי לשינוי דעתא וקרוב בעיני רמעש (ב) יש הפרש בין זה לעני המהפך בהררה ובא אחר ונטלה ממנו דנקרא רשע אע"ג דאפשר דמשכח לזביני במקום אחר רשע מקרי ה"ג אע"ג דאשכח לאגורי הוא הנדון והוא התשובה וכמ"ש דאם מצא עוד להשתכר דהקהל פטורי' ואין לו עליה' אלא תרעומת ונראה דאין לחלק בין התחיל במלאכה ללא התחיל במלאכה דאפי' התחיל במלאכה אשכחן דיכול לחזור בו בעה"ב היכא דפועל מוצא להשתכר דאמרי' בפ' האומני' (ע"ט ע"ב) השוכר את הספינה ופורקה בחצי הדרך נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומות ומוקי לה (ג) במשכח לאגורה ותרעומות הוי (ד) לאשלא יתירתא ולשינוי דעתא ופי' ריב"ם ופרקה בחצי הדרך והספינה משכירה לאדם אחר שרוצה להרבות בחבילות וציידו הספינה בחבלים יתירים ויצטרך לקנות ביוקר ואע"פ שכנגד היוקר מוסיף לו השני מ"מ איכא תרעומות שאם הי' מודיעו בתחלה זה בעירו הי' קונה אותה (ה) בזול. ואם ראובן זה מוצא להשתכר ממקום אחר שהמורה מרובה שם יותר אם השכר לפי המורה גיל דהקהל פטורי' אע"ג דאמרי' פ' האומני' (ע"ו ע"א) האי מאן דאגר אגורי ושלום עבדותיה בפלגא דיומא אי אית ליה עבדתא דניחא מינה אינ' דכותי' יהיב ליה דקשיה מיני' לא יהיב ליה אלמא לא מצי לרמויי אעבדתא דקשי' מיני'. מיהו היינו בשכר הראשון שפסק לו לאותו היום הא ודאי לא מצי למיעבר אבל אם רצה להוסיף על שכרו לפי מה שמלאכה שניו' כבירה מן הראשונה הרשות ביד בעה"ב להחזור בו ובלבד שיתן לו מלאכה שיוכל בטוב לעשותה ודרך פועלי' לעשותה כדאשכחן גבי ספינה דרשאי' לפורקה בדרך היכא דמשכח לאגורא אע"פ שהשני מרבה בחבילות ובלבד שלא ישנה ממנהג הספינן ואין לחלק ולומר דרוקא לענין ספינה רשאי לעשות כן דלאו מלאכה דאיהו גופי' קא עביד אלא ספינתא שטה על המים ומיא דקא ממטו לה אבל עבדתא דאיהו גופי' עביד לא מצי לרהויי אעבדתי' אחרינא אפי' ע"מ להרבות שכרו דמצי אמר לא ניחא לי דאטרח דהא ליתא שהרי גבי ספינה נמי לפי מה שירבה השני בחבילות צריך הספן לטרוח יותר למושכה מלמטה למעלה ובזמן שהיא גוששת וכמה מיני טורח יש יותר בספינה טעונה יותר מכשאינה טעונה כל כך ואפי' ליכא עלי' אלא תרעומות.

רלה. ומ"ש ארוני אם ימצא אחד מהם שקרן וכפרן בטענה אחת מאלו הטענות אם בזה יש להחזיקו כפרן בכל הטענות שלא להאמינו עוד בשבועה לכל אלו הטענות אלא שכנגדו ישבע ויטול נראה דלא הוחזק כפרן לשאר הטענות דגדולה מזו אמרי' (ב"מ ג' ע"א) מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים שיש בידו המשים וזו נותן לו המשים וזו וישבע על השאר אלמא אפי' בתביעה שהוחזק כפרן למקצתה למאי דאתכחיש אתכחיש ולמאי דלא אתכחיש מהמיני' ליה בשבועה וזימנין דאפי' לאותו ממון לא הוחזק כפרן כדאמרי' בפ"ק דבי"מ (י"ז ע"א) חייב אתה לתן לו ואמר פרעתי והעדי' מעידי' שלא פרעו לא הוחזק כפרן לאותו ממון ואי הדר ואמר פרעתי לו אחר שאמרו העדי' שלא פרעו נאמן בשבועה דאשתמושי קא משתמיט כו' ושלומך ושלום תורתך ושלום כל ביתך ושלום כל כנותך יגדל נצח כאוות סר למשמעתך מאיר ברי' ברוך שיחי'.

רלו. ד"פ סי' תר"פ עם השאלה החסרה כאן בכ"י ובחסרון רב בד"ק סי' רנ"ט.
רלו. ד"ק סי' רס"א.

ב' תיבות. 3) כאן נראה דצ"ל אין במקום יש. 4) חסר בכ"י. 5) בכ"מ לאכילה. 6) חסר בכתיב יד.

רלה. ד"ק סי' רצ"ז בהרבה טעיות משגגת הסופר ונקיצור במרדכי פ"ק דבי"מ רמז רנ"ז.

רלח. וששאלת ראובן הפין למכור ביתו שהחזיק בו כמה שנים ושמעון מוזה ואומר שיש עליו טענה וראובן אומר ארד עמך לדין ושמעון אומר איני הפין עכשיו אלא לבשאחפזין וכו' עבור דברים כאלו הורגלנו בכל מלכותינו שכל מי שמוכר קרקע מחרימי' בביהכ"נ על כל היודע שום ערעור על קרקע זו שגייד בפני טובי הקהל קודם שיצא מביהכ"נ ואחר שמדקדקים בערעורים ורואי' שאין בהם ממש כותבי' כך וכך החרמנו ביום פלוני ולא יצא לא קול ולא טענה על קרקע פלוני כלל ומעכשיו זכינו פלוני באותו קרקע ואם יבא שום אדם מכאן ואילך שהי' כאן באותה שעה ויערער עליו לא יהא ממש בדבריו ולא יהא אדם רשאי לזקק לדין זה.

רלש שמעתי דנין בכל אלו הקהלות אם אדם מוחל לחבירו בקנין וקודם לכן עשה מודעה בפני שנים לומר דעו מה שאני עתיד למחול היום או למחר בטל הי' בטל וסומכי' המפרשים על ההוא דמייתי' בחוקת הבתים (מ' ע"ב) אי דגט ומתנה נילוי מילתא בעלמא הוא כלומר אינו צריך לידע אונסו דאפי' אם אינו אנוס יכול מדעתו לבטל ולומר גט שאני רוצה לתן לאשתי בטל יהיה או מתנה שאני רוצה לתן תהא בטילה ואפי' שאח"כ נותן בפני עדים אחרים בשתיקה אפי' הואיל וקודם לכן נלה דעתי' על העתיד יכול לבטל בכה"ג. וחלילה חלילה כי לא נעשה כפשע הזה מימי שופטים אשר שפטו את ישראל דא"כ לא שבקית חי' לכל בריה כל אדם שאומר לאשתו הי' גיטך ע"מ שתתני לי מאתים וזו ולבשתתן יביא עדים שקודם לכן ביטל הגט בפניהם וכן אדם שנותן מתנה לחבירו דאי לאו דאית לי' הנאה מיני' לא הווי יהיב ליה ועתה אם אדם אומר לחבירו אם תעשה לי את הדבר הזה אתן לך שדה שלי ונתרצה לו והלך ואמר לעדים קודם לכן הווי יודעים שמתנה שאני עתיד לתן בטילה היא ונמצא ש'הרויח אותה טובת הנאה שעשה לו חבירו וחבירו נפסד לא תהא כזאת בישראל וכן אם מחל לו אלף זוז והוא קודם לכן עשה המודעה נמצא שלא הועיל כלום זה ומפסיד זה חלילה מעשות זאת ואם כדבריהם איכ' עד שתקן ריג' הוקן שלא לבטל. (מכאן חסר בכ"י וחצי עמוד הוא חלק).

רמ. שאלה. כל תלדל לי' אימיה כמוך תלד יניק וחכים, דורש ומסכים, סוגר ומקליד כל קמחיא קמח וקמחא דאמך סולת מנופה כשלג וכנלד, דעת שפתך בחיר צהור ונהיר בלא לקוי וחלוד, לפיד שלהבת אהבתך כאש לפידות ילפיד, אפי' שהשמים בניו לבינך ברשפי חבתך לבי יסלוד, אלופי ומיודעי מורי הרב ר' אשר ישחי' אשר מדי דברי כך ברוך לקחתך ולא אשיב עד אם ברכתך. שאלת בדת מה ראובן אומר קרקע זו אני נותן לבנות עליה ביהכ"נ ואחר זמן כאשר רצו הקהל לבנות ביהכ"נ הווי תלמודי ישו מעכבי' על ידס ועכשיו אומרי' נבנה עליה בית תלמוד וכו' וראובן אומר לא כי אדעתא דחבי לא נתתיהו. ראובן ודאי לא מצי למיהדר ביה דנעשה נדר מבי אמר קרקע זו לביהכ"נ ואלו ראובן זה לא הי' דר באותה העיר דבר פשוט הוא דרשאים בני העיר לשנותה מבי כנשתא לבי רבנן כדאי' בר"פ בני העיר (כ"ו ע"ב) ואפי' לדבר הרשות רשאי' בני העיר לשנות כל כמה דלא התפללו שם ולא נשתמש שם קדש כדאי' ר"פ בני העיר (שם) האי בי כנישתא חלופה וזכונה שרא אגרה ומשכונה אסור אוספיה אסור בקדושת' קיימא וכו' עד הי"מ בעתיקתא אבל בחדתא שרי' ואפי' למיד' (סנהדרין מ"ז ע"ב) האורג בנד למת אסור דהומנה מלתא היא הי"מ בנד למת דחוי לאשתמושי ביה אבל הני כטוי לארוג דמיין וטוי לארוג ליכא למיד' ואפי' כי אמרי' דקרקע לביהכ"נ (א) כבנד ארוג

רלח. ד"ק סי' רס"ב בשניו קצת.

רמ. מרדכי פ' בני העיר רמז תכ"א מובא בכ"י או"ח סי' קנ"ג. (ב) בכ"י כארוג בנד.

דמי ולא כטוי לארונג דהא חוי להתפלל שם כמו שהוא והא דקרי ליה התם טוי לארונג אליבני קאי ולא אבי כנישתא גופי מ"מ לדידן הכל שרי דק"ל כרבא דאמר נבי בנד למת דהומנה לאו מלתא היא. ונ"ל דאפי' אם ראובן עומד וצווח עכשוו איני הפיץ שתהי' הקרקע אלא לביהכ"נ לא משנתהי' ב"י כיון דמעיקרא סתמא אמר ולא כפלי' לתנאי' דלא אמר אם לא יבנה עלי' ביהכ"נ יהויר לי הקרקע אמרי' אדעתיא דידהו יהיב מעיקרא והשתא קא הדר ב"י ולאן כל כמיני' והא דאמר פ"ק דערכין (ו' ע"ב) ישראל שהתנדב מנורה או נר לביהכ"נ דאסור לשנותה לדבר הרשות ה"מ כשכבר הדליקו בה בביהכ"נ שנשתמשו בה קרש אבל לא הדליקו בה עדיין מותר אפי' לדבר הרשות דהומנה לאו מלתא היא ואם ראובן הוא מבני אותה העיר אינם רשאים לשנות בלא דעתו דלא גרע איהו מאחר משאר בני העיר דאין בני העיר רשאים לשנות בלא דעתו אם הוא עומד וצווח כיון דאתיהיב אדעתא דכולהו אא"כ יש שם חבר עיר כרב אשי ברורו דמאי דאתי אדעת' דירי' אתי דהא דאמרי' בפ"ק דב"ב (ח' ע"ב) רשאין בני העיר לעשות קופה תמחוי ותמחוי קופה ולשנותה לכל מה שירצו ה"מ ד' טובי העיר במעמד אנשי העיר כדאי' בפ' בני העיר (כ"ז ע"א) או חבר עיר כרב אשי אבל בע"א לא. ומיהו ניהו דאינם רשאי' לשנות בלא דעת ראובן נמי לא מצי למיהדר ביה דלא גרע מהאומר אתן מנה לפלוני דנעשה נדר ולא מצי למיהדר ב"י ואם לא יוכלו עתה לעשות ביהכ"נ ימתינו עד לאחר זמן שמא יתנו להם הגלחים רשות לאחר כך או יפייסו את ראובן שיתרצה להם לשנותה ואתה ותורתך וכל ביתך שלום כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך שיחי'.

רמא. שאלה. קדרת כהרריך. שדרת עמקים אחרין, אודם פטרת טורין, יצהירו מאוריך, לא יכנף עוד מוריך, ולקראת דבריך, פי פערתי ואשאפה צוף נהריך, לקראת צמא יאתיו מליך, נחשתי ויברכני השם בגלליך, מורי הרי אשר שיחי' ראיתי דבריך ויפה דקדקת. אמנם כל זה חוי כשאנו מוכר מחמת דחקו אבל כשמוכר מחמת דחקו שאין לו מה יאכל לא עלה על דעתו שימות ברעב והכי אי' בירושלמי בפ' השואל וה"ג התם המשכיר בית לחבירו ורצה למכרו אי"ר אמי לא עלה על דעתו שימות ברעב ר' זעירא ור' אילא אמרי' מכל מקום קנוי לו אלא דו א"ל שבקיה עד דימלי אנקלווסים דירי' אתא עובדא קומי ר' יסא ולא קבילי מה פליג לא אלא ביתא דמשכיר הוה ממשכונא גבי חד רומא והורה כר' אמי עכ"ל הירושלמי ונ"ל פי' הירושלמי דר' אמי בעי למימר כיון דמוכר מחמת דוחק שאין לו מה יאכל יכול הלוקח להוציא את השוכר לאלתר ור' זעירא ור' אילא פליגי עלי' וס"ל דאי בהא כר' אמי דמקחו מקח מיהו אי זבני' סתמא א"ל מוכר ללוקח שבקי' לשוכר שידור בו עד שישלם זמן שכירתו ור' יסא לא קבל דברי ר' זעירא ור' אילא ופסק דלא כתרוייהו אלא כר' אמי ופריך מה ופליג בתמיה כלומר וכי ר' יסא פליג עלי' ומשני דלא פליג אלא מעשה שהי' כך היה שהיתה ביתו של אחד ממושכן אצל יהודי אחד מרומי במשכנתא דסורא וכל ימי חייו בכך וכך לשנה כל זמן שלא יפדנה ולא הי' לו מעות לפדותה וכדי שלא תחליטנה הי' נראה לו לדון כר' אמי אבל גבי משכיר דעלמא לשנה ורצה למכרה מחמת דוחק צריך להניח השוכר להשלים שכירתו כר' זעירא ור' אילא וכך מפורש בירושלמי דמקום שנהגו בעון קומי ר' אמי נצרך לדמיו מהו א"ל לא עלתה על דעתו שימות ברעב ור' זעירא ור' אילא תרוייהו אומרי' כו' ויש כאן טעות בירושלמי שלי' ונראה הסגנון שר"ל דס"ל שכל ימי שכירתו נקנה לו לשוכר שאין הלוקח יכול להוציאו כמו שיש בירושלמי דפ' השואל ביומי דר' מנא הות טמירא בצפורי כך יש בירושלמי ונראה שיש לו להיות הות שמדא ואי גרסי'

טמירא היינו הך שגורו שמד והיו נחבאים במערות והיו צריכי' למעות והיו בניהן דצפורי ממשכני' בתיהן מדאיתו מיזל לון אפיק ר' מנא כרוז כההוא דר' אמי אמר לא דאנא סבר כותי' אלא כגון דצפוראי דלא יחלטון בתיהון ע"כ כלומר בני צפורי היו ממשכני' בתיהם ולא הי' להם לפדותם והי' ירא פן ישתקעו בתיהם ביד המלוה וכל כה"ג הי' נ"ל לפסוק בר' אמי כי לא ימצאו שיקנו כך לדור המלויים בתוכם ונמצאו מפסידו' בני צפורי בכך ואדעתא דהכי לא נתכנונו מתחלה כשמשכנם להם והתנו שידורו עולמית בתוכם בכך וכך עד זמן שתשיג ידם שיוכלו לפדותם משל עצמם ואומדן דעתא דמוכח הוא וכמה אומדני דגריעי מהאי אול' אבתריהו. מיהו נראה דאם הקדים לו שכרו צריך להניחו בתוכו עד שיכלה הזמן של השכירות שהקדים לו וכן משמע בירושלמי דמקום שנהגו דמיד בתר האי ירושלמי שהבאתי לעיל גרסי' המשכיר בית לחבירו ועמד והקדישו הי' דר בתוכו ומעלה שכר להקדש אימתי בזמן שלא הקדים שכרו אבל הקדים לו שכרו הי' דר בתוכו חנם ע"כ וה"ש כיון דהקדים שכרו הי' קנוי לו כל ימי שכירות ולגבי הא מלתא שלא יוכל להוציאו כל ימי שכירותו חשוב כמו קנוי לגמרי ולגבי אונאה נמי אמרו' בפ' הוהב (גי' ע"ב) דחשיב שכירות ממכר ואם הקדים לו השכירות לכמה שנים אינו יכול להוציאו קודם זמנו ואע"פ שמוכר מתוך דחק. והיכא דלא הקדים לו שכרו והמשכיר מוכר מתוך דוחק ורוצה להוציא השוכר צריך המשכיר לשבע שמהמת דוחק הוא מוכר אבל אין השוכר מאמינו בלא שבועה. ואין לומר כיון שיש לו קרקעות אחרות המשוועבדי' לכתו' אשתו ימכרם בטובת הנאה שאם תמות אשתו קודם לו שיקחם הלוקח ואם הוא ימות קודם שיפסיד הלוקח כדפרי' בהחובל (פ"ט ע"א) תוכינה בטובת הנאה כו' הי"נ נימא הכי ולא ימכור זה הקרקע ויקיים לשוכר תנאי שיניחחו לדור בתוכו וימכור שאר קרקעותיו למוזנותיו בטובת הנאה דהא נמי אומדנא דמוכח הוא דאדעתא דהכי לא אוגר לי' שהוא ישכיר בית ויניח זה לדור בכיתו כ"ש לענין זה אומדן דעתא דמוכח טפי שלא עלתה על דעתו לזולל בשאר קרקע כדפי' ואתה וכל ביתך וכל כנותך שלום כנפש סר למשמעתך מאיר בר' ברוך שיחי'.

ובירושלמי שמחלק בין הקדים לו שכרו ללא הקדים ריצבי"א הביא אותו על מה שמקשי' בפ' אע"פ (נ"ט ע"ב) שדה זו שמשכנתי וכו' על האי דפ' האומר משקלי' (כ"א ע"א עיין תוס' כתובות שם ד"ה שדה) וחלק בין הקדים לו שכרו ואין להאריך. עוד הביא תוספתא דפ' המקבל השוכר שדה מחבירו כו' עד עמד בעה"ב ומכרה לאחר מחשבי' עם בעה"ב כדרך שהערים השני וקנה כך משלם לראשון עמד בעה"ב והקדישה אינה מקודשת עד שתחזור לרשותו וכו' ההוא מיירי בהקדים לו שכרו והא דקאמר מהשבי' עם בעה"ב כדרך שהערים נהנה נראה משום דהשתא קיימי' על הלוקח דקאמר ומכרה קרי לשוכר ערים השני כלומר המכר הוא מכר מיהו אינו יכול להוציא מתוכה את הערים דהיינו השוכר עד זמנו וכמו שהוא נהנה כל כך משלמי' הבעלים לראשון דהיינו הלוקח דקיימי'.

רמב. שאלה. מושל בעליים ובתחתיים. יתן לך אורך ימים ושנות חיים מורי ורבי הרי מאיר שי'. יורני מורי מי שיש לו שני בנים ובנות יתרות מבן שש ופחותי' מבן שש ויש להם נכסי' שנתנו להם במתנה מי מחייב האב לזונם ולפרנסם או לא משיבותי' דמר ובהרמנא דמר ארון לפניו בקרקע כי נראה לתלמידך שאינו מחוייב מאחר שיש להם להתפרנס משלהם מאחר שמדמה אותו לצדקה בפ' נערה (מ"ט ע"ב) ולא אמרן אלא דלא אמיר אבל אמיר כפי' לי' בע"כ לא יהא אלא אחר כי הא דרבא אכפיי' וכו' כמו צדקה דוקא לעניים כמו כן בניו נמי דוקא שאין להם משל עצמם וכן הוא

רמב. עיי' רא"ש פ' נערה שנפתחה הי"ד וטור אהע"ז סי' ע"א שמביאי' תשו' זו בקיצור.

אומר שם (ג' ע"ב) עושה צדקה בכל עת זה הוון בניו ובנותיו כשהן קטני' אלמא צדקה קא חשיב לוי ועוד אפי' אב דחייב בכבודו מהית וכבוד זה מאכיל ומשקה כדאי' בפ"ק דקידושין (ל' ע"ב) וא"ל רבנן לר' ירמי' כמיד משל אב היכא דאית לוי' לאב וכן ר"ח פסק דאם אין לאב ממון והבן יש לו ואמיד כפי' לוי' לבן לפרנס את אביו כדגרסי' בפ' נערה שנתפתחה דקיי"ל אי אמיד כפי' לוי' לזון בניו ורוצה לדקרק משם כ"ש אביו דמחייב מהית לכבדו א"כ משמע מתוך דבריו היכא דאית לוי' לבן לא כפי' לוי' לאב לזונן אפי' אמיד.

רמז. ועוד יורני אדוני בפ' בתרא דגיטין (פ"ה ע"א ע"ין תוס' שם ד"ה הויז) הויז מתרומתך מהו ופרש"י שאם תנשא לכהן לא יאכילך בתרומה וק"ל דאם תנשא לכהן שווי' חללה ולא אכלה בתרומה כדאי' בפ' אלמנה לבי"ב (ס"ה ע"א) גבי קמן אוכל ומאכיל אם לא שנאמר שאם תתארס לכהן שלא יאכילנה תרומה ובר"א ובר"ש דאמרי משמרות לביאה פסולה אכלה (יבמות נ"ו ע"ב).

רמז. ועוד יורני אדוני מודי ראובן הדר בישוב מרשות הקהל ומתירים לו מומן לזמן וכבר דר בישוב כמה שנים ועתה יש קצת הקהל שאינם רוצים להתיר לו יותר ואומרי' שישנה מיד משם כי לב תלמידך נוטה לדמותו לנחתומים ולצבעים (כ"מ ק"א ע"ב) שצריך להודיעו ג' שנים מפני שהקיפן מרובה כ"ש מי שהקיף לגוים כל אשר לו באשראי דצריך שהות גדול להוציאו מידם שיש לו זמן אחר שהודיעוהו עד שיוציא כל הקפותיו ויש לו רשות להלות שיעור מוונותיו כי ההוא דלא יחפור (כ"ב ע"א) זילו זבינו שיעור היותיכו עד דעקריתו אשראי דידכו.

תשובה. טובינא דחכימי, מרגינתא דלית לה טימי מורי הר' אשר רואה אני דברך ביתרים משש (א) ואיני רואה דברך בקטני קטנים פחותי' משש מדאמרי' ס"פ אע"פ (ס"ה ע"ב) אע"פ שאמרו אין אדם זן את בניו ובנותיו כשהן קטנים אבל זן קטני קטנים ועד כמה עד בן שש וכו' עד ממאי מדקתני אם היתה מניקה פוחתי' לה ממעשה ידיה ומסיפ' לה על מוונותיה מ"ש לאו דבעי למיכל בהדה כו' ומאי קא מייתי ראי' דלמא מתני' בדאמיד ול"ל נכסי לולד דכה"ג אפי' בקטנים דלא קטני קטנים ניהו כייפ' ליה כדאי' בפ' נערה (מיש ע"ב) אלא ש"מ דפשיט הכי מדקא פסיק ותני המשרה אשתו ע"י שלישי דכל מניקה כשם שהיית במוונותיה דהיינו בין אמיד בין לא אמיד בין אית לה נכסים שנתנו לה ע"מ שאין לבעלה רשות בהם בין ל"ל נכסי דהא חוב גמור הוא דאחייב במוונותיה משלו כשם שהוא חייב בכתו' משלו אפי' כי אית לה נכסי טובא חייב בכתו' ובתוספת שהוסף לה ה"ג חייב לזונה משלו דתנאי כתו' בכתו' דמי ה"ג קא פסיק ותני דכל שעתא מוסיף לה משלו על מוונותיה כשהיא מניקה בשביל דתקינן רבנן מוונות לאשה תקינן רבנן לקטני קטנים בין שהאם בחייה בין שמתה חייב לזונם.

וההוא דפ' המגרש חוין מתרומותך מהו ופרש"י שאם תנשא לכהן לא יאכילך בתרומה וקשה למר תיפוק לוי' דאפי' אי גרשה גירושיו נמורי' לא אכלה דשווי' חללה ונפסלה מן התרומה התוס' הקשו זה (ב) ופירשו בע"א חוין מתרומותך שתאכלי מחמתי בתרומה כאלו לא גרשתוך דומי' חוין מהפרת נדרים וחוין מירושתך שרש"י פי' כה"ג. ומה שכתבת ליישב פרש"י שאם תתארס לכהן קאמר ובר"א ור"ש דקאמרי משתמרת לביאה פסולה דאוי' אכלה לא משמע כלל שירד רש"י לכך דא"כ לא היל"ל שאם תנשא לכהן אלא שאם תתארס ועוד אי בפלוגתא איירי חו"ל לפרש ומיהו אומר אני דלק"מ לפרש"י דנהי דמשמרת לביאה פסולה לא אכלה לר"ש ולר"א משנכנסה לחופה כדמוכח בפ' הבא על יבמתו (ג"ז ע"ב) גזירה דלמא אכלה לאחר ביאה וזו לא אכלה מדאוי' דשוויא חללה הלכך

כיון דחופה צריכה ביאה וקרובה לביאה גזרי' הא אטו הא אבל מדאו' אכלה בין לאחר אירוסין בין לאחר חופה משמרת לביאה פסולה דקנין כספו הוא כיון דתפסי בה קידושין וכיון דמדאו' אכלה וכיון דאכלה לית בה חיוב מיתה כל כמה דלא נתחללה בכיאה והשתא מבעי' לי' חזין מתרומותיך שאם תנשא לכהן לא יחולו קידושין שלו וחופה שלו לענין להאכילה בתרומה דלענין תרומה תהא עדיין אשתו ואי אכלה תהא חייבת מיתה וק"ל. ושכתבת על ראובן הדר מרשות הקהל בישוב ומתירין לו מומן לומן וכבר דר בישוב ע"י התרה מומן לומן כמה ימים ועתה מקצת הקהל אינם רוצים להתיר לו

יותר ואומרי' לו שיפנה ונראה לך לדמותו לחנות של נחתומים ושל צבעים שהקיפן מרובה שצריך להודיע ג' שנים קודם מטיבותי' דמר ל"ד כלל דהתם מוקי לה תלמודא במשכיר בית או חנות בסתם ולא קבע לו זמן אבל הויא דקבע לו זמן לכשיגיע זמנו יצא דקביעת הזמן הוא התודעה וכ"כ רבינו האלפסי ומכ"א הירושלמי דהויא דקבע לו זמן אפי' באמצע שבת יצא וה"ג בנדון זה הרי קבעו לו זמן שהתירו לו עד זמן אחר. רמב"ה. וששאלת על ראובן ששלח שלוחו לקח יין מן הגוי בחובו וכן עשה ומשכו על העגלה וכשהביאו לעיר נתנו הגוי ליהודי אחר בעיר ועתה ראובן

תובע את השני אין שליחות לגוי ולא זכיה דמתורת שליחות אתרבאי ואפי' אמר הגוי לשליח זכה לראובן ועוד שהוא תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים ואע"ג דא"ל זיל תפוס לי' כדמשמע פ' הכותב (פ"ד ע"ב) ועוד דלמא קי"ל כרש"י דישאל במשיכה לא קנה מיד גוי אלא בכסף ורשע נמי לא מקרי כעני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה דשאני הכא דהגוי חייב אף לשני וקי"ל דאפי' בע"ח מאוחר שקדם וגבה במטלטלי' מה שנבה גבה ואתה ותורתך וכל ביתך וכל כנותך שלום כנפשו סר למשמעתך העל' מאיר ברי' ברוך הכ"מ. רמב"ה. שאלה. קדרת בהררין. מי ישדר עמקים אחרין. מורי הרי אשר שיהו' שאלה על ראובן שנתן מתנה לבניו ולבנותיו ממקרקעי וממטלטלי' לכל א' חלק

שמיני והקנה להם בפני עדים ואח"כ נודע שהעדי' היו קרובים לאחד ממקבלי המתנה ורחוקי' לגבי אינך. דבר זה נשאלתי מדייני ורמשי"א כמו כן עכשיו וכבר נתחבטו על דבר זה קמאי דקמן ובימי רבי' אבי העזרי נעשה מעשה בא' שחלק מתנת שכי"מ לכמה בני אדם כאחד בפני עדים ונמצא שהי' קרובי' לאחד ממקבלי המתנה ולאחר מיתתו כתבו כל הצואה ובטל כל המתנות מכה ההוא דירושלמי דפ"ק דמכות (הלכה ז') פלוגתא דר"י ור"ל וקי"ל כר"י דאמר מאחר דפסולי' לזה פסולי' לזה וכתב דאין חילוק בין בע"פ בין בשטר והתשובה היא בספרו כס"י תתקל"א ופ"י דאפי' לרבא דאמר (גיטין ח' ע"ב) דהעבד שהביא גיטו וכתב בו עצמך ונכסי קניו' לך כו' עד אחד זה ואחד זה עצמו קנה נכסי' לא קנה דפלגין דבורא מודה לר"י דירושלמי ושעמא דלמא אתי לחלופי' בשטרא דעלמא אבל בשטר שיחרורו ליכא למיחש לאחלופי' כיון דבעי למימר בפני נכתב וכפני נחתם כדאמר רבא גופי' בפ"ק דגיטין (ג' ע"א) ובעל העיטור (ח"א דף כ"ב ע"א) כתב ק"ל לרבוותא גבי אלעאי וטוביה (מכות ז' ע"א) אע"ג דלגבי מלוה ולוה רחוקי' מ"ש מהכותב כל נכסיו לשני בני אדם והעדים קרובים לזה וכו' ועוד הקשה על הירושלמי אמאי לא פלגי' דבורא וכתב בשם רבי' אפרים מקלוניא דגמרא דבני מערבא ליתא דהא קי"ל (א) בתרי גופי' פלגי' דבורא אבל בעל העיטור כ' סברא דנפשי' דלא פליגא גמרא דידן אירושלמי וז"ל מסתבר דההוא דירושלמי כגון שכתב נכסיו לבי' בני אדם דליכא למפלג דבורא (ב) דומי' דהכותב נכסיו לשני (ג) עבדיו דאין הנכסים מוחלקי' וה"ה לשנים שלוו מן האחד דאחראין וערבאין זה לזה דליכא למפלג נכסים של זה ונכסי' של זה אבל כתב

רמב"ה. (ה) ככ"י בהרי"א אפנה. (ו) ככ"י דהא. (ז) ככ"י לשני בני אדם. (ח) ככ"י אפי'.

(ט) חסר בכתב יד.

שדה פלוני לפלוני ושדה פלו' לפלו' דאיכא למפלג פלגי אע"פ שהעדו' קרובים לאחד מהם ואלעאי וטוביה גופי מוחלקי' ונכסי' מוחלקי' אבל בעבד שהביא גטו וכתב בו עצמך ונכסי קנוי' לך פלגי' דבורא וחזינא (ד) פירושי אחרוני (ה) ולא נהיר לן עב"ל וליג דדוקא בעדו' קאמר ר"י הכי ומעמא דידו' משום דיליף מקרא דמקיש שלשה לשנים מה שנים נמצא א' מהם קרוב או פסול עדותן בטילה אף ג' נמי וכיון דהשלישי שבא אח"כ אע"פ שלא הו' צריכים לו שהרי העדות ראויה להתקיים בשנים הראשונים אפ"ה עשאן הכתוב עדות אחת ואי ליתיה להאי ליתא להאי ומינה יליף ר"י דה"ה כתב נכסיו לבי בניו והעדים קרובים לזה ולא לזה דאע"ג דאותו שאין העדו' קרובי' לו א"צ שיעידו לשני אפ"ה הוי עדות אחת ועדות שבטלה מקצתה משום פסוליהו דידהו בטלה כולה ול"ד כלל לקני את וחמור דקני פלגא דשאני התם דעדים כשרים הם אלא שאחד מן הקונים לאו בר מקניא הוא. ול"ק נמי אמאי לא פלגי' דבורא דגבי עדים גזירת הכתוב הוא היכא דלמקצת כשרים ולמקצת פסולי' דבטלה כל העדות והקנין שנעשה בפניהם כמו היכא דלמקצת כשרים ולמקצת העדים פסולי' דעדותן בטילה. וא"ת והרי פלוני רבעני לרצוני הוא ואחר מצטרפי' להורנו הרי פלגי' דבורא אפ"י בעדו' אע"ג דקרוב הוא אצל עצמו כשר הוא אצל מי שאינו קרוב לו הא ל"ק כלל שאני התם דלא נתקבל עדות. (חסרו' בכ"י איזה תיבות).

רמז. ד"פ סי' ל' ד"ק סי' ס"ה וד"ל סי' של"ט וכ"י פארמא סי' שע"ח.

רמח. ד"פ סי' ל"ד ד"ק סי' ר"ו וד"ל סי' שמ"ד ותשו' מיימוני לס' קנין סי' י"ב. וכ"י פארמא סי' שפ"ג.

רמט. כ"י פארמא סי' ר"פ ומרדכי פ' מי שמת רמז תרכ"ח וד"ל סי' רמ"ט בחסרון.

רן. ד"פ סי' מ"ח וד"ל סי' שג"ד ותשו' הרשב"א סי' תתנ"ג.

רנא. ד"פ סי' קל"ב וד"ק סי' רפ"ה.

רנב. כבר נשנית לעיל סי' ר"א.

רנג. ד"פ סי' תתקל"ח.

רנד. ד"פ סי' רכ"ה.

רנה. ד"ק סי' קפ"ה ד"ל סי' של"ד וכ"י פארמא סי' שע"ג.

רנו. ד"פ סי' קס"ז ד"ק סי' ר"ז.

רנז. ד"ל סי' שכ"ה וכ"י פארמא סי' שס"ב ותשו' הרשב"א סי' תתל"ז ומרדכי יבמות

פ"י רמז ע"ג וע"ד, ובחסרון ד"ק סי' ר"ד ועיין רא"ש גיטין פ"ג ה"ח.

רנה. ד"ק סי' רנ"ז וכ"י פארמא סי' שס"ד.

רנט. ד"פ סי' ו' ד"ל סי' תק"ה ותשו' הרשב"א סי' תתמ"ב וכ"י פארמא סי' תקנ"ה.

רס. ד"ק סי' י"ח בשלימות ובחסרון מועט בתחלת התשו' בד"פ סי' ק"ב. קכ"א. קכ"ב.

רסא. ד"ל סי' שמ"ג ועיין ד"פ סי' תתקנ"ד וכ"י פארמא סי' שפ"ב.

רסב. ד"פ סי' תר"ז ד"ק סי' קע"א ד"ל סי' שע"ט מרדכי שבועות פ"ז רמז תשס"ה וכ"י

פארמא סי' תכ"ד.

רסג. ד"פ סי' רל"א ד"ל סי' שפ"ב ותשו' מיימוני לס' הפלאה סי' א' וכ"י פארמא סי' תכ"ז.

רסד. ד"פ סי' רמ"ה ורמ"ז וכ"י אינה רק מקצת התשו' והשאר חסר ומכאן ואילך נאבדו

או נקרעו העל"י בכ"י וחבל על דאבדן.

ספרים

היוצאים לאור בפעם ראשונה

על ידי

חברת מקיצי נרדמים

(הוקמה מחדש בשנת תרמ"ה)

תחת השגחת ראשי החברה:

אברהם ברלינער בברלין,
דוד גינסבורג בפטערסבורג,
יוסף דערענבורג בפאריז,
שלמה חיים האלבערשטאם בביליץ,
אברהם אליהו הרכבי בפטערסבורג,
מרדכי יאסמראוו בפילאדעלפיא,
משה עהרענרייך ברומא,
דוד קויפמאן במודאפעסט.

שנה שמינית תרנ"ב.

Teschuwoth Maharam.

BERLIN 1892.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'KIZE NIRDAMIM.

(Dr. A. Berliner.)

In Commission bei:

J. Kauffmann
in Frankfurt a/M.

H. Engel
in Berlin, Klosterstr. 10.

מפתחות שבכ"י אמשמערדאם.

רמזים של איסור והיתר.

- א דין גוי שמוכר חביות לישראל ואמר לפי תומו יין נסך הוא.
- ב דין יין שנקרה בימי החורף שננע בו גוי.
- ג דין על יין שהוציאה הגויה הכרזא מן החבית.
- ד דין על המרתף שבהצרות שאחורי הבתים והגויה נכנסת ויוצאת לשם.
- ה דין לערב כד של מים בחבית של יין.
- ו דין גוי ששתה יין מן הכוס של ישראל ולא הדיחו ונתנו בו יין ומזגהו בקדירה לצורך המקפה.
- ז דין יין שהיה יוצא באמצע השוליים ביו"ט ונתן היהודי נעורת בנקב ועדיין היה יוצא בשפע ובא הנגר גוי ותחב הנעורת שאחו הישראל בנקב עד שסתמו.
- ח דין ברוא שלא היתה תחובה היטב והיה היין מנטף ובא הגוי והדקה. אין להניח הגוי לדרוך.
- ט קטן גוי מתי מנסך ועבד הנלקח מן הגוי מתי מנסך.
- י דין משפך איזה צריך נגוב ומנבין באפר ולא בעפר.
- יא דין יין נסך בכמה הוא בטל ודין נצוק ודין סלק את מינו.
- יב מותר להניח לגוים לשא יין בקופה ואפי"ן אין ישראל מסייעו.
- יג גויה שמשכה ברוא מן החביות והחזירתו והיתה סבורה ששכר היתה ודין מגע יין ביין ודין ניצוק וגנבים שנכנסו למרתף ועשו ברוא לחבית שלא היתה מבוררת. אם יש לחוש שמא לקחו גם מן המבוררות.
- יד גנבים שנכנסו למרתף ועשו ברוא לחבית ולמחר מצאו החבית חסירה אם מותר או אסור.
- טו הגויה ששפכה יין לתוך הקנקן וסבורה שהוא שכר.
- טז למי"ד נצוק חבור מה שבתוך הרלי למה אינו אסור.
- יז דין לקרות כשחל ר"ח או חנוכה בשבת.
- יח דין חבית שנשברה בשבת להציל.
- יט תשו' ר"ת על אותם הנוהגים לאכול בין תפלת המנחה [למעריב].
- כ למה תקנו צדוק הרין במנחה [בשבת].
- כא [אם] מנהג לעשות מלאכה בר"ח ובמוצאי שבת.
- כב דין שק שיש בו כים מלא מעות אם מותר לשלטלו בשבת.
- כג לחמם בתי חורף בשבת ועל המדורות המבעירות בשבת לחמם אצלם.
- כד דין אם מותר לילך בשבת עם גוי שמדליק לו נר למשוך יין או להביא לחם.
- כה דין אדם המדליק חלב בשבת.
- כו

- כז דין מה יעשה אדם המשתתף עם הגוי עם שדות ושורים מה יעשה בשבת.
- כח דין אם ענני כבוד הם כמחיצה.
- כט דין לצאת במלית בשבת מחוץ לערב.
- ל דין המתענה בשבת אם יכול להשלים ואם יכולים להתענות שבת שבין כסא לעשור.
- לא דין להתפלל עננו בשבת או כשמתענין על כל צרה וגזירה.
- לב דין אם אדם יכול לומר לגוי בשבת שילך חוץ לתחום לומר לקרובי המת שיבאו לקבורתו ואם החולה עצמו מצוה לשלוח אחריהם אם זה מותר.
- לג מה יש להפטיר בין כסא לעשור.
- לד דין דכדי שיעשו וכמה צריך להמתין.
- לה דין מותר להציל קודם שהגיע הדליקה בבית בשבת.
- לו דין אם מלא גוי מים לעצמו אם יכול ישראל לשתות.
- לז דין אין לשפוך מים על גבי בגד שלכלמו קמן בשבת.
- לח אין איסור בפסיקת תלוש בשבת.
- לט מותר להטמין כל דבר הנאכל חי בשבת.
- מ דין ישראל וגוי השנתפים בפורני מה יעשה בשבת.
- מא היאך מותר לשחוט לחולה בשבת שהוא חיוב סקילה וכי אינו מוטב שנאכילוהו נבלה שהיא איסור לאו.
- מב דין הלחי שמרוחק למעלה מן הקורה יותר מטפה.
- מג דין על מבוי שנשתתפו בו ואחר זמן נשברה הקורה אם יכולים בני החצרות לשלטל בחצרותיהם מן הבתים ומחצר לחצר.
- מד דין אם יכולים לכבות דליקה ביו"ש.
- מה דין הוצאת מפתח ביו"ש.
- מו מותר לקדש ביין מבושל.
- מז נרות שמדליקין ביו"ש בביהכ"נ אם קרוין גר של אבטלה.
- מח דין אם מותר לטחון בימי אבלו ובמועד.
- מט דין תיקון מנעלים בחוה"מ.
- נ דין תיקון חבית בחוה"מ.
- נא חיוב אדם לאכול ולשתות בטוב בחולו של מועד ובר"ח.
- נב דין צבור שבקשו לגזור תענית ברו"ח וכי ופגע תענית ראשון בט"ו בשבט.
- נג תשוי על איסור יד ימינו אם יש לו לקח לולב בידו השמאלית.
- נד דין מענין לולב והושענא והושענא רבה לקצוץ ע"י גוי.
- נה דין בני אדם החבושים בבית האסורים אם מביאים אצלם ס"ת ברו"ח וביוה"כ.
- נו דין גלגול הגוי פטור מן החלה.
- נז דין הפרשת חלה בפסח.
- דין עיסה שלקחה מן הגוי שהיא פטורה מן החלה ולש כביתו עיסה אחרת ומצרפן יחד ובעיסה שלש כביתו יש בה כשיעור חלה כיצד יפריש שלא יפריש מן הפטור על החיוב.
- נח דין קליות שנתייבשו כתנור אם מותרת בפסח.
- נט דין [חמצו של גוי בבית ישראל והוא ש"ח אם זקוק לבערו].
- ס דין בשר שנמלח ושהה כדי מליחה ונתנהו קודם הרחה ברותחין בכלי [שני].
- סא דין תרנגולים שנמלחו בכלי שני ונמצאת אחת מהן טרפה.
- סב דין השוחט את הבהמה ומצא בה שקין.
- סג

- סד דין תבשיל שבשלו במים מגולין.
דין בשר תפל שמלא קרח וכפור שקורי' גלנצ"א אם מותר לשרותו במים חמים
- סה בכלי שני.
דין פת שנאפה עם מולייתות ממולאות כנבינה ודין ריחא מלתא היא ובצל שצלאו עם דבר אסור ופשטידא ופלאדען שנאפו בתנור אחד וחמין ומצה שנאפו בתנור אחד.
- סו דין משחא דגוים שקורי' פודר [בוטטער].
- סז דין בשר שלא הורח ונמלח.
- סח דין הכבד שנצלה כבר ושוב משימי' אותו בקרירה אחר צלייתו ומוצאים דם בסמפונות.
- סט דין על ראש העגל שנמוח המוח כמים.
- ע דין על התולעת שנמצאות ביציאת המוח בפי הקדרה.
- עא דין תרי בועי דסמיכי להרדי ודין בועות.
- עב דין שתי מרות שנמצאו בכבד.
- עג דין תרנגולת נבלה שנתערבה בשחוטות.
- עד דין בעלת כוליא אחת אם מותרת.
- עה דין תנור שהוטה באליה ואפו בו פת בלא הסקה.
- עו דין סעודת [ערב] תשעה באב אם יכול לאכול אחר שסילק.
- עז דין יולדת אם מותרת לאכול בצום גדליה.
- עח טעם למה אין אבי הבן מברך שהחינו על מילת בנו וגם שהשמחה במעונו בסעודת מילה.
- עט ר"ת מתיר צפור דרור.
- פ אין צריך להגעיל דפוסות גבינות הגוים.
- פא דין כנתא ובני מעי'א אם מותר למלוח עם בשר.
- פב אין לשנות מי תותים אא"כ [היה] ישראל שם בשעת הוצאה.
- פג אין צריך לבדוק אחר שום יהודי באיסור והיתר.
- פד מותר להגעיל סכין מרפה בקרירה ובלבד שיהא שם ס'.
- פה טעם למה הצריכה תורה שבירה בכלי חרס.
- פו קטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו אם יש חילוק בין אב לאחר.
- פז קרום של חלב שנמלח אצל התיכה ולא נודע אצל איזה חתיכה נמלח.
- פח בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה אבל נשרה במים תוך הג' ימים אי שרי או לא.
- פט דין בשר המלוכלך מדרמו שנשרה יום שלם במים יום ולילה.
- צ דין פת של ישראל שאפאו גוי ולא חתה ישראל בנחלים.
- צא דין מנעול של חליצה ותיקונו.
- צב טוב לפרוס טפיט או מחצלת לפני הארון שלא ישתחוה על הרצפה.
- צג דין מקוה לשאוב בכלי מנוקב בשוליו.
- צד דין אם מותר לצור צורה בלא חקיקה.
- צה דין אם מותר לצור צורה בלא חקיקה.
- צז דין קדושת בכור להפקיע ע"י מום האם.
- צט דין מה יעשו בעור של בכור שנמצא מרפה.
- ק דין צרימת אוזן בככור אם הוא מום קבוע.
- קא כהן שמל את התינוק ומת נושא את כפיו.

קב	כהן שנשחמד ועשה תשובה.
קי	דין קברי גוים אם מטמאים באהל.
קד	דין אם יש לכהן להרשות ישראל לברך בסעודה או לקרות בס"ת [ראשון].
קה	דין עיר שכולה כהנים ואין בה רק ב' ישראלים או ג' או אין בה שום ישראל.
קו	דין [כהן] אם יכול עם המת לילך בספינה.
קז	כהן הנושא כפיו אם צריך טבילה.
קח	דין ברכות מי מוציא את חברו.
קט	דין עשרה בני אדם ששחטו אחד מברך ופטר את כולם
קי	דין למי שנוולדו (שני) תאומים ביום א' אם די לאב ולמוהל בברכה אחת.
קיא	דין לענין תפלין אם שכח ברכה אחת.
קיב	דין כל הברכות שצריך שיכוין את לבו לענות אחריה אמן.
קיג	דין חשי"ו ועבר ואשה אם מוציאים אחרים ידי חובתן
קיד	דין שנים שאכלו בקרן זוית [זו] וא' אכל בקרן זוית [אחר] לזמן.
קטו	דין שותה יין אחר ברכת המזון.
קטז	דין ג' חופות שאירעו ביום אחד ביום ד'.
קיו	דין נשילת ידים בשחרית מתי מברכין אותה.
קיח	דין הנפנה ורוצה לסעוד אם צריך להזור ולטול.
קיט	דין ברכת התורה בשחרית.
קכ	דין ברכת קטנים.
קכא	דין ברכת גדולים.
קכב	דין אם יש להפסיק בק"ש ובברכותיה לקדושה וליהא שמייה רבא.
קכג	דין כשאדם מתפלל י"ח עם החזן אין להפסיק ולענות קדושה.
קכד	דין אם לברך על הגפן אחר ברכת קידוש והבדלה.
קכה	דין מה לברך על קנטיא"ש ואובליא"ש ונילי"ש.
קכו	דין זימון אם שנים מפסיקין לאחד.
קכז	דין אשה אם מצטרפת לזימון.
קכח	דין אם שחט תרנגולת שנייה ונתנבלה אם חייב לכסות הראשונה.
קכט	דין אם סח בין עוף לעוף אם צריך להזור ולברך.
קל	דין ברכת תפלין אחת או שתיים ואם יש לענות אמן יהא שמייה רבא בין ברכה לברכה.
קלא	דין אם תפלין צריכין בדיקה כמוזזה.
קלב	דין אם יש לברך לשמור חקיו בתר סלוק תפלין.
קלג	דין תפלת נעילה שצריך להתפלל אותה ביום.
קלד	יש לשום ציציות של משי בטלית של משי.
קלה	דין הלוכש טלית קטן אם צריך לברך שנית על טלית גדול.
קלו	דין תאומים שמת אחד בתוך ל' יום והשני חי עדיין אם חייב באבלות.
קלז	דין מת לו מת בני' בתשרי בשבת ונקבר ביום [א'] מתי מנלח ואם מברין בחוה"מ.

מן סי' א' עד סי' צ"ו חסרים בכ"ו העלים של המפתחות.

צו	דין יבם שרוחה יבמתו מלחלוץ תוך י"ב חדש משום עגמת נפש ממיתת אחיו.
	דין הנותן בית לבנו שאם ימות בלא זרע שיחזיר הקרקע לבנותיו ואלמנתו נוטלת
צז	כתו' ממנו.

- דין ראובן שאל פקדון משמעון והשיב לא נתת לי כלום אבל אשתך נתנו לי קודם הנישואין שאתם אחר מותה לבניה הראשונים ונתחייב שבועה ושוב הודה לראובן אם יכול להודות לחובת יורשיה ודין קנין בטעות.
- צח זכ נפל הבית עליו ועל אשתו ועל ד' בנותיו יורשי הבעל אומרים האשה מתה ראשונה ויורשי האשה אומרים היא מתה אחרונה.
- צט זכ נפל במים שאין להם סוף ועברה ונשאת אם תצא.
- ק דיין שמעון שתובע מראובן מ"ו ליטרי' שמסר לו להלותם ע"מ שאם יתרצה בנו לשא בתו שאז יתן הקרן והרבית והנה שמעון אומר שבנו אינו רוצה לשא את בת ראובן וטוען שיחזור לו הקרן והרבית כי לא מסרה לו אלא ע"מ שירצה בנו וראובן השיב לא היה שום תנאי אלא בפירוש אמרת לי שבני ישא בתך ולא קבלתי המעות להלותם בע"א אלא בתורת נדוניה והנני מוזמן לקיים הדבר לתן הקרן והריחז לבתי ולבנך וזכיתי לבתי.
- קא זכ דיין דאסמכתא קונה לגבי גבוה.
- קב זכ הוא דפ' מי שמת דרבה ס"ל כרבי נתן ובתר הכי מוקי למתני' דקתני וחכ"א המע"ה בעדים כר' יעקב ודלא כר"ג.
- קג דיין שמעון שיש לו בת קטנה וראובן היה לו בן קטן וכתב שמעון לראובן לכשיהי' בנך ראוי לקדש אשה אם לא אקבל קידושי בתי או היא [לא] תקבל אתחייב לך מעכשיו ב' זקוקים ומת שמעון קודם שהיה בן ראובן בן י"ג שנה ועמדה ונשאת לאחר ועתה תובע ראובן הב' זקוקים.
- קד זכ אחד מן העדים נעשה עתה קרוב.
- קה זכ דיין אם שייבא אסמכתא במשכון או לא.
- קי זכ הוא דפ' מרובה אתה אומר לשבועה או אינו אלא לדין.
- קיז דיין ראובן נתן כל נכסיו לבנו ע"מ שיתן לד' בנותיו כך וכך ונפטרה אחת מן הבנות בחיי אביה למי יתן הנכסים.
- קכ דיין ראובן שאמר לשמעון הלותני על משכונני והנני בא לפדותו ושמעון משיבו נחלט בידי כי הליתוך עד יום אחד לפדותו או לחלוט ואמרת קני מעכשיו אם לא אפדנו והלה אומר לא יצא מפי לומר מעכשיו.
- קכז דיין ראובן טוען על שמעון קניתי ממך כסף ונתתי לך משכון שאם לא אתן לך מעותיך תוך ג' ימים שיהא לך רשות לגבות מעותיך על ערבונני בכל ענין שתוכל ושנית במשכונני שמשכנת אותו להחלט בתוך שבועים וזה לא עלה על לבי ושמעון משיב חזרתי על כל צדדים ולא יכולתי למשכנו בע"א והרשתני לגבות מעותי בכל ענין שאוכל.
- קי דיין אם אסמכתא קונה בב"ד חשוב.
- קיא דיין ראובן נתן גט לאשתו על תנאו שאם ימות מחולי זה ועמד בינתיים והלך לשוק ולאחר נתינת הגט כ"א ימים נפל למשכב ומת אי הוי גט או לא.
- קיב דיין ראובן שהיה לו בית אצל הגוי ופתח בו חלונות שלא כדין והחזיק ג' שנים בפני הגוי ועתה מכר הגוי הבית לשמעון.
- קיג דיין ראובן שלקח קרקע מן הגוי ורפס ביה פורתא וקודם שנתן המעות בא שמעון ופתח בו חלונות אי הוי חזקה.
- קיד דיין ראובן שקנה חפץ משמעון והיה סבור שהוא של זהב והוא של כסף ושמעון השיב בשעה שקניתי מן הגוי רציתי לקנותו וגם לא ידעתי שאינתיך וגם מי נותן שכר השליח.
- קטו

- דין ראובן שמכר סוס לשמעון עבור יין והניח ראובן היין ברשות שמעון ובא גוי
ונטל הסוס ממנו ואמר שנגנב לו. קטז
- דין ראובן שהלוה מעות לגוי שהיה מושל על היהודים ברבית ונעשו הקהל ערבים
לפרוע לו ממס שלהם ועתה העבירו מממשלתו והפסידו המעות ובאי לתבוע
מן הקהל. קיז
- דין מן המס שהורגלו היהודים בכל המלכות לתת בכל שנה אל המלך ועתה נתן
המלך קצת מלכותו לבנו ותובעים הקהילות מס מאותם הדרים תחת הבן. קיח
- דין במי שהשר מחל לו שלא לתת מס עם שאר היהודים. קיט
- דין בני העיר שהיו שותפים במס והעליל השר על קצת מהם אם האחרים חייבים
לסייע לפרוע להם. קכ
- דין ראובן שנתן לשמעון מעות לקנות לו חפץ מן הגוי ושכח הגוי לבקש המעות
משמעון אם חייב להחזירם לו לראובן. קכא
- דין ראובן שהלוה מעות לגוי ובא שמעון וא"ל אלוך בפחות ותפרע לראובן. קכב
- דין מעמד שלשתן כשהמקבל מתנה הוא גוי ודין גול גוי והפקעת הלוואתו. קכג
- דין מציל ממון חבירו וחבירו היה יכול להציל ע"י הדחק. קכד
- דין שר שאנס קרקע מישראל ופדאו ישראל אחר. קכה
- דין יהודי הנחלק מן הקהל במס שלא מדעתם. קכו
- דין ראובן שהיה מחזיר אחר קרקע לקנותו מגוי ושמעון נדר לו שלא לקנותו והלך
וקנאהו ודין משכנתא אי אית בה דינא דבר מצרא ודין אריא אברחית לך
מנכסך. קכז
- דין ראובן ושמעון שנתפסו ושמעון היה עני וראובן היה עשיר והוציא יציאות
בשלוחים להוציאם ואומר שעל פיו עשה הכל ושמעון כופר. קכח
- דין מלמד שהיה לו פקדון ביד בעל ביתו ונתפס בעלילה וצוה לבעל הבית שלא
לפדותו. קכט
- דין ראובן שתפסו השר ולקח כל מה שבחדרו וגם משל לאה שהיה בחדרו
וכשנתפס ראובן נתן לו השר כל מה שלקח ללאה אם צריך להחזיר לה אם
לאו ואם צריכה לפרוע עמו בפשרה. קל
- דין אם נתפסו הקהל וראובן . . . שצריך לתן מס עמהם. קלא
- דין אם צריך לתן מס מקרקעות וספרים. קלב
- דין ראובן ושמעון ויוונו בניהם יחד והתנו לחלוק הנכסים אם תהיה קטטה ביניהם
וכן ראובן אינו רוצה לחלוק כי אמר אי אפשר בתנאים שהתנה אבי. קלג
- דין ראובן ושמעון שנמלטו מן התפיסה וחובותיהם שמה אם חייבים במס עם הקהל
ויחיד שיש לו דין ודברים עם הקהל. קלד
- דין שנים ששותפים בחוב אחד ורוצה האחר לעכבו ואומר לחבירו קח לך חלקך
מן הגוי. קלה
- דין הפורש מן הצבור בלי להשתתף עמהם בכיס של צדקה ובחלוק אורחים ובמסים. קלו
- דין יהודי הרר בעיר ונתן מס לשר לבדו והלוה כסף ליהודי אחר הרר באותה העיר
אם אותו היהודי צריך לתן מס מן הכסף עם הקהל. קלז
- דין ראובן ושמעון שהיה שותפים בחוב וטוען ראובן קלקלת את הובי. קלח
- דין מסור בעד אחד. קלט
- דין אם מקצת הקהל תבעו היחיד לדין אם אחד מן הקהל יכול לחזור ולתובעו לדין
מאחר שהיה בעיר כשתבעו לדין. קמ

- דין מסור אם מותר להרגו בידים בשעת מסירה ולאחר מסירה. קמא
- דין מי שנגנבו ספריו וקנאום אחר ודוחה את הקונה בנתינת המעות רשאים ב"ד להחליט הספרים ביד הקונה. קמב
- דין מי שמסר משכון עבור המס שלו ליד הגבאים ונאבד המשכון שלו אם חייב לשלם מס שלו פעם אחרת. קמג
- דין בני העיר מתקנים תקנות העיר ע"פ רוב המהוננים ודין רשאים להסיע על קיצותן ודין יוצא מן העיר. קמד
- דין בני העיר השותפים במסים אינם יכולים לחלק. קמה
- דין ראובן שתבע לאה לדין שמסרתו בידי גוים. קמו
- דין ראובן שתובע מלאה י"ב זקוקים שהלוה לה למחצית שבר והיא משיבה שהלוה לה י' זקוקים עבור י"ב ברבית קצוצה ואין לו משכון. קמז
- דין ראובן שאמר לשמעון הלויני על משכון זה של גוי וקח הרבית מכאן ולהבא ושוב כפר שאינו נאמן. קמח
- דין ראובן שתובע משמעון מאתים זקוקים ואומר שהלוה לו מאה להלותם ברבית ויתן לו מאה לחלקו לריוח והמותר יהיה לך. ושמעון משיב אני חייב לך אלא מאה כי הלויני מאה במאתים ברבית קצוצה. קמט
- דין ראובן שטוען על שמעון הלויני על משכוני וכשבאתי לפדות הוצרכתי לתן לך רבית מיד ליד ועתה החזיר לי הרבית ושמעון משיב אמת נתת לי רבית אבל ע"י גוי בא ערבוך לדי. קנ
- דין ראובן שהלוה מעות לשמעון למחצית [שכר] ונשארו בידו עד שעברה עליהם שמיטה והלוה טען שמיטה והמלוה לא היה יודע לטעון פרוזבול הי' לי ואבד. קנא
- דין שביעית משמטת פלגא מלוה דעסקא. קנב
- פ"י שמעתתא דנהרדעי האי עסקא פלגא מלוה וכו' בארוכה. קנג
- דין ראובן שטוען על שמעון הלוייתך כ' ליטרי' להוסיף לי לישראל אם תרויה יותר בלישראל ואם תרויה פחות תתן לי כל הריוח שלא יהא רבית ושמעון משיב הלוייתני להוסיף לך בלא תנאי ברבית קצוצה. קנד
- דין ראובן שהלוה מעות לשמעון והוא נותן לו ההוצאה וזה לומד לבנו. קנה
- דין עסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון אם הוא ש"ש או ש"ה ואם הוא רבית וכלל בו דין מנו להוציא ודין קנין בטעות. קנו
- דין ראובן שבא בהרשאת אמו ותובע שמעון לדין וטוען שאביו משכן ספריו בכ"ד זקוקים לנדרגית אחיו והושלש בידך ואבי נתן י"ה זקוקים טול ו' זקוקים והחזיר הספרים ושמעון משיב אני ואחיך שאלנו מאמך הו' זקוקי' ובקשה להמתין לה חצי שנה. קנז
- דין הוראה. קנח
- דין כל דאלים גבר במונה על נבי קרקע. קנט
- דין שאין אדם יכול להקנות חובו לחבירו. קס
- דין ראובן ושמעון שהיו שותפי' בחוב אחד וראובן קבל הערבי' והגריחו השר לראובן לפטור החוב. קסא
- דין ראובן שטוען על שמעון הלוייתני מעות למחצית [שכר] על משכנות ונתתי לך י' ליטרי' לריוח ונפסדו משכונתי בביתך כשנשרף בפשיעתך ושמעון משיב המעות היה של יתום ולא הייתי רק אפטרופוס ולא מנעתך מלקח משכנות. קסב

- דין ראובן שהיה לו משכון ביד גוי שהלוהו עליו ובקשו שמעון שירשהו ללות מן הגוי על אותו משכון ונשרף בבית הגוי אם שמעון חייב לראובן דמי משכנו. קסג
- דין המלוה את חבירו על המשכון והוא שיש ובשעת קבלת המשכון אמר איני מקבל אחריותו עלי אי הוי כאומנין שאמרו טול את שלך או לא. קסד
- דין המלוה על המשכון ואבד המשכון. קסה
- דין ראובן ושמעון שהיה להם שותפות למחצית שכר ודין המקבל למחצית שכר ושנה תנאו ומוסר לבניו הקטנים. קסו
- דין ראובן שהלוה לשמעון על ערב ושמעון טוען פרעתך שלא בפני הערב וראובן כופר אם יגבה חובו מן הערב. קסז
- דין ראובן שתובע מעותיו משמעון ויש לו ערב והלוה טוען שנתנם לו במתנה. קסח
- דין ראובן שמוען על שמעון שאשתו הלוהה לו חוב שהיה לה על לוי למחצית [שכר] ושעבד עצמו לפרוע במעמד שלשתן והלה טוען שלא שעבד לתן אם נאמן. קסט
- דין שעל שניהם מוטל שכר השליח. קע
- דין ראובן ושמעון שיש להם ירושה מאבותיהם שאין שום אדם רשאי לבנות בביהכ"נ וזולתם ועתה רוצה שמעון למכור חלקו לאיש אחר. קעא
- דין ראובן ושמעון שיש להם חוב בשותפות אם יכול האחד להקנות חלקו. קעב
- דין להוציא ממון בתקיעת כף והמלוה לחבירו קרוב לשכר ורחוק להפסד והפסיד גובה את הקרן ואינו גובה את הרבית. קעג
- דין שנים שותפים בחוב ורוצה האחד לעכבו ואומר לחבירו קח חלקך מן הגוי. קעד
- דין ג' שיש להם חוב בשותפות והאחד פטר הערבים שלא מדעת חבירו אם חייב לשלם להם. קעה
- דין ראובן ושמעון שנתערבו לגוי עבור לוי ולוי העני והלך ראובן לדור במקום אחר וגבה הגוי כל חובו משמעון צריך ראובן לפרוע לו החצי. קעז
- דין היאך אלמנה נשבעת על כתובתה אי אפשר שלא לקחה משל בעלה כלום. קעז
- דין ראובן ושמעון חתנו שהיה להם בית בשותפות והשכיר ראובן לשמעון חתנו חלקו בדבר קצוב לשנה כל ימי חיי שמעון אם ראובן יכול למכור חלקו או שמעון חלקו וכה שיש לו בחלק חמיו. קעח
- דין לאה יש לה ג' בנים הא' אין לו אלא מה שמשתכר בלמוד והשני כמו י"ד זקוקים והשלישי עשיר ואינו כאן והיא תובעת מהם שיפרנסוה כולם. קעט
- דין ג' התובעים את היחיד לדין אם הוא יכול לכופס שאחד ישמעון בשביל כולם. קפ
- דין ראובן ושמעון שותפים בבית ומת שמעון והוריש חלקו לדי' בניו אם יכולים בני שמעון לעכב על ראובן מלחלוק מאחר שאין לכל אחד שיעור חלוקה וכמה שיעור חלוקת הבית. קפא
- דין אם ראובן יכול להכריח שותפו שיטול חלקו במערב והוא יקח חלקו במזרח אצל קרקע שלו. קפב
- דין בני העיר שבנו על יסוד חומת ראובן ושוב נתנו לשמעון כה במגדול ובנה שם בנינים וראובן אומר שהגויים העבירו עליו הדרך. קפג
- דין שמעון שבנה כנגד חלון של ראובן שחייב לסותרו אם לא בא מחמת טענה אפילו החזיק כמה שנים. קפד
- דין מי שהחזיק על חבירו ברוחב יסוד החומה החזיק כל שכנגדה ולמעלה ואם כנס לחצר שלו יכול להחזיר ונשבעים על הקרקעות. קפה

- דין שמעון שמעון על ראובן שסתם מוצא מים שהיה לו מנגו לתוך הצרו והלה נופר ועוד טוען שהוא בעצמו בנה בנין במקום שהיה אומר שהיה שם המוצא. קפו
- דין ראובן שסמך צנור שלו אצל כותל שמעון וטוען שמויקו. קפו
- דין ראובן שיש לו גומא בהצרו שמקלחין מימיו לתוכה ואותה הגומא מוקת לחומת שמעון אצלו. קפח
- דין הבא מחמת ירושה אי אית ליה סהרי דדר ביה אבוח חד יומא ואיהו תלת שנין או אפכא טעני' ליה מאי דמצי אבוח לממען ואינו נשבע להחזיק מה שבירו. קפט
- דין ראובן הבא לסמוך כותלו לחלונו של חבירו מן הצד כמה יש להרחיק. קצ
- דין חלוקת הבית אם יש לאחד בו ב' חלקים בחלק א' יש בו דין חלוקה ובחלק אחר אין בו דין חלוקה אם יכול לומר איני רוצה שיהיה שני חלקים ביחד כדי לבטל החלוקה. ואם עובי החומה במנין ד' אמות ומהיכן יש למרוד המפחים בגודל. ובית שיש בו הרבה שותפים מקצתן יש להן בו דין חלוקה ומקצתן אין להן אם אותם שאין להם יכולים לעכב על שיש להן. ודין טול אתה שיעור ואני פחות. קצא
- דין כותל שבין שני שותפים שכל אחד יכול להכבירו בכנינים כמנהג המדינה ודין יזיין הבולטין מן הכותל. קצב
- דין ראובן שהיה לו קרקע על מצר שמעון והחליף עם לוי בקרקע ונסף ועשה רמיה בתנאי שלא יתרצה לקח מעות עבור הקרקע וזולתי אותו קרקע והלך שמעון המצרין וערער וקנה בקרקע של לוי חלק אחד מיהודה שותפו של לוי כדי להשלים תנאו של ראובן אם זכה לוי בקרקע או לא. קצג
- דין ראובן שהערים ללות לשמעון על קרקעו כדי לסלק המצרין לקנותו בצאת השנה אם תועיל לו ערמתו. קצד
- דין ראובן ששאל ספר משמעון לשעה אחת להחזירו מיד ובתוך כך נפלה דליקה בבית ראובן ונשרף הספר. קצה
- דין ראובן שאמר לשמעון תן לי מנה שיש לי בידך ושמעון משיב פרעתיו לאשתך. קצו
- דין שמעון שתובע מראובן ב' זקוקים שנתנם בידו להרויח בהם ולתת מהם לשנה להזכיר נשמת זונתו ועתה תובעו להחזיר לו קרן גם פרי וראובן משיב שנתנם בידו לחלק קרן ופרי כאשר יכשר בעיניו ואינו רוצה להחזירם. קצז
- דין ראובן שהלוה לשמעון ליטרא והוא מודה לו אמנם טוען אני מעכבם בשביל חוב שאתה חייב לאשתי. קצח
- דין ראובן שתובע משמעון שאמו הפקידה בידו פקדון לתת לראובן בנה לאחד מותה ושמעון משיב שאמרה לו אם אצטרך ממנו תנהו לי ואם היא תמות שיתנהו לראובן בנה. קצט
- דין לאה שמתה והניחה פקדון ביד שמעון ויש לה שני בנים האחד פה והאחד איננו פה והאחד תובע חלקו אם יש להן לו או לדחותה עד שיבא האחר. ר
- דין אפטרופוס שפשע ובאיוה פשיעה הוא חייב. רא
- דין אפטרופוס אם יכולים לסלקו והיאך יש להלוות מעות יתומים. רב
- דין מנה לי בידך והלה אומר איני יודע אין היורשים נשבעים שבועת היורשים להפטר ותשוי רב פלטיי גאון זיל ודין תקנת השוק ונגב מפורסם ודין ראובן שנתן לבע"ח מטלטלים של שמעון יותר מכדי שיום אם צריך לפרוע לשמעון כמו ששמאם לבעל חובו. רג
- דין ראובן שטוען על שמעון שפטר בע"ח בלא ידיעתו. רד

- דין פשוט שמכר חלקו קודם חלוקה.
- דין שני אחים שיש להם ירושה והאחד איננו פה והשני רוצה לחלוק.
- דין ראובן שתפס חפץ משמעון בע"ה ושמעון אומר החפץ הוא של לוי אם תפיסתו תפיסה.
- דין אי אמרינן בממון חוקה שליה עושה שליחתו.
- דין ראובן ששלח לשמעון פקדון ביד לוי ושמעון החזירו ללוי אם פטור מראובן בחזרה זו.
- פירוש רב אמר דולג איך שכחו מנהגם.
- אי כהני שלוחי דידן ניגהו למה הוצרכו לתקן מעמדות.
- איך הקריבו מנוח ושמואל בכמות.
- דין באיזה מקום אמרינן עביר אינש דינא לנפשיה.
- דין אי אמרינן בממון חוקה שליה עושה שליחתו.
- דין ראובן ששלח חפץ ביד שמעון להוליכו ללוי ושוב החזירו ללוי.
- דין אם אדם רגיל לקנות מצות כגון ס"ת שניה או גלילה ולא היה לו מעות ומכרום לאחר ושוב נודמנו לו מעות אם צריכים להחזיר לו.
- דין שטר בלא קנין אם נקרא שטר.
- דין היכא דאית ליה זוזי לבע"ה [ללוה] או היכא דאמר אין לי מעות ושכנגדו אינו מאמינו אם יש להשביעו.
- גם לבי"ה אמאי קשיא.
- תקריב אפי' בשבת אמאי אצטרך קרא בפ' הקומץ.
- דין מרשה את חברו אם יכול שוב למחול ואם יכול להרשות אחר במקומו בלא נתינת רשות.
- דין מחויב לחבירו שבועה ומחל לו השבועה ופשרה אם צריכה קנין ומחילה אם צריכה קנין.
- דין אם דינא דבר מצרא שייך בבתים.
- דין ראובן שחייב לכמה בני אדם והאחד תובעו והוא משיב שרוצה לחלוק ממונו לבעלי חוביו אם יש לחלקו לפי החובות או בשוה.
- דין עיר שיש בה ב' בתי כנסיות ויש להם קנסות וצדקות היאך יש לחלקם
- דין פשרה אם צריכה קנין כשיש למחול משכון בידו.
- דין ראובן שמכר סוס לשמעון ונמצאו בו מומין שמעון אומר שברשות ראובן היו וראובן אומר ברשותו נולדו בו מי נאמן.
- דין הקהל ששכרו חזן לגי' שנים וחזרו אם חייבים לתן לו כל שכרו.
- דין מי שטוען הרבה טענות ונמצא כפרן באחת.
- דין ראובן שישכר בית משמעון אם יכול ראובן להשכירו לאחרים ולהוסיף בו דיוורין.
- דין ראובן שטען על שמעון הרבה טענות ושתק באחת מהן ולא השיב עליה אם שתיקתו כהודאה דמיא.
- דין ראובן שרוצה למכור ביתו ושמעון אומר שיש לו עליו ערעור אך שאינו חפץ עתה לירד לדין.
- דין המחל לחבירו תביעתו בקנין וקודם לכן מסר מודעא שהוא אנוס למחול.
- דין ראובן שהתנדב קרקע לביהכ"נ אם יכולים לשנותו לבית התלמוד.
- דין המשכיר בית לחבירו אם הוא יכול למכרו ולהקדישו תוך זמנו.
- דין מי שיש לו בנינים קטנים פחותים מן שש ויש להם נכסים אם חייב האב לזונם.

- קושיא דחוץ מתרומותיך דפ' בתרא דגיטין.
 דין ראובן הדר בישוב ומתירים לו הישוב מוזמן לזמן ופתאום אומרים לו לצאת ואין רוצים להתיר לו ותר אם צריך לצאת מיד או יתנו לו זמן עד שיפרעו הובותיו. רלש
- דין גוי שנתן יין לשליח שמעון והגביהו השליח על העגלה ושוב נתנו הגוי לראובן אם שמעון יכול להוציא מידו.
 רמ
- דין ראובן שנתן מתנה לכמה בני אדם בקנין א' והעדים קרובים לאחד ממקבלי המתנה אם כולה בטלה.
 רמא
- דין ראובן שנפלה לפניו יבמה והי' סבור שהיה לה יותר מכדי כתו' ופשרה עמו לתן לו מעות ונתנם ביד שלישי ושוב הוציאה שטר כתו'.
 רמב
- דין לאה שחלקה כל נכסיה במתנת שכימ ע"פ עדים חוץ ממה שנתנה לצדקה ומתה ושוב ראו מקצת נכסיה ביד ראובן ואומר שנתנם לי קודם לכן במתנת שכימ ומצוח מחמת מיתה.
 רמג
- דין רחל שהיתה חולה ומגו מרעה אפסרא לבי עלמא וחלקה נכסיה בפני עדים ושוב אמרה כל אשר יותר מנכסיה על מה שחלקה ינתנו ליתום אחד ולאה קרובותה היתה עמה בבית ובשעת חליה נתנה לה מפתחותיה וכשנפטרה נודע שתפסה לאה צררים וטוענת מהיים תפיסנא שנתנה לי במתנה.
 רמד
- דין שצריך להכיר החימת הדיינים החתומים על ההנפק ושלא לחתום על ההנפק דיינים קרובים לעדים ולא יהיו קרובים זה לזה.
 רמה
- דין עשיר שקרא בחור בן טובים ממור.
 רמו
- דין ראובן ששאל ספר משמעון לשעה אחת להחזירו מיד ובתוך כך נפלה דליקה בבית ראובן והוצרך לברוח ונשרף הספר.
 רמז
- דין אדם שקבל עליו חרם ע"י דוחק אם צריך לקיימו.
 רמח
- דין ראובן שתובע משמעון מנה שיש לו בידו ושמעון אומר שפרעו לאשתו והוא אומר היה לך להחזירו לידו.
 רמט
- דין שמעון שהלך לשופט וצוה לעכב את ראובן עד שיעשה לו דין וכוה הפסיד ראובן אי הוי ציית דינא שמעון חייב לפרוע.
 רנ
- דין קבלת עדות שלא בפני בע"ד.
 רנא
- בעניני נאמנות באיסורים יש י"ד חלוקים.
 רנב
- דין מתנה בקנין בלא אנב מקרקעי.
 רנג
- דין מי שנשבע ואמר יעזור לי ד"יאו והתורה הואת המונחת לפניו.
 רנד
- דין הנשבע על עשרת הדברות שאם לא תטבול אשתו באותה לילה שלא יבא אליה לעולם ויגרשנה. והנשבע בספר תחנונים או שאר כתבי הקדש אם יכול לחזור בו או לאו והנשבע בע"פ בהזכרת השם ובתורה המונחת בארון אם יש רשות לאדם להתיר.
 רנה
- דין מי שהעד מסייעו נוטל בלא שבועה.
 רנו
- דין ראובן ושמעון שהיה להם עסקא יחד ושמעון תקע כפו לראובן לחלוק עמו כל הריוח וכשבאו לחלוק רוצה ראובן להשביעו אם יכול להשביעו אחרי שכבר תקע כפו.
 רנז
- דין הנשבע שלא בפני התובע אם צריך לחזור ולשבע בפניו.
 רנח
- דין ראובן שתובע מאמו ואומרי' לי ליטרי' צוה אביו בשעת מותו לתן לו ועוד אומר שאמו תקעה כפה ליד אשתו לעזורו כל זמן שיש לה שוה פרוטה והיא כופרת.
 רנט
- דין ראובן שטען על שמעון שתקע לו כפו בעדים.
 רס

- דין ראובן שמען על שמעון שלו היה חייב לו ולא הוי צאינא דינא וקבל עליו לשופט לעכבו ונתערב לו [שמעון] עכורו נגד ראובן ושמעון משיב נתערבתי על תנאי ונתקיים התנאי ודין תקיעת כף.
- רסא דין אם יכולים לקבל שבועה מן הגוי בקדשים שלו.
- רסב דין מי שנתחייב להבירו שבועה ונלגל עליו שבועה אחרת ואמר אני משלם על טענה הראשונה אם צריך לשלם הכל או ישבע על מה שגלגל עליו.
- רסג דין אפטרופא שמינהו אבי יתומים אם יכולים להשביעו.
- רסד דין אם יכולים להשביעו שכן הוא כדבריו שמינהו אבי יתומים.
- רסה דין דאין לעשות שודא דדייני אלא גדול הרור והיבא דאתמר.
- רסו דין שטר שכתבו ראובן ואשתו לבן אשתו וכתב בו אמי [אבי] פלוני ב"פ אם פסול בשביל שכתב אמי [אבי].
- רסז דין שמעון שבא להחזיק בישוב מכה מחילה שמחל לו הישוב.
- רסח דין ראובן שקבל עליו לצאת מן הישוב עד זמן אחד.
- רסט דין ראובן שבקש משמעון להתיר לו ישוב עד זמן אם הפסיד בזה ישוב שלו דהוי כהודאה שאין לו כח בישוב.
- רע דין הדר ג' שנים בישוב באלמות אם חזקתו חזקה.
- רעא דין על אודות הישוב ששמעון ובניו טוענים חזקה.
- רעב דין מלמד שהיה מלוה מעותיו בבית ראובן והפסיד משכנות והלך לו והניח מעות ביד שמעון אם יש לו לתנם לראובן כדי לפייס לגוים.
- רעג דין פועל החזור בו בדבר האבד שלא מחמת אונס ובעה"ב [הקדים] שברו אי מפקי' מיניה כדי שישבור אחר תחתיו לגמור פעולתו.
- רעד דין מלמד או סופר החזור בו.
- רעה דין חזן שרוב הקהל הפצוים בו ומקצתם אינם הפצוים ונעשה חזן ע"פ השר שבקש לממאנים להתרצות.
- רעז דין תינוק שחלה אם יצטרך לתת שכר למלמד.
- רעז דין מלמד שננגב לו הספר שלומד בו בנו של בעה"ב שהוא ש"ש.
- רעח דין שאין האב מצוה לפדות את בתו.
- רעט דין שקול הדעת.
- רפ דין גירסת פ' המדיר אדם יודע שאין קדושי קטנה כלום.
- רפא דין ילד שלא נפל בו דמו שיש לדחותו עד שיפול בו דמו.
- רפב דין אם מותר לטבול בנהרות כל השנה לכד מיומי תשרי.
- רפג

להקל על המעיין למען ימצא כל דבר על מקומו עשיתי מפתחות עפ"י סדר המוש"ע.

מפתחות לדינים הנספחים למור אורח חיים.

סימן

דיני ברכות.

טעם למה אין אבי הבן מברך שהחיינו על מילת בנו וגם שהשמחה כמעונו בסעודה מילה.

פ

ק

דין ברכות מי מוציא את חברו.

דיני נשיאות כפים וקדושת כהן.

קג

קד

קה

קו

קז

קח

קט

כהן שמל את התינוק ומת נושא את כפיו.

כהן שנשתמד ועשה תשובה אי נושא את כפיו.

דין קברי נזים אם מטמאים באהל.

דין אם יש לכהן להרשות ישראל לברך בסעודה או לקרות בס"ת ראשון.

דין עיר שכולה כהנים ואין בה רק ב' או ג' ישראלים או אם אין בה שום ישראל.

דין אם כהן יכול לילך בספינה עם המת.

דין כהן הנושא כפיו אם צריך טבילה.

דיני ביהב"ג וס"ת.

צד

לג

נה

צו

טוב לפרוס טפיט או מהצלת לפני הארון שלא ישתחוה על הרצפה.

מה יש להפטיר בין כסא לעשור.

דין בני אדם החבושים בבית האסורים אם מביאים אצלם ס"ת בר"ה וביוה"כ.

ס"ת שנקרע והגיע הקרע בשיטין ודבקו.

דיני שבת.

לג

לד

לה

לו

לז

לח

לט

מ

מא

מב

ירושלמי בדין להלוך בשבת בתכשיטין ודין שאילת שלום בשבת.

דין דכרי שיעשו וכמה צריך להמתין.

דין מותר להציל קודם שהגיע הרליקה בבית בשבת.

דין אם מלא גוי מים לעצמו אי יכול ישראל לשחות בשבת.

דין אין לשפוך מים על גבי בנדר שלכלכו קמן בשבת.

אין איסור בפסיקת תלוש בשבת.

מותר להטמין כל דבר הנאכל חי בשבת.

דין ישראל וגוי השותפים בפורני מה יעשה בשבת.

היאך מותר לשחוט לחולה בשבת שהוא חיוב סקילה וכי אינו מוטב שנאכילו.

נבלה שהוא איסור לאו.

דין הלחי שמרוחק למעלה מן הקורה יותר מטפת.

סימן

דין על מבוי שנשתתפו בו ואחר זמן נשברה הקורה אם יכולים בני החצרות לשלשל
 בחצרותיהם מן הבתים ומהצר לחצר.
 מותר לקדש ביין מבושל.

מג

מו

דיני יו"ט ולולב.

מד

מה

מו

מח

מט

נ

נא

נג

נד

דין אם יכולים לכבות דליקה ביו"ט.

דין הוצאת מפתח ביו"ט.

נרות שמדליקים ביו"ט בביהכ"נ אם קרוי נרות של אבטלה.

דין מותר לאדם לטחון במועד וכימי אכלו.

דין תקון מנעלים בחול המועד.

דין תקון חבית בחוה"מ.

חייב אדם לאכול ולשתות בטוב בחולו של מועד ובר"ח.

תשובה על אשר יד ימינו אם יש לו לקח לולב בירו השמאלית.

דין מענין לולב והושענות להושענא רבה לקצוץ ע"י גוי.

דיני חמין ומצה.

חטים שנתבקעו ונטחנו קודם הפסח ונמצאו בתבואה ויש בה יותר מס' של היתר
 לבטלם אם מותר לאכלם בפסח.

ס

סא

סב

דין קליות שנתייבשו בתנור אם מותרות בפסח.

חמצו של גוי בבית ישראל והוא שומר חנם אם זקוק לבערו.

דיני תענית.

גכ

גח

גט

דין צבור שבקשו לנזור תענית בשני ובהמישי ובשני ופגע תענית ראשון בט"ו בשבט.

דין סעודת ערב תשעה באב אם יכול לאכול אחר שסלק.

דין יולדת אם מותרת לאכול בצום גדליה.

למור יורה דעה.

דיני מאכלות איסורות.

סג

סד

סה

סו

סז

סח

סט

ע

עה

דין בשר שנמלח ושהה כדי מליחה ונתנהו קודם הרחה ברותחים בכ"ש.

דין תרנגולת שנמלנו בכלי שני ונמצאת אחת מהן טרפה.

דין השוחט את הבהמה ומצא בה שקין.

דין תבשיל שבשל במים מגולים.

דין בשר תפל שמלא קרח וכפור שקרוין גלנציא אם מותר לשרותו במים חמים בכ"ש.

דין פת שנאפה עם מוליות ממולאות נבכינה ודין ריחא מלתא היא ובצל שצלאו

עם דבר אסור ופשיטודא ופלארדען שנאפו בתנור אחד וחמין ומצה שנאפו

בתנור אחד.

אם מותר לעשות סחורה בנבלות וטרפות.

דין משחא דגויים שקרוין פודר (בוטטער).

דין דבר שבמנין ולאויסורי הנאה אי בטלו.

- סימן
עו דין בעלת כוליא אחת אם מותרת.
עו דין תנור שהוטח באליה ואפו בו פת בלא הסקה.
סא ר"ת מתיך לאכול צפור דרוז.
פב אין צריך להגעיל דפוסות גבינות הגוים.
פג דין אסור למלוח בני מעיים כגון כנתא ושאר מעיא עם בשר.
פד אין לשחות מי תותים אא"כ ישראל שם בשעת הוצאה.
פה אין צריך לבדוק אחר שום יהודי באיסור והיתר.
פו מותר להגעיל סכין טרפה בקדרה ובלבד שיהא שם סי'.
פז טעם למה הצריכה תורה שבירה בכלי חרס.
פח קטן אוכל נבלות אין ב"ד מצוי' להפרישו אם יש חילוק בין אב לאהר.
פט קרום של חלב שנמלח אצל חתיכה ולא נודע אצל איזה חתיכה נמלח.
צ בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה אבל נשרה במים תוך הג' ימים אי שרי או לאו.
צא דין בשר המלוכלך מדמו שנשרה יום שלם במים יום ולילה.
צב דין פת של ישראל שאפאו גוי ולא חתה ישראל בנחלים.
דין מקוה.
צה דין מקוה לשאוב בבלי מנוקב בשוליו.
דין ע"ז.
צז אם מותר לצור צורה בלא חקיקה.
דיני בכור.
צח דין קדושת בכור להפקיע ע"י מום האם.
צט דין מה יעשו בעור של בכור שנמצא טרפה.
ק דין צרימת אוזן בככור אם הוא מום קבוע.
קא על הפקעת קדושת בכור ע"י הקנאת אוזן האם לגוי.
דין בהמה מעוברת שקנה יהודי מעבדי הדוכוס מן השלל ששללו ובשעה שמכרו לו א"ל אם תבא גויה פלונית שהבהמה שלה תן לה לפרותה והיהודי נתרצה וקודם שהביאה המעות ילדה הבהמה בבית היהודי מה דינו לענין קדושת בכור.
דיני חלה.
נו דין גלגול גוי פטור מן החלה.
נו דין הפרשת חלה בפסה.
דין עיסה שלקחה מן הגוי שהיא פטורה מן החלה ולש בביתו עיסה אחרת ומצרפן יחד ובעיסה שלש בביתו יש בה כשיעור חלה כיצד יפריש שלא יפריש מן הפטור על החיוב.
נח דין אם מותר להפריש מטבל דרבנן על טבל דרבנן היא דהאחד נראה קצת יותר חמור מן האחר.
נש

למור אבן העזר.

דין חליצה.

דין מנעול של חליצה ותקונו.

סימן

צג

למור י"ד.

דיני רבית.

דין ראובן שתובע מלאה י"ב זקוקים שהלוה לה למחצית שכר והיא משיבה שהלוה לה י" זקוקים עבור י"ב ברבית קצוצה.

קמג

דין ראובן שאמר לשמעון הלויני על משכון זה של גוי וקה הרבית מכאן ולהבא ושוב כפר ואמר שלו הוא.

קמד

דין ראובן שתובע משמעון מאתים זקוקים ואומר שהלוה לו מאה להלותם ברבית ויתן לו מאה לחלקו לריוה והמותר יהיה לך ושמעון משיב אינו חייב לך אלא מאה כי הלויני מאה במאתים ברבית קצוצה.

קמה

דין ראובן שטוען על שמעון הלויני על משכונני וכשבאתי לפדות הוצרכתי לתן לך רבית מיד ליד ועתה תחזור לי הרבית ושמעון משיב אמת נתת לי רבית אבל ע"י גוי בא ערבונך לדי.

קמו

דין ראובן שטוען על שמעון הלויניך כי ליטריי להוסיף לי ליטרא אם תרויח יותר בליטרא ואם תרויח פחות תתן לי כל הרויח שלא יהא רבית ושמעון משיב הלויני להוסיף לך בלא תנאי ברבית קצוצה.

קנ

דין ראובן שהלוה מעות לשמעון והוא נותן לו ההוצאה וזה לומר לבנו.

קנא

דין ראובן שבא בהרשאת אמו ותובע שמעון לדין וטוען שאביו משכן ספריו בכ"ד זקוקים לגרונית אחיו והושלשו בידך ואבי נתן י"ח זקוקים טול ו' זקוקים והחזר הספרים ושמעון משיב אני ואחיך שאלנו מאמך הו' זקוקים ובקשה להמתין לה חצי שנה והם ממושכנים עבור כ"ג ליטריי אחרים וראובן טוען כי המותר הוא רבית.

קנג

דיני נדה.

דין רואה מחמת תשמיש.

מט

דין אשה שעושה צרכיה ורואה כמין דם אך אינו ארום לגמרי.

נ

דין אשה שעושה צרכיה ומצאה דם גם בתר דתמו מיא מוצאה דם ע"י קינות.

נא

דין אשה שיש לה מכה במקור שכשהיא מטילה מים יש לה כאב ופעמים רואה דם על המים.

נב

דין אשה שיש לה שומא באותו מקום בבית החיצון ומצאה דם גם בבדיקת הער וגם בתשמיש.

נג

דין ימי טוהר אי נוהגים בוה"ו.

נד

דין אם מותר לנשים לאחר הטבילה לכנוס במרחץ להויע ולהשתטף בחמין.

נה

דיני נדרים ושבועות.

דין ראובן שהתנדב קרקע לביהכ"ג אם יכולי' לשנותו לבית תלמוד. רמ
 דין הנשבע על עשרת הדברות שאם לא תמבול אשתו באותה לילה שלא יבא אליה
 לעולם ויגרשנה. והנשבע בספר תחנונים או שאר כתבי הקדש אם יכול לחזור
 בו אם לאו והנשבע בעיפ' בהזכרת השם ובתורה המונחת בארון אם יש רשות
 לאדם להתיר אם לאו. רס

דיני צדקה.

ראובן היה חולה ואמר לאשתו שאם ימות הוא קודם שתתן היא עבור נשמתו ג'
 זקוקי' ובגדיו לצדקה והיא אמרה לו שאם היא תמות יתן הוא לתועלת נשמתה
 ו' זקוקי' ובגדיה וקיימו אלו התנאי' בקנין גמור ומתה היא ראשונה ולא הי'
 לראובן בנים ומוענת אמה שבתה צותה קודם מיתה שהיא תתן המעות והבגדיו'
 למקום שתרצה. לג
 לאה יש לה ג' בנים האחד אין לו אלא מה שמשתכר בלמוד והשני כמו י"ד
 זקוקי' והשלישי עשיר ואינו כאן והיא תובעת שיפרנסוה כולם. קעה
 אשה שהפרישה י"ב זקוקי' לצדקה ונתנם ביד ראובן ומת ואינה חפצה להניח המעות
 ביד אלמנתו. פו
 דין שמעון שתבע מראובן ב' זקוקים שנתנם בידו להרויח בהם ולתת מהם לצדקה
 לשנה להזכיר נשמת זוגתו ותובעו עתה להחזיר לו קרן עם פרי וראובן משיב
 שנתנם בידו לחלק קרן ופרי כאשר יכשר בעיניו ואינו רוצה להחזירם. רג
 דין אם אדם רגיל לקנות מצות כגון ס"ת שניה או גלילה ולא היה לו מעות ומכרום
 לאחר ושוב נודמנו לו מעות אם צריכי' להחזיר לו. רכב
 דין עיר שיש בה ב' בתי כנסיות ויש להם קנסות וצדקות היאך יש להלקם. רלא
 דין מי שיש לו בנים קטנים פחותים מן שיש ויש להם נכסים אם חייב האב לזונן. רמב

דינים הנספחים למור אבן העזר.

דיני אישות.

כהן שנשא מינקת חבירו וקודם שנשאת נתנה בנה למניקה והרירו את המניקה
 עד"ר שלא תחזיר ולא תזקק לבעל עד שיגמל התינוק. מג
 מניקה שמת בעלה דצריכה להמתין כ"ד חדש חדשי הלבנה קאמר כסדרן א'
 מלא וא' חסר ודין אי חדש העיבור בכלל. מד
 על גומר בת דבלים שהעידו שנפרד בעלה ממנה בכ"ה באדר ולשנה הבאה
 ילדה בפרשת פרה אדומה. סא, סב
 מי שראה אשתו הולכת לקראת בחור אחד למקום יחוד ושהו שם כדי טומאה. סג
 על אודות האנוסי' פליטי דוקענהויען אם הנשים מותרות לבעליהן. פ
 דין גפל במים שאין להם סוף אם עברה ונשאת אם תצא או לא. צו

דיני קידושין.

דין זרק לה קידושי' תוך ד' אמותיה. ל

סימן

אשה שנתרצית תחלה בשדוכין ובשעת קידושין לא שמעו מפיו לשון קידושין
 אם צריכה נט.

לו

דין המקדש בעד אחד.

לח

דין מי שקדש אשה שיש לה אב אם יאמר לאב הרי מקודשת לי או בתך
 מקודשת לי.

מ

מב

דין אם אחד מעירי הקידושין הוא קרוב אם צריכה נט אי מבטלי קלא. מא.
 ארוסה תבעה ארום שלה לבא לבית אביה ולכונסה והוא אינו רוצה מפני
 הרבה אמתלאות.

פא

הא דא"ר גידל אמר רב כמה אתה נותן לבנך כו' עמדו וקדשו הן הן דברים
 הנקני' באמירה אם הוא דוקא באבי התן ואבי כלה או אף באדם אחר
 שפסק נדוניא.

פד

שמעון שתובע מראובן ט"ו ליטרי' שמסר לו להלותם ע"מ שאם יתרצה בנו לשא
 בתו שאז יתן הקרן והרביית להם והנה שמעון אומר שבנו אינו רוצה לישא את
 בת ראובן וטוען שיחזור לו הקרן והריוה כי לא מסרם לו אלא ע"מ שירצה בנו
 וראובן השיב לא היה שום תנאי אלא בפירוש אמרת לי שבני ישא בתך ולא
 קבלתי המעות להלותם בע"א אלא בתורת נדוניא והנני מוזמן לקיים הדבר לתן
 הקרן והריוה לבתי ולבנך וזכיתי לבתי.

צח

דין ראובן היה לו בן קטן ושמעון בת קטנה וכתב שמעון לראובן לכשיהי' בנך ראוי
 לקדש אשה אם לא אקבל קידושי בתי או היא לא תקבל אתחייב לך מעכשיו
 ב' זקוקים ומת שמעון קודם שהיה בן ראובן בן י"ג שנים ועמדה ונשאת לאחר
 ועתה תובע ראובן הב' זקוקי'.

ק

דין ראובן ושמעון ויוזנו בניהם יחד והתנו לחלוק הנכסים אם תהיה קטטה ביניהם
 ובן ראובן אינו רוצה לחלוק כי אמר אי אפשר בתנאים שהתנה אבי.

קכט

רכג

דין כתב התנאים שאין כתוב בו קנין.

דיני כתובה ומזונות.

דין אלמנה ויתומה שטענו על אודות קרקע שנתן ליתומה מכח זקינתם שלא
 היא משועבר לכתובת אמם.

א

ראובן שמת והניח אלמנה ובת נשואה ובת פנויה אם האלמנה ניוזנית גם
 מנכסי הבת הנשואה.

ב

דין אלמנה שתפסה כל מומן בעלה למזונות.
 אם הלכה כאנשי יהודה או כאנשי גליל.

ג

ד

על האלמנה שייחד לה בעלה קרקע שהיה דר בו לכתובתה אם גובה בלא
 שבועה ודין דאין משיבועי' אלא בתובעת כתובתה.

ו

אם יכולת האלמנה והבת לומר ליתומי' אחרי שהכותב גרועי' הן ואינם שוי'
 אלא דבר מועט הו"ל נכסי' מועטי' ויוזנו האלמנה והבת והבנים ישאלו
 על הפתחים.

ז

רבקה אלמנת יצחק שיש לה ד' בנות ואין לה בן ותובעת את ראובן שהיה
 חייב לבעלה שיתן לה החוב בכתי'.

ח

מי שמת ולא הניח לאשתו כרי כתובתה אם חייבת בקבורתה או אם יקבר
 מן הצדקה.

ט

סימן

- על אשה שמתה ולא נודע שהיה לבעלה לקברו וקברוה מן הצדקה ועתה נודע שיש לו אם יוציאו ממנו כרי קבורתה.
- אשה שכתוב בכתובתה סתם שכל מה שהכניסה לו תטול יותר על כתובתה ותפסה הפצים משל בעלה ואמרה שנתנם לה במתנה.
- אלמנה שאין היתומים רוצים לפרנס כל בני ביתה.
- דין ראובן שמת והניח האלמנה ושתי בנות ואחת מן הבנות נשואה ומתה אחר אביה ואח"כ מתה האלמנה קודם שנשבעה על כתובתה.
- דין אלמנה שתפסה והחזקה בנכסי [בעלה] זה ימים ונתנה ובזבזה מן הנכסי ועתה הורשים באים להשביעה.
- דין מי שמת ולא הניח כרי כתובת אשתו והיא טרחה להשיב הנכסי למי השבת.
- דין אלמנה שנתנה להקדש ולא נשבעה על כתו' אם הורשי יכולי' להוציא או לא.
- ראובן נשא אלמנה ושהה אצלה ח' שנים ומתה ולא היתה אמודה ולא נשבעה על כתו' מבעלה הראשון ונמצא מותר הרבה על כתו' ויורשי בעל הראשון תובעי' המותר.
- על האלמנה שתפסה המטלטלי' ואומרת למוזנות תפסתי.
- על האלמנה ששכרה אפטרופא להכניס ולהוציא ולבא לפניה ולפני היתומי' וכו' יבואר דין האלמנה מוכרת שלא בכ"ד.
- דין אם תוכל להגבות להאלמנה כתו' מחובות היכא דאיכא שאר נכסים בעין.
- אשה שאומרת על ממון שהפקידה ביד אחרים או על מה שבידה שנתנו לה ע"מ שאין לבעלה רשות בו ובעלה אומר שלו הוא וכו' יבואר ג"כ דעל טענת ברי משביעי' האשה אפילו באין תובעת כתו' ודין דלותה ואכלה למוזנותיה ולמוזנות ביתה ודין המכה את אשתו.
- כח פנויה שלוחה בלא שטר ושוב נשאת והכניסה לבעלה ממון.
- דין דאין חילוק בין אשה הנושאת ונותנת בתוך הבית לשאינה נו"נ אלא לענין מקח וממכר אבל לעולם אין מתנתה מתנה אלא בדבר מועט.
- דין דמי שהלך למדה"י ואשתו תובעת מוזנות לאו דוקא מדה"י אלא כל מקום שא"א לה ללות.
- דין גיבוי כתובה ממתנת בריא ומצוה מחמת מיתה ודין תקנת אושא.
- דין דאין קנין לאשה בלא בעלה ושם יבואר ג"כ קצת דין דמורדת.
- דין כל בן ברית חייב לכבד את אשתו יותר מגופו ושם יבואר הדין בהלוה לה אביה לצורך בגדים באיזה ענין חייב הבעל לשלם.
- דין מורדת.
- ראובן נשא אשה כשהוא בריא ואחר שנה הוכה בשחין ה' שנים סבלתו אשתו ועכשיו אומרת איני יכולה לסבול עוד יש לה דין מורדת או לא.
- דין דכתובת בנין דכרין בזה"י.
- דין דכתובת אשה נגבית ממלוה ואפילו בלא משכון.
- ראובן שהשכיר ביתו לשמעון לה' שנים והקדים לו כל השכירות גם נתן לו שטר שיתן לו כל יציאותיו ממה שיבנה בבית וכבר בנה בו שמעון ומת ראובן ונבחה אשתו הבית בכתו'. אי שמעון חייב לצאת מן הבית משום דשעבוד קודם ושם יבוארו הדינים דבע"ה מאוחר שקדם ונבנה וגם דין דמי שמת ויש עליו בעיה וכתובת אשתו.

סימן

עא כתובה שכתוב בה מאתן ליטריי סתם ולא כתוב משקל.

אלמנה אחת תבעה מראובן ממזמן שהיה בידו משל בעלה עבור כתוי ומוזנותיה וראובן טוען כי הבעל בעת חלוי שמת בו נתן המזמן ללוי קרובו והוא מבקשו ממנו על כן הוא מעכב.

עב

עג דין דמתנת בריא במטלטליי מפקעת מהם שעבוד כתובה ודין דכתובה שנאברה.

רחל היתה נשואה לאחד והמיר ונתנה לו חצי זקוק ע"מ שיגרשנה ולמחרת יום הגירושין הלך א' מעדי הגט אצל אביה ושאל ממנו הכתובה וקרעה מיד ברשות אביה ועתה היא תובעת הכתובה מפקדון שהיה לו לבעלה המומר ביד אחר.

עד

עה דין דהא דלפרנסה שמין באב הוא דוקא עד עישור אבל ספי מעישור לא.

עז

עח דין דפרנסה אי רק ממקרקעי או אף ממטלטליי.

ראובן אומר לעלות לארץ ישראל והיא אומרת שלא לעלות.

קטנה פתחה מ"ב שנה שהשיאיה אחיה ואמה חויץ לעירה וע"מ שהיא בעלה במקומה עמה וכן עשה ודר עמה כמו חצי שנה ושוב בא אצל אביו ורוצה לכפותה לילך עמו והיא מוחזקת בנכסי' והלכה אמה ופשרה עמה שתלך חויץ לעיר וקבלה ע"ע בקנין נמור שימסרו לו כל הנכסי' והבת אינה רוצה לתת הנכסי' בידו כי יראה פן יברח ממנה ויניחנה ערומה.

פב

פג ואם אינה יתומה והשיאה אביה לבחור א' הדר במלכות אחרת ונשאה בעירה

ודר שם כמשלש חדשים ועתה הוא רוצה לכופה לילך אחריו למלכותו ואביה ואמה אמרו שהתנה בשעת הקידושין לדור במקומה והוא כופר.

פד

פה אם הגירושין ביד החותן והלך והתפיסו לבתו אי הוי כתופס לבע"ח במקום

שחב לאחריי.

פו

פז שמעון אבי האשה אומר שנתן הגרונאי שנתן לו אבי האישי לבתו כשהיתה בחבה

עם בעלה והלה אומר שהיו אז כבר בשנאה יחד ועוד שאר טענות שביניהם.

פח

דיני גירושין ומיאון.

דין אשה שטוענת על בעלה ישען על ביתו ואין לו יכולת ובקשה ממנו גט וכתובה.

ס

דין ראובן נתן גט לאשתו על תנאי שאם ימות מחולי זה ועמד בינתיים והלך לשוק בלא משענת ולאחר נתינת הגט כ"ח ימים נפל למשכב ומת אי הוי גט או לא.

קא

דין יתומה קטנה שנתקדשה אם סמכ' אעדות נשים שלא נכנסה עדיין לשנת י"ב ויכולה למאן או לא.

לב

דיני יבום וחליצה.

על היבם שרוחה את יבמתו מלייבם ומלחלוץ ואומר שאינו יכול מפני ענמת

פז

נפש שעדיין לא עבר שנה ממיתת אחיו.

צג

ראובן שהיה סבור שיבמתו היה לה יותר מכדי כתובתה ולא רצה לחלוץ לה

עד שהיתה נותנת לו ממון ופשרו ביניהם שתתן לו ב' זקוקי' ומחלו זה

לזה כל תביעות שביניהם בקנין נמור בפני ב"ד וקודם החליצה נתנה

לשליש ב' זקוקי' במעמי"ש ואמר היבם לשליש לכשאחלוץ לה תן לי

הב' זקוקי' וא"ל השליש הן ולאחר החליצה הוציאה היא שטר כתוי

והחזירו לה ב"ד אותן ב' זקוקי' כי נשבעת שלא היה לה כדי כתובתה.

רמו

דינים הנספחים למור חו"מ.

סימן דיני דיינים.
 קסו דין על מי לפרוע שכר השליח.
 ריש דין דעביד אינש דינא לנפשיה.

דיני עדות.

קא אם אחד מן העדים שעל השטר נעשה עתה קרוב.
 דין אם ראובן נתן מתנה לכמה בני אדם בקנין א' בפני עדים ונודע שהעדים
 רמו היו קרובים לאחד ממקבלי המתנה אם כלה במילה.
 דין שצריך להכיר התימת הדיינים החתומים על ההנפק ושלא לחתום עליו דיינים
 רנ קרובים לעדים ולא קרובים זה לזה.
 רנו דין קבלת עדות שלא בפני בעיד.
 רסא דין מי שהעד מסייעו נוטל בלא שבועה.

דיני הלואה ומלוה על המשכון.

מה אחד שיש לו הרבה בע"ח ואחד תובעו והוא מודה ורוצה לחלוק נכסיו בין בעלי חוביו.
 סח דין דכתובת אשה ובע"ח מי קדים לגבות ממטלטלי.
 פה דין לאה שהכניסה לראובן תכשיטין ובגדים נאים אין בע"ח גובה מהן.
 פו אשה שהפרישה י"ב זקוקי' לצדקה ונתנם ביד ראובן להלותם למחצית שכר ומת
 ראובן ואינה רוצה להניח הממון ביד אלמנתו.
 קה ראובן שאמר לשמעון הלוייתי על משכונני והנני בא לפדותו ושמעון משיכו נחלש בידו
 כי הלוייתך עד יום א' לפדותו או לחלוש ואמרת קני מעכשיו אם לא אפדנו
 ליום פלוני והלה אומר לא יצא מפי מעכשיו.
 קו ראובן טוען על שמעון קניתי ממך כסף ונתתי לך משכון שאם לא אתן לך
 מעותיך תוך ג' ימים שיהא לך רשות לגבות מעותיך על ערבוני בכל ענין שתוכל
 ושנית במשכונני שמשכנת אותו להחלש בתוך שבועים וזה לא עלה על לבי
 ושמעון משיב חזרתי על כל צדדין ולא יכולתי למשכנו בע"ח והרשתי לגבות
 מעותי בכל ענין שאוכל.
 קי דין מי שמסר משכון עבור המס שלו ליד הגבאים ונאבד המשכון אם חייב
 קלש לשלם מס שלו פעם אחרת.
 קמז דין ראובן שהלוה מעות לשמעון למחצית שכר ונשאר בידו עד שעברה עליהם
 שמיטה והלוה טוען שמיטה והמלוה לא היה יודע לטעון פרוזבול הי' לי ואבד. קמז
 קמח דין שביעית משמטת פלגא מלוה דעסקא.
 קמט פירוש שמעתתא דנהרדעי האי עסקא פלגא מלוה כו' בארוכה.
 קנב תביעת לאה עם רחל שנתנה לה מעות להלותם למחצית שכר ושם תמצא מה שמוענת
 רחל שמשכון שעומד לה בוקוק אינה הפצה בו כי אינו שוה כי אם י' ליטרי'.
 קנד דין הוראה.
 קנו דין שאין אדם יכול להקנות חובו לחבירו.

סימן

ראובן טוען על שמעון הלויתני מעות למחצית שכר על משכנות ונתתי לך י' ליטרי'
 לרווח ונפסדו משכונתי בביתך כשנשרף בפשיעתך ושמעון משיב המעות הי'
 של יתומי ולא הייתי רק אפטרופוס ולא מנעתך מלקח משכונות. קנח
 דין ראובן שהיה לו משכון ביד גוי שהלוהו עליו ובקשו שמעון שירשהו ללות מן
 הגוי על אותו משכון ונשרף בבית הגוי אם שמעון חייב לשלם לראובן דמי משכנו. קנט
 דין המלוה על המשכון והוא שומר שכר ובשעת קבלת המשכון אמר איני מקבל
 אחריותו עלי אי הוי כאומנין שאמרו טול את שלך או לא. קס
 דין המלוה על המשכון שישוה יותר מדמי הלוואה ואבד המשכון. קסא
 דין היכא דאית ליה זוזי ללוה או היכא דאמר אין לי מעות ושכנגדו אינו מאמינו
 אם יכול להשביעו. רכד
 דין אם מחילה צריכה קנין היכא דיש למוחל משכון בידו. רלב

דיני טוען ונמען ושבועת הדיינים.

דין אם משביעין אשת איש. כז
 דין שמעון מסר מנה לאשת ראובן להרויח אם יכול להביאה לביד משום דאין
 אדם רוצה שתתבוה אשתו. ל
 דין אם יש ביד אשת ראובן מעות ואומרת של פלוני הם והוא אומר לא כי אלא
 שלי הם מי מהימנא לבעלה בשבועה. לא
 דין אשה שמרדה על בעלה ויצאה מביתו ותפסה חפצים משלו ואמרה נתתם לי במתנה. לב
 דין ראובן נשא אשה ולה בנים קטנים וכשפסקו הנדוניא אמרה לי זוקי' אני נותן
 לך וכי זוקי' נותרי' לי אותם אייתר לבני ולא הפרישה הממון זה מזה רק
 הי' נושאי' ונותני' בו ביחד ונפטר ראובן והאלמנה טוענת על רוב הממון שהוא
 של בניה הקטנים מי אמרינן מאחר שראובן נז' בממון בחייו בחזקתו קיימי או לא. סט. ע
 שמעון שירר לרוץ עם הקהל על עסק חוב אין אחר יכול לתבעו לחזור ולירד עמו
 לדין על ככה. קלו
 דין דכל דאלים גבר במונח עי'ג קרקע. קנה
 דין ראובן שטוען על שמעון שאשתו הלוהה לו חוב שהיה לה על לוי למחצית שכר
 ושעבד עצמו לפרוע במעמד שלשתן והלה טוען שלא שעבד לתן אם נאמן. קסה
 דין להוציא ממון בתקיעת כף והמלוה לחבירו קרוב לשכר ורחוק להפסד והפסיד
 גובה את הקרן ואינו גובה את הרבית. קסט
 דין היאך אלמנה נשבעת על כתובתה א"א שלא לקחה משל בעלה כלום. קעג
 דין ראובן שאמר לשמעון תן לי מנה שיש לי בידך ושמעון משיב פרעתיו לאשתך. רב. רנד
 דין ראובן שהלוה לשמעון ליטרא והוא מודה לו אמנם טוען אני מעכבם בשביל
 חוב שאתה חייב לאשתך. רד
 דין מנה לי בידך והלה אומר איני יודע אין היורשים נשבעים שבועת היורשים לפסוד
 ותשו' רב פלטיי גאון ז"ל ודין תקנת השוק ונגב מפורסם ודין ראובן שנתן
 לבעי' מטלטלים של שמעון יותר מכדי שוים אם צריך לפרוע לשמעון כמו
 ששמאם לבעל חובו. רט
 דין מחויב לחבירו שבועה ומחל לו השבועה ודין פשרה אם צריכה קנין ומחילה אם
 צריכה קנין. רכח
 דין מי שטען הרבה טענות ונמצא כפרן באחת. רלה

סימן

- דין ראובן שמעון על שמעון הרבה טענות ושחק באחת מהן ולא השיב עליה אם שתיקתו כהודאה דמיא. רלז
- דין המוחל לחבירו תביעתו בקנין וקודם לכן מסר מודעא שהוא אנוס למחול. רלמ
- דין ראובן שקבל עליו חרם ע"י הרחק אם צריך לקיימו. רנג
- דין ראובן ושמעון שהיה להם עסקא יחד ושמעון תקע כפו לראובן לחלוק עמו כל הריזה וכשבאו לחלוק רוצה ראובן להשיבועו אחרי שכבר תקע כפו. רסב
- דין הנשבע שלא בפני התובע אם צריך לחזור ולשבע בפניו. רסג
- דין שבועה אם בכל לשון יכול להשיבוע ומי שנשבע ואומר יעזור לי ד"יאו והתורה הזאת המונחת לפניו. רנט

דיני ערב.

- ראובן הלזה לשמעון מעות ולוי נעשה לו ערב בעד שמעון ואחר זה טען שמעון פרעתי לראובן שלא בפני לוי וראובן אומר לא פרעת ולוי הערב אינו יודע אם פרעו שמעון אם לאו אם יגבה חובו מן הערב. קסג
- ראובן תובע מעותיו משמעון ויש לו ערב והלזה טוען שנתנם לו במתנה. קסד
- ראובן ושמעון שנתערבו לגוי עבור לוי ולוי העני והלך ראובן לדור במקום אחר וגבה הגוי כל חובו משמעון צריך ראובן לפרוע לו החצי. קעב

דיני מכירה ואונאה ומקח טעות.

- דין ראובן מכר חפץ והיה סבור שהיה של זהב והוא של כסף ואומר ראובן בשעה שקניתו מן הגוי רצית לקנותו וגם לא ידעתי שאינתיך וגם מי נתן שבר השליח. קיא
- דין ראובן שמכר סוס לשמעון עבור יין והניח ראובן היין ברשות שמעון ובא גוי ונטל הסוס ואמר שננבב לו. קיב
- דין ראובן שהיה מחזיר אחר קרקע לקנותו מגוי ושמעון נדר לו שלא לקנותו והלך וקנאהו. קכג
- דין פשוט שמכר חלקו קודם חלוקה אם מכירתו מכירה. קיא
- דין ראובן שמכר סוס לשמעון ונמצאו בו מומין שמעון אומר שברשות ראובן היו וראובן אומר ברשותו נולדו בו מי נאמן. רלג
- דין ראובן רוצה למכור ביתו ושמעון אומר שיש לו עליו ערעור אך שאינו חפץ עתה לירד לדין. רלח

דיני חזקת קרקעות ומצרנות.

- דין ראובן שהיה לו בית אצל הגוי ופתח בו חלונות שלא כדין והחזיק ג' שנים בפני הגוי ועתה מכר הגוי הבית לשמעון וא"ל בשעת המכירה יש לך לבנות נגד חלונותיו. קט
- דין ראובן שלקח קרקע מן הגוי ורפס ביה פורתא וקודם שנתן המעות בא שמעון ופתח בו חלונות אי היו חזקה. קי
- דין ראובן ושמעון ולוי שותפים בבית ומת שמעון והניח חלקו לדי' בניו אם יכולים בני שמעון לעכב על ראובן מלחלוק מאחר שאין לכל אחד מהם שיעור חלוקה וכמה שיעור חלוקת הבית. קעו
- דין אם ראובן יכול להכריח שותפו שיטול חלקו במערב והוא יקח חלקו במזרח אצל קרקע שלו. קעט
- דין בני העיר שבנו על יסוד חומת ראובן ושוב נתנו לשמעון כח במגדול ובנה שם בנינים וראובן אומר שהגוים העבירו עליו הדרך. קפ

סימן

דין שמעון שבנה כנגד חלון של ראובן שחייב לסותרו אם לא בא מחמת טענה אפילו החזיק כמה שנים.

קפא

דין ראובן שסמך בנינו על החומה שבנה שמעון משלו ועל קרקע שלו שחייב ראובן לסתרו.

קפב

דין ראובן שהכניס מחיצה תלוי' בכאר שבינו ובין שמעון בחלק קרקע של שמעון שחייב להסירה משם ולבנותה באמצע הבאר.

קפג

דין מי שהחזיק בשל חבירו ברוחב יסוד החומה החזיק כל שכנגדה ולמעלה ואם כנס לתוך שלו יכול להחזיר ודין דנשבעי' על הקרקעות היסת.

קפד

דין שמעון שטען על ראובן שסתם מוצא מים שהיה לו מגנו לתוך חצרו והלה כופר ועוד טוען שהוא בעצמו בנה בנין במקום שהוא אומר שהיה שם המוצא.

קפה

דין ראובן שסמך צנור שלו של אבנים אצל כותל של עין של שמעון ושמעון טוען שמויקו. דיין ראובן יש לו גומא בחצירו סמוך לחומת אבנים של שמעון וטוען שמעון חפירתך שמקלחין בו מים מקלקלת חומתי.

קפו

דין הבא מחמת ירושה אי אית ליה סהרי דדר ביה אבוה חד יומא ואיהו תלת שנין או אפכא טעני' ליה מאי דמצי אבוה למטען ואינו נשבע להחזיק מה שבירו.

קפז

דין ראובן הבא לסמוך כותלו לחלונו של חבירו מן הצד כמה יש להחזיק.

קפח

דין חלוקת הבית אם יש לאחד בו ב' חלקים בחלק א' יש בו דין חלוקה ובחלק אחר אין בו דין חלוקה אם יכול לומר איני רוצה שיהיה ב' חלקים ביהר כדי לבטל החלוקה.

קצ

עוד כדן זה אם הבית עתה פתוח לרה"ר לצד צפון ואם יחלקו הבית יצטרך לפתחו למכוי אחד הסמוך למערכו והחצר עומד בדרומו של בית ואמה הסמוכה לרה"ר טובה כפליים מאמה העומדת לדרומה כי הוא רחוק מרה"ר איך יחלקו.

קצא

ואם עובי החומה במנין ד' אמות ומחזיק יש למדוד השפחים בגודל.

קצב

דין בית שיש בו הרבה שותפים מקצתן יש להן בו דין חלוקה ומקצתן אין להן אם אותם שאין להם יכולים לעכב על שיש להן.

קצג

דין דשומא צריך להיות ע"י ב"ד.

קצה

דין אם יפול לאחד ה' אמות ולאחר ג' אמות אם בעל החמש אמות יכול לומר לבעל הג' טול אתה ממני אמה כדי להשלים שיעור חלקך לדי' אמות.

קצו

ואם יש לא' כדי חלוקה בחצר הרחוק מרה"ר ואין לו כדי חלוקה בבית הסמוך לרה"ר אם יכול לומר א"א לחלוק הואיל ובמקום הקרוב לרה"ר אין בו דין חלוקה.

קצז

דין כותל שבין שני שותפים שכל אחד יכול להכבירו בכנינים כמנהג המדינה ודין זיוין הבולטין מן הכותל.

קצח

דין ראובן שהיה לו קרקע על מיצר שמעון והחליף עם לוי בקרקע וכסף ועשה רמיה בתנאי שלא יתרצה לקח מעות עבור הקרקע וזלתי אותו קרקע והלך שמעון המצרף וערער וקנה בקרקע של לוי חלק אחד מיהודה שותפו של לוי כדי להשלים תנאו של ראובן אם זכה לוי בקרקע או לא.

קצט

דין ראובן שהערים ללות לשמעון על קרקעו כדי לסלק המצרף ולקנותו בצאת השנה אם תועיל לו ערמתו.

ר

אם דינא דבר מצרא שיך בכתיים.

רכט

דין משכנתא אי אית בה דינא דבר מצרא ודין אריא אברחית לך מנכסך. סס"י קנג

רמא

דין המשכיר בית לחבירו אם יכול שוב למכרו ולהקדישו.

סימן

דיני אסמכתא.

דין אם אסמכתא קונה לגבי גבות. צט
 דין אם שייך אסמכתא נבי משכון או לא. קב
 דין אם אסמכתא קונה בכ"ד חשוב. קו

דיני שכירות.

דין ראובן ושמעון חתנו שהיה להם בית בשותפות והשכיר ראובן לשמעון חתנו חלקו ברבר קצוב לשנה כל ימי חיי שמעון אם ראובן יכול למכור חלקו או שמעון חלקו וכה שיש לו בחלק חמיו. קער
 דין קהל ששכרו חזן לג' שנים וחזרו אם חייבים לתן לו כל שכרו. רלד
 דין ראובן ששכר בית משמעון אם יכול ראובן להשכירו לאחרים ולהוסיף בה דיורי'. רלו

דיני שאלה ופקדון.

דין ראובן שאל פקדון משמעון והשיב לא נתת לי כלום אבל אשתך קודם הנישואין נתנו לי שאתנם אחר מותה לכניה הראשונים ונתחייב שבועה ושוב הודה לראובן אם יכול להורות לחובת יורשיה ודין קנין בטעות. צה
 דין ראובן ששאל ספר משמעון לשעה אחת ולהחזירו מיד ובתוך כך נפלה דליקה בבית ראובן והיה מוכרח לברוח מפני הסכנה ונשרף הספר ודין אם ראובן שאל ספר לשמעון ע"מ שישאל גם הוא לו ספר וכן עשו אם דינם כשומרי שכר. רא, רנב
 דין ראובן שהפקיד פקדון ביד שמעון ובא לוי ותפס הפקדון מידו עבור חוב ששמעון חייב לו וראובן אמר מה לך אצל ממוני ושמעון מודה שהפקדון של ראובן. ריג
 דין ראובן ששלח פקדון לשמעון ביד לוי והלך לוי למדה"י אי אמרינן חוקה שליה עושה שליחתו בממון. ריד
 ואם הודה שמעון שהפקדון בא לידו אבל אמר החזרתיו ללוי וראובן אומר לא צויתי להחזירו ללוי. רטו

דיני שלוחין ושותפין.

דין שנים ששותפים בחוב אחד ורוצה האחד לעכבו ואמר לחבירו קח לך חלקך מן הגוי. קלא, קע
 דין ראובן ושמעון שהיו שותפים בחוב וטוען ראובן קלקלת את חובי כי מחלת אותו. קלד
 דין אחד שקבל מעות מחבירו להשתתף בריוח א' והריוח בשאר דברים אם יחלוק עם חבירו ודין המקבל למחצית שכר ושנה תנאו ומוסר לבניו הקטנים. קסב
 דין ראובן ושמעון שיש להם חוב בשותפות אם יכול האחד להקנות לשותפו חלקו בקנין. קסח
 דין ב' או ג' שותפי' התובעים את היחיד אם הוא יכול לבוסם שאחד יטעון בשביל כולם. קעו
 דין ג' שותפי' בחוב שחייב להם גוי ואחד מן השותפי' פטר את הערבים שנתערבו לפדות המשכנות עפי' כתב מווייף שהביא מב' שותפי' האחרים. קעא
 דין אי אמרי' חוקה שליה עושה שליחתו בממון. רב
 דין המרשה את חבירו אם יכול שוב למחול ואם יכול להרשות אחר במקומו בלא נתינת רשות. רבז
 דין גוי שנתן יין לשליח שמעון בחובו והגביהו השליח על העגלה ושוב נתנו הגוי ליהודי אחר אם שמעון יכול להוציא מידו. רמה

סימן

דיני ירושה ומתנה.

- דין אחד שכתב בשטר מתנה מהיום ולאחר מיתתינו תטול בתינו כא' מן הכנים. יח
 דין אשה שהיתה שוכבת על-ערש דוי וחלקה בנדיה ומתה אם יש במתנה ממש. לד
 דין מי שהתנה עם בניו הראשונים קודם שנשא אשתו שנייה שכל בנים שיוולדו לו
 מן השנייה ירשו בשווה חלקם ולא נולד לו כי אם בת אחת. עו
 דין ראובן נשא יבמתו בחיי אביו ומת אביו ואח"כ מת היבם והיה לו בנים איך ירשו. צא, צב
 דין הגותן בית לבנו שאם ימות בלא זרע יחזיר הקרקע לבנותיו ואלמנתו נוטלת
 כתובתה ממנו. צד
 דין נפל הבית עליו ועל אשתו ועל ד' בנותיו יורשי הבעל אומרים האשה מתה
 ראשונה ויורשי האשה אומרים היא מתה אחרונה. צו
 דין ראובן נתן כל נכסיו לבנו ע"מ שיתן לד' בנותיו כך וכך ונפטרה אחת מן הבנות
 בחיי אביה למי יתן הנכסים. קד
 דין ראובן שתובע משמעון פקדון שהפקידה אמו בידו לתתו לראובן בנה לאחר מותה
 ושמעון משיב שאמרה לו אם אצטרך ממנו תנהו לי ואם היא תמות שיתנהו לראובן בנה. רה
 דין לאה שמתה והניחה פקדון ביד שמעון ויש לה שני בנים האחד פה והאחד
 איננו פה והאחד תובע חלקו אם יש לתן לו או לדחותו עד שיבא האחר. רו
 דין לאה שחלקה כל נכסיה במתנת שכי"מ ע"פ עדים הוי' ממה שנתנה לצדקה ומתה
 ושוב ראו מקצת נכסיה ביד ראובן ואומר שנתנם לו קודם לכן במתנת שכי"מ
 ודין מתנת שכי"מ ומצוה מחמת מיתה. רמח
 דין רחל שהיתה חולה ומגו מרעה אפטרא לבי עלמא וחלקה נכסיה בפני עדים ושוב
 אמרה כל אשר יותר מנכסיה על מה שחלקה ינתנו ליתום אחד ולאה קרובתה
 היתה עמה בבית ובשעת חליה נתנה לה מפתחותיה וכשנפטרה נודע שתפסה
 לאה צררי וטוענת מחיים תפיסנא שנתנה לי במתנה. רמט
 דין שטר מתנה בקנין בלא אגב מקרקעי. רנח
 דין ראובן שתובע מאמו ל' ליטרי' צוה אביו בשעת מותו לתן לו ועוד אומר שאמו
 תקעה כפה ליד אשתו לעזורו כל זמן שיש לה שוה פרוטה והיא כופרת. רסד

דיני אפטרופוס.

- דין אפטרופוס שפשע ובאיזה פשיעה הוא חייב. רז
 דין אפטרופוס אם יכולים לסלקו והואך יש להלוות מעות של יתומים. רח

דיני מציאה והפקר.

- דין ראובן שנתן לשמעון מעות לקנות לו חפץ מן הגוי ושכח הגוי מקצת המעות
 לבקשו משמעון אם חייב להחזירם לראובן. קיז
 דין מעמד שלשתן כשהמקבל מתנה הוא גוי ודין גול גוי והפקעת הלוואתו. קיט
 דין ראובן שתפסו הישר ולקח כל מה שבחדרו וגם משל לאה שהיה שם וכשנתפסר
 ראובן נתן לו הישר כל מה שלקח ללאה אם צריך ראובן להחזיר לה או לא
 משום דקנאו ביאוש ושינוי רשות וגם אם צריכה לפרוע עמו בפשרה. קכו

דיני נזקי ממון ומסור ובושת.

- דין ראובן שהלוה מעות לגוי שהיה מושל על היהודים ברבית ונעשו הקהל ערכים
 לפרוע לו ממס שלהם ועתה העבירהו מממשלתו והפסידו המעות ובא לתבוע
 מן הקהל והקהל אינם רוצים לתת הרבית. קיג

סימן

- דין ראובן שחללה מעות לגוי וביא שמעון וא"ל אלוה לך בפחות ותפרע לראובן אם נקרא מוזק נמור או רק רשע.
- דין מציל ממון חבירו והוציא עליו הוצאות וחבירו טוען שהיה יכול להצילו ע"י הדחק. קב
- דין שר שאנס קרקע מישראל ופדאו ישראל אחר. קבא
- דין ראובן ושמעון שנתפסו ושמעון היה עני וראובן היה עשיר והוציא יציאות בשלוחים להוציאם ואמר שעל פיו עשה הכל ושמעון כופר ודין מלמד שהיה לו פקדון ביד בעה"ב ונתפס בעלילה וצוה שלא לפדותו משלו. קבא, קבא
- דין מסור שהעיד עליו ע"א והוא כופר. קלה
- דין מסור אם מותר להרגו בידיים בשעת מסירה ולאחר מסירה. קלו
- דין מי שננבכו ספריו וקנאום אחר ודוחה את הקונה בנתינת המעות רשאי ב"ד להחליט הספרים ביד הקונה. קלח
- דין ראובן שתבע לאה לדין שמסרתו בידי גוים והפסידתו. קמב
- דין ראובן ושמעון שהיו שותפי בחוב אחר וראובן קבל ערבים ותפסו שר שלו והכריחו לפטור החוב. קנז
- דין ראובן שטוען על שמעון שפטר לבעל חובו בלא ידיעתו. רי
- דין שמעון שהלך לשופט וצוה לעכב את של ראובן עד שיעשה לו דין וכוה הפסיד ראובן אי הוי ציית דינא שמעון חייב לפרוע ההפסד. רנה
- דין עשיר שקרא לבחור בן טובים ממור. רנא

דיני מסים וחזקת ישוב.

- אשת קרוש א' נתפסה בעלילה והפקיד השר שומרי' על ביתה ועל בניה ובנותיה למען לא יברחו והאלמנה היתה מוכרחת להצלת נפשה ובניה ורכושה להתפשר עם השר בממון רב אשר נתנה לו למס באיזה ענין מחשבין את המס הזה בינה ובין היוורשי' וכו' ויבואר ג"כ דין האלמנה שתפסה מטלטלי' ואומרת למוונות תפסתי ודין מה יעשו בהממון אשר מסר הקדוש ליד איש אשר אמר לו לכשימות ימסרהו ליד אחיו והוא יודע מה לעשות בו ואם אחיו חייב שבועה שלא עכב משל יתומי' כלום ושאר דינים. יט, כ, כא, כב וכג
- דין מן המס שהורגלו היהודים בכל המלכות לתת בכל שנה אל המלך ועתה נתן המלך קצת מלכותו לבנו ותובעים הקהילות מס מאותם הדרים תחת הבן. קיד
- דין במי שהשר מחל לו מעצמו שלא לתת מס עם שאר היהודים. קטז
- דין בני העיר שהיו שותפים במס והעליל השר על קצת מהם אם האחרים חייבים לסייע ולפרוע. קטז
- דין יהודי הנחלק מן הקהל במס שלא מדעתם. קכב
- דין אם נתפסו הקהל וגם אשת ראובן והוצרכו לתת מס יותר דמי פדיון וראובן טוען טענות כנגדם. קכו
- דין אם צריך לתן מס מקרקעות וספרים. קכא
- דין ראובן ושמעון שנמלטו מן התפיסה והובותיהם שמה אם חייבים במס עם הקהל ויחיד שיש לו דין ודברים עם הקהל. קל
- דין הפורש מן הצבור בלי להשתתף עמהם כנים של צדקה ובחילוק אורחים ובמסים. קלב
- דין יהודי הדר בעיר ונתן מס לשר לבדו והלוח כסף ליהודי אחר הדר באותה העיר אם אותו היהודי צריך לתן מס מן הכסף עם הקהל. קלג

סימן

דין בני העיר מתקנים תקנות העיר ע"פ רוב המהוננים ודין רשאי להסיע על קיצותן
ודין יוצא מן העיר.

קמ

קמא

דין בני העיר השותפים במסים אינם רשאים לחלק אלא מדעת כולם.
דין ראובן הדר ביישוב ומתירים לו הישוב מומן לומן ופתאום אומרים לו לצאת ואין
רוצי' להתיר לו יותר אם צריך לצאת מיד או יתנו לו זמן עד שיסרעו לו חובותיו. רמד

ענינים נפרדים.

כח. עמ

אם האב יכול לעכב את בנו מלעלות לארץ ישראל.
אשה שאינה רוצה לעלות אם יש עונש שיגרשנה כדי לעלות ולמה צו הגדולים

עמ

לבניהם לחזור משם.

קג

קושי' על פירש"י בפ' מרובה דף ס"ג.

רמו

קושי' על הא דב"מ פ"ז ע"ב דילפי' בקמה.

רמו

הערה על הא דפליגי רב ושמואל במגילה כ"ב ע"א דרב אמר דולג וכו' איך שכחו מנהגם.
הערה אהא דאבעי' לן בנדרים ל"ה ע"ב אי כהני שלוחי דרחמנא א"כ למה הוצרכו

ריו

לתקן מעמדות.

ריה

קו' על רש"י מנחות ו' ע"ב דאיך הקריבו מנוח ושמואל בכמות.

רבה

קו' על הא דא"י ב"ק ס"ז ע"א גם לבי' קשיא.

רכו

קו' אהא דא"י מנחות כ"א ע"א תקריב אפי' בשבת אמאי צריך קרא.

רמג. רמד

קו' אהא דא"י בניטין פ"ה ע"א חוץ מתרומותך מהו.

כתב יד פראג.

שער שלישי.

סימן א. היא בד"פ סי' תקמ"ט. ג. ד"פ סי' תתקנ"א.
 ב. ד"פ סי' תתק"ן. ד. ד"פ סי' תתקנ"ג.
 ה. מעשה הי' שנתן אחד להכירו חפץ להוליכו לקולניא למכרו והלך למקום אחר והי' מלינים על זה שמכר החפץ יותר ביוקר ממה שהורה ואמר הבעל של חפץ כך וכך אומרי' לי שלקחת יותר ממה שהורית לי ואותו השיב עשה שבועה שלקחתי יותר והטיל ר' השבועה על המוכר שלא לקח יותר כי אותו לא היה יכול לישבע שלא היה יודע היאך מכרו זה כי לא היה שם וכן הורה הר"פ.

ו. היא בד"פ סי' תשמ"ח.	ל. ד"פ סי' תשע"ד.
ז. ד"פ סי' תשמ"ט.	לא. ד"פ סי' תשע"ה.
ח. ד"פ סי' תש"ן.	לב. ד"פ סי' תשע"ו.
ט. ד"פ סי' תשנ"א.	לג. ד"פ סי' תשע"ז.
י. ד"פ סי' תשנ"ב.	לד. ד"פ סי' תשע"ט.
יא. ד"פ סי' תע"ד.	לה. ד"פ סי' תש"פ.
יב. ד"פ סי' תשנ"ג.	לו. ד"פ סי' תשפ"א.
יג. ד"פ סי' תשנ"ה.	לז. ד"פ סי' תשפ"ב.
יד. ד"פ סי' תשנ"ו.	לח. ד"פ סי' תשע"ח.
טו. ד"פ סי' תשנ"ח.	לט. ד"פ סי' תשפ"ד.
טז. ד"פ סי' תש"ס.	מ. ד"פ סי' תשפ"ד.
יז. ד"פ סי' תשס"א.	מא. ד"פ סי' תשפ"ג.
יח. ד"פ סי' תשס"ב.	מב. ד"פ סי' תשפ"ה.
יט. ד"פ סי' תשס"ג.	מג. ד"פ סי' תשפ"ו.
כ. ד"פ סי' תשס"ד.	מד. ד"פ סי' תשפ"ז.
כא. ד"פ סי' תשס"ה.	מה. ד"פ סי' תשפ"ח.
כב. ד"פ סי' תשס"ז.	מו. ד"פ סי' תשפ"ט.
כג. ד"פ סי' תשס"ו.	מז. ד"פ סי' תש"ן.
כד. ד"פ סי' תשס"ח.	מח. ד"פ סי' תשצ"א.
כה. ד"פ סי' תשס"ט.	מט. ד"פ סי' תשצ"ב.
כו. ד"פ סי' תש"ע.	נ. ד"פ סי' תשצ"ג.
כז. ד"פ סי' תשע"א.	נא. ד"פ סי' תשצ"ד.
כח. ד"פ סי' תשע"ב.	נב. ד"פ סי' תתק"ס.
כט. ד"פ סי' תשע"ג.	

נג. ראובן תבע מאלמנה ואמר תנאי עשיתי עמך ונתתי לך מעות שתתן לי אחרי
בארפורט ואם לא יתנו לי לשם כל מה שיעמוד לי מזה בהוצאה ובשלוחים
שזה תפרע לי וכשבאתי לשם רחוני ולא נתנו והוצרתי לשלוח ג' שלוחים בעבור זה
והוצאתי ג' ליטרי' אותן אני תובע והשיבה איני יודע מזה ישבע מה חייב לו ואשלם
לו ועוד תובע ראובן שכר טרחו ג'ל שזה אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא ואפי' אם
אם היה בקנין כיון דלאו בכ"ד חשוב הוא לא קניא.

נד. כל שטוען על חבירו נתתי לך רבית מידי לידך אין ממשות לדבריו דאין אדם משים
עצמו רשע. ידריה בן הר"ר ישראל. (תשו' זו היא בד"פ סי' תרצ"ו בלשון אחר).

נה. ראובן טוען על המלמד לא למדת בני כדן ובטלת כך וכך שבועות ג'ל אחרי
שראובן מוחק בשכירות ישבע שכדבריו כן הוא ויפטור או יחפוך השבועה
על המלמד אם ירצה.

נו. אין מולחין צנון וביצה בשבת מפני שהמלח מעבדו והוי מתקן אמר רב נחמן
ממלח לא מלחנא טבולי ודאי מטבילנא. (שבת ק"ח ע"י"ש דר"ג לא קאמר
אלא בצנון אבל ביצה מסקי' התם דשרי למלוח).

נז. זה הכלל הכל לפי המנהג שבעיר כדתני' פ' הגזול בתרא (קמ"ז ע"ב) שיירא
שהיתה מהלכת במדבר ועמד עליה גיים לטורפה מחשבי' לפי ממון ולא לפי

הנפשות אם שכרו תייר לפניהם מחשבי' לפי הנפשות ובלבד שלא ישנו ממנהג החמרין
אלמא אולי' בטר מנהגא ותניא נמי התם ספינה שהיתה מהלכת בים ועמד עליה נחשול
לטבעה והקילו ממשאה מחשבי' לפי הנפשות ואין מחשבי' לפי הממון ובלבד שלא
ישנו ממנהג הספנין אלמא בטר מנהגא אולי'. ואם אין מנהג קבוע בעיר חוי' אם הוא
לצורך בנין חומת העיר ומגדלותיה ולשמירה ודאי יש לתן מן הבתים וגם מן הממון
כדתני' פ"ק דב"ב (ז' ע"ב) בני העיר כופין וא"ו לבנות חומה לעיר ודלתים וברית דבעי'
מיני' ר"א מר"י כשהן גובין לפי שבה ממון הם גובי' או לפי קירוב בתים הם גובי' א"ל
לפי קירוב בתים גובי' ואלעזר ברי קבע בה מסמורת (א) ואיתנהו לתרוייהו לישני וקמ"ל
לשנא קמא דאולי' בטר ממון ולא בטר נפשות במקום שהולך על הממון ולא על
הנפשות ואם הולך על שניהם אז גם לפי שבה ממון הם גובי' ולא לפי שבה אדם לבד
וקמ"ל לשנא אחרנא דאולי' נמי בטר קירוב בתים אלמא יש לתן מס מן הבתים וראי'
לדברי במקום שהולך על נפשות ועל ממון שיש לתן משניהם מדקתני שכרו תייר
לפניהם מחשבי' אף לפי נפשות.

נח. ואם יש בתים גבוהים שעושים לשאר בתים עין צריך לתן יותר ומחשבי' לפי זה
שגורם העין וראיה לדברי מדקתני מחשבי' לפי משאוי אלמא מי שגורם ההיזק

משלם ההיזק יותר. ולא מבעי' אותם שיושבי' בתוך העיר שצריכי' לתן מבתיהם אלא
אפי' אותם שיושבי' חוץ לעיר יש להם לתן מס מבתיים שלהם כדתנן (א) במס' כלים
ומייתי לה בפ' האיש מקדש (ג"ד ע"א) ובפ' שני דייני' (ק"ו ע"ב) חומת העיר ומגדלותיה
באי' משיירי הלשכה ואמאי לא יבנו בני ירושלים עצמן משלהם אלא משום דירושלים
לא נתחלקה לשבטים ולכל ישראל יש להם ישוב בה הלכך באי' משירי הלשכה שנתנו
כל ישראל ותני' בתוספתא (דב"מ פ"א) מי שיש לו בית בעיר (ב) אחרת בני העיר משעבדי

נז. (ב) זהו לשנא בתרא שם אבל בליק הכי בעא ר"א מר"י כשהן גובין לפי נפשות
גובין או דלמא לפי שבה ממון גובין א"ל לפי ממון גובין ואלעזר בני קבע בו מסמורת ומעתה
יובנו דברי רבנו דפסק כב' לישני וא"ש.

נד. (ב) ליתא במס' כלים וצ"ל שקלים והוא שם בפ"ד משנה ב'. (ג) בתוספתא איתא
בחקר אחרת.

אותו לחפור עמהם בורות שיחי' ומערות ושאר כל הדברים אין משעבדי' אותו היינו דברים דלא שייכי בבתי' אבל לא ממעט עניני שמירת העיר ולכאורה משמע הכי מדתנ' בני העיר כופי' וא"ו לבנות לעיר חומה ודלתים ובריה דוקא וא"ו שכולן דרין באותה העיר אבל אם אין דרין בעיר אין כופי' לחומה דלתים ובריה כי אם לבורות שיחין ומערות דאשכחן חילוק והכל לכריא פתיא אפי' רבנן (ב"ב ח' ע"א) פי' לברות בור מים וקיי"ל הכל לאגלויי גפא לבר מרבנן (שם) פי' סתימת שערים ולכי דייק בה שפיר לא מצוי' לפרש בה הכי דהא גבי חצר נמי תנן כופי' בני חצר וא"ו לבנות בית שער ודלת לחצר ולא מצוי' למימר דוקא וא"ו שכולם דרים באותו חצר אבל מקצתו דרים בחצר אחרת ויש להם בתים באותו חצר אין כופי' אותן לבנות שער ודלת לאותו חצר דהא תניא נמי בתוספתא ברישא מהא דמיייתי' לעיל מיני' מי שיש לו בית בחצר אחרת בני חצר משעבדי' אותו לעשות עמהן דלת ונגר ומנעול לחצר ושאר כל הדברים אין משעבדי' אותו ואם היה שריו עמהם באותו חצר משעבדין אותו על הכל. אבל שאר מסים קצבתן שנותנים בכל שנה למס לשר או לערוגים וכו' מחמת הרוחים שמרויחי' בעיר אין לתן מן הבתים אבל אם יש לו שנים או שלשה בתים שפורעים יש לתן מהם מ"ש מרווח אחר אבל מבית דירה לא יתן כמו אדם אחר אבל אם השר רוצה שיתנו כל אשר להם או חצי ממונם או סכום גדול שאינו חושש מאין לוקחי' אותו או יתנו מן הכל ואפי' מן הבתים.

נמ'. ירושלמי דב"ב פ"ק (הלכה ד') אמר רבי לא כיני אורחא דמאן דמתפרנס מיבעיא ליה שור שנאמר הון עשיר קרית עוון מכאן למדנו שעל הפרנסים לבנות חומת העיר. ואל ישנה אדם מן המנהג כדאמר בפסחים פרק מקום שנהגו (נ' ע"ב) ובבראשית רבה פ' וירא אליו עיילת לקרתא הלך בנימוסאה ובפ"ק דתענית (י"א ע"ב) ובירושלמי פ' מקום שנהגו (ה"א) ובאגדתא דשיר השירים דמנהגא מלתא היא.

ס. אחד מחשובי העיר וגברא אלמא היה אומר לראובן ולשמעון אני חייב לבעי'י שלכם ועלי' לפטרו כנגדכם באו ואתן לכם משכון והלכו ויהי כבאם אל ביתו הביא לפניהם חתיכות פסקי בנדים וראובן ראה בנד אחר מ"ב אמות אמר ראובן אני רוצה לקנות בנד זה לכבוד שבת ובקש מן הגוי לתת לו ונתן לו בב' זקוקים לבנות לו בחובו וכן אמר הגוי פרעתי ב' זקוקים והגוי היה חייב להם כמו כן מצד אחר על משכנות וכשפסק ראובן עם הגוי עבור הבנד ונמר המקח אמר שמעון לראובן יש לך לתן לי זקוק א' המגיע לחלקי השיב ראובן לא אתן לך מאומה כי כל עצמי שקנתי הבנד לא עשיתי אלא כדי שאסתלק מן הגוי ולקחתי אותו לחלקי ענה שמעון ואני מה אעשה אמר ראובן קח גם אתה ממנו בנד כאשר לקחתי אמר שמעון אינו חפץ לקנות בנד אמר ראובן איכי יהי לך אשר לך אמר שמעון ברצון ויפה עלי' והנה נתן להם הגוי שאר חתיכות והלכו להם ועתה נפגור הגוי וזה ד' שנים שנשתהו המשכון בידם מכל מה שהיה חייב להם הגוי ונשתקעו כולם אכן אותם שאר החתיכות החזירו לגוי בחייו על שאר משכנותיו שהיה בידם משלו והמשכנות אינם שוים הקרן שהיה חייב להם הגוי ועתה רוצה שמעון לקח ב' זקוקים לפניו ולחלוק המותר בשוה עם ראובן וראובן אומר לא כי אלא הב' זקוקים לקחתי והצלתי לעצמי כמו שאמרתי לך למול לפנים ב' זקוקים אלא חסרון המשכונות יהיה לאמצע על שנינו איש כפי המגיע לו הדין עם מי.

תשובה. הדין עם ראובן בכל טענותיו ולא מבעיא אם ראובן משך את הבנד שאין לו לשמעון עליו כלום דגוי אסתלק במעות החוב דהיינו נתינת המעות כדאמר פ' חזקת הבתים (נ"ד ע"ב) גבי נכסי הגוי הרי הן כמדבר כל המחזיק בהן כו' וראובן משך תחלה הרי קנה והחזיק בבנר. וא"ת אין משיכה שייכא בקנין מגוי כדאיתא בבבורות פ'

הלוקח (י"ג ע"א) ארשב"ל א"ר אושעיא ישראל שנתן לגוי כו' מיד עמיתך במשיכה מיד גוי בכסף וא"כ הרי היא ברשות שניהם לא היא כיון שאמר ראובן הבנדר הזה אני רוצה לקנות לבנדי שבת וכן עשה. הרי הוא קנה לבדו ומה יש לו לשמעון עליו ואם מפני שאמר הגוי לשניהם מברתים ודמי לזה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי ואוקימנא במקח וממכר הא לא דמי דהתם טענו תרוייהו לכל א' נתרצה המוכר הגוי. (א) ואם מפני שהם שותפים ולא מצי פלגי בלא דעת שניהם כדאיתא פ' המקבל (ק"ה ע"א) הא אמרי' בהגוזל בתרא (קט"ז ע"ב) שיירא שהיתה כו' עד אמר רמי בר חמא הכא בשותפים וכגון זה שותף חולק שלא לדעת חבירו אמר פלגי לא אמר לא פלגי וכ"ש הגוי היה אלם כיון דאמר ראובן אני רוצה לקנות אז פלגי ואפי' היה שמעון מפסיד הכל מן הבנדר לחלקו יקבל שמעון לקחת כנגדו כמו כן. ולא לקח עד שנתקלקל הבנדר מה יכול ראובן בקלקול הבנדר ולמה לא לקח שמעון מיד טרם נתקלקל כ"ש בנדרן זה שהיה להם משכון הרבה והחזירו לגוי למה יפסיד ראובן ועוד הלא אמר ראובן קח לך. וההפסד יחלקו איש איש כפי המגיע לחלקו ואין לומר כיון דשותפים היו יחלקו בשוה דאמר שמואל (כתו' צ"ג ע"א) שנים שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתים השכר לאמצע פ' יחלקו בשוה והיה ההפסד ומ"ש ועוד דתניא בתוספתא ג' שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתים וזה ג' מאות ונגנב מהם השאר מביאים לאמצע וחולקים פ' כל א' בשוה היינו דוקא לפי שבתחלה (כאן איכא חסרון בכ"י).

סא.	היא בד"פ סי' תר"ס.	עג.	ד"פ סי' תרס"ח.
סב.	ד"פ סי' תרס"א.	עד.	ד"פ סי' תרס"ט.
סג.	ד"פ סי' תרס"א.	עה.	ד"פ סי' תר"ע.
סד.	ד"פ סי' תרס"ב.	עו.	ד"פ סי' תרע"א.
סה.	ד"פ סי' תרס"ג.	עז.	ד"פ סי' תרע"א.
סו.	ד"פ סי' תרס"ד.	עה.	ד"פ סי' תרע"ב.
סז.	ד"פ סי' תרס"ה.	עט.	ד"פ סי' תרע"ד.
סח.	ד"פ סי' תרס"ו.	פ.	ד"פ סי' תרע"ה.
סט.	ד"פ סי' תרס"ז.	פא.	ד"פ סי' תרע"ו.
ע.	ד"פ סי' תרס"ז.	פב.	ד"פ סי' תרע"ו.
עא.	ד"פ סי' תרס"ז.	פג.	ד"פ סי' תרע"ח.
עב.	ד"פ סי' תרס"ז.	פד.	ד"פ סי' תרע"ט.

פדה. שאל רבינו ברוך את רא"מ על מעשה בראובן שצוה וקובל לקהל על יתומים קטנים בני שמעון שיעמידו להם קהל אפטרופוס כי יש לו עליהם דין על קרקע שירשו מאביהם ואמר ראובן שיש לו היוק מבני שמעון ע"כ רוצה שיעמידו להם אפטרופוס נ"ל דאין בנו כח להעמיד אפטרופוס ליחמי בכה"ג לחובתן כ"א דוקא לזכותן כגון אם יש להם תביעה על אחרים וראיה מפרק חזקת הבתים (ל"ג ע"א) גבי רבה בר שרשום ויל הדר ארעא למריה ולכי גדלי יתמי אישתעי דינא בהדיהו משמע אבל כל זמן שלא גדלו אין להעמיד אפטרופוס וכן פ"ק דבי"ב (ו' ע"ב) ההוא שטרא דיתמי דנפק עליה תברא אר"ג לא מגבא מגבי' ביה ולא מקרע קרעו' ליה כו' ולכי גדלי יתמי אישתעי דינא בהדיהו ובהגוזל בתרא (ק"יב ע"א) גבי עובדא דבר חמוה טריק גלי באפיה דר' ירמיה מייתי הא דרב אושעיא תינוק שתקף בעבריו וירד לתוך שדה חבירו ואמר שלי הוא אין אומרים נמתין לו עד שיגדיל כו' ומסיק שאני התם דליל חזקה דאבוה אבל היכא דאית

ליה חוקה דאבוה יש להמתין עד שיגדלו והא דפרק שור שננה ד' וה' (ל"ט ע"א) שור של חרש וכו' מעמידים אפטרופוס כו' מוזק שאני ובגמטין פרק השולח (מ' ע"א) זמוקמינן ליה לינוקא י"ל משום פריה ורביה שאני וכגון שהקטן בעצמו אינו עושה ההיזק בידים לאחרים ובשילוחי זה בורר (ל"א ע"א) גבי ההוא ינוקא דתבעוה בדינא קמיה דר"ג מצנין למימר דהתם מיירי כגון שהוא בן י"ג א"ג מיירי כגון שתקף בעבדיו וירד וכו' וקשה בפ' ב' דיני גירות הלכה העורר על השדה (ק"ט ע"ב) ובמס' גיטין פרק הנוקין (נ"ב ע"א) אין מוכרים ברחוק כו' אא"כ נטלו רשות מב"ד וקו"ל דאין נזקקים לנכסי יתומים אא"כ רבות אוכלת בהם והלכך לאו כל כמיניה להעמיד אפטרופוס ליתמי לחובתן. ברוך כר' שמואל. וראב"ן כ' אין מעמידים אפטרופוס ליתומים אא"כ יוציא עליהם שטר דאמר רבא (ב"ק ק"ב ע"ב) הלכתא מקיימים השטר שלא בפני בע"ד ואין מקבלין עדות אלא בפני בע"ד שנאמר והועד בכעליו.

פו. בבב"ב פ"ק (ה' ע"ב) אבעיא להו תבעו לאחר זמנו וא"ל פרעתין בתוך זמנו מהו מי אמרינן אפילו במקום חוקה מה לי לשקר פי' במקום חוקה אי בעי אמר פרעתין בזמנו ונאמן דמה לו לשקר ולא להאמינו או דלמא במקום חוקה לא אמרי' מגו דאי בעי אמר פרעתין בזמנו מה לי לשקר ולהאמינו ת"ש כותל חצר שנפל כו' האומר לחבירו מנה לי בידך א"ל הן למחר א"ל תנהו לי נתתו לך פטור אין לך בידי חייב מאי לאו נתתו לך פרעתין בזמנו אין לך בידי דא"ל פרעתין בתוך זמנו וקתני חייב אלמא במקום חוקה לא אמרינן מה לי לשקר לא נתתו לך דא"ל פרעתין בתוך זמנו אין לך בידי דא"ל להר"ם שכל האומר לא ליתני כאומר לא פרעתי דמי ופירש"י דאלו אמר פרעתי נאמן ואפי' בפני עדים הלוהו דקו"ל בשבועות דהמלוה בעדים א"צ לפרוע בעדים. מה לי לשקר פי' ולהימניה ריש פ"ק דביב.

פז.	ד"פ סי' תרפ"א.	צז.	ד"פ סי' תרצ"ב.
פח.	ד"פ סי' תרפ"ב.	צח.	ד"פ סי' תרצ"א.
פט.	ד"פ סי' תרפ"ג.	צט.	ד"פ סי' תרצ"ג.
צ.	ד"פ סי' תרפ"ד.	ק.	ד"פ סי' תרצ"ד.
צא.	ד"פ סי' תרפ"ה.	קא.	ד"פ סי' תתקנ"ד.
צב.	ד"פ סי' תרפ"ו.	קב.	ד"פ סי' תתקנ"ה.
צג.	ד"פ סי' תרפ"ז.	קג.	ד"פ סי' תתקנ"ו.
צד.	ד"פ סי' תרפ"ח.	קד.	ד"פ סי' תתס"ד.
צה.	ד"פ סי' תרפ"ט.	קה.	ד"פ סי' תתקנ"ז.
צו.	ד"פ סי' תר"ן.	קו.	ד"פ סי' תתקנ"ח.

קז. בפ' נערה (מ"ח ע"א) לא כל הימינו שיעשיר בניו ויפיל עצמו על הצבור. מלמד א' היה נתפס והניח מעות ביד בעל ביתו וצוה לו שלא לפרותו ויש לו והביא ראיה לפרותו בע"פ דלאו כל הימינו להפיל עצמו על הצבור ועוד הרבה ראיות ובתשו' פירשתי [והיא בארוכה בד"פ סי' ל"ט].

קח.	ד"פ סי' תתקנ"ט.	קז.	ד"פ סי' קל"ה.
קט.	ד"פ סי' תתקנ"ט.	קי.	ד"פ סי' קל"ה.
קיב.	דפוס קרימונה בשלימות כסי' י"ב ובד"פ סי' ת"ץ בקיצור.	קיב.	ד"פ סי' קל"ז.
קיג.	ד"פ סי' ק"ל.	קיד.	ד"פ סי' קל"ז.
קיד.	ד"פ סי' קל"א.	קיז.	ד"פ סי' קל"ז.
קטו.	ד"פ סי' קל"ב.	קיט.	ד"פ סי' קל"ט.
קטז.	ד"פ סי' קל"ד.	קכ.	ד"פ סי' קי"מ וקמ"א.

קכא. ד"פ סי' קמ"ב. קכב. ד"פ סי' קמ"ג. קכג. ד"פ סי' תקפ"ה. קכד. ד"פ סי' תקפ"ו. קכה. ד"פ סי' תקפ"ז. קכו. ד"פ סי' תקפ"ח. קכז. ד"פ סי' תקפ"ט. קכח. ד"פ סי' תקפ"י. קכט. ד"פ סי' תקפ"יא.

קכט. בהגוזל בתרא (ק"ד ע"א) דא"ל אריא ארבעת אמצראי מכאן אני מביא ראייה דראובן שלוח מן הגוי והעמיד לו שמעון ערב שחייב אע"פ שראובן טוען פרעתי לגוי חייב לסלק את שמעון מן הגוי אם הגוי תובעו אע"פ שהגוי תובעו שלא כדין משום דא"ל אריא ארבעת אמצראי וצריך לסלוקי ואני שמעתי שדבר זה אינו אלא תקנת הקהלות שאלי"כ אין אדם מתערב לחבירו נגד הגוי ורואה אני שאין אנו צריכים לתקנה כי דין גמור הוא כדפרי' דבעי לסלוקי עד שיאמר הגוי פטור הוא אבל אם שמעון מודה שהגוי פטור מתחלה ועכשיו חוזר הגוי וטוען לא נפרעתי מעולם כל כה"ג שהגוי בא עליו בעלילה אינו ג"ל שיהיה ראובן חייב לסלקו דלא מקרי מחמתיה שכיון שהגוי מעליל עליו כך היה יכול לומר נגבת לי כך וכך כיון דבדיניהם נפטר מיניה וצ"ע. מאיר בר' ברוך נ"ע.

קל. בהגוזל קמא (ק"י ע"ב) אלא מעתה יבמה שנפלה לפני מוכה שחין תיפוק בלא חליצה. מצאתי כתוב בתשו' הגאונים יבמה שנפלה לפני המשומר דפטורה מן החליצה ומן היבום היכא דליכא יבם אחר אלא הוא ולא הביאו שם ראייה לדבריהם וכ' רש"י בתשו' אחת (א) דלא סמכינן עלה כלל דאע"פ שחטא ישראל הוא לכל דבר ואם קדש קידושיו קידושין וחולין ולא מיבם ונ"ל להביא ראייה לדברי הגאונים מדפריך הכא אלא מעתה יבמה שנפלה לפני מוכה שחין תיפוק בלא חליצה דאדעתא דהכי לא קדשה נפשה מעיקרא ומשני מינח נייח לה טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלא אי"כ לגבי משומר דל"ל הכי דאנן סהדי דלא ניחא לה להתייבם לו כי יעבירנה על דת לבא בגווה ושאלו למורי מארפורט על יבמה שהיה לה (ב) שני יבמים הגדול משומר והקטן הלך למדה"י אם המשומר יכול לחלוץ לדברי הגאונים מפני תקנת עיגון והשיב שלא לעשות מאחר שיש לה יבם ישראל ואוליגן הכא לחומרא והכא לחומרא.

קלא. ראובן ושמעון דרים בבית הגר שמת וכל אחד טוען החוקתי בו ובאת עלי ואין עדים ברבר דין זה שנשים אוחזים בשלית ויחלקו בשבועה.

קלב. ועל (א) כהן שנושא את כפיו צריך טבילה (גליון). הנך לדברי דנהוג עלמא כהנך תלת סבי מנהג כשר דא"צ לתפלה כתבור רבי' הגאונים כ"ש לנשיאות כפים אמנם בחולה נראה בטי' קבין.)

קלג. ד"פ סי' תקל"א.	קמ. ד"פ סי' תקמ"מ.
קלד. ד"פ סי' תקל"ג.	קמא. ד"פ סי' תקמ"א.
קלה. ד"פ סי' תקל"ח.	קמב. ד"פ סי' תקמ"ב.
קלו. ד"פ סי' צ"א.	קמג. ד"פ סי' תקמ"ג.
קלז. ד"פ סי' צ"ב.	קמד. ד"פ סי' תקמ"ד.
קלח. ד"פ סי' צ"ב.	קמה. ד"פ סי' תקמ"ה.
קלט. ד"פ סי' ג' ותקל"ט.	קמו. ד"פ סי' תקל"ב.

קל. תשו' רש"י היא בשלימות ד"פ סי' תנ"ו. (ג) עיין ד"פ סי' תצ"א.

קלב. (ב) תשו' זו היא כאן משובש ובכ"י א"ד היא על נכון וד"ל שם בס"י ק"ח (ח"א) ועל כהן שנושא את כפיו שאתה מצריך לו טבילה אף לפי מאי דנהוג עלמא כהנך תלת סבי כשר הוא דאף לתפלה כתבור רבותי' הגאונים דצריך כ"ש לנשיאת כפים וסבורני שכלם נהגו כן אמנם בחולה המרגיל נראה דסגי בטי' קבין עכ"ל ועפ"ז יש להגיה כאן.

קמז. ד"פ סי' תתקמ"ד.	קנא. ד"פ סי' תתקמ"ו.
קמח. ד"פ סי' תתקמ"ו.	קנב. ד"פ סי' תתקמ"ו.
קמט. ד"פ סי' תתקמ"ו.	קנג. ד"פ סי' תתקמ"ו.
קנ. ד"פ סי' ר"ל.	

קנד. אין לי פה להשיב על הנכפה אתרשיש שהם וישפה איש שלומי נעימי הר"ר מנחם ואיך אכנים ראשי בין שני הרים גדולים להכריע. ואין דעת שלישיית הכרעת תלמיד אף על פי שנראים דברי רבינו שמחה זצ"ל שהביא ראיות מעובדא דירושלמי דכפו (א) נכפה להוציא ורבי' אבי העזרי נסתפק בכבר משום דלא תניא במתנית' ואי משום הא לא אריא דע"כ מנהגא דירושלם' ל"פ אמתני' ועוד רבי יוחנן דאמר הלכה כסתם משנה בספק (ב) בכפייה ועוד אמוראי אחרוני ס"ל דהלכה כסתם משנה היכא דליכא פלוגתא וא"כ ע"כ צריכים למימר הא דלא [תני] נכפה וכפה דתנא ושייר הני (ג) תרתי א"נ משום דלא מצוי למתני עליהו בין שהיו עד שלא נשאו בין שהיו משנשאו דלא שייך בהני כסבורה אני שאני יכולה לקבלה ועכשיו איני יכול לקבל א"נ כמו שדחה רבינו אבי העזרי בעצמו דלא אצטריך למתנינהו דמקיז דמהנך דמתני' אתו. אך אמנם אין נכון לכוף בשוטי כי רבותינו שלפנינו ע"ה לא שמענו שם כפייה ועישוי ואנן יתמי דיתמי איך נעשה כפייה ועישוי מה שלא נעשה בדורות הראשונים. מאיר בר' ברוך זצ"ל.

קנה. ד"פ סי' תשצ"ה.	קנח. ד"פ סי' תשצ"ה.
קנו. ד"פ סי' תשצ"ו.	קנט. ד"פ סי' תשצ"ט.
קנז. ד"פ סי' תשצ"ו.	

קס. לשון רב אלפס בפרק הגוול עצים מן הנותן מעות לשלוחו לקח בהן חטים וכו' עד וכן הלכתא.

קסא. ד"פ סי' ת"ח.	קעז. ד"פ סי' תתי"ח.
קסב. ד"פ סי' תת"א.	קעח. ד"פ סי' תתי"ט.
קסג. ד"פ סי' תת"ב.	קעט. ד"פ סי' תת"ב.
קסד. ד"פ סי' תת"ד.	קפ. ד"פ סי' תתכ"א.
קסה. ד"פ סי' תת"ז.	קפא. ד"פ סי' תתכ"ב.
קסו. ד"פ סי' תתי"ח.	קפב. ד"פ סי' תתכ"ג.
קסז. ד"פ סי' תתי"ט.	קפג. ד"פ סי' תת"ג.
קסח. ד"פ סי' תתי"י.	קפד. ד"פ סי' תתכ"ה.
קסט. ד"פ סי' תתי"א.	קפה. ד"פ סי' תתכ"ז.
קע. ד"פ סי' תתי"ב.	קפו. ד"פ סי' תתכ"ח.
קעא. ד"פ סי' תתי"ג.	קפז. ד"פ סי' תתכ"ט.
קעב. ד"פ סי' תתי"ג.	קפח. ד"פ סי' תת"ל.
קעג. ד"פ סי' תתי"ד.	קפט. ד"פ סי' תת"ל.
קעד. ד"פ סי' תתמ"ו.	קץ. ד"פ סי' תתל"א.
קעה. ד"פ סי' תתמ"ז.	קצא. ד"פ סי' תתל"ב.
קעו. ד"פ סי' תתי"ז.	קצב. ד"פ סי' תתל"ג.

קנד. (b) בירושלמי פרק המדיר לפי גי' שלנו אי' בכופיה וכפפו ועיין פ"מ שם ודוק. (c) בספק נראה דהוא יחר כאן. (ג) לא ידעתי על איזה תרתי כיון רבינו דהא לא מייירי רק מחדא דהיינו נכפה וצ"ע. ועיין מרדכי פ' המדיר רמז ר"א ותשו' הרא"ש כלל מ"ב סי' א'.

קצנ.	ד"פ סי' תתל"ג.	רמז.	ד"פ סי' תקל"ט.
קצד.	ד"פ סי' תתל"ד.	ריו.	ד"פ סי' תקמ"מ.
קצה.	ד"פ סי' תתל"ה.	ריח.	ד"פ סי' תתנ"ה.
קצו.	ד"פ סי' תתל"ו.	ריט.	ד"פ סי' תתנ"ו.
קצז.	ד"פ סי' תתל"ז.	רב.	ד"פ סי' תתנ"ז.
קצה.	ד"פ סי' תתל"ח.	רבא.	ד"פ סי' תתנ"ח.
קצט.	ד"פ סי' תתל"ח.	רבב.	ד"פ סי' תתנ"ט.
ר.	ד"פ סי' תתל"ט.	רבג.	ד"פ סי' תת"ס.
רא.	ד"פ סי' תת"מ.	רבד.	ד"פ סי' תתס"א.
רב.	ד"פ סי' תתמ"א.	רבה.	ד"פ סי' תתס"ב.
רג.	ד"פ סי' תתמ"ב.	רבו.	ד"פ סי' תתס"ג.
רד.	ד"פ סי' תתמ"ג.	רבז.	ד"פ סי' תתס"ד.
רה.	ד"פ סי' תתמ"ד.	רבה.	ד"פ סי' תתס"ה.
רו.	ד"פ סי' תתמ"ה.	רבט.	ד"פ סי' תתס"ו.
רז.	ד"פ סי' תתמ"ז.	רל.	ד"פ סי' תתס"ז.
רח.	ד"פ סי' תתמ"ח.	רלא.	ד"פ סי' תתס"ח.
רש.	ד"פ סי' תתמ"ח.	רלב.	ד"פ סי' תתס"ט.
רי.	ד"פ סי' תתמ"ט.	רלג.	ד"פ סי' תת"ע.
ריא.	ד"פ סי' תת"ן.	רלד.	ד"פ סי' תתע"א.
ריב.	ד"פ סי' תתנ"א.	רלה.	ד"פ סי' תתע"ב.
ריג.	ד"פ סי' תתנ"ב.	רלו.	ד"פ סי' תרצ"ח.
ריד.	ד"פ סי' תתנ"ג.	רלז.	ד"פ סי' תתע"ג.
רטו.	ד"פ סי' תתנ"ד.	רלח.	ד"פ סי' תתפ"ב.

רל"ט. מעשה בנוי שמשכן משכנונו לישראל והוצרך מן המעות והלך ומשכן המשכון לישראל אחר והפסיד המשכון ופדה הגוי המשכון ותבע הגוי משכנונו השיב לו ישראל אפרענו לך כי המשכון נפסד ותבע הגוי כפליים מדמי שויו ואמר הישראל הראשון לישראל השני שהפסיד המשכון סלקני מן הגוי והשיב אפרע לך המשכון ומה שהגוי שואל כפליים אין אני הוישש ולא אפרע לך אלא שויו יש שאמרו שצריך לפרוע הכל דלא גרע מדינא דגרמי ור' הביא (א) מכאן ראייה שישראל השני שהפסיד המשכון לא יפרע אלא שוה המשכון וישראל האחר הראשון יפרע לגוי המותר אשר פיהם דבר שוא ותובע שלא כדין.

רמ. בפ"ק דב"ב (ג' ע"א) קנין דברים בעלמא מכאן מדקדק ה"רם אדם המקנה לחבירו מעות לא קנה עד שיאמר כך וכך מעות יש לי עתה ומונחים במקום פלוני אותן אני מקנה לך ואפי' אם הוא שקר כיון דאמר יש לי שעבד נפשיה ואם לא אמר כך וכך יש לי קנין דברים בעלמא הוא ולא קני. ואין הנדון נ"ל כי ככאן לא הקנה לו שום מתנה כי אם חלוקה ואותו נקרא דברים בעלמא אבל אם הקנה לו מעות אפי' לא אמר מונחים במקום פלוני נ"ל דהוי קנין גמור דשעבד נפשיה. משה כהן.

רמא.	ד"פ סי' תרצ"ה ותרצ"ו.	רמג.	ד"פ סי' תרצ"ט.
רמב.	ד"פ סי' תרצ"ו.	רמד.	ד"פ סי' תרצ"ט.

רל"ט. (ב) לא נתברר על איזה מקום בש"ס כיון רב"י לחביא ראייה ונ"ל דקאי על הא דאמור אמרימר כ"ב מ"ה ע"א מידע ידע דסתם גוי אנס הוא שנא' אשר פיהם דבר שוא וכי' עיי"ש.

רמה. ד"פ סי' תש"ו. **רמו.** ד"פ סי' תש"א.
רמו. אינו חוזר וטוען (ב"ב ל"א ע"א) פי' ריב"א דרוקא היכא דמכחיש דבריו הראשונים
ע"י עדים אבל אם טען תחלה וחזר וטוען אע"ג דמכחיש דבריו הראשונים
נ"ל כגון שטענתו הראשונה אינה גרועה מן האחרונה הלכה כעולא דאמר טוען וחוזר
וטוען והוא דלא נפיק מבי דינא אבל אי נפיק אבראי ולא טען והדר אתא וטען לא
דטענתא אנמרוה והיכא דאישתעי מילי אבראי ולא טען מה שטען כביד ואתא לביד
וטען טענה אחרת חוזר וטוען דעביד אינש דלא מגליא טענותיה אלא גבי בי דינא וכן
הלכה וכרשב"ם וה"מ טענתא בעלמא אבל טען בפירוש בפני עדים חוץ לביד חייב אני
מנה לפלוני הרי הודה לו ושוב אינו יכול לכפור והוא שלא [היה] כדן השטמא.

רמה. ד"פ סי' תש"ב. **רנ.** ד"פ סי' תש"ג.
רממ. ד"פ סי' תש"ב.

רנא. רבי' יהודה משפירא עשה מעשה באדם אחר שהיה לו תביעה על חבירו ונתן
תביעתו לאדם אחר בקנין גמור ובאו הקונה והנתבע לפניו לדון בשפירא
ופטר הנתבע אף משבועה כי אמר אין הקנין כלום מאחר שלא היה בעין הוה כמו
הלואתי לפלוני והיינו (א) כפרשב"ם.

רנב. ועוד בא מעשה לפניו בשני שדכנין לוונן איש ואשה והקנו בקנין גמור אנב
קרקע להתחייב מעכשיו ו' זקוקים כסף כל מי שיחזור וחזר בו אחר מהם
ובאו לפניו לדון ופטר הנתבע.

רנג. ד"פ סי' תש"ד. **רנד.** ד"פ סי' תש"ד.

רנה. מצאתי בתשו' רב עמרם ששנה בס' בשר ע"ג נחלים אשה שהלך בעלה
למרה"י ועמדה ולותה ואכלה אע"ג דאמר' בפרק שני דייני גזירות
(ק"ז ע"ב) שיפה אמר חנן דאמר הניח מעותיו על קרן הצבי ולא ישלם הבעל כלום
פעמים יכול להיות שישלם הבעל למלוה מה שהלוה לאשתו כגון אם קדמו ופסקו לה
מזונות מנכסיו נמצא כשהלוה לה לבעלה הלוה דהא משתרשי מנכסיו ולהכי חייב הבעל
לשלם בשבילה ע"כ.

רנו. ד"פ סי' תש"ה. **רסב.** ד"פ סי' תש"א.

רנז. ד"פ סי' תש"ה. **רסג.** ד"פ סי' תש"א.

רנח. ד"פ סי' תש"ו. **רסד.** ד"פ סי' תש"א.

רנט. ד"פ סי' תש"ו. **רסה.** ד"פ סי' תש"א.

רס. ד"פ סי' תש"ו. **רסו.** ד"פ סי' תש"א.

רסא. ד"פ סי' תש"א.

רסז. בגמ' פשוט (קע"ג ע"א) המלוה את חבירו ע"י ערב לא יפרע מן הערב ואם
אמר אפרע ממי שארצה יפרע מן הערב רשבי'ג אומר אם יש נכסים ללוה
בין כך ובין כך לא יפרע מן הערב כיו"ב ארשב"ג הערב לאשה בכתו' והיה בעלה מנרשה
'דירנה הנאה ממנו שמא יעשה קנוניא על נכסיו של זה ויחזור את אשתו. גמרא. מי"ט
רבה ור"י אמרי תרווייהו גברי אשלימת לי גברא אשלימי' לך אר"י כל מקום ששנה
רשבי'ג במשנה הלכה כמותו בר מערב וצידן וראייה אחרונה. ערב הא דאמרן (א) [צידן]
בפ' מי שאחזו קורדייקוס (ע"ד ע"א) ראייה בפ' שני (ב) דייני גזירות דיני ממונות בשלשה
והך כללא לאו דוקא הוא דלא אמרי' הלכה כרשבי'ג אלא היכא דאיכא (ג) [טעמא].

רנא. (ה) בפ' מי שמת קמ"ח ע"א עיי"ש תוס' ד"ה שכ"ט.

רסז. (ז) חסר בכ"י. (ח) ליתא בפ' שני דייני גזרות אלא בפ' זה בורר בסנהדרין ל"א ע"א

ורבינו קראו דיני ממונות בג' כי כן מתחיל הפרק ההוא. (ג) חסר בכ"י.

באלפס גבי עבד שגשבה (גימין ל"ו ע"ב) אי' דאין הלכה ברשב"ג אלא יחיד ורבים הלכה רבים ולא אול' בתר כללא לומר שהלכה ברשב"ג ור' יוחנן גופיה אמר בערובין (כ"ז ע"א) אין למדין מן הכללות ואפילו נאמר בו חוץ וכו'.

רסה.	ד"פ סי' תשי"ב.	שא.	ד"פ סי' תשל"ט.
רסמ.	ד"פ סי' תשי"ב.	שב.	ד"פ סי' תשמ"ט.
רע.	ד"פ סי' תשי"ב.	שג.	ד"פ סי' תשמ"א.
רעא.	ד"פ סי' תשי"ב.	שד.	ד"פ סי' תשמ"ב.
רעב.	ד"פ סי' תשי"ב.	שה.	ד"פ סי' תשמ"ג.
רעג.	ד"פ סי' תשי"ג.	שו.	ד"פ סי' תשמ"ד.
רעד.	ד"פ סי' תשי"ד.	שז.	ד"פ סי' תשמ"ה.
רעה.	ד"פ סי' תשמ"ו.	שה.	ד"פ סי' תתק"ל.
רעו.	ד"פ סי' תשי"ח.	שט.	ד"פ סי' תקצ"ג.
רעז.	ד"פ סי' תשי"ט.	שו.	ד"פ סי' רס"ז.
רעה.	ד"פ סי' תשכ"א.	שיא.	ד"פ סי' ר"י.
רעט.	ד"פ סי' תש"כ.	שיב.	ד"פ סי' ר"י.
רפ.	ד"פ סי' תשכ"ב.	שיג.	ד"פ סי' רפ"ה.
רפא.	ד"פ סי' תשכ"ג.	שיד.	ד"פ סי' רפ"ז.
רפב.	ד"פ סי' תשכ"ד.	שמו.	ד"פ סי' ק'
רפג.	ד"פ סי' תשכ"ה.	שמו.	ד"פ סי' תתקצ"ב.
רפד.	ד"פ סי' תשכ"ו.	שיו.	ד"פ סי' תתקצ"ב.
רפה.	ד"פ סי' תשכ"ז.	שיח.	ד"פ סי' תתקצ"ב.
רפו.	ד"פ סי' תשכ"ח.	שיט.	ד"פ סי' תתקצ"ב.
רפז.	ד"פ סי' תשכ"ט.	שב.	ד"פ סי' תתקצ"ב.
רפה.	ד"פ סי' תשל"ל.	שבא.	ד"פ סי' קמ"ה.
רפט.	ד"פ סי' תשל"א.	שכב.	ד"פ סי' קמ"ו.
רצ.	ד"פ סי' תשל"ב.	שכג.	ד"פ סי' קמ"ח.
רצא.	ד"פ סי' תשל"ב.	שכד.	ד"פ סי' קמ"ט.
רצב.	ד"פ סי' תשל"ב.	שכה.	ד"פ סי' ע"ז.
רצג.	ד"פ סי' תשל"ב.	שכו.	ד"פ סי' תתקצ"ג.
רצד.	ד"פ סי' תשל"ג.	שכז.	ד"פ סי' תתקצ"ד.
רצה.	ד"פ סי' תשל"ד.	שכח.	ד"פ סי' תתקצ"ה.
רצו.	ד"פ סי' תשל"ה.	שכט.	ד"פ סי' תתקצ"ה.
רצז.	ד"פ סי' תשל"ו.	של.	ד"פ סי' תתקצ"ו.
רצח.	ד"פ סי' תשל"ו.	שלא.	ד"פ סי' תתקצ"ז.
רצט.	ד"פ סי' תשל"ח.	שלב.	ד"פ סי' תתקצ"ח.
ש.	ד"פ סי' תשל"ט.	שלג.	ד"פ סי' ל"ה.

שלד. וישאלת ראובן חוזר לקנות בית שהיה שמעון מצרן בו ונמרו הקניי' לגמרי הוא והגוי שוב חוזר בו ראובן מן המקח בשביל ערמה כי היכי דלוויל גוי גביה ואמר לשמעון כל מי שיקנהו הכי והכי תיהוי כי לא חזרתו בו כי אם לשם כך דלוויל גוי גבאי ולא חש שמעון וקנאו מן הגוי בתוך כך אף לפי דברי ראובן

שלד. ד"ק סי' רע"ז וכו' פארמא סי' רע"ה בשנינו קצת.

לא היו בעני המהפך בחררה ובה שמעון ונטלה הימנו נקרא רשע לפי ר"ת דפי' דבמציאה והפקר לא נקרא רשע משום דלא כל שעתא ושעתא אתרחיש ניסא למצא מציאה אלא במכר דוקא אמרי' הכי ומי שיש לו מעות ימצא הרבה לקנות דווי דאינשי עבדי ליה ספסירותא והי' כיון דהבית עומד על מצר שלו לאו כל שעתא ושעתא מתרחש שימצא לקנות על מצר שלו ונראה דבמציאה דמי וכ"ש הכא ששמעון טוען ואומר אני הייתי מהפך עליו תחלה לקנותו. ומי מיפס לדעת מי היפך בה תחלה. וכבר נשאלתי על דין זה מניישיטט כסבור אני שהוא הוא. ומה שטוען ראובן למה לא קנית אותו בתחלה הרי עומד על מצר שלך י' שנים ועוד טען הרבה דברים שאין בהם ממש כי שמא לא היה לו מעות באותה שעה או הגוי לא רצה למוכרו כל כך בוול כמו עכשיו.

שלה. ויששאלת על ראובן ששכר את שמעון ללמדו אומנות בעלי תריסין וכשלמד יום א' חזר בו נותן לו כל שכרו כפועל בטל דל"ש אומנות דפעולה משאר אומנות וכמה פעמים שאומנות זו יש בה הצלת נפשות כשבאים לסמים על האדם. שלו. פסק הר"ר מאיר לחלוק ואין לומר כאן כל דאלים נבר (אינו מכואר על מה קאי). שלו. ואשר שאלת תדע שאין לנו דין מורדת שבתלמוד בזה"ו ואי' להעמיד בתלכות כי בזה"ו אין נוהגי' דין מורדת וכל מה שנחלקו ר"ת ור"י היינו לפי שטת דין התלמוד אבל עתה בזה"ו קיי"ל כרבנן סבוראי דהוי בתראי והם תקנו ונורו דכל אשה שתאמר לבעלה לא בעינא לך כייפי' ליה לבעל לאלתר לגרשה כי מצאו בקעה וגדר גדרו שלא תצאן בנות ישראל לתרבות רעה.

שלה. וכ"כ המאור הגדול רבינו גרשם הגאון ד"ל שהשיב בתשוב' לר' דניאל בר' יעקב ופי' לו כל דין דמורדת לפי שטת התלמוד וכתב לו באחרונה מיהו רבנן סבוראי בתר הוראה תקינו הלכה למעשה למשקל מינה מאי דתפסת מדיליה ולמיהב ליה ואיהו יהיב גיטא לאלתר כדי שלא תצאן בנות ישראל לתרבות רעה וכן עמא דבר ואצ"ל מוכה שחין וחבריי' כי אותם אפילו קודם תקנה זו כופי' להוציא לאלתר בגט לפי שטת התלמוד אבל לענין כתובה נ"ל דאין נותני' לה תוספת כתו' דהיא דרבנן אבל מנה ומאתים דהוא דאוי' נותנים לה כי היכי דלא ליהוי בנות ישראל כהפקר עכ"ל. **שלט.** וכן פי' רב יצחק האלפס בכתו' פי' אע"פ וז"ל אבל האידינא בני דינא דמתיתבא תני דינא דמורדת כדאתי ואמרה לא בעי' גברא כתיב

לה גט לאלתר ואי תופסת מידי מכתובתה מפקי' לה מינה ומהררי' ליה לבעל והי' דכתב לה הבעל מדיליה אבל דאיתא ליה מבי נשא בין תפסה בין לא תפסה מאי דאיתא בעיניה יהבי' לה ניהלה ואי ליבא בעינא מידי ולא מאי דאתי מחמת' אלא אתברו לה לגמרי לא מפקי' לה מיניה דבעל ולא כלום והי' כנכסי מלוג אבל כנכסי צאן ברזל כל מידי דאיתא בעיני' שקלא ואעיג' דבלה ליה טובא והוא דחזאי להשתמש מעין מלאכה ראשונה אבל דבלה ליה לגמרי ולא חוי ליה לאשתמושי משלם לה דמיהן כדמעיקרא מדיליה וכ"ש דאי' אגנוב או אתניס דמשלם לה בעל מדיליה משום דברשותיה הוי קיימי כדתנן אם מתו מתו לו ואם הותירו הותירו לו ויהיב לה עיקר כתו' מנה ומאתים בלחוד כי היכי דלא ליהוי בנות ישראל כהפקר אבל אי כתב מדיליה בין תוס' בין מתנה לא יהיבנא לה מידי. והדין דינא דמורדת דנהיגי' עד השתא מכמה שנים עכ"ל. וכ"כ הרמב"ם ד"ל שכופי' אותו להוציא לאלתר וז"ל (פי"ד מהלכות אישות) האשה שמנעה את בעלה מתשמיש המטה היא הנקראת מורדת ושואלי' לה מפני מה מרדה אם אמרה מאום מאסתיהו איני יכול להבעל לו מדעתי כופי' אותו להוציא בגט מיד לפי שאינה כשבויה שתבעל לשנוי

לה ותצא בלא כתו' ותגבה בלאותיה קיימי' בין מנימי בין בנצי"ב ואינה נהנית משל בעלה כלום ואפילו במנעול שברגלה ואפילו אם נתנו לה אחרים מתנה בשבילו מחזרת אותם לבעלה שלא נתנו לה ע"מ שתשול ותצא (א) אבל כתו' מנה ומאתים דהוא דאו' יש לה שלא יהו בנות ישראל כהפקר עכ"ל. וזה אשר (ב) [השיב] רבי' ישעיה מטרני להר' מנחם בר' משה האשה המורדת על בעלה ואינה חפצה בו רבנן סבוראי תקנו שנופי' את הבעל לתן לה גט לאלתר וכ"כ בה"ג וכן כל הגאונים האחרונים יותר משלש מאות שנה שהנהיגו בתקנה זו ואין לאדם לזוז הימנה עכ"ל הלכך איברר לן שנופי' אותו בשוטי' עד שיתן לה גט ויחזיר לה כל מה שנתנה לו ואם לא ישמע מכין אותו בסילוא דלא מבע דמא כי מי ירום ראשו ולבו על גאוני עולם הללו המאור הגדול רבי' גרשם והגאונים רבי' רב אלפס ורמב"ם ורבי' ישעיה מטרני ואל ישעה שום אדם לחלוק עליהם שום חסר לב וא"ת א"כ לא שביקת חיי לכל אנשים כי כל נשים תאמרו כן חזי לא נחשדו בנות ישראל על כך אי לאו דאנוסין הן מחמס מיאוס ועוד דאמר רשב"ג טב ליתב טן דו מלמיתב ארמלא ומתריצה בכל דהו הלכך אי לאו דאניסא לא עבדא הלכך עכ"פ הלכה למעשה שנופי' אותו לתת גט לאלתר וכל מה שהכניסה לו אי בעינא מפקי' מיניה ויהיבנן לה ואי ליבא מידי בעינא ולא דאתי מחמתיה לא אמרו' ליה לבעל זיל שלם לה ואם היה נצי"ב אע"ג דאתניס אמרי' ליה זיל שלם לה אבל כתו' משלו פטור לתן לה ולדברי הגאונים אף עיקר חייב לתן לה היינו מנה ומאתים גם בהלכתא שחבר אדונינו מאור הגולה רבינו וריעו ר' שמעון קיירא נמצא מפורש כן.

ש"מ. פ' לא יחפור (כ"ב ע"א) הני עמראי דאיייתו עמרא לפום נהרא אתו בני מתא וקא מעכבי עליהו אתו לקמיה דרב כהנא א"ל דינא אית להו דקא מעכבו לכו א"ל אית לן אשראי א"ל זילו זבינו כדי חיותינו עד דעקריתו אשרינו ואוליתו. מכאן פסק שיר ליאון ז"ל אדם ההולך מישוכו ויש לו חובות בעיר עד שיגבה חובותיו יכול להלות ולתן מס מאותה הלואה ולא יותר מכדי שיעור חיותו. מהר"ח ז"ל. **ש"מא.** הגהו תרי אחי כו' מי דמי כו' והלכתא (כתו' צ"ד ע"א) משום רבינו אבי העזרי הך סוגי' מתוקמא בשותפים תובעים אחר מהם תובע ודוקא בהכי הוא דאיכא האי חלוקא בין איתא במתא בין ליתא במתא אבל אם נכרי יש לו תביעה על ב' אחים או על ב' שותפי' ואמר הנכרי איני רוצה לתבוע כי שמא אמחול לו או אתבענו לפעם אחרת ראובן אינו יכול לשמוש ולומר לא אשיבך עד שתקרא שנינו לדין אלא ישיב ראובן בין איתא שמעון במתא בין ליתא במתא ומסקנת סוגית התלמוד דאמי' איתא במתא אבעיא למיתא ואם לא יאבה לבא לדין צריך הנכרי לעשות לו דין לזה אבל יכתבו לו לנכרי כשתשבע לזה לא תצטרך לשבע לחבירו אם לא ישעון כ"א טענות כאלו. מאיר בר' ברוך זצ"ל.

ש"מב. חבורה שהיו נתפסים יחד בתפיסת שר שלהם וברה אחר משם ונמלט לא עלה לו הברחה ולא דמי למציל מן הנהר ומן הגנים וכו' וראיות הרבה כתב הר"ר חיים מוינא וגם פסק כך הר"ר יצחק משמכניצא ז"ל. פ' מי שהיה נשוי. **ש"מג.** ד"פ ס' תקמ"ח. **ש"מו.** ד"פ ס' תקס"ג. **ש"מד.** ד"פ ס' תקס"א. **ש"מז.** ד"פ ס' תקס"ד. **ש"מח.** ד"פ ס' תקס"ב.

ש"מח. ראובן תבע שמעון לדין על אודות ששמעון הלך חוץ לעיר והלך הפקיד של העיר והניח שומרי' תוך בית שמעון לשמור אשתו ובניו וכל

אשר בבית שלא יבריחו גופם וממונם חוץ לבית ולאחר ג' ימים באה אשת שמעון וחלה פני ראובן להיות ערב עבורה שלא יבריחו גופם ומאודם אפילו שזה פרוטה חוץ לעיר עד שיבא שמעון אישה תוך העיר לוועד עם הפקיד להשיג לו ערבות שלא ילך חוץ מממשלת השר וכשחזר שמעון לעיר ע"י תיור הלך ראובן וספר הדברים לשמעון שהיה ערב מאשתו ובניו וממונו שלא יבריח מן העיר אפילו שזה פרוטה ואמר שמעון יישר כחך יפה עשית שלא הנחת הגוים תוך ביתי בא שר העיר שהיה הפקיד העליון של המלך ורצה להעליל על שמעון יען שהלך לעיר אחרת לדור שם אע"פ העיר היתה ג"כ מעירות המלך תחת ממשלתו ואמר ידעתי כי דעתך לברוח חוץ מממשלתו וכשראה שמעון שהפקיד העליל עליו בקש מן השרים ומן ב' עיירות לבקש הפקיד לתן לו רשות לדור בעיר אחרת שהיא תחת ממשלתו כמו כן נתן לו השר רשות ומיד שנתן לו השר רשות בא אחד מקרובי ראובן וא"ל דע ששמעתי אומרים ששמעון רוצה לדור חוץ מממשלת השר והלך ראובן אצל אשת שמעון וא"ל את ואישך רוצים שהפקיד יעליל עלי בשביל הערבות אם תצאו חוץ מממשלתו וענתה היא ואמרה אתה יודע שהשר פטר את הערבים שלנו והשיב ראובן הייתי ערב נגד הפקיד התחתון והוא לא פטר אותי איני נותן לך רשות כאשר נדרת לי באמונת שמים וחזרה ונדרה לו שאם ח"ו שיעליל לפטור אותו עד כ' ליטרי' ומוה נתנה לו תקיעת כפה לפטרו בלא כ"ד מתבשישיה ומבגדיה אם ח"ו לא יפטרוהו ראובן ובתוך כך יצאו והעליל עליו ותפסו והוצרך לפשר בל' ליטרי' והביאו לב"ה. תשובה. כיון הנחבשה בידי גוים הבעל חייב בפרקונה אפילו יותר עד כדי דמיה כדאי' פ' נערה (ג"ב ע"א) ולא דמיה לחנן (כתוב' ק"ז ע"ב) דהלוא לה שלא לדעת הבעל והיו מכריה ארי מנכסיו אבל אם הלוא לאשה חייב הבעל לפרוע מדר' נתן ובפרש"י וראי' (א) ממאנת הי"ג כיון דחייב הבעל בפרקונה ופדה את האשה נתחייב הבעל לפרוע וכל הויקות שיבא לשמעון ע"ז מערבותו יש לו לראובן לסלק כדאמר פ' הגזול (ק"י"ד ע"א) האי מאן דובין ביתא לגוי כו' משמתיה ליה עד דמקבל עליה כל אונסא דאתא מהמתיה כיון דארי' ארבע עלי' הי"ג.

שמעון. ד"פ סי' תקס"ה.

שנא. ד"פ סי' צ"א.

שנ. ד"פ סי' תקס"ו.

שנב. ד"פ סי' תקס"ח.

שנג. (ביק צ"ז ע"א) אתמר המלוה חבירו על המטבע ונפסלה. אמר רב נותן לו מטבע היוצא באותה שעה ושמואל אמר יכול לומר לו לך והוציאה במישן אר"ג מסתברא מלתא דשמואל דאית ליה אורחא למישן אבל ל"ל אורחא למישן לא. פרש"י המלוה את חבירו פרגמטיא על המטבע וקצין לו מטבע נותן לו מטבע היוצא בשעת פרעון דהא קבל עליו לתת לו מטבע והאי לאו מטבע הוא ודוקא הלואה פרגמטיא אבל הלואה מעות מה שהלואה משלם לו. (א) ונראה לפרש בין מוכר לו פרגמטיא במעות ובין נתן לו מעות שמיירי שהתנה עמו ע"מ לשלם לו המטבע וכיון שפ' לו כן סתמא מלתא ע"מ כן פ"י שאם יפסל יתן לו מטבע היוצא דאותו שנפסל אין שמו מטבע ושמואל סבר כיון שיוצא במישן שם מטבע עליו וכמו שמפרש ר"ג דאית ליה אורחא למישן דאי ל"ל אורחא אין שם מטבע עליו. עוד אומר ר' דמצינו לפרש כגון שהלואה סאה של חטים וא"ל אתה תחזור לי סאה או כך וכך מעות ואלו במעות לחזיריהו קצין היה משלם לו ממטבע שנפסל כמו הלואה מעות אבל עכשיו שלא זקפן עליו במלוה שא"ל או תפרע לי סאה של חטים או כך וכך מעות יתן לו מטבע היוצא באותה שעה ומיהו לבולי לשנ"י

שמח. (ב) אולי צ"ל ממונות עיון רש"י כתו' ק"ז ע"ב ד"ה חנן ור"ן נדרים ל"ג ע"ב בשם

הרשב"א ודוק.

שנג. (ב) דברים הללו כמארים בלשון הזה שם בתוס' ד"ה המלוה.

דפי' אם הלוהו מעות סתם אותם המעות שהלוהו יפרע לו אע"פ שנפסלו כדפרשי'.

שמשון בר' אברהם.

שנד. ועל ענין רוומיניש שנזתנים בשעת שידוכים קניא שתקנו העולם כמו שתקנו סיטמותא בסוף פירקא (בי"מ ע"ד ע"א) שקונים כמנהגו. וגם כמו כן יש להועיל רוומיניש בשידוכים כיון שכל העולם נוהגים לתן אותם השיב כשדוכין ועוד כי אין זה נזומא מה שנוהגים לקנום את החזור בו כדין הוא להתחייב מי שחוזר בו מן התנאי שהתנו בניניהם לפי הבושת שמתבייש הכירו כמה שהוא חוזר בו וגם כשמשדכים מלמדי תינוקות ומקבל המקבל קנס ע"ע אם יחזור בו וחזר בו ולא מצא מלמד אחר במקומו אין זה אסמכתא ולא חשוב נזומא שמשפיד בחזרתו והוי אוכיר ולא אעבוד אשלים במיטבא כפ' המקבל (ק"ד ע"ב). שמשון בר' אברהם.

שנדה. (ב"ק צ"ז ע"א) רב יוסף בר חמא תקיף עבדא דאינשי דמסיק בהו זווי ועביד בהו עבדתא א"ל רבה בריה מ"ש עביד מר הכי כו' כתב רבינו שמשון זצ"ל היאך מותר ללוה לעשות טובה למלוה אפילו דברים שהיה עושה בלא הלוואה ולא מבעיא דברים שאין רגילים בהם בני אדם להחנות חבריהם בחנם כגון הצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר שיש לנו לאסור להשאיל בחנם כדתנן (ב"מ ס"ד ע"ב) המלוה את חברו לא ידור בחצרו בחנם ולא ישכיר ממנו בפחות מפני שהוא רבית ויש לאסור אפילו כל כך אוהבו דבלא"ה היה משאילו וכל כיו"ב כגון להשאיל לו סוס וכיו"ב כמה דברים אלא אפילו דברים (א) [דאין] רגילות לטול מהן שכירות יהא אסור דומיא דהצר דלא קיימא לאגרא וגברא דעביד ואפילו גברא דלא עביד למיגר משמע הכא לא ידור א"כ יותר מדאי צריך הלוה לזהור שלא לעשות למלוה וי"ל דוקא מידי דפרהסיא ואוושא טובא כגון לדור בחצרו ולתקוף בע"כ אסור אבל להשאיל כליו או אפילו סוסיו מותר כיון דבלא"ה היה משאיל לו דיקא נמי דנקט חצרו ולא נקיט לא ישכור לו כליו או בהמתו בפחות ועוד היינו יכולים לומר דכל היכא דקורם ההלוואה היה אוהבים וא"ו שהיה משאילין חצריהן זה לזה אם היו צריכים מותר גם עתה להשאיל אחר ההלוואה מתני' בסתם בני אדם [מיירי] שאין רגילות שיהיה עושה הלוה למלוה אותה ההנאה בלא הלוואה דומיא דהקדמות שלום שאינה אסורה אלא באותם שאינו רגיל מקודם לכן להקדים ומיהו בעושה שלא מדעת חברו חייב לתן שכר אפילו במקום שלא היה נותן אם לא היה חייב מלוה שלו כגון המשתמש בחצרו שלו ובעבד שלו דלא קיימא לאגרא וכיון שעושה שלא ברשות נראה כעושה בעבור מלוה שלו. שמשון בר' אברהם.

שנו. שאילת דאבי העזרי לא יכולתי להתאפק על דין מרומה שנעשה לקרובינו ר' יצחק בר' מנחם אשר בא ר' יצחק בר' מרדכי וקנה מצרנתו אצל ביתו והוא התרה בו לפני כל עדים שלא ישתדל במצרנות ולא הניח והעמיד עדים על הדבר שהיה מחזור אחריה קודם לכן ורצה לתן כמו שעשה זה עכשיו והלך הוא ר' יצחק וכתב לו משכנתא כדי שלא יהא בה דינא דבר מצרא ואני אומר אחרי דהוא משום ועשית הישר והטוב הרי הוא קרוב למצות עשה ואין לפקפק ולהערים בה כי יש לפרש משכנתא באדם שעשה לו טובה קודם לכן שהיה דעתו למכרה אבל להערים בשעת מכירה זאת לא צוה הקב"ה כי התורה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלם ולא מרמה והכל ידעו וגם שמעו שקודם לכן היה למכור ולא להשכין וגם במתנה שאדם נותן לאוהבו הניכר וכלל כלל אין להערים ולבטל הטוב והישר ועל המרמה כי למדו רב מרי לאיסר אביו שהורה שהמעות שלו (ביב קמ"ט ע"א) אומר אני וגם מצאתי בפ"י ישנים לפי שלא היה

המעות של רבא ועזרו את הגר לפי שאנו מצויים בכמה מקומות על הגר ועוד שלא יחזור לסורו עד עשרה דרי אבל בזאת ח"ו לבטל הישר והטוב משום מרמה וכ"כ במשכנתא בה' בתמוז הלוח ר' יצחק זקוק למרת צפורה שאם לא תפרע עד א' באב שיוסיף לה ח' זקוקים ותמכור הבית בט' זקוקים וזו ערמה מפורסמת היא ואתה הרב תכתוב דעתך הנקייה ויש מביאים ראיה מדברי ר"ת שכתב בספר הישר דינא דבר מצרא בשדות דוקא ואני אומר כל כה"ג פוק חזי מה עמא דבר כדאמר פ"ג דעירובין (א) ובכמה מקומות וכבר פשט דין זה בישראל דרב"מ בימים קדמונים ואין לבטלו ועוד קורות הבית קבועות בחומת ביתו ונראה זה כמו שותפת בבית. משה בר' מרדכי.

שנו. מתנה לית בה משום דינא דבר מצרא (ב"מ ק"ה ע"ב) אמר אמיר אי כתב בה אחריות אית בה דרב"מ דודאי מכר שאין כותבי אחריות על המתנה. כ' רבינו יצחק אלפס זצ"ל אי כ' בה אחריות אית בה דרב"מ ואמר האי מוזבן קא מוזבן לה ומש"ה כתב לה אחריות והא דכ' בשם מתנה איערומי הוא משום דרב"מ ודינא הוא דחזוי כמה שויא ויהיב ליה בר מצרא ונחית לארעא ואי אודי דמוזבן זבנה והאי דכתב לה בשם מתנה משום דרב"מ עביד הוא הכי ואמר בכך וכך זבנתה וליכא סהרי בכמה זבנתה מסתברא לן דמשתבע הואיל ודשליה הוא לגבי בר מצרא והיכא דפי' ליה בשטר מתנה וקבלית ליה לפלוני דגן אחריות מתנתא דאי נפקי מחמתי מן ידי' יהיבנא ליה לפלוני כך וכך וזוי וארעא לא שויא ההוא שעורא אע"ג דלא קמודי דמוזבן זבנא ליה לא שקיל ליה בר מצרא אלא בדמים קבל עליה מריה דארעא דממ"ג אי במתנה יהבה ניהלה מתנה לית בה משום דרב"מ ואי מוזבן קא זבנה ניהליה לא עביד אינש דמקבל ארעא אנפשיה ונראה בעיני אפילו הנהנים דרב"מ בכתיב ראובן שרוצה למכור ביהו לשמעון ולוי הוא מצרן לראובן ומעכב על שמעון מלקנות ולוי יש לו בית דירה ושמעון אין לו שאין לוי יכול לעכבו מלקנות דלא תקנו רבנן דרב"מ אלא היכא שהלוקח והמצרן יש להם בית דירה או שניהם אין להם אבל היכא ששמעון יש לו דירה ולוקח אין לו דירה היאך נאמר ללוקח שנייה המצרן לקנות על השבע משום ועשית הישר והטוב והוא בעצמו יטלטל אנה ואנה והתורה אמרה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום ואין זה דרך נועם ונתיבות שלום שיהיה זה מטולטל והיאך יקנה על השבע וראיה לרבר מפ"ק דב"ב (ה' ע"א) א"ל רב ספרא בריה דר' יבא לרבינא אמרי אנשי ארבעה לצלא וארבעה לצלא ופרש"י אני שמעתי צלא רצען עני צלא רצען עשיר וכך א"ל ד' ככרות צריכי' לרצען עני לאכילת ביתו כמו לעשיר וזה עני הוא וצריך השדה לפרנסה וכשם שאחא אומר לו הסתלק מעלי משום דרב"מ שהוא משום ועשית הישר והטוב כן תעשה לעני זה ואל תסלקהו ה"ג עד שאנו אומרי ללוקח עשה הישר והטוב עם המצרן והנה לו לקנות על השבע אדרבא נאמר למצרן עשה הישר והטוב עם זה והנה לו לקנות לזה שלא יהא מטולטל אנה ואנה שב בביתך אחרי שיש לך בית כדי דירה והאי נמי (א) דפרוך ר"ת מה שייך זה המעשה לכאן ואי משום דאיירי ברונאי ורבינא לייתי נמי ההוא דהמקבל (ק"ט ע"א) דרונאי שתלא דרבינא הוי והא חרי עובדי לייתי התם הא נמי לאו פרכא היא רבות כהנה בתלמוד ור"ת גופיה אמר חמה אני אי עביד ביה עובדא הלכך נראה בעיני שאין לוי יכול למחות ביד שמעון מלקנות אע"פ שהוא מצרן. יצחק בר' משה נב"ה.

שנו. (ב) ליתא בפ"ג אלא בפ"א דעירובין ו"ד ע"ב.

שנו. (ב) הוא בתוס' ב"ב שם ד"ה ארבעה.

שנת. לאיש שלומי אמוני ישראל ישנא חיים ושלום הוא קרובי מורי טובי את אשר עם לבבי אודיעך על אשר שאלת כוס של עין ורגלו של כסף שלקחו מגוי אם יש להטבילו אם נלך אחר המעמיד אם לא א"כ אתה ר"ל שהרגל הוא המעמיד ואינו כי דוקא גבי כלי זכוית שנקבו והט"ף לתוכו אבר נקרא האבר מעמיד בשבת פ"ק (ט"ו ע"ב) ובר"ה פ"ק (י"ט ע"א) לפי שהזכוית שנקב אינו שוה בלא אבר וגם הטבעת של אלמוג והותמה של מתכת קורא החותם (א) מעמיד בפרק במה אשה (ס' ע"א) לפי שאין הטבעת שוה בלא חותם פ"י קשטן אבל הרגל של כסף אינו מעמיד כי הכא והכא יכול הכוס של עין לעמוד בפני עצמו הלכך אפי' למ"ד התם הלך אחר המעמיד בכאן לא היה יכול להלוך אחר הרגל. ומיהו אע"פ שהכוס של עין הוא עיקר יש להטבילו הרגל כי הרגל כלי בפני עצמו שראוי לגמוע בו מים לתינוק וראיה לדבר מפ' במה אשה (נ"ט ע"א) דתניא סנדל של בהמה של מתכת טמא למידי (ב) רב אמר ראוי לשתות בו פ"י למאי חזי לאיזה דבר חזי (ג) המקבל טומאה הוא ראוי והלא כלי בהמה טבעת אדם טמאה טבעת אדם טהורה אלמא אע"ג דמלאכתו לבהמה וכלי בהמה טהורים אע"ג הואיל וראוי למלאכת אדם טמאה ואע"ג דאין עומד לכך דהא קאמר ראוי לשתות ולא קאמר דרך לשתות וכ"ה התם הסנדל אינו מחובר לבהמה אבל הרגל מחובר לכוס מה בכך אעפ"כ חשוב כתלוש וראיה לדבר מפ' במה אשה (נ"ח ע"ב) זוג של בהמה טמאה ושל דלת טהור של דלת ועשאו לבהמה טמאה ושל בהמה ועשאו של דלת אע"פ שחברו לדלת וקבעו במספרות טמא שכל הכלים יורדי לדי טומאתן במחשבה ואינן עולי מטומאתן אלא בשינוי מעשה ומ"מ ראייה יש משם דדוקא העומדי לקצוץ אבל אותן שאין עומדי לקצוץ מטביל כולן וגם דוחק הוא פ"י. וגם ספר התרומה אינו סובר כך כי הוא לומד משם שאין צריך להתוך את הצפורן מטעמא שהוא ארוך יותר מדאי דקיי"ל כר' יהודה דאמר עד שיטביל את כולו מכאן יש ללמוד גמי שיש להטביל את הקתא עם הברזל ואין להביא ראייה מפ"ב דביצה (כ"ג ע"ב) מרחיים של סלפלי שהיא טמאה שהיא עשויה ככברה ופסק ראבי"ה שיש להטביל הכל העין לפי שהברזל הוא מעמיד גמור ואולי בחר המעמיד. וקצת יש להביא ראייה ממגילה פ"ק (י"ב ע"א) מטות זהב וכסף ר' יהודה אמר הראוי לזהב לזהב לכסף לכסף אמר ליה ר' נחמיה אם כן אתה מביא קנאה בסעודה אלא הן של כסף ורגליהן של זהב והפסוק קורא את הרגלים מטות זהב אלמא אולי בחר הרגלים מדלא כתיב מטות כסף וזהב ויש לדחות הראיה דר' נחמיה לטעמיה בפ' במה אשה (נ"ט ע"ב) בסולם הלך אחר שליבותיה ומ"מ ראייה טובה היא דלמא קיי"ל כותיה ויותר רציתי להאריך אלא היום קצר ונכנס החג ומאד אני שש בשאלתך ואל תסבור שיש עלי לטורה ואודיעך שיש כעס לרבנו ארינבורק שלא השאיר אותי בעל ביתו ואיני יודע אם קבלו להם הקהל אם לאו ורב שלום לך ולכל אשר לך כנפש קרובך תולעת ולא איש משה עזריאל. ועוד תנן במסכת כלים פ"ד היתה כלי וחברה לו טמאה אלמא אע"פ שהרגל מחובר לכוס חשיב כלי בפני עצמו ואמרי' בפרק שתי הלחם במנחות (צ"ו ע"ב) מאן דאמר מסגרתו למטה היתה טבלא המתהפכת טמאה וע"כ לא פליגי אלא בשל עין אבל בשל מתכת ד"ה המתהפך טמא וכל דבר שהוא טמא צריך טבילה אם לקחו מן הגוי

שנת. (ב) לפי פירש"י שם מבואר דהטבעת הוא המעמיד ולא החותם וצ"ע. (ג) למאי חזי. (א) לפי מה שהוא לפנינו בכ"י אין לו הכנה ונראה דכ"ל לאיזה דבר חזי דמקבל טומאה והלא כלי בהמה טהורה ומשני ראוי למלאכת אדם אלמא וכו' טהורים אפי"ה הואיל וראוי וכו' ובזה א"ש.

כדילפי' בנמי ע"ז (ע"ה ע"ב) מדכתיב כל דבר אשר יבא באש וטהר הוסיף לך הכתוב טהרה אחרת ודוקא בכלי מתכת של סעודה כדאמי' התם ותנן נמי במסכת כלים פ"ז העושה כלים מן הנדל בים טהור ואם חבר להם מן הנדל בארץ אפילו חוט אפילו משיחה דבר שהוא מקבל טומאה טמא אלמא לא אולי' בתר העיקר ובת"כ כפ' ויהי ביום השמיני ובפ' תוריע יליף מקרא. וכיון שהוכחתי שהוא טמא או יש להטביל הכל לפי שהוא כולו כלי אחד ותני' בת"כ כפ' ויהי ביום השמיני שאין מטבילי' חצי כלי והזור ומטבילין הציו השני אלא כלו כאחד ואע"פ שלענין טומאה אמרי' שהוא חשוב כלי כפ"ע לענין טהרה לא נאמר כן שיש לנו להחמיר מידי דהוי אטומאה הנוגעת באבר אחד באדם וכל גופו טמא אבל טבילה אינה מועלת לאבר אחד והרבה האריך.

שנמ. ד"פ סי' תרע"ג. שם. ד"פ סי' תרע"ג.

שסא. הלכה למעשה אחד אמר לחברו אני ערב ולא הזכיר לו שום סכום ובאו לדין מקצת הגאונים רצו לחייבו לערב ופטרנו רבי' אבייה ואמר כיון דלא הסכים לו בסכום לא נמר להקנות נפשיה ואפילו בקנין ומסתבר טעמא דיריה ופסק הלכה כך. ספר המשפטים.

שסב. ושומן הדרא דכנתא של טרפה שהתכו אותה עם שומן של כשירות דבר פשוט דנטל כפי' ואדרבא אם נתערב שומן הדרא דכנתא בעורו יבש בשל כשירות אפילו חד בתרי בטלי' דהדרא דכנתא אינה ראויה להתכבד בפני אורחים דאין דרך לתן לאורחי' הדרא דכנתא בקערה דלא עבידי אינשי דאכלי' שומן בעיניה. והכרשא נמי בטלה כרוב חד בתרי בטל אם נתערב ביבש דאינה ראויה להתכבד מדאמר רשבי' בפרק הנודר מן הירק (נ"ד ע"ב) הנודר מן הבישר מותר בקרביים וכן אמר ר"ש קרביים לאו בשר ואוכליהן לאו בר נש ונהי דרבנן פליגי עליה ואמרו אסור בקרביים מיט' מודו דלא חשיבי דמלתא דמימלך עליהו שליה ניגהו אלמא דלאו בשר חשוב ניגהו מדאצטריך שליהא לאמלוכי עליהו.

שסג. וששאלת על הטבח שהוציא (ראובן) (א) ירכות ונמצאת באחת תלתלים אם יש לתלות בשנת הבודק או בנוי שמא החליף ונטל של כבש טרפה בשחוטה אי איכא למתלי' תלינן דהא תלי' בזבא ותלי' בנקב שבריאה היכא דמשמש ירא דטבחה דנשחטה בחוקת היתר עומדת וכו'. ושלום מאיר ברי' ברוך זלתי'.
שסד. וששאלת על אסמכתא קי"ל אסמכתא קניא בב"ד חשוב ואיכא דוכתא דלא בעי' קנין אלא מעכשיו בלא קנין ובלא ב"ד חשוב כגון ההוא דפ' איוהו נשך (ס"ה ע"ב) הלוהו על שדהו וא"ל אם אינו נותן לך עד זמן פלוני הרי היא שלך הרי היא שלו וטעמא מאי כמו שפסק שם התוס' דבכל גמר ומקני ליה לפי שעשה לו טובה שהלוהו. וערבנות שרוכין כתב שם דניקנין בלא קנין בב"ד חשוב ומעשה של צדקה (א) אע"ג דכל דאי לא הוי כצדקה אומר אני דקני אם אמר אם אשחוק בקוביא אתן כך וכך לצדקה אם שחק חייב לתן הצדקה ובתשו' הארכתי בדבר זה והתשובה תמצא ביד חברנו הרי' יצחק משטרובינגא ואי' יכול לכתוב לך כל האורך עכשיו ועוד עיין בתוס' זה בנדר (כ"ד ע"ב ד"ה כל) ובפ' איוהו נשך (ס"ו ע"א ד"ה ומניומי) ובס"פ הלון (פ"ב ע"א ד"ה אמר) ושם תמצא מפורש יפה. ופשרה צריכה קנין כדפסק' פ"ק דסנהדרין (ו' ע"א) והמלאכה לא ליום

שסג. (ב) הוא יתר וכנטול דמי או שצ"ל הריאה מן הירכות.

שסד. (ב) כאן יש להגיה אע"ג דכל דאי אסמכתא הוי בצדקה אומר אני דקני וכו'.

אחד ולא לשנים וצריך אתה לדקדק בפרק יש נוחלין ובפרק מי שמת ובתוס' רבינו שמשון.

שם. ד"פ סי' תר"י.

שם. הוא לעיל בסי' של"ד וחזרה ונשנית בכ"י כאן ואין מן הצורך לחזור ולשנותה. ועל ימי ההיפוך ששאלת כמה הם עד כמה יהא נקרא עני המהפך בחזרה אי יום או יומים או יותר או פחות נ"ל דלא שייך בקרקע זה של הגוי עני המהפך בחזרה אא"כ נמר ראובן כבר הפיסוק עם הגוי ולא הי' חסרים אלא כתיבת השטר ולהעלות בערכאותיהם ולברר המקח ובכה"ג אם הלך שמעון וקידם לקנותו מן הגוי נקרא רשע אבל אם היה ראובן מתעצל בדבר ודוחה אותו שמא יולול לו הגוי וקידם שמעון וקנהו לא מקרי רשע וכמדומה אני דאדרבא שפיר עבד ותבא עליו ברכה דאריא אבריה ממצרי' כדי שלא ילמוד ממעשיו ואלו היה ממתין שמא היה מוכרה לגוי אחר ומה"ט דאמרי' זבין מנוי לית בה משום דרכ"מ ואע"ג דבעלמא זבין מישראל צריך לתתו למצורן משום ועשית הישר והטוב הכא בזבין מנוי אמרו רבנן דהוה טוב וישב הממחר לסלק הגוי מעל לנכול ישראל מה"ט נמי אמרי' הכא דשמעון לאו רשע הוא ותבא עליו ברכה. ובלוקח מישראל נמי נ"ל דלא מקרי עני המהפך אלא היכא דנמרו כבר הפיסוק המוכר והלוקח ונתרצו זה לזה ולא הי' חסרים אלא הקנין והלך זה וקנאה או כאותם הדמים או מוסף על דמים נקרא רשע אבל אם המוכר לא נתרצה למכור בכך והלך אחר וקנאה לאו רשע מקרי דאי אמרת דאפירו בכה"ג מקרי רשע אי"כ מפסידנא למוכר שאם יבא ראובן לקנות קרקע של שמעון ולא רצה לתת לו אלא דבר מועט ולא כדי שויה לא יהא רשאי שום אדם לקנותה ולהוסיף אפילו עד כדי דמי שויה ורבנן חשו טובא לפסידא דמוכר העני ומוכר מחמת דחקו וכן משמע בשמעתא דמצרנות דאמוכר לא תקינו רבנן ועשית הישר והטוב וגו' וכן הגי ציירי והגי כו' שכלל כלל אין לנו לעשות שום תקנה שיבא המוכר בה לידי שום פסידא לעולם.

שם. וששאלת אחד מבני הישוב המעורר על חבירו ומורידו לדין על דבר הישוב וזכה שכנגדו בישוב אם יוכלו שאר בני הישוב לומר אנן טענינן טפי כן הוא כמו שכתבת כיון דהוי במתא איבעי להו למיתי כי היהא דפרק מי שהיה נשוי (צ"ד ע"א) ובתחילת ירדתם לא מצי הנתבע נמי לאשתמוטי ולומר לא ארר עמך לדין עד שאשמע מן השאר אם גם הם תובעו אותי דהא בהא תליא.

שם. ד"פ סי' תר"י.ב. שם. ד"פ סי' תר"י.ב.

שע. ראובן טען על שמעון השכנתי בדרך הפצים שיום י' ליטרין בל דינר והא לך מעותיך ואפסדו ושמעון משיב הנה השכנתי הפצך ליד הקדיש (א) והכל במצותיך ולא עשיתי עם הפצך אלא כדין וכשורה וראובן טוען עוד הלא ראיתי ברורה שחפצי בידך עדיין ושמעון משיב אלו קנתי מיד הק"ו זירשינ"ש ואיני חייב לך כלל ועוד טען ראובן הנה העדת ערות שקר עלי ובוה הפסדתי י"א ליטרי' ואני תובע ממך כל ההיזק שעלה עלי ושמעון משיב ח"ו להר"ם ואני שואל ממך דין וקובלני ממך לרבותי שכתבת כתב שקר בשמי וחתמת שמי עליו אשר לא דברתי ולא עלה על לבי ועוד טוען ראובן הנה נקדתי לך חומש ועדיין לא נתת לי שכירותי ויש לי עדים שאתה חייב לי נ' ליטרי' ושמעון משיב פרעתי. מקור בין מעיין

שכל (ב) . . . הכל יודעין כי שפתי כהן ישמרו דעת וידוע כי כבר מקדם כי
 אכתוב אשר עם לבבי בדין זה מסופא לרישא ירצה כקרבן אשה על שכר הניקוד
 ישבע שמעון שפרעו ויפטר וכן ר' מן העדות שקר יורה ע"פ אותה שבועה ויפטר
 ומן המשכון אם שמעון מודה כי ראובן בתחלה השכינה לו בל' דינר נמצא שקנאה
 לענין יתומים ולענין המין בפסה ולענין לקדש בו אשה אפילו בשעת הלואה ואם
 אח"כ א"ל להשכין לגוי ברבית לא יגבה ראובן הרבית אלא הלי' דינר ויחזור לראובן
 ההפצים דלא אשכחן היתר ברבית אך בעומד אצל הגוי ואפילו אם הוא עשוי למכור
 לגוי את כליו הנה אין כאן מכר אבל אם שניהם מודים כי א"ל בתחלה להוליך
 העכוש לגוי הדין עם שמעון אפילו אם אינו עשוי למכור הרי הוא עשוי להשכין
 אבל אם ראובן אומר שהשכינו לשמעון ושמעון אומר שהשכינו לגוי על ידו ולקחו
 מן הגוי ישבע שמעון בפני הגוי בכמה קנאו ואם (ג) רוצה זה עצמו לתן לו ראובן
 יחזירם לו מפני שורת הדין וגם דרמי לנבאי צדקה דפורטים לאחרים ואין פורטים
 לעצמן וראיה מפי הכותב (פ"ה ע"א) (ד) כי אמר לההיא אתתא אית לך סהרי
 התבעתניהו מחיים אלמא כי בא הדבר דרך המשכונות לאו כל כמיניהו לומר לקוחי
 הם בידי וגם לא דמי למכרית ארי מנכסי הכירו דהתם מפרש בירושלמי במונות
 וכי"ב אפילו אם יש לו משכון דמא מפיסינא ליה אבל הכא לגבי גוי שנאמר
 בהם כתוא מכמר לא.

שעא. ראובן מת ואחרי פטירתו אמרה זונתו האלמנה ואמה ראובן הניה ס"ת
 ותפלות שלו הגדולה והטובה לצדקה לזכר נשמתו ויבררו הקהל אם
 ירצו הס"ת יזכירו נשמתו עם שאר נשמות ואם ירצו בתפלות יתננה להם ע"מ
 שיתפללו בה בקביעות י' שנים ואמרו הקהל הצעים בתפלות אמרה האלמנה ואמה
 לא כי אלא הפצינו שלא תתפללו בשום תפלות אחרות אלא בזו עשר שנים ובאו
 לדין וטען אפטרופוס של הקהל אותה תפלות שנתרצו האלמנה ואמה לתת לצדקה
 לקהל ע"מ שיתפללו בה י' שנים כן הפצינו לעשות והשיב האפטרופא של האלמנה
 מעולם לא אמרתי לתן התפלות לקהל והשיב האפטרופוס של הקהל יש לנו ערים
 בקהל שכך נתרצו כמו שכתבתי לעיל ואם אין לנו או מה שנראה לרב נעשה ועשו
 ברכה בס"ת על כל הקהל שיבאו ויעידו מקצת הקהל העירו שאמרה האלמנה התפלות
 לצדקה לקהל ע"מ שיתפללו בתוכן י' שנים ומקצתם העירו שלא שמעו מן האלמנה
 אלא מן אמה ויש שהעיר ששמע מן אמה י' שנים יתפללו בה בסתם ויש שהעיר
 ששמע מן אמה י' שנים ע"מ שלא יתפללו אלא בה בלבד.

תשובה. אישׁב בקצרה למרבה המשרה גרסי' בפרק הוקת הבתים (מ"ג ע"א) בני
 העיר שננב ס"ת שלהם אין דינן אותה בדייני אותה העיר ואין
 מביאין ראיה מאנשי אותה העיר כו' ופריך ולסלקו כי תרי מינייהו ולדיינינו (א) ומוקי
 לה תלמודא תנו מנה לקנות בה ס"ת ושאני ס"ת דלשמיעה קאתי ואפילו את"ל
 התפלות אין להם דין ס"ת דלשמיעה קאתי דדברים שבכתב איא רשא"י לאומרן
 בע"פ משא"כ בתפלות אפ"ה ג"ל דאין בני העיר יכולים להעיד על ככה לפי שנוגעים
 בדבר וסילוק אינו מועיל אלא לגבי דין דרברי רבינו ברוך איש תרומות זצ"ל כמו
 שפי' בנדה פ' בא סימן אבל לא לגבי עדות דבעי תהלתו וסופו בכשרות ואע"פ שרבינו

שע. (ב) אולי צ"ל הקארו. (ג) כאן איזה תיבות ממוששים בכ"י. (ג) צ"ל ואם ראובן עצמו
 רוצה לתן לו זה המעות יחזירם לו כו'. (ד) צ"ל דרב נחמן אמר כו'.

שעא. (ב) צ"ל וכשני שאני ס"ת דלשמיעה קאי והדר פריך מהאומר תנחו מנה לבני
 20
 Teschuwoth-Maharam.

שמשון כתב דסילוק מועיל אף לגבי עדות דלא בעי תחלתו וסופו בכשרות אלא מחמת פסול גולנות וכיו"ב ומחמת קורבה או פסול שבנופו כגון סומא ושוטה אבל פסול מחמת שנוגע בדבר לא בעיא אלא סופו בכשרות הלכך מהני סילוק מ"מ כיון דאיכא פלוגתא דרבוותא בהא ולא ידעי היכא הלכתא מספיקא לא מפקי ממנא מחוקת מריה. ועוד שהדעת מכרעת קצת כדברי רבי ברוך מדפריך כמה זימני ולסלקי בי תרי מיניהו (ב) ולקיימה ולסדרי סוף דבר כניל שאין בני העיר כשרים להעיד על ככה אפילו אי ליתנו מאי דקא מתהני מן התפלות ותושקט ותושליו נצח עם כל כנותכם כנפש סר למשמעכם מאיר. וצריכה לשבע שלא נדרה לתן לקהל התפלות.

שעב. אשר שאלת קרובי חביבי ר' קלונימוס על ראובן שטען על שמעון אמרת לי לרכוב עמך עד מקום פלוני ונדרת לי חצי זקוק והשיב שמעון משטה אני כך הייתי כך (א) אין שייך לומר משטה אני כך לפטור עצמך בלא כלום אחרי שטרה בדבר ועשה שליחתו מיהו שייך אונאה בשכירות כדאיתא פרק הזהב (ניו ע"ב) דאין כתיב ממכר עולם ממכר סתמא כתיב והאי נמי מכירה ליומא היא הלכך אם יש אונאה שתות בחצי זקוק שנדר לו לאותן לו אלא שכר טרחה כדשיימי בי תלתא ודמי להא דאמר פרק הגזול בתרא (קט"ז ע"א) הרי שהיה בורה מבית האסורים ואמר טול דינר והעבירני אין לו אלא שכרו.

שעג. ד"פ ס' תקס"ט.	שעמ. ד"פ ס' תתקע"ב.
שעד. ד"פ ס' קל"ג.	שפ. ד"פ ס' רכ"ט.
שעה. ד"פ ס' תתקע"א.	שפא. ד"פ ס' מ"ח.
שעו. ד"ק ס' רפ"ז וכ"י פארמא ס' רמ"ה ותל"ו.	שפב. ד"פ ס' תתקע"ג.
שעז. ד"פ ס' רכ"ה.	שפג. ד"פ ס' תתקע"ד.
שעה. ד"פ ס' רפ"ד.	שפד. ד"פ ס' תתקע"ו.
	שפה. ד"פ ס' תתקע"ז.

שפו. ועל הנשבעים באשמת שומרון ועיקר משאם ומתנם סומכי ע"ז והיים בקדשים ואני לדידי קשיא לי וכמה פעמים צוחתי כי כרוכיא על ככה ואין שומע ומרגלא בפומי שעל הדבר הזה נכסי בעלי בתים מתמוטטים והחובות מתקלקלים מדה כנגד מדה בקדירה שמבשלים בה מתכשלים ואין בירי למחות לפי שתולין באילן גדול ר"ת שמתיר משום דגוים שבחז"ל לאו עובדי ע"ז ועוד כי בזה"ל כלם נשבעים בקדשים שלהם ואין תופס"י בהו אלקות ואע"פ שמוכרי" עמהם שם שמים ומכונין ליש"י מ"מ אין מזכירין שמו בפ"י ואם בלבבם מחשבים עליו דברים שבלב אינם דברים ועוד כי דעתם לעושה שמים וארץ ואע"פ שמשתתפים שם שמים ודבר אחר נעקר מן העולם לא אשכחן שיהא ישראל אסור לגרום לגוים שישתתפו ש"ש לדבר אחר ואפילו באיסורים גמורים שאין להם שום צד סמך להיתר אינם נשמעים לא כ"ש בדבר זה שיש להם קצת משען ומשענה שלא ישמעו לנו ועבד עובדא כנפשיהו לעבור על דברי רבינו שמואל וכמה סמיות עיניהם כסבורים להרויח בהם יותר ממה שהם מרויחים מפסידים והמגיד שאני הוריתי להתיר כחש לך כי בכל דבר שהגדולים חולקים אני מורה להחמיר לבד מהיתר פשוט שפשט התירא ע"פ מנהג קמאי דקמן.

עירי אין דנין בדיוני אותה העיר וכו' אמאי לסלקו בי תרי נפשיהו ולדיוינו ומשני הכא נמי בס"ת פ"י שאמר תנו מנה כו'. (ג) צ"ל ולדיוינו ולא פריך ולסדרי כו'.

שפז. ואשר תמהת שמדליקין נרות ביו"ט שחרית שרנא בטיהרא מאי מהני ודמיתן לנר של אבטלה לא דמי דאלו הנרות עשויות לכבוד שמים למסווי שמחת יו"ט וברוב אורה איכא שמחה כדכתיב ליהודים היתה אורה ושמחה וכתיב נמי אור ורוע לצדיק ולישרי לב שמחה וכתיב והשבתו מערי יהודה קול ששון וקול שמחה קול ריחיים ואור נר אלמא דאורה יתירה עבידי לרבויי שמחה וכיו"ב איכא טובא. ונרות של הקדש היו מדליקין מבע"י גדול ואע"ג דהיו חולקים ודולקים כל הלילה מי"מ א"צ באותה אורה לנבואה כי לא לאורה הוא צריך והלא כל באי עולם אין חולכים אלא לאורו ואדרבא נראה וניכר יותר שמדליקין נרות לכבוד שמים ביום מבלילה ובלבד שיהו בני אדם מצויים בביתכיני ונר הנובה נמי מדליקין מבע"י משתשקע החמה כל זמן שפני המזרח מאדימים ואע"ג דאכתי הן עוד היום גדול וא"צ לאותה אורה סוף דבר נרות שמדליקין לשם מצוה בבתי ננסיות ובבתי מדרשות לא מקרי כלל של אבטלה ומותר להדליק ביו"ט ומתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ובלבד שתהא לצורך שמחת יו"ט קצת אע"ג דלאו אוכל נפש הוא וה"ג איכא שמחת יו"ט דברבוי אורה איכא שמחה וכ"ש הכא דאיכא נמי מצוה ונר של אבטלה מקרי כגון שמדליק נר במקום אחר שאינו סבור שיהא לו צורך להשתמש שם אלא מדליקו על הספק ונמצא שלא נשתמש שם ההוא נקרא נר של אבטלה. ומה שנודדים ונודבים נרות המערכות להתנאות לפני בוראינו אין אלו קרויים נרות של אבטלה כלל נהי דשרנא בטיהרה לא מהני כולי האי מי"מ מהני קצת דאינו דומה אורה של קי לאורה של ק"א דאלת"ה היכי שרי אפילו בלילה להדליק ביו"ט (א) [כמה] נרות כיון דאפשר להשתמש לאורה של נר אחר אי"כ הו"ל כל אינך אחריני של אבטלה אלא י"ל כדפי' ועוד (ב) [דאיכא] כבוד קהל ריבוי נרות אפילו ביום כדאיתא בפ' אלו דברים (גי' ע"א) שכל שמוציאין לפניו ביום וכו'. **שפח.** ועל אשר שאל אדוני על דלי עין והשוקיהן של ברול אי אולי בתר המעמיד לענין טבילה כמו לענין טומאה או לא נראה דאין חילוק ביניהם לענין זה תדע כדאמר פ"ק דשבת (ט"ז ע"ב) נבי כלי זכוכית הואיל ותחלת ברייתו מן החול שוויה רבנן ככלי חרס ופריך אלא מעתה לא יהא לו סתרה במקוה אלמא תנן ואלו הוציין בכלים הופת והמור בכלי זכוכית וכו' ומשני הכא במאי עסקי' שנקבו והטיפו לתוכו אבר ארשב"ג יהודה בן שמוע מטמא משום ר"מ וכו' אלמא דמדמי' טבילה לטומאה לענין הלך אחר (א) [המעמיד]. (ב) וחזורני לעיל על שאחה קורא תגר על המדליקים ביו"ט שחרית תמה על עצמך היאך מדליקים אפילו (ג) [ביו"ט] שחל להיות בע"ש שמדריקים מבע"י ולאחר התפלה חולכים הצבור לבתיהם מבע"י נמצא דהדליקו נרות של אבטלה דאין בהם צורך לנבואה ועוד הכתיב לכם ולא לנבואה אע"כ לכם קרי' ביה כדפי' מטעמא דלעיל. מאיר ברי ברוך זצ"ל. **שפט.** ועל הגנבים שנכנסו במרתף ועשו ברוא בחבית ולאחר כן מצאו החבית חסירה הרבה וכתבת שהתיר הר"ר ירדיה את היין כמדומה שגם התוס' התירו אותו בפרק לא יחפור (כ"ד ע"א) נבי ההוא חצבא דאשתכח בפרדיסא דערלה וכו' עד שאני התם דאי נניב מיניה אצנועי בנויה לא מצנעי והקשו בתוס' (ד"ה ואצנועי) אמאי שריות תחסר בהנאה דניול בתר רובא דעלמא דנוים נינהו והוי יין נסך ותירצו דרוב

שפז. בדפוס לבוב ובכ"י פארמא סי' קכ"ה אי' תשו' זו בסגנון אחר. (ב) חסר בכ"י.

(3) חסר בכ"י.

שפח. (ב) חסר בכ"י. (3) קאי על מ"ש בסו' שפ"ז. (ג) חסר בכ"י.

גנבי ישראל נינהו כדאמר בע"ז פ' בתרא (ע' ע"א). לפי דבריהם יש להתיר גם כאן. אמנם כמה פעמים תמהתי על תירוץ התוס' דהא בפומבדיתא דוקא הוא דאמר הכי דרמאי ונגבי הוי כדמשמע פרק העור והרוטב (קכ"ז ע"א) ופרק חוקת הבתים (מ"ו ע"א) והאי עובדא דפ"ב דע"ז בפומבדיתא הוי תדע דלא שרי' התם בעובדא דנהרדעא מה"ש וההוא עובדא דפרק לא יהפור איכא למימר דהוי כחד מהני דוכתי' דלמא דמקומו נמי רוב גנבי ישראל הוי ומיהו לא אמרי הכי בכל דוכתי' אלא בדוכתא דשני' דשכיחי רוב גנבי ישראל ושמא התוס' ר"ל כן אע"פ שמתוך לשונם שכתבו בסתם רוב גנבי ישראל נינהו משמע דבכל דוכתי' הוי שרי מה"ש אינו נ"ל אלא כמ"ש. ודוקא היכא דוראי נכנסו גנבי ועשו ברזא נ"ל לאסור אבל היכא דלא ידע"י אם נכנסו אם לאו אע"פ שמצא ברזא בחבית שלא היה בה ברזא מעיקרא נ"ל להתיר דתל"י שמא אחר מן הנערים עשאוהו כי כן דרך שמשים שבבית לעשות כן. וגדולה מזו אשכחן דתל"י גבי ההוא (א) דוכתא אימר מגנה רחבית שקלתה וכיו"ב איכא טובא התם דתל"י כ"ש הבא דתל"י כיון שמצאו המרתף סגור ולא ראו ולא שמעו הנגבים נכנסים ודאי תל"י בבני הבית ומותר לכל בני הבית אע"פ שכל אחד יודע בעצמו שהוא לא עשה כל אחד תולה בעצמו לומר חבירו עשה כדאמר בפ"ק דשחיטה חולין (י' ע"א) מפני שדרך של שרצים לנלות ואין דרכן לכסות ז"נ אין דרך גנבים להזור ולסגור פתח הבית מאחריהם כי אחרי שעושים ההפסד מרתתו להתעכב ואין חוששין אם ישתמר הנשאר להכי מסתבר שפי' לומר שאחד מבני הבית עשאו ועוד ראיה מהא דתנן במסכת טהרות (פ"ח מ"ד) (ב) המניה את ביתו סתום ומצאו פתוח נעול ומצאו נעול פתוח ומצאו נעול הבית טהור כו' והשתא ק"ל בשלמא כלהו אצטרך אלא נעול ומצאו נעול פשיטא מאי אצטרך למתנייה אע"כ נ"ל דאצטרך לאשמע"י אע"ג שמצא כלי הבית הפוכין כמו שהניה בויות זו ומצאו בויות אחרת דאיכא למתל"י בא' מבני הבית כדפ"י או בעל הבית נופא אימור הניה בויות זו ושכח כדאמר רשב"ג נבי (ג) מניה בויות זו ומצאו בויות אחרת ושכח ואפי' ת"ק דפליג התם בהמניה ביתו פתוח ומצאו פתוח בנעול ומצאו נעול מודה. מאיר בר ברוך. שצ. ועל הגויה ששפכה יין לתוך הקנקן או לתוך הכוס כסבורה שהוא שכר אם ננעה הגויה כמה שנכנס אפילו שלא בכונה ננעה בין שבכוס או צריך לדקדק היכא מקרי שלא בכונה שאם היין אינו חזק כל כך ובטל ריח שהשושפך ממנו אפשר להיות שאינו מריח בו ריח יין מותר אף מה ששפכה לתוין אף בשתייה משום מעשה דר' יוחנן (א) בר אחא כו' כמו שכתבתי ודוקא בליליא כדמוקי ליה החם דלא הוי אלא ביממא דהוי ליה לא ומיהו אפשר להיות בין אפילו ביממא לא מנכר והא דפריך התם והא קא הוי ליה ואצטרך לאוקמי בלילה היינו משום דרוב ייגן שלהם אדומים הם ואפילו הלבנים ה"י דיהא קצת כדאשכחן (ב) בפרק ג' מינים (ל"ה ע"א) י' רביעיות הן ה' סומקות וה' חירות וקחשיב רביעית יין בה' סומקות אבל יינות שלנו הצלולים אפילו ביממא לא מנכרי ולהכי נראה דיאמר לישראל לשפוך מן הקנקן ואם לא יריח ריח מן יין שרי' ואע"ג דאין שונין בטהרות ה"ם

שפ"ט. (ב) צ"ל ההוא רביתא אימר מגנה רחביתא שקלתה כו' והוא עובדא בע"ז ע"ב עיי"ש. (ג) צ"ל המניה את ביתו פתוח ומצאו נעול ומצאו נעול פתוח ומצאו נעול טהור נעול ומצאו פתוח ר"מ מטמא וחכמי' מטהרין כו' הכי איתא במשנה. (ג) צ"ל גבי קרדום (פסחים י' ע"ב). **שצ.** (ב) צ"ל ר' יוחנן בן ארזא והוא במס' ע"ז נ"ח ע"א עיי"ש. (ג) ככ"א אי' בטעות במ' ג' מיני דקדושין ו' רביעיות ה' סומקות וכי' זה אין לו הכנה וצריך להגיה כמו שכתוב בפנים.

בכה"ג דאפשר להיות (ג) למשקל אתרמי והשתא לא אתרמי כי הוה אתתא דאשתכח לה דמא במשתותא כפי הוואה כתם (נ"ה ע"א) ור"ג דגדה (ה' ע"ב) היה מתעטף במליתו וטהרות וטומאת בצדו אבל בנדרן זה אי מעיקרא כשהיין היה ריחו נודף גם אחר שעה כשיערה הישראל היה וכו'. ועוד נראה דהכא בכה גוי אפי' בכונה שהוא (ד) קשה לומר ביותר שאין ניסוך בכך ולא נזור עליו אלא אטו נגיעה ביין ואקיל בה קולא יתירה מה דלא אשכחן בכל דוכתי גבי יין נסך דאמר מאי (ה) דלא נפיק לבראי נזור בה רבנן מאי דאיכא בנואי לא נזור הלכך אע"ג דמדמי' בכמה דוכתי יין נסך לטהרות הכא ודאי לא מדמי' ואפשר להיות דאפי' למיד אין שונין בטהרות הכא ס"ל כרשב"ג דאמר שונין. והיכא שאין היין לפנינו שאי' לשנות בו אין להם ריח כל כך כי אינם חוקים כיינות שלהם דהו דרי על חד תלת מיא ותל"י לקולא אף במערה מכלי גדול דנפיש עמודי' יותר משל קטן דלא נפיש עמודי'. אחר סברה זאת נוטה בעל ספר התרומות שכתב בסתם דגוי המערה מכלי אל כלי וסבור שהוא שכר מותר ולא הזכיר בפסק שלו בחדתא אלמא דאפי' ביין נושן הוא מתיר וכן משמע באלפסי ואפי' אם באנו לומר שאין חילוק בין יינות שלנו ליינות שלהם בדבר זה גיל כיון דוימנין שאין לו ריח כל כך כששופכין מן הקנקן שיוכל להריח בו שהוא יין תל"י בכח להקל ונימא דלא הריחה והא דפריך תלמודא (ע"ז נ"ח ע"ב) והא קא מריח ליה היינו דוקא התם שהיה סבורים שהי' ישראל ולא דקדקו אחריו אם ננע ביין אם לאו וכיון דספק מנע פריך שפיר דה"ל להחמיר בספקו ונימא דלמא הריח שהוא יין וננע ביה ולא אדעתיה אבל הכא שידעו שגויה היא וגם דקדקו אחריה שלא ננעה ביין רק הריקה בכח גוי שאין בכך ניסוך לא תל"י להחמיר. ואנב נראה אכתוב לך מ"ש כפי התרומה היכא דעירה גוי בכונה יין מאי דנפיק לבראי אסור אבל מה שנשאר בכלי מותר למיד נצוק אינו חבור ואפי' למיד חבור אי מקטף קטופי ולא נהירא לי אלא אפי' בלא מקטף שרי מה שבחבית (ו) משום נצוק אפי' למיד נצוק חבור דכה"ג דמאי דלבראי לא מחסר משום מנע (ז) כי לא נזור נצוק במאי דנזרי תרע דהכי פריך כפי' דע"ז (ע"ב ע"ב) רב ששת דמוקי לה בגוי המערה אי הכי (ח) דחבית בגוי לחסר (ט) ומשני דמקטף קטופי כרקא משני מעיקרא כי אוקימנא בישראל (י) ועל מה מהני מקטף קטופי בגוי המערה והא כי נפיק טפה קמייתא מפי חבית מחסר מכה גוי ואסרי' כל מה שבחבית מחמת נצוק ומאי מהני קיטוף דבתר הכי שבין חבית לקרקע הא כבר אהסר כל מה שבחבית אלא פשיטא שאין קיטוף מועיל בגוי המערה אי אמרי' נצוק אפי' מחמת כח גוי אע"כ מה שבחבית מותר אפי' בלא קטוף ואפי' למיד נצוק חבור וטעמא כדפי'. מיהו גוי המערה מחבית לבור שיש בו יין נסך התם ודאי בעינן קיטוף להתיר מה שנשאר בחבית למיד נצוק חבור אבל מרבזו משמע דמצריך אפי' (יא) בגוי אדנא וישראל אכובא והא לא נהירא לי כדפרי'.

מאיר בר' ברוך וצ"ל.

שצא. ד"פ סי' תקע"ה.

(ג) למשקל אתרמי אין לו הבנה ואפשר דצ"ל דשקיל ואתרמי והשתא לא אתרמי וכו'. (ד) גם זה הוא מחסר הבנה ואפשר דצ"ל שהוא קל ביותר והסופר חשב שזו ראשי תיבות וכי קשה לומר כן גלע"ד. (ה) צ"ל מאי דנפיק לבראי כי וכן הוא במס' ע"ז ע"ב ע"ב. (ו) צ"ל ולא אסור משום נצוק אפילו למיד כו'. (ז) תיבת כי יש לחזוק דאין לו מקום כאן. (ח) צ"ל גוא דחבית נמי מיתסר וכן הוא בשם ע"ז שם. (ט) צ"ל ולא משני דמקטף קטופי. (י) צ"ל ועוד. (יא) עיין ע"ז ע"א ותו' שם ד"ה נכרי.

שצב. ענותך תרבני ואהיה אובין לפניך ומטבותי דמר נ"י כי לא עיקר תלונת ראובן על שמעון כי אם על הקהל ואינו בא לפיסקו הדין בינו ובין הקהל כי על ככה לא נשאלתי ואם יצא הרבר מפי אנב אורחא אשר ממנו אדע לראובן זכות נגד הקהל סמיכנא בשמא קדישא דבראשך שאל יָדע לראובן דלא לימרו הקהל קא מנמרי טענתא לאינשי ומפסדי להו ונראה דאם הקהל שכרו את ראובן להשתכר במקום אחד ועכשיו אינו מוצא אחרי השמעותו ועליתו סמך ונרמו לו הפסד זה נותנים לו כל שכרו כפועל בטל כדתני פ' האומנין (ע"ו ע"ב) השוכר את האומנין והטעו זאי' או בעה"ב הטעה אותו או הוא הטעה הכעה"ב אין להם זה על זה אלא תרעומות בד"א בומן שלא הלכו אבל הלכו.

שצג. ד"פ ס"י תקמ"ה.

שצד. ד"פ ס"י תקל"ד.

פסקי ברכות של מו' רב' מאיר ז"ל.

תקפא. על פירות האילן מברכי' בורא פרי העץ וכן על הענבים וכן על בוסר משהוא גדול כפול הלבן הכל בפה"ע. ולאחר הענבים והבוסר ברכה אחת מעין שלש על העץ ועל פרי העץ ועל תנובת השרה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה שהנחלת לאבותינו לאכול מפריה ולשבוע מטובה רחם ה' אלקינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל מובחך ועל מקרשך וכנה ירושלם עיר קרשך במהרה בימינו והעלינו בה ושמחנו בתוכה כי אתה טוב ומטיב לכל בא"י על הארץ ועל הפירות. **תקפב.** ובשבתות וימים טובים מזכיר בה מעין המאורע וכן ברי"ח וכן פירש ה"ר משה ב"ר מיימון ז"ל וכן משמע בירושלמי. ועל הבוסר שהוא פחות מפול הלבן מברך עליו ב"פ האדמה כמו קפריסין דאמר דמברך עליהם בפה"א לפי שאינו עיקר הפרי ולאחריו מברך בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שבראת בא"י חי העולמים. כן מסיים בירושלמי.

תקפג. ושאר אילנות משיוציאו פרי כל שהן קטנים מאד חשובים הן לברך עליהן בפה"ע כאלו נמנר פריו ועל גרעין נודדניות שאנו לועזין שריו"ש וגרעיני אפרסקי' ושל תפוחים ושל כל מיני פרי מברכי' עליהם בפה"ע מרתנן קליפי' אנוזים והגרעינים כולן חייבים בערלה אלמא גרעינים איקרי פרי. **תקפד.** ועל היין בפה"ג ולאחריו ברכה אחת מעין שלש על הגפן ועל פרי הגפן וחוחם על הארץ ועל הפירות ודלא כמהורים שכתוב בהן על הגפן ועל פרי הגפן.

תקפה. ועל היין שהקרים אינרי"א בלע"ז כגון דריחא וטעמא חלא מברך לפניו שהכל נהיה בדברו ולאחריו בורא נפשות רבות אבל ריחא חלא וטעמא חמרא חמרא וכ"פ רבנו שמואל ומברך עליו בפה"ג ולאחריו ברכה אחת מעין שלש. **תקפו.** שקדים כשהן רכין אוכלי' קליפת החי עמה וכן לולבי נפנים דלא נטעי אינשי למיכל כשהן רכים אלא בשביל הגרעין שלהם מברכי' עליהם שהכל. ואותן שקדים המרים פ"י בה"ג קטנים בפה"ע גדולים לאו כלום ומיהו כפי' דחולין (כ"ה ע"ב) תנן גבי מעשר שקדים המרים קטנים חייבים גדולים פטורים מתוקים גדולים חייבים קטנים פטורים ור' שמעון בר' יוסי אומר זה וזה לפטור ואמרי לה זה וזה לחיוב והורה ר' חנינא בצפורי כמ"ד זה וזה לפטור.

תקפו. אגוזים מטויגין ברבש במחזור ויטרי כתב בפה"ע דאשתני לעילויא ולא כדברי שאומר שהכל דרובשא עיקר אלא אדרבה אגוז עיקר.

תקפה. ערמונים וחבושים כיון שאין דרכם לאכלם חיים אלא מבושלים האוכלים חיים מכרכי" שהכל מבושלים בפה"ע. ועל הצוקרא כ' בה"ג בפה"ע. על התותים שגדלים בסנאים ובעשבי השדה ברנבירין בלשון אשכנז פרי קטן הנקרא זורפינן בל"א והוא אדום בתוספות כ' שיכרך עליהם בפה"ע וכן היה נוהג ר"ת בשם אביו רבינו מאיר אבל רבנו יוסף ו"ל כ' שיש לברך עליהם בפה"א לפי שמצא בתש"ו הגאונים כל אלו דיבשא בסיתוא וכלו גוואז וטרפי לגמרי והדר נפקי פירי משרשין מברכים על הפירות בפה"א ונהגו העולם כמו התוספות, כללא דמלתא לדעת איזה דבר שהוא פרי העץ כל היכא דאי שקלת לפירי ואיתי לגוואז דהדר מפיק פרי בפה"ע ואי לא הדר מפיק פירי בפה"א דפרי האדמה מיקרי.

תקפמ. השותה שמן זית אינו מברך עליו משום דאזוקי מויק ליה ואפי' נותן שמן הרבה לתוך אניגרון אינו מברך על השמן משום דהוי ליה אניגרון עיקר ושמן טפל וכל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופוסטו הטפלה כן שנינו במתני' (ברכות מ"ד ע"א) אבל אם נותן שמן הרבה לתוך אניגרון ושותהו לרפואה כגון דבייבי ליה חינכי או השמן עיקר ומברך על השמן בפה"ע ולאחריו על העץ ועל פרי העץ וכ"כ בה"ג ואעיג דלרפואה קעביד כיון דאית ליה (א) [הנאה] מינה בעי ברוכי וכן כל דבר דאית ליה הנאה מינה אעיג דלרפואה קעביד בעי ברוכי לאפוקי השותה מים לצמאו מברך וכו' ואמרינן בגמרא לאפוקי היכא דחנקתיה אומצא אבל בסדר רב עמרם זצ"ל כתוב דחנקתיה אומצא לא בעי ברוכי הכי שדר רב פלמויי בר אביי ראש הישיבה מקמי דלשתי א"צ לברך שהכל משום דאניס אבל לבתר דשתיה מברך בורא נפשות וכתב רבינו יהודה מפריש וז"ל אין ג"ל דטעם הוי משום דלא מתהני מה לי לפניו מה לי לאחריו אלא ודאי ל"צ לברוכי כלל לא לפניו ולא לאחריו עכ"ל ורפיא ביד. מיהו האוכל או שותה דברים שאין דרכן לאכול או לשתות אלא לרפואה כגון שהן מרים ד"ה שאין מברכים לא לפניהם ולא לאחריהם.

תקין. על פירות הארץ אומר בפה"א הכוסס את החטה אומר בפה"א טחנה אפאה בשלה בומן שהפרוסות

תקצא. קיימות בתחלה מברך המוציא ולבסוף ברכת המזון אין הפרוסות קיימות בתחלה מברך ברוך אתה ה' מ"ה בורא מיני מזונות ולבסוף ברכה מעין שלש על המחיה ועל הכלכלה ועל תנובת השדה וכו' והותם על המחיה. וכן דייסא וכן כל תבשיל שיש בו קמח לרוב שקורין בלשון מויש וכל כיו"ב דלית ליה תורתא דנהמא בתחלה מברך במ"מ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש (ב) דאריי אמר שמואל כל שיש בו מה' מינים פ"י חטים ושעורים ושיבולת שועל ושיפון וכוסמין מברך עליהן במ"מ ולבסוף ברכה אחת מעין ג' אבל תבשיל שנותנים בו רק לחקפות המאכל כדי שיהא המרק עב קצת ההוא לרכוקי בעלמא הוא דעבירא ובטלי קמח בתוכן.

תקצב. אורז ורוחן בתחלה מברך בפה"א והיכא דבשלו במ"מ ולבסוף קאמר תלמודא (ברכות ל"ז ע"א) לא כלום ופירש"י לא כלום שא"צ לברך עליה מעין ג' אלא בורא נפשות לאפוקי היג שכתב בו דאורז ורוחן מברך עליו בתחלה שהכל. קמחא דחטי פ"י קמח קליות ר' יהודא אמר בפה"א ולאחריו ססק ר"י בורא נפשות וכן הכוסס את החטה א"ר מברך לאחריהם בורא נפשות שלא מצינו בשום

(b) חסר בכ"י. (g) בברכות ל"ז ע"ב איתא רב ושמואל דאמרו תרויהו וכן יש לחגיגה כאן.

מקום שתקנו ברכה מעין ג' (ג) על האדמה ועל פרי האדמה ולקמן פ"י כי מפרש ברכה מעין ג' מאי היא לא מפרש אלא על העץ ועל פרי העץ ועל המחיה ועל הכלכלה אבל האדמה ועל פרי האדמה לא קאמר כ"כ בה"ג אבל ר"י נסתפק ברבר מדקא כ"ל כל שהוא מין דגן ולא עשאז פת וכו' וחכמים אומרים ברכה א' מעין ג' משמע אפ"י אכלו חי דומיא דו' מינין דמדכר בהדיא אבל במחזור של ר"ת על האדמה ועל פרי האדמה בכונס את החטה אבל הגיה מבהוין בורא נפשות (ד) [רבנות] וכיון דאיכא פלוגתא דרבנותא בברכה אחרונה אין לאכול קליות או חטים שלוקות שלא נתמעכו יפה אלא תוך הסעודה שברכת המזון יפסור אותו מברכה אחרונה וכן בירושלמי ר' ירמיה לא אכל סלת מן יומי לפי שנסתפק בברכה אחרונה. ומה שלא אכל אותו בתוך הסעודה דלמא ס"ל כרב ששת דלקמן אמר להביא לפניו תאנים וענבים בתוך הסעודה מברך עליהם לפניהם ולאחריהם והא נמי להנך דמי.

תקצו. מיהו לירידן כל דבר שבתוך הסעודה קודם ברכת המזון ברכת המזון פושרו מברכה שלבסוף כמו שאפרש לקמן בע"ה מיהו אם אדם מסתפק בברכה מה היא או שהכל אומר (ה) [וכן] פרי"ח שמברך לכתחלה שהכל כיון דברכה ראשונה אין לה עיקר מה"ת כלל ואינה אלא משום דאסור ליהנות בעוה"ז בלא ברכה היכא דמסתפק בה מברך שהכל וכן פ"י רבי' יוסף זצ"ל היכא דמסתפק בפירו אחד אם הוא פרי עץ או פרי האדמה מברך לכתחלה בפה"א דקיי"ל על פרי העץ שאמר בפה"א יצא ואע"ג דתנא ואמר דוקא דיעבד הא נמי כיון דמסופק בו כדיעבד דמי אבל בברכה אחרונה אם הוא מסתפק בה לא יאכל כ"א על השלחן כרפ"י.

תקצד. ואותם פרטרי"ש ורושירלש חייבים בחלה ובהמוציא הואיל ואיכא עליהו תורחא דנהמא וצ"ע על אותן נ"ל"ש דהיינו שריקנין' דהא גובלא בעלמא (ו) [הם] דאמרינן מברך עליה במ"מ ואפ"י למר זוטרא דקבע סעודתא עליהו ומברך עליהו ברכת המוציא וגי' ברכות ה"ט לפי שאינן רך כל כך כמו עיסת נילוש ואין לאכול אותם אלא בתוך הסעודה וכן היה עושה ר"י וכן שמעתי שמורי הרב ר' יחיאל מפריש שלא היה רגיל לאכול אפ"י פרטיש וזהו דוקא אכלו בתוך הסעודה שלא היה ברור לו אם יש לו תורחא דנהמא. (עיין תוס' ברכות ל"ז ע"ב ד"ה לחם ול"ה ע"א ד"ה מר).

תקצה. חבוציון. פרש"י זהו שיילקוק שמפררין לחם בתוך האלפס ובערוך פ"י פירווי לחם שנדבקים יחד ע"י חלב ודבש או ע"י מרק וכן פ"י ר"ת דנהמא מברכי' עליהם המוציא ולאחריהם בה"מ' ותוריתא דנהמא במ"מ עכ"ל ולאחריו ברכה א' מעין ג'.

תקצו. האוכל לחם אפ"י פחות מכוית מברך עליו המוציא מיהו לאחריו אינו מברך בה"מ' אא"כ אכל כוית והכי איתא בירושלמי בפ' כיצד מברכי' כל שאומר לאחריו ג' ברכות אומר לפניו ברכת המוציא התיבון אומר הרי פחות מכוית שאין אחריו ג' ברכות מעתה לא יאמר עליו המוציא א"ר יעקב בר אחא לשאר מינים הוצרכי פ"י לשאר מיני מאכל של ה' מינים וכנון מעשה קדרה ופת אורז ודוחן ופת הבא בניסנין דלא קבע סעודתא עליה שאין אומר עליו ג' ברכות ואין אומר לפניו ברכת המוציא מיהו נסתפק ר"י אם מברכי' מפחות מכוית בורא נפשות או לא וההוא דר' צדוק בפ' הישן שלא ברך אחר אוכל פחות מכביצה איכא למימר בתמ"ז דלא בירך וברכה א' מעין ג' נמי לא מברכי' עליה כראי' בירושלמי מיהו שמא בירך בורא

(ג) עיין תוס' ברכות ל"ז ע"א ד"ה הכוסס. (ד) במ"י מרביה. (ה) במ"י בע"א. (ו) חסר במ"י.

נפשות וכחב רבינו יהודא מסתברא דלא נתקנה בורא נפשות אמלתא דשייך ביה גי ברכות או מעין ג' (ז) [אי אכיל] כשיעור והלכך אי אכל פחות מכוית מברך עליו ראשונה דאסור ליהנות מן העוה"ז בלא ברכה ואפי' אכל כל שהוא אכל לאחריו אינו מברך כלום עד שיאכל כוית. ועל היין ושאר משקים מסופקין התוס' אי מברכי' אפי' בכוית אינו דוקא בכביצה כדדריש ר' יהודא אכילה שיש בה שביעה ואיזה זו כביצה או שמא יש חילוק בין שביעה דאכילה ובין שביעה דשתיה וטוב לזהר לשתות או שיעורא וזמא פחות מכוית או שיעורא רבא לצאת ידי ספיקת הללו כדי שיברך לאחריו. תקצו. צנן בפה"א וזנגבילא יבשתא ופסלין יבשין ונילופי ונילוול וציטוול' וכל מיני בשמים יבשים שאין דרך לאוכלן בלא תעונת אין מברכי' לא לפניהם ולא לאחריהם.

תקצח. אגוז מושקט' בפה"ע. קנה שקורין קנילוו בפה"א. וקלוא דנילופרא שקורין ניגלין בלי"א גיל בפה"א. ובערוך פי' וזנגבילא רשיבא בשמים שחוקים נראה לברך עליהם בפה"א כמו הומלתא וכל מיני בשמים שאינן ידועות אם פירי הן אם לא מברך עליהן שהכל נהיה בדברו.

תקצט. אחד שכר תמרים אחד שכר שעורים ועל החומץ מברך שהכל וכן דבש ויין תפוחים ומי תותים וכל הוב מכל מיני פירות שבועולם חוץ מה שוב מענבים מבושלות שמברכי' עליהן בפה"ג וכן סופי הענבים שלא יתבשלו לעולם בין הענבים עצמן בין היוצא מהן מברך עליהם שהכל נהיה בדברו.

אלף. שלקות קרא וסילקא וכיו"ב שהם טובים מבושלים מחיים כשהם חיים שני"ב וכשהם מבושלים דאשתני לעילויא מברך עליהן בפה"א. ושומין וכרשין וכיו"ב שטובים חיים ממבושלים חיים בפה"א מבושלים שהכל נהיה ואפי' יש אדם שאוכל יותר ברצון מבושלים בטלה דעתו אצל כל אדם. וכל מיני קטניות ולפתות שטובים חיים [1] (ב) מבושלים מברך עליהם בפה"א. וכרשין מבושלים עם הבשר (ה) דאשתני לעילויא כי עינינו רואות לאוכלן טובים יותר מבתלה לפי שהשומן הבשר ממתקו והאוכלו בעיניהו שאינם טפילה לדבר אחר מברך בפה"א. כללא דמלתא כל מלתא דאשתני לעילויא כשהוא מבושל ואין דרך לאוכלו חי אלא מבושל כשהוא חי מברך שהכל כשהוא מבושל אם פרי העץ מברך בפה"ע ואם הוא פרי האדמה מברך בפה"א. ואי הוי איפכא כשהוא חי מברך בפה"ע על פרי האילן ואומר בפה"א על פרי האדמה כשהן חיים וכשהן מבושלים שהכל נהיה. יין מבושל עליו בפה"ג כדמשמע בירושלמי דמס' תרומות שמשביחו. מיה דסילקא מיה שנתבשלו בהן תרדין כי סילקא מברכי' עליהן בפה"א. ומיה דליפתא כי לפתא ומיה דכלתו סלקי ככולהו שלקי. א. אין הנוצע רשאי לבצוע עד שיכלה אמן מפי רוב העונים ויש לחתוך הלחם מעט ולהניחו מחובר בלחם עד שיבצע ולא כאותם שחותכים אחר הברכה דהוי הפסק בין ברכה לבצועה. ואין רשאי לבצוע עד [שיביאו] מלח או לפתן בפני כל או"א ואי פת נקיה היא א"צ. לית דין צריך בשש (ברכות מ' ע"א) וכן פי' ר"ח. ואסור לדבר אחר כל ברכה עד שיאכל אבל טול ברוך פי' הנוצע אומר לבני הסעודה טול ברכת המוציא ולא הוי הפסק וכן הביא מלח הביא לפתן לא חשיב הפסק וכן גביל לתורא פי' ללוש המורסן לפני השוורים לא חשיב הפסק אבל אם סח דברים אחרים דלא שייכי לסעודה צריך לחזור ולברך. ובירושלמי איכא פלוגתא דאמוראי כמה איכא למאן דאמר אפי' פחות מכוית רב אמר ורב אסי כי מקלע להו רפתא

(ז) בכ"ז או אפילו. (ח) בכ"ז דלא אשתני והוא מ"ס.

דעירובא מברכי עליה ברכת המוציא אמרי הואיל ואתעביד ביה חדא מצוה תתעבד ביה נמי מצוה אחריתא וכן רש"י בככר שעירבו בו עירובי הצורות היה בוצע עליו למחר בשבת כיון דהיה העירוב בין השמשות תו לא צריך כרמשמע בשילתי פ' במה מדליקין. ב. הביאו לפניו פיתותין גדולים ושלמיין קטנים ואידי ואידי של חטים הלכה כר' יוחנן (ברכות ל"ט ע"ב) דאמר שלמים מצוה מן המוכחר ויבצע על השלמים ואפי' הוי הפתותין פת נקייה והשלמים פת הדראה כיון ששתייהן מין חטים אבל פרוסה קטנה של חטים עדיפא משלימה של שעורים. וירא שמים מניה פרוסה בתוך (ט) [השלימה] ובוצע משתייהן. ואם יש שתי שלימות ממין אחר אחת גדולה ואחת קטנה מברך על הגדולה.

ג. פת שעורין ופת כוסמין אע"פ שהכוסמין יפין מן השעורין של שעורין מוקדמין לפי שהוא ממין שבעה. הכי תניא בתוספתא של ירושלמי פת טמאה ופת טהורה מברך על הטהורה פת נקייה טמאה ופת קיבר טהורה על אויה שירצה לברך יברך. ד. הכל מודים בפסח שמניה פרוסה בתוך השלימה ובוצע מ"ט לחם עני כתיב (ברכות ל"ט ע"ב) ר"י היה רגיל להניח פרוסה תחת השלימה ובוצע שתייהן יחד ומברך מתחלה המוציא על שתייהן קודם שיבצע ואח"כ על אכילת מצה ובוצע משתייהן יחד אח"כ ואין זה מצות הכלות מידי דהוי איקנה"ז ופעמים שלא רצה לשנות המנהג והיה מברך על הפרוסה המוציא ולא היה מפרידו לגמרי וחוזר ומברך על אכילת מצה ובוצע. וה"ר מנחם מיואני וה"ר יום טוב וה"ר משה בר' מיימון ז"ל כתבו דסני בשתי מצות ובוצע אחת לשתיים ושומר תחת המפה לאפיקומן ומברך על הפרוסה המוציא ועל אכילת מצה ובשלימה יעשה כריכה מצה ומרור וטעמייהו דמה דרכו של עני בפרוסה כל ימות השנה והיינו ברכת המוציא ועוד דלא אשכחן שתי כריכות שתי מצות בהדי הדדי. מנהג שלנו לעשות ג' מצות וכן שמעתי מפי הר"ר יצחק מיואני זצ"ל שאמר בשם רבנן הטעם לפי ששינונו ארבעה צריכים להורות ואחד מהן היוצא מבית האסורים וישראל יצאו מבית האסורים בפסח ובחודה יש די מיני לחמים ג' מינים. (י) של מצה ונותן אי מכל מין ומין לכהן הרי ג' מצות לכהן וג' היו עושים מעשרון אחד כדאי' במנחות וכנרדן עושים ג' מצות לזכר בעלמא ופי' רבינו אבי העזרי ז"ל שבוצע אמצעית ושומר מיניה לאפיקומן ואין לומר יבצע העליונה דאין מעבירים על המצות משום דאין מצוה בשבירת מצה אחת לשנים ואי אתו למבצע המוציא יבצע על השלימה ואפרוסה על אכילת מצה דלחם עני קריא וכתוב ביה והיינו פרוסה וכן נראה.

ה. ובשבת חייב לבצוע על שתי ככרות ר' זירא בצע לכוליה שירותא דכיון דכולי יומי לא קעביד והשחא עביד לא מחזי כרעבתנותא (ברכות שם) אם אמר על הפת ברוך המקום שבראה יצא דהלכה כר"ט (שם ט' ע"ב) וכן פוסק בירושלמי וצ"ע אם פוסק כר"מ אפי' אפת ואם אמר בתחלה יצא ידי ברכת המוציא ואם אמר כן אחר אכילה יצא ידי חובת ברכת הון.

ו. פסק רב האי גאון זצ"ל כר' יוחנן דאמר כל ברכה שאין עמה מלכות חוזר ומברך (שם) אע"ג דאמר אביי כותיה דרב מסתברא קי"ל כר"י דהא [ד]אייתי אביי סיעתא לרב מדלא קאמר מלכות איכא למרדכי תנא כי רוכלא לחשוב ולילול.

(ט) חסר בכ"י. (י) מ"ש בכ"י מן ואיכא למימר עד ואיוז זו כביצה הוא שלא במקומו ואין לו ענין כאן כלל ונאמר בלשון הזה לעיל סימן תקצ"ו ושגגת סופר הוא וככר העיר ע"ז אחד בגליון הכ"י וע"כ נשמט כאן.

ז. על החלב ועל הגבינה ועל הבצים ועל כל דבר שאין גדולו מן הארץ אומר שהכל נהיה המרבה רבו מארעא מינה לא ינקו.

ח. ועל תמרי דיוקא ועל כל מיני פירות שהרוח מפיל בפה"ע.

ט. הביאו לפניו מינים הרבה ואין בהן מו' מינים כגון אחרון ותפוח וכיו"ב מברך על החביב בפה"ע וא"צ לברך עוד על השני כיון שברכותיהן שוות אבל אם יש בהן ממין אחד (יא) [מו' המינים] קי"ל כרי יהודא דמין ד' עריף ויברך עליו ואע"פ שאחר חביב לו. ושאין ברכותיהן שוות כל המוקדם בפסוק מוקדם לברכה. ואם יש לפניו פרי עץ ופרי אדמה מברך על פרי העץ תחלה ואח"כ בפה"א וכן פסקו התוס' ודלא כרב האי ורש"י שפ"י שברכת צנון תקדום לשל זית אם ירצה והתם אתיא כרבנן אבל אמוראי דלקמן ס"ל כרי יהודא והכי קי"ל. אם יש לפניו שני מינים אחד ברכתו (יב) [שהכל] ואחד בפה"א בפה"א קודמת.

י. וזתים ותמרים קודמים לנפך ורמון ותאנים כמו כן שוית ראשון לארץ ותמרים שני לארץ ואלו שלש"ים ורביעיים לארץ כדכתיב ארץ חמה. ושעורה ונפך ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש. דבש דקרא היינו דבש תמרים.

יא. היה לפניו תבשיל שיש בו קמה כוסמין או שיפון או שכולת שועל ונפך או תאנה או רמון נ"ל דמברך על התבשיל במ"מ דברכתו קודמת ואע"פ דהני ממין ד' וכוסמין ושכולת ושיפון אינן ממין ד' כיון דחשיבי עברי מיניה פת ומכריכי עליהן המוציא ובהמ"ז דברכתו קודמת אע"פ דלא עבד להו פת.

יב. אמר רב פפא הלכתא דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה אין טעונין ברכה לא לפנייהם ולא לאחרייהם (שם מ"א ע"ב) כגון בשר וירק ודגים וכל דבר מלוח שרנילים לאכול עם הפת בתוך הסעודה. וכן כל משקין הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה חשיבי ואין טעונים ברכה לא לפנייהם ולא לאחרייהם חוץ מן היין הואיל וגורם ברכה לעצמו טעון ברכה לפניו ולא לאחריו כדמוכח בערבי פסחים בעובדא דתלמידי דרב דמר בריך אכסא קמא ומר בריך אכסא בתרא.

יג. [כסין] (לפי) שבתוך הסעודה על הגפן ועל פרי הגפן דאי בריך הוי הפסק בלא (יג) בהמ"ז ומה"ש לא מכריכי בפה"א על המרור משום דהוי דברים הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה ואע"פ דאתי לשם מצוה חשיב כבא מחמת הסעודה כמו פסח שנאכל על השובע ואין מלפתין בו את הפת. ותניא בתוספתא שמכריכים עליה על אכילת פסח ולא שהכל אבל מה שפירש"י דברים הבאים בתוך הסעודה שמלפתין בו את הפת לא נהירא דמתני' היא כל שהיא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ומניח את הטפלה ועוד מדרפוך על היין יין נמי נפטר"י פת אלמא בלא טפלה איירי דאי פריך יין ששרה בו פתו נפטר"י פת מאי קא קשיא ליה היכא אמרי' דלא פטר ליה פת כה"ג. דברים הבאים שלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה טעונים ברכה לפנייהם ולא לאחרייהם כגון פירות שאינן רנילים ללפת בהן את הפת ואינן באים להשביע אלא לעכל את המאכל אפי' אכלו לתוך הסעודה טעונים ברכה לפנייהם ולא לאחרייהם. לאחר הסעודה פ"י לאחר שמשכו יריהם מן הפת קודם בהמ"ז כל מה שהביאו לפנייהם בין במיני מלח בשר ודגים בין פירות שטעונים ברכה לפנייהם ולאחרייהם. ודין שלישי זה אין מנהגינו כוה"ז כך כי אין אנו מושכין ידינו מן הפת עד ברכת המזון וא"פ מה שאוכלים לבסוף טעונים ברכה לפנייהם ולא לאחרייהם.

(ב) חסר בכ"ו. (ג) בכ"ו של הכל. (ד) [כפי מ"ש כאן אין לו הבנה ואפשר דכפ"ל כסא שבתוך הסעודה לא ה"י מברך על הגפן ועל פרי הגפן דאי בריך הוי הפסק בלא בהמ"ז וה"ה צריך לברך אח"כ אכסא שבתוך הסעודה בפה"ע והוא לא ברך אלא אכסא קמא וכו' וא"ש וע"י לקמן סי' מ"ז].

יד. ודיימא בתוך הסעודה הוי כמו דברים הנאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה ואין מעון ברכה לא לפניו ולא לאחוריו. וכן פ"י בערוך וע"ש ודלא כפרש"י שפ"י שטעונים ברכה לפניהם ולאחריהם א"צ לברך. וא"ת מ"ש דיימא מפת הבאה בכיסנין (יד) [דכסנין] באה לתענוג להקל כוכד המאכל כדאמרין הני כיסני (טו) [מעלין] לליביה. ולהמנות שהן דקות שקורין ניל"ש נראה דלא פטרי פת מברכה שלפניהם דלא חשיבי מחמת הסעודה טפי מפת הבאה בכיסנין בתוך הסעודה שטעונים לפנייהם ולאחריהם. ויש להסתפק אם אדם אוכל בתחלת הסעודה פת ופירות והם עיקר סעודתו אם יברך עליהן אם לאו כי סברא היא שלא יברך עליהם כדאמ' בירושלמי רב הונא אכל תמרים עם פתו א"ל ר' חייא בר אשי פליג את ארבך שיבקן בתר מוונך את מברך עליה תחלה וסוף א"ל עיקר (טז) [גניסתו] פ"י הם עיקר אכילתו.

טז. והיבא דבאמצע סעודה אכל פירות עם הפת איכא למימר כיון דבאין ללפת בהן את הפת (ז) [אין] טעונים ברכה לפנייהם והא דא"ל שיבקן לבתר מוונך ולא לאמצע המזון משום ברכה דלסוף קא"ל וצ"ע. וירא שמים האוכל פירות בתוך הסעודה אוכל מהם קצת תחלה בלא פת מברך עליהם ואח"כ יאכלם בין בפת בין בלא פת.

טז. ועל היין שבתוך הסעודה פ"י לעיל שא"צ ברכה לאחוריו לאפוקי מהזור ויטרי דכתו' דאין בהמ"ז פוטר אלא מיני מזון ולפתן. ועל היין של ברהמ"ז צריך לברך לאחוריו מעין שלש לאפוקי ה"ג שאמר דלא צריך.

יז. כתוב במחזורים שיש לברך על המים בתוך הסעודה והטעם פ"י רבינו י"ש בן ריב"ן וצ"ל דדוקא פת פושרת כל מיני משקין דויינו חוץ מן היין הואיל וקובע ברכה לעצמו אבל מים דלא זייני לא פטרי דתנן הגורר מן המזון מותר במים ובמלח ואין נראה דאין הטעם תלוי בהן שהרי יין פוטר כל מיני משקין אע"ג דברכתו בפניהם ולא דמיא להו אלא משום חשיבות פטר להו הינ פת דחשיב טפי פטר כולתו חוץ מן היין וה"ר ר' יוסף פ"י דשאר משקין לא חשיבי באים מחמת הסעודה חוץ מן היין דגריר ומתאוה לאכול על ידו ולקמיה פריך יין גמי נפטריה פת ופ"י דעל כל משקים יש לברך בתוך הסעודה אבל ר"ת ור"י לא היו נוהגים לברך על כל משקים בתוך הסעודה חוץ מן היין וכן נוהגים בצרפת. ומי שמברך על המים יש לו לברך על כל פעם דחשיב נמלך.

יח. יש רגילין להסיר המפה קודם בהמ"ז מדאמ' בפ"י כיצד מברכין סילק אסור לו לאכול אלמא שהיו רגילין לסלק השלחן קודם בהמ"ז ואין נראה דדוקא בימיהם שהיה כל א' שלחן לפניו מסירין מלפני כולם ולא לפני המברך אבל עתה שכולנו סמוכין על שלחן אחד אין נראה לסלק המפה והלחם עד אחר בהמ"ז.

יט. בירך על היין שלפני המזון פטר היין שלאחר המזון פ"י שהיו קובעים עצמן לשתות קודם אכילה פוטר את היין שהיו שותים בקבע לאחר אכילה שגמרו לאכול קודם בהמ"ז ומקום לה בנמ' בשבתות ובי"ט ובשעת הקוה ובשעה שאדם יוצא מבית המרחץ אבל בוח"ז אין אנו רגילים לקבוע עצמינו לשתות אחר אכילה קודם בהמ"ז שמושכין ידיהם מן האכילה צריך לחזור ולברך כמו בשאר ימות השנה לדידהו. ואותם בני אדם שמכבילים על השלחן פסק רבי' יוסף שא"צ לחזור ולברך בפניהם בתוך הסעודה אע"ג דהבדלה צריכה להיות שלא במקום סעודה כיון דהשתא מיהו במקום סעודה הבדיל א"צ לחזור ולברך דהא תנן בך על היין שלפני המזון

פוטר את היין שלאחר המזון היכא דרעתו לשתות בתוך הסעודה ועוד (יח) דע"כ לא מבעיא בפי' כיצד מברכי' אלא בכרך על היין שנתוך המזון אם פטר את שלאחר המזון אלא משום דהוה לשרות וזה לשתות אבל איפכא פשיטא דפוטר דלשתות דעדיף ולא אתי לשרות ומפיק לשתות אבל לשתות מפיק לשרות ועוד דבערבי פסחים משמע דלרי' יוחנן יש קידוש שלא במקום סעודה ואפי"ה אית ליה אף ירי יין יצאו שיצא ביין של קידוש ידי ברכה בפה"ג ואעיג דרי' יוחנן מיתותב הי"מ בשינוי מקום אבל באותו מקום עצמו פשיטא דיצא והיה להבדלה וכ"ש דביין קידוש יצא לדירין דקי"ל דאין קידוש אלא במקום סעודה. ואותן בני אדם שמקדשים בב"ה כמו שאנו נוהגים באשכנז אין למקדש למעום כיון דאין קידוש אלא במקום סעודה (יש) [היכא] הוא טועם קודם קידוש אפי"ה על הקטנים אני קורא תגר שהחזן נותן להם לשתות מן הקידוש נהי דקטן אוכל נבלות אין ביד מצווים להפריש מ"מ לא ספינן להו כדאי' פי' הרש (קי"ד ע"א) ואי איישר חילי אבטליגיה שמה שבימי חכמים היו עושים כן היינו לאפוקי אורחים ידי הובתן דאכלי ושתו כבי' כנשתא אבל עתה אינו כן. אמנם הוזרנו בי לקיים המנהג דלא שייד למימר דלא ספינן איסורא לקטנים אלא בלאו כגון נבלות וטרפות וכיו"ב דנפקא לן בפי' הרש מלא האכלום להזריר גדולים על הקטנים אבל קידוש היום מצות עשה הוא לא אתיא מהתם ומנשים נמי לא אתיא הוא דמה לנשים דאיהו גופיה ליתנהו בשמירה. והמבדיל על השלחן צריך להזהר שלא יהא להם על השלחן ואם יש שם להם יכנסו כדאי' בערבי פסחים (ק' ע"ב עיין רש"ם שם) ושיוין שאין מביאים את הפת אלא אם קדש. ואם הביא פורס מפה ומקדש. ואמר לנו הר"ד שמואל ברי' מנחם זצ"ל בשם ה"ר משה הי"ט ב"ש וביה פליגי לקמן בפי' אלו דברים (נ"א ע"א) בהלכות סעודה הי' מיניהו קדים ושיום הם זה וזה שאין מביאים את הפת בע"ש אפי"ה קדשו לפי' (כ) שכל המוקדם בפסוק מוקדם בכרכה. ואם יביא פת יצטרך לברך על הפת קודם קידוש אבל אם הביא פורס מפה ומקדש והווי כמאן דליתא ואו מקדש. אם בני אדם ישבו או הסיבו לשתות בזמן הזה כל אפי"ה מברך לעצמו ואין אחד יוצא בכרכת חבירו שאין אנו דגילין לקבוע עצמינו לשתיה כמו בימיהם אבל אם ישבו לאכול להם אפי"ה שלא הסיבו כולם אחד מברך ברכת המוציא לכולם.

כ. ואם בני אדם הולכים בדרך ואוכלים ולא ישבו כל א' מברך לעצמו אפי"ה אם ישבו או הסיבו לאכול לפי שאין בית הבליעה פנוי ואינן שומעים לברכה ובעינן דעת שומע ומשמיע. כתוב במחזירים אם אמר באמצע הסעודה סברי מורי והם מניחים לאכול ושומעים כלם יצאו בבהמ"ז שמברך המברך ואינו נראה לרבי' אלחנן ויל' דתקנו לברך כל א' לעצמו אין לשנות כלל המנהג ואפי"ה נהגו העולם כמ"ש במחזורים.

כא. המריח פירות כגון אתרוג וחבוש קייני"א בלע"ז וכל מיני פירות המריחים מברך אשר נתן ריח טוב בפירות. וה"מ כשלוקחן מתחלה להריח בהן או לאכול ולהריח אבל אם לא נתכוין להריח כ"א לאכול ואנב אורחיה העלה הריח אינו מברך ואמ"כ בפי' אלו דברים (נ"ג ע"א) כל היכא שאינו אלא להעביר ריח רע וכל כיו"ב (כא) [אין מברכין עליו] ואתרוג של מצוה כ' רבנו אבי העזרי המריח בו מברך שנתן ריח טוב בפירות ורבנו שמחה כ' דלאו לריחא עבירי ואין מברכים עליהם על הריח.

כב. הנכנס לחנות של בושם והריח הריח אפי"ה ישב כל היום שם אינו מברך אלא פעם אחת נכנס ויוצא כל היום מברך על כל פעם ופעם נראה כגון

שאין דעתו לחזור מיד אבל אם דעתו לחזור מיד לא סח דעתיה. ובשמים של בושם נמי לריח עבדי דניחא לבושם דליתי אינשי ונזבניה מיניהו. ועל הדם וכיו"ב שאין עומדים לאכילה אלא עיקרו לריחא מברך בורא עצי בשמים ועל שמן אפרסמון מברך בורא שמן ערב ועל ריח מושק שקורין בל"א ביומין הוא עומר בתנות מברך בורא מיני בשמים ועל כל ריח כגון קנה וקנמון ונגלין וכיו"ב מברך עצי בשמים ועל ריח אנוז מושקט נ"ל ברוך נתן ריח טוב לפירות דפרי העין הו"ל כאתרוג וחבישא. כג. ועל העשבים כגון סינלי שקורין ויאול"ש ושושנים וכיו"ב מברך בורא עשבי בשמים. ויש לברך עובר לעשייתן קודם שיריה אמר רב משרשריא הני הבצלת השרון בורא עצי בשמים.

כד. האי מאן דנסיק ביומי ניסן פעם ראשונה וחזי אילני דמלכלבי פי' שמוציאים פרה מברך שלא חיסר בעולמו כלום וכרא בריות נאות להתנאות מהן ולי"ג בריות טובות ואילנות טובות וכי רבינו יוסף טוב עלם שאם לא ראה עד שיצאו הפירות נראה שצריך לברך כו'.

כה. פי' ריח היכא דאכל תאנים ומברך אמיני מוונות ואישתי חמרא מברך על המחיה ועל הכלכלה ועל הגפן ועל פרי הגפן ועל העץ ועל פרי העץ ועל תנובת השרה וחום על הארץ ועל המחיה ועל הפירות ולא הוי חתימה בשמים לפי שארץ היא המוציאה המחיה והפירות.

כו. ג' שאכלו כאחד חייבים לזמן אכל טבל אין מומנין עליו רבי' שמואל היה אומר אף שני בני אדם בחבורת זימון אחד נזהר מפת של גוים ואחד אינו נזהר מפת של גוים אותו שנזהר אינו יכול לאכול עם חבירו מ"מ כיון דאינו נזהר יכול לאכול עמו מצטרף לזימון והביא ראייה מדאמר' בריש (כב) עירוכין הכל חייבים בזימון כהנים לויים וישראלים ופריך פשיטא ל"צ דכהנים אוכלים תרומה וקדשים וזר אכל חולין מהו דתימא כיון דזר לא אכיל תרומה וקדשים לא מצי לאצטרופי קמ"ל דכיון דכהן מצי אכיל חולין שפיר. ומשם משמע שאם ג' בני אדם המורדין הנאז זה מזה לא מצטרפי לזימון.

כז. כהן וזר שאכלו כאחד אין מומנין אלא כל א' מברך לעצמו ואם אחיו סופר וא' בור סופר מברך ובור יוצא וצריך שיתכוין הסופר להוציאו וגם הבור יתכוין לצאת בכרכו.

כח. ונשים יוצאות בבחמ"ו שלנו אע"ג דלא ידעו מאי קאמרו כמו בור שיוצא בבחמ"ו דסופר ומיהו אין מזה ראייה דמצי' למימר דאיירי שהביר מבין לשון הקודש אבל אינו יודע לברך ורש"י מכי' ראייה מלועז ששמע אשורית יצא מיהו נ"ל פרסומי ניסא שאני כראמר רבינא התם בני הרמכים מי ידעינן מאי ניהו. שלשה שישבו לאכול אע"ג דעדיין לא אכלו אין רשאיין לחלק פי' ועדיין לא אכלו אלא ברכו ברכת המוציא ועדיין לא אכלו שיעור ברכה. ירושלמי תרין אמוראי פליגי חד אמר נתנו דעתם לאכול כו' זהו בתחלה וחייבין לזמן אבל רשאים ליחלק אכלו כזית זהו בסוף ואינם רשאים ליחלק וחרונא אם אכלו כזית זהו בתחלה ורשאיין ליחלק גמרו לאכול (כג) [זהו] בסוף ואין רשאיין ליחלק ורי"ח ור"י האלפסי גרסי שישבו לאכול אע"פ שכל א' אוכל מכברו אינם רשאים ליחלק.

כט. שלשה שאכלו והלך א' מהן לשוק קורא לו ומומנין עליו והוא דקא קרי ליה ועני פי' כל כך בקרוב שאם יקרא לו עונה להם שיכול לשמוע לברכה וה"ה לעשרה שאכלו ויצא א' מהם לשוק.

ל. ג' שאכלו א' מפסיק לשנים ושנים אינם מפסיקין לאחד פ' אין הייבום להפסיק אבל למיעבד לפנים משורת הדין הרשות בידן כדעביד ר"פ לבריה, וכשהאחד מפסיק אכילתו עד היכן ברכת (כד). הוימוץ שיש לו להפסיק ר"נ אמר עד נכרך פ' עד ועד בכלל עד שיגמרו נכרך ור"ש אמר עד הון פ' שיגמרו ברכת המזון כדקא מסיק אכילתו איבעיא לן להיכן הוור פ' היחיד לאהר שגמר סעודתו ופסק הלכתא למקום שפסק וקו"ל כר"ש שפסק עד סוף ברכת הון ולאחר שגמר סעודתו מתחיל בברכת הארץ הדינו במקום שפסק ואינו צריך לוימוץ שכבר יצא ידי וימוץ מתחלה עמהם וכן פ"י. והפ"י טוב וישר מאד אבל רש"י פ' עד היכן ברכת (כה) הוימוץ שצריכים להיות שלשה ושנים לא יאמרוהו מתוך פירושו משמע שיחיד אין לו לומר ברכת הון ופ"י דהוק והכי כתו' בתוס' ובאלפסי פ' עד היכן ברכת המזון כעין פ"י אלא ששינה קצת בפ"י השמועה ובנירס' (כו). אבל להיכן הוא הוור פ' בע"א (כו) והכי הפ"י להיכן הוא הוור אותו שמברך שאכלנו משלו להיכן הוא הוור רב זביד אמר משמיה דאביי הוור לראש ואומר נכרך שאכלנו פעם אחרת ורבנן אמרי למקום שפסק שאומר ברוך הוא שאכלנו משלו ובטובו חיינו וכן בה"ג, ועוד כ' בה"ג היכא דבעי למיפק חד מיניה ובעי חבריה למיעבד ליה לפנים משורת הדין פסקינ' סעודה ומוזני עליהו עד הון וגמר איהו ברכה כולה ונפיק והוורים ואוכלים ונומרים סעודתם ומברכים.

לא. שנים שאכלו מצוה שיהוורו אחר זימן ואי אתא עליהו נכרא מצוה הוא שיתנו לו לשותות או לאכול כדי שיצטרף עמהם לזימן וכן משמע בר"פ כל הבשר וכן לענין עשרה מצוה להוור אחר עשרה כדאמר בפ' ג' שאכלו (ג' ע"א) רבינא ורב חמי בר בוזא איקלעי לבי ריש גלותא קם ר' חמא וקא מהדר אבי מאה א"ל רבינא לא צריכת הכי אמר רב הלכה כר"ע דאמר אין חילוק בין מאה לעשרה. ומ"מ שמעינן מהתם דמצוה לחזור אחריהם ואפ"י אם כבר נמרו סעודתן אעפ"כ מצטרף השלישי עמהם כל כמה דלא אמר הב לן ונכרך. ואי משכו ודיהו למים אחרונים שוב אינו מצטרף עמהם כדאמר (כח) רב ושמואל הווי יתבי בסעודה אתא רב שימי לגביהו הוי מסרב למיכל א"ל רב מי סברת לאצטרופי בהרן אנן כבר נמרין לסעודתן א"ל שמואל אילו מייתו ארדליא ונווליא לאבא מי לא אכלינן. (ברכות מ"ז ע"א).

לב. וקו"ל הגדול מברך אפ"י אתא לבסוף ואי בעי גדול יהיב רשותא לאחרני לברך כדאשכחנא (כט) רב ור' חייא הוי יתבי בסעודתא כו' עד דא"ל רב חייא לרב בר פחתי עיין בברכת מווני (ברכות מ"ז ע"ב) בא ומצאו כשהן מברכי' והוא לא אכל ולא שתה עמהם ואשכחי' דאמר נכרך הוא אומר ברוך ומבורך שמו תמיד לעולם ועד אשכחי' דאמר ברוך הוא שאכלנו משלו אומר אמנן ותו לא. ואי הוי עשרה ואשכחינהו דאמרי נכרך אלקינן אומר ברוך אלקינן ומבורך שמו תמיד לעולם ועד. כ"כ בה"ג.

לג. העונה אמנן אחר ברכתו הרי זה בור תני חדא העונה אמנן אחר ברכתו הרי הוא בור ותני חדא ה"ז משובח ומתרחץ כאן בשאר ברכות כאן בבונה ירושלם דבהמ"ז (ברכות מ"ה ע"ב) וכ"כ בה"ג וכן פ' ר"ח וכן פרש"י דלאו (ל) [דוקא] בונה ירושלם דה"ה אחר כל סיום פסוקי דזמרא וסוף יהלולך דהלל וכיו"ב אבל לא נהגו לומר אמנן כ"א אחר ירושלם דבה"ז רב אשי עני ליה בלחישא כי היכי דלא לזולתי בברכת הטוב והמטיב.

(כד) בכ"י המזון. (כה) גם כאן בכ"י המזון. (כו) עיין שם תוס' ברכות מ"ז ע"א ד"ה עד (כז) עיין תוס' מ"ז ע"ב ד"ה להיכן. (כח) בכ"י ר' שמואל. (כט) בכ"י ר' חייא ורב. (ל) חסר בכ"י.

לד. בעל הבית בוצע אע"פ שהאורה (לא) גדול הימנו ואורה מברך בהמ"ז אע"פ שבעה"ב גדול הימנו אבל אם אין הבעה"ב אוכל עמם הגדול בוצע ומברך ואם רוצה הבעה"ב לברך כגון שנתן רשות הרשות בידו.

לה. וכן האורה מברך יה"ר מלפני אלקינו שבשמים שלא יבוש בעה"ב ולא תכלם בעלת הבית הזה לא יבשו בעה"ז ולא תכלמו לעוה"ב לא יבושו בבנים ולא יכלמו בבני בנים ויצלחו מאד בכל נכסיהם ויהיו נכסיהם ונכסיהם נכסים מרובים ומוצלחים וקרובים לעיר ואל ישלט שטן לא במעשה ידיהם ולא במעשה ידינו ואל יזדקר השטן לא לפניהם ולא לפנינו שום מכשול וחטא והרהור עבירה ועון מעתה ועד עולם. (ברכות מ"ו ע"א בשינוי נסחא קצת).

לו. ידים מוזהמת פסולות לברכה ודוקא בימיהם שהיה מלח מצויה ביניהם אבל לדירין לא ומיהו אם רגיל במים אחרונים אסור לו לברך עד שיטול כראמי' כפ' כיצד מברכין (מ"ב ע"א) כגון אנן דרגילים במשחא משחא מעכב לו.

לז. והמברך ברכת המזון הוא נוטל תהלה מים אחרונים ואין המסובים רשאים לטעום עד שיטעום המברך. בירושלמי משמע דוקא כשוקקים כולם לככר אחד אבל אם לכל אחד ככר א' אע"פ שלא שתי המברך וכן משמע בערבי פסחים (ק"ו ע"א ע"ש תוס' ד"ה דהוה) דההוא סבא דנחין ושתי קודם רב אשי שבירך.

לח. ומהתם משמע שא"צ לשפוך מכוס של ברכה לכוס של כל א' וא' ומיהו היכא דכוסות שלנו פנומים או טוב לשפוך כדי שגם הם מכוס של ברכה ישתו ואע"פ שאין שתייה מעכבת אע"פ ששתה זומברך. בירושלמי ההוא הנסיב תורמטא וברך עליה והוא נפל מיניה מברך עליהם זמן תניינא כיון שאותו שנתכוון לאכול נפל ואבר אם רוצה לקח אחר ולאכול צריך לחזור ולברך עליו ופרך מה בינו ובין אמת המים שאדם שותה מן הנהר ואותם מים שהיו לפניו בשעת ברכה, אולי להו והני אהריני ומשני התם כיון דדעתו לכך מתהלה כי יודע שילכו הם ויבאו אחריו. והמברך ברכה לבטלה אמר בירושלמי שיש לו לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

לט. (לב) כל העונה יותר מדאי כאלו שתי רננות. אין עונין לא אמן חטופה בחטף ולא אמן חטופה ולא אמן יתומה פי' בערך חטופה שחטף לומר אמן קודם גמר הברכה מפי המברך. קטופה שקוטף האמן לב' תיבות. יתומה דעני ולא ידע על מה. והקשה רבי' נסים גאון ז"ל במגלת סתרים מההוא דפי' החליל מאלכסנדריה דצריך שהחזן עומד על הבימה ומניף בסודרו בשעת גמר ברכה כדי שיענו אמן אע"פ שלא היו שומעים קולו של חזן ותירץ דהא דאמרי שלא יענה אדם אמן יתומה הי"מ היכא דהוא חייב בברכה אבל התם מיירי שאחד עומד לקרות בתורה ומברך ברכת התורה ואחריו שאינן חייבים באותה ברכה עונין אמן וכן משמע בירושלמי דסוכה ורבינו שמואל אמר דהכא מיירי שאינו יודע על איזה ברכה עונה אמן (לג).

מ. לצרף קמן לזימון מסקנא דמלתא דאין עושין לקמן סניף לעשרה ולא לגי' לא לזימון ולא לתפלה עד שיביא ב' שערות כעובדא דר' יוסי בר הלפתא בירושלמי דאמר כמה זימניה אכלית עם אבא הלפתא ולא זמני' עלי עד שהבאתי ב' שערות וכן פרי"ח. ואם יש קמן והומש בידו אין מצטרפי' לתפילת עשרה והא דתניא במס' סופרים אם נתמעטו מעשרה מביאים ס"ת ההוא לענין עיבור השנה. שנים שאכלו פת והשלישי לא אבל אלא כזית ירק או שתי רביעית מצטרף (לד) לשלשה אבל איפכא לא

(ב) חסר בכ"י. (ג) כן הוא בכ"י ואפשר דצ"ל כל העונה אמן יותר מדאי אינו אלא טועה וכן הוא בברכות מ"ו ע"א. (ד) עיין תוס' ברכות שם ד"ה אמן. (ה) בכ"י לעשרה.

כגון א' אכל פת ושנים ירק וכן ז' אכלו פת וג' אכלו ירק או שתי מצטרפים לעשרה אבל ששה אכלו פת (לה) [וד'] ירק אין מצטרפין הרובא דמינכר בעינן ודוקא להצטרף אבל להוציא אחרים לא ואמרי' לא בש' מי שמתו דלא אתי קטן ומפיק ליה לאבוה דחיובא עליה דאבוה רמיא ולאן אדירדיה. ור"י פי' דהיינו דכי אכל כוית דגן מוציא הנך דאכלו כדי שביעה דאפי' לא אכל כלל היה יכול להוציא כדאמרי' בס"פ ראוהו כ"ד כל הברכות כולן אע"פ שיצא מוציא חוץ מברכת הלחם דמצה וקידוש היום על היין אע"פ שיצא מוציא כיון דמצה ראשונה אינו אוכל להנאתו וכן קידוש אלא לחובה כל ישראל ערבים זה בזה א"כ בהמ"ז נמי מברך בשביל חובה ולהכי יכול להוציא אחרים אע"פ שלא אכל כלל וההוא דבעי' אכילה כוית משום דבעי למימר שאכלנו משלו וההוא דאמר בירושלמי ואכלת וברכת מי שאכלת יברך אסמכתא בעלמא היא.

מא. סדר ברכת המזון כך הוא ראשונה ברכת הון שנייה ברכת הארץ שלישית ברכה של בונה ירושלים ובשבת פותח ומסיים בנחמה ואומר קידוש היום באמצע פרשי' פותח ומסיים הנקט לאו לשנויי מטבע הברכה קאמר להתחיל בה נחמינו ולסיים מנחם ציון דכל היכא דאמר נחמינו בין הכל קרי נחמה ולא קאמר הכי אלא לאפקי דלא בעי להתחיל ולסיים בשל שבת אלא דוקא באמצע מוכיר של שבת ורבי' יוסף פי' דוקא קאמר ולא נהורא. ירושלמי דאלו קשרים מהו למימר אבינו מלכנו רוענו זוננו בשבת א"ל טופס ברכות הוא פי' אין לשנות כלל מטופס הברכות וכ"ש דמצי למימר רחם. תניא ר"א אומר כל שאינו אומר ארץ חמדה טובה ורחבה לא יצא ידי חובתו וצריך שיאמר ברית ותורה ולהקדים ברית לתורה רבא אמר צריך שיאמר הודאה תחלה וסוף וכל שלא אמר ברית ותורה בברכת הארץ ומלכות בית דוד בבונה ירושלים לא יצא רב פפא אמר הטוב והמטיב ב' מלכויות צריכה בר מדיריה אחת בשביל בונה ירושלים ואחת בשביל ברכת הארץ יש לדקדק מכאן שכל האומר אבינו מלכנו בבונה ירושלים אינו אלא טועה דמשמע הכא דאין בה מלכות אלא כך יאמר אלקינו אבינו רוענו.

מערה ולא הזכיר של שבת אומר ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שנתן שבתות למנוחה וחי' דלא פתח בהטוב ומטיב אבל פתח חזור לראש וכן כיו"ט אם שכח ולא הזכיר יו"ט אומר בא"י אלקינו מלך העולם שנתן ימים טובים לעמו ישראל לששון ולשמחה ולזכרון בא"י מקדש ישראל והזמנים.

מערה בר"ח אומר בא"י אלקינו מלך העולם שנתן ראשי חדשים לעמו ישראל לזכרון ומספקא ליה לתלמודא אי אומר בה בשמחה ופסק ר"ח מאי דבעי עבד אי בעי אומר שמחה ואי בעי לא יאמר. ואי פתח בהטוב ומטיב אין מחזירים אותו בבהמ"ז בר"ח משום דאי בעי אכול ואי בעי לא אכול אבל בתפלה מחזירים אותו ופסק רבי' יוסף דאם נזכר שלא אמר של ר"ח קודם שפתח בהטוב ומטיב אומר ברוך שנתן ר"ח ואפי' כלילה ואע"ג דאמרי' בתפלת השחר נבי תפלה דאין מחזירים אותו כלילה לפי שאין מקדשי' החדש כלילה חי' להחזיר אבל ברכה אחת כי הכא אמר. אפי' חל ר"ח להיות בשבת אין מחזירי' אותו אע"פ דהשתא לא סגי דלא אכיל משום האי מיעוטא לא רצו חכמים לתקן חזרה וכן פסק רבי' יוסף.

ב' חבורות שהיה אוכלין בבית אחד בזמן שאין מקצתן רואין אלו את אלו הרי הן אלו מברכי' לעצמן ואלו לעצמן ואם יש ביניהם שמש המשמש לשניהם מצרפי' ואם רואים אלו את אלו מצטרפי' ולי' שתי חבורות שאכלו בבית אחד אלא אפי' בשני בתים שאינן רואים אלו את אלו ובדילין אלו מאלו השמש מצרפן ואורחא דמלחא נקט שתי

חבורות שאכלו בבית אחד וכ"ש בשני בתים וכן פי' בה"ג וכן משמע בירושלמי ר' יונה ור' אבא בר זימנא בשם ר' זירא לשני בתים נתמנו א"ר יונה וכוונן שנכנסו משעה ראשונה ע"מ כן אלו של בית נשיא-מה את עבד להו בבית אחד או בשני בתים אם היה דרכן לעבור אלו על אלו מומנין ואם לאו אין מומנין ר' ברכיה מוקי לאמור' אתרעא מצינעא והיה מומן על אלו ועל אלו.

מב. נשים ועבדים וקטנים אין מומנים עליהם מדקתני נשים מומנות לעצמן אלמא נשים חייבות בזימון וכן הנהיג הר' אברהם בן הר' יוסף נשים שבביתו כל זמן שהי' ג' ואית דמפרשא נשים מומנות כלומר אם רצו וכן משמע קצת הלשון מדקתני נשים ועבדים אם רצו לזמן (לו) אין מומנים משמע (לו) אם רצו מומנות אבל חובה ליכא וגם רש"י פי' כן ומיהו בריש ערכין גרסי' הכל חייבות לזמן לאתווי מאי לאתווי נשים ועבדים דתניא נשים מומנות לעצמן ועבדים לעצמן אלמא חייב קאמר. בסדר רב עמרם כתוב שיש לומר נברך אלקינו שאכלנו ולא נברך לאלקינו דלא אמרי' הכי בלי אלא גבי שירה שירו לדי' וגבי הודאה הודו לדי' אבל לא גבי ברכה. אמר רבא הלכה כר"ע דאמר בין י' בין ק' בין ריבוא אומר נברך אלקינו על המזון שאכלנו משלו.

מג. מהו לקרות בחומש ב"י במקום ס"ת אין קורין בו ואין רוח חכמים נוחה הימנו ור' אוסר לעשות כן שאפי' בס"ת גמור שאינו עשוי תיקון חכמים שאינו תפור בגידים וכי' אסור לקרות בו כ"ש דאסור לקרות בחומש והמיקל בזה לא נכון כי מוציא' שם שמים לבטלה וכמו כן אותם שמשלימין קטן ומאהזין ספר בידו גם בזה לא נכון למורי וגם בזה להחמיר ולא להקל לומר קידוש השם בלא עשרה וגבי הזכרת השם בעי' עשרה דהיינו ערה דקאמר עד מתי לערה הרעה הזאת יצא יהושע וכלב.

סליק סדר הברכות ממורנו רבנו מאיר זצ"ל.

(רש"י פי' ובמוצאי שבת נמי כבוד שבת ללותו ביציאתו דרך כבוד בבני אדם המלויין את המלך בצאתו מן [העיר חמין לרחוץ ולשתות. מלוגמא רפואה. אכליה אריא דנראה כחסרון אמנה ועגל הראוי לשחוט היה ויש לאכול במו"ש כדי להלוות למלכה מהר"ם). [הגה"ה במס' שבת בסוף פרק כל כתבי הקדש (ק"ט ע"ב) וא"ר הנינא לעולם יסר אדם שלחנו במו"ש אע"פ שא"צ אלא לכזית חמין במו"ש מלוגמא פת חמה במו"ש מלוגמא רבי אבובו הוי קא עבדין ליה באפוקי שבתא עגלא תילתא הוי אכיל מיניה כוליתא כי גדל אבימי בריה א"ל למה לך לאפסודי כולי האי נשבוק כוליתא ממעלי שבתא שבקיה אתא אריה ואכליה]. ואסור לנגב כוס שהיה בו יין או מים במפה או בשום דבר משום דאתו לירי סחיטה ולא דמי למנגב ידיו במפה או בחלוקו לפי שיריו מלוכלכת ואפי' ידיו צריך לנגב זו על זו היטב קודם שינגבם בחלוקו או במפה מהר"ם) ומהר"ם כשהיה מאחר סעודה שלישית היה מתפלל תפלת מנחה קודם אכילה ואינו חובה אלא שהיה רגיל לעשות כך כי ס"ל סעודה קטנה סמוך למנחה וסעודה גדולה סמוך למנחה גדולה ובחורף שהימים קצרים עושה סעודה ג' מיד לאחר המזון כי כבר הניע זמן מנחה גדולה. וצריך שיהיה לכל הפחות לחם שלם אחד וכן מוכח במכילתא דא"י התם ביום ו' ירד לחם שני עומרים לכל אחד וזמן העומר עשו ב' לחמים הרי לשני עומרים ארבע לחמים אחד אכלו בע"ש בכוקר ואחד לערב והשלישי בשבת בכוקר והרביעי לסעודה שלישית. מהר"ם.

כל האומר ג' פעמים ויכולו בע"ש מוחלין כל עונותיו כתו' הכא בויכולו ג' פעמים אשר

אשר אשר וכתו' בפסוק זאת חקת התורה ג' פעמים אשר אשר אשר מה פרה משהת
את הטמאים כך שבת מטרה. מ"ד.

מה שאין אומרים צדקתך בשבת שיש למחר יו"ט או ר"ח או ט"ב טעמו של דבר מה
שאנו אומרים צדקתך בשבת מפני כבודו של משה רבינו שנפטר בשבת במנחה כמו
כן יש קבלה מרבתינו הקדמונים שאמרו מלאכי השרת צדוק הדין לפניו ואנו יודעים
שאותו יום לא היה ר"ח ולא יו"ט שהרי בשבעה באדר מת משה רבינו על כן בכל מקום
שאנו יכולים לדהותו מפני שום דבר נדחינו כמו עכשיו דוחים וכ"ש כשחל יו"ט או ר"ח
בשבת שאין אומרים צדקתך. ר'

למה, אנו נותנים ג' מחצית למעות פורים לפי שכו' בפרשת כי תשא ג' פעמים מחצית
השקל לכך נותנים ג' מחצית. ר'

מה שאין אומרים במה מדליקין בליל שבת שחל יו"ט בע"ש מפני שאומרים בו עשרתם
ערכתם וכו"ש אין מעשרין ואין מערבין.

אמר ר' שמעון בן פזי (א) אריב"ל משום בר קפרא כל המקיים שלש סעודות בשבת
ניצל משלש פורענות מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג מגוג.
מחבלו של משיח כתיב הכא יום וכתוב התם הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני
בא יום ד'. מדינה של גיהנם כתיב הכא יום וכתוב התם יום עברה היום הוא. ממלחמת
גוג מגוג כתיב הכא יום וכתוב התם ביום בא גוג על אדמת ישראל. א"ר יוסי יהי חלקי
מאוכלי שלש סעודות בשבת אר"י תיתי לי דקיימית שלש סעודות בשבת.

זה מספר הנחמני.

פעם אחת כעס ר"ת על אותם האוכלים בין מנחה למערב בשבת ואמר כל השותה מים
בין השמשות כאלו נוול מתיו קרוביו וגם אמר שבמנחה נפטר משה רבינו ולכך
אמרו' אנו נמי צדקתך משום צדוק הדין ואין לומדים בו משום דכל המדרשות בטלין
וכ"ש שאין לקבוע אכילה ושתייה ופעם אחת אירע בלתי"ר ובא לידי סכנה ונראה לדחות
דהיינו דוקא בין השמשות ולמסכת אבות שאנו אומרים כדי להוכיח עמי הארצות. רב שר
שלום גאון עכ"ל הנחמני.

אומר ר"ת דאסור לטעום כלום בשבת אחר המנחה כדאי' במדרש כל השותה מים אחר
המנחה בשבת כאלו נוול למתים קרוביו ששותין מן המעיין ודוקא תוך י"ב חדשים
שהנשמה חוזרת בגוף אבל לאחר כן לא. והרב ר' משלם אומר רמז המדרש משום דמיידי
בע"ש לפי שהם יגיעים ביציאתם מדינם ושותים מים ולכך הרגילו הקדמונים למהר להזמין
בע"ש לאכול משום שבת לפי שאו יוצאות הנשמות מדינם וגם כ' מר שר שלום גאון
מעיר מחסיא שתקנו לומר צדקתך וזהו צדוק הדין במנחה בשבת בשביל שנפטר משה
באותה שעה וגם אין רגילין לעסוק בתורה בין שני התפלות משום דהם שמת בתי כנסיות
ובתי מדרשות בטלין ויש לנו לעשות זכרון מנהג זה לפטירתו אלא שקורין באבות בין
מנחה ומערב אבל אכילה ושתייה כ"ש שאין לנו לעשות באותה שעה.

והשיב רבי משלם מ"ש מר רב שר שלום גאון צדקתך שנהגו העולם לומר בשבת
במנחה בשביל שמושה רבינו נפטר בשבת במנחה לאו ברוקי' כתב כדאמרינן
באותו יום שנפטר משה כתב שלש עשרה ס"ת ואם נפטר בשבת ח"ו שמושה
רבינו עשה כן.

(ב) בש"ס שבת קי"ח ע"א איתא ר' יהושע בן לוי.

כל הטועם כלום קודם שיבדיל מיתתו באסכרא מדה כנגד מדה דהואיל דלא חס בכבוד שבת בשביל הנאת גרונו יחנך בגרונו וה"מ חמרא ושיכרא אבל מיא לא. לא קפדי אמיא קמי אבדולי אבל קמי קידושא קפדי וקפדי משום כבוד שבת והכי הלכתא עב"ל התוס' בפ' ע"פ גבי הלכות הברלה.

בארה של מרים בימה דטבריא נתגוה וכל מו"ש מחזרת על כל מעינות ועל כל בורות וכל מי שהוא חולה ויומין לו מאותהמים ושותה מהן אפי' כל גופו מלא שחיץ מיד מתרפא. מעשה באדם א' שהיה מוכה שחיץ הלכה אשתו במו"ש לשאוב מים ונתעכבה שעה אחת או שתי שעות נעש' לה נס ונודמן לה מי בארה של מרים ומלאה כדה מאותן המים כיון שבאת אצל בעלה כעם עליה אמר לה היכן היית והיא מרוב כעסה נפל כדה משכמה ונשבר ונפלו מאותן המים טיפין על בשרו ובכל מקום שנגע בו מאותן הטיפין נתרפא ועל דבר זה אמרו חכמים לא עלתה בידו של רגזן אלא רגזנותו לפיכך צריך אדם שינהג עם אשתו בנחת רוח.

בכ"י פראג לאחר המפתחות על המסכתות.

חמש אונות אית לה לריאה ג' מימין ובי' משמאל כשהבמה תלויה ברגליה אי חליף טרפה ואי יתיר כשרה וה"מ דקיימא בדרא דאוני ואי חסר טרפה ואי חסירה אונא אחת בימין אין העינוניתא דורדא מצטרפת וטרפה כרפי' רש"י. ואי חסר העינוניתא לגמרי כשרה והיכא דמשתכח שתי עינוניות דורדא טרפה דהו"ל יתרתא דלא קיימא בדרי דאוני וכן פרש"י והתוס' הו"ן מרבי' אפרים זצ"ל. ובכל מקום שהוא סרוכה כמו תרי אוני דסריכי להדרי כסדרן או אונא הסרוכה לדופן במיצר החוה מקום רביא דסביך בבשרא וכיו"ב כי מנפחין לה לריאה וסלקה בנפיחה כשרה והיכא שהאומה סרוכה לדופן הוא דלא סמכי' אנפיחה להכשירה כי כן כ' בתוס' ובס' התרומה ויש לזהר בין סירכא לריאה כי יש בני אדם מפרקין באצבעות עד דפרקי. והעינוניתא דורדא כל מקום שהיא סרוכה טרפה ואונא באומא יש אוסרים ויש מתירים ואמנם מהר"ם ז"ל עושה כדברי המחמירים ואינו אוכל אונא באימא בלא חלון ואם ב' אונות דבוקות זו לזו ונראים כרתתי ויש הפרש ביניהן אפי' כל דהו כשרה ותרי בועי דסמיכו להדרי טרפה וחדא ומתחזיא כתרי אי שפכי להדרי בנקיבת קוץ באחד מהן כשרה ואין מקיפין בבוועי ובוועין בשפולי אומא טרפה אם אין לה' כלל היקף בשר דמיא לתרי בועי ואיכא לימשח למראית העין ובוועא דנראה מב' צדדים בקולשיה כשרה בסומכיה טרפה ודוקא כנגד סמפונות דריאה וטעמא משום דחיישי' דלמא לא קיימא סמפונהא דאמי' פ' אלו טרפות ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים כשרה וכו' עד והוא דקיימא סימפונהא. ואם כל הריאה דבוקה יחד שאין הטבח יכול להכניס ידו ולבודקה זה קורין שאמניירא כשרה וסימן אומר לדבק טוב הוא.

סליק הלכות טריפות ובמראית הריאה עיין בהלכות הריאה.

וזה הלכות שחיטה של מהר"ם ז"ל.

אמר רב יהודא אמר רב כל טבח שאינו יודע הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו ואלו הן הלכות שחיטה שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור. שהייה בין במיעוט

קמא בין במיעוט בתרא ובקנה דוקא במיעוט בתרא ואפי' בושט כשר לפרשיי אבל במיעוט קמא דקנה כשרה מידי דהוי אמצא חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שחו וגמרו כשרה. ושיעור שהיה כדי שחיטה אחרת בהמה לבהמה ועוף לעוף ושהיות מצטרפות. דרסה שהתיו הראש בכת אחת שלא הוליך אלא הביא ואם יש בסכין חוץ לצואר כמלא צואר כשרה לשחוט בו בהולכה לחודה או בהבאה לחודה אבל אם הוליך והביא אפילו בסכין כל שהוא כשר ובאיזמל שאין לו קרנים. הלדה שהחליד הסכין בין סימן לסימן ופסקו או שחט תחת העור או תחת צמר מסוכך דשחיטה מפורעת בעי' וחלדה פסולה בין בקנה בין בושט בין במיעוט קמא בין במיעוט בתרא. הגרמה ששחט שלא במקום שחיטה בקנה למעלה משיפוי כובע או למטה מאונא ראשונה וכן בושט למעלה מתפיסת יד ולמטה משישער ואפי' שחט שני שלישי והגרם שלישי פסולה כפי' רש"י זה הכלל כל הגרמה פסולה ואפי' הגרם כל שהו. עיקר שנעקרו הסימנין מן הלחי או שנפסקה הגרמת באמצע ברובה פסולה ואם מסופק מתי נעקר אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה פסולה ואפי' אם סי' השמוט היה שחוט ואפי' לא תפס בסימנים. השוחט בשנים או שלשה מקומות שחישתו כשרה וצריך להראות הסכין לחכם קודם שחיטה וצריך לברוק הסכין אבשרא ואטופרא ואתלת רוחותיו קודם שחיטה ולאחר שחיטה ואם לא בדק הסכין לאחר שחיטה שחישתו כשרה ואם בדק הסכין ונמצא פגום שחישתו פסולה שמא בעור נפגם ואי שחט בהרבה מקומות ובדק בין כל אחת ואחת והיה הסכין טוב ובאחרונה מצאו פגום היא אסורה וכולן מותרות. ואם שיבר בה עצמות ואחי"כ בדק ונמצא פגום כולן כשרות. אונגת פסולה מסוככת לכתחלה לא ישחוט בו אבל בדיעבד כשר ונכון שהוליך ולא הביא אם עיכב הפגימה כנגד הקתא או הביא ולא הוליך אם היה הפוכה כנגד ראש הסכין והוא דקיימא ארישא דסכינא הא לא"ה אפי' דיעבד פסולה. עולה ויורד אפי' לכתחלה כשר. וצריך לברוק הסימנין לאחר שחיטה ואם לא בדק פסולה וצריך לשחוט רוב שנים בעוף או בבהמה ומיהו בדיעבד כשר ברוב אחד בעוף ולכתחלה צריך לשחוט הורדין בעוף. ומותר לקשור קשר על הפגימה ביו"ט ויברך בא"י אמיה אקב"ו על השחיטה. כיסוי הדם צריך שיתן עפר תיחוח או אפר כירה למטה וכן למעלה ולא יכסנו כרגל שלא יהו מצות בויות עליו ויברך בא"י אמיה אקב"ו על כיסוי הדם בעפר.

נשלם הלכות שחיטה של מהר"ם ז"ל.

מפתחות פסקים של מוה' רבי מאיר זצ"ל ממס' ברכות.

(תקפא) דין פירות האילן וענבים ובושר.	(תתקצ) דין פירות הארץ.
(תתקכב) דין ברכה אחרונה המניע' לשבתות וימים טובים.	(תתקצא) דין פרוסת שאינן קיימות ודייסא וכל תבשיל.
(תתקפג) דין שאר אילנו' והגרעינין של פירו'.	(תתקצב) דין אורו ודוחן ונוסס חטה.
(תתקפד) דין יין.	(תתקצג) דין כל דבר שבתוך הסעודה.
(תתקפה) דין יין שהקרים.	(תתקצד) דין של פרטט ודושלייש וניילש.
(תתקפו) דין שקדים כשהן רכים.	(תתקצה) דין חביצא שקורי' שיילקוק.
(תתקפז) דין אגוזים מטוננין.	(תתקצו) דין אוכל לחם פחות מכזית.
(תתקפח) דין ערמונים וחבושים וצוקרא.	(תתקצז) דין צנן וזנביל ופלפלין ונילופרי' ונילג וציטגל.
(תתקפט) דין השותה שמן וית.	

- (כב) דין הנכנס לחנות של בשם ומריח מה יברך ומתי יברך.
- (כג) דין ברכת עשבים כשושנים וכיו"ב.
- (כד) דין מאן דהוי ביומי ניסן אילני דמלבלבי
- (כה) דין האוכל תאנים ושתי אמרא מה יברך לאחריהם.
- (כו) דין שלשי שאכלו כאחד על אודות זימון.
- (כז) דין כהן וזר שאכלו יחד.
- (כח) דין אם נשים מזמנות לעצמן.
- (כט) דין שלשה שאכלו והלך אחד מהם לשוק.
- (ל) דין שלשה שאכלו ואחד מפסיק לשנים.
- (לא) דין שנים שיחזרו שנים האוכלים אחר השלישי.
- (לב) דין הגדול מברך.
- (לג) דין העונה אמן אחר ברכתו הרי הוא בור.
- (לד) דין בעל הבית בוצע.
- (לה) דין יהי רצון האומרי' בבחמ"ז.
- (לו) דין ידים מזהמות.
- (לז) דין דאין המסובין רשאים לטעום עד שיטעום המברך.
- (לח) דין דא"צ לשפוך מנוס של ברכה תוך שאר נוסות.
- (לט) דין העונה אמן חטופה וקטופה ויתומה.
- (מ) דין דאינו יכול לצרף קטן להשלים עשרה לא לזימון ולא לתפלה.
- (מא) דין בהמ"ז ואם טעה בשבת או ביו"ט או בריה בברכת הארץ.
- (מב) דין דאין מומני' על נשים ועבדים וקטנים.
- (מג) דין דאין קורין בחומש בעשרה ואין גומרין מנין קטן וספר בידו.
- (חתיקה) דין אגוז מוסקט וקניל ונילופר'.
- (חתיקט) דין שכר תמרים ושכר שעורים.
- (אלף) דין שלקות ושומין וכרישין היים ומבושלים.
- (א) דין בוצע ברכת המוציא.
- (ב) דין הביאו לפניו פתיתין גדולים ושלימים קטנים.
- (ג) דין פת שעורין ופת נוסמין.
- (ד) דין ג' מצות של פסח.
- (ה) דין שבת בלחם משנה.
- (ו) דין כל ברכה שאין עמה מלכות.
- (ז) דין חלב וגבינה.
- (ח) דין תמרים דיוקא.
- (ט) דין של מינין הרבה ואין בהן משבעה מינין.
- (י) דין זתים ותמרים מי קודם לברכה.
- (יא) דין תבשיל שיש בו קמה נוסמין או שיפון.
- (יב) דין דברים הכאים בתוך הסעודה וכן כל משקין.
- (יג) דין כסי שבתוך הסעודה.
- (יד) דין דייסא שבתוך הסעודה ולחמניות שקורי' ניילש.
- (טו) דין פירות שבתוך הסעודה.
- (טז) דין יין שבתוך הסעודה.
- (יז) דין אם צריך לברך על המים שבתוך הסעודה.
- (יח) דין להסיר המפה קודם בהמ"ז.
- (יט) דין ברך על יין שלפני המון שפוסט היין שלאחר המון והמבדיל על השלחן.
- (כ) דין בני אדם ההולכין על הדרך ואוכלין.
- (כא) דין המריח פירות ואתרוג.

ליקוטים מכ"י שזח"ה 345.

נא. מה שאמרו חכמים (ברכות ו' ע"ב) כל הקובע מקום לתפלתו כו' י"ל כשהוא הולך פעם אחת בכיהכ"ג זה ופעם [אחת] בכיהכ"ג אחר אבל בכ' מקומות בכיהכ"ג אחד שפור דמי מהרים (א).

נא. (ב) עיין הגמ"י פ"ה מה' תפלה אות י' דחולק ע"ז.

פג. הגדה מצאתי דוקא רבו משום דאתקיש לכבוד שמים אם היה עומד יותר מבי פעמים היה נראה שמכברו יותר מכבוד שמים אבל שאר ת"ח שהוא גדול ממנו אפי' קי פעמים כיון שאין עומד אלא לכבוד תורה או לכבוד שמים. פד. פדה. פו. ת"ד וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון כו' בירושלמי ניטין (פ' הניזקין שם) פליגי אי דאוי אי דרבנן והכי אי' מלתא דרשב"י שהוא מדברי תורה דתניא בי רשב"י וכתוב משה את דברי התורה הוואת ויתנה אל הכהנים בני לוי ואח"כ ואל כל זקני ישראל מלתא דר' יהושע (א) [בן לוי] שהוא מדבריהם (ב) [דאמר] ר' יהושע מעולם לא ברכתי לפני כהן ולא הנחתי ישראל לברך לפני א"כ ע"כ מדבריהם דבמאי איירי אי בשבת ווי"ט מתני' היא מפני דרכי שלום ואפי' הוא רבו ואי בשני ובחמישי ובברכת המזון הרי יכול לחלוק כבוד לגדול ממנו אלא בשו"י ואי מד"ת פשיטא אלא מדבריהם. ועוד אי' בירושלמי (שם) מלתא דר' חנינא (ג) [אומר] שהוא מדבריהם (ד) [דמר] ר' חנינא עיר שכולה כהנים וישראל אחד ישראל קורא ראשון מפני דרכי שלום ואי מד"ת היאך מתר לעקור דבר שהוא מה"ת וזהו דרכי שלום שאם כהן קורא תחלה האחרונים יקפידו אך כשישראל קורא ראשון לבטלה קדושת כהנים ואין מקפידים עוד אע"פ אם ישראלים וכהנים הרבה הוי כהן קפידא מאחר שאין האחרונים קורים כלל. ונ"ל דדוקא נבי כהנים איכא למימר קפידא אבל לויים וישראל אחד אין דאינם מקפידים בדבר כיון שאין קורין ראשון בתורה לויים תחלה דנתפרדה החבילה דלא מצינו קפידא אלא בקדושת כהנים שקורין ראשון.

ונתפרדה החבילה (ניטין נ"ט ע"ב) רואה אני פי' (ה) רבי' יצחק הלוי שפי' שאין סדר לדבר להקדים לוי לישראל למי שירצה יקדים ומיהו דוקא כשישראל (1) [הוא] חשוב אבל בשו"י לוי קודם והיינו דאמר ריב"ל ולא הנחתי ישראל לברך לפני ובשו"י מיירי דומיא דלא ברכתי לפני כהן דאוקמי בשו"י ודוחק הוא להעמיד דבריו בשל כהן שקורא תחלה דהא אפי' בברכת המזון משמע דאיירי. ולפי מה שפי' דבשו"י לוי קורא ראשון אפי' באין שם כהן היה נראה שיעיר שכולה לויים וישראלים ומחם יש ששו"י לישראל שישראל קורא ראשון מפני דרכי שלום ולא כמו שפי' למעלה אע"פ שבכהנים אין לנו דין הירושלמי שהרי לכאורה דאוי הוא מדרפ"ך מפני ד"ש דאוי הוא ומסקנא הכי הוי ולא כו' פירדא דאמר מדבריהם מ"מ בלויים הוי מדבריהם לכל הפחות היכא דליכא כהן כיון שאין לוי קורא לפני ישראל גדול ממנו ואי מדאוי אפי' קטן נמי כמו כהן ואפשר דאפי' במקום כהן אינו קדושת הקדימה מה"ת דעיקר קרא לא נכתב אלא שיקדים כהן ללוי וישראל תדע למאן דדרש מויברל אהרן ולר"א מוקדשתו לא אשכחן שיקדים לוי לישראל לכך נראה שישראל קורא ראשון במקום שכולה לויים כדפי' אבל בכהנים קורא ראשון ולא שייך פגם בעיר שכולה כהנים. ולפי' ר"י הלוי הא דאמר"י פ' האשה שנתארמלה (כ"ה ע"ב) מוחזקני בזה שהוא (1) לוי שקרא אחריו ה"פ והיה גדול מכהן או שקרא לפני שלישי שגדול ממנו וה"נ אח"כ דקאמר מוחזקני בזה שהוא לוי שקרא לפניו כהן ואם לא היה לוי

פג. קאי על מה דאית' בקידושין (ל"ג ע"א) א"ר אייבו א"ר ינאי אין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית כדי שלא יהא כבודו מרובה מכבוד שמים ע"כ ועיי"ש (ע"ב) בתו' ד"ה אין.

פד. פדה. פו. (6) חסר בכ"ו. (3) חסר בכ"י. (ג) חסר בכ"ו. (ד) גם זה חסר בכ"ו והגהתי עפ"י הירושלמי. (ה) מובא ברש"י שם ועיי' תוס' ד"ה נתפרדה. (ו) חסר בכ"ו. (ז) צ"ל שהוא כהן שקרא אחריו לוי וכן הוא בש"ס שם ועיי"ש תוס' ד"ה שקרא אחריו.

היה כהן קורא ב' פעמים ואכתי שמא תלמירו דלוי נתן לו רשות לקרא במקומו וצריך לפרש כדפ"י ובשבת או ביי"ש לרבינו יצחק ברי אברהם אלא שקצתרי קד. פסק ר"ב אדם שנדר שלא לשחות יין עד זמן פלוני ועבר על נדרו וכו' לשאול על נדרו אין נזקקי' לו עד שינהוג איסור כמו שנהג היתר ואי א"י לעמוד מוטב יתירו לו ואל יתירו איסור דאוי עכ"ל מרדכי.

קסב. ר"ח אב שחל בע"ש נהג מהר"ם מרוטנבורק לרחוץ במרחץ מפני כבוד השבת ובשבת מחליפין בנדיהם וביום ה' באב אין בו רחיצה אבל רוחצין הראש סמוך להכנסת כלה ואין מחליפין בנדיהם לאותו שבת כ"א כתונת לבדו ואותו שבת שהוא ט' באב אסור בתשמיש המטה ורי"ח אב שחל בשבת מפטירי' השמים כסאי ושבת שחל ט' באב בתוכו דהיינו כל השבוע אחר השבת אסור לספר ולכנס אפילו להניח אהר ט"ב ולקטנים רוחצים את הראש ומככסים לקטנים סמרטוטים שלהם הם סריגים הקטנים שלהם אחד אחד ולא הרבה ביחד ונהגו שלא לתקן בנדים חדשים או לארוג בנד חדש מרי"ח עד התענית ודוקא ישראל בעצמו בידים אבל אומר לגוי ועושה ועל כל זאת ממעטים לעשות כן בכל היכולת גם נהגו שלא לעשות מלאכה בט"ב וגם לא להניח לגוי לעשות מלאכתו אפ"י אם כבר התנה עם הגוי לעשות בקבלנות אם לא שיתקן הגוי המלאכה בכיתו או בשדה ולא בבית היהודי ואם יש תינוקות למול בט"ב הולכים אבי הבן ובעל הברית והמהול ואומרים קינות ולובשים בנדים אחרים ואך לא לבנים ומדליקין נרות וחוזרים לביהכ"נ למול התינוק ואחר המילה אומר איוב וירמיה ופושטים בנדי שבת שלבשו עכ"ל.

קסג. כ' פ' ערבי פסחים בתר שמעתא דיקנה"ז משמע שאם הל ט"ב בשבת ונדרה לאחר שבת שאוכלים סעודה המפסקת לאחר תפלת המנחה אף לפר"ת דרריש עת רצון דרית עצמו אייתי ראייה מכאן (א) דאמר בקושי התירו בט"ב שחל בשבת לאכול אחר המנחה משמע דאף לפר"ת דהוי מותר וע"ש הג"ה. ומה שנהגו בני אדם שאין אוכלים בשר מי"ז בתמו עד ט"ב נמצא בשם רבי' סעדיה גאון רמזים הם בדניאל. ויש גדולי אשכנז שהנהיגו כשחל ט"ב להיות במו"ש שאוכלים לאחר סעודה ג' בין מנהג למעריב סעודה אהרת ואוכלים ביצים ושותים מים ואין מברכים נחמינו ומהר"ם לא חשש על המנהג הזה אך לא שינה דבר בסעודה משאר שבתות ע"כ. רי"ג. מפ"י הרר"ש דארס ששמע שמועה ומספקא ליה אי קרובה או רחוקה היא דאין נוהג אבלות אלא שעה אחת בלבד וראיה מבכורות (מ"ט ע"א) דבכור שמת יום ל' (א) דלא אמרינן ל' כלפני ל' ומתאכלין עליו והי"מ דאתכרר ליה שהיה בן ל' יום אבל אי מספקא ליה לא מחייב להתאבל ז'.

רעב. כיצד חובת סעודת פורים שיאכל בשר ויתקן סעודה כפי אשר תמצא ירו ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרתו י"א לסיכך משתכרים שכל הנס בא ע"י שכרות (א) שנהגו ושתו (ב) והמן ע"י משתה עכ"ל מהר"ם. שיו. אותם בני אדם שאומרים כשיש בביהכ"נ ב' חתנים וכהן ולוי שיעמדו לקרות

קסד. (ב) עיין תשו' מהר"ם דפוס פראג סי' י'.

רי"ג. (ב) צ"ע דהא בבכורות שם אמר רב אשי הכל מודים לענין אבלות יום שלשים ביום שלפניו וכו' ואין מתאכלין עליו וע"כ נראה דכצ"ל דאמרינן יום ל' כלפני ל' דמי ואין מתאכלין עליו וה"מ דאתכרר ל' שהיו בן ל' יום. היינו ל' יום שלמים וכו' ובהו גם הראי' א"ש דהלכת כדברי המוקל באכל וא"ש ועיין ב"יד סי' שצ"ז במו"ז ס"ק ב'.

רעב. (ב) צ"ל שנהגו. (ג) הלשון מוגומגם ואפשר דצ"ל המלך והמן במשתה.

שיו. (ב) עיין בר"פ סי' מ"ז ומרדכי מגילה רכז תת"ח.

בתורה הכי התנים וכהן ולוי אפי' (א) בשני ובחמישי שאין קורין בתורה רק ג' אומר השר שוהו הרגל בטעות דלא מצינו ארבע אלא היכא דאיכא קרבן מוסף וביו"ט דאיכא איסור מלאכה דאוי קורין ה' וחתן אין בו קרבן מוסף וא"ל דכמו שקרבן מוסף מוסף א' כמו כן נבי חתן דלנפשיה מוסף לאחר על ג' והו' טעות שהרי נבי חתן לא מצינו בו איסור מלאכה ואין איסור בעשיית מלאכה טפי מבחיה"מ ואיסור מלאכה דחיה"מ אין מועיל להוסיף א' עם א' דמוסף וגם האיסור מלאכה דתעניות ומעמדות אינו מועיל להוסיף א' שאין קורין אלא ג'. וראיתי מעשה לפני מורי השר בכי' חתני שהיו בביהכ"נ שלו ביום ב' והיה לשם מו' הח"ר אלעזר הכהן ויצא מביהכ"נ וכל שאר הכהנים כדי להניח לעמוד ב' חתנים עכ"ל מצאתי שני הנהגות חלוקות. שפד. אבל אם הבעל מביאו איצ' בפני נכתב כו'. על דבר הנט אשר נכתב לפני הר"ר פריץ והבעל הוליכו הוא בעצמו ושלה הר"ר מנחם המכונה ש"ר ליאון דאימליאון להר"ר מאיר בלשון זה נט אשר הר"ר יצחק המכונה בופוש בהר"ר יודא הכהן מוליד לאשתו הנה בת כ' ר' חזקיה נכתב ונחתם כהלכה לדעתיה ואין בו מקום האשה כלל מידי דהוי' אניטין הבאים ממדינת הים וכן קבלנו מרבתינו והוא נכתב ונחתם לפני הבעל כדי שיאמר בפ"ג ובפ"ג ואע"ג דאצ"ל כיון שהוא בעצמו מביאו כדאמר פ"ק דגושין (ה' ע"א) הבעל שהביא נטו אצ"ל בפ"ג ובפ"ג אעפ"כ נכון להחמיר פן יבא לטעות בשליח אחר ואין כאן חשש משום דפטור מן הדבר ועושהו כי בעו"ה אין אנו בני תורה כמו הראשונים וזה הלשון אומר בשעת הנתינה תקבל נטך ממני והרי את מגורשת ממני ומותרת לכל אדם ונט זה בפ"ג ובפ"ג ויבטל מודעי ויקבל חרם שלא להוציא לעז על הגט והתימות ידועות חיים ב"ר משה ויוסף ב"ר יוסף וענותכם תרהיבני כי מה ידעתי ולא תדעו. פריץ במהו' אל"י ז"ל. תנמ. פעם אחת הניחו עירוב תבשילין מעו"ט למחר ביום ראשון לא מצאו כ"א פת לבדו והבשר שעמו נאכל והריצו הדברים לפני ר' ואמר אלו לא בא לפנינו עד למחר לא היה בדבר תקנה אבל עתה יש תקנה דאמר רב (ביצה ו' ע"א) מניח אדם ע"ה מיו"ט לחבירו ומתנה ולוקח בשר מן הקערה שלפניו וא' מן הככרות ומתנה ואומר אם היום קדש ולמחר חול (א) (ה"ו עירוב) (א"צ) ואם היום חול ומחר קודש ה"ו עירוב (ב) ואין בדבריו כלום ואמר בדין יהא שרא כו' הנה"ו מצאתי בשם מר"ם.

תקוה תקיד. והר"ר מרדכי ראה הר"ם שעשה מעשה והטביל כלים בתוך כלים בבאר ובלבד שהיו המים צפוי' עפ"י החיצון ושיהי' פי החיצון כשפורת הנוד כדמשמע מתני' מקואות (פ"ו משנה ה') השירה והתיבה ש"ם והא אמרי' פי חומר בקדש (כ' ע"ב) מטבילי' כלי בתוך כלי לתרומה אבל לא לקדש ויהוה אדם אם יטביל זכוכית מלא מים ויתננו בדלי והדלי משיקו בבאר שלא יושיב על שולי' פן יהי' הציצה מחמת כובד הכלי דכובדו של כלי חיצון כדאמי' פי חומר בקדש (כ"א ע"א) אלא יטהו על צדו הנה והנה בעוד הדלי בבאר וא"ת מ"ש מפרסות של אדם שעומד אדם בקרקע במקוה ואין הוצצי' משום דאמרי' דהמים באים שם (קודם שנונעם) רגליו בארץ כדאמי' (א) בפ"ח (מקואות פ"ז מ"ז) הטביל בו את (ב)

תנמ. (ב) בכ"ז ה"ז עירוב וזה ט"ס דאם היום קודש הרי למחר חול וא"צ עירוב ע"כ העיקר כאשר הגתתי. (ג) זה קאי אהיום קודש ולמחר חול.
תקוה תקיד. (ב) צ"ל בפ"ז. (ג) צ"ל המטה אע"פ שרגליה שוקעות בטיט כו' כן הוא במשנה שם.

האשה אע"פ שרגלים בטיט כשרה מפני שהמים מקרימין וי"ל דוקא במקוה שלנו שהם מהוברים אבל כשמשים הזוכית בדלי אפי' מלא מים אין מועיל מפני שהם חלושים. תקננו. ועוד כתבו על ההוא דרגים ועופות שמלחן וע"ז אסור משום דרגים רפו קרמייהו (חולין קי"ב ע"ב) ופי' רבינו שמואל אף העופות ולי"ג לר"ת אלא הדגים בלבד (א) [אסורים] והעופות מותרים ודוקא נקיש שמלחן אבל צלאן וע"ז מותרים משום דכבולעו כך פולטו שכל דבר הבולע ע"י האור שייך למימר ככולעו כך פולטו כדאי פ' (כיצד צולין ע"ד ע"א) והלכך דגים שצלאו עם בשר בשפור אחד אפי' דג למטה ובשר למעלה סני בקליפה ואותה הקליפה אינה משום דם אלא משום דקשה לדבר אחר כי ביניא דאצלי בהרי (ב) בשמן אסור למיכל בהרי כותחא א"ר ברא אפי' בפני עצמו אסור קסבר ריחא מלתא היא והיה אסור הכל משום ריחא ושמעתי שהי' רגילים בבית ר' מאיר אבי הרבנים שהי' מטננים הרגים בעיסה ונותנן בשומן ולא חיישי' לריחא ולא לדבר אחר עכ"ל.

תרכד. מדברי ה"רם שמענו שאם הרופאים שוים בבקיאות הולכים אחר הרוב ואם אינם שוים הולכים אחר הבקיאים בין מרובים בין מעושים בין שאומרים צריך בין שאומרים א"צ וכ"כ ה"ג ולכאורה נראה לפי ענין ההלכה ומה שאמרו בה המפורשים שכל זמן שהוא א"צ ונחלקו הרופאים הולכים אחר האומר צריך אע"פ שרבו האומרים א"צ שאין הולכים בספק נפשות אחר רוב דיעות ופסקי מהר"ם (א) נתברר לנו ולפי דברי מהר"ם נראה שאין אומר כן אלא בחולה שיש בו סכנה ויש מן הגאונים שאומרים בכל חולה אומרים כן אם הוא (ב) [אומר] צריך או אם הרופאים (ג) [אומרים] שאם לא יאכל יסתכן ואם החולה אומר יכולני לצום ורופא אומר איני יודע נעשה ספק נפשות להקל וזה הפסק לא הביא ה"רם ויש מי שאומר שבזה וכיו"ב מאכילים אותו פחות משיעור (ד) כזית כדי שלא יבא לידי איסור כרת וכבר כתבנו בכותבי כי דעה ה"רם כן כי כל חולה שמאכילין לו דבר איסור מאכילין אותו פחות משיעור ושם בארנו דעתו בדבר זה עכ"ל בית המנוחה.

תרסב. שכר של גוים אסור לשותתו הרחקה יתירה נהנו בה משום חתנות ולפיכך אסרהו בשתייה כשלקות שלהן וכבישולי' בדי'א בביתו של גוי אבל חוץ לביתו מותר ואפי' (א) שפתח חתנות של גוים שמוכר שם את השכר שלא מנזרת חכמים היתה אלא מנהג קדושים שנהנו בו הרחקה כדי להתרחק ממיסב שלהן ובעל נפש לא ישתה אלא ממנו עד שיביאנו לביתו של ישראל אבל לא בפתח חנות שנמכר בו. היה מקום שהישראלים שבו נוהגים לקלות ראש ביינו של גוים אפי' השכר אסור שם. והומין שכר של גוי אם היה נמכר בחנות לשעה אסור פעמים שמתערבים שמרי יין אבל אותו שהוא באוצר ובהכיות גדולים מותר בידוע שלא ערבו בו שמרי יין מפני שהשמרים מסריחים אותו אם יתערבו בתוכו לפיכך אין מערכי' אלא באותו שנמכר לשעה.

תרעז. מצאתי בתקנות רבינו גרשם נשאלתי על מי שהומינהו לדין גדולי העיר ופרנסי העיר אשר כל דיני העיר נחתכים על פיהם והנתבע אמר לא

תקננו. (b) חסר בכ"ו. (3) צ"ל בהרי שומן והיינו בתנור אחד.

תרכד. (b) צ"ל לא נתברר לנו כי לפי דעת ה"רם אוליגן בשו"י בבקיאות בתר רובא אע"ג דהמיעוט אומרי' צריך. (3) חסר בכ"ו. (3) גם זה חסר בכ"ו. (ד) צ"ל ככותבת דהוא שיעור דיום הכפורים.

תרסב. (b) צ"ל בפתח.

תרעז. עיין בתשו' מהר"ם ד"פ סי' תקמ"ו.

ארוך בעירכם שאימתכם מושלת על הדיינים גם יסתמו דברי ואמתי שמוב שילכו לדון במקום אחר הנון גם ראיתי ר' יצחק זקני שהתיר בה' אליעזר שלא ילך במרוויש נגד ר' אברהם משום שהיה ראש העיר ור' שמשון ב"ר אברהם התיר נ"כ לחתנו שלא ילך למרוויש כיו"ב וגם ר"י עשה כן להר"ר יו"ט וק"ל באלו הזמנים שידוע שהזרות הולכים ומתקלקלים שאין לכוף לילך אלא למקום הנון וממוצע עכ"ל.

תרעה. מורי אלופי המסובלים הר"ר אליעזר בהר"ר יהואל חלילה לנו לעשות (א). פלסתר שבי לך שמן הרין והמשפט לבא לאויה קהלה שיתבאר ושיתברר לך דיון וכשננרך דיון ויקוב הרין את ההר כאשר כתבנו וכן הוא דעתנו יתד הוא שלא תמוט לעולם ואין כל חדש אצלנו ומנהג קדמונים הוא כי התובע חבירו לדיון בעיר אין לו לסרב לקח דיינים או מקבלי טענות בעירו מכל תביעות ואם הוצרכו לשאול שואלים ושולחים למורה ומי שמסרב מזה הוא סרבן בין שהוא מן הקלים ובין שהוא מן החשובים.

תרע"ט. אמנם התובע חבירו ומומינו לקהלות אם הוא מתביעת ממון יכול לומר לא ארון חוץ מעירי ואם התביעה מהכאות או מסירות יכול להומינו לבא לב"ד אחר אחר מן הקהלות והנתבע יתבאר איזה קהל שירצה שדומה לו ששם יהיה לו שוה כך הנהיגו קדמונינו וכן אנו נוהגים והולכים קהל שפירא. יודא ב"ר שמשון נב"ת (נפשו בטוב תליון) יקותיאל ב"ר מאיר נב"ת. קהל מיינצא כאשר כתבו לך רבותינו כן הוא יצחק ב"ר מאיר נב"ת חיים ב"ר יצחק נב"ת.

תשנה. השואל ספר לפני הפסח או לפני ר"ה יכול לעכבו עד פסח או עד ר"ה כי סתם המלמדים מסיימים מה שלומדים באלו הזמנים. בפסקי מרפ"א (מורי ר' פריץ ב"ר אלי').

תשס. ב' הר"מ בשם רבו הכהן אם נשבע אדם לחבירו ואח"כ תופס משלו שלא בפנינו יכול לשבע שהרין עמו ואותו נשבע לשקר. אגודה.

תשפ. תשן' בעל שרגיל להכות את אשתו והיא בקשה ממנו שלא להכותה ולא רצה להבטיח ואף שוב בב"ה כשקבל עבור מוונותיה שיבטיחנה שלא להכותה עוד ולא רצה לכנע לבנו אפי' ברבור ומחשבתו ניכרת מתוך מעשה שהיה חפץ להכותה עוד וכיון ששינה ושילש נעשה לו כהיתר ולא רצה לנהוג עמה דרך כבוד וקו"ל והיא בעולה בעל בעלייתו של בעל ולא בירדתו של בעל לחיים נתנה ולא לצער כ"ש שאין להכות וקא עבר אלאו דלא יוסף דלא נרע מאחר ואדרבא ק"ו דאחר שאין מצוה לכבדו איכא לאו שלא להכות זאת שצריך לכבדה לא כ"ש דהא חייב לכבדה יותר מגופו כדאי' פ' הנשרפין (ע"ו ע"ב) ואף המזיק את אשתו בתשמיש המטה בפ' המניה (ל"ב ע"א) חייב כ"ש דאין לו להכותה ועוד דבפי' הבא על יבמתו (ס"ג ע"ב) דחוק תלמודא למצא תקנה לאשה רעה ולא קאמר ליסרה בשוטים ועוד מספר כתובה (א) [גלמוד] ואנא אפלה ואוקיר ואין זה דרך בני עמינו חלילה לך ולבל בן ברית לעשות כדבר הרע הזה ואלו היה לפנינו היינו מחמירים עליו (ב) . . . ובפחות מזה כתב רב פלשוני גאון יוציא ויתן כתובה ו"ל היבא דארניל קטמה אם היתה מרגלת למורדת דמ"י ואם בני העיר מרגילים כנון חמותה ובת חמותה מן הרין עליו להוציא למקום אחר כי אין אדם דר עם נחש בכפופיא ואם אין מוציא' מגרשה ונותן לה כתוי וכן הלכה וכן מנהג עכ"ל. מאיר בר' ברוך.

תרעה.

(ב) בכ"י חלק כאן מקום שתי תיבות. עיין בתשו' מהר"ם ד"פ סי' פ"א ותתקב"ז. (ב) חסר בכ"י. (ג) נשמטו איזה

תיבות בכ"י.

תשצב. נמצא בשם הר"ם שני יהודים שהכו זא"ו והלך השלטון כביהכ"נ וצוה לקהל לגזור להציל עצמם בממון אחרים אם יכולים בשום פנים

להתפשר (א) [מוטב] ואם אינם יכולים יעירו ויפרעו לניזק כל היוזק עכ"ל.

תתסה. על אשר שאלתם אם יש קטטה בין קהלכם ואינם יכולים להשוות דעתם לברור להם ראשים בהסכמת כולם זה אומר ככה וזה אומר ככה ומחמת

חלוק בושל התמיד ומדת הדין לוקה ואין אמת ומשפט ושלוש בעיר ולא בכל המלכות הנגזרת אחריהם אין יעשו נראה בעיני שיש להשיב בעלי בתים הנותנים מס ויקבלו עליהם בכרכה שכל א' יאמר דעתו לשיש ולתקנת העיר וילכו בה אחרי הרוב הן לברר הראשים הן לברר חוננים הן לתקון כים של צדקה הן למנות נבאיהן לבנות הן לסתור כביהכ"נ להוסיף ולגרע לקנות בית חתנות ולקנות בית האומנים ולכוון ולסתור כל צרכי הקהל ויעשו על פיהם ככל אשר יאמרו יאמנו המיעוט ויעמדו מנגד לשמור ולעשות ככל הכתוב לעיל יש כח ביד הרוב או ביד מי שמינו הרוב ראשים עליהם לכופם ולהכריחם בין בר"י בין בדא"ה עד שיאמרו רוצים אנו ואם יצרכו להוציא ממון על ככה יתנו חלקם באותו הממון והמסרב לומר דעתו עפ"י הברכה בטלה דעתו וילכו אחרי הרוב מקבלי הברכה סוף דבר כופין בני העיר זא"ו לכל צרכי העיר שהן צריכי' לדבר ההוא כי ההיא דתניא בתוספתא דב"מ (פ"א) כופי' בני העיר זא"ו לקנות להם ביהכ"נ ולקנות ס"ת נביאים וכתובים וכופי' בני מבוי זא"ו לעשות לחי וקורה למבוי ואע"פ שאין צורך גדול כ"כ אפ"ה כופי' כ"ש שאר דברים שיש צורך ושלוש. מאיר בר' ברוך.

עוד (א) פסק מהר"ם מכאן דאם היו " בני אדם בעיר והיה רוצה לצאת א' בימים הנורא" שכופי' אותו לשאור או להשכיר אחר במקומו אבל אם יש שם " אין יכולי' לכופו לשאור דל"ה שמא יצטרך א' לנקבו או יארע בו אונס ואם ילך עוד א' מהקהל אלו הנשארי' ישכירו אחר תחתיו במקומו בשותפות ושניהם יתנו בשוה ואפי' אם הא' עשיר והשני עני הדל לא ימעיט כ"א דכל א' חייב להשלים עני כעשיר ושכר החזונים על היוצאי' כמו על הנשארי' ע"כ. ועוד כי באותה חשוי שכל מה שמוציאי' להשכיר חזן או אנשים להשלים מנין גובי' לפי שבח ממון שהרי על עסקי ממון שלא יצטרכו לצאת מכיתם. ובתשו' אחרת כי שנובי' אף לפי שבח נפשות וגם לפי שבח ממון הצי השכירות וע"ש. ושאלנו ע"ד קהילנו יושבי נושטט יש מהן רוצי' ללכת חוץ למקומן לימים נוראי' ומניחי' חבריהם בלא מנין אם לא שישכירו אחרי' תחתיהם כמותם בני מצוה ומהאחרי' שיצטרך להשכיר אף הנשארי' יפרעו חלקם ואם הנשים האלמנות יפרעו חלק המגיע להן משום דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשי' שבתורה כדמפיק מואלה המשפטים ואע"ג דהוי כמו מ"ע שהוזמן גרמא ונשים פטורות מאחר דקבלו עליהן היינו עליהן כתובה מירי דהוי אלוכל ותקיעת שופר ושלוש על כל ישראל. נאום חיים.

תתסו. אנחנו שוכני טרוייש עם קהלות אשר סביבותיה גזרו באלה ובנידוי ובניזירה חמורה על כל איש ואשה הדרי' כאן שלא יהיו רשאי' לצאת עצמן מעול צבור וגם היום או מחר גם אם השלטון (א). . . היהודי' מוציא להכביל מדעת ישראל ומצא שלא פרע בעול עם חבריו גזרנו שיתן כל א' ולא יקל ממשאו ואם לפרוע דבר על השלטון והפרידו מאחיו מן היום הזה והלאה יהיה נמנה עמהם ויתן

תשצב. (ב) חסר בכ"י.

תתסה. (ב) עיין בתשו' מהר"ם ד"פ סי' תתרי"ו.

תתסו. (ב) בכ"י יש כאן מקום חלק של איזה תיבות.

כל א' מליטרא שלו לפי מה שיצונו בני העיר כאשר נהגו מיום הוסדה וכן קבלנו מקדמונינו שהי' לפנינו לתן מכל ממונו לבד מכלי תשמישו ובתים וכרמים ושדות וממון של גוים שמרויה בתן לא יתן מן הקרן אך אם יש לו פקדון מישראל חבירו יתן מחציו שבאחריותו ואם יש לו כלי כסף וכלי זהב ותכשיטי נשים ושבעות יתן מחציו דמיהן ואם יש ביד ישראל מלוה באחריות שלו כנון נומלי חסדים שתחלת הלואתו בנמיה היתה לאחר שעבר השנה יתן מן הכל רק בתוך שנתן לא יתן אבל שמענו שכך מנהג הקדמונים שאחד מבני העיר שיש לו ממון שהוציא מן העיר שיתן מן הכל לבד אם בא לגור ולא להכניס ממונו בעיר לא יתן עד שיכניסם וישא ויתן בהם ואם היה צורך ומנהג לא יתן עד שישלח בו יד ואם מן הררי' כאן נותני' מתנה לבניהם או לבנותיהם והוציאו מן העיר כל זמן שהבנים בעיר או הלכו מן העיר לפי שעה ודעת האב להרוויחם בעיר יתן בעול צבור מאותו ממון ואם יש לאחד ספרים ממושכנים בידו שנגמל חסד לאחיו יתן מהממון שעל הספרי'. הועתק מרבי' שלמה מטרווייש.

תתעג. האלפס כי ראובן שיש לו שטי"ח על שמעון והרשה לוי לתכעו ואבד ממנו השטר אם באונס אבד משחבע דבאונס אבד ופטור ועוד כתב

דהמורשה אפי' יוציא ממון מן הנתבע כשרי' הם קרוביו בין לענין עדות בין לדין ומיהו (א) [הי"מ] שההפסד וההנאה (ב) [כלן] לבעל התביעה אבל המורשה אם יש לו חלק במה שהוציא מן הנתבע פסולי' הם קרוביו בין לדין בין לעדות ומי שיש לו עדות בתביעתו לא ירשה א' מן העדי' אם יש חלק למורשה בתביעתו ורבינו מאיר כי שאין המורשה יכול לפשר ולמחול אלא לדין שכיב בהרשאה משתעי' דינא בהרחה וכל מה דמעני ליה מן דינא קבלית עלי בין לזכות בין לחובה אבל לפשר לא נתן לו כה אפי' יש עדי' שכיב בהרשאה שהרשהו גם לפשר. סוף דבר בסתם הרשאה שליה שויה ומצי' א"ל לתקוני שדרתיך ולא לעותי. בתיקון של הרשאות (ג) [יש זמן ששטרן] הרשאה כתוב ורי' שמחה כי דא"צ דמה לי אם הוא מוקדם מה לי אם הוא מאוחר וגם מה שכותבי' ברעות נפשי בדלא אניסנא א"צ דכל היכא דלא שייך מטירת מודעא א"צ כן ועוד דשליח בעלמא הוא ומה שייך לומר בנפש הפצה והלא אם ירצה יבטל שליחות כמ"ש וכ"פ רבינו יודא גאון ז"ל ומה שכותבי' ויהיה רשאי לתופסו ולהביאו לדין ולגבות ממנו ממון זה וישול אותו לעצמו פי' יהא רשאי להביאו לדין שלא יוכל לומר לאו בע"ד דידי את שהרי נוטל לעצמו וכמו זיל דון ואפיק לנפשך (ב"ק ע' ע"א). ומה שכותבי' ויהיה לו רשות לבטל זמן פי' והוא דן ומוציא לעצמו יש לו רשות לקבוע זמן לפי שהוא בעל דינו ועפ"י תביעתו יקבעו לו ב"ד זמן כראמי' כפי' הגוול בתרא (קיי"ג ע"א) קובעים זמן בה"ב ולבטל זמן פי' אם יבטל זמן ראשון הכתוב יקבעו לו זמן אחר (ד) מי"ג עכ"ל.

תתפג. הנה ראיתי באשכנז אשר נוהגים היתר ע"פ חכמי הארץ וכן נהגו מימות עולם אשר היו מפרישים מנכסיהם לצדקה לצרכי בתי מדרשות ובתי כנסיות ונותני' הממון ליד הגוברים ומלוים אותם קרוב לשכר ורחוק להפסד ודבר זה הרביץ תורה בישראל כי כל עניים לומדי' מאותם וגם מספיקי' לתלמירי' הללו אשר לומדי' בשיבה לפני גדולים וגם בתי כנסיות עומדי' על מכונם במאור יפה ובשמושיהם ובחזניהם וכל צרכי' בדקיהם ולמדו היתר זה מדאמי' פי' איזהו נשך (ע' ע"א) א"ר ששת מעות של יתומים מותר להלות קרוב לשכר ורחוק להפסד וכי' הגאונים היה לשאר דברים רבית דרבנן וכיון דחכמים לא העמידו על דבריהם והתירו איסור רבית שלהם

תתעג. (b) חסר בכ"י. (g) חסר בכ"י. (g) בכ"י חסרים הגי' תיבות. (d) אפשר דצ"ל

מ"ד והוא ראשי תיבות של מורי רבי.

במקום ריוח של יתומים בשביל פרנסה כ"ש בשביל קיום התורה שכל המצות אינן שקולים כלמוד התורה כדתן בריש מס' פאה אלו דברים שאדם עושה אותם אוכל פירותיה בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב כבוד אב ואם ות"ת כנגד כולם ואמרי' עלה בירושלמי' ברביה ור' הייא דכפר תחומי' חד אמר אפי' כל העולם אינה שוותה דבר א' מן התורה וחד אמר אפי' כל מצותיה של התורה אינה שוותה דבר א' מן התורה ורב מרי בשם ר' אחא כתוב א' אומר כל הפציה לא ישוו בה הפצים אלו אכנים טובות ומרגליות אלו המצות שנאמר באלה הפצתי נאם ה' שכולם אין שוות כנגד למוד התורה ואמרינן בתוספתא שהי' ליום ברבית לעבור השנה וכן היה רבינו מאיר זצ"ל (א) התיר מעות של צדקה ושל בני מררשות ובתי כנסיות ברבית דרבנן וכבואי הלום נהגתי בו היתר במשכנות... על בתים גם כי רשעי' אוסר אותו אין כ"א רבית דרבנן ע"כ התרתיו במעות של צדקה יען כי ראיתי פה אנשים תוקעים עצמן על דבר הלכה במקום גדולים להורות איסור בדבר המותר ושתו בשמים פיהם ולשונם תרבו גדולות על התלמידים לומר שלמורם ופרנסתם באיסור כתבתי שורות הללו לשחק ולחסום פי מרננים והמתלוננים על ערות השם והתמתי שמי פה אשר בהר"ד היאל זצ"ל דוד הכהן ברי' משה הכהן יששכר בהר"ד יקותיאל הלוי זצ"ל.

תתפט. ויששאלתי' על מטבע שכתוב בשטר קרונוש אם יפרעו לו קרונוש אם יש לו קרונוש היוצא ודאי נוהגים כאן לפרוע מטבע שכתוי' בשטר ומ"ש שנפלה מחלוקת בין המפרשים כשהמלך נזר על המטבע לפחות או להוסיף אם דינא דמלכותא דינא או לא לא ידענא מאי שייך כאן להוכיח דינא דמלכותא אם המלך עשה מטבע חדשה שיצא במלכותו במשא ובמתן ובמו"מ ופסל את הראשונות בשביל זה לא נזר ודאי להפסיד שהלזה מטבע טובה שיקבל מטבע גרועה אין המלך מקפיד רק שיהיה הראשונה מופסל ומועבר מן העולם ויהיה המו"מ במטבע האחרוי' ואינו אם יפרעו למלוה כפי המלוה במטבע הראשונה כי בזה אין מקפיד המלך ואין מפסיד כלום והמחלוקת שראיתם בין המפורשים זה מה שרב אלפס פ"י בההוא בהגוול קמא (צ"ו ע"א) על ההוא דהמלוה (א) [את] חבירו על המטבע ונפסלה המטבע ועשו מטבע חדשה והוסיפו עליה ומבעיא לן אם יש בו משום רבית אם נתן לו ממטבע החדשה ומסיק דעד' י בתמניא אין בו משום רבית והוא דלא זילי פירי מחמת התוספת וכי ר"א זיל למלוה את חבירו ופחתו ממנו עד חומש אם לא נתייקר השער מחמת הפחת או יקבל המטבע החדשה ואם לא יתן לו ממטבע הראשונה והראב"ד ז"ל כי דוקא בהוסיפו על המטבע מספקא ליה לתלמודי' אם ישול מן החדש משום רבית אבל אם פחתו פשיטא דלעולם יתן המטבע הטובה שהלוחו כי הקרונוש כנגד מטבע היוצאת עתה יש בו מיהוש ונס נתייקר השער בשביל הפחת ועוד בואת הארץ כשעושה המלך מטבע חדשה אין פוסל את הראשונה אלא פוחת ממנה וכולן כפי ערכן קרונוש וסילדי' ונוביניש כולן יוצאים בארץ הזאת ואם הלוח לו קרונוש למה לא יפרע לו קרונוש כיון שלא פסלו עכ"ל.

תתקנא. מעשה שצרו נזים על נייאשי חיילות גדולות והתרנו לכל היתורים לקח כלי ויננס כדאמי' פ' מי שהוציאהו (מ"ה ע"א) ותנן כל היוצאים

תתפנ. (ב) בכ"י פארמא סי' קע"ו איתא תשו' מרבינו מאיר ז"ל לאסור היפך ממה שבי' כאן בשמנו וכן בד"ל סי' תכ"ה אוסר ר"מ להלות מעות של צדקה ברבית דרבנן וע"ע בד"ל סימן רל"ד דכי' דלא יצא היתר מפיו מעולם וצ"ע.

תתפט. עיין בתשו' מהר"ם ד"פ סי' קע"ה ושנ"ח. (ב) חסר בכ"י.

תתקנא. עיין בתשו' מהר"ם בכ"י פארמא סי' ל"ג.

להציל חוורים בכלי זיונם כ"ש כיון שבאים להרוג או ליהרג מותר לצאת ולשוב בכלי זיונם ועוד שאם לא יעורו היהודים לעצמם היו הורגים אותם הלכך מותר רקיה.
תתקעה. השיב הרי"ט המביא חבירו בעש"ג שלא בהסכמת הקהילות או ב"ד אעי"פ שלא הכריחו אלא לדת יהדות לא הי"ל לעשות דבר זה וראוי למתוח על העמוד אמנם אם הפסידו שכנגדו ע"י ערכאות כמו שרגילים בעת המימוחם מלשינים כדי לפייס דעתם צריך להושיב דיינים לדעת מי ומי הפסיד חבירו יותר משלם כמותר כי אין זה הצלתו מנקמתו ואף כי מלשין אסור לאבד ממונו וראיה מסי' הבונס (ס"ב ע"א) עשו תקנת (א) [נגול] במסור וסליק בתיקו ואי ס"ד דמותר לאבדן ביד השתא אפסרא ממונא לגוי (ב) שכנגדו ישול בשבועה וכן מן האלפסי ואמר גופו אין למסור אם לא קודם יכלתו כדאי' מהוינא מהוינא אבל כבר מסר לא והק' הר"ר מאיר איך יתכן לוטר המוסר ממון חבירו קטלי' ליה אף אם גזים (ג) נמי מויק הוא גופיה ממון חבירו ושד'י בנהרא או שרף גריש חבירו לא קטלי' ליה וי"ל דמוסר רודף הוא להרוג חבירו שנאמר כתוא מכמר מה התוא כיון שנפל (ד) [בידון] אין מרחמין עליו אף ממון ישראל כ"ש לידם מתנלגלים עליו עד שלפעמים בא לידי סכנת נפשות אבל לאחר שמסר אסור להורגו דלא אדונו הוא וקודם המסירה אם יכול להצילו בא' מאבריו כמו בלשון או בעינים והרגו חייב מיתה ההורג ואין להרהר עכ"ל בהגהות ע"ה.

לקומים מכ"י מערצבאך מינבען.

ח. מה שנהגו כהנים כשאי"ע (א)... ושינו את מקומן שלא לשאת את כפיהם כל זמן שאינם יושבי' במקומן (ב)... יודא שלא מצא סמך בזה אלא (ג)... לברך ראוי שיהא שרוי בשמחה (ד)... שכן מצינו ביצחק שאמר הביאה לי מטעמים ואוכלה ואחר שאכל ושתה אמר לברך (ה)... הוה י"ל גם על פנוי שאין עולה לדוכן שהשרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה (יבמות ס"ב ע"ב) ומצוה (ו)... ראשונים שכן מצינו בתלמוד ירושלמי מנהג עוקר הלכה.

תשו' ר' נחמיה.

ה/ כאשר טלטלני הזמן טלטל^א שאלוני רבותי הרי יעקב ואחיו הרי יהודה בני הרב הגדול מוה' הרי אשר ז"ל קהל שעושים תקנה ביניהם בחרם ובאלה לפרוע כל אי מהם דבר קצוב מן היין ומן הבשר וכן משאר הדברים שישא ויתן בהם כמו שנהגו במלכות ספרד עיר ועיר כמנהגם והוא נקרא אל באלקאם אם יכולי' הקהל לחייב התי"ח בענינים הנזכרים. וכן אם המלך הטיל מס על הקהל אם התי"ח בכלל. ואת"ל שאין התי"ח בכלל לפום דינא דאוי' אם הטילו הקהל חרם על הענינים הנזכרים

תתקעה. עיין תשו' מהר"ם ד"ל סי' רמ"ח. (ב) חסר בכ"י. (ג) צ"ל שרי. (ד) צ"ל

הא אי נמי מויק כו'. (ד) חסר בכ"י.

ח. (ב) כאן איתא מקום חלק בכ"י ונראה דצ"ל להם אבלות כו'. (ג) גם כאן איכא השמטה בכ"י. (ג) וכן הכא איכא השמטה בכ"י וכנראה דצ"ל אלא דנראה דמי שרוצה לברך ראוי כו'. (ד) כאן אי' מקום חלק בכ"י אבל השמטה אין כאן כפי הנראה. (ה) כנראה שחסר כאן בכ"י ומטעם הזה. (ו) בהשמטה זו נראה שצ"ל ומצות לקיים מנהג הראשונים כו'.

וכללו התי"ח בחרם ולא הוציאום בפירוש אם התי"ח נכללים בכלל החרם. וכן את"ל שאין כח ביד הקהל לחייבם על הדברים הנוכרים מן הדין אם בא שום אדם לנגש אותם ולמשכנם על זה אם הוא בר נידוי ושמתא. אומר דעבר אדאוי ואנביאי ואכתובי ועוד דמבוי רבנן ונקרא אפיקורם ומאן דמבוי רבנן בר נידוי הוא וצורבא דרבנן עביד דינא לנפשיה במאי דפסיקא ליה. ע"כ השאלה. ואני השבתי להם לענ"ד מה שניל ואם הם רבותי וקטנם עבה ממתני העותי פני והשבתי כי שערי תשובה לא ננעלו.

תחלה מה אם הם חייבים לפרוע משלהם במכס הנקרא אל קבלא אומר אני מאחר שלא תקנו לפרוע המכס אלא לפרוע מס המלך והארנוניות אין התי"ח חייבי דרבנן לא יחיב כרנא כמו שאמר' בפ' השותפין (ב"ב ח' ע"א) רב נחמן בר רב הסדא שדא כרנא ארבנן א"ל רינ בר רב יצחק עבר מר אדאוי ואדנביאי ואכתובי והא כ"ש שהם פטורים כי המלך מטיל מס על הקהל וזה פשוט בכמה מקומות בתלמוד אספרם מחול ירביון וכן אמרינן בנדרים (ס"ב ע"ב) שרי ליה לצורבא מרבנן [למימר] עבדא דנורא אנא לא יחיבנא אכרנא אלמא מירי דאית ליה למיעבר עביר על דלא יחיב אכרנא. ועוד אפי' פירוש המלך ואמר שהתי"ח יפרעו חלקם במס יש מן הדין על הקהל אשר התי"ח שוכן בתוכו לפרוע חלקו דהא כסף נלנתא אקרקפתא מונח ואפי"ה אמרי' בפ' השותפין (שם) שהם פטורים. ואם הרוך כפני הכלב ויעיוו פניהם ולא ירצו להבריה זהרוריה דמלכא יכול התי"ח לנדות ולעשות דין עין. ואי"ת דינא דמלכותא דינא ומלכא אמר לפרע צורבא מרבנן הא ליתא שכבר כתבו הראשונים דכל מירי דלאו דינא ומלכא אמר דלעבדו דלא מתקרי דינא דמלכא אלא חמסנותא דמלכא שלא אמרו דינא דמלכא אלא דינא דמלכותא ואפי' דינא דמלכותא לא אמרו אלא בחקי מלכות כדאי' בפ' הגזול (ק"ג ע"א) דוק ותשכח. ואפי' בחקים נמי דוקא שיעשה בהרמא דבני מלכותא ושיהי' שוין לכל כדאי' בפ' הגזול (שם) ובנדרים (כ"ז ע"ב) גבי נודדים לחרמים ולמוכסים וכו' ואפי' אם יאמר המלך לכל קהלות שכמלכותו תנו לי כך וכך או תצאו מן המלכות ועמדו הקהלות ופדאו עצמן כממון רב התי"ח פטורי' לפי שאין פורעניות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ כדאמר' ב"ב (ח' ע"א) גבי ההוא דמי כלילא והי"ה כשפדאו עצמן על ענינים אחרים כגון על עניני השוערות התי"ח פטורים שאין זה אלא כמבריה ארי מנכסי חבירו ופטור ואצ"ל כשהמלך מטיל מס סתם שהם פטורים ואפי' החרימו סתם וכללו התלמידים בכלל החרם אין החרם חל דאמר' בשבועות (כ"ט ע"א) ואין נשבעים לבטל את המצות והי' כמותה ששנינו גבי שבועה שלא אתן לבטל את המצוה ואפי' (ו) וקבל את החרם הי' כמודרים לחרמים וכמעשה דר"ע גבי ההיא מטרוניתא ואי"ת אחר שהתנו ד' טובי העיר במעמד אנשי העיר יכולים להסיע על קצותן דהפקר ב"ד הפקר הא ליתא שלא אמרו זה אלא במדות א"נ בשב ואל תעשה בזה"ו אבל לאפוקי ממונא שלא כדון לאו כל כמיניהו וכן מוכח בנישין בפ' השולח (ל"ו ע"ב) ואם תקשה לדברי מההוא דפ' זה בורר (כ"ז ע"ב) קם בר חמא נשקי' אברעא וקבל עליה כרנא דכולי שני אלמא צורבא מרבנן יחיב אכרנא תירין רכינז מאיר ז"ל דהתם שלא כדון היו מטילין וכעובדא דבעי ע"ה למרמא דמי כרנא ארבנן. ושקבל ההוא צורבא מרבנן כרנא דבר חמא ולא חש לשוחרא דאינו אלא כמבריה ארי מנכסי חבירו ואפי' התי"ח מלוה ברבית אין מחייבים אותו בשום דבר ולא הותר הרבית אלא לצורבא מרבנן כדאי' בפ' איזהו נשך (ע"א ע"א) ולע"ה כדי חייו וכל זמן שתורתו עיקר אע"פ שיש לו מלאכה אחרת הוא פטור שהרי

רבותינו שבתלמוד רובם היו בעלי מלאכה אלא שהיתה טפילה לתורתם כ"ש כשאין לו שום מלאכה אלא שהוא מלוח מעותיו לגוי ברביית שהוא פטור כמ"ש שהוא (ח) הנאה לת"ח והמעמיד תורתו. מיהו בעי שיהא התלמיד בעל מעשים וחסיד כדכתיב כל קרושיו בידך אבל אם הוא צורבא מרבנן וסני שומעניה הרי הוא כע"ה ונרוע ממנו כדאמרי' ביומא (פ"ו ע"א) דוק ותשכח. אבל כ"ז שהוא בעל מעשים ותורתו עיקר הרי הוא פטור כמ"ש וכן היה דן הרי' הזקן והר"ר יוסף הלוי תלמידו וכן הר"מ הלוי וצ"ל וכן כל הנאונים ואנשי מעשה ואם כדורות הראשונים שהיה ת"ח מצויים לאלפים ורבבות כ"ש עתה שנתמעטה תורה ולומדיה שהם פטורים ע"כ. נחמיה ברי' יצחק ברי' נחמיה ד"ל.

א. ששאלת אם מותר ללבוש בגד (א) . . . בל"ע שלא יכירוהו שהוא יהודי זה ודאי בפרהסיא ואסור דאמרי' ס"פ (ב) [בן סורר ומורה ע"ד ע"א] כי אתא רב (ג) דימי א"ר יוחנן אפי' שלא בשעת השמך לא אמרו יעבור ואל יהרוג אלא בצנעא אבל בפרהסיא אפי' במצוה (ד) [קלה] יהרוג ואל יעבור וכמה מצוה קלה אמר רבה בר' יצחק אפי' ערקתא דמסאני וכמה היא פרהסיא מ' מישראל עכ"ל ואמר ס"פ בן סורר ומורה (שם) אפי' ערקתא דמסאני שאף המנעול במנהג יהדות לקשרו בע"א ומנהג הגוי לקשרו בע"א אפי' שינוי זה שאינו אלא מנהג בעלמא יקדש השם בשעת השמך היינו שהגויים א"ל עשה כך לקדש שם (ה) [ע"ז] או הוא אסור אפי' ערקתא דמסאני אבל שלא יהא ניכר שהוא ישראל ללבוש בגד נכרי שקורי' ראי' או להתנהג בדברים שלא יזכר או כדי להעביר המכס בהבי אמרי' לא ילבש אדם (ו) כדי לעבור המכס אבל דבר אחר מותר עכ"ל.

ב. (א) . . . קול קורא דכי לא תעבור וכן מצאתי אגדה לפי שבנות יתרו (ב) [אמרו] איש מצרי והיה שומע ושותק לפיכך לא נקבר בארץ אבל עצמות יוסף העלו שאדונתו אמרה הביא לנו איש עברי ואינו כופר אלא אמר ננב ננבתי מארץ העברים הרי אנו למדין מעכשיו על ישראל ההולך בדרך עם הגוי שאמר שהוא גוי ושחק אם ישמע שקורוהו גוי (ג) [אם הוא] מפחד גופו וממונו דאו ודאי כמדומה לי דאינו (ד) [מחוייב] להשתיקו אבל אם הגוי שואל גוי אתה צ"ל אני יהודי. ה. צריך להרחיק ממין השתוף לגמרי שלא תאמר הואיל שאני מוצא המלאכים והגלגלים והככבים בעולם אקבלם באלהות ת"ל לא יהיה לך אלקים אחרים על פני לפי שממשלחם אינם מעצמן ואסור לתת אותם אמצעיים בין השם ובינינו ואע"פ שהגותן אותן אמצעיים יודע ומכיר שהממשלה שלו לברו ית' אעפ"כ אסור לפי שדרך זה תחלת המעייה ויכשל בו או הוא או אחר להאמין השניות ואפי' זה שנהגו בני אדם מקצתם להחרים ולהשביע או לשאול בחלוש בשם מלאך פלוני או בשם מלאכים פלוני ופלוני שהוא אסור. גם מה שנהגו ואומרי' במקצת מקומות מכניסי רחמים הכניסו כו' לא טוב המנהג (א) . . . ילידי המעייה. וראיה שלא מצינו בתפלת אאע"ה ואבות ולא בתפלת שאר נביאים ולא בסדר אנשי כנה"ג

(ח) גם כאן איכא חסרון בכ"י.

א. (ב) חסר בכ"י להזכיר שם הבגד. (ג) גם כאן איכא חסרון בכ"י וצ"ל ס"פ בן סורר ומורה (ע"ד ע"א) כמו שהגתתי בפנים. (ג) צ"ל רבין במקום רב דימי עיי"ש בסנהדרין. (ד) חסר בכ"י. (ה) חסר בכ"י. (ו) כאן איכא מקום חלק בכ"י וצ"ל כלאים אפי' ע"ג עשרה בגדים כרי כו' כן הוא בב"ק ק"ג ע"א.

ב. (ב) כאן איכא מקום חלק בכ"י. (ג) חסר בכ"י. (ג) חסרו' בכ"י. (ד) גם זה חסר בכ"י.

ד. (ב) השנוטה בכ"י ואפשר דצ"ל דיכול לבא לידי כו'.

זכר רק לשם יתבי לברו. ומה שאמר יעקב אבינו ז"ל המלאך הגואל אותי מכל רע וגוי אל הש"י לברו עתה היתה התפלה כמו שקדם לו מהש"י אשר התהלכו אבותי וכן הרועה אותי מעודי עד היום הזה וגוי כן השולח המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים עכ"ל ספר המלמד.

מ. צ"ע איך מותר להלוות כסאות בביהכ"נ ולישב עליהם דלמא לצורך מצוה שאני דשרי בר"פ הזהב. וששאלת על ספסלי ביהכ"נ גרסי בתלמוד ירושלמי פ' בני העיר הני ספסלי ופלטריי דבי כנשתא הרי הן כביהכ"נ וגרסי בספרי הקוצץ אבן מן הכותל אסור ליהנות ממנו ועליו הכתוב אומר ואת מזבחותם תתצון לא תעשון כן. ומעשה אירע בקלוניא שנשבר ארון הקדש ושל אבן היה וצוה ראב"ן לפנות כל עפר ארון הקדש מלא גומא אחת ולכסותו בעפר וכן עשו וכן הורה הר"א ממיין שכ"כ בס' יראים ואמר רבי שאותם ספסלים קטנים שמושיבים הקטנים בביהכ"נ שאין הבעלים רשאים להוליכן לבתיהן ולישב עליהם וכן הורה ואע"פ שנותנים אחרים תחתיהם אין לשנות מקדושתם והמחמיר תע"כ ושלום אבי"ה.

כו. מה שאמרים במוספי יו"ט מנחתם ונסכיהם כמדובר שלשה עשרונים לפר ובי עשרונים לאיל ועשרון לכבש ולא מדברי הנסכים הצי ההין לפר ושלישית ההין לאיל ורביעית ההין לכבש פי' הריב"א הטעם משום דלא מצינו בכל התורה שנשתנה סדר הנסכים אבל העשרון (א). . . נבי עומר כתיב ועשיתם ביום הניפכם את העומר (מכאן ואילך חסר בכ"י).

כו. ב) מקום חלק בכ"י ואפשר דצ"ל מצינו בכבש ב' עשרונים גבי עומר וכו' וא"ש.

מפתחות כפי מה שהם בכ"י פראנ.

- (א) דין אם נתן למוהל ושוב נתנו לאחר.
 (ב) דין אם עבד איניש דינא לנפשיה.
 (ג) דין אם משכון של ישראל מיד גוי.
 (ד) דין יהודי שנתן מעות ליהודי לתן לגוי ושכחו גוי.
 (ה) דין נותן חפץ להוליכו למקום אחד והוליכו למקום אחר.
 (ו) דין תובע משכון שוה יותר ממה שמשכנו.
 (ז) דין שכיר אם חוזר בחצי היום.
 (ח) דין נתחייב לאדם בהרם.
 (ט) דין מוציא יתומים שמי"ח על אחרים.
 (י) דין מעות צדקה בפקדון ונאנס בתפיסת השלטון.
 (יא) דין יהודית שנפטרה ונדרה ס' ליטרי' לצדקה.
 (יב) דין נושה בו ושט אחר מוזנות ותבעו הנושה.
 (יג) דין ממשכנין על הצדקה שטוען.
 (יד) דין שלחתי על ירך ללוי ולא נתת לו.
 (טו) דין טוען מנה על חבירו והלה כופר ועדים מעידים על החצי.
 (טז) דין תובעת טבעת והלה כופר.
 (יז) דין תובע חצי הרווח מן הסחורה.
 (יח) דין תובע מרגלית שברשות הרבים.
 (יט) דין מחזיק בית והלה מערער עליו.
 (כ) דין באו סוחרים בבית אשה וקנה אחד בלא בעל הבית.
 (כא) דין פעוט אם מקחו מקה וממכרו ממכר.
 (כב) דין קונה ספר והשביחו בניקוד ובמסור.
 (כג) דין שותפים שהתנו להרויח והרויח האחד לבדו.
 (כד) דין נפל כיסו ברה"ר ומצאו שמעון.
 (כה) דין קנה בית ונמצא בו מטמון.
 (כו) דין טבעה ספינה ומכרו גוים השלל ליהודים.
 (כז) דין שולח פירות לחברו ומצא בו מרגלית.
 (כח) דין משכן ספר וכשפדאו טוען שמשנת בו.
 (כט) דין שותף שחלק בלא חבירו.
 (ל) דין תובע משכון וטוען אבדה בפשיעה.
 (לא) דין תובע חפץ והלה טוען עשיתי בשלך כמו בשלי.
 (לב) דין שבוי וירדו קרוביו לנכסיו והשביחו.
 (לג) דין נתן פירות לשומר והרקיבו.
 (לד) דין הפקיד יין והוציא ממנה השמרים והחמיץ.
 (לה) דין נושא ונותן עם חבירו ויש עדים בדבר.
 (לו) דין משכיר עלייה לפירות ומכר פירות למשכיר.
 (לז) דין שמשנת במעותי.
 (לח) דין קנה פירות ונתן הרמים ולא משך.
 (לט) דין טוען אונאה בשכירות בתים.
 (מ) דין מקח בשתות ומי קנה ושתות מעות.
 (מא) דין מוכר כלי תשמישו דאינו טוען אונאה.
 (מב) דין טוען אונאה ועדי' בדבר שאיני.
 (מג) דין נותן חפץ להוליכו לאשתו ושלוהו לסמים.
 (מד) דין טוען מכרת יין בחזקת וורנקייא.

- (מה) דין מכרתי לך ספר והתנית להחזירו לי.
 (מו) דין תובע שכירות מסום ומיתת הסום.
 (מז) דין שולח מעות לקנות זקנה והרויח לעצמו.
 (מח) דין שם סחורה לחבירו לשנה והרויח יחלקו בשוה.
 (מט) דין לזה מן הגוי מעות ובקש להחזיר וא"ל שמעון תנהו לי.
 (נ) דין גוי משכן משכון ברבית ואח"כ מכרו הגוי.
 (נא) דין שליח ללות לגוי וקבלם בערבות ולזה לגוי בלא משכון אחר.
 (נב) דין טוען גדון כאן והלה אומר גלך לבית הועד.
 (נג) דין תובע תנאי עשיתי עמך אתן לך כאן ותתן לי אחרים במקום אחר.
 (נד) דין טוען רבית נתתי לך מידי לידך.
 (נה) דין טוען על המלמד בטלת.
 (נו) דין צנון וביצה למלוח בשבת.
 (נז) דין מנהג העיר לתפור לפרעו.
 (נח) דין בתים גבוהים שעושים עין לעיר.
 (נט) דין על הפרנסים לבנות חומת העיר.
 (ס) דין אחד שאל לפטור אחר בממונו?
 (סא) דין אגס מכר בית ראובן לשמעון.
 (סב) דין ברה יהודי והניח קרקעתיו והשר החזיק בהן.
 (סג) דין יהודי ברה ולקח השר ביתו והשאילו ליהודי אחר.
 (סד) דין השוכר את הספינה ופרקה בחצי הדרך.
 (סה) דין טוען ספר השאלתי לך להעתיקו תחזירו לי.
 (סו) דין לוקח כלים מכית האומן לשגרם לבית חמיו.
 (סז) דין תובעת קישוטי שהשאלה ואיבדן.
 (סח) דין עומד ברה"ר ואומר שמור לי חפץ זה.
 (סט) דין מי שבא לידו אבדת חבירו.
 (ע) דין נתן חפץ ברה"ר היהודי להוליכו לביתו.
 (עא) דין פועל אם יעשה מלאכה אחרת.
- (עב) דין אסור לצום בורוע כל זמן שבהע"ב מוחה בידו.
 (עג) דין שואל כלי למלאכה ושונה בו.
 (עד) דין שואל סום לרכוב ואחו לו האשטריני.
 (עה) דין טוען מנה אתה חייב לי והלה אומר איני יודע.
 (עו) דין יורד בהרביתו של חבירו ושלא ברשותו כנאה.
 (עז) דין משכיר בית מה יתקן בתוכה.
 (עח) דין שואל כלי או בהמה למלאכה.
 (עט) דין נפל הכותל שביניהם ונטל הגוי בזרוע.
 (פ) דין חלונות בניוית כהלכתן ולחצר פתוחות.
 (פא) דין מחצית ריוח.
 (פב) דין מעכב על חבירו היורד לאומנתו.
 (פג) דין נשבעין ולא משלמין.
 (פד) דין שוכר בית והשכירו לאחר.
 (פה) דין קובל על קהל ורוצה שיעמידו אפטרופא.
 (פו) דין תבעו לאחר זמן.
 (פז) דין נתן פרקמטיא עד יום פלוני.
 (פח) דין האומר לא לויתן.
 (פט) דין ראובן יש לו עלייה ולשמעון יש לו עלייה כנגדו.
 (צ) דין חלונות פתוחות לחצר ורואה במקצת חצר חבירו.
 (צא) דין האומר [סייע] עמי לבנות כתלי.
 (צב) דין מרוב של ראובן ושמעון.
 (צג) דין משכיר בית לי' שנים וראובן אומר צא דודר עמי.
 (צד) דין ראובן ושמעון שחלקו ירושת אביהם.
 (צה) דין חופר כור לבית הכסא סמוך לבור חבירו.
 (צו) דין שותפי' שחלקו ביתם [בית] הכסא לאחד ולאחר אין לו.
 (צז) דין נודר צדקה בסתם.
 (צח) דין חוקה שאין עמה טענה.
 (צט) דין תנו דבר זה לביהכ"נ יתננו לבית הכ"נ הרגיל בה.

(קלג) דין שותפיו במשכון והלך אחד חוץ לעיר.
 (קלד) דין תובע נדוניא אחרי מות אשתו.
 (קלה) דין חרם על ידי הרחק.
 (קלו) דין תובע משכון והלה אומר מוחלט הוא בידו.
 (קלז) דין תובע הסרת צינור מעל ביתו וכותלו.
 (קלח) דין נזירות מחממות בית החורף בשבת.
 (קלט) דין תנאי בן ובת בקידושין.
 (קמ) דין הטלת מס מעיר לעיר.
 (קמא) דין מס מכרמים ומקרקעות.
 (קמב) דין אם באו לשנות ממנהג המס.
 (קמג) דין נתן ממזנו לצדקה שהניח לרב.
 (קמד) דין אם שייך אומדנא לגבי צדקה.
 (קמה) דין אם העביט המלך יהודי בשביל יהודי אחר.
 (קמו) דין אחד אינו רוצה לתן מס עם הקהל.
 (קמז) דין אם אחד מלוה לשר צרכי השכנים לסייעו.
 (קמח) דין דמורת ואומרת דמאים עלי.
 (קמט) דין דמישהי לה תרי ירחי שתא.
 (קנ) דין נדוניא ביד החותן ורוצה להתפס לבתו.
 (קנא) דין אם יצא מביתו בלא קטט.
 (קנב) דין אם מורד על אשתו.
 (קנג) דין ישען על ביתו ולא יעמוד.
 (קנד) דין נכפה לכפייה.
 (קנה) דין משכון גוי ביד ישראל ומשכון לישראל אחר משתקע.
 (קנו) דיני הלואה לישראל.
 (קנז) דין אי לזה מעות על משכון של ישראל.
 (קנח) דין ישראל משאיל משכון לגוי וממשכנו לישראל אחר.
 (קנט) דין לקח רבית ממשומד.
 (קס) דין שליח ששינה בקנין.
 (קסא) דין משומד המפקיד פקדון.
 (קסב) דין מום במקח ונדע לו לאחר קנין.
 (קסג) דין שנים שהטעו לגוי במדה או במנין.
 (קסד) דין אדם שחייב לחברו ממון מנוקין.
 (קסה) דין חפירתך מקלקלת מרתף שלי.

(ק) דין אי אניס ליה גוי לא מהוייב לפצווי.
 (קא) דין המחוייב שבועה לחבירו ויש עד המסייעו.
 (קב) דין מלוה לצורך חבירו לברו.
 (קג) דין ערב בשביל לוי ולוי אומר פרעתי.
 (קד) דין מעוברת ומינקת חבירו לא ישא.
 (קה) דין תובע מן היתומים והם טוענים להר"ם.
 (קו) דין נשים יקרות בנות משא ומתן.
 (קז) דין אין אדם יכול להפיל עצמו על הציבור.
 (קח) דין אם ידוע לנו שיש מעות ללוה דישלם.
 (קט) דין אם שכח הגוי מעות ולא קבל.
 (קי) דין אדם טוען אני חייב לך והלה טוען ודאי אינך חייב.
 (קיא) דין סומך כתלו לחלוץ חבירו.
 (קיב) דין תובע ריוח ממעות שותפות.
 (קיג) דין אם מכתא במשכון.
 (קיד) דין מס בשותפות ובה הורגלו.
 (קיז) דין קורא חבירו ממור.
 (קטז) דין השר פטר יהודי אחד מהמס.
 (קיו) דין נותן נכסיו ע"מ לתן לבנותיו.
 (קיח) דין חזן הציבור הפצים בו.
 (קיש) דין ירושת אביהם בבנין ביהכ"נ.
 (קכ) דין שואל ספר משמעון לשעה.
 (קכא) דין ערבון גוי ואומר יהודי לקח ממנו הרבית.
 (קכב) דין חופר חפירה סמוך לכותל הבית.
 (קכג) דין תובע ספרי אביו.
 (קכד) דיני הודאה.
 (קכה) דין יתומים תובעיי קרקע מזקיניהם.
 (קכו) דין אפטרופוס שנתנו חובות לקבל קרן ורבית.
 (קכז) דין משטה אני בכך.
 (קכח) דין שדכן אין לו אלא שכרו.
 (קכט) דין ראובן ערב שמעון נגר גוי.
 (קל) דין יכמה שנפלה לפני משומד.
 (קלא) דין גר שמת וישראל וחבירו דרים בו וכל אחד תובע חוקה.
 (קלב) דין כהן שנושא כפיו צריך טבילה.

- (קסו) דין דר בבית חבירו שלא ברשותו.
 (קסז) דין תובע מעות מכירה וזה אומר מנה וזה מאתים.
 (קסח) דין שילוח מעות בדיוקני.
 (קסט) דין תובע חפצים מראובן ושמעון נגבם והלך.
 (קע) דין נותן מעות לחבירו לקנות ואומר לא קנה.
 (קעא) דין חרם ע"פ שלטון.
 (קעב) דין בר ישראל דאית לי [הרשאה] מישראל אחרנא ובגט.
 (קעג) דין מכריח נכסיו בקנין.
 (קעד) דין מערופיא ואחד לזה לו בלא רשותו.
 (קעה) דין שותפי' במקח מגוי.
 (קעו) דין קונה חפץ ונותן משכון.
 (קעז) דין קונה פירות והוקרו.
 (קעח) דין תובע והלה אומר פקדון הוא בידי.
 (קעט) דין גורם תפיסה לחבירו.
 (קפ) דין דינא דגרמי ומבטל כיסו של חברו.
 (קפא) דין מסור שמוסר לחבירו.
 (קפב) דין נתן מעות לתן לגוי ושכחו הגוי.
 (קפג) דין טעות הגוי למי.
 (קפד) דין יום פלוני עד ועד בכלל.
 (קפה) דין אם אמר הא ריוח ושוב אמר קרן הוא.
 (קפו) דין אם נשלל יהודי ונמכר השלל ליהודי אחר.
 (קפז) דין אומר השבע וטול או אישבע ואפסור.
 (קפח) דין אם אומר תן מנה לפלוני במעמד שלשתן.
 (קפט) דין תובע להחזיר לו מכירתו.
 (קצ) דין חוב על אחד וממונו ביד אחר.
 (קצא) דין עמד מחליו וחזור.
 (קצב) דין בעה"ב המבטל למלמד שלו למי הביטול.
 (קצג) דין שוכר בית בתנאי לג' שנים.
 (קצד) דין עבן נגב והפקדון לעבן.
 (קצה) דין מצוה מחמת מיתה בעד אחד ובפני דודו.
 (קצו) דין מוסר מפתח עם המלאכה.
- (קצז) דין יורשי' קרקע בנויה מאביהם.
 (קצח) דין טוען פרעתיך וגם דוחהו.
 (קצט) דין טוען פרעתיך איצ' לפרש.
 (ר) דין שבועת שותפי'.
 (רא) דין חשודי' על השבועה להחרים בביהכ"נ.
 (רב) דין שותפי' בגזירה ובשבועה והאחר יוצא אם השני פטור.
 (רג) דין מוכר כלי והוא שקר.
 (רד) דין נותן חפץ לחבירו בדרך לשמור.
 (רה) דין מפיסד בלא מתכוין לחבירו.
 (רו) דין לגגול שבועה בחד זימנא ולא ירענא בשטר.
 (רי) דין נותן מנה למחצית שכר ומת שמעון.
 (ריח) דין יתום שמת ונתן לדודו כל אשר היה לו.
 (ריט) דין היתומים שאמרו לגדול קבלת חלקך.
 (ריי) דין ענייה שלותה ואכלה ונשאת.
 (ריא) דין הפקידו אצל אשת שמעון ופשעה ונגב.
 (ריב) דין איחרו כתובה להותמה.
 (ריג) דין אבדה כתובתה גובה הכל.
 (ריד) דין גרשה מביתו וטוען מקח [טעות].
 (ריז) דין תשומת יד בשידוכין.
 (ריז) דין גט על תנאי לפטרה מיבום.
 (ריו) דין שולח גט על יד גוי.
 (ריח) דין שומרת יבם שחלתה.
 (ריט) דין אשה שנותנת מנכסי בעלה.
 (רכ) דין גט על תנאי אם לה ליגע כמה שיש לו.
 (רכא) דין אשה שלקחה נכסי' בערבות.
 (רכב) דין אם תפסה מנכסי' בכתובתה.
 (רכג) דין אלמנה שפשרה עם היוורשים.
 (רכד) דין שותפי' במדינת הים ומת האחד.
 (רכה) דין ראובן נתן מתנה בריא ומת.
 (רכז) דין אירוס מניקת חבירו תוך כ"ד חדשי.
 (רכז) דין גרושה מינקת.
 (רכח) דין ראובן על אשתו נשא אשה והראשונה תובעת גט וכתו'.
 (רכט) דין אם חליצה קודמת או יבום.
 (רל) דין חזני' שמשכירי' להתפלל.

- (רלא) דין אם נסתתפה שדרו ורואה דמים.
 (רלב) דין אם פיור בהצלת נכסים.
 (רלג) דין אשה שמוענה בעלה . . .
 (רלד) דין הדיון יישר הבעלי דינים.
 (רלה) דין בונה על קרקע חבירו בגזל.
 (רלו) דין מוחה בבנין ולא הניח.
 (רלז) דין תובע עישור נכסי של חמיו.
 (רלח) דין בני אחין יורשי' עם האח.
 (רלט) דין משכון נפסד וישראל משכנו והיא היתה של גוי.
 (רמ) דין מקנה מעות יאמר כך וכך מונחים במקום פלוני.
 (רמא) דין אם אינו יכול לשבע יפרע בלא שבועה.
 (רמב) דין האומר איני נשבע.
 (רמג) דין תובע פשעת בחבוי.
 (רמד) דין מלוה על המשכון והפסידו באונס.
 (רמה) דין טוען פרתיתך תוך הזמן.
 (רמו) דין כופר הכל על הדייני' לחקור היאך.
 (רמז) דין אינו חוזר וטוען.
 (רמח) דין מקדיש נכסיו ובע"ה בכסות אשתו.
 (רמט) דין דאין אדם כופה אשתו לטול תבשיטין.
 (רנ) דין אין אדם מקנה דשלביל.
 (רנא) דין מקנה תביעתו לאחר.
 (רנב) דין תנאי בין שני שדכנין.
 (רנג) דין אדם שאומר אינו רוצה [שתתבוה אשתי בב"ד].
 (רנד) דין שבועה על אשת איש.
 (רנה) דין אשה שהלך בעלה למרה"י ולותה ואכלה.
 (רנו) דין המלוה על המשכון אי הוי שומר שכר.
 (רנז) דין הלוי על בגד האשה.
 (רנח) דין שדכן תובע חצי זקוק מלאה.
 (רנט) דין קבל עליו קרוב או פסול.
 (רס) דין תבעוהו שנים לדין ונשבע להם יעידו עליו לפסלו.
 (רסא) דין ערב מתי בעי קנין.
 (רסב) דין ערב ממי יתבע תחלה.
 (רסג) דין קבלן איך הוא.
 (רסד) דין אם יש ללוה או אם אין לו.
 (רסה) דין הנח לי ואני אתן לך והוא חונקו.
 (רסו) דין מלוה על שני ערבים.
 (רסז) דין ממי שארצה אפרע וערב דכתובה.
 (רסח) דין חרם ערות בביהב"ג והורה לאחר שעה.
 (רסט) דין חייב שבועה בב"ד וקפיץ ונשבע מעצמו.
 (רע) דין אם אמר איני נשבע ורצה לחזור בו.
 (רעא) דין אם מחל שבועה לחבירו.
 (רעב) דין אסתפס מהבירו לאחר שנשבע לו.
 (רעג) דין מלוה על משכון ש"ש הוי.
 (רעד) דין תבעתיך ופרעתי.
 (רעה) דין אם יכול לערער על הדיינים ולהזמין לדין.
 (רעו) דין אם התנה להזמינו לזמן ולא הזמין.
 (רעז) דין אם טוען וחוזר וטוען אם ישבע כדבריו [האחרונים].
 (רעח) דין יהודי קנה עופרת ומכרה לחברו ונמצא כסף.
 (רעט) דין אם טוען משטה אני כך.
 (רפ) דין כל המפקיד ע"ד אשתו ובניו הוא מפקיד.
 (רפא) דין שליחות יד אם צריכה חסרון.
 (רפב) דין שמירת כספים.
 (רפג) דין ערב שנודר לשים משכנתא ולפדו' בלא הפסד.
 (רפד) דין מקבל עליו צוואת אשתו שמתה וחזר בו.
 (רפה) דין הלה אומר טול מעותיך איני חפץ בהן.
 (רפו) דין טוען אין לי עסק עמך הגוי משכנו לי לחלוטין.
 (רפז) דין סוחר שקנה בהסגר חדרו.
 (רפח) דין אם ווינקופא קונה בישראל.
 (רפט) דין אם מוליך סחורה ונשלל בדרך.
 (רצ) דין שומר הנם.
 (רצא) דין שואל.
 (רצב) דין נושא שכר.

- (רצג) דין שומרי' מתני' להקל.
 (רצד) דין מגרים ומאנס ממון חברו.
 (רצה) דין משכיר בית ונתעברה השנה.
 (רצו) דין ספרים אין עשוי' להשאיל.
 (רצז) דין דברים שיש בהם משום חיי נפש.
 (רצח) דין ממשכן משכון ואומר של נוי הוא ואחי' אומר שלי הוא.
 (רצט) דין אומר נאמנת עלי אשתך.
 (ש) דין שלישי.
 (שא) דין אי חיישי' לקנוניא ולחייבו שבועה.
 (שב) דין א' אומר נדון כאן.
 (שג) דין כתבו לי מהיכן דנתוני דוקא נתעצמו.
 (שד) דין הובל בחבירו ותופס הנחבל כוס כסף.
 (שה) דין טוען עם נפקד אל תחזיר למפקיד.
 (שו) דין מס מחצי ריוח מהיכן יקח.
 (שז) דין מלוה מעות מיתמי ומפסיד.
 (שא) דין פודרת או אנדיסקי לענין מסים.
 (שט) דין טוען הלויתני ברבית קצוצה.
 (שי) דין מקדש קטנה ויש לה אב.
 (שיא) דין אם בעיה גובה חובו מבגדיה.
 (שיב) דין ואם יש לחלק בין בגדי שבת לחול.
 (שיג) דין נותן מעות להלות לצורך בן או בת לזווגם.
 (שיד) דין נותן צדקה לנשמת זוגתו להוכיר.
 (שטו) דין מיהוי ישוב אם יבא לגור בלא רשות.
 (שטז) דין אם ההגמון שלח הקהל והעליל אפי' על מקצתו.
 (שיו) דין ואם טועני' שההגמון מוסף לקח.
 (שיח) דין ומה הוא פטור.
 (שיט) דין דגר שפדו אותו ונראה למקצת שפשע.
 (שכ) דין בשר שלא הודת.
 (שכא) דין טוען מעכב אני בשביל שאתה חייב לי.
 (שכב) דין צדקה ביד אחד ואינם רוצי' להניחו בידו עוד.
 (שכג) דין מלוה לגוי ואמר הלה אלוה לך בפחות ופרע לו.
 (שכד) דין קובר אשתו מן הצדקה ושוב נודע לקהל שיש לו.
 (שכה) דין מלמד או בעה"ב שחזרו.
 (שכו) דין אחד שורק הקידושין תוך ארבע אמות.
 (שכז) דין קובל לגוי בשעת הועם.
 (שכח) דין מס שהורד לגוים ושוב בא אחר לגר'.
 (שכט) דין סילוק בי תרי.
 (של) דין מוכר בית ושם ערבון י' ליטרי' אם אסמכתא הוא.
 (שלא) דין שותפי' בחוב והבע"ח נותן בחובו תבואה.
 (שלב) דין צדקה והקהל לקחו מה שהניחו בחלי'.
 (שלג) דין מוכר סוס ביין והניח היין ביד שמעון ונלקח הסוס.
 (שלד) דין אם שייך מצרנות לגוי.
 (שלה) דין אם שכר ללמדו בעלי תריסין.
 (שלו) דין אי אמרי' כל דאלם גבר.
 (שלז) דין דמורדת.
 (שלח) דין אי יהוב גיטא או לשקול.
 (שלט) דין אשה המונעת בעלה מתישמיש.
 (שמ) דין אדם ההולך מישוב אם ילוה.
 (שמא) דין שותפי' שתבעו.
 (שמב) דין חבורה שנתפסו ונמלט אחד מהם.
 (שמג) דין חולקי' בקרקע אם יכולים להכריח.
 (שמד) דין שותפי' בחוב וזה רוצה לקבל יין בחובו.
 (שמה) דין תובע שכירות מבעה"ב [הדר] בביתו והלה טוען ארבא תן לי.
 (שמו) דין תופס ספר והלה אומר מסרתי לך ספר אחר.
 (שמו) דין אלמנתו אי קוברתו אי אין לה כתובה.
 (שמח) דין א' שיצא מביתו והפקיד לקח ביתו ותפס אשתו (ובגין) [ציל ובגין] וראובן ערב בעבורה.

- (שמט) דין תקע כפו לכתוב לו ולא לשום אדם אחר.
- (שנ) דין מעות ביד שלישי אשה גובה כתיבה מהם.
- (שנא) דין תובע משכון והלה אומר מוחלט בדי.
- (שנב) דין קשרו בני העיר קשר שלא מדעת כולם.
- (שנג) דין מלוה על מטבע ונפסל.
- (שנד) דין ריומושו אם קונה.
- (שנה) דין מותר ללוה לעשות טובה למלוה.
- (שנו) דין כתב משכנתא למצרנות.
- (שנז) דין מתנה לית בה משום דרב"מ.
- (שנח) דין טובל כוס של עין והרגל מכסף.
- (שנט) דין כתו' אשה וסך.
- (שס) דין מאה דכתוב בכתובה היינו מאתים.
- (שסא) דין ערב ולא הזכיר סכום.
- (שסב) דין שומן טרפה שהותך עם כשרה.
- (שסג) דין תלתלים בריאה.
- (שסד) דין אסמכתא בב"ד חשוב אי קניא.
- (שסה) דין שבר חפץ זהב ומצא עופרת בו.
- (שסו) דין עני המהפך בחררה.
- (שסז) דין אי מן הישוב תובע.
- (שסח) דין גבאי שנסתלקו ונשבע שהיבי' לו.
- (שסט) דין אם מקצת בני העיר כשרי' לו להעיד.
- (שע) דין תובע הפציו והלה אומר עשיתי כמצותך ושכר ניקוד.
- (שעא) דין בני העיר אם יעירו על צדקה בני עירם או על שום אדם.
- (שעב) דין טוען משטה אני כך.
- (שעג) דין אי סמכיו על עדות נשים למיאון.
- (שעד) דין מקדש בע"א.
- (שעה) דין יהודי (שחבע) [שטבע] כנהר.
- (שעו) דין אם ניוונית (הבת) [האלמנה] מנכסי בת הנשואה.
- (שעז) דין תובע והלה משיב פרעתי לאשתך.
- (שעה) דין כתו' שכתב בה בסתם מאתן.
- (שעט) דין טוען שמיטה במלוה.
- (שפ) דין מלוה על המשכון אי הוה כשי"ש.
- (שפא) דין הנפק שעל השטר.
- (שפב) דין פלגא מלוה ופלגא פקדון.
- (שפג) דין משומד שנירש והיא תובעת כתו' מנכסיו.
- (שפד) דין מפקי ממונא באסמכתא.
- (שפה) דין כתוב כי דינא ולא חתימי כ"א תרי.
- (שפו) דין נשבעי באשמת שומרון.
- (שפז) דין נרות בביהכ"נ ביו"ט.
- (שפח) דין דלי עין וחשוקיהם כדול.
- (שפט) דין נגבים שנכנסו במרתף.
- (שצ) דין גויה סבורה שהיא שכר ושפכה יין בקנקן.
- (שצא) דין מוכר ושוב נמצאו בו מומי'.
- (שצב) דין שוכר אדם או הזן לג' שנים ושוב חור.
- (שצג) דין זמן ב"ד לפרעון.
- (שצד) דין ותקנת נרבונא מהתן שמתה אשתו תוך השנה.
- (שצה) דין קבלה שקבלו למורי' על דין זה.
- (שצו) דין תשו' רבי' מאיר על דין זה.
- (שצז) דין מחלק נכסיו בחליו והוה לו אשה.
- (שצח) דין חזור בו ממתנתו.
- (שצט) דין נותנת לבת ופגעה מדת הדין בבת.
- (ת) דין שותפי' היו והאלמנה טוענת פשרה.
- (תא) דין בקש מחבירו חפץ כמה שקנאו.
- (תב) דין אי אשה עושה שליח לקבל גיטה מיד בעלה.
- (תג) דין תובע צפוי זהב נתתי לך ונתת לי כסף.
- (תד) דין תובע נכסי אשתו מאחיה.
- (תה) דין תובעת חליצה והכונס יבמתו.
- (תו) דין מלוה לקטן בן שמעון בלא ידיעת שמעון.
- (תז) תופס חוב מחויב ואשה נכנסת בביהכ"נ להיות בעלת ברית.
- (תח) דין מכישי ת"ח ומלמד בספרו.
- (תט) דין בע"ח לטול בחובו תכשיטי אשה.
- (תי) דין שכי"מ שחלק נכסיו.
- (תיא) דין כנען מת והניח אלמנה.
- (תיב) דין בע"ח אם מאוחר הוא אם גובה.
- (תיג) דין תובע ספר השאלתיך להעתיק.
- (תיד) דין אין אדם יכול לטול תכשיטי אשתו בעבור נדוניתו.

- (תמו) דין שלא ללות מעות של צדקה ואסור להוליך כסף וזהב באבנטו בשבת.
- (תמו) דין שהיטת תרנגולת שקראה.
- (תיו) דין ראובן שיש לו נשים הרבה.
- (תיח) דין קהל שתבעו לאלמנה ליטרי צדקה והיא כופרת.
- (תיט) דין שחמש נשיי נאמנו לבדוק היבמה.
- (תכ) דין שטר שכתבו ראובן ואשתו לבן אשתו וכותב בו בנינו דלשנא מעליא הוא.
- (תכא) דין נושאי ונותני בעיר אחרת ואינם מסיעי בעול העיר.
- (תכב) דין כתב ששלח רבינו מאיר לקרובו אשר מרד באשתו.
- (תכג) דין אם יכלו שותפי בקרקע לעכב וע"ז לבנות.
- (תכד) דין אם הלכה כאנשי יהודה או כאנשי גליל.
- (תכה) דין אם גובה בע"ח בתכשיטי אשה.
- (תכו) דין כל האומר לא לזיתי כאלו אומר לא פרעתי דמי.
- (תכז) דין מודה במקצת הטענה ישבע.
- (תכח) דין הלזה למערופיא של חבירו.
- (תכט) דין צייד של דגים.
- (תל) דין הוישב לפני ביתו של חבירו ושואל לגוים העובדים ושבים אם צריכי להלות מעות.
- (תלא) דין אם יכול אדם להומין דיינים לדין.
- (תלב) דין המוכר שט"ח לחבירו.
- (תלג) דין האומר סלע זה לפלוני אם יכול לתנו לעני אחר.
- (תלד) דין ראובן שהי' לו בית במצר גוי ומכר הגוי ביתו לשמעון.
- (תלה) דין ישראל שקנה קרקע מן הגוי וקודם דיהב דמי' לגוי בא אחר ופתח בו חלונותיו.
- (תלו) דין דמורדת.
- (תלז) דין היתר ישוב מן הקהל.
- (תלח) דין השואל שכירות מן ביתו והלה משיב בניתו מן השכירות.

סליקו הסימנין.

להקל על המעיין למען ישיג מבוקשו מיד סדרתי המפתחות על סדר המוש"ע.

מפתחות מן הדינים הנספחים למור אורח חיים.

סימן	דיני תפלה ושי"צ ונשיאת כפים.
קיה	דין חזן שרוב הצבור הפצים בו ועשו עפ"י הדוכס שהממאנים נתרצו.
רל	דין חונים שמשכירים להתפלל בשבת.
שצב	דין שכרו חזן לגי שנים ושוב הזרו.
קלב	דין כהן שנושא כפיו צריך טבילה.
	דיני שבת ויו"ט.
נו	דין צנון וכיצה למלוח בשבת.
קלח	דין גויות מחממות בית החורף בשבת.
שפו	דין נרות בבית הכנסת ביו"ט.

מפתחות מן הדינים הנספחים למור יורה דעה.

	דיני מאכלות איסורות.
שכ	דין בשר שלא הודח ונמלח.
שסב	דין שומן טרפה שהותך עם כשרה.
שסג	דין תלתלים בריאה.
שפט	דין גנבים שנכנסו במרתף של יין.
שצ	דין גויה ששפכה יין בקנקן וסברה שהוא שכר.
	דיני טבילת כלים.
שנח	דין כוס של עין והרגל מכסף או אולי בתר המעמיד.
שפה	דין דלי עין וחשוקיהם ברזל.
	דיני רבית.
מט	דין לזה מעות מן הגוי ובקש להחזירם לו וא"ל שמעון תנם לי.
נ	דין גוי משכן משכון ברבית ואח"כ מכרו הגוי.
נא	דין שליה ללות לגוי וקבלם בערבות ולזה לגוי בלא משכון אחר.
נד	דין טוען רבית נתתי לך מידי לידך.
	דין ישראל הלוח על ערבון שאמר הלוח שהוא של גוי ואח"כ אמר שהטעהו
קכא רצח	ושלו הוא אי יכול לקח הרבית

סימן
 קנה דין משכון גוי ביד ישראל ומשכנו לישראל אחר ונשתקע המשכון ביד ישראל השני.
 קנו דיני הלואה לישראל.
 קנו דין גוי שלוח מעות על משכון של ישראל.
 קנה דין ישראל משאיל משכון לגוי וממשכנו לישראל אחר.
 קנט דין לקח רבית ממשומר.
 שט דין טוען הלויטני ברבית קצוצה.
 שנה דין אי מותר ללוח לעשות טובה למלוה.

דיני צדקה.

י דין מעות צדקה שהי' בפקרון ונאנס בתפיסת השלמון.
 יא דין יהודית שנפטרה ונדרה ס' ליטרי' לצדקה.
 יב דין נושה באחד ושט אחר מזונית ותבעו הנושה.
 יג דין ממשכנין על הצדקה.
 צו דין נודר צדקה בסתם.
 צט דין האומר תנו דבר זה לבית הכנסת יתננו לביהכ"נ הרגיל בה.
 קו דין דאין אדם יכול להפיל עצמו על הצבור.
 קמג דין נתן ממונו שהניח לצדקה לצורך הרב.
 קמד דין אם שייך אומדנא לגבי צדקה.
 שיד דין נותן לצדקה להזכיר נשמת זוגתו.
 שכב דין צדקה ביד אחד ואינם רוצים להניחו בידו עוד.
 שכד דין קובר אשתו מן הצדקה ושוב נודע לקהל שיש לו.
 שלב דין מי שנדר לצדקה והקהל לקחו מה שהיה מונה בחדר בחליו.

דיני מילה.

א דין אם נתן למוהל אחד למול את בנו ושוב נתנו לאחר.

מפתחות מן דינים הנספחים למור אבן העזר.

דיני אישות.

קד דין מעוברת ומינקת חבירו לא ישא.
 קנג דין טענת ישען על ביתו ולא יעמוד.
 רכו דין אירוס מינקת חבירו תוך כ"ד חדשי.
 רכו דין גרושה מינקת.
 שעה דין יהודי שנטבע אם יש להתיר אשתו.

דיני קידושין ונישואין.

קלט דין שמעון שחייב עצמו בקנס לקבל קידושי' עבור בתו מכן ראובן לכשיגדל.
 רטו דין תשומת יד בשידוכין.
 רלא דין אם נסתחפה שדהו ואשתו רואה דמים.

סימן
שבו
שעד
שי
שיג
דין אחד שזרק הקידושי' תוך ד' אמות.
דין מקדש בע"א.
דין מקדש קטנה ויש לה אב.
דין ראובן נתן לשמעון מעות להלות לצורך בנו של ראובן ובתו של שמעון לזווגם.

דיני כתובה ומזונות.

קלד
קמח
קמט
קנ
קנא
קנב
רי
ריב
ריג
ריד
ריט
רכא
רכב
רלג
רכג
רלז
רנו
שיא
שיב
שלו
שלה
שלט
שמו
שן
שנט
שס
שעו
שעה
שפג
שצד
דין תובע נדוניא אחרי מות אשתו.
דין דמורדת ואומרת מאים עלי.
דין דמשהי לה תריסר ירחי שתא.
דין נדוניא ביד החותן ורוצה להתפס לכתו.
דין מורדת ואשה שטוען בעלה שיצאה מכיתו בלא קטטה.
דין אם מורד על אשתו.
דין ענייה שלותה ואכלה.
דין אהרו כתובה לחותמה.
דין אבדה כתובתה גובה הכל.
דין גרש אשתו מכיתו וטוען מקח טעות.
דין אשה שנותנת מנכסי בעלה.
דין אשה שלקחה נכסים לתשלומי הערבות.
דין אם תפסה מנכסים בכתובתה.
דין אשה שטוענה שבעלה נתן לה במתנת שכי"מ כל אשר לו ואין לה עדי'
ולא שטר.
דין אלמנה שפשרה עם היורשים.
דין תובע עישור נכסים של חמיו.
דין אשה שהלך בעלה למדה"י ולותה ואכלה.
דין אם בעל חוב גובה חובו מכגריה.
דין אם יש לחלק בין בגדי שבת לחול.
דין דמורדת.
דין במורדת דיהיב גיטא ולמשקל מה דתפסה מדיליה.
דין אשה המונעת בעלה מתשמיש.
דין אלמנה אי קוברתו אם אין לה כתובה.
דין מעות ביד שלישי אשה גובה כתובתה מהם.
דיין כתיבת כתובה וסך הכתו'.
דין מאה דכתוב בכתובה היינו מאתים.
דין אם ניוזנית מנכסי הבת הנשואה.
דין כתובה שכתוב בה בסתם מאתן.
דין משומד שגרש והיא תובעת כתובה מנכסיו.
דין תקנת גרבונא בחתן שמתה אשתו תוך השנה.

דיני גיטין יבום וחליצה.

קל
קנד
רטז
דין יבמה שנפלה לפני משומד.
דין נכפה לכפייה.
דין גט על תנאי לפטרה מיבום.

סימן	דין שולח נש ע"י נוי.
ריו	דין שומרת יבם שחלתה.
ריח	דין נש על תנאי.
רכ	דין ראובן נשא אשה על אשתו והראשונה תובעת נש וכתובה.
רכח	דין אם חליצה קודמת או יבום.
רכט	דין אי סמכי על עדות נשים למיאון.
שמג	

מפתחות לדינים הנספחים למור חושן המשפט.

דיני דיינים ועדות.

ב	דין אם עבד אינש דינא לנפשיה.
	דין ראובן נתחייב לקהל ב' זקוקי' וקבל עליו בחרם לפרוע לזמן קבוע ופרע לכולם חוץ מאדם א' שא"ל נתחייבת לי יותר ותבעו לדין והשיב לא אבא עמך עד שתתקן החרם.
ח	דין טוען אומר נדון כאן והלה אומר נלך לבית הועד.
נב	דין הדיין יישר הבעלי דינים.
נכ	דין קבל עליו קרוב או פסול.
נלד	דין תבעוהו שנים לדין ונשבע להם יעידו עליו לפסלו.
ננט	דין חרם עדות בכיהכ"ג והעידו לאחר שעה.
נס	דין אם יכול לערער על הדייני' ולהזמין לדין.
נסח	דין אם התנה להזמין לזמן ולא הזמין.
נעה	דין האומר נאמנת עלי אשתך.
נעו	דין א' אומר נדון כאן.
נצט	דין דכתבו לי מהיכן דנתוני דוקא בנתעצמו.
שב	דין סלוק בי תרי לאסהודי.
שג	דין אי אמרי' כל דאלים גבר.
שכט	דין אם מקצת בני העיר כשרי' להעיד.
שלו	דין בני העיר אם יעידו על צדקה של בני עירם או על שום אדם.
שסט	דין הנפק שעל השטר.
שעא	דין שטר שכתוב שהקנין הי' בפני ב"ד חשוב ולא התימי עלי' כי אם תרי.
שפא	
שפה	

דיני הלואה ומלוה על המשכון.

ט	דין יתומים שהוציאו שטר הוב על אחרים.
פה	דין האומר לא לזיתי.
קב	דין המלוה מעות לצורך חבירו.
קח	דין אם ידוע לנו שיש מעות ללוי דישלם מעות.
קכד	דיני הודאה.
קלו. שנא	דין תובע משכון והלה אומר מוחלט הוא בידי.
קסד	דין אדם שחייב לחבירו ממון מנוקין.
קסח	דין שלוח מעות בדיוקני.

סימן	
קפד	דין עד יום פלוני עד ועד בכלל.
קצ	דין חוב על אחר וממונו ביד אחר.
רז	דין נותן מעות לשמעון למחצית שכר ומת שמעון.
רמד	דין מלוה על המשכון והפסידו באונס.
רמה	דין המקדיש נכסיו וכן בע"ח לענין כסות אשתו.
רמט	דין דאין יכול לבנות את הבעל להקניט אשתו ולטול תכשיטי' לתן לבע"ח
רנו, שפ	דין המלוה על המשכון אי' הוא שומר שכר.
רנז	דין הלוח על בגד האשה.
רעג	דין מלוה על משכון שומר שכר הוי'.
רפו	דין טוען אין לי עסק עמך הגוי משכנו לי לחלוטין.
רצה	דין ממשכן משכון ואומר של גוי הוא ואח"כ אומר שלי הוא.
שז	דין מלוה מעות של יתומי' בלא משכון ומפסיד.
שעט	דין טוען שמיטה במלוה.
שפב	דין פלגא מלוה ופלגא פקרון.
שצג	דין זמן ביד לפרעון.

דיני טוען ונמען ושבעת הדיינים.

טו	דין טוען מנה על חבריו והלה כופר ועדים מעידי' על החצי.
טז	דין תובע טבעת והלה כופר.
כח	דין משכן ספר וכשפדאו אומר שמשנת בו.
ל	דין תובע משכון וטוען נאבד בפשיעה.
לא	דין תובע הפיץ והלה טוען עשיתי בשלך כמו בשלי.
נג	דין תובע תנאי עשיתי עמך אתן לך כאן ותתן לי אחרים במקום אחר.
עה	דין טוען מנה אתה חייב לי והלה אומר איני יודע.
פג	דין נשבעין ולא משלמין.
פה	דין קובל על קהל ורוצה שיעמידו אפטרופא.
פו	דין תבעו לאחר זמן.
קא	דין המחויב שבועה לחבירו ויש לו עד המסייעו.
קה	דין תובע מן היתומים והם טוענים להדים.
קו	דין נשים יקרות כנות משא ומתן.
קי	דין אדם טוען אני חייב לך והלה טוען ודאי אינך חייב לי.
קכג	דין תובע ספרי אביו.
קכה	דין יתומי' שתובעי' קרקע מוקיניהם.
קכז, רעט	דין משטה אני בך.
קעה	דין תובע פקרון והלה אומר משכון הוא בידי.
קפה	דין אם אמר הא ריוח ואח"כ אמר קרן הוא.
קפו	דין אומר השבע ושול או אשבע ואפטרוד.
קצח	דין טוען פרעתוך וגם דוחהו בדברים.
קצט	דין טוען פרעתוך אי' לפרש דבריו.
ר	דין שבועת שותפים.
רא	דין חשודים על השבועה לאחרים בביהכ"ג.

סימן	דין שותפים בנזירה ובשבועה ואחד יוצא אם השני פטור.
רב	דין לגדול שבועה בחד זימנא ולא ידענא בשטר.
רו	דין היתומים שאמרו לגדול קבלת חלקך.
רט	דין אם אינו יכול לשבע יפרע בלא שבועה.
רמא	דין האומר איני נשבע.
רמב	דין טוען פרעתיך בתוך הזמן.
רמה	דין כופר הכל על הדייני' לחקור.
רמו	דין אינו חוזר וטוען.
רמז	דין אדם שאומר איני רוצה שתתכוה אשתי בב"ד.
רנ	דין שבועה על אשת איש.
רנד	דין חייב שבועה בב"ד וקפ"ן ונשבע מעצמו.
רס	דין אם אמר איני נשבע ורצה לחזור בו.
רסב	דין אם מחל שבועה לחבירו.
רע	דין אם תפס מחבירו לאחר שנשבע לו.
רעא	דין תבעתיך ופרעתיני אבל פחות ממה שמכרת הפקדון.
רעב	דין אם טוען וחוזר וטוען אם ישבע כדבריו האחרונים.
רעד	דין הלזה אומר טול מעותיך והלה אומר איני הפי'.
רעז	דין טוען עם נפקד אל תחזור למפקד.
רפה	דין טוען מעכב אני בשביל שאתה חייב לאשתי.
שה	דין תופס ספר והלה אומר מסרתי לך ספר אחר.
שכא	דין נבאי שנסתלק ונשבע שהיב' לו.
שמו	דין תובע הפציו והלה אומר עשיתי כמצותיך ושכר ניקוד.
שסח	דין טוען משטה אני בך.
שע	דין תובע והלה משיב פרעתי לאשתך.
שעב	דין נשבעין באשמת שומרון.
שעז	דין חרם ע"י הרחק.
שפו	דין חרם ע"פ שלטון.
קלה	
קעא	

דיני שלישי.

ש	דין שלישי.
שא	דין אי חיישי' לקנוניא ולהייבו שבועה.

דיני מכירה ואונאה.

כא	דין פעוט אם מקחו מקח וממכרו ממכר.
כב	דין קונה ספר והשביחו בניקוד ובמסורת.
לה	דין נושא ונותן עם חבירו ויש עדים בדבר.
לו	דין משכיר עלייה לפירות ומכר פירות למשכיר.
לח	דין קנה פירות ונתן הרמים ולא משך.
לט	דין טוען אונאה בשכירות בתים.
מ	דין מקח בשתות ובטול מקח.
מא	דין מוכר כלי תשמישו דאינו טוען אונאה.
מב	דין טוען אונאה ועדים בדבר שאינהו.

סימן	דין טוען מכרת יין בחזקת וורנקייא.
מד	דין מכרתי לך ספר והתנית להחזירו לי.
מה	דין נתן פרגמטיא עד יום פלוני.
פו	דין מום במקדח ונודע לו לאחר קניין.
קסב	דין תובע מעות מכירה זה אומר מנה וזה אומר מאתים.
קסו	דין הנותן מעות להבירו לקנות לו פירות ואמר לא קניתי.
קע	דין מבריה נכסיו בקניין.
קעג	דין שותפי' במקדח מגוי.
קעה	דין קונה חפץ ונותן משכון.
קעו	דין קונה פירות והוקרו.
קעז	דין תובע להחזיר לו מכירתו.
קפט	דין מוסר מפתח עם המלאכה.
קצו	דין מוכר כלי בחזקת שהוא של כסף והוא נחשת.
רג	דין אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם.
רנ	דין מקנה תביעתו לאחר.
רנא	דין יהודי קנה עופרת ומכרה להבירו ונמצא כסף.
רעח	דין סוחר שקנה בהסגר הדרו.
רפז	דין אם ווינקויפא (ליינקויף) קונה בישראל.
רפח	דין ראובן מוכר סוס ביין והניח היין ביד שמעון ונלקח הסוס.
שלג	דין משבר חפץ זהב ומצא עופרת בתוכו.
שסה	דין עני המהפך בחררה.
שסו	דין מוכר ושוב נמצא בו מומין.
שצא	

דיני אסמכתא.

פא	דין ראובן שקבל עליו לתת לשמעון מחצית הריוח מכל מה שיתעסק.
קיג	דין אסמכתא במשכון.
של	דין המוכר בית ושם ערבון י' ליטרי' אם אסמכתא הוא.
שנד	דין ריומיניש אם קונה.
שסד	דין אסמכתא כביד חשוב אי קניא.
שפד	דין מפקי ממונא באסמכתא.

דיני שלוחין ושותפין.

ה	דין נותן חפץ להוליכו למקום אחד והוליכו למקום אחר.
יד	דין טוען שלחתי על ירך ללוי ולא נתת לו.
כג	דין שותפי' שהתנו להרויח לאמצע והרויח האחד לבדו.
כט	דין שותף שחלק שלא לדעת חבירו.
מג	דין נותן חפץ להוליכו לאשתו ושלוהו לסטים.
מו	דין שולח מעות לקנות וקנה השליה והרויח לעצמו.
מח	דין שם סחורה להבירו לשנה והרויח יחלקו בשוה.
ס	דין אחד שאל מחבירו השותף לחלוק עמו כמה שקנה והציל לעצמו מן הגוי האלם.
סו	דין לוקח כלי מבית האומן לשגרו לבית חמיו.
ע	דין נותן חפץ ברה"י היהודי להוליכו לביתו.

סימן	דין תובע ריוח ממעות שותפות.
קיב	דין שותפי' במשכון והלך אחד מהם מחויץ לעיר.
קלג	דין שליח ששנה בקנין.
קס	דין נותן מעות לחבירו לקנות ואומר לא קנה.
קע	דין בר ישראל דאית ליה הרשאה מישראל אהרינא ובגט.
קעב	דין שותפי' במדה"י ומת האחד.
קכד	דין אם פיזר בהצלת נכסים.
קלב	דין שותף שאמר לחבירו פשעת בחובי.
רמג	דין אם מוליך סחורה ונשלל בדרך.
רפט	דין שותפי' בחוב והבע"ח נותן בחובו תבואה.
שלא	דין שותפי' שתבעו.
שמא	דין שותפי' בחוב וזה רוצה לקבל יין בחובו.
שמד	

דיני אפטרופוס.

קבו	דין אפטרופוס שנתנו חובות לקבל קרן ורבית.
-----	--

דיני שאלה ופקדון.

סה	דין טוען ספר השאלתי לך להעתיקו תחזירנה לי.
סז	דין תובעת קישומין שהשאלה ואיבדן.
עג	דין שואל כלי למלאכה ושינה בו.
עד	דין שואל סוס לרכוב ואהו לו האשטריני.
עה	דין שואל כלי או בהמה למלאכה.
קכ	דין שואל ספר משמעון לשעה.
רצו	דין ספרים אין עשויי' להשאל.
רצז	דין דברים שיש בהם משום חיי נפש.
לג	דין נתן לשומר פירות והרקיבו.
לד	דין הפקיד יין והוציא ממנו השמרים והחמיץ.
לו	דין שמשת במעותי.
סח	דין עומד ברה"ר ואומר שמור לי חפץ זה.
קסא	דין משומד המפקיד פקדון.
רד	דין נותן חפץ לחבירו בדרך לשמור.
ריא	דין הפקידו אצל אשת שמעון ופשעה ונגנב.
רפ	דין כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד.
רפא	דין שליחות יד אם צריכה חסרון.
רפב	דין שמירת נכסים.
רצ	דין שומר חנם.
רצא	דין שואל.
רצב	דין נושא שכר.
רצג	דין שומרים מתנין להקל.

דיני שוכר ומלמד.

ז	דין שכיר אם חוזר בחצי היום.
מו	דין תובע שכירות מסום ומיתת הסום.

סימן	דין טוען על המלמד בשלח.
נה	דין השוכר את הספינה ופרקה בחצי הדרך.
סד	דין פועל אם יעשה מלאכה אחרת.
עא	דין פועל אסור לצום בזרוע כל זמן שבעה"ב מוחה בידו.
עב	דין משכיר בית מה יתקן בתוכה.
עז	דין שוכר בית והשכירו לאחר.
פד	דין משכיר בית ל"י שנים ואח"כ אומר צא ודור עמי.
צג	דין שדכן אין לו אלא שכרו.
קבה	דין בעה"ב המבטל למלמד שלו למי הביטול.
קצב	דין שוכר בית בתנאי ל"י שנים.
קצג	דין תנאי בין שדכנים.
רנב	דין שדכן תובע חצי זקוק מלאה.
רנה	דין משכיר בית ונתעברה השנה.
רצה	דין מלמד או בעה"ב שהזרו.
שכה	דין אם שכרו ללמדו בעלי תריסין.
שלה	דין תובע שכירות מן הדר בביתו והלה טוען אדרבה תן לי מה שבנתי בביתך לצורך.
שמה	דין תקע כפו לכתוב לו ולא לשום אדם אחר עד שיגמור מלאכתו.
שמט	

דיני הזקת קרקעות ומצרנות.

יט	דין מחזיק בית והלה מערער עליו.
עו	דין יורד לתוך חרבתו של חבירו ובנאה שלא ברשותו.
פ	דין חלונות בנויות כהלכתן ופתוחות לחצר חבירו.
עט	דין נפל הכותל שבינו ובין הגוי ונטל הגוי בזרוע.
סא	דין אנס שמכר בית ראובן לשמעון.
סב	דין ברח יהודי והניח קרקעותיו והשר החזיק בהן.
סג	דין יהודי ברח ולקח השר ביתו והשאילו ליהודי אחר.
סד	דין ראובן יש לו עלייה ולשמעון יש לו עלייה כנגדו.
סה	דין חלונות פתוחות לחצר ורואה בקצת חצר חבירו.
צא	דין האומר לשבינו סייע עמי לבנות כותלי.
צב	דין מרוב של ראובן ושמעון.
צה	דין חופר בור לבית הכסא סמוך לבור חבירו.
צו	דין שותפי שחלקו ביתם בית הכסא לאחד ולאחר אין לו.
צח	דין חוקה שאין עמה טענה.
קיא	דין סומך כותלו לחלון חבירו.
קכב	דין חופר חפירה סמוך לכותל הבית.
קלז	דין תובע הסרת צנור מעל ביתו וכותלו.
קסה	דין טוען חפירתך מקלקלת מרתף שלי.
קסו	דין דר בבית חבירו שלא ברשותו.
רלה	דין בונה על קרקע חבירו בגולה.
רלו	דין מוחה בכנין ולא הניח.
שלד	דין אם שייך מצרנות לגוי.

סימן	
שמג	דין לחלוק בקרקע אם יכולים להכריח.
שנו	דין כתב משכנתא למצרנות.
שנו	דין מתנה לית בה משום דינא דבר מצרא.
לב	דין שבוי שירדו קרוביו לנכסיו והשביחו.

דיני ערב.

קג	דין ערב בשביל לוי ולוי אומר פרעתי.
קכט	דין ראובן ערב לשמעון נגד גוי.
רסא	דין ערב אימתי בעי קנין.
רסב	דין ערב ממי יתבע תחלה.
רסג	דין קבלן איך הוא.
רסד	דין אם יש ללוה או אם אין לו.
רסה	דין הנח לו ואני אתן לך והוא חונקו.
רסו	דין מלוה על שני ערבים.
רסז	דין ממי שארצה אפרע וערב דכתובה.
רפג	דין ערב שנודר לשום משכנות ולפדותם בלא הפסד.
שסא	דין ערב ולא הזכיר סבום.

דיני ירושה ומתנת שב"מ.

צד	דין ראובן ושמעון שחלקו ירושת אביהם.
קיט	דין ירושת אביהם בבנין ביהכ"נ.
קצא	דין עמד מחליו וחזור.
קצה	דין מצוה מחמת מיתה בע"א ובפני דודו.
קצו	דין יורשים קרקע בנויה מאביהם.
רח	דין יתום שמת ונתן לדודו כל אשר היה לו.
רלח	דין בני אחים יורשים עם האח.
רפד	דין מקבל עליו צואת אשתו שמתה וחזר בו.
קיו	דין נתן נכסיו ע"מ לתן לבנותיו.
קפח	דין אם אמר תן מנה לפלוני במעמד שלשתן.
רכה	דין ראובן נתן מתנת בריא ומת.
רמ	דין מקנה מעות ואמר כך וכך מונחים במקום פלוני.

דיני מציאה והפקר.

ג	דין אם נפל משכון של ישראל מיד הגוי ומצאו ישראל אחר.
ד, קסב	דין יהודי שנתן מעות ליהודי אחר לתנו לגוי ושכחו הגוי.
יז	דין תובע חצי הריוח מן הסחורה שקנה אחר בזול מחמת שקרא לו לקנותו בשותפות. יז
יח	דין תובע מרגלית שנמצא ברה"ר ואמר שהיה בדי אמות שלו.
כ	דין באו סוחרים בבית אחד וקנה אחר הסחורה בלא דעת בעה"ב.
כד	דין נפל כיסו ברה"ר ומצאו אחר.
כה	דין קנה בית ומצא בו מטמון.
כו	דין טבעה ספינה בים ומכרו גוים השלל ליהודים.
כז	דין שולח פירות לחבירו ומצא בו מרגלית.
סט	דין מי שבא לידו אבדת חבירו.

סימן
קט
קלא
קסג
קפג
רלט
דין אם שכח הגוי מעות ולא קבלו.
דין נר שמת וישראל וחבירו דרים בביתו וכל אחד תובע חוקה.
דין שנים שהטעו לגוי במדה או במנין.
דין טעות הגוי למי.
דין משכון שמשכנו ישראל והוא של גוי ונפסד.

דיני ישוב.

פכ
שטו
שמ
שסו
דין מעכב על חבירו הורד לאומנתו.
דין מיחוי ישוב אם בא לגור בלא רשות.
דין אדם ההולך מישוב אם מותר להלות שם.
דין אחד מן הישוב תובע.

דיני מסים.

נו
נח
נט
קיד
קטז
קמ
קמא
קמב
קמו
קמו
שו
שח
שטז
שיו
שיח
שיט
שכח
שנב
דין מנהג העיר לתור לפרעו.
דין בתים גבוהים שעושים עין לעיר.
דין על הפרנסים לבנות חומת העיר.
דין מס בשותפות ובה הורגלו.
דין השר פטר יהודי אחד מהמס.
דין הטלת מס מעיר לעיר.
דין מס מכרמים וקרקעות.
דין אם באו לשנות ממנהג המס.
דין אחד אינו רוצה לתן מס עם הקהל.
דין אם אחד מלוה לשר צריכים השכנים לסייעו.
דין מס מחצי ריוח מהיבן יקה.
דין פרדכת או אנדיסקי לענין מסים.
דין אם ההגמון שלח לקהל והעליל על מקצתן.
דין אם טוענים שההגמון חוסף לקה.
דין ממה הוא פטור.
דין דגור שנתפס ונראה שמקצתן פשעו.
דין מס שהורד לגוים ושוב בא אחר לדור שם.
דין קשרו בני העיר קשר שלא מדעת כולם.

דיני נזקי ממון ומסור.

ק
קמה
קסט
קעד
קפ
קפו
קצד
דין אי אניס ליה גוי לא מחייב חבירו לפצווי.
דין אם העביט המלך יהודי בשביל יהודי אחר.
דין ראובן הפקיד חפצים ביד שמעון וכל לוי ונגנב משמעון וטוען שראובן חייב לו כך וכך.
דין מערופיא ואחד לזה לו בלא רשותו.
דין דינא דגרמי ומבטל כיס של חבירו.
דין אם נשלל יהודי ונמכר השלל ליהודי אחר.
דין עבן גנב בסף משמעון והיה לעבן פקדון ביד פלוא ולקח שמעון הפקדון מבית פלוא בלא רשותו ולשמעון היה לו מלוה על פלוא ועכב לו המלוה עד שישב לו שמעון מה שלקח מביתו.

סימן	
שכנ	דין מלוה לגוי ואמר ישראל אחר בא ואלוה לך בפהות ופרע לו.
שמב	דין חבורה שנתפסו ונמלט אחד מהם.
קעט	דין גורם תפיסה לחבירו.
קפא	דין מסור שמוסר לחבירו.
רה	דין מפסיד בלא מתכוין לחבירו.
רצד	דין מגרים ומאנס ממון חבירו.
שד	דין החובל בחבירו ותופס הנחבל נוס כסף.
שכו	דין קובל לגוי בשעת הועם.
שמח	דין אחד שיצא מכותו והפקיד לקח ביתו ותפס אשתו ובא ראובן ונתערב בעבורה. שמח

דין בושת.

דין קורא חבירו ממזר. קטו

לקוטי בתר לקוטי.

תשו' זו שלח לי בטובו החכם דאקטאר בערלינער נ"י אשר נמסרה לו מהרב ד"ר גראם שקבלה זה רבות בשנים מאת המנוח החכם המפורסם מוה' דוב גאלדבערג ז"ל ולא נודע מאיזה כ"י נעתקה. וממה שנרשם בסוף התשו' "שו"ת הנ"ל סי' נ"ד" מבואר דמקומה בין שאר תשו'. ויען כי תשו' זאת לא נמצאת בשום תשו' מהרים הן בנדפסים מכבר והן בכ"י אשר מהם העתקתי סי' שערי תשו' מב"כ יש ראייה כי עוד יש כ"י אשר מונה בא' מבתי עקד הספרים אשר לא ידעתי מקומו. ולזכות את הרבים העתקתי תשו' זאת להדפיסה בסוף הספר עם הגהותי.

יהודי (א) אחד שאל את מהר"ם שיחיי' אם צריך כפרה על ששחט אשתו וד' בניו ביום הרג רב בקובלינש עיר הרמים כי כך בקשוהו יען ראו כי יצא הקצף מלפני ד' והתחילו האויבים להרוג בני אל חי הנהרגים על קדוש השם וגם הוא רצה להרוג את עצמו במיתותם אלא שהצילו ה' על ידי גוים. וכתב לו לא ידענא שפיר מה אידון ביה כי ודאי ההורג עצמו על יהוד ה' רשאי להכול בעצמו (ב) ואמר יכול כשאל ת"ל ואמר (ג) מעשה בדי' מאות ילדים וילדות שנשבו לקלון וכיו' עד והפילו עצמם בים (ד) וכן גם היא עלתה לגג ונפלה ומתה יצתה בת קול ואמרה אם הבנים שמחה וכהנה רבות. אבל לשחוט אחרים צ"ע למצוא ראייה להתיר. ומשאל אין ראייה לאיסור (ה) מהרי שצוה דוד להרוג אותו וכן איש נר עמלקי שאמר אנכי מותתי משיח ד' שאני ועוד דבלא"ה חייב מיתה דדואג האדומי היה כדכתיב דמך על ראשך דמים בנוב עיר הכהנים. מיהו דבר זה

(ב) עיין ב"י וי"ד סי' קנ"ז בכדק הבית שם שמביא בשם הא"ח דיש מביאים ראייה מהך דב"ר יכול כשאל ת"ל אך להשוותי' התינוקות בשעת הגזירה ויש אוסרי' ומפרשי' ת"ל אך שאינו יכול להרוג עצמו ושאל שלא ברצון חכמים עשה ומביא שם מעשה ברב א' ששחט תינוקות הרבה בשעת הגזירה והיה עמו רב אחא וכעס עליו וקראו רוצח והוא לא חשש לדבריו עייש"ה ודוק.
 (ג) צ"ל ואמרו (בראשית רבה פ' נח) יכול כשאל ת"ל אך. (ג) גם כאן צ"ל ואמרו (גיטין נ"ד ע"ב) מעשה כו'. (ד) קאי על מעשה אחרת בגיטין שם אשה ושבעה בניה. (ה) זה אין לו הכנה וכצ"ל ומשאל אין ראייה לאיסור מהרי שצוה דוד להרוג אותו איש גר וכו' ותיבת וכן הוא מיותר ויש

פשט התירא כי שמענו ומצאנו שהרבה גדולים שהיו שוחטים את בניהם ואת בנותיהם, ונם רבינו קלונימוס עשה כן (ו) בקינה המתחלת אמרתי שעו ממני. ונ"ל להביא ראייה להתיר דכי היכי (ז) דאמר יכול כשאול ת"ל (ח) הינ נימא דההורג את חבירו על קידוש השם מותר (ט) דבה הוא קרא כתיב ומיד האדם ומיד איש וגו' (י) אך רישא דקרא קאי אכולי' קרא דבתר' והא דנענש הוא י"ל כדפי'. ומי שמשעינו כפרה הוא מוציא לעז על חסידים הראשונים ואחרי שכונתו היה לטובה מרוב אהבת יוצרנו יתברך שמו פגע ונגע (יא) במעמד עיניו גם הם חלו פניו על ככה לא דמי לההוא דפ' החובל (צ"ב ע"א) סימא עינו ושבר כדו דחייב דהכי נדאי מהכי מאהבת הבורא ואין להחמיר עליו כלל. מאיר ברבי ברוך. שו"ת הנ"ל סי' נ"ד.

למחקו וא"ש. (ו) צ"ל כדאיתא בקינה וכו'. (ז) צ"ל דאמרו. (ח) צ"ל ת"ל אך. (ט) צ"ל דבההוא קרא והסופר טעה ועשה פירוד בין הדבקים. (י) צ"ל ואך דברישא דקרא וקאי על ההוא אך דרשי' מינה למעט ההורג את עצמו כשאול. (יב) צ"ל במחמר עיניו.

לוח התקונים.

עמוד	שורה	במקום	צ"ל	עמוד	שורה	במקום	צ"ל
255	ו"ב מלמעלה	צ"ל במתנת שכ"מ	ה' מלמעלה פרי	299			
	ור"ן מתנת שכ"מ		ח' משרשיא משרשיא	306			
259	ב' מלמטה	היא	ו' איכא השמטה וצ"ל אע"פ שיצא	309			
279	ט' "	בע"פ	מוציא חוץ מברכת הלחם וברכת				
281	ט"ז מלמעלה	שם	היין שאם יצא אינו מוציא וברכת				
289	ט"ז "	ודשליה	הלחם של מצה וברכת היין של				
—	ט"ז "	דפ'	קידוש אע"פ שיצא מוציא				
292	בהגה	שס"ז	אות א' היא מיותרת וכנטולה דמיא	311	ההגה	אות א' היא מיותרת וכנטולה דמיא	
293	ו'	ראובן	ביום	316	בהגה	שורה ב' ביום	
294	ו"ד	לאותן	ו' מלמעלה שמו"ג	338			
298	ב'	ואינו	ה' מלמטה ללוי	—			
—	ב'	לפסוק	ללוח				

B
793.

ספר שיערי
תשובות
מהר"ם בר
ברוך ז"ל

ed.
M. Bloch.